CASELII
OPUS EPISTOL

10 Sex
..line A
Digitized by Google

Digitized by Google

CASELII
OPUS EPISTOL

10 Sex

Digitized by Google

1999
Parrhis. Arzgulenis p. 29
B.-L. 9221

EX BIBLIOTHECA
P. P. C. LAMMENS.

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT
900000027409

Digitized by Google

30. Fr. Vandevelde Vratislav 1800

3me cat. de Lammens

no 4616. 9,25

Caselius était originaire de Venlo
voyez page 39.

Ce recueil contient
1o une lettre adressée à Juste-Lipse
2o deux lettres adressées à Matth.
Overbeeck, d'anvers.

BL9221

Digitized by Google

OPUS EPISTOLICUM,

Exhibens

JOANNIS CASELII EPISTOLAS AD PRINCIPES, NOBILES, VIROS CELEBRES, PROPINQUOS, CIVES AC FAMILIARES,

In Fuchtiana & Vagetiana Editionibus non comparentes;

Ex ipſius Autoris Adverſariis & Manuſcriptis maximam partem adornatum,

ET

IN XVI. LIBROS DESCRIPTUM;

ACCURANTE

JUSTO à DRANSFELD.

Præmiſſa eſt

HERM. CONRINGII EPISTOLA DE SCRIPTIS CASELIANIS,

& annexa

LUCUBRATIUNCULA

De artificio, & inprimis Charactere epiſtolico ex Autoris Phalereo depromta.

FRANCOFURTI,

Sumptibus BARTHOLDI FUHRMANNI, Bibliopolæ Oſterodani. ANNO 1687.

Digitized by Google

Digitized by Google

HERMANNUS CONRINGIUS

VIRO

CLARISSIMO

JUSTO A DRANSFELD,

Illuſtris Pædagogii Göttingenſis bene merito Rectori

S. P. D.

CUm ante hosce duodecim annos, *Clariſſime Dransfeldi*, Centuriam Carminum Græcorum & Latinorum, Summi Viri Joannis Caſelii publicares, ſimulque non reliquorum duntaxat Poëmatum, ſed omnium omninò illius, nunquam ſatis laudati Senis ſcriptorum, Politicorum, Oratoriorum, Philologicorum, Apologeticorum, ac Epiſtolicorum,

editionem promitteres; & pietâtem ſuam in civem ac gentilem incomparabilem, & ſtudium boni publici juvandi paſſim apud bonos quoſque prædicavi, Et verò eæ ſunt eximiæ virtutes Caſelianorum omnium, ut mereantur nunc quoque eſſe in manibus illorum, quibus virtus ſincera, cum ſermone Græco pariter ac Latino, quavis Ambroſia dulciore, conjuncta, eſt in juſto pretio: quorum licet numerus hodiè per ſit exiguus. Quid hactenus moretur reliquorum carminum editionem, me fugit quidem: non dubito tamen, eundem, qui fuit pridem, tibi animum eſſe, iſthac etiam parte benè de publico merendi. Quamvis enim jam tum anno ſeculi hujus viceſimo quarto Henricus Heidmannus, editis Carminibus Gnomicis Græcis & Latinis partem hujus beneficii quaſi occupaverit, & τῆς Ἐυχῆς Κυριακῆς ipſemet optimus ſenex jam anno decimo integrum libellum nobis dederit: haud pauca tamen extra illas collectiones huc illuc vagari, æquè mellei & probi ſaporis, minimè omnium te fugit; ac proinde publica & horum editio tuam cumprimis operam unicè deſiderat. Inter omnia autem Caſelii videntur Epiſtolica hactenus fuiſſe feliciſſima. Namq;

Fuch-

Fuchtius noſtras jam tum anno nono decimo volumen integrum Epiſtolarum ad Principes, & quarto pòſt anno alterum ad Viros Nobiles collegit, primo poſt quadrageſimum Henricus Vagetius, doctrina itidem præſtans apud Hamburgenſes doctor, tertium volumen Roſtochii quondam exaratarum vulgavit, quarum nonnullæ quidem jam ante editæ, pleræque tamen tunc demum in publicam lucem pervenêre. Idem Vagetius ſpem quidem fecerat publicandi & Epiſtolas in Julia hac Academia conſcriptas, verùm illa decollavit. Etiam iſti tamen Epiſtolarum libri mirificè placuerunt doctiſſimis quibusque. Et verò liquet ex Epiſtola 132. operis Grotiani literarum ad Gallos miſſarum, inſtructiſſima Bibliotheca pariter, & varia eruditione pietateque celeberrimum Canonicum Joannem Cordeſium libros illos Caſelianos petiiſſe ſibi per Grotium Hamburgo Lutetiam deferri. Hunc autem miſſis illis quæ dixi voluminibus, epiſtolâ poſt centeſimam ſextâ quadrageſimâ in hæc verba ad omnem poſteritatem digniſſima memoratu prorupiſſe: *Vtinam poſſim & Caſelii Epiſtolas ad Doctos mittere: Sed nondum prodiere, quanquam promiſſæ. Certè hic*

non comparent. Miſi ſciſcitatum in mercatu Francofurtenſi, qui per hos bellorum æſtus miſerè friget. Caſelium à te, quantum meretur fieri, gaudeo. Valuit judicio, nitore dictionis, & quod præcipuum, infucatæ virtutis ſtudio. Sanè laus iſthæc usque adeò propria eſt Epiſtolis Caſelianis, ut hactenus illæ ſint *ſine exemplo*. Quamvis nempe in aliorum quorundam Epiſtolis plus ſit ex Hiſtoria, aut ex ſubtiliore Philoſophia, aut ex ſacris Controverſiis, aut ex Philologia, variisque aliis artibus, depromptum; hæ tamen in ſolo prope incitamento ad virtutis & literarum ſtudia ſunt occupatæ: quibus parænetici generis ſimiles alias nullas facilè reperire fuerit. Ut taceam nunc ſtili incomparabilem itidem puritatem, ſuavitatem, atque veluti matronalem elegantiam. Ea propter me plurimùm exhilaraverunt nuperæ literæ tuæ, ſignificantes, moliri te novam editionem integri Epiſtolici corporis, imò propediem illud viſurum lucem. Nec verò dubito, compage iſthac comprehendenda, non Fuchtianam tantùm utramque & Vagetianam σύνοψιν, ut & Caſelii noſtri ac Petri Victorii τὰ ἀμοιβαῖα pridem typis Francofurti excuſa, ſed illas etiam literas, quarum titu-

titulos recenſuit Henricus Ernſtius, imò multas quoque alias, quia earum haud dubiè inſignes ſuperſunt copiæ. Meritò autem iis adjungi debent, quas in ſingulares claſſes ſive Præfationum, ſive officioſarum Gratulationum,ſive & Apologeticarum Epiſtolarum, idem digeſſit Ernſtius: quoniam & illa omnia reapſe nihil niſi Epiſtolæ ſunt, in illamque communem claſſem τȣ̃ πάνυ Eraſmi Roterodami ſimilia omnia ſunt redactæ: quantumvis Ariſtotelem ferant noluiſſe talia fieri ἐπιϛολικά. Certe dignæ ſunt, quæ itidem conjunctim in conſpectum redeant eruditi orbis, idque cùm propter dictionis Latinitatem verè Romanam, tùm quia & ipſæ ſpirant Rhetoricam illam philoſophicam, non alteram adulatricem aut furibundam, quam ſanctiſſimo etiam Gregorio Nazianzeno fuiſſe familiarem, in hiſtoria vitæ illius refertur, vitiorum ſcilicet blandam expurgatricem. Dum hoc autem agis,non poſſum non te denuò laudare, *Optime Dransfeldi*, imò gratias habeo tibi maximas, etiam hujus noſtræ Academiæ Juliæ nomine; utpote cujus interſit, memoriam Caſelii ſemper hîc ſanctam obſervari, tanquam Jovis Statoris veræ Philoſo-

)(4

loſophiæ ac bonarum literarùm, nec non ad Civilis doctrinæ & primitivæ aureæ Eccleſiæ Scriptorum lectionem principis manuductoris. Utinam verò liceat tibi pergere in iſthoc ſtadio! quò poſſis ſtare promiſſis, & Caſeliana reliqua omnia in publicam lucem rurſus producere. Non ſanè qua re alia orbem tibi rectiùs demereberis. Ego opto Tibi ad ſanctum illud propoſitum exequendum quævis idonea adminicula: cumprimis valetudinem & longam & proſperam.

Helmſtadii XIII. Julii
cIↄ Iↄc LXXX.

J. H.

J. H. BOECLERUS,
In D. de fatis literariis noſtri temporis,& in Notis in Vellejum.

PEne nominatim prodidiſſem tum alia, tum illud inſolentiæ peregrinæ invidiæque gentilis inſigne ſpecimen, cum in editis alibi magni Viri epiſtolis, quas & ipſe ad alios, & alii ad ipſum ſcripſerant, ex CASELIANIS pluribus ne una quidem luci reddita eſt, cujus rei cauſam non aliam fuiſſe, quam quod doctiſſimi Viri patria & gens haud placuit, non conjicimus, ſed compertum habemus: Scilicet urebant ambitioſos ſpiritus luculenta illa dona, quæ Deus Opt. Max. non longâ tantum manu Germaniæ obtulit, ſed munificâ cumulavit,

LECTORI
S.

CVm decorum homini meritò exiſtimetur, homini oratione opitulari, eiq; officia præſtare; proprium enim hoc illi: decorum item putatur eidem, ſtylo ſeu per epiſtolam aliis ferre opem, eosdemq; ita officiis ſibi devincire. Eſt enim epiſtola, ſive ſevera ſit, ſive familiaris, id, quo certiores facimus abſentes, ſi quid eos ſcire aut noſtrâ aut ipſorum cauſſâ interſit, atque adeò pulchrum quoddam officii inſtrumentum doctrinæq; ac prudentiæ non leve argumentum. Quia verò ſingulari in laude verſantur epiſtolæ graves, ſuaves & curâ quadam adornatæ comptæque, nec tantùm verborum, ſed etiam rerum ac ſententiarum floſculis conſperſæ, exquiſitâ laude & mirificâ commendatione dignæ videntur, quas texuit JOANNES CASELIUS, vir ſummo quondam Hiſtorico & Poëta Henrico Meibomio judice, quem *in interioribus maximè literis ac vitæ ſanctimonia* pauci æquarunt, ſuperavit nemo. Si enim cujus, certè hujus epiſtolæ, nativa

& al-

& alliciente ſtyli gratiâ, atque accuratâ compoſitione enitent, variisque & iis aureis ſententiis non ſolùm è Platonis, Xenophontis, Plutarchi, Senecæ, aliorumq; exterorum ſcriptorum monumentis, ſed etiam è doctorum ac diſertorum Patrum, inprimis Græcorum ſacrario prolatis effulgent. Si quis, hic profecto in epiſtolis ſuis τὸ ἐπιστολικὸν *pariter atque, quod epiſtolæ maxime convenit,* τὸ ἠθικὸν καὶ φιλικὸν *cum eximia quadam venuſtate obſervat. Si quis, inquam, rationem habuit decori epiſtolici, quale ſummus Theologus Gregorius Nazianzenus in epiſtola quadam ad Nicobulum tractat, quale item Demetrius Phalereus requirit, conſiſtens* ἐν τοῖς ἠθικοῖς καὶ πράγμασιν, ἐν τῇ φιλοφρονήσει, ἐν τῷ χαρακτῆρι χαρίεντι καὶ ἰσχνῷ *h. e.* in moralibus & rebus epiſtolarum propriis, in comitate, in duobus characteribus, Urbano & Exili belle mixtis, *hic, niſi quid me fallit, illius religioſe rationem habuit. Quid de hisce exiſtimarint, politæ eruditionis laude cumulatiſſimi quique viri, & in his Victorius, Scaliger, Manutius, Muretus, Caſaubonus, Grotius, alii, in promptu eſt. Nonnullis quidem, inprimis Götzio ab Olenhuſen, Heidmanno, Ernſtio & aliis propoſitum fuit beati Viri epiſtolas colligere, & collectas in unum quaſi corpus cogere, ſed laudabile horum*

rum propoſitum invida fata prohibuerunt ac repreſſerunt. Ioannes à Fucht edidit C. ad Principes, & LXXIV. illius epiſtolas ad Nobiles ſcriptas: Henricus Vagetius XXCIIX. Roſtochio miſſas. Cum verò quidam præſtanti doctrinâ conſpicui viri me Caſelianis quibusdam archetypis & ſcriptis ἀνεκδότοις inſtructum eſſe viderent, me ad divulganda illa, præcipuè epiſtolica, aliquoties incitarunt. Horum autoritas tandem apud me ita valuit, ut hasce epiſtolas in præſentia in lucem emittam, magnam partem blattis ereptas, atque ita, ut vides, corpus quoddam epiſtolicum Caſelianum appareat. Quod ſi inſtitutum noſtrum te boni conſulere cognovero, epiſtolas quoque antehac partim ab ipſo Autore, partim ab ante laudatis à me viris pervulgatas, in unum opus digeram, additurus quandam copiam epiſtolarum ad Viros Doctos ſcriptarum. Cæterum quisquis non deſpiciens es φιλαρετείας & Socratico ore defluentis doctrinæ Caſelianæ, quâ in Gymnaſiis olim vigente, Eccleſiæ & Respublicæ excelsè floruerunt, hasce epiſtolas lectitare non gravaberis. Invenies in hisce, ſive imperes ſive pareas, ſive doceas, ſive discas, quod tuâ intereſſe videatur. A lectione illarum recedes, crede mihi, nunc probior, nunc elegantior. Comparato autem jam linguæ Latinæ uſu

prom-

prompto atque expedito è Ciceronis epiſtolis, (nam harum norma Latinæ Linguæ ſtudium dirigendum, atq; adeo hæ de manibus non temerè deponendæ: è re juventutis demum fore puto, ſi ad lectionem excultiſſimarum, ut Sadoleti, Bembi, Mureti, utriusque Scaligeri, inprimis autem noſtri Caſelii ſe conferat, easque periti doctoris arbitrio de ſuis facultatibus vernaculâ reddere, & quæ ad literas & virtutem facere videantur, inde excerpere, imo etiam ſecundum præceptiones Ariſtotelis Rhetoricas, & ea quidem ratione, qua b. m. Excellentiſſimus Schraderus, in arte dicendi quondam incomparabilis, ac noſter aliquot annos perfidelis Magiſter, Diſpoſitiones epiſtolicas inſtituit, reſolvere periclitetur. Operi huic epiſtolico ſubjungere lubuit aureolam Autoris Lucubratiunculam de Characterè Epiſtolico, quæ tibi ſubminiſtrabit præcepta pulcherrima minimeque vulgaria, quæ ab ipſo illo in epiſtolis ubique uſu expreſſa ipſe obſervabis. Hac ratione tuis ſtudiis mihi forte commodanti fave & vale. Dabam Göttingæ Kalendis Martii Anni cIɔ Iɔc Lxxxvii.

LIBRO-

LIBRORUM INDEX.

I. Ad Principes.
II. Ad Adamum Krauſen in Borchfeld.
III. Ad Nobiles ab Hoim.
IV. Ad Nobiles à Baſſevvitz.
V. Ad Petrum Victorium Nobilem Florentinum, & hujus ad Caſelium.
VI. Ad Barones & Nobiles quosdam diverſos.
VII. Ad Jagemannos.
IIX. Ad H. G. Ryhman.
IX. Ad Propinquos & cives.
X. Ad Viros celebres.
XI. Ad Andream Cludium.
XII. Ad L. Scheurlæum.
XIII. Ad J. Peparinum.
XIV. Ad Alb. Clampium.
XV. Ad Matthiam Overbecium, Belgam.
XVI. Ad R. Diepholdium.

Lucubratiuncula de Charactere epiſtolico.

DOCUMENTUM PUBLICUM
De V. CL.
JOANNE CASELIO,
In Academia Piſana utriusque Juris Doctore legitimis modis ac ritibus renunciato.

IN DEI nomine Amen. Antonius de Prætis de Conſilice Canonicus Ravennatenſis J. U. D. & Protonotarius Apoſtolicus, Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Domini, Domini ANGELI NICCOLINI, miſeratione divina tituli Sancti Calliſti Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyteri Cardinalis, Archiepiſcopi Piſani, Sardiniæ & Corſicæ Primatis, nec non *Piſani almi Gymnaſii Cancellary Apoſtolica Cæſareaque auctoritate digniſſimi*, in ſpiritualibus ac temporalibus Vicarius generalis, ad omnia & ſingula ſpecialiter ab eodem conſtitutus & deputatus, univerſis & ſingulis

gulis

gulis Chriſti fidelibus tam clericis quam laicis præſentes noſtras inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam. A majoribus noſtris recté quidem ac ſapienter inſtitutum eſt, ut homines principiò rudes, ac omnis artis ſcientiæque expertes, ſi (quod illorum proprium eſt) æterna immortaliaque inveſtigare, perſpicere ac cognoſcere vellent, dignis præmiis, perpetuis laudibus ſummisque honoribus afficerentur: cum honos alat artes, cunctique incendantur ad ſtudia gloria. Verùm cum cognitio quælibet bona ſit & honeſta, illa tamen longè præclarior, ſublimior, illuſtriorque cenſeri debet, quæ majori ornamento, commodo, honoriq; mortalibus eſſe poteſt. Hoc in numero Pontificii Cæſareique Juris habendam eſſe ſcientiam quis non judicabit? qua à DEÒ immortali præſtantius, ſalubrius, utiliusque homini tributum fuit nihil. Hæc enim urbes condere, populos regere, ſocietates tueri, aliena non appetere, ac ſua cuique tribuere præmonſtravit. Hæc una eſt, qua præditi verè ſapientes, immortales, fortunatique meritò dici poſſunt. Hujus ſectatores, ut cæterarum diſciplinarum ſunt utiliores, ſic etiam majoribus ſunt præmiis, laudibus & honoribus cumulandi. Ejus igitur præſtantia motus Magnificus & Præſtantiſſimus vir, Dominus JOANNES CASELIUS, Matthiæ filius, Gottingenſis Brunſvigius: quem virtus ejus eximia

nia, ſuique probatiſſimi ac laudatiſſimi mores omnibus exhibent admirandum, colendum, & venerandum; cum omnibus liberalibus artibus ſuperioribus proximè elapſis temporibus operam prius diligentiſſimè navaſſet, quæ hujus veluti præludia ſemper exiſtimaverat, in hanc ſanctiſſimam I. U. ſcientiam oculos tandem, mentem, animumque direxit, quam ut toto pectore amplecteretur, abſtinuit Cerere & Baccho, ſudavit & alſit, natale ſolum, amicos, parentesque reliquit, & in celeberrimis Lipſiaca, Roſtochiana, Francofordiana ad Viadrum atque Bononienſi academiis tanta cura, ſtudio, diligentia atque ſolertia per plures annos legibus inſudavit, ut ad Cleanthis Ariſtophanisque lucernam vigilaſſe ab omnibus crederetur. Poſtremò doctiſſimorum virorum & excellentiſſimorum J. U. D. qui in hoc almo Piſano eadem profitentur jura gymnaſio, fama excitus, ut ſuorum laborum optata condignaque præmia conſequeretur, Piſas ſe contulit, horum auſpicio tantum Deo dante profecit, ut in literaria arena pugnare acriter, jugulum petere, ſubtiliter, graviter, ornateque diſputare ab omnibus judicaretur. Quamobrem Magnifici ac Excellentiſſimi J. U. D. illuſtris Dominus Petrus Calæfatus, Piſanus, Dominus Camillus Plautius, Fontanellatenſis, Dominus Antonius Cioſius, Florentinus, & Domi-

 nus

nus Donatus Malegonnella, Florentinus; *Promotores ſui, in eodem Piſano almo publicè legentes jura gymnaſio, ipſum coram nobis legitimè præſentarunt, aſſeverantes hunc in Doctorum albo, jure adſcribi, ac longo, arduo, tremebundoque examini in tanto doctiſſimorum virorum collegio meritò admitti poſſe.* Igitur à nobis puncta illi de more, heſterna die, hora vigeſima prima aſſignata fuerunt infrà ſcripta, videlicet *in jure Pontificio, c. Quoniam velina, XII. q. 1. &c. Eccleſia ſanctæ Mariæ, de conſtitut. In jure autem Cæſareo l. Quod quis ſciens, ff. de cond. indeb. & l. Non eſt novum C. de eden.* quæ præſenti infrà ſcripta die, hora etiam ſupra ſcripta, veluti in Areopagitarum concilio, *coram nobis, & omnibus aliis Excellentiſſimis Piſani almi ſtudii* ſupra ſcripti J. U. D. ut examini intereſſent hujusmodi, ex noſtra parte vocatis, in infra ſcripto loco, & habitis, ita doctè legit, ita ſubtiliter declaravit, ita J. U. D. eorundem omnium argumenta (quæ ænigmata potius dixeris) contra ſe formata memoriter repetiit & apertè diſſolvit, ita per duas horas cum maxima omnium admiratione omnia doctorum munia excoluit, *ut uno omnium placido ore, candido animo, parique conſenſu ipſorum, nemine penitus diſcrepante, digniſſimus merito fuerit exiſtimatus, ut Pontificii Cæſareique Juris ornamentis, gradu, inſignibusque feliciter honeſtaretur.* Nos igitur Antonius de

Præ-

Patris ſupra ſcriptus de communi concordia conſilio, conſenſu & unanimi voluntate eorundem omnium Excellentiſſimorum J. U. D. Piſani almi gymnaſii prælibati *legali debito ac ſufficienti numero collegialiter congregatorum* eundem Magnificum Dominum JOANNEM CASELIUM ſuper Cathedram conſtitutum in noſtri & aliorum præſentia diligenter examinatum, ſimul & approbatum diximus, pronunciavimus & declaravimus ſufficientiſſimum doctiſſimum & meritiſſimum ad habendum, conſequendum, & obtinendum licentiam, publicum gradum, & ſolita doctoratus inſignia J. U. facultatibus ſupra ſcriptis. Illiq; tunc auctoritate ſuperius pleniſſimè demandata, qua in hac parte fungimur, uti meritiſſimo J. U. D. in eiſdem legendi, docendi, conſulendi, interpretandi, examinandi ac judicandi, cathedram magiſtralem ac Doctoralem aſcendendi, illamque regendi, cæteroſque doctoreos actus & magiſtrales Piſis & ubique locorum ac terrarum publicè exercendi plenam, liberam, ac commodam poteſtatem, licentiam, & facultatem cedimus, damus & concedimus, per has noſtras ipſum Magnificum Dominum JOANNEM CASELIUM pronunciantes, affirmantes & declarantes J. U. Excellentiſſimum eſſe Doctorem. Receptis poſtremo per eum ab eodem Excellentiſſimo ac Illuſtri J. U. D. Domino *Petro Calefato compromotore*

ſuo ſupra ſcripto, ac aliorum ſuorum compromotorum nomine, ipſorum jurium & gradus *ſolitis Doctoratus inſignibus*, libro ſcilicet clauſo, mox aperto, birretoque vice laureæ ejus capiti impoſito, ac inde annuli aurei ſubarratione, cum oſculo pacis, paternalibus, magiſtralibusque benedictionibus, qui omnibus ſic *publicè inſignitus & coronatus*, felici coronetur in patria per viventem in ſecula. In quorum omnium & ſingulorum fidem robur ac teſtimonium præmiſſorum præſens hoc publicum inſtrumentum authenticum in ſe continens privilegium per Ser. Alexandrum Monticellum notarium noſtrum & archiepiſcopalis Piſanæ curiæ Cancellarium infra ſcriptum, rogari & ſubſcribi juſſimus, ſigillique ejusdem Illuſtriſſimi ac Reverendisſimi Piſani Archiepiſcopi appenſione munitum, Datum Piſis in palatio Archiepiſcopali in aula ſuperiori coram & præſentibus ibidem Nobilibus ac Magnificis viris, Domino Joachimo Baſſevicio Megapolenſi, Domino Joanne Jacobo Hundt à Lauterbach in Kaltemberg Bavaro, Domino Joanne Hectore Schad de Mittelbibrach Bavaro, Domino Joanne Eraſmo Floſſero Norico, Domino Joanne Schaubero Oenipotano Tirolenſi, Domino Joanne Gailingo Norico, Domino Nicolao Calæſato Piſano, Domino Damiano Lomellino Genuenſi, & quam plurimis aliis teſtibus ad prædicta vocatis, ha-

bitis

bitis & rogatis, Dominicæ Incarnationis anno M. D. LXVI. Indictione Nona ſtilo Piſano atque Romano. Florentino verô 1565. & die XXVIII. menſis Januarii. Pontificatus ſanctisſimi Patris noſtri Pij divina providentia Papæ Quinti, anno primo, regnante Sereniſſimo Principe Maximiliano Secundo, Dei gratia Romanorum Imperatore, Dominante Illuſtrisſimo ac Excellentisſimo Principe noſtro Coſmo Medices Florentinorum atque Senenſium Duce ſecundo, ſummè felicisſimo & inclyto pacis moderatore.

Ego Alexander f. Cap. Sebaſt. de Monticellis civis & Notarius publicus, ad præſens Cancellar. Archiepiſcopi die prædictis rogatus teſtor. Laus DEO.

DIPLOMA CÆSAREUM

DE

J. CASELII NOBILITATE renovata & aucta.

MAXIMILIANUS SECUNDUS divinâ favente clementiâ electus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ,

Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, &c. Rex, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Stiriæ, Carinthię, Carniolę &c. Marchio Moraviæ, &c. Dux Lucenburgiæ, ac ſuperioris & inferioris Sileſiæ, Wirtenbergæ, & Teckæ, Princeps Sveviæ, Comes Habspurgi, Tirolis, Ferretis, Kiburgi, & Goritiæ, Landtgravius Alſatiæ, Marchio ſacri Romani Imperii. Burgovię, ac ſuperioris & inferioris Luſatiæ, Dominus Marchiæ, Sclavonicæ, Portus Namis & Salinarum &c. Honorabili docto fideli nobis dilecto JOANNI CASELIO J. U. Doctori gratiam noſtram Cæſaream & omne bonum. TAMETSI Imperatorum & Regum magnitudini maximè convenit, liberalitatis ac munificentiæ ſuæ munera in omnes conferre, exemplo DEI Optimi Maximi, â quo veluti â perenni quodam fonte, omnia bona fluunt, multò magis tamen decet, ut eam ipſam in optimos quosquę exerceant, quos ſcilicet ſumma virtus, doctrina, ac vitæ morumque probitas præ cæteris commendatiores efficere ſolent. Nam etſi

etſi ea virtutis vis eſt, ut ad tuendam ſuam dignitatem & exiſtimationem nullo exterius adminiculo magnopere indigeat, fit tamen ſanè, ut ſi quando ſummorum Imperatorum ac Regum publico decreto comprobatur, longè magis alliciat homines in ſui admirationem, eosque ad præclara queque ſtudia capeſſenda excitet & invitet. Quapropter cum ex fide digno teſtimonio compertum habeamus, te præfatum Doctorem JOANNEM CASELIUM non ſolum eximia utriusque Juris cognitione, ſed omni etiam literarum genere excellere, prouti eruditionis tuæ non vulgaria documenta dediſti, atq; inſuper eximia honeſtate ac vitæ integritate, multisque præclaris animi dotibus eſſe præditum, atque nos & Sacrum Romanum Imperium ſumma fide & obſervantia proſequi & colere; non potuimus equidem prætermittere, quin te aliquo luculento liberalis, & benigni animi noſtri teſtimonio condecoraremus, ita ut non modo tu ipſe condignum eruditione & virtute tua præmium accipias, verum etiam poſteri

tui hujuscemodi domeſticæ laudis ornamento ad eadem laudatiſſima ſtudia, magis magisque alliciantur. ITAQUE motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, animoque benè deliberato, ſano quoque accedente conſilio, ac de poteſtatis noſtræ Cæſareæ plenitudine te ſepe fatum Doctorem JOANNEM CASELIUM ac liberos, hæredes & poſteros tuos utriusque ſexus legitimo thoro natos & naſcituros, in infinitum, ad nomen, ordinem, ſtatum, cætum & dignitatem noſtrorum & ſacri Romani Imperii Nobilium Torneariorum aſſumimus, attollimus, vosque omnes juxta qualitatem conditionis humanæ Nobiles ac tanquam de Nobili genere, domo & familia procreatos dicimus & nominamus, ac ab univerſis & ſingulis cujuscunque ſtatus, dignitatis, aut præeminentiæ fuerint, pro veris Nobilibus vos dici, nominari, haberi & reputari volumus: ſtatuentes, ac præſenti edicto noſtro Cæſareo expreſſè decernentes, quod tu Doctor JOANNES CASELI tuique legitimi liberi, hæredes ac deſcendentes antedicti

dicti ex nunc & deinceps, perpetuis futuris temporibus, ubique locorum & terrarum tam in judiciis quàm extra in rebus ſpiritualibus & temporalibus Eccleſiaſticis ac prophanis quibuscunque, etiamſi tales forent, de quibus hic ſpecialis mentio fieri deberet, nec non in in omnibus & ſingulis actibus illis honoribus, dignitatibus, officiis, viribus, libertatibus, privilegiis, præeminentiis, gratiis, prærogativis & indultis uti, frui, gaudere & potiri poſſitis & valeatis, quibus ceteri veri Nobiles torneatii de nobili genere & proſapia à quatuor Avis ſuis, paternis & maternis geniti & procreati utuntur, fruuntur & gaudent quomodolibet conſuetudine vel de jure. Ut autem perpetuum hujusce Nobilitatis tuæ teſtimonium extet, & nos eandem majore beneficio augeamus, memorata noſtra auctoritate Cæſarea, tibi antedicto Doctori JOANNI CASELIO ac liberis hæredibus & ſucceſſoribus tuis utriusque ſexus legitimo thoro natis & naſciturís, ac in infinitum ex te deſcendentibus atque deſcenſuris antiqua tua

armo-

armorum inſignia non ſolum confirmavimus, laudavimus, & approbavimus, verum etiam auximus & completavimus, prouti tenore præſentium confirmamus, laudamus, approbamus, augemus, & locupletamus, & quatenus opus eſt, de novo concedimus ac clargimur, in hanc, quæ ſequitur formam. Videlicet ut ſit ſcutum crocei ſeu aurei coloris, in quo conſpiciantur quinque cubi rubei, qui angulis ſeſe contingentes per longitudinem & latitudinem Clypei ordine diſpoſiti directæ crucis formam conſtituant ejus magnitudinis, ut extremi arborum anguli ad extremam etiam oram ſeu circumferentiam ſcuti ex omnibus quatuor lateribus pertingant. Scuto autem impoſita ſit galea clathrata & aperta, quàm vulgo tornealiam vocant, ornata fimbriis atque claviculis deauratis, & dependente à catenula aurea monili gemmam ex carbunculorum genere, rubinum, quem hodie nominant, continente, è cujus cono, qui ſit redimitus ſerto ex faſciis rubeis & croceis, ſurgant in altum duæ alę aquilinæ ſeu vulturinæ

næ rubeæ, expanſæ, quarum utra libet per longitudinem ſit interſecta & diſtincta tractu quodam croceo mediocris latitudinis, ternos cubos rubeos per longitudinem diſpoſitos angulisque ſeſe ut in Clypeo attingentes repræſentante, dependentibus & molliter ex utroque Scuti latere defluentibus ac circumfuſis phaleris ſive laciniis crocei ac rubei coloris, prouti hæc manu pictoris in medio præſentis noſtri diplomatis rectius expreſſa & ob oculos poſita cernuntur. Volentes & expreſſè decernentes, quod tu præfate Doctor JOANNES CASELI, tuique legitimi liberi, hęredes poſteri & deſcendentes utriusque ſexus in omnem poſteritatem jam deſcripta Nobilitatis & armorum inſignia perpetuis deinceps temporibus, domi militięque, & ubique gentium ac locorum gerere, eisq; in omnibus & ſingulis honeſtis & decentibus actibus, expeditionibus ac aliis in rebus omnibus Nobilium Tornearioꝛum & armigerorum more, tam ſerio quàm joco in Torneamentis, haſtilibus ludis, Equeſtribus Pedeſtribus-

que

què certaminibus pugnis, cominus è-minus uti, nec non eadem Scutis, banneriis, Vexillis, Tentoriis, Cenotaphiis, Sepulcris, parietibus, Oſtiis, Feneſtris, Lacunaribus, Taperis, Palutinaribus, Annulis ſignatoriis, Sigillis & quibuſcunque denique rebus inſculpere, affigere, appingere, intexereque poſſitis & valeatis. APTIQVE ſitis & idonei ad ineundas & recipiendas omnes prærogativas, gratias, libertates, exemptiones, feuda, privilegia, Vacationes à muneribus & oneribus quibuſcunque, realibus perſonalibus ſive mixtis, ad utendum quoque viribus & conſvetudinibus, quibus cæteri à nobis & ſacro Romano Imperiò hujuſcemodi ornamentis inſigniti & feudorum capaces atque participes utuntur, ac fruuntur, & ad quę admittũtur conſuetudine vel de jure omni impedimẽto & contradictione ceſſantibus. Quocirca mandamus etiam ac præcipimus ſeriò atq; firmiſſimè univerſis ac ſingulis Electoribus, Principibus, tam Eccleſiaſticis quàm Secularibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Ducibus, Marchionibus,

bus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Vice-dominis, Advocatis, Præfectis, Procuratoribus, Officialibus, Quæſtoribus, Civium Magiſtris, Judicibus, Conſulibus, Regum Heroaldis & Caduceatoribus, ac deniq; omnibus noſtris & Sacri Romani Imperii Subditis & fidelibus dilectis, cujuscunq; ſtatus, gradus, ordinis aut conditionis extiterint, ſeu quacunque præfulgeant dignitate, ut te antefatum Doctorem JOANNEM CASELIUM tuosque antedictos legitimos utriusq; ſexus liberos, hæredes ac poſteros ex te in infinitum deſcendentes ac deſcenſuros præſcriptis Nobilitatis & Inſignium per nos vobis clementer adauctorum & confirmatorū privilegiis, im̄unitatibus, præeminentiis, libertatibus, ac juribus, quietè, liberè, pacificè, ac ſine ulla prorſus moleſtia vel impedimento uti, frui, potiri & gaudere ſinant ac permittant, deniq; ab aliis etiam idē fieri procurent, quatenus indignationē noſtram graviſſimam & pœnam quinquaginta marcharum auri puri evitare formidant, quarum unam partē Fiſco ſeu Ærario noſtro

Im-

Imperiali, alteram verò dimidiam partem injuriam paſſorum uſibus irremiſſibiliter applicandam decernimus harum teſtimonio literarum manu noſtra ſubſcriptarum & ſigilli noſtri Cæſarei appenſione munitarum. Datum in Civitate noſtra Vienna die Decima Qvartà menſis *Decembris*, Anno *Domini* Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo Septimo, Regnorum noſtrorum Romani ſexto, Hungariæq; Quinto, Bohemiæ verò *Decimo* nono.

MAXIMILIANUS.

V Zas.

DE VITA, OBITU, ATQVE OBITER HAC OCCASIONE DE ORIGINE V. CL. JOANNIS CASELII,

Programma Publicum & brevis narratio.

PRORECTOR JOANNES SIGFRIDUS, MEDICINÆ D. ET SENATUS ACADEMIÆ JULIÆ Studioſæ juventuti Salutem.

VIxit collega noſter, ut antea ſemper, ita etiam nunc nobis omnibus venerandus ſenex, JOANNES CASELIUS: & exequias, Lectores, hodie ibimus: quas non tantùm huic academiæ, ſed omnibus ubique doctis acerbiſſimas & luctuoſiſſimas ſcimus futuras. Adeſte, & frequentes ducite funus illius viri, cujus morti ipſam, cum Virtute & Gratiis, Erudi-

tionem illacrumaſſe credimus. Nemo eſt veſtrum, qui aureum ſenem non ſit admiratus: nemo, qui, ſi noſtro arbitrio Deus opt. max. fata mortalium permiſiſſet, ſententiam rogatus, ex animo dicturus non fuerit, ne quidem hac tam grandi ætate eum mori par eſſe, qui, quod in ſe fuiſſet, tota vita bene merendo ipſe ſibi, quam poterat, æterternitatem inveniſſet & conſtituiſſet. Quam diu enim erit alicujus eruditionis apud poſteros vel tenuis ſenſus, & quousque nomen ſuum Gratiæ intelligent, Vivet Caselius. Itaque quamquam fieri non poteſt, quin omnes nos valde afficiat atque percellat etiam hujus viri obitus, & noſtrum veſtrumque plurimorumque ubique gentium optimus quisque à ſe vix obtinebit, quin vel ſaltem lacrumis ei parentet: tamen neminem veſtrum huc ad luctum vel leſſum vocamus. Plorentur illi, quorum tota vita ſibi ipſi fuit ſepulcrum, quos fuiſſe quidem dicere poſſis, vixiſſe autem nequaquam. Caselius Noster Vixit, id eſt, ea egit, quæ verè erant ſapientis, cujus vivere pro-

prium

prium eſt: ut videlicet & intelligeret, quæ facienda eſſent, & omnibus officiorum generibus, quæcunque ab homine in ſingulos univerſosque homines conferri poſſunt, unicuique ubivis locorum præſto eſſet. Ita enim ſtatuebat, ad univerſos quidem mortales pertinere, inprimis tamen noſtri ordinis quemlibet hoc agere debere, ut pro ſe unusquisque diſpiceret, quæ maximè ad vitam humanam facerent, eamque perficerent. Hæc ille cum diligentiſſimè inveſtigaſſet ipſe, non patiebatur quemquam ſuorum in hac cura eſſe negligentem. Quod primum ſicuti cum multis fortè habuit commune, qui & ipſi de ſummo bono ſolliciti fuerint, ita in altero pauciſſimos ſectatores invenit. Nam & doceri ea voluit & vita exprimi, quæ quisque fieri debere comperiſſet. Rectius enim exemplis quam verbis inſtitui homines putabat. Quare ſi quid faciendum eſſe moneret, ſuo exemplo præibat, ſi quid vitandum, nunquam in eo deprehendebatur, à quo alios arceret, ut ita magno quidem cum *fructu* à diſcipulis audiretur docens,

majorem tamen emolumento facien-tem ea illi ipſi viderent & mirarentur, quæ tanto exemplo ſibi imitanda eſſe vel inviti cogerentur fateri. Non ferebat itaq; de officiis diſputantes, quos vide-ret primos ab iis, quæ docuiſſent, deſci-ſcere, & dolebat etiam, ſi quem de rebus ad religionem Chriſtianã pertinentibus verba facientem audiret, cujus doctri-nam ſtatim vita & mores ipſius refuta-rent. Totus in rebus ipſis piè, honeſtè, atq; omnino rectè gerendis, & ad hæc o-mnia edocenda juventute, occupatus e-rat Caselius, ut verbis non crederet, ne-que quidquam ſerio agi putaret, ſi facta & omnis vita cum dictis & præceptis & jactationibus non convenirent. Hæc perpetua fuit optimi ſenis Philoſophia: hæc ejus ad mortem usq; & pœnè in ipſa quoque morte meditatio & exercitatio. Hinc tantum illius tota vita alios juvandi ſtudium, ut non, ſicuti ille imperator, di-em, ſed horam ſe perdidiſſe crederet, ſi quæ fortè eſſet elapſa, in qua nihil bene-ficii aut officii expendiſſet. Atq; erat eti-am in ipſo morbo unica innocentiſſimi ſenis querela, quod nemini in lecto de-

cum-

cumbens prodeſſe poſſet. Quis igitur miretur, cum tali animo placuiſſe Imperatoribus, Regibus, Principibus, & Nobiliſſimis viris, cum omnes, & ſummi ordinis, & alii quoq; inferiores, ſed magni judicii homines, quibus ideò curæ eſſet Respubl., ſemper haberent, quod ab eo diſcerent. De ſcriptis enim ejus ſi dicere incipiamus, atq; ea commendare velimus, profectò vobis injuriam faciamus, in quorum manibus pleraq; eſſe ſcimus, tam eleganti doctrina tantaq; prudentia referta, ut ſummos homines adeoq; duces ipſos in mediis belli tumultibus ea oblectaſſe & tenuiſſe conſtet. Sed de CASELIO noſtro pauca dicere non patitur ejus dignitas, multa autem brevi pagella non poſſumus.

Clarũ illi & pernobile genus fuit ab ipſis atavis, nobiliſſima videlicet Cheſſeliorũ in Geldria ſive in Sicambris, ut veteribus nomina fuere, familia orto. Ei propinquas eſſe ſive fuiſſe accepimus ejusdem ordinis plures alias, iis locis illo tempore, & *partim* etiam nunc florentes, Chrichobachiorum, Vambachiorum, Holtomoliorum, Althoſiorum, Mervichiorum.

Arx adhuc prope ripam Moſæ fluvii in Collo ſita nomen familiæ retinet, Cheſſelium dicta: quamquam, & veterum Romanorum exemplo ad latinam linguam accommodatius, & amiſſis avitis bonis & ſummorum virorum hortatu, CASELIUS appellari maluit. Longa procul dubio fuit majorum ejus ſeries, cum eum, quem nos primum ex monimentis hactenus deprehendere potuimus, ob res in bello & pace fortiter provideq; geſtas, vocarint Gothardum Magnum, qui Sigiſmundo imperante, ex tribus ſuæ conditionis, nobilibus nimirum, uxoribus ſuſcepit octodecim filios: quos & liberaliter educavit, ut plures in aulis Principum & in bellis floruerint, maximè Caroli Burgundionum Ducis ætate, ceteri ad ſacerdotia ſimilesq; rerum ſacrarum functiones adhibiti fuerint. Inter hos fuit Volquinus à Cheſſelio, qui amore captus filiæ fortunati civis Brachtenſis, à patris Petri Endeni, nomine, Petræ, (ſive Petronellam eam nominare malimus) dictæ, ex agro tranſiit ad oppidanam vitam, nihilominus cum ſuis avitum nomen & dignitatem retinens. Suſcepit ex ea filios

duos

duos, Gothardum & Petrum, filias autem tres, Sophiam, Lucretiam & Adelleidã: ex quibus Lucretia ad majorum ordinis gentem ſe contulit, nupta cuidam è familia Chisphuſiorum: ſicuti tamdem etiam Adelleida, quam uxorem duxit Leoardus Hogius: tertia, Sophia, oblata ſibi, honeſtiſſima tamen, ſorte contenta fuit, quando civem Venloënſem Gerardum Beſcheidium, cognomine Volquinum, hoc à ſocero (ut aliquando fit) adeptum maritum accepit. Gothardus ille, Gothardi, Magni nepos, Volquini alterius filius, Senis noſtri avus fuit, qui, etiamſi provectiore ætate conjugem Margaritã Piddelliam duxiſſet, undecim tamen ex ea ſuſcepit liberos, ſeptem filios, filias autem qnatuor: quorum aliqui infantes mortui, ceteri, partim militiam ſecuti, partim amplis longisq; mercaturis dediti, ut mos eſt Sicambris, ac plerisq; Belgis vicinisq;, etiam ſępè nobilibus. Omnes verò illi ſuo quisq; bono loco fuere. In his Matthias eſt natu quintus, JOANNIS CASELII pater, homo boni ingenii, optimè eruditus, integri placidique animi. Multa virum optimum ac præſtantiſſimum

mum exercuerunt adverſa. Cum enim, propter belli calamitates, & deinde acerbiſſimas de religione Chriſtiana diſſenſiones excitatas, quæ etiam nunc durant, è patria exceſſiſſet, non parvo tempore in Anglia, atque etiam in Scotia aquamdiu vixit, auſus quoq; in Hiſpaniam trajicere, ſine metu cujuſcumque, etiam vel maximi iis locis hujus ſententiæ hominibus imminentis infortunii: quod & fortè optavit vir præſtantiſſimus. Litteræ profectò ejus amorem quendam pietatis eximium ſpirant. Hoc habuit magnum, [ut & filius, de quo loquimur, præſertim quia initio puer admodum abs parentibus aliò translatus, omnium ferè in illa patris modeſtia diu ignarus fuit] quod contemtis cogitationibus, quas pleriq; de progenitoribus ſuis nimis ſtolide ſervant, ille ſe totum religioni tradiderit: & cujus cauſa ærumnas tolerarет, Servatorem noſtrum prædicavit, & doctrinam ab eo per ſummum noſtri amorem propagatam publicè profeſſus eſt. Ex hac vita diſceſſit Göttingæ, anno ætatis, ut conjicimus, LXXXIIX. Hujus maximus natu filius fuit Joannes

CASELIUS, natus hoc, quem dixi, patre, matre autẽ, CATHARINA CALEBRADEA, fœmina primariæ familiæ, quæ, cũ nonaginta quinq; annorum eſſet, & multas calamitates difficillimis temporibus cum marito pertuliſſet, mortua eſt Arxlebii, qui vicinus nobis locus eſt, apud filium natu minimum DANIELEM. Ejus verò Calebradeorum familiæ, prẹter paucos propinquos, inter quos Seligeri, & Dransfeldii, atq; præter hos etiam adfines, inter quos Rhumañi, veſtigia vix ulla ſunt. Natus illi fuerat JOANNES noſter CASELIUS anno milleſimo quingenteſimo triceſimo tertio, qui iis locis, quibus parens exul fuerat, Göttingæ nimirum, Northeimii & Ganderſæmii, ut etiam Northuſæ, initia bonarum litterarum coluit, heic inprimis præceptore Neandro viro clariſſimo. Poſtea Wittebergam ſe contulit, Philippo Melanchthoni & omnibus doctis viris plures annos ſemper valdè familiaris & cariſſimus: ut & deinde Lipſiæ magno illi Camerario. Illic Philoſophicæ ſcientiæ, ut & aliquot annis poſt Imperatore, Maximiliano II. poëſeos laurea, & tam ab

hoc quã à Rodolfo II. Nobilitatis avitæ renovatione ornatus eſt. Poſteaquam etiam Lipſiæ, Roſtochii,& Francofurti ad Viadrum, bonam ætatis partem transegiſſet in omnis generis litteris, hinc in Italiam, ejus viſendæ, & eruditionis augendæ gratia, bis profectus eſt, atque in ambabus illis peregrinationibus ſic ſatis diu ibi ſtudiorum cauſſa, etiam antea eruditiſſimus, moratus, voluntate inprimis & impulſu Joannis Alberti Megapolenſium Ducis, cui, ut eruditionis perpolitæ maximo amatori & propagatori, ingenium ejus & virtutis ſtudium innotuerat. Prius iter Italicum menſe VI. li, anno CIↃ IↃ LX. ſuſcepit quando recta, quantum quidem locorum, per quæ transeundum fuit, aliorumq; vicinorum contemplatio permiſit, Bononiam contendit. Ibi celebertimis ejus loci I.ctis, ut antea alibi, operam dedit, & pręterea in omni literarum genere viro omnibus notiſſimo, Carolo Sigonio. Quando autem ſatis diu eo loco conſtitiſſet, Florentiam tranſiit, ubi item magni illius Petri Victorij paſſim gentium cognitam reconditiorem eruditionem & inſignem virtutem admira-

miratus, ei non ſolum adſiduus quotidianuſq; ac cariſſimus, ſed & diuturnus auditor permanſit. Inde, peragratis viſisq; ceteris florentiſſimæ regionis partibus, in Megapolin redijt anno CIↃ IↃ LXIII. Reverſo cum à Ducibus Megapolitanorum decreta fuiſſet Philoſophiæ & Eloquentiæ profeſſio, Roſtochium ideo III. Nonas Quinct. eodem añо CIↃ IↃ LXIII. profectus eſt: eamq; ſuſcepit ſtatim, & cum magno juventutis profectu, ut initio, ita deinceps obiit. Intervenit autem illis locis peſtilens lues: quamobrem permiſſu Principis ſui in Italiam iterum abiit, initio anni CIↃ IↃ LXV. ut ſtudiis antea feliciter cultis porrò plus augmenti adjiceret. Ibi ferè triennium exegit, ut plurimum cum Victorio, homine magnæ ætatis: qui clariſſimus apud omnes, ſummæque auctoritatis haberetur ab omnibus per omnem Europam, & populorũ & eruditionis principibus. Piſis utriusq; Juris (cui cum operam diligentiſſimam impendiſſet, poſtea tamen, naturæ ſuæ conditione explorata, ſtudium illud omiſit) Doctor renunciatus eſt publicè, autoritate ampliſſimi JCtorum ordinis, nemine

mine omnium diſſentiente, adhibitis ſolennibus ritibus, poſt præmiſſas uſitatas atque in hoc genere neceſſarias diſquiſitiones: idque V. Cal. Febr. Anno cIↃ IↃ LXVI. Reliquit in Italia celeberrimos viros ſibi amiciſſimos, Petrum Victorium, Paullum Manutium, Joannem Vincentium Pinellum, Carolum Oricellarium, Carolum Sigonium, M. Antonium Muretum, Petrum Angelium; hujusq; fratrem, Antonium, Bargæos, Onuphrium Panuinium, Hieronymum Meium, Cyriacum Strozzam, & multos alios, quorum nomina hæc charta vix capiat, quibus omnibus deinceps percarus ſemper manſit. Inprimis autem Victorij conſueſuetudo illi magno bono fuit, quod & ipſe cum ſumma præceptoris veneratione ſemper agnovit. Coluit verò illic etiam & audivit I. ctos, inprimis Bovium & Bargalinum Bononiæ, Calæfatum, Cioſium & Plautium, Piſis. Præter alia hoc noſtri homines hujus optimi ſenis laboribus & ſtudiis debent, quod genuinam illam Philoſophiam partim ab aliquot ſeculis per eorum complures, quos vulgo Scholaſticos vocant, maximè in

mè in Italia, excitatam propagatamque; partim, atq; elegantius quidem, excultam & diditam paſſim à Græcis exulibus, Gaza, Trapezuntio, Philelfo, & qui hos cæterosq; ejus gentis ſecuti ſunt, Ficino, Politiano, Mirandula, Barbaro, Victorio, & aliis, in Italia porrò didicit, atq; in ejus penetralia quam plurimos perduxit. Ex Italia ſub finem anni CIƆ IƆ LXVII. ad munus ſuum rediit Roſtochium. Neque multo pòſt in aulam accitus ad Principis Joannis Alberti, quem ante, ſummi, atque ob beneficia in litteratos, meritisſimi honoris cauſſa, nominavimus, filium, Joannem, ultra impuberes annos progreſſum docendum, eo ſe recepit, atque hoc officio, ſumma cum laude atque applauſu omnium, quadrieñium functus eſt, cum neq; de diuturniore tempore actum eſſet. Læto animo ſe illinc aulicarum moleſtiarum pertæſus, adulto jam etiam diſcipulo, in Academiam recepit, ut porrò jurò juventuti prodeſſet publicè ac privatim, ut certè profuit maximè rebus ipſis teſtibus. Interea verò dum illic moraretur, anno CIƆ IƆ LXXI. prid. Cal. IIX br. uxorem duxit Magnifici

& Am-

& Ampliſſimi viri, Andreæ Mylii, du-cum Megapolenſium Conſiliarii prima-rii, filiam, Gertrudem: ex qua ſuſcepit Joannem Ulricum, Margaritam, Clariſ-ſimi viri Collegæ noſtri Theodori Ada-mii conjugem, Annam Sophiam, quæ & ipſa præſtantiſſimo viro Theodoro Hu-pæo nupſit, Joannem Carolum, Joannem Guilielmum, Eliſabetham, Joannem Ju-lium, Joannem Andream, & Helenam. Conceſſerunt omnes fatis, præter Mar-garitam. Uxorem amiſit IV. Eid Fe-bruar. anno CIↃ IↃ XXCIII. Inde viduus manſit, dum vixit, liberis ſemper à no-verca metuens, non minimo tam diu-turnæ continentiæ & in ſuos pietatis e-xemplo. Cum autem ingens viri eſſet fama, non potuit ea latere Principem, in cujus territorio natus erat: Ducem, inquam, noſtrum Julium, beatæ memo-riæ; prçſertim cum Academiam hanc condidiſſet; & magnis præmiis doctiſſi-mos quosq; homines huc inuitaret, à quo etiam vocatus fuit CASELIUS. Sed, quod eum amaret dux Megapo-lenſium, Joannes Albertus, atq; ex a-liquo intervallo interveniret mors opti-

mi

mi illius Principis noſtri, tunc quidem huc non venit CASELIUS. Nec tamen minus hæſit in animo ſucceſſoris maximi Herois noſtri HENRICI JULII: cui ex celebritate nominis, & ſcriptis, & præſentis aliquoties ſermonibus, notiſſimus erat. Is ergo, pro ſumma heroici ingenii bonitate, non quievit, priusquam illum huic patriæ ſuæ reſtitueret. Vixit itaque heic totos viginti & quatuor annos, omnibus bonis cariſſimus, parens ſtudioſorum adoleſcentum, atque in his, præter plurium aliorum morem, etiam inopum: quorum tam multi hodie per eum florent, ut nullam credamus in Europa nationem eſſe, quæ magno noſtro ſeni multis propterea nominibus obligata non ſit. Paſſus etiam heic ſuos eſt manes. Ut enim de reliquis nihil dicamus, per mortes ſuorum iit pœne ſolus omnibus ſuis ſuperſtes. Poſtremo, ætate potius, quam morbo confectus, hoc menſe ad diem V. Eid. paulò ante veſperam in vera filii DEI agnitione, & liberationis ex hac miſeriarum valle flagrantiſſima expectatione, piè & tranquille obiit:

poſt-

poſtquam menſibus ſuperioribus aliquot longè ſolito infirmior eſſe cœpiſſet, maximè tribus ultimis: quare tamdem ab ægritudine dejectus, dies pluſculos in fatali lecto ſe continuit, donec, non valentibus defatigati pectoris viribus moribundo jam cordi miniſterio ſuo amplius præſto eſſe, ita exſpiravit. Gratias Deo opt. max. debent plurimi mortalium, adiuti ab hoc viro atq; ornati, quod ei ad tantam ætatem pervenire licuit, quantam ipſe ſibi ne ſperare quidem, alii verò tam imbecilli corpori vix optare auſi fuerint: quamquam ipſe ſibi quoque hac in re non defuit, qui quotidiano corporis motu & perpetuo temperantiæ ſtudio adverſus ancipitem valetudinem ſemper ſe muniverit. Exequias magno viro hodie, ut intellexiſtis, ibimus. Adeſte etiam vos frequentes, & ultimum ei humanitatis officium præſtate, qui humanitate & officiis pleroſque mortales ſuperavit. Valete.

PP. in acad. Julia A. D. XVI. Calend. Majas.

Anno ciɔ iɔ cxiii.

J. CA-

JOH. CASELII EPISTOLARUM LIBER PRIMUS. AD PRINCIPES.

JOACHIMO FRIDERICO Marchioni Brandenburgenſi.

EPISTOLA PRIMA.

NOn tantum vel aliis de cauſis, vel ut accuratius aliquid & te dignum ad te ſcribam, ad reſpondendum cum literis, tum dono tuo ſum tardior: verum etiam hanc rem, ubi tamen properatu opus erat, ut me quam gratiſſimum eſſe cognoſceres, propterea in

 hunc

hunc diem duxi; ut ad te non nudam epiſtolam, ſed cum hac alterum â me ſuſcepti laboris exemplum mitterem: quò, quantum enitendum mihi non tam in nomine tuendo, quam in re ipſa virtuteque, ſi quam poſſem aſſequi, poſſidenda exiſtimem, pleniùs adhuc, & ſi fieri poſſet, pleniſſimè intelligeres. Verum ab hac mea ratione nunc excidi; non quidem totus: nam & quæ abſolvere volebam, nondum mitto, & mitto, quod cum longe ſit præſtantius, tum tibi quoque charius cum auctoris tum tuo nomine ſit futurum. Ex epiſtola enim Petri Victorii, omnium eruditorum, quos hic ſol hodie intuetur, facile principis, quam ad te paucis diebus â me acceptam cum adoleſcente meo, Philippo Belevicio, mitto, mirificam capies multis nominibus voluptatem, inprimis tamen duobus, ut arbitror, primum, quod ita mature poſt primos bene beateque & actæ pueritiæ tuæ annos, non quidem â Rege ſummóve Monarcha, quod tantoperè non potes deſiderare, cum eorum ipſe vel unus ſis vel illis certe proximus, ſed tamen

men â viro inter Florentinos admodum nobili & fortunato, theſauris ſapientiæ & eloquentiæ copiis inter mortales abundantiſſimo, celebraris, dilaudaris, & doctrinis ad hoc animi immortale regnum invitaris atque erudiris: deinde quod in iis doctrinis, quas à nobis tuis, Hubnero præſente, me abſente, veriſſimas & optimas accipis, in eaque vivendi ratione, ad quam te natura arcano quodam motu inflexit, educatio divinâ tibi virgulâ præparavit, doctrina demum rationibus erudiit; tali auctoritate, quâ, quanta maxima eſſe poteſt, retineris atque confirmaris. Non potuit, ut conjicio, facere optimus prudentiſſiusque ſenex, ſummus virtutis cultor, bonorum admirator, atque humanorum commodorum amator, quin, cum de te adoleſcente Optimo Nobiliſſimoque, qui ſummi maximique tituli ſunt, per me & per amicos cognoſceret, quæ optabilia, admirabilia eſſent, quæque optimi votis, cum reprehendere non poſſunt, ſequi quotidianis ſilent, te animo literisque ſuis ex longo terrarum intervallo con-

veniret & complecteretur: quod ſemper non tantum licuit viris doctiſſimis, ut potentiſſimos compellarent: verum etiam ipſis ſummæ laudi datum fuit, ſi Reges de iis aut ſermone aut ſcriptis, quæ ſalutaria vel uni alterive vel multis gentibus vel toti denique orbi terrarum eſſe intelligerent, recte, graviter, prudenter docteque monerent & docerent. Scripſiſſe vero Victorium ad te propterea avidius exiſtimo, ut, cum me magnopere amet pluriſque faciat, quam merear, quod liberali communicatione doctrinarum Florentiæ, & poſtea quoque literis ad me ſuis pleniſſime declaravit, me tibi commendaret, animumque erga me tuum benigniſſimum arctius mihi devinciret: non ſoſum ut commodis meis, quæ tali ratione amici amicis confirmare atque amplificare ſtudent; verum multo magis nomini honorique meo conſuleretur, cui ex morum tuorum innocentia, vitę ſanctimonia futuraque adminiſtrationis perfectione, de quibus omnibus meas abſentis accipere amare & amplecti ſententias ſoleret, plurimum vel omnia potius

tius acceſſura exiſtimaret. Verum ipſe conſilii ſui rationes vel has vel multo etiam graviores explicabit. Cupio vero cognoſcere, etſi videre mihi hoc videor, quam gratæ tibi ſint illæ literæ, de quibus ego jam pridem plura quam debebam. Ad argumentum tuæ epiſtolæ venio, ex cujus omnibus partibus non ſolum virtutis tuæ, cujus hæc tirocinia illuſtria ſunt tantoque loco digna, ſplendor, ſed etiam clementia in me ſingularis vel potius amor [rem enim, etiamſi diſſimillimi ſimus, ſuo nomine privati inter nos appellemus] mihi & ſermone tuo & aliis quoque epiſtolis ſæpe declaratus, elucet. Fuit igitur & hæc mihi tam grata quam ſuperiores: quas omnes in theſauris meis numero; neque cum precioſiſſimis gemmis, quas non tanti æſtimo, comparo: minus enim nummorum, quibus tamen minime abundo, quam gloriæ avarus ſum: ſic tamen hanc ſitio, ut aliquam quoque mihi ne optandam quidem exiſtimem, ſed & â vulgo & ex opinione non nulla profecta omnem repudiem. Eam vero, quæ à paucis

 ſed

ſed ſummis & ex virtutis aliquo inſti-
tuto meo proficiſcitur, quî non amem,
neque ipſam virtutem reſpiciam, neq;
judiciis optimorum nitar? Etſi igitur,
ILLUSTRISSIME JOACHIME FRI-
DERICE, literæ tuæ mihi plenè ſatis-
faciebant, mihique inſtar tanti mu-
neris erant atque etiamnum ſunt, quan-
tum â quoquam vel petere unquam vel
ſperare poſſim: tamen munus quoque
illud, cujus mihi neque petenti neque
optanti ſpem oſtenderas, moderate &
cum voluptate deſideravi. Cur enim
non fatear? non aliam ob cauſam, quam
ut tuam in me voluntatem nonnulli e-
tiam alii, qui me amant, (non enim o-
mnes eo ingenio ſunt, ut aut & elegan-
tiſſima & optima ejusdem illa argumen-
ta videant, aut eorum dignitatem ſatis
intelligant,) aliquando cognoſcerent.
Quod ſum ita nunc conſecutus, ut o-
ptaram. Itaque malim illud epiſtolæ
tuæ lumen ab ipſa epiſtola abeſſe, qua
te ob muneris hujus tenuitatem excu-
ſas. Quod profecto & per ſe magnum
eſt & à me non commodi alicujus loco
habetur: ſed quod hic quoque poſt
prio-

priorem honos à te mihi habitus ſit, ipſe mihi mirifice gaudeo. Alterum vero, quo jubes, ut quoties effigiem illam tam cari capitis intuear, toties: meminiſti enim ipſe reliqua: tanto mihi gratius eſt, intimaque mea præcordia penetrat atque accendit. Qua de re pluribus non dicam, ne in ullam, ne mimimam quidem, adulationis ſuſpicionem apud te incidam. Quod autem vis, facio faciamque ſedulo: atque inſuper quoque ſtudebo re ipſa comprobare, ut intelligas, te in virum gratum atque tui tuorumque, quod non puto te dubitare, ſtudioſiſſimum beneficia contuliſſe atque collaturum. Tu vero ADOLESCENS ILLUSTRISSIME, quod agis, in eo, quod te decreviſſe ſcribis, conſtanter perſeverato, & ſecundis hiſce ventis plenisque velis in portum beatæ vitæ, quę vox qualis ſit, jam dudum intelligis, appellito: in tuasque gentes, quæ multæ magnæq; ſunt, unà tecum in eundem, divinà tua virtute & beneficentiâ, ducito. Vale.

Roſtochio X. Cal. IXbris anno
cIↃ IↃ LXIV.

 HEN-

HENRICO JULIO Epiſcopo Halberſtadenſi, Duci Brunſvicenſi & Lyneburg.

EPISTOLA II.

EX aliis, Heros HENRICE JULI, quæ ad te ſcriberem, tibi jucunda & utilia, deprompta è ſcriniis ſapientiæ, nihil mihi huic loco viſum fuit accommodatius, quam, ut tecum de ultimæ pueritiæ tuæ ſtudiis agerem, ut Xenophon, non ad Cyrum, ſed de Cyro ſcribens, regis ſapientiſſimi inſtitutionem perſequitur hoc libro, ad eam ætatem, quam tu hodiè agis. Liceat autem mihi de te ad te ſine adulatione loqui. Argumento erit, me nihil aſſentari: quòd neque mihi aliquid quæro, nec ſanè neceſſe habeo, in quem ſcilicet ultrò munificus exſtiteris: & ea dico, quæ cum ita ſint, tum ita eſſe, meminerunt & teſtantur non hi ſolum homines, ſed longinquæ etiam nationes. Ego te nondum videram, & eo tempore informabam Ducis Megapol.

JOAN-

JOANNIS ALBERTI filiorum teneros animos; quando fama ad nos mira de tuo ingenio pertulit, cui non ſtatim aſſentiebamur, quòd aliqua fide majora viderentur, ſed propter conſtantiam tamen adverſari non debuimus: præſertim cum ſtudii tui aliquod ſpecimen, nec id puerile, quamquam à puero, amici nobis oſtenderent. Itaque non ſolum laudem tibi peperiſti, quæ pueris rarò tribui poteſt, tibi ut debebatur, ita ſine invidia tribuebatur: quis enim illi ætati non favet? quis vero invideat, niſi conflatus ex invidia? Sed etiam pueris tui loci atq; Ordinis exemplo fuiſti, quod cumprimis memoratu dignum eſſe judico. Accidit non ita multò poſt, ut Princeps ſapiens, pater tuus, dux JULIUS (id erat ſub incunabula Academiæ Juliæ) me accerſeret: ibi equidem nihil vidi aut cognovi, quod magis me delectaret, quàm iſta tua indoles heroica: quam ſedulo conſideravi, & penitus introſpexi diebus pluribus, quibus, ut fit, tenebar in arce Guelfia. Fortè alium ceperit benevolentia proce-

 rum,

rum, qui hoſpitem ſupra modum accipiebant amicè, neque etiam me cepit haud leviter. Cur enim diſſimulem, quod illi ſcirent, nec quis aliud crederet? Aliud quis majus diceret, vel maximum, qui me apud tantum Principem eſſe in gratia videret: nec ego aliud præ me ferre debui, nec ſenſi aliud. Nec ignorabam tamen, quantum cuique tribuerem: ſed ſic arbitrabar, quæ ad utilitatem, & ad honorem meum pertinerent, privata eſſe, nec latè patere, ut ſi in muſeo ſoli mihi lucerna luceat: debere autem me, & unumquemque reip. velle maximè, & non ſolum præſenti populorum felicitati ex animo gratulari, ſed etiam toto pectore pro poſteris vota facere. Ego igitur cum viderem, [certè hoc mihi perſuadebam, & nunc puto, me judicio non prorſus fuiſſe alucinatum] ex illa aurora oriturum ſolem aliquem felicitatis minoribus, ſi ex hac re ſive augurio meo caperem voluptatem & lætitiam ſingularē, facere bono viro dignum arbitrabar, nec alienum à moribus meis. Nec vero niſi fauſta omnia augurari potui;

tui: etſi qui hæc videt, plus mihi videre videtur, quã volatus avium denuncient mortalibus. Vidi te docilem, memorem, acrem: cum velles, quidvis ſcire; quod audires, vix auditum, arripiebas, arreptum in arculam memoriæ recondebas, unde quod ex illis velles, quando quotiesque velles depromptum, luculentè nobis exponeres: nec habebas, quę acceperas, ſed quæ ab alio non acceperas, non minus & ipſe videbas, & ſpectanda nobis exhibebas: quaſi ſi è grano arbor ſubito effloruiſſet. Nihil in te triſte aut moroſum, nihil lentum aut ſomnolentum: hilaritas in animo, in vultu, in verbis, in factis: celeritas quæ animi, non minor corporis: vigiles oculi, vigil animus; omnia ſigna induſtriæ, humanitatis, beneficentiæ. Gaudeo ipſe illius temporis recordans: velim gaudeas hæc legens, tui ipſius recordatus. Patere porro, ut te honeſta veritatis aſſentatione demulceam: qua ſimul magnum mihi beneficium parem. Majus enim profectò dare mihi non potes, quàm ſi beatus ipſe, hoc eſt, omni virtute regia florens, quando cæte-

cæteræ copiæ & bona corporis abundè ſuppeditant, beatos populos tecum facias: ne ſit de ulla re, neque de te querela, vel in circulis, vel in angulis, vel in animis: ſed ad unum omnes te velint, te revereantur, te prædicent, in te fortunas omnes ſuas, & ſalutem denique ſitam eſſe ſentiant. Verum in hoc totus es, & eſſe omnino debes, ut ſequentia antecedentibus reſpondeant, & principio finis ſit illuſtrior, vel, ut dicam clarius, ſpes quæ ſumma erat, tamen re ipſa longè inferior fuiſſe videatur. Grave eſt, exſpectationem de ſe, ſive ſeipſũ fallere. Solebas interrogatus, ambitione puerili regia, & cupide & eleganter reſpondere, cujusmodi exſpectarentur: ultrò item dicere, quæ heroicã indolem ſic exprimerent, ut non ad imperiũ educari, ſed natus videreris. Audivi ipſe te, cum de clementia diceres, quaſi doceres, non diſceres. Poſtea vidi, & ex amicis accepi, quàm odiſſes ſycophantas: quàm minimè ferres adulatores. Noveras enim illos eſſe peſtes bonorum, quaſi virtutis & ſapientiæ cicutam: hos blandos parricidas Principis

&rei-

& reipublicæ: quod iſto tempore tibi explicuiſſem, nunc explicare intelligenti, nihil opus eſt. Tibi autem hodiè quanto occupatior es, hoc non magis deteſtandi, quos deteſtaris maximè, ſed cavendi ſtudioſius. Perſonati enim in conſpectum veniunt, irrepunt in ſermones, in animunm penetrant miris artibus, quarum architectus erat olim apud Magnum illum Philippi filium Medius. Vidi poſtea te Halberſtadienſis & Mindenſis epiſcopæ clavum dirigentem, cum laude. Hoc uno verbo, quæ te cogitaſſe bona & geſſiſſe rectè memineris, dicta putabis omnia. Namq; ea exponere non eſt epiſtolæ. Quid tuarum porro ſit partiū, non eſt quod quis præclarè doctum doceat: & ſunt in promtu tibiq; in manibus eſſe debent præcepta ſapientium. Ex his unum referam: nec enim audire gravaberis, quod uſui ſit unicuiq; ad veram gloriam ſive virtutem ipſā, cujus major eſt, quàm glorię ſplendor, ſeriò contendenti. Diogenes ajebat: cui benè futurum ſit, aut qui ſervari debeat; [ſalutem enim in virtute ponebat, qui vitiis ſcaterent, hos periiſſe jam rectè ſen-

ſentiebat] ei opus eſſe amicis integris, aut inimicis acribus. Hi enim cum omnia ſcrutentur & reprehendant, ut exitio ſint; nos excitant, & mirificè acuunt, & quadam quaſi tyrannide in ordinem cogunt: illi, errantes, qui error contingit quotidiè etiam bonis, à vera virtutis ſemita declinare non ſinunt, in docendo ſive monendo uſi humanitate & comitate perpetua. Rectè facis, HENRICE JULI, præſertim in imperii tui auſpiciis, qui labores, ut talium amicorum non egeas: futurum eſt, ut illud genus hoſtes ſui pudeat: etiam ut ſua malevolentia pereant: tu autem regia virtute & ſempiterna laude floreas. Hic epiſtolæ finem faciam: nec diſpiciam, quod facilè invenero, ni in promptu ſit, quomodo tibi commendem hunc Atticæ apis favum. Tua enim eſt, tibique jampridem cognita hæc Cyripędia, quam de imperio optimi Parentis tui, de auctoritate indolis tuæ formatorum, à me puerili tuæ educationi cœptam confici, ubi deguſtaſſes, voluiſti à me perfici: in quo morem geſſi, quibus negare nihil debui. Nec meam

am tamen verſionem comparo cum abſoluta Camerarii, aut nitida Gabrielii: nec ſi quæ ſunt aliorum, contemno. Fortè nulla eſt, ex qua non ipſe fructus aliquid acceperim. Neque enim hoc me pudet facere, dum ne alîus labores mihi vindicem: nec pudet etiam fateri, quod ingenui & grati animi eſſe rectè judicant. Conatus fui hæc reddere tenui ſtilo, nec obſcuro: tum, ut ætati tuæ, quæ tunc erat, conſulerem, tum ut, ſi Xenophonteam ſimplicitatem inimitabilem æmulari & exprimere nequirem, ab ea ipſa quoque minus longè recederem. Poſt annum tertium decimum modò relegi hunc librum: quædam inter relegendum correxi: iterum edidi, quòd ab amicis exempla flagitata à me fueruut jam antè ſæpius. Sed majus aliquid etiam me movit. Gratificandum enim cenſui Principibus pueris, qui in Academia tua Julia in litteris vivunt, uxoris tuæ frater ULRICUS & JULIUS AUGUSTUS, frater tuus. De hujus indole dixi in oratione, qua optimi Parentis veſtri laudes perſecutus fui: & ULRICUS heroico ingenio

nio eſt, & eo profectu, ut hiſce ſaluberrimis prorſusque regiis doctrinis audiendis aptus ſit. Vera & explorata dico. Agens enim hodiè annum non niſi duodecimum, & latinè commodè loquitur, & vel ipſe interrogat, interrogatus, reſpondet, quæ heroicam indolem aperiant, & exſpectationem magni Principis confirment. Hoc meum ſtudium paratum eſt & aliis. Volo enim omnia, & debeo, publicæ utilitatis gratia. Sed intelligo & fateor, me his debere plurimum, ſi quid modo præſtare valeam: quod fortè ſit aliquid, ſi quis hoc genus meritorum reſpiciat, & oblatum non repudietur. Memini, quibus Parens tuus quantisq; me beneficiis ornarit, quibus ipſe tu. Sunt etiam ſingularia; tam quę à principis ULRICI parente, rege Danorum, FRIDERICO II. accepi, quàm quæ ab ejuſdem avo, ULRICO duce Megapolitanorũ. Quare ingratus ſim & malus, ſi quid officij in me ſit, id non præſtem cupidè & diligenter, non ſolum monendo, ſed etiam erudiendo: ac ſanè in neutro operam meam patiar deſiderari. Etiam,

tiam, quod in ſequentibus quodam modo præſtiti, aliquot hujus libri loca commentariis meis illuſtrare cogito: quod ut docti viri me flagitant, ita te quoq; probaturum puto. Quin enim per otium hæc reguſtaturus ſis, ſi dubitem, rogem & obteſter, & demonſtrem: id te ſumma cum utilitate facturum. Verum hoc ultrò, deque rectiſſimo tuo judicio facies. Intelliges enim regium eſſe, ſemper rectè & benè facere, & ſemper ea cognoſcere, è quibus quid recte beneque fiat, commodè & ubertim explicetur. Vale. Helmſtadii, ex tua Academia Julia. Kal. Sept. cIↃ. IↃ. xc.

VVOLFGANGO ERNESTO, Comiti Stolbergæ, Kœnigſteni, Rutſchefurti & Wernigerodæ, Domino Epſteni.

EPISTOLA III.

IN ore omnium eſt, & res ipſa docet: nullam rem eſſe tam facilem, quin fiat difficilis, quam invitus facias. Audivi, qui alterum ſentirent; nihil

eſſe adeo difficile, quin fiat facile, quod volens libensque facias. Neque verò etiam huic opinioni refragabor, ſive potius ambas inter ſe committam. Neutrum enim ad id facit, quod nunc ago: etſi utraque eò, quo volo, mihi iter pandit. Sic autem exiſtimo, eſſe in illis quoque, quę cupidè aggrediaris, & per ſe ſint facillima, difficultatis ſæpè non parum. Mihi id cum aliàs ante non rarò, tum nunc uſu venit. Ad te ſcribendi, cumque iis litteris mittendi, quæ viderentur, conſilium jam pridem cepi: negotium facilè, & alius dixerit, & ipſe credidi: tamen dum id cogito, curâ non vacat animus, difficultatis teſtis locuples: ac quamvis ſollicitus, vix tamen effugero, quo minus vel importunè, vel inſolenter, vel abjectè, vel nimis blandè aliquid egiſſe videar. Quod ſi animum introſpicias, vel quicunque hæc præterea leget, is omni, ſpero, me culpa liberet. Ejus tibi ſatis certum plenumque indicium facere vix potero: ex notis quibusdam ſi videas, quo ſim animo, non mihi nihil aſſecutus videbor. Humanita-

nitatem autem tuam, & eruditionem, & comitatem, & prudentiam, & acre ſapientiæ ſtudium, quò etiam hodie in cura reip. flagras, & plus præſtas, quàm qui id ſolùm agunt: illa ego omnia & agnoſco, & admiror: ad te minus prædico, ne aſſentari videar: prædicabo, cum locus erit ad alios, quo magis innoteſcat, quanti te atque ipſam virtutem faciam. Perſvaſi autem mihi, te, quamvis me in tuis habeas, tamen hactenus deſiderare, quod à me tibi deberi, & ipſe intelligis, & ego infitiari non debeo, nec ullo modo volo. Cùm enim initio & ſermonibus & benevolentia tua me dignatus fuiſſes, ex quadam fama vel opinione probitatis & doctrinæ; nullum ego ex eo tempore meæ in te obſervantiæ tale ſignum edidi, quo egregiæ tuæ in me voluntati reſpondere videretur: nec tamen aliud te requirere ſciebam, quàm quod à me deberet expectari, longè infra tuam conditionem poſito. Nunc poſtquam mihi ejus rei luculenta occaſio data fuit, eam utrâque, ut ajunt, manu prehendi. Quam enim, de

beneficentiſſimi Ducis noſtri HENRICI JULII, erga academiam Juliam benevolentia ſive meritis, orationem publico nomine habui, ad te potiſſimum mittendam cenſeo, idemque amici mecum ſentiunt, principem illuſtris illius legationis, quæ ſingularia beneficia, non nobis ſolùm, ſed univerſæ rei litterariæ attuliſſet. Beneficia autem illa, & Principis in univerſum, & aliqua parte etiam veſtra ſunt. Quam enim ab illius bonitate proficiſcuntur, tam ex veſtris conſiliis ſive ex communi & illius & veſtra ſapientia promanant. Patere, quoniam hunc ſermonem ingreſſus ſum, ut loquar paullò liberius. Primùm igitur, quæ data ſunt, non minus ſapienter, quàm munificè, & nobis & poſteris eadem rata futura in perpetuum ſcimus: quæ rectè cæpta ſunt, feliciter perfectum, quæ prolixè promiſſa, regiè præſtitum iri confidimus. Nec enim Dux ipſe hanc curam primariam, vel in graviſſimis negotiis obliviſcetur, à Patre acceptam, & ſuſceptam ultrò: præſertim cùm Senatores idem urgeatis, & Ordines provinciæ eodem reſpiciant.

ciant. Cęterum ab omni parte videbitur, tum ſi quid ſit oriaturne incommodi, ut hinc avertatur, tùm quæ ex uſu ſint academię Juliæ, ſedulò conquirantur. Mittam nunc alia: quod in mentem venit, ejus mentionem faciam: etſi omnes idem videre videantur. Quis enim neſcit aut dubitat, eſſe ex re litteraria, ut in ſua quisque diſciplina viri præſtantes doceant? Præſtantes dico, non ſolùm ſcientia abundè & præ pluribus inſtructos, ſed etiam in docendo diſertos & perſpicuos, nec leviter antè verſatos. Operæ pretium eſt videre, qui fiat, ut in academiis paſſim talium ſit penuria. Inveniri poſſe in quolibet genere diſciplinę, ipſe non dubito: vidi qui ad manum eſſent, negligi aut deterreri. Primum enim, ubi merces docenti tribuitur, unde ſolus in diem vix vivat; quis eum locum ambiat, niſi qui eruditionis nihili, & nullius ingenii ſit? Demus eſſe præſtantem, de cujus tamen induſtria hactenus non conſtiterit, cui munus docendi demum detur. Is ſperatum acceptat cupidè: verum de alio magis, quàm de eo, quod adeptus

 fuerit,

fuerit ornando cogitare neceſſe habet. Fortè non ſegniter gerat munus ſuum, ſed majore cura affectet aliud. Hæc eſt eorum ſors potiſſima, qui bonas litteras, aut aliquam philoſophiæ partem explicant. Iis præcipuè proſpiciendum eſſe cenſeo: nec poterit non ſumptus tolerare ærarium: etſi hujus ratio non potior, quàm publici boni haberi debeat. Nec ita multis opus eſt: nec putandum, plures vix tinctos litteris, aut in primo tirocinio deſidentes plus præſtare, quam pauci benè docti viri, & iidem induſtrii faciant: accedit, quod quædam in ſcholis regiis publicè tradi, non ex earum dignitate eſt: ex privatis magiſtris accipiant. Hoc enim demum decuit novitios bonarum artium magiſtros potius, quàm ut docendo & diſputando novas, falſas, adſurdas, ridiculas opiniones inſtillent adoleſcentibus, aut parvi ingenii, aut antè in litteris non exercitis. Huic igitur malo medicinam faciet æquitas, ſi labori merces reſpondeat. Eſt & aliud non academiarum ſolum, ſed plurium quoque collegiorum inteſtinum: & aperiendum

dum maturè, ne hic quoque fiat, quod non uno in loco in perniciem rei litterariæ frequentari vidi, non ſine ſtomacho. An non enim indignè ferendum eſt, ex ordine doctorum nimis multos ſic privatim ſibi ſuisque conſulere, ut publicam utilitatem & dignitatem, non negligere, ſed pænè prodere videantur? Namque *ſi locus vacet, quid conſilii capiendum ſit, nemo ignorat: ſed ibi tum laborat pater pro filio, frater pro fratre, ſocer pro genero, aut quis pro eo, quem ſibi generum ſperet, doctor pro alumno, ſodalis pro ſodali.* Sic verò exiſtimandum eſt, munus academicum non eſſe beneficium, quod à quoquam privato in alterum conferri, aut à fratre donari, aut legari ut partem patrimonii, aut pro dote dari poſſit. Publicum enim eſt, & ſaluti publicæ deſtinatum: Et ſi verò amicis multa, conſanguineis ſingularia, liberis omnia debemus. Nec velit vir bonus, quod ſuum non ſit, cuiquam tribuere benevolentia aliqua, nedum, cui id minime debeatur: hoc eſt indigno, qui tale munus neque ex utilitate neque ex dignitate publica geſturus videatur.

Doctoris tamen ſtudium & amici minus improbari poſſit, quod ſit teſtimonii loco, ſic ut benevolentia cenſuræ cedat. Cæteros, in quibus judicium plærumque occæcat amor, non ſolum ea culpa vacare, ſed etiam ejusmodi ſuſpicionem à ſe amoliri, nec auctoritate, ſi qua cujus ſit, abuti, eamque in dominatum vertere videri oporteat. Hujus ego ſum ſententiæ & animi: nec ſenſuros aliter, nec aliter facturos bonos viros, mihi habeo perſvaſiſſimum. Sed ut ad me redeam, mitto ejus generis alia, & de iis, quæ attigi, dicendi finem facio, non oblitus illius meæ ſollicitudinis, cujus initio memini. Neque tamen non video, ut hæc ipſa aliter accipi poſſint, quàm à me ſcripta ſint. Scripſi autem non accuſandi querendive gratia, ſed monendi. Dabo etiam: nec hoc fuiſſe neceſſarium, quod & alii vel eadem vel his meliora videant: tamen animi mei erga litteras & remp. teſtificationem bonos probaturos eſſe confido. Te verò, Illustris Domine, quæſo, ut meum hoc meæ in te obſervantiæ argumentum, non repu-

ſudies, meque quod jampridem viſus fuiſti facere, in tuis habeas: denique ſi ferat occaſio, Duci noſtro meum erga ipſum & patriam ſtudium verbo commendes. Helmæſtadio in academia JULIA Kal. Octobr. An. cIↄ Iↄ XCII.

Dn. CHRISTIANO, Dn. JOACHIMO ERNESTO, Dn. JOANNI GEORGIO, Fratribus germanis, Marchionibus Brandeburg. &c. Ill*mi*, JOH. GEORGII. VIIviri Brandeb. filiis.

EPISTOLA IV.

ACcepi jampridem, Illuſtriſſimi Principes, ex amicis meis, bonis viris & pereruditis, de veſtro in litteris profectu ſingulari. Cœpi igitur vobis de iſta educatione gratulari. Qui enim principe loco nati, ſic ab ineunte ætate erudirentur; eos beatos judicabam: nec id ſibi tantùm, ſed etiam uni-

univerſæ reipub. Nec enim ignorare me oportebat, qui vitam in litteris egiſſem, & de educatione teneræ ætatis omnes priſcorum ſapientum ſententias ſedulò inveſtigaſſem, quantum ad parandam virtutem, qua & privati & principes beantur, conferrent litteræ. Hę enim, quanquam in vulgus neglectæ, divitiis, honoribus & potentiæ poſtponuntur, ad illam iter munimunt: ſuntque adeo duces ad ſalutem mortalium: nec affirmare dubitem, ſi quid boni ſit, id omne ipſis acceptum referendum. Divino igitur conſilio, & ſi non novo, uſus fuit pater veſter, Princeps ſapientiſſimus, qui ut olim fratrem veſtrum Joachimum Fridericum, ſummum item Principem, in litteris ad imperium educandum curaverat, vos etiam eadem regia doctrina ad eundem finem imbuendos juſſerit. Eam autem & gravem & magni momenti curam rectè demandavit viro probo & docto, nec minus induſtrio & fide præſtanti, Samueli Rænardio: quem & his nominibus magnifacio, & quia ipſe quoque me diligit, valdè amo, ut debe-

debere me intelligo. Minus igitur mi-ror, vos indole divina præditos, in ſpacio iſtius diſciplinæ proceſſiſſe longius. Sic enim prædicabant: vos ex animo Deum venerari, religioſè vitam inſtituere, eſſe ſuaves erga omnes, fraterne inter vos amare nihil vobis probius, nihil humanius: ſatis pro ætate adeoque multum intelligere in litteris eſſe ad diſcendum ſemper alacres: ſciſcitando perpetuum, ſed idem perjucundum negotium magiſtro faceſſere. Qui hæc, iidem multa prædicabant alia: in cæteris, quanta vos benevolentia doctor ille veſter complecteretur, quàm ſolidam ex vobis pater lætitiam caperet. Quæ omnia & ipſe & alii cum voluptate audivimus. Ibi tum quoque præconum eximiæ veſtræ laudis unus & alter mihi auctores fuerunt, facerem, quod ſæpe feciſſem abſque reprehenſione bonorum: initurum me à vobis quoque ſingularem gratiam, nec malam à quîquam omnium, quibus chari, quorumque fidei crediti eſſetis. Hoc ego non dubitabam, qui ſimili erga Regum Principumque filios ſtudio,

ab an-

ab annis amplius triginta non ſolùm neminem offendiſſem, ſed multos mihi arctiùs devinxiſſem, qui, quod libenter facerem, & rectè utiliterque fieri putabant, tale aliquid pangere jubebant. Perſpexerant enim ex moribus meis, nec me quicquam meditari, quod cuiquam fraudi eſſet, nec ſpectare aliud, quàm quod ipſi ſibi propoſuiſſent, quiſque videlicet ſuorum alumnorum, ſalutem. Etſi igitur hoc non dubitabam: tamen nemo id mihi perſvaſit, donec juvenis apprimè nobilis, Abraham. Bellinus, quem ob eximias animi dotes aliquot annos in cariſſimis habui; cujus quoque conſilio pater veſter utitur in republica, benè longa & diſerta admodum epiſtola de omnibus veſtris rationibus ſingulari diligentia me certiorem fecit, meque facilè permovit, ut hac de re cognitionem ſuſciperem. Quod ſi enim nec doctrina, nec cohortatione mea vobis opus eſſet, tamen veſtros animos hac prima veſtra ætate ſive excitari, ſive confirmari arbitrabar. Si enim, quæ ipſe ſcriberem, iis, quæ doctores vobis quotidiè decanta-

cantarent, conſentanea videretis & gauderetis, vos ad optimum modum hactenus inſtitutos; & ad eadem perſequenda magis inflammaremini. Neutrum verò in præſentia faciam, aut levi ſaltem brachio vos monebo: tamen quod ex uſu veſtro futurum putem, aliunde depromam. Fero autem vobis libellum aureolum Galeni, medici quidem, ſed non ut medici, nec medicum, ſed ut philoſophi, multis præceptis ſapientiæ refertum, ex quo certam animi medicinam ſumere & vobis, & aliis veſtro non tam beneficio, quàm exemplo, liceat. Etenim hoc ſine dubio, ubi opus erit, vel ſponte, vel me auctore, facietis: ſed verbo accipite, quid unicuique ſequendum non falſò ſcriptor hic exiſtimet. Quemadmodum per loca ſentibus obſita & confragoſa iter facturi, illos prius excindunt, quantum poteſt, & lapides amoliuntur: ita qui ad virtutem adſpirant, affectus natura animis hominum inſidentes amovent, ſive mitigant, ut & quæ ſaluti ſint, tutius videant, & præclara facinora promptius deſignent.

Non

Non unius autem generis ſunt illi motus animi rationis expertes, & eam, niſi illis in tempore obviam eatur, gravi imperio prementes, ut nusquam emergat; nuſquam officium ſuum faciat: ſed etſi omnes fere quemlibet infeſtant, tamen alii in alios interdum magis graſſantur. Proinde videtur, omnes illi affectus qui ſint, noſſe expedire omnibus, cuique, quibus ipſe potiſſimum ſit obnoxius, ut quiſque pectus ab ejusmodi labibus expurget, & ad eximiam virtutem accedat propius. Nec prorſus ignotę ſunt illæ animi perturbationes, quæ vitam ipſam ſupra modum perturbant: quin & in quorum animis invaluerunt, eorum neminem tranquille ſinunt vivere: in iis eſſe iram, concupiſcentiam, timorem, fugit neminem: patet item incontinentes iræ, voluptatibus deditos, ignavos item, & nullius animi homines, mancipiorum eſſe ſive beluarum ſimiles, ac miſeros denique, qui ita perierint: miſeriores, qui per haſce furias ſecum in exitium multos, ſive totos populos unà rapiant. Ea & fabulis poë-

tarum, & multò magis hiſtoriis docentur, & exemplis illuſtrantur. Sunt illarum peſtium ſimiles, æquè deteſtabiles, etiamſi minus tetræ videantur, vel quia multum in ſe habere dignitatis videntur, vel quia ad vitam conferre plurimum, vel quia multum in ſe habere dignitatis videntur. Avaritiam dico, ambitionem, & cupiditatem dominandi: quas pulcris, ſed falſis tamen coloribus facile quisque pingimus: cuique putantur prodeſſe, cum & ſingulis & univerſis noceant maximè. Rei familiari operam dare, & omnium rerum copia inſtructos eſſe, honeſtum putant: ſed turpe id faciunt plæriq;, qui talibus neq; certos fines ponunt, & cum injuria aliorum fortunas quærunt ſive amplificant: quod cum agunt potentiores, tenuiores expilant, & omnia inopia complent, quod non tantũ injuſtitię, ſed & crudelitatis eſt. Honeſtius, ſtudere honoribus, quod ipſum pleriq; virtutis ſtudium interpretantur. Honores quidem niti virtute debent, & ea ſola quæri æquũ eſt: ſed quia ipſi, & ſæpe vafritie, aliisq; malis artibus atq; ſimulatione meritorũ paran-

parantur, & ferè ſemper ab aliis, quorum benevolentia & judicio ſtamus, dependent; non ſunt profectò noſtrum propriumque bonum, nec illud primum, quod natura omnes expetimus. In iis igitur qui omnes nervos omnibus rationibus contendunt, multis modis in alios, ſæpe in amiciſſimos, & in ipſam patriam injurii ſunt; cum multos miſeriis excruciant, tum ſe ipſi demergunt in exitium. Ipſum porrò longè lateq; imperare, eſſe ſupra humanam felicitatem putant, & continere in ſe cœleſtem aliquam majeſtatem. At quorum animis illa regnandi libido ſive furor inſedit, dum injuſta bella meditantur, regna devaſtant, urbes expugnant, civitates diripiunt & delent, nihil cuiquam proprium relinquunt, dum trucidatis multis millibus & novas & acriores cædes ſpirant; an non ſunt carnifices generis mortalium? Videtur hoc durius dici, quàm ſi tyrannos nomines: verùm tyranno crudelius & exſecrabilius inter mortales nec dici nec cogitari quidquam poteſt. Sed ne omnia in epiſtolam conjiciam: hæc & iis affinia

cœpi-

cœpiſtis diſcere à pueris, audietis porrò: legetis & in hoc libello, & in aliis ſapientum monumentis. Qui regio loco nati ab his adeo diris peſtibus animos expurgarint; ii demum invenient ſalutaria patriæ conſilia: quibus & ipſi beati ſint, & de ſuis populis & fortè de pluribus præclarè merentes, divinum iſtud munus feliciter expleant. Cum intelligatis verò, cujusmodi litteras quo fine colatis; vos neq; hoc genus ſcriptorum adſpernaturos, & meum erga regiam veſtram gentem, & erga vos ſingulare ſtudium probaturos, ſpero. Quòd ſi vos facere intelligam; etiam in poſterum tàm ultrò, quàm juſſus, quæ in rem veſtram ſint, & diſpiciam ſedulo, & omni ſtudio perficiam. Valete. Helmæſtadio ex acad. JUL. Kal. IIXbr. cIↄ. Iↄ. vc.

HENRICO JULIO
Epiſc. Halberſt. Duci Br. & L.

EPISTOLA V.

CUm hoc menſe mihi redderentur Cancellarii litteræ, quibus C. T.

 man-

mandatum accuratè expoſuit, ſtatim curæ mihi fuit, ut quantum quidem poſſem & quamprimum C.T. expectationi & quàm pleniſſimè ſatisfacerem, nec quievi, donec ex omni erudita juventute academiæ Juliæ unum deligerem, quem præ aliis probarem, ſive in quo minimum deſiderarem. Cum enim in officio neminem fallere debeam nec velim, in hoc tam arduo negotio, quod ad C.T. filii & futuræ altero ſeculo reip. ſalutem quam maximè pertineret, omni animi contentione mihi de fide mea laborandum intellexi. Quod quo magis conſtaret, pauculis diebus pòſt, pluribus verbis animi mei ſententiam perſcripſi, quam Cancellarius C. T. vel Clampius referret. Namq; loquace epiſtola C. T. hodie longè occupatiſſimam interpellandam non cenſui. Illud cum fieri non potuerit, C. T. tum ad fines ſuarum provinciarum proficiſcente, exponam modo omnem rem paucis verbis. Miſit C. T. tertio abhinc anno domum meam Julium Phlugium Belgam: quem qui privatim hoc biennio rectè, fideliter & feliciter inſtituit, e-

um

um præ omnibus ad informationem ingenii filii C. T. idoneum eſſe cenſeo. Is eſt Rudolphus Diepholdius, bonarum artium Magiſter, mihi annum jam undecimum familiaris, boni & eruditi viri, qui Verdenſi civitati longo jam tempore à ſecretis fuit, filius, à puero in litteris, nec perperam educatus: modeſtiam ſuam ſemper nobis probavit in omnibus, ingenio ipſe ſingulari, in bonis litteris & omnibus bonæ doctrinæ partibus, de meo potiſſimùm conſilio, ita perpetua diligentia profecit, ut æqualium plerisque facile antecedat. Legit autem quotidie & Græcos & Latinos ſcriptores: Latinè ſcribit neutiquam vulgariter: in verſu pangendo ita verſatus, ut poëtis noſtris, meo judicio, nulla re ſit inferior: nihil neglexit in rhetoricis, nihil in logicis, vel potius ea ita perdidicit, ut pauci, ſive ita, ut alios docere ea rectè, ſi ſit opus, poſſit; etiam phyſica attigit, & mathematica, & aſtronomica, & geographica, & totos dies eſt in lectione hiſtoriarum, & memoria valet & judicio. Præterea

(quæ etiam non minus, ſive potius magis requiruntur in educatore Principis, quando hunc non tam ſcientiſſimum quàm optimum eſſe volumus) juvenis humanus, gravis, ſobrius, integer, vitæ hominum intelligens, pro ætate prudens, inprimis inter æquales, in eo genere item muneris, in quo etiam ſe pridem exercuit. De hoc igitur majora nobis polliceri poterimus. Nam doctrinam quoque de vita & moribus, & de republ. non primoribus labris deguſtavit: neque deinceps harum diſciplinarum ullam negliget. Fieri enim in tali progreſſu id non poteſt. Denique qui finis eſt vitæ noſtræ, pius & timens DEI, abhorrens ab omnibus fanaticis opinionibus. Eadem de hoc familiari meo & alii teſtari poſſunt, & res ipſa loquetur: quod niſi ſciam, quo ore ego quenquam ita ad ſapientiſſimum Principem prædicem? Meminerit tamen C. T. hominem ab homine commendari, & quidem homini: in quibus absque ope divina nihil abſolutum eſt, ſive etiam mediocre, ac prorſus nihil denique: idem tamen in omnibus nos rectam rationem

tionem ſequi juſſit, ejusdem ipſe au-
ctor & conditor. Fortaſſe quis non
magnum eſſe exiſtimet, quod ego non
pono in minimis, quod bona & firma
valetudine eſt: hactenus certè ſemper
fuit: majus profectò quàm corporis
ſpecies, quam volgus requireret: ſed
tamen ſtatura mediocri & vultu, qui
& animum & ætatem indices: quę pro-
pius jam ad virilem accedit. Aulicæ
conſuetudinis ſe expertem queretur:
ii mores à tali juvene diſcentur nullo
negotio: *nec expedit, nec decet, hominem
doctum eſſe nimis aulicum*: quin C. T. eâ ſa-
pientiâ Princeps eſt, qui in re & ope-
re, non in verbi unius alteriusve pom-
pa & ceremoniis, quæ admodum du-
biæ ſunt animi indices, virtutem po-
nat. Qui ſecus cenſuram de homini-
bus agunt, talium judicio minimè ſta-
bimus. Quod ſi C. T. hoc homine u-
tetur in erudiendo filio Principe Fride-
rico, omnia σὺν Θεῷ gerentur ut volumus,
& oportet. Nec in cura fideq; mea quid-
quam T. C. deſiderabit. Rector univerſi
& Pater omnium C. T. tueatur. Helmſt.
ex ac. Jul. VII. Kal. Febr. Anno σωτῆρ☉
M D IC.

 El-

EIDEM.

EPISTOLA VI.

ET raro & paucis ad Reges ſcribendum maturè didici, cumque & ipſe hoc conſilium ſequar, tardior ſum propterea ad hanc rem: nec ferè hujusmodi litteras meditor, niſi quędam inſtet aut flagitet neceſſitas. Neceſſitatem autem non egeſtate, meique commodi deſiderio tantum metior, ſed multò magis ratione officii. Ratus igitur mearum quoque eſſe partium, ut aliquando de heroicæ indolis, & regiæ exſpectationis Filio ad Te ſcriberem, id ſuperioribus diebus potisſimum mihi faciendum cenſui, cum de Principis ingenio & profectu cenſura Tuo juſſu fieret. Intelliges enim, me non ſolum à cæteris diſſentire judicio, ſed videbis inſuper curam meam, qua ego non alterius cujusquam, ſed ſolius Tuæ paternæ cedo. Judicii autem aliquid ſi mihi

ſumo, facio abſque arrogantia, quod omne nemo mihi adimat, niſi prius ſe turpiter ad intelligentes ille det. Alterum vero nec ipſe dubites, quin, quidquid ſentiam, dicam ingenuè, absque disſimulatione, nihil adulatus. Relinquam nunc & majora & minora alia, dicturus tantum de uno, quod in Principe ſub pubertatem in litteris ante omnia requiritur, & te valde flagitare ſcio, *de intelligentia* loquor, *& uſu Romani ſermonis.* Quæ duo ſimul pauci admodum, etiam ex iis, qui famam quærunt ex litteris, aſſequuntur. Quod prius eſt, idem magnum eſſe nemo dubitat, ut latinos ſcriptores probè intelligeret, in eo laboravit ultra annos ſex ſumma fide præceptor, cui id muneris in tempore fuit demandatum, nec ego in alterum annum in eadem re nihil egi, ſemper & jam majora ſimul ſpectans, & admiſcens obiter. Igitur benè poſita fuit & ab illo diſcente, & à nobis docentibus opera, ut Princeps Fridericus-Huldericus, neque dum

ephebus in optimis ſcriptoribus pleraque intelligat, aut certè ſemel prælecta ſtatim aſſequatur, quamvis ardua ingeniis etiam adultioribus. Addam veritati omen: futurum juſto tempore, vel etiam citius, ut, de quibuscunque rebus opus ſit, emendate & haud vulgariter, & Latinè verba faciat, & quod lubeat, calamo diſertè exprimat. Tantum de Principis ſtudio, quo magis magisque in ipſo diſcendi curriculo inflammatur, deque præceptoris, qui illi miſſionem & apud nos locum petenti ſucceſſit, induſtria non temere, ut puto polliceor. Factum autem eſt à re regiè, qui Rudolphum Diepholdium, de primo natu Filio tuo, omnique veſtra provincia eadem opera præclarè meritum, ſtatim ornaveris, unde Filii intelligant, Te idem ab ipſis velle deinceps fieri; etiam abs te ſapienter factum judico, qui Joanni Pepatino, Tibi à viris fide præſtantibus commendato, Filii in litteris ad regiam virtutem educationem credideris. Utrumque dico hoc confidentius, quando utriusque eximi-

am

am doctrinam & integritatem morum atque fidem à pluribus annis habeo perſpectiſſimas. Meditatus epiſtolam breviſſimam in pauciora eam contrahere non potui, cum res magna ſit, & ordine fere prima. Sed præſtantia prior eſt alia, de qua ſi vivam, ſuo loco & tempore agam non minus diſertè, quod tamen multò uberius faciendum intelligo. Mitto ad Te cum his litteris recens quædam à me conſcripta, non neſcius quidem tibi ad legenda ejusmodi non eſſe otium, quæ tamen à te inſpici valdè velim & audeo rogare: quoniam aſperſi paſſim non nihil, etſi parcius, de veriſſimis tuis laudibus: quas ſi veras eſſe non ipſe ſolum intelliges, ſed ſimul omnes alii fatebuntur: nihil erit cauſſæ, cur hoc meum erga te ſtudium minus probes, aut aliquis carpat hoc conſilium meum. Auctor regiæ poteſtatis, & legitimi magiſtratus, SER. Tuam quam diutiſſimè ſaluti harum provinciarum incolumen florentemque cuſtodiat. Helmſtad. ex acad. Jul. Kal. Quinct. clↄ Iↄ cv.

EIDEM.

EPISTOLA VII.

SAtis habeo, ſi Serenitas Tua videat, me in hoc etiam ultimo actu vitæ aliquid agere, & videat ſaltem opuſcula mea, atque inſpiciat, hanc potiſſimum ob cauſſam, quod per occaſionem SER. Tuæ laudes non falſas absque adulatione adſpergere ſoleo, quæ præmiſi huic diſputationi M. Arniſæi. Eum anno abhinc omnium ſuffragiis SER. Tuæ commendavit acad. Julia, obnixe petens, ut ipſi juveni doctiſſimo SER. Tuæ nec ignoto, profeſſionem extraordinariam deſignaret. Verum ſive negotium SER. Tuæ relatum non eſt, ſive non velum fuit faciendum: is tamen juvenis eſt, quem, cum ornare academiam poſſit, SER. Tuæ velim eſſe commendatiſſimum.

Vale.

Reverendiſſimis & Illuſtriſſimis Principibus, Generoſiſſimi adoleſcentis

THOMÆ ZAMOSCII tutoribus.

EPISTOLA VIII.

DUm de editione ΕΠΙΤΑΦΙΌΝ, quam cycneam cantionem Rhodomanus reliquit Magno Zamoſcio, & ſimilium commentationum, quæ ad nominis Zamoſciani illuſtrationem, nec minus ad clariſſimæ veſtræ gentis gloriam facerent, conſilium capio; primi mihi occurriſtis, quos in hoc libelli veſtibulo compellarem. Errare enim non injuria videar, ſi prætercam Principes viros, quorum fidei magnus ille vir, ex hac mortali vita abiens, unici filii ſalutem & omnes fortunas commendaſſet, præſertim cùm vobis de mea, non tantum erga Zamoſcium, ſed & erga plæroſque veſtrum, ſingulari obſervantia pridem conſtare comperteriṁ.

Nec

Nec enim veſtra ſumma ſingulorum virtus in occulto eſt, aut regni veſtri, quamvis ampliſſimi, limitibus clauditur: de veſtra præterea erga me benevolentia affirmavêre pridem familiares, & juvenes & viri, ipſi & virtute & judicio prȩſtantes. Omnibus his de cauſis cenſuræ veſtræ hæc, cuicuimodi ſunt, ſubjicio, etſi confido, rei, quod à nobis præſtari potuit, ſatisfactum. Namque ut nihil deſideretur in hiſtoria, per vos non ſtetit. Quod autem ſpectavit primus ſcriptor, id aſſecutum cenſeo. Namque, ni fallor, complexus eſt, quæ prȩdicari de Zamoſcio potiſſimùm oportuit: denique ad tanti viri vitam perpetuæ memoriæ conſecrandam verborum ornamentorumque ſatis attulit. Nam neque Theocritus quidquam detraxit Ptolemæo Evergetæ, etſi in eo celebrando non fuerit uberior, cùm tanti regis virtutes & merita non niſi faſciculo univerſa divinitus comprehenderit. Zamoſcium verò veſtrum non falſò beatum & vos prædicatis per Poloniam. Ejus enim obitum, qui cumulatus ſummis æternisque laudibus

deceſ-

deceſſit, deplorare nefas arbitror, aut vicem patriæ dolere, etiamſi ſummo viro, fortè etiam neceſſario tempore, orbata ſit, quando non decerunt, nec deſunt, qui, quæ onera ille geſſit, in ſe ſuſcipiant æquè feliciter. Regnum verò veſtrum; in quo procerum filii ad ſtatum veterem recta via educantur, comparo cum Alcinoi felicis hortis, de quibus ſic poëtarum princeps:

ἔνθα δὲ δένδρεα μακρὰ πεφύκει τηλεθόωντα,
ὄχνη, καὶ ῥοιαὶ καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι.

Ubi deniq;

ὄχνη ἐπ᾽ ὄχνῃ γηράσκει, μῆλον δ᾽ ἐπὶ μήλῳ.

Non poteſt enim in imis hiſce univerſi partibus aliter fieri, quin quæ nata ſint, denaſcantur: denatis illis alia ſata pulluleſcant, adoleſcant, floreant, maturosque fructus edant. Valete, florete, & ad minores iſtam felicitatem, & majorem, ſi poteſt, transmittite, idque tàm bono univerſi orbis Chriſtiani, quàm exitio barbarorum. Helmſtad. ex acad: Julia pridie Kal. Quinct. cIↃ IↃ cvI.

THO-

THOMÆ ZAMOSCIO DE ZAMOSCIE, MAGNI ZAMOSCII FILIO, adoleſcenti generoſiſſimo, Capitaneo Cniſchinienſi.

EPISTOLA. IX.

EVenit interdum in celeberrimis emporiis mercatori cuique opulentiſſimo, ſive ſua, ſuorumque incuria, ſive adverſo caſu, [quoniam ſæpè tempeſtatibus precioſisſimas merces committere neceſſe habent] ut præter opinionem gravi ære alieno oppreſſus, ne cum ignominia bonis cedere cogatur, cùm à ſe ne fœnus quidem posſit ſolvere, verſura facta, ad ſolutionem novum æs alienum contrahat, donec ſecundæ fortunæ beneficio aliquando reſpiret, vel emergat ſaltem denuò è debitis, ſi amiſſas divitias infelix recuperare minus queat. Hoc mihi in mentem venit de meis debitis,

tis, diverſi prorſus generis, cogitanti. Nec enim inficior, eſſe me jam ab annis aliquot in ære Zamoſciano, ex promiſſo quodam meo, quo, ultròne an monitus? me familiaribus MAGNI ZAMOSCII, patris tui, ſciens volenſque obligavi. Cùm enim tantum ἥρωα ſuſpicerem, & ille ſuam erga me benevolentiam fuiſſet teſtatus aliquoties, ſponte quidem ſtatim in animum induxi meæ erga ipſum obſervantiæ ſignum edere, quale à mea tenuitate proficiſci poſſet: quod cùm ex me audiret familiaris veſter David Hilchenius, quîcum mihi longo jam tempore fuiſſet conſtans amicitiæ uſus, ita me confirmavit, ut tum abeunti à nobis, & poſtea litteris, fidem dederim, me ex induſtriæ meæ arcula, aliquid depropturum, quod lectione & luce dignum, & ſummo viro non indignum æqui cenſores judicarent. Quod ubi amicorum relatu intellexiſſet princeps optimus, non ſolum de mea erga ſe obſervantia præclarè judicavit, ſed etiam litteris, prorſus ſingularem erga Paulum Meliſſum & me benevolen-

volentiam ſignificantibus; aliquid ab utroque noſtrum deſiderare viſus eſt. Ego promiſſi mei memor, nulla mutatione conſilii, ſed virium ingenii conſideratione, deliberavi de re non paulò accuratius. Eſſe verò mihi aut argumentum tum nobile ſumendum, aut laudes Patris tui ſcripto illuſtrandas ſtatuebam. A quorum hoc non abhorrui quidem, ſed id ſeponendum in aliud tempus cenſui, ne in ullam ſuſpicionem adulationis apud aliquem incurrerem. Zamoſcius autem cùm in cæteris præclarè à ſe geſtis, non ſolùm oppidum condidiſſet, ſed etiam academiam dedicaſſet; ego de rebus academicis aliquid tùm cœpi meditari, quod etſi magnum opus non eſſet futurum, tamen ſatis temporis ad inveniendum, nequid neceſſarium omitterem, aliquid ſcribendum, ut ſententiam animi mei de ſingulis rectè lector aſciperet, expoſcere videbatur. Dum in eò ſum, neque multum tamen progredior brevi, partim ad minutiora tranſii, ne promiſſi oblitus iſtic viderer, partim in eandem arenam alios

pro-

provocare cępi. Utrumque pro fœnore futurum credidi, & fuiſſe exiſtimo. De meis & litteris & lucubratiunculis nihil arroganter dicam: qualiacunque eſſent, neque meo ipſius judicio magna, grata vobis fuiſſe gaudeo. Majorem ſtatim iniiſſem gratiam, ſi ab altero, quem dixi, miſiſſem, quam expectaveramus, oden, depromptam è Muſarum ſcriniis. In hoc enim genere Meliſſus valebat plurimum, & egregiam Lyrici carminis pangendi facultatem non in nugas aut viles homines, ſed in res magnas, & viros eximios transferebat, exemplo Thebani poëtæ. Pindari enim beneficio à duobus millibus annorum & amplius; vivunt hodie multi, & genere & armis & varia virtute præſtantes viri: nos autem ex illis hymnis vitæ utilia multa profectò diſcimus, quæ alii ignorant, alii neſcio quo ſpiritu faſtidiunt. Meliſſus verò cùm paucis reſpondiſſet, non ita multis diebus pòſt acri morbo correptus diem ſuum obiit: atque ita nos illa ſpes fruſtrata fuit. Purgandi porrò mei gratia, ſeu purgandæ moræ,

quę incidit, nihil excogitare, ut faciunt, penes quos aliquid culpæ reſidet, mihi opus eſt: res videlicet ipſa pro me loquitur. Namque valetudinis, quæ in ultima ætate vulgò morbus dicitur, ratio mihi habenda fuit: ac propterea ſenes meditamur lentiùs, & ſcribimus tardiùs. Nec immunes ſumus à privatis incommodis, quibus ratione mederi rectè ſtudemus, quæque eo modo avertere minus valeamus, patienter ferimus, aut ferre conamur: me certè affecerunt magis calamitates hujus loci, partim hîc natæ, partim foris illatæ. Etſi autem interdum ferè ab omni juventute aliis atque aliis de cauſſis deſerta videbatur academia noſtra: tamen priſtinum ejus ſtatum aliquoties potiſſima ex parte DEO favente, recuperavimus: verùm hujus rei plenior narratio aliò pertinet. Ipſe dum non ago nihil, quod noſtri juvenes, quos Zamoſcius ipſe & alii viri præſtantes è Polonia ad me miſerant, teſtati ad vos fuerint, publico ſed falſo primum rumore adfertur, deceſſiſſe magnum Sarmatici regni Cancellarium, eundemque ſum-

ſummum militiæ præfectum. Nos verò qui recentiſſimum nuncium Zamoſcia uſque haberemus, famæ aſſenſi non fuimus, quæ tempore ipſo refutaretur. Altero, opinor, anno triſtis idem nuncius eodem modo percrebeſcere: ac tùm quidem nos quoque ſiniſtrè ſuſpicari: denique iſtinc de tuo graviſſimo luctu certiores facti ſumus, non abſque dolore noſtro. Vivere enim MAGNUM ZAMOSCIUM, & liberis, & illuſtri generi, & patriæ potentiſſimæ optaremus: viveret idem & nobis, &, quod ad longinquas ſe gentes porrigit, litterarum, ſapientiæque ſtudiis, quæ ejus obitu uno patrono Principe carerent. Nunquam ille de mea fide dubitaverat, quò minus etiam vita mortali exemptum fallere debui. Igitur ut promiſſis ſtarem, non ipſe nihil ſcripſi ſtatim, nec putavi injurium eſſe, etiamſi ab aliis aliquid ſolverem. Fortè enim aliorum, quos ego ſuſpicerem, monumentis magis conſuleretur memoriæ magni viri & incomparabilis (ſic enim nominabant aliquo ſeculo, cujus ſe vix quiſquã ſimilẽ profiteri auderet ob ſum-

mam ejus virtutem & eximia merita) certè non minùs, quàm meo aliquo ſcripto jejuno & ſubarido: qualia à ſenibus expectantur, & rarò præſtantur uberiora. Monebam apud nos familiarem meum Rudolphum Depholdium, magni ingenii virum, qui, ut ſemper verſatus ſummo ſtudio in Latinis Græcisque litteris, non pauca ſcripſiſſet ad unguem perfecta, obſecutus mihi ſcripſit, quæ miſi, & viris doctis placuiſſe non dubito. Sub id tempus allatum fuit ad nos & Hilchenii carmen, quo in perpetuis quoque occupationibus ornavit εὐεργέτην: quos ego verſus ſtatim, ut hîc quoque legerentur, denuò publicandos typographo dedi. De mea ad te epiſtola, qua, cùm tui conſolandi munus affectandum mihi non putarem, quòd iſtic non deeſſent, qui te de omni re rectiſſimè ſummaque fide erudirent, unam patris tui laudum partem perſequi conatus ſum: quæ perſtrinxi, alius felicius illuſtraverit. Cùm verò præterea ita ſentirem, ne ſic quidem ſatisfieri promiſſioni meæ veteri, & admodum calamitoſo noſtro tempore,

re, quando nihil niſi bellum audiretur, & tantùm milites & arma oculis noſtris obverſarentur, graviſſimo nobis fortunarum & vitæ periculo aliquod menſibus objecto, non niſi de ſalute mea meorumque cogitarem; accurata epiſtola rogavi Laurentium Rhodomanum, ut Græcis verſibus, in quo genere hoc ſeculo omnes ferè ſuperabat, multis etiam poëtis veteribus par, Magnum Zamoſcium futuris ſęculis conſecraret: id quod facilè perſuaſi amico, qui in aliis mihi aliquoties morem geſſiſſet. Quid multis? Ille in officio promptus, in ſcribendo expeditus, citius perfecit eximium carmen, quàm promiſit: in quo nihil omnium præteriit, quæ nobis de virtutibus & meritis Patris tui cognita eſſe potuerint. Plurima enim alia ab ipſo fortiter, prudenter, munificè, & piè deſignata nemo dubitat, quę ſingula auditione non acceperimus; adde quod ſunt, quæ pleniorem fortè narrationem poſtulent, quàm quæ numeris facilè comprehendantur; quod & ipſe in carmine profitetur. Fuci quoque, more poëtarum,

nihil addit, ſimplice veritate contentus ipſe. Veritatis autem & modeſtiæ fuit omni vita ſtudioſiſſimus: in hujus extremo actu maximé, quo tempore hunc laborem ſuſceptum libenter, perfecit feliciter. Id erat autem ſub Kal. Jan. cum V. ejuſdem è mortalium conſuetudine recederet. Meas autem eſſe partes putavi, ut, quod illi non liceret, cum epiſtola ex ædibus meis hoc me auctore ab opt. poëta decantatum carmen ad te mitterem. Erit autem omnibus de cauſis tibi gratisſimum: neque id ex pondere, ut populus, qui ſenſibus judicat, ſed ex bonitate, quam ſapientes mentis oculis contemplantur, æſtimabitis. Neque nos inferiores hac in parte Phrygionibus eſſe decet, qui non magnitudinem gem̃arum, ſed pulcritudinem & præſtantiam reſpiciunt. Hæc unica & vera mihi ſcribendi cauſſa, & huic loco à me non temerè deſtinatum argumentum. Idcirco verò fui longior, ut te & lectorem in haud alienam plutium conſiderationem ducerem. Jam quod ſolemnitatis eſt, nec neceſſarium tamen, cùm quòd nihil

opus

opus eſt, tùm quod prçſtitum à me fuit olim; tamen non negligam, cùm erga te optimè ſim affectus, ut te ad imitandum patrem verbo excitem, ſive collaudem, qui paternis veſtigiis pulchrè ingredi cœperis, & confirmem atq; obteſter, ne ex iis uſpiam declines. Nec verò officio tuo defuiſſe videri poteris, ſi quam ille acceptam à majoribus dignitatem, quæque ab iisdem cætera bona relicta auxit, tu tuearis, ſi non dabitur ad illa amplificanda locus, & illibata transmittas ad minores: quorum illud cum difficile eſſe cenſeatur, hoc non eſſe facillimum, & magnæ omnino virtutis, reipſa experieris, quò magis conſtantiusque tibi in inſtituto perſeverandum intelligis Vale. Helm. ex ac. Jul. Kal. Jul. Quinct. cIɔ Iɔ cvi.

EIDEM.

Epistola X.

NE obſoletiores à me ſolas legeres, recentiores addidi, neque ipſas

argumento neceſſario, nec tamen alieno, tibique item grato futuro. Nec enim quidquid aſpernabere, quod vel à benevolentia profectum, vel è fontibus ſapientiæ derivatum intelligas. Aliquoties accepi utrumque, te & tenero eſſe corpuſculo, nec ullo tempore deſidem: quorum hoc quis non probet? Sic enim animus & corroboratur, & ad res gerendas præparatur. Nam neque otio ab initio emollitus, neque ignarus neceſſariarum artium, quidquam viro dignum umquam geret, nedum de patria benè mereri ſtudeat, qui in vita veri boni, ſolidæque gloriç umbram non viderit. Itaque hac in parte laudo te maximè: nec dubito, te valetudinis ſimul rationem accuratam habere, quç non facilè laboribus, facillimè deliciis & voluptatum ſtudio labefactatur atque diffluit. Neque hæc iſtic ignorantur: neque non eadem audis totos dies. Iis verò omninò ſtare debes, quandò, quotquot tibi volunt, etiam longè gentium viri docti, eadem dicunt & ſentiunt. Addo gravius quiddam à ſapienti-

enti-

entibus celebratum, ut cætera omnia *præ* virtute & pietate, quamvis ſplendida in parvis ſive mediis habeas, quę, proh dolor, plerique convertunt in vitia & injurias, tu in virtutes convertas & beneficentiam, Patris exemplo, qui acceptis & partis ita ſemper uſus fuit. Quantum illa nuda diſcrepent à ſolidis bonis, à pluribus celebratum eſt, mihi, quæ modò in conſpectu habebam non omnibus obvia aſcribere ex Iſidoro Peluſiota, viſum eſt, quò plus apud te hæc quamvis puſilla epiſtola ponderis haberet. *Non divitiæ,* inquit, *non vires, non facundia, non ſplendida aut etiam omnium prima dignitas, non ſolium præſidum, non purpura, non diadema, tantoperè, poſſeſſorem cohoneſtat, quemadmodum virtus, ſtudium & ſapientia.* Hæc ſanctus ille vir: tu idem cum audieris, ſemper ſenties, parabiſque ex hac ſententia perpetuam vitæ tuæ regulam, à qua nuſquam declines aliò. Vale.

Helmſtad. ex academia julia. Kal. Sept. clↄ Iↄ cvI.

HENRICO JULIO Epiſc. Halber. Duc. Br. & Lun.

EPISTOLA. XI.

HAud dubiè clementer accipiet S. T. ſe his diebus feſtis ſolennibus de re ſacra compellari. Omnis enim de bono academiæ & conſervatione litterarum conſultatio res ſacra eſt. Etſi autem hoc negotium forte alius in ſe ſuſcipiat rectius: tamen nec ipſe perperam fecero, ſi moneam, quod ex publico uſu eſſe intelligam. Si enim hoc citra ſuſpicionem πολυπραγμοσύνης cuilibet noſtrum licet; quantò magis ſeni in hoc genere plus minus an̄is quinquaginta exercito? Quin ſi omittam, ab officio diſceſſiſſe videri queam non injuria. Principium autem & caput epiſtolæ hoc eſt. Quoniam rectum eſt, ſi quisquam in academia, cujus uſus neceſſarius ſit, deſideretur, is ſingulari ſtudio & cum impenſa adſciſcatur, rectum eſt etiam alterum, & magis in proclivi, ut retineatur,

tur, quo abſq; publico incommodo carere non poſſumus. Dimitti autem audio *Duncanum* [nec referre arbitror, quod hoc ipſe petiit] qui jam in academia Julia cum laude & auditorum utilitate annos ſedecim docuit. Tradidit initio diſciplinas mathematicas in annum nonum publicè, cum privatim quoq; doceret juventutem & alias philoſophiæ partes, & principia artis medicæ. Annis deinde abhinc octo receptus in ordinem Facultatis medicæ; hanc ipſam docendo, diſputando, ſcribendo, perpetua & indefeſſa opera fulcivit potiſſimum: quod & auditores teſtantur, neq; collegæ negant, quorum laudi hac illius viri prædicatione nihil detrahitur. Parcovius enim S. T. ἀρχίατρος, qui & aulæ præſtò eſt, & medicinam hinc inde feliciter facit, dum in illis ut plurimum eſt, alterum perpetuò obire, ut velit, non poteſt. Sigfridi autem munus, quo præclarè & ipſe fungitur, certis finibus circumſcriptum non ignoratur. Quæ cum ita ſint, hinc evenit, ut in academia Julia facultas medica magis floruerit, quàm uſpiam in Germania: quæ laus cum academiæ ſit, redundat tamen

in ipſum Principem & ſenatum Principis: quam laudem & Princeps ſibi præripi nolit, & conſiliarii e manibus dimittere neque velint, neque debeant. Medicos autem noſtros ea integritate eſſe ſcio, ut neuter ſe Duncano ſcientia artis medicæ & univerſæ philoſophiæ anteferat: nec facile alius inveniatur, qui illi decedenti cum ſimili dignitate, & diſcentium pari bono ſuccedat. Non neque hîc quisquam eſt: nec ipſe hinc inde per academias diſpiciens, unde accerſi poſſit video, quamvis mago ſumptu: & ſi quis inventus fuerit, ignotus ad ignotos venit, in quo multum eſſe incommodi dubitari non poteſt. Duncanus autem, qui etiam ætate jam ad ſenectutem vergit, præter mathematicas doctrinas, in quibus excellit, nihil omnium philoſophiæ partium neglexit, &, ubi antè oſtendi, præclarè meritus ſemper fuit de academia & juventute noſtra, quod omnes fateri neceſſe eſt: ego quoque, quem ab annis viginti duobus familiariter noverim, virum bonum eſſe, aſſeverare non dubito. Ex his quid conſilii mei, quid,

quod

quod ad hanc partem ex bono academiæ ſit, intelligitur, nec debet à me exponi verboſiùs. Si dimittetur, Serenitati Tuæ imputari non poteſt in iſtis occupationibus perpetuis, & cura graviſſima de ſumma reipublicæ: non item nos culpa vacabimus, qui tantum virum neglexerimus, non habita ratione tum academiæ, tum noſtræ ipſorum valetudinis, quòd ἀρχίατρος hinc abeſt ut plurimum. Duncani autem etiam artem & fidem habemus jam exploratiſſimam. Cæterùm hæc mecum meditata ſcripturus neminem in conſilium adhibui, neque cum quiquam de hac re communicandum cenſui, ſciens, quod hujus facerem, in hoc me non errare, qui nihil ſpectarem, niſi academiæ bonum, & præſciens pleroſque diſſvaſuros, quod tamen me rectè facere non dubitarem. Qui autem apud neminem offendere velit, is vix ulla in re quidquam rectè faciet. Ego officium boni viri & academiæ bono jurati facio, nihil prorſus ſpectans aliud. Deus benigniſſimus in maximis rebus omnibus, & in hac non penitus

nitus negligenda S. T. præſtò ſit Helmſtad. ex acad. Julia prid. non. April. Die memorabili anno abhinc ſervatæ S. T. è parricidio. cIↃ IↃ CVII.

FRID-HULDERICO, Duci Brunſ. & Lunæburg.

Epistola XII.

INtelligo, nihil fere mearum ad te perlatum, præter eas, quas dedi ὀλιμιάδῃ ante ver iſtuc redeunti: nec interea fuit, cui darem. Ex noviſſimis autem illis meam de ſalute tua perpetuam ſolicitudinem videris, quam & in quibuscunque prioribus oſtenderam, ſemper adſpergens, quibus animus tuus erudiretur, vel confirmaretur. Namque ut ex tanto terrarum ſpatio te doceam, nequaquam opus eſt. Neque enim illic penuria eſt abundantium præceptis ſapientiæ & unus tibi hoc ſolo nomine præſto eſt, quem, relatum eſt nobis ſæpius, & ab

aliis

aliis etiam creditum, te audire omnium libentiſſime. Quod ſi ita ſe habet, uti mihi perſuadeo, dignus omnino es, quem veneremur, & ſingulari laudum præconio afficiamus: cui etiam omnibus modis gratulemur: quibus aliquando imperabis. *Audire* autem eſt obſequi cum ratione & benevolentia monenti; quod ipſum eſt DEO parere, qui dedit tibi Patrem ſapientiſſimum, heroicæ educationis autorem. Et nunc vero, & dum vives, erunt in animo tuo inſcripta atque infixa, ut deleri non poſſint, quæ ad te ſcripſit proxime: ea absque admiratione nemo legit. Neque eorum quidquam tibi excidit, quæ in pueritia accepiſti à Sparra & Depholdio, in adoleſcentia à Cruſio, Deum immortalem, quanto viro! tue ſalutis deſiderantiſſimo; quod & alii omnes, & tu quoque teſtaberis, quoad vives. Sperabamus futurum, ut ex intervallo tibi reique publicæ benevolentiſſimum & ſapientiſſimum hominem, iterum quotidie annis pluribus audires: ſed jam audieris, quid de eo Moderator omnium ſtatuerit.

Ne-

Nemo non ex ipſius obitu ingentem dolorem accepit. Ego in medio luctu laudationem ipſi ſcripſi, neque absque prædicatione tui nominis, quam non eſſe à me temere illo loco poſitam, probabis non aliâ re, quam virtute regia & meritis erga patriam, tuos populos dico & univerſam Germaniam. Ad rem omnium, quæ à te præſtari poſſit maximam, mature accingitor. Vale. Helmſt. ex acad. Julia II.X. Id. Oct. cIↄ Iↄc IIX.

BOGISLAO XIV.
Duci Pomeraniæ.

Epistola XIII.

NOn poterat â me ulla alia re majorem inire gratiam tuus Hoimius, quám quod me, ad ſuos longo intervallo reverſus, ad ſe domum ſuam accivit, ut eum Principem viderem, quem cum tot annis noviſſem, ſiquidem eos novimus, quorum animos virtutemque perſpeximus, ne-

que

que videram, niſi fortè in prima pueritia, neque coràm viſurum ſperaveram. Anni enim me loginquum iter ſuſcipere jam vetant: neque ferè prodeo, niſi in ambulatiunculam circa oppidum, ſi tempeſtas ſinat. Ubi ad vos veni, ad quos venirem, neſciebant: etſi ſtatim ex adſpectu & ſermonibus, genero, filio, & mihi ſuſpectum fuit negotium. Dextrè enim mihi ſuſpicionis nomine uti liceat. Non enim fiebat canum & equorum mentio, de quibus regiæ perſonant, cultrices & magiſtræ venationis & militiæ: ſed de aliis atque aliis ad rempub. ſpectantibus: idque iis linguis, quæ non ſunt neque doctrina aliqua præditorum omnium, quòd neme non noſtrum longinquas & cultiſſimas quasque nationes adiiſſet, è quibus vos reduces gaudebamus. In conjectura igitur perſeveranti, & admirabundo magis, quàm ſciſcitanti, non mihi nihil, neque prorſus rem omnem inſuſurrabat hoſpes ille noſter. Tum igitur paulatim remiſi de loquendi libertate, qua apud familiares uti ſoleo audaciùs, aut etiam inconſideratiùs. Hi

enim mihi dant, ſive dare veniam neceſſe habent, ut ſeni & patrifamilias: etſi hęc conſuetudo jam apud me inveteravit, ut, foris quibuscum cunq; ſim, me religioſè non cohibeam, neque hoc ita poſſim, ut ſatis iis faciam, qui verba ſingula, quaſi ad aurificis ſtateram, expendenda præter meam ſententiam judicant. Cum enim, à me quod ſibi quis caveat. nemo, niſi ſuſpicax, habeat, ab aliis mihi absque religione caveo, à bonis non opus eſſe ratus. Etenim integritas, neque cuiquam nocet, neque eſt cuiquam formidabilis. Nihil à ſciente illic peccatum autumo. Si enim mihi de omnibus conſtitiſſet, quod mores flagitant, minus à me neglectum fuiſſet. Si quid licentiùs fortè ſit dictum, ac propterea abs te mihi ignoſci petam, de te ſiniſtrè ſuſpicari videar. Es enim ea humanitate, & animi æquitate, ut aberranti etiam longius ignoſcere ultrò ſoleas. Quod cum omnes ad humanitatem educatos doceat, nihil magis eſt regium Itaq; ignoſces huic quoq; interpellationi, altius cæptæ, neq; dum perductæ ad limitem. Namq;

& in

& inſcribendo morem mihi geram, non *proloquens* omnia, neque nulla præci- *dens* tamen. Ubi te ipſe aperuiſti ſub veſperam ad abitum paratis: ego factus non jam ſermonibus & vino hilarior, ſed certi Principis præſentia, ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ, valetudini conſulens, domum redii, unaq; mecum gener, qui occupa- retur negotiis neceſſariis, præſes ordinis Juriſconſultorum: JOAN. CAROLUS filius, & lubens, & me volente' itemque poſtridie vobis adfuit: quod factum ea etiam gratia probo, ut juvenis mores & animum cognoſceres, cujus ſalus eſſet in fortunatioribus, ſed potiſſimùm pa- tronis meis: quam habet à me nec præ- ter litteras hereditatem aliam. Mihi ſi- ve fortuna minus favit, ſive ipſe ejus benignitatem minus colui, quàm aliqui factum oportuiſſe familiarium judicant. Poſtridie, ſermone, cujus à puero ſecun- dum uſitatiorem, operam dediſti, me purgavi. Scires etiam, me eleganti- as non penitùs negligere, quas minus tamen affectarem: neque infitier me non didiciſſe, in quibus neq; fuiſſem ab infantia, neque me confirmaſſem, ut qui

ceremoniis ætatem tribuerint. Utebar ea lingua, quæ me in notitiam, & ab hac in benevolentiam tuam inſinuavit: imò hujus tua diſcendi cupiditas me in admirationem ingenii tui initio traduxit. Rarum enim, Atticas litteras coli à fortunatioribus: novum à Principe. Hujus autem rei cum mihi indicium feciſſet magiſter in litteris tuus Joan. Volcmarius, probus & pereruditus juvenis, me ſive monuit, ſive commovit, ut ad te litteras darem, quibus te cum in cæteris, tum in his litteris confirmarem, mihi quoque caris & cultis à pueritia. Excitaverat verò te exemplum fratris, Principis PHILIPPI, ut litteris, quibus ille laudem jam fuerat conſecutus, has te præterea additurum præ te ferres, & in animum induceres. Neque hic conatus te fruſtratus fuit, fraternæ virtutis æmulum. Ut à Varno hac migravi anno abhinc vigeſimo, veſtram benevolentiam, ſive gratiam, ut de regibus loquimur, mihi, meisque, ſive potiùs muſis, conſervandam cenſui. In hoc cum eſſem, quæſtum feci mihi gratum, inventa tibi lau-

bi laudis æternæ materia, ſiquidem à ſapientia laudem ſolidam oriri ſtatuere nobis per alios licet. Multum enim paucis annis in optatis tibi litteris pro-ficiebas, ut cum non pauca legiſſes, quædam ipſe tui confirmandi cauſa ſcri-beres. Quod cum accepiſſem, eo ſer-mone ad te nihilo ſecius, quàm altero dedi, cum tu quoque utroque mihi re-ſponderes commodè, ut te non in lin-gua ludere, ſed ex ea mentis ſuccum haurire animadverterem! Tanti ſunt εὐφυΐα καὶ φιλομάθεια: tanti quoque, na-rum parentibus, qui ſuos rectè educent: quod Principi BOGISLAO, humaniſ-ſimo Patri veſtro, curæ fuit, cum ean-dem diſciplinam à patre PHILIPPO, Principe moderatiſſimo, accepiſſet, cu-jus vita mihi adhuc hæret in memoria ab annis jam unde quadraginta. Tan-to enim abhinc intervallo hac mortali vita exemprum recordor: cum anno ſuperiore deceſſiſſet moderatiſſimus & ſanctus Princeps, Chriſtianus Rex Daniæ. Avi regias virtutes nepotes i-mitari fas eſt, ignorare nefas ſit: ac ni-ſi vobis cognitas eſſe mihi perſuaſum

 habeam,

habeam, longior mihihi naſcatur & propemodum in laudationem migrans, epiſtola. Quod huc potiſſimùm pertinet, non reticens, repetam, quod neque vos, neque in nationibus veſtris quemquam fugit. Patrum noſtrorum ſivè potiùs avorum ſæculo Latinæ Græcæque litteræ cura & beneficio Principum in littore Baltico non minus, quam in reliqua Germania, aut alibi gentium, florere cœperunt: quæ ſunt principia, ſive primordia ſtudiorum ſapientiæ, è quibus ſolis, vel potiſſimùm, emergit humana felicitas, quanta illa eſt: certè barbaries & calamitates hac ratione ſive tolluntur ſive minuuntur, ut populus reſpiret, & totæ gentes pluſculum ſapiant: aut, ut loquar liberius, parcius inſaniant: cujus rei exemplo eſſe poteſt Italia, itemque pro documento cæteris gentibus. Sive enim omnes bellorum occaſiones ſuſtulerunt, ſive averterunt, ſive natas repente præciderunt, dicto audientes præceptis ſapientiæ: velim hæc ipſa exteris item regibus & populis inculcent. Citra verò Alpes etiam non ineuntur

nulla

nulla ſalubria conſilia, inteſtinos motus tollentia: quibus ſtudet impietas, & interdum ſuperſtitio. *Nunquam enim vera religio, & ſanctitas ſitit ſanguinem: ſed hoc opus eſt Ata & Erinnyum.* Prędicavi hac in re magni muſarum ἐυεργέτου JOANNIS ALBERTI Megapolitani merita: eo ipſo tempore, atque etiam (rectè enim rationem inibimus) antè PHILIPPUS avus tuus, ut erat princeps perpetuus & pietatis & humanitatis cultor: fuit autem muturè auctor, cùm aliis: tùm equeſtri ordini, quibus & eſſet ingenium & ſuppeditarent cætera, non vulgariter excolendi litterarum ſtudia. Evenit, quæ natura rei eſt, ut è Pomerania prodirent brevi plures, cùm qui patriæ, alii alio loco, cum laudè bonoque publico ſervirent, tùm qui ab aliis principibus & regibus, quibus poſtea magno uſui & ornamento eſſent, expeterentur. Facile mihi ſit, recenſere plures & ipſos eximios, quibuscum mihi ab annis permultis notitia, cumq; nonnullis amicitia fuit. Hujus ſapientis Principis PHILIPPI paternis veſtigiis inſiſtens, ſapiens item princeps

BOGISLAUS, pater tuus, ei ſtudio magis incubuit, quòd res ſuas magis ipſe conſilio ſingulari contraxerat, vobisque à teneris de regia educatione, ut iſtum patrem decebat, proſpexit, uſus & hęc benè intelligentium conſiliis & opera. Habebat namque in ſenatu primum GOTISLOBUM ROTERMUNDUM, virum nobilem, qui pręterquam quod veteres cognoverat, à PETRO VICTORIO in Hetruria, cui & ipſe tum operam dabam, ſingularia multa acceperat: nec alia erat mente HENRICUS CAMERARIUS Brunonipolites J. C. & omni liberali doctrina, præter illius ordinis conſuetudinem, perpolitus, non dicam de Camerarii popularibus, MARSTALLERIS, qui vobis totos dies aderant, & educationi ſimul veſtræ præerant. MARTINUS enim totus erat in hoc; neq; deerant vobis GERVASIUS & PROTASIUS, hic fori ſtudiis, ille artis medicæ præſtans & clarus: meminiſſe te arbitror, quando ad vos ex academia Megopolitana miſi Volcmarium, cui te multum debere, & hoc profiteri,

non

non dubito. Non autem à patre veſtro & vobis, uti umbras, litteras cultas ſcio, quòd honeſtè habuiſtis veſtros, & præmiis ornatos, habetis etiam non hodiè: quæ exempla ſive gratiæ ſive beneficentiæ, & cum pluribus veris meritis prædicabuntur, & aliis exemplo erunt. Non degrediar hinc in fratrum tuorum laudes: tuas attingam, quod te ferre poſſe, & me decere exiſtimem: quin non niſi referam, quod novere, quotquot de te fama aliquid acceperint. Cum enim omnis bonæ doctrinæ ſis amans, neque ejus expers, quam & cognoveris, præcepta ſapientum tibi non vitâ minus, quàm oratione exprimenda ſtatuis: quò uberiore te prudentia civili inſtrueres, cultiſſimas gentes, cùm labore, neque absq; periculo, adiiſti: quo nomine tibi & fratres, & populi veſtri gratulantur: quod neque à nobis negligi debuit. Votum quoque hoc pro te facio, ut, quę tibi paraſti animi bona, ea cedant in ſalutem tuam, patriæ, hoc eſt, non minus, imperii, quàm veſtrarum gentium: quæ ad gloriam primæ ſapientiæ, & ſummæ

gloriæ cum nos referimus, tum ipſa ſponte ſua eò contendunt. Veſtræ ſunt eędem preces, neque noſtræ debent eſſe minus: veſtrum autem etiam, in ſpacio iſto regio, quanta ſtudii animique contentione opus eſt, perſeverare. Ad negotia quidem te convertes, quæ ſunt ortorum regio loco: fortè & fratres omni benevolentia, ſed opera ſive conſilio ſublevabis. Quid enim potius facias, cum & de hujusmodi rebus diſſerere, nec alia facere didiceris? neque quidquam malis. Pace, qua fruimini, & perpetuò fruamini: convivari, quęq; his adhærent, plebeia ſunt: otioſiorum perpetuo venari: neque horum, præcipuè venationis, uſus principibus indignus cenſeatnr. In hac enim eſt belli umbra, & dependet ab hac interdum valetudo: quę alteris etiam labefactatur. Etſi ſcio neque fratrem tuum principem PHILIPPUM, neque te ſeponere epulas animi [ſic enim & Plato loquitur de ſtudiis ſapientiæ] tamen patere, ut te vel hoc nomine collaudem, vel moneam. In quo ſi cui peccare videar; quanto gravius pec-

peccent, qui vel dolo, vel palam abducunt regum filios á litteris? & quod *in ipſis* eſt, ab ipſorum oculis libros ſapientiæ, ab auribus ſalubrium conſiliorum auctores ſemovent? ſibi videlicet, & cupiditatibus ſuis conſultum cupiunt, publicam ſalutem habentes in rebus nihili, ſive ambiguis. Talibus neque animi, neque aurium feneſtras aperies: neque quis ex ea hominum fece inconſpectum tuum prodire auſit. Cum enim te nihil ſit humanius, hac in re rectè te difficilem præbebis & alienum. Ut autem te in omnibus perficias, cum cæterorum ſemper habeas multam manum [principes enim non ſolum habetis ſatellites, ſed ultrò in aulas aduolant alij, veluti muſcæ ad patinas] unum atque alterum tibi adſciſces, qui ipſi quotidiè ſint in civili doctrina, in póetis, in rebus geſtis omnium ætatum omniumque gentium, in lectione oratorum, in omnis generis ſcriptoribus, qui ad vitæ cultum facere videantur. Sumptus hic principi levis eſt, & per honorificus: quem illi fauum, ex omnis generis floribus legerint

rint, eo tu, bono tuo tuorumque fruê
ris quotidiè, quoties tibi libebit, & cum
ſeria res agitur, & in ludis & ſalibus
Ipſe quoque à negotiis horulam lectio
ni tribues. Cum autem priſcis Græci
nihil plenius & perfectius, quem præ
omnibus cupidè in manibus habeas, di
vinare auſim: hunc videlicet, ex qu
plurimum didiceris olim, à quo quiſc
ſemper abeat alia atq; alia re doctior, τ
Ὅμηρον λέγω. τὸ κοινὸν, οὐ μόνον τῆς πάλαι ἑλ
λάδος, ἀλλὰ καὶ πολλῶν προσέτι ἐθνῶν παι
δευτὴν πρὸς τὸν βίον. Εμάνθανον γὰρ τὸν ποι
ητὴν, οὐ μόνον, οἵτε ὅμοροι ἑλληνίζοντες, καὶ τ
ἑλληνικῶν γραμμάτων ἔμπειροι, ἀλλά τινες
μακράν. καὶ γὰρ, ὅτε Ἴνδοι, μετενεχθέντα τὸν πο
ητὴν εἰς ἐπιχώριον φωνὴν, καθὼς ἐκ παλαι
οτέρων ἱστορεῖ Αιλιανὸς, ᾖδον καὶ ὡσαύτως αὐ
τῶν Περσῶν βασιλεῖς, συμφωνοῦσι δὲ τοῖς πολλ
οἱ σοφοί. Ουδένα γὰρ ὠντινωνοῦν συγγραφέω
μάλιστα δὲ τῶν ἐν πρώτοις εὕροις, οὐ χρησάμε
μαρτυρίοις ἢ διδασκαλίαις, ὡς θείου ἀνδρ
Ει δέ γε βούλει, ὦ βέλτιστε Βογησίλαε, ἄκουσ
ὅσα περὶ αὐτοῦ εἷς συγγραφέων συνετώτατ
κρίνει. Ὁ μὲν γὰρ καὶ ἐν ῥώμῃ ὑπατεύσας Χ
ρωνεὺς, οὕτω φησίν· Ὅμηρον τὸν ποιητὴν, χ
νω μὲν τῶν πλείστων, δυνάμει δὲ πάντων πρ

τω γεγράφθαι, εἰκότως ἀναγινώσκομεν πρῶτον, ἐφιέμενοι τὰ μέγιστα, εἴς τε τὴν φωνὴν καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων πολυπειρίαν. Εἰκότως οἶμαι ταῦτα λέγει. Ἀπεργάζεται γὰρ τὸν συνετὸν ἀναγνώστην, ἐν ὁποιῳδήποτε λόγων γένει ῥητορικώτερον ἐν πάσῃ ἀρετῇ πολὺ βελτίω καὶ θερμότερον, τέλος δὲ καὶ ἐν πράξεσιν ὀξύτερον καὶ δραστικώτερον· ὥστε καθορᾶν, ἃ δεῖ, καὶ τολμᾶν τὰ δοκηθέντα. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἑνὸς προοίσω σοι δύο εὖ ἐχούσας καὶ ἐναργεῖς γνώμας. Εἷς γὰρ τῶν ὑστέρου χρόνου σοφῶν, οὓς ποτε σοφιστὰς ἐκάλουν ὅτι οἱ αὐτοί, φιλόσοφοι ὄντες, ἅμα καὶ ἐν τῷ λέγειν ἤσκουν τοὺς νέους, Δίων, Χρυσόστομος ἐπικληθεὶς διὰ τὸ τῆς φωνῆς κάλλος καὶ ἀκρίβειαν εἰς τὸν λόγον πλεῖστα ὠφελεῖν τὸν ποιητήν, καλῶς οἰόμενος. Ὅμηρος δέ, φησι, καὶ μέσος, καὶ ὕστατος, καὶ πρῶτος παντὶ παιδί, καὶ ἀνδρὶ καὶ γέροντι, τοσοῦτον ἀφ᾽ αὐτοῦ διδοὺς ὅσον ἕκαστος δύναται λαβεῖν. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ μάλιστα περὶ τῶν πρὸς λόγον, φαίην οὐκ ἀπεικότως, ταῦτα οὐχ ἧττον συντείνειν πρός τε ἀρετὰς καὶ πράξεις. Ὁ δὲ αὐτός, πῶς μάλιστα πάντων ἁρμόζει αὐτῇ ἡ παιδεία, ὁρίζει τούτῳ τῷ λόγῳ. Τὴν δὲ Ὁμήρου ποίησιν, μόνην ὁρῶ τῷ ὄντι γενναίαν, καὶ μεγαλοπρεπῆ, καὶ βασιλικήν, ᾗ πρέπει τὸν γοῦν προέχειν τῶν ἀνδρῶν μάλιστα

μὲν,

μένῳ ἄρξειν μέλλοντα τῶν ὅποι ποτὲ ἀνθρώπων. Ὅρα, ὦ Βογισίλαε, τὸ ὡς τὸν ποιητὴν τοῖς τῶν βασιλέων παισὶ μάλιστα πάντων προσίστησι, τὸ δὲ ὡς οὐ παρέργως αὐτῷ ἐντυγχάνειν χρὴ, ἀλλὰ νουνεχόντως, οὐχ ἧττον ἢ τῶν φιλοσόφων βιβλίοις, ἐν πᾶσι σπουδαζόντων. Μὴ οἰώμεθα δὲ τοὺς τῷ ὄντι θεολόγους, καὶ αὐτοὺς πεπαιδευμένους ἄνδρας, ὥστε μὴ συγκυκᾶν τῶν ἀπαιδεύτων τρόπον τὰς διαφερούσας διδασκαλίας, ἑτέρως φρονεῖν. Τούτων ὁ Βασίλειος, Πᾶσα μὲν ἡ ποίησις, φησὶ, τῷ Ὁμήρῳ ἀρετῆς ἐστιν ἔπαινος, καὶ πάντα αὐτῷ πρὸς τοῦτο φέρει, ὅτι μὴ πάρεργον. Τοῦτ' μοι ἐν τῷ παρόντι ἐκ τοῦ συντάγματος τοῦ ἀνδρὸς προφέρειν ἔδοξεν αὐτὸ δὲ, εἰ μὴ ἀνέγνως, ἀναγνώσεις καὶ αὐτὸς ποτέ. Fui autem in hac parte longior, ſive loquacior, quàm aut ad te, aut pro re opus ſit. Hæc enim & ex vetere diſciplina & per annos etiam intelligis. Si opus ſit ob rem ipſam, multis jam locis ſæpè, alicùbi tradidi, alicubi illuſtravi: in iis etiam, quę cum his ad te mitto, leges nonnulla eòdem ſpectantia, inter eas epiſtolàs, quas cum diligentia ad ſapientiſſimi Ducis noſtri HENRICI JULII Filium Principem FRIDERICUM HULDERICUM in Gal.

Galliam ſcripſi. Si ſuſpicer ad te opus eſſe, inſtandum mihi pluribus exiſtimem: & argumenta facilè inveniam, neque deſit commoda atque uberior oratio. Non includo te autem huic ſtudio, tanquam cancellis. Cur enim te ab aliis arceam, è quibus tanquam uberrimis fodinis, aurum ingenii accipias, quamvis multo, tibi tamen jucundo & publicè quoque fructuoſo labore? Et ſuavis autem eſt Xenophon, & inſtillat de omnibus, quæ tractat, ſive etiam attingit, præcepta ſapientiæ. Finem jam ſcribendi faciam: tibi etiam poteſtatem faciam, de iisdem, aliisque quærendi, quæ velis: faciam, quæ in me erunt omnia: neque erit mihi earum rerum penuria, quas ex aliis perennibus fontibus, ſive hauſerim, ſive hauſero. Etenim hodiè, & ad illa reſpicio quo tidiè, & familiares, viros doctiſſimos audio, diſcendi ipſe avidior, quàm ad docendum paratior. Vale Helmſtadio ex academia Julia IV. non. Sextil. 1609.

FRID-

FRID-HULDERICO,
Principi Brunſ. & Lunæburg.
EPISTOLA XIII.

AB abitu Οἰμιάδȣ [HOIMII] à nobis neque ipſi ſcripſimus, neque à quiquam tuorum familiarium interea aliquid allatum fuit. Lutetiam vos migraſſe initio ſuſpicabamur, neſcio è quorum ſermonibus: diverſum poſteà ex aula nunciabatur, quod etiam Galli, qui hac tranſirent, confirmabant: peregrinationem tamen inſtituiſſe aliquot menſium per nonnulla Galliæ provincias, hodie autem ſubſiſtere Pictavii. Ego vero qua in urbe eſſes, minore cum ſolicitudine quæſivi: omnes gaviſi fuimus, vos valere quod ordine primum eſt, & in eo tutos eſſe, quâ gratiâ procul abeſtis à patria, quod tamen potiſſimum. D neutro ſecus à quîquam auditum eſt quam velimus, & vobis, tibi præ omnibus, expediat, & ex uſu futurum qu

q

que ſit tuarum provinciarum. Non poteſt enim fieri, quin quod à teneris facere juſſus, cœpiſti facere alacriter, in eo, non pergas ſolum, ſed magis magiſque procedas: In his primum eſt, de omnibus, quæ in vitam incurrunt recte ſentire, & ab hoc ſecundum, in recta ſententia perſeverantem, recta velle toto animo: tertius gradus, ut ea ipſa præſtemus quiſque ſuo loco, omni conſtantiâ. Quod ſi Rex vel princeps reip: negligat, ulterius non adſcendet, qui eſt apex virtutis regiæ: nempe, ut nihil ſit boni, cujus non auctor ſis, cùm aliis, qui tibi proximi ſunt, tùm denique tuis populis, cujuscunque loci ſint atque ordinis. Hac ſolà vità beatus eris & à tuis avertes miſerias, hoc eſt, conferes in plurimos quantum homo poteſt homini dare boni. Hoc cum præcipuum ſit in vita regia, longè poſitum ſupra potentiam, in qua interdum eſt immanitas, & ſupra ſplendorem, qui occœcat ſæpe aciem humanarum mentium: idem in educatione ad eum finem potiſſimum eſſe & perpetuum debet: neque diffi-

cilis res eſt, ſi hoc ob oculos tibi ponas in perpetuum, cæteris utaris, fruaris, ut nihil obſtet huic primo regio & divino conatui. Sed ad illud transire nolo denuò, quemadmodum & quibus rebus Rex imaginem Dei referat, potentiâ, ſapientiâ, beneficentiâ. Neque volo autem, neque opus eſt, aut de hoc ipſo aut de aliis, quæ huc tendunt, agere pluribus. Non ſolum enim aures tuæ indies ſingulôs præceptis ſapientiæ perſonant, ſed etiam ipſa & ipſe legis, & meditaris: nec audis verò quenquam, qui ab his diverſa ſuſurret, cavens tibi à pravitate adulantium & calumniantium, grato mortalium auribus artificio: de quibus ante annos plus quam triginta ſcripſiſſe me recordor, & fortè cognoveris. Vale

Helmſtadio ex academia Julia
XII. Kal. Quinctil.
cIↃcIX.

HEN-

HENRICO JULIO

Præſuli Halberſtadenſi, Duci Brunſvic. & Lunæburg.

EPISTOLA XV.

ETiam ante inaugurationem academiæ Juliæ, cum jam indoles ingenii tui heroica Principum virorum ſermonibus & ipſâ famâ celebraretur, & ab omnibus paſſim prædicarentur ſtudia, quæ literarum & omnis virtutis regiæ ſingulari diligentia, incredibili animi animi alacritate, coleres; ibi tùm de conſilio præſtantium virorum aliquid lucubrationum mearum cœpi ad te mittere, quas in manibus habebam, non alienas à diſciplinæ rationibus, quâ ad imperium patriæ, ſapientiſſimi Patris, Ducis JULII, auctoritate educarere. Ego autem illis auſcultabam, magnopere perſvadentibus mihi utrumque

& hoc me debere Principi patriæ, & quicquid eſſet, profuturum Principi: neque diſſimulabant idem facere ad exiſtimationem meam, neq; forte nullo ex uſu meo futurum. Operas porro meas facile quoque probavi educatoribus tuis, & ipſis magnis viris, & doctis, & integerrimis: faciliùs, quod & cum ipſis mihi pridem notitia vetus fuerat, & amicitia non vulgaris. Ab utrisque autem confirmatus, præſertim cum omnibus, qui hoc negotium intelligerent, gratum eſſe ex re ipſa deprehendiſſem, perſeveravi in inſtituto, donec accitu veſtro in veſtram academiam me contuli. Namque quem illius conditor & πρωτακαδημιάρχης munificentiſſimus ſecundùm quoque accerſierat, benigniſſimus conſervator dimittendum non putabas, amantem cum primis patriæ, & ad hoc munus capeſſendum ſerio paratum. Migravi huc anno abhinc viceſimo, bono etiam, uti ſpero & autumo, publico, in quo mihi bonos & doctos ſuffragaturos non dubito, cum hos, qui hæc coram adſpexerunt, tum longin

qui-

quiores, qui vel omnium relata, vel ex *ingenii* mei monumentis idem comperterunt. Cum liceret autem mihi citra oſtentationem eſſe ſuper hac re uberiori, quod vera referrem citra cujusquam injuriam, agam tantum de hoc quod inſtitui. Primum autem quæcunque á me ſcripta atque edita & præſtita inſuper ſunt, tuę bonitati accepta ab omnibus rebus referri volo, & ipſe accepta refero: neque tamen non ex eo tempore mihi curę fuit, ut alia atque alia tibi peculiariter conſecrata & tuæ cenſuræ dexterrimo judicio ſubmiſſa in illuſtri tuo nomine apparerent publice: in quibus & ea recte, ni fallor, numero, cum quæ Principi FRID. HULDERICO, primo natu Filio tuo, alia atque alia, alio atq; alio tempore, qua fide & comitate fieri potuit, coram expoſui, tum quæ ad ipſum, ſi qua ſcribendi eſſet commoditas, conſignavi accuratius. Neque earum epiſtolarum nullas in lucem dedi: neque nolim univerſas á quibuscunque legi, cenſeri â bonis intelligentibus. Sic enim magis conſtet,
 tradi

tradi à me & prioribus conſentanea, & vera & in eum finem, quem oporteat. E penuario autem non tam meæ, quam veterum ſapientum doctrinæ depromo nunc, & tibi, cum noſtro tum omnium liberalium ſtudiorum εὐεργετῶν facile principi offero & dico ΦΙΛΟΞΕΝΟΝ, & unà nonnulla alia, quorum partim his menſibus, partim aliquot annis, antè profutura, uti ſpero literarum & ſapientiæ cultoribus, conſcripſi. In hoc enim incubui, ut, cum nemini bonorum hîc quicquam grave, veritati congrua eſſent in omnibus, quæ cujus generis cunque ſint, ea cœtibus mortalium ſaluti eſſe neceſſe eſt. Ita enim hæc conſtituit Pater univerſitatis, qui tibi, Princeps optime, vitam & diuturnam felicitatem largiatur ex iſto fonte in tuos populos uberrime promanantem.

Helmſtadio, ex academia Julia V. Kal. Octobr.
cIↃ IↃ CIX.

PHILIPPO II.
Duci Pomeraniæ.
Ep. XVI.

QUod medii loci non multi etiam aliquando aſſequuntur, id mihi in hac conditionis tenuitate bono fato obveniſſe familiares judicant. Fateor ipſe cum præfatione modeſtiæ, me à puero carum fuiſſe bonis & doctis viris, & cum ætate innotuiſſe pluribus, quibus indoles mea, & in litteris diligentia probatur, quæ tanta non erat, quanta in me obſervantia eorum, à quibus me amari crederem. Qui mihi volebant, aliis me porrò tradebant: in qua narratione ad tantum Principem ſcribens multus eſſe non debeo: & fortè etiam ſic venia petenda ſit, quam

mihi non negabis, ubi intellexeris, quare hoc principium epiſtolę fecerim. Ipſe autem quò me placere vidi pluribus, pluribus eſſe notior deſiderabam: quod ipſum mihi ad amplioris doctrinæ & probitatis ſtudium calcar erat. Fuiſſe autem illam adoleſcentis ambitionem neque diffiteri velim, quod clariſſimis viris pluribus ſtudui innoteſcere: quorum etiam benevolentiam ab omnium humanitate facilùs obtinui, quòd ad eorum imitationem maturè me comparabam, & fortè citiùs in ſcribendi arenam prodii, quàm oportuerit, quod eadem ſtultitia à multis parui ingenii, nullius profectus, & primæ ætatis, in hunc diem quoque frequentatur, aut hodie mihimet ipſe probem, cogitanti, fuiſſe ſatius, in diſcendo tantùm progredi: ſed mea fortuna me jubebat docendo diſcere, quæ non niſi labrorum tenus deguſtaſſem. Per notitiam autem clarorum eorumque præſtantium virorum, & hoc præcox ingenii oſtendendi ſtudium, fortunatis & principibus cœpi innoteſcere, qui & beneficiis me adficerent: quæ eò li-

ben-

bentiùs in me contulere, quò me minus inhiare commodis deprehenderent: faciebant hoc, ſive ut mea ſtudia foverent, atque ante omnes εὐεργέτης meus JOAN. ALBERTUS Megapol. ſive ut me confirmarent, ſibique magis devincirent, ſive meam penuriam ſublevarent ultrò, nec abundantis, etſi ubi eſſem, liberaliter haberer: quod ipſe ſoleo prædicare, nec ignorans de negligentia in re familiari me reprehendi, quam artem cum non didicerim, ſerum eſt hodiè mihi novæ incumbere, quæ interdum hominis ingenium flagitat. Ego porrò vivam propagans hæc ſtudia, contentus litteris, amicitia æqualium, principum benevolentia. Hac autem gratia affici or potiſſimùm, quæ à bonitate genuina veſtra| mihi delata fuit. Refero hoc, quia verum eſt, citra jactantiam, magisque, ut intelligatur eſſe reges & proceres, & ipſos ſtudiis ſapientiæ eruditos, & curatores hujus ordinis munificos. Et autem in Germania plures, neq; nulli ultra iſtos limites Principes, in ſingulari gratia me habuere,
 & ha-

& habent: quorum unus, Zamoſcius ad Lipſium, ad Meliſſum, & ad me, litteras miſit cum muneribus, quæ viri erga ſapientiæ ſtudia admirabile ſtudium teſtarentur. Tuam autem, Princeps PHILIPPE, veterem gratiam illam, qua me porrexiſti proſequi, nunquam reticebo: cumque fama prædicet, & ego non dubitem, de tua regia virtute atque diſciplina, hic ſuper hac re orationem ſiſtam. Diſſimulare autem non poſſum, me Regum & Principum gratia confirmatum mirificè ad hoc munus ornandum, quoad vivo & valeo. Neque quis dubitet, me in multa ſenecta, & quorumdam ſive malevolentia, ſive judicii perverſitate, ex eadem gratia nonnihil conſolationis petere. Etſi autem nemo non per ſe gratiam Regum & præſtantium quorumque virorum benevolentiam tuetur, quantum quisque poteſt: tamen mihi hujus animi ſingularem fuiſſe pluribus jam annis cauſſam, affirmare poſſum: quòd videlicet gratioſior, ut mihi perſvadeo, audeo commendare alios atque alios, quarumque diſciplinarum cul-

cultores, & amicis paribus, & ſummis *Mecœnatibus*, Principibus autem in u*niverſum* litterarium negotium. Hoc *facio* crebro non rogatus, illud plerumque monitus. In commendandis autem quibuscunque diſpicio, ut rectè me geram; neque cujusquam, de quocunque ſcribam; judicio præjudico, neque niſi explorata ſcribo: interdum commendo, ſic me plus profecturum *ſperans*, antè cognitos & caros, ut principes cives & ſubditos habent præ exteris. Raró hujus generis litteras conficio ad Principes, ne importunus eſſe videar. Has optem tibi gratas accidere, & ſic ſpero: primùm, quòd veſtri ſunt obſervantiſſimæ, uti de me meritum veſtrum eſt, deinde, quòd eas fert juvenis, tuus à majoribus, è veſtra provincia propè Stargardiam ad Inum oriundus, JOACHIMUS, filius docti viri ALEXII FABRICII, eccleſiaſtæ, in ſuo etiam ordine, admodum honorati. Patrem hoc quoque nomine & ipſe magni facio, quòd filios quinque ad pietatem & virtutem in litteris magna diligentia & cura, ut ac-

ut accepi, educavit: quorum alii finem ſtudiorum aſſecuti ſint, alii expectationi paternæ ſatis propediem facturi videantur. JOACHIMUS autem imbutus à puero bonis moribus, & neceſſariis variæ bonæ doctrinæ principiis inſtructus, maturè ſe juris civilis ſtudio dedidit, quòd ita patri videretur, & amici conſulerent. Cum adoleſcens in academiam Regiomontanam veniſſet, D. Lævini Buchii, doctoris publici, & D. Balthaſaris Brunſpergeri, conſiliariorum Principis, conſuetudine, & conſilio potiſſimum, nec infeliciter, uſus fuit. Ratus autem & alias ſibi adeundas academias, Roſtochium ſe contulit, & eo loco uſus fuit juriſconſultis clariſſimis, primò omnium longè doctiſſimo, vetere amico meo D. Erneſto Cothmanno: qui & ipſe docet publicè, & eſt in præcipuis aulæ Megapolitanæ ſenatoribus, vir magni judicii, & accuratiſſimorum conſiliorum ſcriptor. Ibidem & alios colebat, & D. Thomam Lindeman, quem à conſuetudine Etruſca mihi quoque laudavit filius meus Jo. Carol. Caſelius

...Fabricius paucis antè
...ad Viadrum, ut vive-
...propior, & ubi vellet, ſibi-
...diceret, magis innoteſce-
...loco cum pluribus apud
...dignitatem juriſconſulti
..., nec abſque præſtantium vi-
...ad alios, tùm ad me, ſit.
...autem eſſe ipſum cum
...theologo CL. D. Jo-
..., amico item veteri meo
...cum caro academiæ Julia
...ſic ſe probarit in illa uti
...diſciplina diſputando, & ...
..., tam in auditorio, quàm
...conſultorum, non egebat
...meis litteris: quas
...ſibi ex academia veni-
...putabat, libenter iis p...
...dedi: aditum hab...
...Principum, & ...
..., Ille autem, uti ſper...
...literas fallet, neque ...
...ſpem fruſtrabitur: qu...
...per ſe habebit maximè
...moni, & obteſta...
...id ad meam quoqu...

lius. Rediit Fabricius paucis antè menſibus in ac. ad Viadrum, ut viveret patriæ propior, & ubi vellet, ſibique ex uſu duceret, magis innoteſceret: ex quo loco cùm pluribus apud nos petitum dignitatem juriſconſulti huc venit, nec abſque pręſtantium virorum, cum ad alios, tùm ad me, litteris: carum autem eſſe ipſum cumprimis intellexi theologo CL. D. Joanni Hederico, amico item veteri meo, atque etiamnum caro academiæ Juliæ. Cum autem hic ſe probarit in illa utili, & nobili diſciplina diſputando, & reſpondendo, tàm in auditorio, quàm ordini juriſconſultorum, non egebat ullam in partem meis litteris: quas tamen, quia ſibi ex academia venienti profuturas putabat, libenter in patriam proficiſcenti dedi: aditum habebit, & in conſpectum Principum, & ad aulæ ſenatum. Ille autem, uti ſpero, neque meas litteras fallet, neque veſtram de ipſo ſpem fruſtrabitur: quod etſi curæ ſibi per ſe habebit maximè, tamen abeuntem monui, & obteſtatus ſum ſolicitè cum id ad meam quoque exiſtimati-

mationem pertinere videatur. Vale Princeps clementiſſime & in multa pace longam ætatem juſtiſſimè, & feliciſſimè, cum ſalute tuorum & imperii, guberna remp. Helmſtad. ex ac. Jul. Kal. Octob. cIↃ IↃ cx.

FRID-HULDERICO, Duci Brunſvicenſi & Lunæburgenſi.

Epist. XVII.

Quamprimùm tibi ex meis erga te ſingularibus & perpetuis ſtudiis conſtabat, quanto te animi cultu proſequerer, ſtatim non tenue præmium meæ illius obſervantiæ referebam. Quoties enim te viderem, omnibus ſignis tuam mihi benevolentiam oſtendebas. Erat hoc, & ſemper eſt indolis heroicæ argumentum, ſicut & alterum, ut in eo, quod

ſum-

ſumpſerit, vel exorſa ſit, perſeveret. Quod te cum in aliis rebus, tùm in hac facere deprehendi. Etenim, ex quo tot annos longè abes à patria, de tuo in me animo me certiorem facere non deſinis, miſſis ſubinde ſponte tua litteris. Quo ipſo facto confirmaſti cùm plurium, tum meam potiſſimùm expectationem; etiam quod ad plura attinet. Litteræ enim, quas non extorqueant negotia, humanitatis nunciæ ſunt, quæ primaria virtus eſt, & regia, etiam ſummo Numini tributa à ſapientibus: ſecundo loco in florente ætate profectum indicant, quem in eo, quod quis præcipuè agit, ponimus. Ex iiſdem enim ſcimus, te intereà, præ aliis ſtudiis fuiſſe in ſtudiis doctrinæ, quod etiamnum agis ſedulo; neque tamen ad te ſcribens profectum innuo, qui in diſſerendo vel ſcribendo eſt, ſed qui in percipiendis, diſcernendis, & judicandis omnibus, quæ geruntur inter mortales. Neque paullò hæc diſciplina ſublimior eſt, magiſtra ipſa, eademque illuſtris regina virtutum

omni-

omnium, prudentia dicta, ipſa virtus regia, conda proma conſiliorum ſalutarium, è quibus felicitas pullulat, cum tua ipſius, tum tuorum omnium, redundatura in vicinam, in univerſam Germaniam, ad futuras quoque ætates. Neque interea audivi neminem, qu cum etiam longè gentium fuiſſet in tu is familiaribus, me de tua, ſivè in me, ſi vè in litteras benevolentia confirmaret namque utrumq; perindehabeo, quo non niſi ex litteris tibi devinctus initio ſum. Non referam, quæ de te, ut ſpe rarem, prędicarim ad alios, ſivè per litteras, ſive in familiari ſermone: nequ Judicabo, quæ pro te & ſalute tua, du ăbes, vota fecerim: denique fide meam & ſolicitudinem de te ex aliqu meis epiſtolis deprehenderis: quatu aliquas Lutetiam perlatas arbitror. N que vero, ſi fortè mearum unæ atq alterę perierint, aliquid jacturę fecer quando pleræque non adeò diſſimi argumenti ſunt, & mirum non ſit, ſi e dem interdū verba etiam inter ſcribe dum recurrant. Namque & obſervant cauſa ſcribo, & injicio aliquid, qu depro

depromptum è monumentis ſapientum, tibi utile eſſe poſſit. Ejus generis noviſſimè aliquas certo homini, hac in Galliam properanti, & ſtatim in Britanniam trajecturo, dederam, quæ ut ex tempore rationem ineo, reddi non potuerint. Aliquantò enim pòſt adferebatur, te cum familia veniſſe in Belgium, & expectari ſub Auguſtum à Sereniſſima Matre, & ab omnibus tuis. Quod cum hac denuo adferretur, his diebus de ſalvo in tuas provincias reditu etiam privatim tibi gratulari volui abſque ſplendore, brevi epiſtolâ. Nec enim probo orationem æmulantem pompas regias, quas admiratur & prædicat populus. Non autem ſum de iis ſollicitus aut curioſus, quæ à tuis non minus, quàm à te ex tot annorum peregrinatione, referri prædicarique, neque minus verè, poſſunt: de quibus multos etiam menſes ſciſcitabuntur ex aliis atque aliis alii atque alii, quæ nec ipſe audire nolim: neque tamen ignoro, etiamſi nemo narret, non tantùm quod fama pridem pleraque attulit, ſed quòd cum ejus generis multa viderim,

plura plus uno ſeculo audierim, plurima è monumentis litterarum lectione cognoverim. De quibus cum è nemine ſciſciter, quod ſi faciam, curioſior gravibus viris & prudentibus, & ipſemet mihi videar, idcircò in pręſentia nihil verborum faciam. Verbo dein colunitate vobis gratulor, quod vel in pericula, quæ peregrè profectis obveniunt, neque rara & interdum gravia, non incidiſtis, vel è quibusdam præſentibus, ut audio cum DEO emerſiſtis. Quæ autem accepta ſenſibus animo tecum retuliſti, mentis bona, de horum adeptione felici & poſſeſſione certa tibi, hoc mei potiſſimum officii & meæ ætatis eſſe ratus, ex animo gratulor. Ea olim hic tot annos minori à me omnia explicari nondum poterant, etſi quædam ſemina diſciplinæ regiæ jaciebamus, cum princeps præeſſet educationi tuæ Adamus Cruſiades, te doceat Rudolphus Depholdus, quibus alii quotidie ſuccenturiati & nos quoque veniremus. Sed noſtra ſtudia tibi patriæque debita non oſtento: & præſtare majora debuimus: quæ & pręſtitiſ-

ſtitiſſemus, & præſtare non minus, ut pręſtita fuere alibi, potuiſſemus. Veritas namq; ubiq; terrarum eadem eſt, apud ſcientes veritatis: qui iidem & juſtitiam & felicitatem publicam in oculis habent, & in animo. Verum te, cum in vicinia iterum & cum omnium noſtrûm periculo turbaretur, conſilium ſapientiſſimi Parentis eò ire juſſit, quo maximè expediret, quod ipſa mater de ſalute tua maximè item ſollicita probaret. Quocunque locorum veniſti, & exempla fuere tibi ante oculos, & audiviſti ſapientes; & legiſti ipſe decreta ſapientiæ. Hae fallere non poſſunt, ſapientes nolunt: exemplorum autem ipſos ſapientes quoque cenſores puta, ſed ipſam ſapientiam certiſſimam minimèque fallacem regulam non minus Regibus, quam humillimis. Reges enim, ut Divino imperio neque exempti ſunt, neque eſſe velint, ita tenentur ejusdem majeſtatis legibus; quas qui potentiſſimus & violentiſſimus violat, illi, ut eſt in veteri verbo, δίκης τέλος οὐχὶ χρονιστὸν, οὐδὲ παραιτητὸν, εἰ καὶ Διὸς ἔκγονος εἴη.

Etiam vero in familia tua ſemper erat præter hos, qui tibi in miniſteriis præſtò eſſent, præſtantes viri, qui te eadem docerent, quæ ab aliis poſſes accipere, cum didiciſſent eadem, & quæ didiciſſent, ſentirent: nec unum diem toto ἀποδημίας tempore à te abfuit, qui tibi pro Phœnice à ſapientiſſimis Parentibus additus fuit, vir litteris pridem Clariſſimus, & Spectatus antè in educatione juventutis, Joannes Peparinus. Etenim qui Cruſiadæ ſucceſſerat, aulæ tuæ Magiſter, Joannes Erneſtus Hoimiades, magni viri, nequedum à me ſatis celebrati, Othonis filius, in iisdem litteris hîc educatus, & uſu rerum præditus, cum & cognoviſſet Italiam; & calleret Hetruſcum ſermonem, quo juvene etiam Perſica legatio, & in regia Imperatoris, & porrò, quamdiu ipſi videretur in Italia uſa fuerat: hic à te abfuit aliquoties, quod initio admodum mirabar, ut fit, quando rerum ſive actionum cauſas non accepimus, à te ablegatus, quod hoc eſſe neceſſarium judicaretur. Idem autem ambo de ſumma rei ſentiunt, & idem eos ſenti-

ſentire, & idem urgere neceſſe eſt, quibus idem finis propoſitus, nempe *ſalus*, tuane an reipubl.? ſine tua autem ſalute reip. ſalus fluctuat: & ſalute ſublata reip., fieri non poteſt, ut aliqua ſit Principis felicitas. Igitur hęc tu quoque jam, ſive omnem diſciplinam regiam, præclarè intelligis, natus indole heroica; à prima ætate aſſvefactus moribus regiis, eruditus latinis litteris, (his enim hoc ſeculo nulla ad virtutum educatio carere poteſt) imbutus haud vulgaribus pręceptis ſapientiæ, nec ignarus ſemperque ſtudioſus hiſtoriæ. Hoc omninò eſt, quod præ omnibus aliis gaudere teipſum tibi jubeam, quodque omnes tuos, & conſanguineos dico, & quacunque propinquitate affines, & Brunovicenſes proceres, ipſasque veſtrarum nationum gentes, huic tuæ primę felicitati gratulari oportere exiſtimandum ſit: hoc eſt, quod dignitatis regiæ Auctorem ſuppliciter precemur, ut tibi adeò illuſtrium & cœleſtium bonorum ſtudium, uſus verò etiam & tibi & nobis perpetuus ſit, hoc eſt, quod & ipſe

hodie optem, ut aliquid omnium. Intelligis, inquam, hæc maximam partem: non dicam enim omnia, tum ut omnem aſſentationis ſuſpicionem à me quàm longiſſimè removeam, qui illam regiarum & omnis vitæ humanæ flagitioſiſſimam & pernicioſiſſimam peſtem, cum ejus pari, ſive jurata ſocia, calumnia deteſter omnium maximè, tùm, ne in hac acri militia adminiſtrandæ reipub., in qua te vigilare perpetuò dies noctesque oportet, tibi deſidiæ ulliusve remisſionis auctor ſim, aliisve eſſe videar. Quin quotquot ſunt & docti & boni, & in rebus ob ſalutem publicam verſati te amabunt & prædicabunt, ſi quæ habeas ejus generis bona, ut habes prima & optima, non ſolum quia prima ſunt in optimis, ſed quia principiis quoque percepiſti ſublimiora: quæ cognita jam probè omni ſtudio religioſè ſerves, & porrò maximâ curâ augeas, ut Perſæ gazas Perſicas: neque minores theſauros in animum tuum, certè diviniores infers, quàm in templum Pacis intulerunt Romani. Natura autem hæc

rei

rei eſt, ut quam ſive doctrinam recordemur, ſive virtutem uſurpemus, eam ſimul confirmemus & multiplicemus: relicta autem, tam una quam altera, minuantur, ac denique evaneſcant. Exemplo eſſe poſſunt, qui fidibus canunt: ipſi etiam artifices, feriati à cithara aliquot annis ſeſe fiunt deteriores. Etiam tibi Gallicæ linguæ ſcientisſimo eveniet, ut ſineque cum alio ſermonem conferas, neque illa monumenta manibus verſes, quod modo ſciat, ex aliquo intervallo neſcias. Tu vero diſciplinam regiam duabus de cauſis oblivíſci neque voles, [malus autem ſit qui faciat, & impius, quorum neutrum in indolem ſuam herois ex heroibus cadit, neq; poteris, & ex iisdem augebis & confirmabis. Nam ſive quæ intelligis, ages, ſive recognoſces præcepta utrumq; illud futurum eſt. Namq; te ſtatuere pro explorato habeo, quæ ſapientes, inventa multis ſeculis, & vivendo confirmata, ab ultima hominum memoria monumentis litterarum conſignata, nobis prodidere, non eſſe inanias ſive meras nugas, ut aberrantes à recta ratione,

horumque alii aliis cupiditatibus ducti, forte garriant, idque apud ſui ſimiles facilè obtineant; certa autem eſſe & immota decreta ſapientiæ; & oracula non quædam ambigua Delphica, ſed cœlo ab ipſo Deo monſtrata generi mortalium. Neque quis me loqui de iis ſuſpicetur, quæ otioſi iidemque indocti ſophiſtæ paſſim blaterant, qui nec ad ſalutem publicam, nec ad juſtitiam, nec ad veritatem reſpectum habent. Ita cum ſentiamus, ac tu ipſe nihil ambigens ſentias: neque te eadem reguſtare, neque me eadem lucubrationibus decantare tædebit. Plures ipſi menſes ſunt, quando ſuper hoc argumento me novum laborem ſuccepiſſe, & ad plures ſcripſi, & literis te docui. Fui autem exorſus eam lucubrationem, occaſione data ab hoſpitibus, qui olim hic quoque mihi perfamiliares fuerant. Ajebant enim, hæc quæ prodidiſſent ſapientes, quibusdam jejuna & propemodum falſa aut certè inepta videri, ſi cum iis comparentur, quę geruntur & aſſeverantur in regiis, quascunque ubicunque gentium adeas.

Ego

Ego autem cum ſentiam, quod neque quis omnium neget, qui ſapiat, educationem regiam inſtituendam ad rectam rationem, neque Regum filios in perniciem ſuam & regnorum eſſe ullam in partem negligendos, neq; corrumpendos pravis opinionibus; recogitavi apud me pleraque, non quæ inveniſſem ipſe, aut ſcripſiſſem, in quibus tamen in hunc diem nihil video falſi, neq; quis ſive familiarium ſive averſantium noſtra mihi oſtendit erroris quippiam, ſed accepta ab omnium ſeculorum ſapientiſſimis, & de re ipſâ in univerſum mirificè conſentientibus. In iis etiam repetendis & relegendis poſita opera, quantam hac ætate poſſem impendere, lucubrationem novam exorſus ſum denuo: neque dubitabam, quin quæ explorata haberem, & confirmare, & luculente, aut perſpicuè certè, perſcribere etiam poſſem. Tu namque facile intelligeres, qui eadem didiciſſes, [quanquam diſcendo tantum opus non perficitur] etiam certa viâ atque neceſſariâ. Nam ſine propoſito, qui eſt ſalus reipublicæ, quibus

mediis, â quo principio ad illum eatur, quando quæritur, non poteſt aberrare, qui ſanæ mentis ſit, & verum videre, & quod rectum eſt, facere, velit, quâ par eſt animi contentione & conſtantia, non ſecus, quam in certaminibus, qui è carceribus, emisſis quadtigis, per ſpatium ante oculos poſitum, ad metam ſtrenue contendunt. Progreſſus autem in ſcribendo aliquo usque, ſubſtiti, non defatigatus, neque deſperans, [namque de præceptis ſapientiæ cum certus ſim, invenero, quemadmodum illa tradam explicatiùs, ſed nequa cum primis neceſſariorum omitterem: quod minus facerem, diſpiciens, quæ poſſem, omnia. Cum autem annis jam pluribus animadverterem, incidere multa quotidie, de quibus Principes, qui jam ſedent ad rerum gubernacula erudiri ſive moneri non poſſe videantur, aut ipſi etiam nolint, ſive per opinionem ſapientiæ, quam multi quoque humiles & imperiti & indocti ſibi perſvadent; quædam recenſebo vevera, plerisque admirabilia & nova, quæ ſcis à Græcis paradoxa dici: quod quan-

quanquam ex intima veritate depro-*mantur*, opinioni multitudinis adver-*ſantur* maximè. Talia vos diſcere *hac* ætate, & reipubl. & vobis expedit. Namque etiam qui cum autoritate ſint, ipſi plenè intelligentes omnia, aut non auſint, aut explicandi, quomodo oporteat, rationem non tenente. Taceo, quod avari & ambitioſi pravas & noxias opiniones objiciunt Regum animis, easque pingunt fuco veritatis, ut ipſi gratiam ineant, gratioſi rem faciant, nil denique non utroque poſſint. Tales occurriſſe adoleſcenti & pænè puero, recordari potes: occurrent juveni plures novis artibus: nec ab hoc ſatellitio ulla regia fuit, neque unquam erit, vacua. Dabis autem operam & hodie & in perpetuum, ut ingenuam orationem diſcernas blàanditiis: loquendùm enim mihi intelligo, quod à te intellectum, minus offendat aliòs. Ex noſtris, pauca erunt, non accipies nulla, & ſiquis tuis ordinis ipſa legere dignabitur. Sed omnia ſive plura Principes dire-

diſcetis ex quotidiana cum aliorum tum hiſtoriarum lectione: neque vel ſummo Imperatori negligenda eſt lectio, aut audiendus certè quotidiè, qui quæ olim didicerit recordatus, quæque jam legerit, referat, indicet, donec quis ſit, qui eſſe & velit, & debeat. Huic autem ſtudio finis tum demum faciendus, quando à cœna vitæ ultima quis eat cubitum. Non negabis, ſcio, ego affirmo. Namque illa hora, ſi facultas ea erit, ſacra legemus, audiemus ſacra. *Sic ſanctè vita noſtra receptui canitur.* Ante omnia ſemper audiant Regum filii conſiliarios integerrimos quosque & mutos conſulant, ut Alfonſus Rex faciebat, & facere ſuo ſapientiſſimo exemplo jubebat Principes, veterum omnis generis monumenta intelligens.

Vale,
Princeps FRID-HULDERICE,
Dives Quietis, Dives idē Gratiæ.
Helmſtad. ex acad. Jul. Kal. Sext.
cIↃ IↃ cx.

Dn.

Dn. ADOLPHO FRIDERICO & Dn. JOANNI ALBERTO, fratribus Germanis, Ducibus Megapolitanis, Principibus Vandalorum, Comitibus Sverinenſibus, Dominis Roſtochienſium & Stargardienſium.

Ep. XVIII.

NEc in genere, quamvis regio, ſunt omnia, neque genus illuſtre nihil pollicetur & præſtat: quod cum res ipſa ſemper probarit, inde nata ſunt proverbia, ore etiam populi uſurpata, in incultis non minus gentibus, quàm à Romanis, vel Athenienſibus. Hanc rem modo conſideranti, veniunt in mentem plura, unum è Saxonici ſermonis uſu mihi proferre libet: ajunt, poma decidere proximè arborem: quod ut apud nos *αἰνιγματῶδες*, à diverſæ linguæ gentibus non ſubitò intelligatur. Libet autem mihi id inter-

interpretari, ſi quis fortè exterorum hanc meam lucubrationem legat. Indicatur, qualis ſit natura arboris, tales eſſe ſolere fructus. Sunt enim ut plurimum tales etiam minores, quales majores antè fuerint. Cæterum cum perpetuum non ſit, de ingenita excellentia inanium eſt jactantia, qui quotidie in ore habent imagines majorum, ſive, ut hoc ſeculo loquimur, clypeos alios atque alios, & clatratas atavovorum galeas. Namque & ex humilibus excitat Deus præſtantes: & permittit, ut, ſi non ex aquilinis ovis columbulæ excludantur, non raro equeſter progeneret peditem. Hoc cum utrinque animadvertitur, neque humiliores deſperant, neque alteri declinant à modeſtia. Exempla utriusque generis in promptu ſunt: mihi quoque multa innumerato ſunt, ſi verboſior eſſe velim in limine epiſtolæ, quam non niſi brevem meditor. Maneo in ſententia utraq;, ut primum emergentium ingenia diu explorem: de iis qui generoſi, & cum primis regii ſanginis ſint, ſtatim & ipſe benè ſperem, & benè alios ſperare

jubeam. Quare neq; ipſe familiarum conſiderationem negligo, & Principes *jubeam* majores adſpicere. Itaq; hæc ad vos ſcripturus, Ducum Megapolitanorum familiam recogitavi, etiam altiùs, quàm hic judicium faciendum cenſeam, cum hærerent mihi quaſi in oculis eorum etiam vultus, quos ab annis ſexaginta vidi, pleriſq; ipſe notus ex beneficiis, quæ in me pro Principum liberalitate contulerunt, in hunc etiam usque diem. MAGNUS III. laudem juſtitiæ, prudentiæ, fortitudinis, clementiæ, deniq; in Deum pietatis, ſine qua illæ aut ſimulatæ ſunt, aut certè imperfectę, ſingularem promeritus, veſtras provincias tradidit duobus filiis, HENRICO, qui pacificus quod eſſet, pater quoq; patriæ dictus fuit, ut erat [cum ego ſeptuaginta annotum Principem peradoleſcens vidi] & ALBERTO, abavo veſtro, qui Princeps illius ſeculi, & humaniſſimus fuit, & ſplendidiſſimus. Inter fratres convenit fraterne, ut cum in diverſis arcibus, interdum in una eademque, familias haberent, pari imperio gubernarent omnia, communibus popu-

populis benè conſulentes, id autem non niſi paternè. Cum Patruo Avus veſter, JOAN. ALBERTUS, annis paucis gerebat imperium: de quo orationem funebrem habui, ſive potius perſcripſi, anno abhinc quincto & trigeſimo: etiam ſexto abhinc ejusdem optimi ſapientiſſimique Principis laudationem ad vos miſi. Volui enim utrumque, & à vobis quoque intelligi, & me hominem gratum, & Nepotum mihi animos devincire, ut Patris quoque & Patrui antè devinxiſſem. Et verò hoc obtinui, cum illud, quamvis debitum officium, probaſſetis. Patruo porrò decedenti succeſſit Patruus veſter dux HULDERICUS, qui item inter ſe fraternè, in remp. paterne, provincias Megapolitanas rexerunt. Pater veſter JOANNES ſucceſſit porro Avo: Patruus veſter SIGISMUNDUS AUGUSTUS deceſſit, uti ſcitis, juvenis admodum; utinam vero ſupervixiſſet JOANNES Pater veſter. Sanctè admodum à ſapientiſſima Matre conſtitutum, ut & Patruis & HULDERICO & CAROLO, Megapolin regentibus, in litteris,

ris, cum domi, tum inter peregrinandum, ad regias virtutes ſive veram reipub. hæreditariæ adminiſtrationem, educaremini. Erga reverſos verò iterum meam obſervantiam declaravi, miſſo ad te, Princeps ADOLPHE FRIDERICE, Cruſiadâ, cum trajeciſſes in Sueciam, Princeps JOANNES ALBERTE. His autem diebus etiam añus eſt, quando edidi de patrui veſtri CAROLI vita quædam ad Proceres ſcripta, quæ non vidiſtis ſolum, ſed honorario miſſo, vobis mea ſtudia admodum placere, teſtatum feciſtis. Etiam verò antè, & tum quoque habui in animo, ante plures annos ſcripta, nondum divulgata tamen, ad vos mittere, non tam de vita Clar. V. Soceri mei, ANDREÆ MYLII, qui mihi à prima quove notitia noſtra pro patre fuit, quàm de gubernatione opt. & ſapientiſſimi & beneficentiſſimi Avi veſtri, Principis JOAN. ALBERTI. Multa enim illinc cognoſcetis, quæ ſcire vobis & imitari expediat. Beneficia pridem accepti plurima à quot profeſſus ſum annis ante, quorum

omnium maximum eſt, quo me in veſtris cum habueritis, habetis, ſemperque habituri eſtis: neque vero me ſolum, ſed & meos, qui ſuperſunt duo generi, JCti præſtantiſſimi, noti quoque prçſtantiſſimis viris, qui vobis à conſiliis ſunt. Filios enim, JOAN. HULDERICUM & JOAN. CAROLUM, CASELIOS, qui paternæ expectationi jam maximam partem ſatisfecerant, & ſibi, paſſim in Germania & Italia, doctrinæ principum virorum benevolentiam paraverant, JOAN. ULRICUM anno abhinc XV, JOAN. CAROLUM ſuperiore Februario, recepit ad ſe, qui illos mihi dederat, ut ipſi viſum fuit: maluit videlicet eos æterna hçreditate beare, quàm in hac mortali vita aliis atque aliis ærumnis plures annos exerceri, quod mihi evenit ad annos propè octoginta: quo omni tempore mihi nihil accidit hac mœſtitia acerbius, quam ex animo meo delere, neque tempus poterit, neque ullæ rationes: emolliunt fortè aliquantulum hæc ipſa: præ omnibus autem, quòd omni decreto ſummi Imperatoris

ſanctè nos ſubjicimus, quàm humiles, & quàm magni ſumus. Namque hac in parte æquantur omnes, quidquid eſt mortalium. Hoc ipſum cum non minus ſapientiſſimi reges intelligant, humanitatem & ipſi colunt, & omnia convertunt in beneficentiam. Quod de vobis præconium cum omnium ore confirmetur, in hac regiarum virtutum orbita vos tota vita progreſſuros auguror: quæ eſt optata Principum felicitas, vosque proximè æterno Principi collocat: hæc denique etiam voti mei ſumma eſt. Valete Principes generoſiſſimi. Helmæſtadio ex acad. Julia non. Sextil. cIↃ IↃcxI.

Subjungere hiſce lubet Epiſtolam Caſelii ad HENRICUM JULIUM Epiſcopum Halberſtad. & Duc. Brunſvic. & Luneburg. qua ſeriùs in manus meas venit, ac tres Petri Victorii Epiſtolas ad JOACHIMUM FRIDERICUM Marchionem Brandeburgenſem ſcriptas, quarum primam magnopere laudavit Caſelius in prima hujus libri ad eundem data.

HENRICO JULIO,
Poſtulato Epiſcopo Halberſtadenſi, Duci Brunſvig & Lunæb.

Epist. XIX.

CUm fortè anno abhinc Serenitas Tua ſententiam æquam tuliſſet in controverſia academica, ego eam incredibili deſiderio à pluribus exſpectatam, ac tantum non omnium exſpectatione flagitatam, quod nobilis eſſet cauſſa, & multis anceps videretur, non ſolum ad familiares meos, ſed & ad Principem & præſtantes viros paſſim gentium miſi. Meæ enim exiſtimationis intererat, petita multiplici aliquot annorum calumniâ innocentiam innoteſcere, quod ſimul ad S. T. ſolidamque gloriam vergere intelligebam. Miſi etiam ad Illuſtrem virum & hujus ſeculi doctorum hominum facilè

cilè *Principem*, Joſephum Scaligerum, *quòd ille* me in hac fortunæ adverſitate *litteris* amantiſſimis & diſertè ſapienterque ſcriptis fuiſſet conſolatus. Rectè ille inſolentem contentionum, quamvis ſenem, in militia rixarum tamen quaſi tironem, confirmabat: in quo item laboravere multi alii optimi & doctiſſimi viri. Non dubitamus autem, quin, modo faſciculus meus rectè redderetur, reſcripturus eſſet aliquid ſe dignum & reſpondens meæ familiariumque exſpectationi. Qui enim in re dubia me alloquio fuiſſet dignatus; determinatâ cauſſâ, de cujus exitu ſuam ſolicitudinem oſtendiſſet, nihil ſcriberet? Erat viri bonitatis & prudentiæ, & ſtudio ſapientiæ gratulari, & ejus patronum certiſſimum veris ad cœlum laudibus tollere. Ego igitur ſuſpicans ex tot menſium ſilentio meas litteras intercidiſſe, cum his ipſis diebus denuo ſcriberem; ecce reddebantur luculentæ Scaligeri litteræ, quæ ſex ipſos menſes in nautæ ædiculis Roſtochii latuerant, ubi fortè adoleſcens litteratus de ſuis reculis quærens,

faſciculum reperit. Videt. S. T. præſtantiſſimorum hominum de lata ſententia cenſuras, ſive potius prædicationes mirè congruere, & certatim decantare laudes ſapientiſſimi Principis, nullo deinceps ſeculo intermorituras. In quo etſi meæ partes, ſi gratus eſſe volo, uti debeo, primæ ſunt, tamen aliorum teſtimonia, ad quod negotium minus pertinere videantur, plus habitura ſunt ad omnem poſteritatem ponderis: quo etiam gratius hoc genus eſſe S. T. mihi prorſus perſvadeo. Vale Princeps Sereniſſime. Helmſt. ex ac. Jul. pridie Kal. Febr. clↄ Iↄcii.

PETRUS VICTORIUS
JOACHIMO FRIDERICO
Marchioni Brandeburgenſi.

EPIST. XX.

STatim ut ego audivi ex litteris probi & eruditi viri Joannis Caſelii, te inflammatum ſtudio bonarum artium, etiam in eo honeſto itinere

nere aliquantum progreſſum eſſe, magnopere lætatus ſum, cepique ex ea re voluptatem non parvam. Cum ſemper ipſe ingenuis ſtudiis delectatus ſim, atque omnem pænè vitam in ipſis conſumpſerim, quomodo non gaudere debeo, cum video ſummo loco natos adoleſcentes iisdem artibus teneri, atque omnibus viribus veram laudem ac dignitatem perſequi? Gaviſus igitur ſum valdè, teque vehementer, Optime & Nobilisſime adoleſcens, ſubito amare cœpi. Cognovi enim facile, ſi in eadem preclara voluntate permanſeris, & tibi iſtam rem magnæ laudi honoriq; futuram, & te quoque ob nobilitatem amplitudinemque tui generis, dignitatis nonnihil his litteris allaturum. Quis enim dubitat, quin recta inſtitutio cognitioque artium honeſtarum plurimum ornamenti adportet juventuti, & antiquiſſimam etiam quamque ſtirpem multum decore valeat? Non ſunt contemnenda, quæ noſtris in corporibus & extra ipſa etiam collocata ſunt. Sed tamen intelligendum eſt, & à fortuna illa nobis dono data, nec ulla no-

ſtra induſtria parta, & in ipſius rurſus poteſtate, ne dicam temeritate verſari: virtutem autem eximium animi bonum, noſtro labore comparatam, eandemque in ſtabili ac firmo ſolo conſtitutam. Naturam vero hanc eſſe quam oſtendi harum rerum, non ſolum doctiſſimi viri docuerunt, qui non deſinunt clamare, divitias & opes vacuas à virtute nihil juvare, nullumque in ſe verum emolumentum habere, verum etiam poetæ. Idem enim ipſi quoque ſæpe teſtantur, & illis, qui audiunt aut legunt eorum ſcripta, perſuadere conantur. Ut aliorum autem nunc teſtimonia, quæ paſſim ſe mihi offerunt, ac crebra apud ipſos ſunt, relinquam; Bachylides quoque, qui non omnino gravis ac ſeverus poeta fuit, in cantibus certe lyræque ſonis ingenium ſuum omne contrivit, aliquando cecinit: φάσω μὲν πιστὸν κῦδος ἔχειν ἀρετάν· πλοῦτος δὲ καὶ δειλοῖσιν ἀνθρώπων ὁμιλεῖ. Sed non oportet in re tam plana confirmanda diutius laborare, etſi vulgus & imperiti aliter de hoc ſentiunt. Nam quin tu quoq; lucis aliquid ac ſplendoris

ris his ſtudiis allaturus ſis, exemploque tuo non paucos excitaturus, dubitandum non eſt: non quia illa obſcura ſuâ vi, ignobiliaque ſint: contra enim nulla alia de cauſſa ipſa ingenua liberalia vocata ſunt, niſi quia conveniunt ingenuis clariſque hominibus, nihilque in ſe humile aut ſordidum habent, ut alię nonnullæ, quæ quæſtui potius faciendo, quàm animo expoliendo inventa ſunt: ſed quia errore quodam horum temporum, atque adeò animi cęcitate, locupletes ac fortunati homines, non valdè ipſa diligunt, niſi potius aliquis credat id fieri, quia illi depravati ſunt corporis voluptatibus, deliniti que illecebris ac præſtigiis earum, toto animo ipſas conſectantur. Quæ vita quàm turpis ſit, honeſto graviq; viro indigna, neminem fallit. Hoc igitur fortaſſe facit, ut ab his humaniſſimis litteris illi abhorrere videantur. Nam ipſi quoque puchritudinem ipſarum elegantiamque per caliginem ſaltem videant neceſſe eſt. Nulla enim eſt tanta inſcitia, quæ penitus ignorare litteras, & nullam

partem luminis ipſarum decorisq; ſen-
tire umquam poſſit. Tanto igitur ma-
jore tu laude & commendatione dignus
eris, qui relicta mala conſuetudine re-
liquorum, nec imitans multos tui loci
atque ordinis juvenes, toto pectore in-
cumbis rectis ſtudiis, ac dignæ adole-
ſcenti nobili diſciplinæ. Prorſus enim
efficies id, quod dixi, ut in veterem
locum iſtic, unde apud omnes ferè de-
jectæ ſunt, has humaniores litteras re-
ſtituas. Perge igitur, ac magno for-
tique animo ſuſtine labores, qui in i-
pſis primo percipiendis devitari nullo
pacto poſſunt. Naſcentur enim inde
redundabuntque in te brevi magnæ ac
variæ voluptates, eędemque ſinceræ ac
ſolidæ, nec ulla doloris moleſtiæque
conjunctione contaminatæ. Non poſ-
ſunt vero tibi deeſſe duces in hac ho-
neſta ac glorioſa via: inprimis autem
tibi præſto ſemper erit Caſelius, qui te
valdè diligit, & amore tuarum laudum
incenſus eſt, quique mihi auctor fuit,
ut ad te ſcriberem, ac multa de tua o-
ptima indole ſummóque ingenio præ-
dicavit. Poſſe autem ipſum hoc effi-
cere,

omnes conatus tuos præclarè
... compertum habeo.
..., quacunque te poſſum ab-
... intervallo locorum ſe-
honori tuo ac gloriæ ſerviam,
... amore, quo ſemper veram
... & honeſtatem colui ac ve-
...m, Vale, & voluntatem
... in te egregiam quæſo am-
... Florentia IIII. Kal. April.
...XIIII.

...DEM EIDEM.

Ep. XXI.

...nit tandem Caſelius Flo-
..., cum Bononiæ prius lo-
... periculoſo morbo conflic-
... Ejus adventus multis de c-
... gratiſſimus. Nam dilig-
...em, & non ſine cauſa
... ſuaviſſimos mores,
...em, ſingularem doctrin-
...ibus ingenii dotibus
...us eſt, intellexi illum

cere, & omnes conatus tuos præclarè regere & adjuvare compertum habeo. Ipſe etiam, quacunque re poſſum abſens, ac tanto intervallo locorum ſejunctus, honori tuo ac gloriæ ſerviam, pro eximio amore, quo ſemper veram dignitatem & honeſtatem colui ac veneratus ſum, Vale, & voluntatem hanc meam in te egregiam quæſo amplectere. Florentia IIII. Kal, April. M.D. LXIIII.

IDEM EIDEM.

Ep. XXI.

PErvenit tandem Caſelius Florentiam, cum Bononiæ prius longo, & periculoſo morbo conflictatus eſſet. Ejus adventus multis de cauſſis fuit mihi gratiſſimus. Nam diligo valdè hominem, & non ſine cauſa diligo. Præter enim ſvavisſimos mores, ſummam probitatem, ſingularem doctrinam, quibus omnibus ingenii dotibus præclarè inſtructus eſt, intellexi illum & multis ſignis

ſignis plane cognovi, magnum amatorem mei eſſe, & quaſi præconem quendam meæ laudis & nominis. Quare cogor illum amare, & toto animo complecti; quod equidem jam pridem feci, & ſumma ſemper eum voluptate feci: nunc autem ardentius id faciam, poſtquam video, ipſum tantopere tibi, Adoleſcens optime & Princeps præſtantiſſime, carum eſſe, cui debeo quacunque re poſſum, ſervire, & totum me ad arbitrium ſtudiumque tuum fingere. Cum vero quod ad hoc pertinet, te merito antea ſuſpicere & admirari cœpiſſem, ſecutus teſtimonia multorum, qui de indole tua, & ſatis certis eximiæ virtutis notis, multa mihi prædicarant; ex hac die acrius in eam curam incumbam, quia ex epiſtola tua, pleniſſima amoris, & incredibilis cujuſdam humanitatis, id verum eſſe, ac prorſus ita ſe rem habere, perſpexi. Amavi enim in ipſa elegantiam verborum, acumenque ſententiarum. Sed multo magis amavi egregium animum tuum erga bonas artes, teque moleſtias, quæ initio ipſarum perdiſcen-

n neceſſario ſuſtinentur, con-
, & quaſi totum illud faſtidi-
ad multos ſæpe fortunatos ho-
t vere ſcribis, non ſatis recte
avit, devoraſſe lætatus ſum.
tem ſi radices ipſarum amaræ
quod uſu venire à ſapientiſſi-
memoriæ proditum eſt, fru-
dulces, & mira quadam
ſperſi. Quare hortor te, &
admonitore non eges, ſti-
omnis, qui ad te impellen
betur, ſupervacaneus & im
ſis ut in iſta ratione perm
ſemper autem mihi ſenten
ni & graviſſimi viri vera
cum ſcriberet ad opulenti
Alexandrum Macedon
ligenter ſuaderet, ut tot
cumberet ad orationem ex
paravit, Principes viros, qu
veſtimentorum eleganti
omni ornatu corporis vi
homines; ita etiam debe
quentia, & facultate dice
quia multo pulchrius eſt,
ius, animum habere
quam corpus concinnitat

ſcendarum neceſſario ſuſtinentur, contempſiſſe, & quaſi totum illud faſtidium, quod multos ſępe fortunatos homines, ut verè ſcribis, non ſatis rectè inde revocavit, devoraſſe lætatus ſum. Erunt autem ſi radices ipſarum amaræ fuerunt, quod uſu venire à ſapientisſimis viris memoriæ proditum eſt, fructus poſtea dulces, & mira quadam ſuavitate aſperſi. Quare hortor te, & ſi, ut video admonitore non eges, ſtimulusque omnis, qui ad te impellendum adhibetur, ſupervacaneus & importunus eſt; ut in iſta ratione permaneas. Semper autem mihi ſententia illa doctisſimi & gravisſimi viri vera viſa eſt, qui cum ſcriberet ad opulentisſimum regem Alexandrum Macedonem, ipſique diligenter ſvaderet, ut toto animo incumberet ad orationem expoliendam, putavit, Principes viros, quemadmodum veſtimentorum elegantia, ac cetero omni ornatu corporis vincunt privatos homines; ita etiam debere eosdem eloquentia, & facultate dicendi anteire: quia multo puchrius eſt, ac vero rege dignius, animum habere ſapientia ornatũ, quàm corpus concinnitate illa decoratum:

ratum: neque enim probari poſſe illos culpæque magnæ ſine dubio affines eſſe, qui cum re ipſa, factisque primum locum inter mortales obtineant, videri merito posſint quibuslibet hominibus in ſtudio linguæ facundiæque poſteriores. Sed hæc, & alia multa ſapientes viri excogitavere, ad id munus obeundum apta, quæ nunc ego relinquam, ne juſtum modum epiſtola migret: præſertim cum domi habeas, qui, ſi opus ſit & hæc, & hujusmodi alia quotidie tibi decantare posſit. Movit præterea me, ut jam finem præcipiendi facerem, quia habeo in animo ad te aliâs ſcribere, ad quod faciendum humaniter à te, benevoleque invitatus ſum. Semper autem in meis litteris aliquid attingam, quod oleat doctrinam, & quippiam memoria dignum in ſe contineat. In nulla enim re libentius verſor, nec aliquid unquam gero, unde tantam voluptatem capiam, quam cum diſſero de ſtudiis bonarum artium, depromoque inde aliquid, quod valeat ad juventutem erudiendam. Quanto majore igitur lętitia afficiar, ſi ſentiam vigiliolas me-

as fructum aliquem ferre fortunatiſſimis adoleſcentibus, ſummo loco natis? qualis tu inprimis es, qui id, quod audiverunt acceptum à veteribus illis optimis ingeniis, poſſunt convertere in magnós uſus, commodáque gentium, quas regunt, ac fortiſſimorum populorum. Reſtat nunc, ut tuæ benignitati plurimas gratias agam, ob eximium iſtud ac prçclarum donum, quo me ornaſti; quod mihi fuit cariſſimum, ſemperque à me in ſinu geſtabitur, ut ſingulis horis recorder humanitatem tuam, ac ſplendorem gloriamq; veſtræ honeſtisſimæ ac maxime illuſtris domus. Vale optime adoleſcens, ac multis naturæ fortunæque bonis florentiſſime. Florentia Prid. Kal. Jan. Anno M. D. LXV.

IDEM EIDEM.

EPISTOLA XXII.

CUm redeat ad vos Caſelius, vir probus & magnis ingenii dotibus ornatus,

ornatus, committendum mihi non putavi, Juvenis Illuſtriſſime, quin ad te ſcriberem. Etſi enim memoria tui mihi nunquam effluere poteſt ex animo: tamen hic profecto vir ille eſt, cum quo ſæpè ego de tuis maximis & animi & fortunæ bonis loqui ſolitus ſum. Cum enim ipſe magnopere te admiretur, ac colat; libenterque tuas eximias virtutes celebret: invenit me, qui nullam in partem averſus ſum ab honorifico de te ſermone: vel potius cum ipſo certem de prædicatione tuarum verarum laudum. Sed quis non diligat, & animo complectatur adoleſcentem ſummo loco natum, qui ardeat deſiderio bonarum artium, totusque inflammatus ſit amore ſapientiæ? Eſt ſanè hoc infrequens, & quod raro omni ætati contigerit, ut qui valde inſtructi ſunt externis bonis, iidem animum ornare, & expolire magnopere ſtudeant: quod ego non ſine dolore dico. Faveo enim libenter, cum poſſum, laudi ac gloriæ clarorum & illuſtrium adoleſcentium. Sed ne ab aliquo, qui me penitus non noverit,

ma-

malevolus exiſtimer, citabo teſtem lo-cupletem, tibiq; etiam cognitum hujus ſententiæ. Iſocrates enim in extremo *illo* libro, quo laudavit Evagoram, hoc *filio* ipſius Nicocli narrat, cum ipſum etiam commendaret, qui longè aliam viam, quam reliqui ejus loci atque ordinis ſequeretur. Dicit enim, nec ſe, nec ceteros fallere, ipſum, & ſolum & primum omnium, qui principatum obtinerent, ac valde divites forent, molliterque demum, ac delicate vivere poſſint; ſapientiæ ſtudia amaſſe: nec labores eos, qui in ea percipienda neceſſario ſuſtinentur, reformidaſſe. Quo magis ipſum celebrat, exemplóque aliis fortunatis hominibus ac regibus futurum affirmat, ut ipſi quoque rejectis illis rebus, quibus tunc dediti forent, ad honeſtas artes colendas ſe totos conferant. Idem igitur ego tibi dico in re valde ſimili. Cum enim te plurimum commendem propter iſtam egregiam tuam voluntatem erga ingenuas artes, ſpero etiam hoc boni te facturum, ut ceteri iſtic imitatione tui ſe literis tradituri ſint, &

diſciplinam tuam honeſtam expreſſuri. Sed non habebam in animo, cum calamum ſumpſi, te hortari, ut faceres ea, quæ tua ſponte facis: audio enim te non egere calcaribus: neſcioque quomodo huc delapſus ſum. Quare revertar eo, unde diſceſſi; tibique hunc optimum virum commendabo, in quo ipſo etiam fortaſſe me arroganter geram, cum tibi eum audeam commendare, quem carum habes, & in numerum tuorum recepiſti. Sed tamen mirificus amor, quo illum proſequor, me cogit hoc moliri, & parum omnino modeſtum eſſe. Sed quoniam ſemel, ut video, peccavi, ac fines verecundiæ tranſii; non verebor etiam tibi laudare Joannem Schoſſerum, qui me hic olim amanter ſalutavit; rogareque, ut quibuscunque rebus honeſte poſſis: potes autem multis magnisque: velis ei gratificari. Viſus enim tunc mihi eſt dignus propter egregiam notitiam bonarum artium, ſingularemque facultatem condendi elegantiſſimum carmen, qui à nobiliſſimis juvenibus, qualis tu inprimis es, colere-

leretur, atque omni honore afficere-tur. Sed de laude quoque hujus mi-*nus* multa, quàm vellem, ac verè fa-cere poſſem; ne diutius in eodem ar-rogantis animi crimine verſer. Ut autem in mihi valeè jucundo Caſelii nomine epiſtolam terminem: cum an-tea quoque ipſum valde diligerem, e-ximiasque ipſius animi dotes bene co-gnitas haberem; in hac tamen nova noſtra conſuetudine, (fuit enim ille fere omni hoc tempore mecum.) me-lius eas perſpexi, atque omni ex par-te probavi. Tu vero Adoleſcens o-ptime vale, & me cupidiſſimo tuæ laudis, & fideli cliente tuæ florentiſſi-mæ domus, omnibus tuis in rebus ute-re. Florentia IV. Kal. Quinctil. anno M. D. LXVII.

JOH. CASELII EPISTOLARUM LIBER II.

EPISTOLÆ AD ADAMUM Krauſen in Borchfeld/ Equitum Megapolitanũ, HENRICO JULIO Epiſc. Halberſt. & Duci BR. & L. à Conſiliis & Principis FRID. HULDERICI Aulæ magiſtrum.

EPISTOLA I.

ITa eſt profecto, uti nuper ajebas, eos, qui per negotia rarius redirent ad literas ſive ſtudia ſapientiæ prima ætate non atti-

attigisſent, ſcite graviterque dictis, de rebus magni momenti recte & ſalutariter moneri: neque enim te dubitare, utrosque ejusmodi quaſi ſtimulis, vel ab errore aliquo dimoveri, vel ad preclare facta propelli. Confirmas igitur, me in hoc conſilio, quo ex intervallo utor ad alios atque alios, quod me quoque quorundam bono fecisſe animadverti. Res enim ipſa nos fateri cogit, aliorum eſſe eam mentis malitiam, aliorum à teneris longa conſvetudine mores adeo depravatos, ut comminatione pœnarum non deterreantur, nedum ratione corrigantur. Ego virtutis cultoribus ſæpe ante oculos poſui, id ab Epicteto profectum, asſeverante, *in nemine radices agere decretum ſapientiæ, niſi idem in dies ſingulos eadem & dicat, & in uſum vitæ transferat.* Noſti, τὸ εἰδέναι χρή. In promptu ſunt quibus notentur avari, ambitioſi, imperioſi, ἀκόλαστοι, ut recogitent, facto opus ſit: cujusmodi depromam ex veterum aliquo, ut verba tamen plurimum habeant ponderis, unde non minus ipſe me corrigam, vel ſuſten-

tem, quam alii ad ſaniorem mentem redire, aut ſe à gravi lapſu vindicare poſſunt, aut magnum aliquid & memorabile auſint aggredi. Favi autem etiam regiarum cultoribus, cum quod ipſorum aliquando fui, nec ab aulica conſuetudine totus abhorreo, tum quod novi eos, ex vitæ humanæ peritia elegantiores, quam ut verum verbum cum indignatione accipiant. Meminiſti calculos rationes ſubducentium ex Polybio & ab Oronte digitos numerantium. Movit etiam me, quod illuſtrium locorum neuter mihi ſatis redditus viſus fuerat. Hæc & horum ſimilia qui in aulis è conſpectu & animo nunquam dimittunt: & ſtant tutius, nunquam declinantes ab officio, & ſi quid ſecus eveniat, non ſanè ipſi præcipitant, ſed cadunt minore periculo, ut interdum non minus quam antea ſtare videantur: nec mirum. Præſtantium enim virorum calamitas etiam radiis virtutis conſpicua eſt & refulget. Magna cum poteſtate viris ejuſmodi præſcribere forte neque deceat, neque expediat, niſi mitia admodum ſint. Si quis prodat

acrius

acrius, faciat ſuo periculo: non tam *quod* magna vis eſt ſuſpicionis, quam *quod* frigidam affundere ſolet calumnia. *Et* parcendum certo ordini, quem vix etiã Plato leviter & obſcure attigit. Sane me continebo intra hos limites, neque cuipiam aliquid Philoſophiæ ſuggeram, qui ejus in monendo atq; reprehendendo libertatem minus æquo animo ferat. Habent tamen hoc potentiores, in quibus humanitas, & alteri, in quibus vitę ſanctimonia, ut ipſi ſibi magiſtri ſint: neq; non utuntur etiam hoc modo: ut Macedo ſuo verbo procraſtinationem tollebat, ſuo Auguſtus maturationem obſervabat. Etiam vero ex dictis ſapientum, & è ſymbolis Pythagoræ adparet, priſcis illis ſeculis potiſſimum valuiſſe hanc philoſophandi rationem. Verum hic de ſententiis ago, quæ literis expreſſæ ſubjiciuntur oculis legentium. Tale πιτάκιον ad Demetrium, Seleuci filium, cunctamtem in urbe, contra quam conſtituerat, miſit olim Polybius, quo ille jubebatur in ſummo diſcrimine ſalutis ſuæ non oblviviſci, quocunque exitu, & vigilare ex

Epicharmo. Hunc adeo morem probavit Auguſtus Cæſar, ut eo cum primis delectatus fuiſſe videatur: cenſuit nimirum nihil humanius, & ſic plurimum effici. Cum enim ille quemq; cogere poſſet ad officium, maluit tamen in officio retinere hac ratione longe lenisſima, non ſolum quorum eſſet aliqua dignitas, ſed etiam quot quot circa ipſum eſſent: nec ſolum magna cura hoc feciſſe, ſed etiam huic rei ſtuduiſſe, & quæ eo facerent, colligiſſe dicitur. Etenim, ut refert Svetonius, in evolvendis utriusque linguæ auctoribus nihil æque ſectabatur, quam præcepta & exempla publice vel privatim ſalubria: eaque ad verbum excerpta aut ad domeſticos, aut ad exercituum provinciarumque rectores, aut ad urbis magiſtratus plerumque mittebat, prout quisque monitione indigeret. O memorabile utrumque, quod qui unus & ſolus terrarum imperium tenebat, is & quotidie multus erat in ſcriptis veterum & humanitate certabat cum omnibus: at hodie ſiquis in bonis paulo plus habeat, quam unde

do in diem vivat, nec eſſe cauſæ aliquid putat, cur literas adſpiciat, & in quemvis præſertim ſuos, ſi quid velit, tonat, fulminat, ut ſæviora omittam. Verum hic ex illo, quod coepi, tranſire me alio recte vetes. Namque & in altero ad te ſum nimius, ſed cum, quæ ejusmodi generis ſunt, familiari ſermone locum habeant, excludi in univerſum nolimus ex epiſtolis: quæ ad familiarem ſermonem, non verbis ſolum, ſed materia quoque de conſvetudine veteri accedunt proxime. Neque non recordor, ut alterius, ſic harum etiam eſſe ſatietatem. Unum adjiciam quod ſi videatur importunum, non erit alienum, in quo neque ipſe â me diſſenties: videri mihi adeo bene ad vitæ officia educatũ & factum, ſive adeo ſapientem neminem, qui n talium egeat per omnem vitã in horas ſingulas. Annon enim ea con quirunt ipſi ſedulo? immo volumina de recta vitæ ratione quocunque otio de manibus nunquam deponunt, cæteris ſtertentibus, aut commeſſantibus. Vale Helmſtäd. in ac. Julii. pridie Kal. Mart., 1604.

Epistola II.

Etiam ſalutem manu tua literis Peparini adſcriptam libenter legi: neq; tuas flagito, etiamſi deſidero, ut viri amiciſſimi: nec me fugit, quam te totum curis & negociis deſtinaveris. Hęc autem quis in ſe ſuſcipiet, aut iis parem ſe omnibus profitebitur? cæteris enim ſatis eſt moleſtiæ in ſuo cuiq; munere: etſi, quid futurum ſit, prævidere videor. Εἰ δὲ δεῖ καὶ τοῦτο γράφειν, ὁρῶμεν τοὺς πλείστους τῶν ἐν βασιλείοις πρωτευόντων, καὶ ὡς βέλτιστα συμβουλεύειν δοκούντων οὐκ ὀλιγωροῦντας μὲν τῶν ἰδίων πλημμελημάτων, τοῖς δὲ τὸ κοινὸν ὠφελοῦσι φθονοῦντας. Ἐατέον δὲ ἡμῖν, ἐμοίγε μάλιστα, τήν τε νέμεσιν, καὶ πᾶσαν μεμψιμοιρίαν. Ἡ μὲν γὰρ γυναικώδης, ἡ δὲ ἔτι μᾶλλον τῆς προτέρας προσκόπτουσα, οὐδαμῶς πρὸς βίον ὠφέλιμος εἰ καὶ ἐπαινεῖται ὑπὸ σοφῶν. Vale Hel. ex ac. Jul. IV. Non. Jun. cIɔ Iɔ VI.

Epist. III.

De ſalvo tuo domum reditu, tibi tuiſque gratulamur: de omni itinere te audiam cupide,

un de

...i iſtic? an hic domi meæ?
...mino, ut te ad nos invitem:
...audies plures academicorum
...: narrabis multa pluribus
... non dubitem, te prius,
...patriam migretis, nos viſu.
...hoc mihi quæſo gratificare,
...ino cum tuis mecum cœ...
...es non deerunt: de Mu...
... polliceor nihil. Cras igitur
...amus ſub veſperam: quo...
... dies vobis minus erit com...
...perendinum, aut quemvis ...
...que. Mitto ad te de ...
... non inaudieris: eam ...
... mihi magno dolori ...
...lo: neque debeam, ne...
...que mihi, contra quam ...
... eſt, imperem. Unus ...
... eſt, ex legibus amicitiæ ...
... ipſam virtutem prudenti...
... peccat. Cætera coram ...
... alia: & in his vide, ...
... homo in tabulis a...
... Vale. Helmſt. ex ...
... XIII. Calend. Octo...
cIɔ Iɔ C VI.

an ne ruri iſtic? an hic domi meæ? Hunc ego mitto, ut te ad nos invitem; videbis & audies plures academicorum familiarium: narrabis multa pluribus Cum enim non dubitem, te prius, quam in patriam migretis, nos viſu_rum, in hoc mihi quæſo gratificare, ut die craſtino cum tuis mecum cœ_nes: ſermones non deerunt: de Mu_ſica non polliceor nihil. Cras igitur vos expectamus ſub veſperam: quod ſi craſtinus dies vobis minus erit com_modus, perendinum, aut quemvis a_lium deligite. Mitto ad te de qua re verbum non inaudieris: eam ego molitionem mihi magno dolori eſſe non diſſimulo: neque debeam, neque velim, neque mihi, contra quam ſen-tio, & fas eſt, imperem. Unus hoc, quicquid eſt, ex legibus amicitiæ, & propter ipſam virtutem prudentia ſua avertere poterat. Cætera coram: ne-que nulla alia: & in his vide, ut me rodat unus homo in tabulis amicitiæ deſtinatis. Vale. Helmſt. ex acad. Julia XIII. Calend. Octobr. clↄ Iↄ c vi.

EPIST. IV.

EGo vero te ex iſta vita, quam hodie in patria colis, & ipſe ruſticam vocas, ſatis beatum prædico: præſertim, qui non ſolum colas rem familiarem, ſed quod eodem pertinere non nego, modo ad piſcationem prodis, qui eſt iſtius regionis quaſi proprius genius, vel, ut heroas feciſſe accepimus, in venatione te exerces cum familia. Majus autem alterum, quod quacunque tempeſtate etiam Muſicæ tribuis aliquid temporis: totos autem dies ſtudio ſapientiæ. In hoc enim aſumus, quocunque quandocunque agimus: plures autem horas impendes lectioni & meditationi: opinor, etiam ſcriptioni. Nam ſi dubitem, hoc ego te moneam. Invidiæ enim arbitror, non depromere, ſive tergiverſari, ſi quid habeas, non cuivis obvium, ſive te id literæ, ſive uſus rerum docuerit, quo patriæ & tuis civibus conſulas: uti contra nihil laudis quorundam meretur ſcribendi temeritas, qui, præter

rerum

rerum vulgarium intelligentiam, ſcientia nihil ſibi comparaverant, cui morbo & ipſe olim obnoxius fuit: nunc ad eam rem non ſum paulo tardior, quando rideo & meam veterem, & multorum hodie ſcripturientium ſtultitiam, ex opinione ſapientiæ excitatam. Eorum non poſſum non unum genus odiſſe, alterum etiam execrari debemus: hos videlicet, qui diſtractiones animorum, totarumque adeo gentium ſerunt: quæ ſunt vaſtationum certa initia. Odi alteros, qui magno conatu, non niſi nugas, aut novas opiniones, eaſque falſas, ut plurimum è penu inſcitię depromunt. Ipſe ſemper cavi, ne ullo pacto nocerem, ſi non prodeſſem magnopere. E meis quibuſdam juventus forte aliquem fructum caperet; ſed ſunt contra qui imperitos arcent à melioribus & difficilioribus: atque adoleſcentulis illis primam ſapientiam pollicentur, quam brevi nullo negocio parari poſſe autumant. Tu vero cum benigne de meis judicare ſoleas, quæ quoque puſilla neque magni fateor momenti ſunt, ad te mitto cum his literis. In iis

iis ſunt, quæ dones à me adoleſcentu-
lis, quos pereruditum juvenem domi
tuæ educandos jubes. Nihil autem ti-
bi deeſt, quando illud metuis, quod
ambitioſi deſiderant, ne denuo ad ne-
gotia abripiaris: id ipſe metuebam, ut
libenter eo careres, in quo tot annos
cum laude & publico bono fuiſti verſa-
tus. Solere enim, qui in luce reip. vi-
xiſſent, negotia invitos relinquere ani-
madverteram. At tu ab iis ultro dis-
ceſsiſti: quæ tam te nolim metuere,
quando te in ſuos uſus patria flagitabit.
Namque cum, uti pater tuus ſolebat,
privatis conſilium non neges, patriæ
neceſsitatibus te ſubducere nullo mo-
do poteris: neque voles, φιλόπολις
οὐχ ἧττον ὤν, ἢ φιλάνθρωπος: verumde
hoc cognoſcemus mature, ubi quid
conſtitutum fuerit. Quod autem cer-
tam ἄτην præter vulgi conſuetudinem
declinas, id forte minus probabunt,
qui cum ipſi res ſuas negligant, aliis
oneri eſſe non admodum verentur:
eorum qui recta via rem reputant, ne-
mo reprehenderit. Quorſum etiam
ſapientum voces niſi iis in vita utamur?
Tri-

Trium autem hoc unum, etſi tertium dependet etiam ab illis, ni fallor. Namque qui facultates ſuas exploraverit, & modum in aliis ſervet, id quod animum te induxiſſe familiares non ignorabamus, omnino faciet, certe in nemine improbabit. Forte de nobis aveas cognoſcere: non cadit in bonos συνωμοσία, quam eſſe qui de nobis ſuſpicentur, non te fugit: bonorum in noſtro ordine eſt in veritate & ejus in omni genere indagandæ ſtudio conſtantia. Non inquiro, neque diſputo, quid ſibi velint, qui noſtram diſciplinam improbant, cum & veterem ſequamur & veram, quod doctorum hominum proprium eſt: habeant ſibi umbras, qui res ipſas non deſiderant, non querar, ut quædam tradantur, quæ nemo intelligit, quæ neminem juvant, illud autem plaudente populo. Cornelius nihil relinquit inexplicatum: domi primum Philoſophiam divinitus interpretatur. Magna viro debetur gratia, cũ contra ſint, qui fremant. Gener meus, ordinis Juriſconſultorum hodie preſes, locum ſuum tuetur, φθονούμενος οὐκ οἶδ' ὑφ' ὧν, φθονῶν δ' αὐτὸς οὐδενὶ, ὡς καλῷ κἀγαθῷ ἀνδρὶ πρέπει· ἀγαθῷ γὰρ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς ἐγγίνεται

φθό-

φθόνος, κατὰ τὸν σοφὸν Πλάτωνα. Quod
ſcis negotium, ſupra modum me com-
moverat: denique in hoc confirmatus
ſum, ut de omnium integritate ambi-
gendum cenſeam, quorum fidem ex-
ploraverimus, aut non exploratam ab
aliis perſpexerimus. Sed hæc vobis in
regiis notiora ſunt. Hæc de nobis:
quamquam publica etiam ad nos perti-
nere, ſi non crediderim, magno rei fa-
miliaris detrimento didici. Superioris
anni hiſtoria edita eſt utrinque: ſcri-
ptor populi impenſiſſime ſervit cauſæ.
Verum potius, quam de his fabuler, fi-
nem faciam epiſtolę: ipſe etiam hiſto-
riam tenes, neque cum vulgo judicas:
exempla, ſi apud nos venirent, mitte-
rem. Vale. Helmſtad. ex ac. Jul.
die brumæ CIↃ IↃC VI.

Epist. V.

AD priores tuas ipſa bruma re-
ſcripſi: interea eas cui darem
nemo fuit. Quem enim indi-
caras, abierat noſtra opinione citius.
Hic

...s tuas attulit: cumque uno
...le ad te recurſurus, & hâc
...iceret, & has exaravi, pri-
...ores futuras, argumentis, quæ
...rint inter ſcribendum. Turbæ
...neque dum ſedatæ ſunt: nec
...ac neque alibi, qui in hoc
...cumbere. Longinqui ſa...
...ſpectatores tragœdiarum
...paululum perterriti ſe re...
...nt: adde, quod nihil ſ...
...um aliena neglectui habe...
...hoſpites habui, qui hæc
..., ad ſe non pertine...
...ent: quod eo mihi a...
..., quo in majori periculo ...
..., & erimus, ſi quid de...
.... Mea certe res t...
... ab illa prima eruptione
... eſt: rerum penuriâ ...
... æris alieni facio in dies.
... quis nos reſpiciat? qu...
... & velint, diſtinentur
..., ut à noſtrorum ali...
... nolunt, neque debean...
... autem ſunt quidem
..., ſed indignæ viris,

Hic alteras tuas attulit: cumque uno alterove die ad te recurſurus, & hâc tranſiturus diceretur, & has exaravi; prioribus comites futuras, argumentis, quæ mihi naſcentur inter ſcribendum. Turbæ hic exortæ, neque dum ſedatæ ſunt: nec eſt neque hic neque alibi, qui in hoc videatur incumbere. Longinqui faciunt, quod ſpectatores tragœdiarum: rident, aut paululum perterriti ſe repente colligunt: adde, quod nihil familiarius, quam aliena neglectui habere: immo hoſpites habui, qui hæc ut ut ſe haberent, ad ſe non pertinere, vix diſſimularent: quod eo mihi accidit gravius, quo in majori periculo ſemper fuimus, & erimus, ſi quid de novo moveatur. Mea certe res tenuis familiaris ab illa prima eruptione magis attenuata eſt: rerum penuriâ laboro, & plus æris alieni facio in dies. Hodie vero quis nos reſpiciat? quando, qui poſſunt & velint, diſtinentur alii aliis negociis, ut à noſtrorum aliquo interpellari nolint, neque debeant: querimoniæ autem ſunt quidem illæ dolentium, ſed indignæ viris, & omitten-

tendæ non minus, quam lacrymæ: etſi ex illis non ſum, ad quos hæc: ἀνέρες ἐστὶ φίλοι, neque natura, neque genere vitæ: neque mature, quæ magni animi ſunt, philoſophari didici: quod factum vellem. Ad ſuperiora redeo: haud ſcio, an videris libellum illius populi, conflatum, ut apparet, neque ipſi negant, à magiſtris litium: id volumen jubent eſſe pro hiſtoria, cum tales libelli ſemper cauſæ, vix alicubi veritati, ſerviant, qui utrinque perferuntur ad judicem: Itaque in contrarium negantur omnia. Hinc diverſa & vera, editum iri conſtat: neque dubium, quin ἱστορικά, è ſcriptoribus ſuperiorum temporum conſentientibus, ἐξ ἀρχείων, συνθηκῶν διπλωμάτων, συγγραφῶν. Nam quę his annis acciderunt, obſcurari nubeculis diei nequeant, ſuapte vi erumpentia. Hoc autem pro re ſit, & faciat ad refutandas calumnias, quibus Dux opt. paſſim premitur. Hiſtoriæ perito, & hujus prçcipue, & diſerto, & induſtrio, & laborum patiente opus erit: de quo nihil inaudivi hactenus. Forte vero etiam quæras de tuo

Prin-

Principe: Interea nemo ſcripſit, niſi minor Hoimius; major tuas vices gerere dicitur: quo titulo, non comperi: dignitatis enim nomen declinaturus videbatur. Ad domeſtica venio, quæ te ſcire, dicat quis tua non intereſſe: ego ſecus ſentio, etiam ex verbo vetere, κοινὰ τὰ τῶν φίλων ἄχη: qui ſi nihil auxilii, aliquid conſilii, ſive ſolatii adferant. Quid multis? cum publica ægre ſtent, privata cujusque vacillare neceſſe eſt. Neque dicam περὶ ἀφίλων φίλων, quod neque hoc novum, & in univerſum agitur. Nova etiam mihi cura de re familiari, quod ἡμέρᾳ οἰκονομοῦσα τῆς ἀδελφῆς θυγάτηρ diuturno morbo ſuperata, his diebus expiravit. Multum quoque me filii cura afficit: de quo me tecum aliquando ἐμπαθέστερον locutum memini, cum ex Hetruria ab ipſo accepiſſem non incultas literas: multum poteras, ſi adeſſes: eum benevolentia tua nunc quoque complectere: quod mihi de te certo polliceor. Vale. Helmſtadio

ex ac. Jul. VII. Kal. Febr. 1607. Co-li te ſcis cumprimis à Remo: is quoties ſcribit, ſua tibi ſtudia defert, & quidem lectis etiam verbis: ſalutem quoque in ſuis ad me literis tibi adſcribit Voverius. Iterum vale.

Epist. VI.

Tibi ſilentium imponunt negotia, mihi brevitatem in ſcribendo valetudo. Hanc in dies minuunt anni, curæ, luctus, nec unus ille. De domeſtico funere narravi proxime: fratri pòſt funus factum Februario, ad quod miſeram filium. Importune autem ad te triſtia perfero. Unum hic modo præterire non debeo: ut tibi de iſta dignitate gratuler, quam ex aliis literis me prævidiſſe videris: imo gratulabor patriæ tuæ, quæ utatur tali tantoque cive primi ordinis: & gratulabor literis; quę invenerint novum eundemque perpetuum patronum: nobis denique, qui te amicum & amici-

tiæ

riæ aliorum certum conciliatorem habeamus. Vale Helmſt. ex ac. Jul. III. *Non.* Mart. cIↄ Iↄ CVII.

Ep. VII.

PEr tuum hominem ſcripſi potiſſimum de filio, neque non de ipſo ad Neſſæum, nec in aliamſententiam: ſcribo iterum fere absque argumento. Te prefecturæ Lupſianæ præeſſe prior me docuerat ex amici ſermone conſul Schwartzius J. C. & hunc velim in amicis numeres: habet interdum ab nos mittendi commoditatem. Heri accepi literas ab Arniſæo ſub brumam datas: narrat hyematuros Genevæ: ituros ante ver in Galliam per Narbonenſes & Aquitanos Lutetiam: quod iter jam ſuſceperint. E Gallia trajecturi videntur in Britañiam. Duncanus Liddelius hic renunciavit ſuo muneri, prorſus migraturus in patriam. Vale Helmſt. ex ac. Jul. Non. Mart 1607.

Ep. VIII.

DE promiſſo prolixius polliceri non debeo ante, quàm cœpero. Nequeo autem inchoare, priusquam & cætera miſeris: quæ nunc miſiſti diligenter aſſervo: experiar quid poſſim; ipſe poſt cenſebis. Quod juveni tuo ob probitatem conſulis, facis te dignum: nec ei rectius potuiſſe conſuli cenſeam, in iſta ingenii mediocritate. De his turbis, unum hoc, quod hodie ſilent: populus metuere dicitur, excubias agunt: cauſidici eorum edidere multa: audacter omnia, ea credi paſſim audio: ad refutandum itur magis voluminibus, quorum capita legendo mitto: nec dubito, pleraque recte probatum iri: quæ ab annis plus quam ſexaginta geſta ſunt, non memini ipſe ſolum, ſed quaſi his oculis vidi. Opinionem autem civitatum, & fere totius Germaniæ, quamvis, uti ſcis falſiſſimam, de Principe, ex animo eximere difficillimum erit: φήμη δ᾽ ὔτις πάμπαν: deinde tanta vis eſt calumniæ, quæ tamen in

ani-

animis intelligentium, & cognoſcenti-um *hiſtoriam*, non hærebit,nec etiam à *ſolis* contumacibus peccatum: verum ſi de utraque parte quis non paulo liberi-*us*, ſed vere dixerit, plurimum offen-derit: etſi fieri non poteſt, quin in tali diſſenſione multa fiant præter æquum & bonum, cum etiam in puſillis con-tentionibus utrinque & plurimum er-retur. His autem aliquot annorum motibus factum eſt, ut alii qverantur de aliis: poterat ſuperſederi his omni-bus, ſi ęqua initio pręſtitiſſet populus, aut etiam. Sed reliqua tibi cogitanda relinquam: cogitabis multo plura, quam aut ego ſcriberem, aut animo volutem in præſentia, ſed illa præterierunt, de futuris erat videndum: neminem ha-ctenus audio, qui in medium pruden-ter aliquid conſulat, quo turbæ aver-tantur, & quies ſtabiliatur: plærique non fieri poſſe putant, nec fieri poteſt, quādo neq; illi ad εὐπείθειαν neq; multi ad ἐπιείκειαν conſulūt. Spes nulla eſt,quoad licen tiæ populus in cumbet, & vindictæ, qui cum Principe faciunt. Quis au-tem illis, quis aliquid his perſuaſerit?

Neque enim Martis famuli flectuntur, neque facile, qui in foro dominantur: aut ſanctos, aut ſapientes eſſe oportet, qui ſalutem inveniant: ſed his in orbe nihil rarius: ſi ſint, non ſolum non audiuntur, & incurrunt in odia & calumnias omnium: forte unus Princeps tales audiat patientius: ſed neque in regias illis aditus ſæpius patet. Verum quid nugor? etenim, ut hæc vera ſint, iis nihil prorſus profici omnes novimus. Ac ne in minutis quidem valet, aut eſt εὐβουλία, ut ſi de educatione Principis, aut de academia agatur. Jllo, qui à te relictus fuit, loco manet: ad autumnum ſuſcipient iter Gallicum. Deploratur à me, à Peparino, ab Hoimio, πρωτεπιστάτην abiiſſe. Illi ſoli hodie onus incumbit: nec dubito, quin & in ipſum vigilet calumnia: hic tertium menſem in aula eſt: cenſere hæc, meum non eſt: dolere, à mea cura non alienum: ſed & hoc fruſtra: denique verum, multis ſeculis unum Regis filium vix ſatis bene educari: an mirum? cum quos genus commendat, aut exiguæ opes ſublevant,

vant, vix ſe in cuticula contineant. De ſuperiore anno nihil attinet narrare denuo: Scotus noſter, quo non habet, nec habuit doctiorem hæc academia in Mathematicis, Logicis, omni Philoſophia & arte Medica ſive deſiderio patriæ, qua tot annis caruit, ſive ob aliam cauſam, cum de ſuo conſilio mihi verbum non feciſſet, ſe dimitti petiit: impetravit: eum retineri, cum ex bono juventutis eſſe, ex honore academiæ, ex dignitate ἐνεργέτου, intelligerem eo nomine, quos par erat ſalutavi: collegas monui: fatentur; neque enim uberrima ſeges eſt talium virorum. De nobis autem, ne queri videar,

Paſſim inimicitiis, odiis, certatur, & iris
Litibus, imperiis, & diris, & maledictis.

Te colo & Hajonem, à quibus me diligi video: quod magis intelligo ex benevolentia erga filiium meum: hunc iterum quam primum monebo, quem ipſe quoq; longe ab illo grege, quibus præter lites & quæſtum nihil dulce eſt, ſemoveo. Vale Helmſtad. ex acad. Jul. VI. Cal. Jun. cIɔ Iɔ c VII.

Epist. IX.

CUm ad Schvartium ſcriberem, non eras prætereundus, cujus forte honori in nuptiis prçſto eſſes, vicinus, & amicus, non ipſi ſolum, ſed urbi. Sumpſi argumentum quod mihi videretur: multum enim verborum facere de re ab omnibus pertractata mihi viſum non fuit; & quæ in templis decantantur, communis fidei, meæ ſcriptionis non ſunt. An oſtendi, πολιτευόμενον me meditatum, pridem perſcripſiſſe: neque negligenter, neque falſi quicquam, neque absque reprehenſione quorundam, ſine acerbitate: neque tamen offenderim. Dolet enim inſcitia & fremit quoties tangitur: Videbis & cenſebis forte. Sextili Duncanus abiit: quo homine doctiſſimo nos facile carere poſſe videmur: facillime enim aliquis invenietur, illius diſſimillimus, qui neſciat plæraque quorum ille ſcientiſſimus eſt. *Invaluit in regiis opinio, nihil eſſe facilius Principibus, quam invenire in quacunque re quemque præſtantiorem: quod falſum & populus*

pulus novis, ſive generoſus equus, ſive canis venaticus inveſtigetur: imo quotidie in gemma falluntur, ut in purpura. Vale. Helmſt. ex ac. Jul. Id. Quinct. cIↄ Iↄ c VII.

Epist. X.

ANte pluſculos dies reddidit mihi hic â te literas, quibus & tuam valetudinem tentatam ſcribis: cui tu hoc diligentius operam dabis, quo tentari facilius toties expertus es, & nos aliquoties vidimus: in quo tamen id boni eſt, quod te facile item recuperas: etſi ſatius ſemper eſt ſibi præcavere, ſi quis ratione & conſilio queat. De Duncano denuo ſcribere non attinet: ejus ſimilem non invenient, ſi qui eum abiiſſe non ægrè admodum ferunt: abitꝰ ipſum forte pœnitebit, quando exploratis amicis relictis, ſimiles eorum, ne in patria quidem, facile inveniet. Arniſæus ad me Lugduno, menſe Majo, ſcripſerat: cogitabant in Britanniam, reverſuri per Belgas domum. De rebus Sarmaticis alia atque alia adferuntur: alii penes Regios, alii penes Comitiales ſtetiſſe victoriam, ſcribunt: alii

alii modo hos, modo illos ſuperiores referunt: plerunque, uti aut his, aut illis volunt; prorſus uti per omnem Germaniam de rebus Brunoniis ſermones ſerunt. Vale Helmſt. ex ac. Jul. XIV. Kal. Sept. cIↄIↄcVII.

Epist. XI.

PAulo ante neſcio quid ſcripſeram: Smiterlobium iturum non niſi præſcieram, nihil ut tum dederim: ad te venturum an ſuſpicatus fui, an inaudivi? Qui ſi ad te venit, retulerit de parum amica quadam unius inciſi, ex mea ad Cl. Georgium Remum epiſtola, interpretatione. Sic ſolent amicos gratioſi opulenti: ſed hic bolus mihi ærumnoſo & ægro ſeni degluciendus fuit. Ante ſcripſi τοὺς περὶ τὸν ἄρχοντα ituros in Galliam ſub autumnum: id fieri audio: jamque miſſus eſt, qui eos abducat de loco. Principem puto & audio profeciſſe, ut expedite & ſcribat & loquatur: & ipſius literæ, exaratæ extempore, teſtimonio ſunt. Sed in

in altero ſunt omnia: ſpinas ex animis evellere & illam animi ad optima quæque inductionem formare, & confirmare: quod intelligit Pepatinus, & in hoc plurimum ſerio laborat: idem fieri & alii velint, boni citra controverſiam. Neque enim, qui in eadam navi ſunt, ſi cum vectore ſervatum iri dubitant. Cellarius adhuc nobiſcum eſt, filio meo præſto eſt in Juris diſciplina. Volo, ut & hoc ſibi viaticum paret: *nuda* enim *virtuti paſſim hodie parum eſt præmii.* Vale Helmſt. ex ac. Jul. IV. Non. Sept. clɔ lɔ cvii.

EPISTOLA XII.

UTI hæc reliquiſti, ita ſunt in hunc diem, & publica, & academica, & privata noſtra, neque ab his diverſa accipies ex Bartramo. Cum igitur, neque tu eandem cantilenam velis, neque ego alia habeam, narrabo, neque ipſa multa de ſtudiis meis, quorum tamen guſtum ſumpſeris, ex iis, quæ ad te his diebus

miſi,

miſi, cum nihil præterea ad te darem,
properante ad iter puero. Ejusmodi
ſunt meæ in ſacris meditationes antelu-
cano tempore, quorum novum ſpeci-
men cum his quoque leges: poſtea
muſeum ingreſſus, vel amicorum lite-
ras lego, vel ad amicos ſcribo, prom-
tius, ſi reſpondendum eſt: ſi argumen-
tum non ſit, facilius aliquod invenero,
quam nummos: nec ullius rei apud nos
tanta hodie caritas: difficulter mutuos
fœnori, neque abſque pignore: faci-
lius tamen, quam fidem, invenero. Ne-
que enim te fugit, in diſſenſionibus ani-
mos hominum ægrè coaleſcere; dum
alii aliis opinionibus obnoxii ſunt, alii
ad alios fines eunt. Qui ſequimur in
diſciplinis veritatem, inter nos conve-
nit, & eodem ducimus, ſi qui ſponte ſe-
qui volunt: alii ab aliis auferuntur:
minus auſcultant nobis, qui habent fi-
nem, ut quam primum emergant, cujus
verbi vim intelligis, aut eum ſpectare
jubentur. In magno ipſe errore ver-
ſari & eodem inducere familiares, à
non multis judicor, quum doceo & ſub-
inde moneo, ut neque unquam umbras
re-

...demtur & reſpiciant in omni-
...e omnia ſalutem publicam.
...que tu negabis recte fieri, & o-
...ſpecudum ingenuæ juventuti.
...e & magno cum labore venitur
...um, nobis autoribus: [ſic e-
...ue, cum tu mihi ſuffrageris]
...ſtinate idem ſervo: in quo
...ea agam, ſi quæris: non, quod,
...ue & quemadmodum volo,
...deo, ſed quod poſſum pe...
...valetudinem. Paucis fami...
...eorum educationem ab aut...
...are cœpi: & ad hanc re...
...um mihi reperiſſe vide...
...ferendo ſim. Delegi
...eis peritiores, ſive ſtud...
...os eſſe paucos auguratus
...ua Latine ordine interp...
...e ego aſſiduo ἀσκήσεις καὶ ...
...τε καὶ βασάνοις i...
...tam raro, ut rem etiam...
...ant, & intelligant, qu...
...um cultiſſimæ magiſter,
...ad virtutem & vitam c...
...& nobis ibidem etia...
...le poſſit. De qua

rerum ſectentur & reſpiciant in omnibus ante omnia ſalutem publicam. Quod neque tu negabis recte fieri, & omnino ſequendum ingenuæ juventuti. Ita lente & magno cum labore venitur ad negotium, nobis autoribus: [ſic enim loquar, cum tu mihi ſuffrageris] tamen obſtinate idem ſervo: in quo quid hodie agam, ſi quæris: non, quod, quantumque & quemadmodum volo, & forte debeo, ſed quod poſſum per ætatem & valetudinem. Paucis familiaribus græcam educationem ab autumno inſinuare cœpi: & ad hanc rem compendium mihi reperiſſe videor, quo oneri ferendo ſim. Delegi enim ſermonis peritiores, ſive ſtudioſiores, quos eſſe paucos auguratus ſis, qui poëtam Latine ordine interpretentur: ego aſſiduo ἀκροατὴς καὶ ἐπανορθωτὴς, ἔσθ' ὅτε καὶ βραβευτής· inter loquor non raro, ut rem etiam ipſam videant, & intelligant, quomodo gentium cultiſſimæ magiſter, & informator ad virtutem & vitam civilem fuerit, & nobis ibidem etiamnum hodie eſſe poſſit, De qua ratione

cum

cum illis diebus cum aliqua cura cogitarem, confeci ad Peparinum noſtrum, imo ad ipſum Principem, literas: quarum exemplum lege: erit, quod reſcribat. Hoc autem ex te quæro, an non exiſtimes, hoc & fieri poſſe & rectum eſſe, & propemodum neceſſarium; fieri etiam facile poſſe cum magna & certiſſima utilitate. Vale, Helmſt, ex ac. Jul. X. Cal. Febr. cIↄ Iↄ c VIII.

Ep. XIII.

AUt ſcribo aut non nihil ad legendum mitto, quoties eſt occaſio. Accipe & nunc paucula; præter literas: gratificati fuimus, ut vides, familiari aulæ veſtræ Comitum magiſtro & Günthero, quem noſti juvenem integerrimum, & adprimè induſtrium, Ser;mo à ſecretis, bonis amicum; quod noſtrum excitavit erga ipſum ſtudium, quod de me mirari potes. Talia namque animum meum prorſus non afficiunt: quod ſi neſcias, videas ex cæteris. De Principe è Gal-

...ſtatum, his diebus retulit Mo-
...s noſter, hyemare illuſtrem
...ntum Pictavii: ego interea
...um quidem à Peparino: quic-
...ſolatum, te non celabimus.
...s nihil habemus: quod vos
...pecimus. Hic hodie Qua-
...editur: qui liber, quid fe-
...m audivimus, ipſe nihil legi.
Has tibi reddet Georgius
...generi mei patruelis, vobi-
...: in quo neque ingenium
...ſtrinam deſideres. Neq
...ta, & ſumma negligit:
...opus eſt; & quæ eod
..., de quibus à nobis mone
...um ut innoteſcat fortuna
...tamen illis, quibus
..., neque quibus literæ
..., ſi forte quis illas abſque
.... Jubeo in hoc incum
...igatur, futurum ut a
.... Vale. Helmſt.
...idem, Jul. VII Id. Febr.
cIↄ Iↄ c IIX.

è Gallia allatum, his diebus retulit Monichovius noſter, hyemare illuſtrem illum comitatum Pictavii: ego interea nequidquam quidem â Peparino: quicquid erit allatum, re non celabimus. E Comitiis nihil habemus: quod vos neſcire ſuſpicemur. Hic hodie Quadi apologia editur: qui liber, quid ferat, pridem audivimus, ipſe nihil legi omnium. Has tibi reddet Georgius Adamius, generi mei patruelis, vobis viſus antea: in quo neque ingenium, neque doctrinam deſideres. Neque enim prima, & ſumma negligit: uſu vitæ ei ætati opus eſt; & quæ eodem pertinent, de quibus à nobis monetur ſedulo: etiam ut innoteſcat fortunatioribus: nec tamen illis, quibus *opes* ſint *absque literis*, neque quibus *literæ absque beneficentia*, ſi forte quis illas absque hac conſtituat. Jubeo in hoc incumbat, ut â te diligatur, futurum ut ametur â pluribus. Vale. Helmſt. ex academ. Jul. VII Id. Febr. cIɔ Iɔ c IIX.

O Epi-

EPIST. XIV.

LIbenter accepi, in loco tibi meas redditas literas, ut in corona Principum & Procerum legerentur, qui me ſingulari, ut ais, benevolentia proſequuntur. Aliunde autem beneficia expectare longum eſt: hic, publica re turbata, mihi autem nonnullis, contra mea merita, iratis, fruſtra eſt. Nec adeo me movent meæ ærumnæ, ſed multo magis meorum. Quem enim, aut quas res cui credam, occupatis omnibus? Accedit, quod perincommode valet filius: quo magis afficior. Incido in hoc, quod omni vita fugi ſedulo. Non eſt enim viri querela, nedum eruditi literis. Cum advenies, non audies plura, ſed ego te fortaſſe, aliquid ſolatii dicentem, audiam: imo è conſpectu & ſermone amici reſpiramus. Rumor de Electorum obitu iſtic ſparſus, falſus fuit: deceſſerunt autem Wirtebergicus & Bavarus quiſpiam. Hic adhuc agitur ſcri-

ſcriptis, neque ſit abs re, ſi veritati locus ſit, ducenti ad juſtitiam: ſed in contentionibus non rationum habetur ratio, ſed ſimpliciter victoriç, quam vel violentia, obtinueris. Quadi apologiam faxo habeas. Editur modo in Brunonium librum μηνυτήριον: abſolvetur biduo, ſed exempla non impetrantur, niſi pluribus prius in aulam miſſis: peracte hoc ſcriptum eſt. E comitiis huc nihil nunciatum; quin iſtic cognoveritis: iſta publica ex aulis volant. Vale. Helmſtad. ex acad Jul. prid. Kal. April. cIↄ Iↄ c VIII.

EPISTOLA XV.

Accuratè me ſcripſiſſe ad Nobiliſſimum Juvenem, familiarem noſtrum teſtantur ipſi ad me litteræ. Mitto ad te ἀντίγραφον. *Quod ad examen Principis, ante id tempus inſtitui nolim, ſi me quoque adeſſe jubeatis. Nam quo propior ſim hujus publici muneris metæ, hoc plura mihi negotia incumbunt. Danda opera, ut quàm minimum relinquam Succeſſori. Jam ſcribo programma, quòd cras orationem pronunciabit*

noſter Phlugius. Exemplum mitto. Ad dies feſtos alterum ſcribendum. Conficienda aliis atque aliis teſtimonia. Sequetur promotio Magiſtrorum. Meditanda oratio, qua reſignem officium. Ita horam non habeo vacuam usque ad natalem meum, qui erit, ſi erit, primus ſupra ſeptuageſimum.

Quaſo etiam, ut meam epiſtolam Sereniſſimo datâ occaſione reddas; ne ignores quid ſcribam, exemplum adjicio. Omnino ex uſu puto, ut Serenitas ipſius intelligat non leviter premi Academiam, nec ſublevari, quibus partibus oporteat. Sed hoc aliquando diſertius declarari fortaſſe opus ſit. Vale. Helmſtadio ex Academ. Jul. die XIX April. cIↃ IↃ c III.

EPISTOLA XVI.

Multo meas ad te & ad anteceſſorem tuum litteras in negotio, de quo te in cœna monui & rogavi. Eas propterea ipſe non compoſui, ne eſſent acriores, quâm expediret: nec ad creditorem aliquid ſcribendum putavi, ubi meam indignatiunculam prorſus diſſimulare non poſſem. Ut autem εὐεργεσίας ἐξονειδίζειν indecorum duco, quamvis non injuria facias; tamen æquum etiam putem, cum paullum præſtare ei, qui ſibi maxi-

maxime præſtita meminerit: atque utinam aliquis oriatur, qui meo exemplo filio meo in rebus ſuis æquè præſto ſit. Illi autem ne obulus quidem decedit: beneficium eſt, in mora patientia: nec eſt periculum aliud, cui ὑποθήκη ſit ipſa domus. Quidquid obtinueritis per meum craſtinum tabellarium fac ut ſciam, vel ex litteris Depholdii Mittam enim, qui ferat meum epigramma, quod eſt pauciorum verſuum quàm meliorum: monitum me multò antè oportuit. In eo genere tergiverſator eſſe & cunctator ſoleo: ferat etiam faſciculum litterarum, quarum partim ſcripſi, partim ſcribam: ſed ad te ſcribam, de quibus velim te cogitare in via, etiam conferre cum Duncano, qui talia & novit & intelligit. Vale. Helmſtadio ex academia Julia IV. non. Jun. clↄ lↄ c III.

JOH. CASELII EPISTOLARUM LIBER III.

EPISTOLÆ AD NOBILES ab HOIM.

JOHANNI ERNESTO ab HOIM.

EPISTOLA I.

FAcis ſedulo omnia, ut te magis amemus, collaudemus largiùs. Contempſiſti etiam puer puerilia, nunc ea prorſus abjeciſti. Quæ item ſtudia obiter colebas præter hæc literarum, ea colis remiſſiùs. Igitur acriùs hęc noſtra, ut has

has eſſe partes tuas, intelligere & ſtatuere videaris. Perge ita & tui amantibus, curam minuere, & Patrem perfundere lætitiâ. Nihil te feceris dignius, nihil magis ex re tua. Flagitas forte, ut, quod præcipiam, dicam diſertiùs. Nihil equidem diſertius novi. In iſto ſpatio, quod tam virtutis, quam doctrinæ eſſe didiciſti, procurre, nec ſubſiſte antequam illam veram primariamque metam attigeris. Quoniam vero multa feciſti & facturus videris, quæ ſcribendi dicendique facultatem tibi adaugeant, lege porrò, quos legis utriusque linguæ ſcriptores, & quæ de ipſa arte ſapientiæ princeps tradidit: ab initio ſummaque diligentia cognoſce; nec dubita, quin, ea qui didicerit & cognoverit omnia, & cæteros [ſunt enim ex veteribus nec ipſi negligendi ejusdem artis magiſtri] per ſe facile intelligat. Patris tui, idemque meus doctor Petrus Victorius, te in illo diſcendo unus plurimùm juverit: etſi à me quoque jam accepiſti, quæ eòdem faciunt; denique tibi præibit, ubi iter erit ſalebroſius, Theodorus

Potinius, cujus jam doctrinam, fidem & amorem erga te habes exploratiſſima. Valde etiam probo, quod ab eodem in ſua ipſius arte exerceri vis. Id enim pangendi carminum ſtudium, & ingenium acuit, & illud dicendi, quod hodie præcipue colis, adjuvat. Volui nunc eſſe brevior, quam in hoc genere ſoles, quod nec pluribus ad te opus eſſe putem, &, ſi quid aut mihi in mentem veniet, aut tu voles, quoties vel mihi vel tibi videbitur coram verbo nutuve, indicaro. Vale. Helmſtadio ex academ. Jul. 9. Kalend. Jan. cIↃ IↃ C XCIII.

EIDEM

Ep. II.

Libenter legi Hetruſcas tuas, quibus me pleraque edoces de iſtis rationibus. Salva eſſe veſtra, gaudemus. Hæc quo loco ſint, ex aula vos certiores fieri non dubito: unde etiam certiora perſcribi poſſunt, ſi in dubiis

biis quicquam eſt certi. Nos incendio proximi omnia ignoramus: exercitus nulli ſunt uſpiam: plena tamen metus adhuc omnia: de certa paſificatione ego ſpei nihil video: parendi animus illi populo nunquam fuit. De aulę magiſtro mirabar, tranſiiſſe in Galliam: rediturum ad nos initio putabam: poſtea intelleximus, prorſus renunciaſſe muneri, & à peregrinatione ad ſuos, & quidem hac, rediturum. An tibi & Peparino omnes *illæ* moleſtiæ incumbunt? Huic pridem ſatis erat in erudiendo Principe negotii: nec te vidi hic otiari: duras eſſe & difficiles veſtras partes, haud dubito: uno me conſolor, quod Princeps ipſe miti ingenio eſt, & intelligens, ut facilè cedat bonis rationibus. De fratre veſtro natu minimo ſic eſt, ut ſcripſeram: neque habeo, quod querar: præceptor neq; nihil ei concedit, neque omnia: nihil omnium, quæ mores inquinent: ad familiaritatem petulantiorum aditus ei non patet, & vivit temperanter, etiam fratrum exemplo. Sæpè hac narratione exhilaravi Patrem ve-

ſtrum, tot filios ad unum omnes, ſobrios eſſe, & modeſtos: litteras certis horis colit: hoc autem de adoleſcente ſpero, quòd cum eleganti ſcriptura delectetur, libenter ſcribit, & quotidiè mearum epiſtolarum deſcribit unam atque alteram: ſi nihil ipſi dem, flagitat. Ita cum vivat, non facit ſumptum, niſi neceſſarium, in quo petulantes & φιλόπειροι facilè modum excedunt. Vale. Helm. ex acad. Jul. V. Kal. Septemb. 1606.

EIDEM.

Ep. III.

Athenis Athenienſes laudare, facile ajunt: veriſimile enim. Etſi enim inter ſe ſibi civium aliqui invident: tamen ex innata erga patriam benevolentia plerique erga cognatos & vicinos benè affecti ſunt: ad eundem modum rem cui commendare, quam ille pridem in amoribus habeat, difficile eſſe non videatur.

Quod

Quod cum ita ſe habeat, Hoimiada, tibi & reliquarum omnium liberalium diſciplinarum ſingulari apud nos cultori, & in paucis ęqualibus Homeri ſtudioſiſſimo, ſi hunc ipſum, qui præ omnibus, ac propemodum ſolus poëta appellatur, laudare inſtituam, negotium non difficile aggrediar. Pridem enim nullum intermittis diem, non dico absque linea, quod pictor jubebat, ipſe quoque ſequens: non intermittis, inquam, diem ſine lectione, & accurata inveſtigatione quandoq; etiam plurium Homericorum verſuum, obtemperans potiùs Patri tuo, viro ſapienti, quàm ſequens plerorumque conſuetudinem, quorum etiam nonnulli in populo eruditi audiunt. Etenim non ſolum poëtas in nullo pretio haberi, ſed ipſam philoſophiam, etſi hæc omnis ſcientiæ & virtutis mater eſt, ab aliis ludibrio haberi, ab aliis verò etiam ſupra modum calumniis gravari, nihil horum te fugit: & ego cum indignor, tum doleo, multos in adoleſcentia præſtantibus ingeniis, â primo inſtituto optima diſcendi abſtrahi. In præ-

præſentia autem non loquar pro hoc primo ſtudio, neque cauſam poëtarum in univerſum ad te ipſe dicam: cum haud opus ſit, tùm quòd ignoras quid de utroque ſentiendum ſit, tum quòd quotidiè audis, è quibus te confirmari non dubitem. Scribam autem ad te de omnium duce & principe, quantum ſatis eſſe mihi videbitur. Cum autem ſciam, ipſum etiam in academiis, etſi turpe eſt, non à paucis reprehendi cum calumnia, primum quidem ab adoleſcentibus ſubterfugientibus vigilias & labores, iiſdemque aſſerentibus, non opus eſſe Græcis litteris; neceſſarias, niſi fortè vilibus pædagogis, aut horum ſimilibus docentibus primas litteras pueros, ut indoctis ſapere videantur, licet nihil ſciant omnium, quorum uſus in vita ſit: & verò hos relinquam, qui tecum ſermonem inſtituam, cum adoleſcente & Græcarum litterarum perſtudioſo & amante laborum. Didiciſti enim à teneris unguiculis, non ex nihili mancipio, neque pædagogo obvio, ſed ex admodum generoſo & eximiè erudito viro

vito, ipſoque non minus in omni vita in rerum tractatione verſato; quam ab adoleſcentia in diſciplina civili: illum ipſum dico, cujus & prius memini, Patrem tuum, qui juberet te natu primum filiorum etiam reliqua à puero diſcere, ut & cæteris fratribus ad virtutem & omnem civilem ſcientiam præires. Viſus præterea a nobis bonis rationibus confirmatus fuiſſe, ut de neutro in dubium venias: ut poſſint quidam Græcorum litterarum expertes opinionem ſapientię apud vulgus ſibi comparare, cum non niſi imaginem, ſive etiam umbram illius habeant: præterea quod unusquisque, qui quamcunque rem aggrediatur, ita ſe habere fatetur, nihil eſſe ſomno & deſidia in omnibus rebus nocentius: *labor* autem *veræ laudis pater* eſt, & eſſe à ſapientibus dicitur. Hæc autem vera laus non eſt cujusdam popularis famæ, ſed virtutis, ſcientiæ, ſapientiæ, veræ ſelicitatis, boni cumprimis nominis, & beatæ vitæ, ut de ea vulgò loquimur. In univerſum enim labore opus eſt, neque fieri poteſt,

ut

ut quiſquam mortalium abſque illo ipſo bonorum, quæ revera ſint bona, fiat particeps. Hunc dicat quis eſſe Jovis legitimum nummum, quo nobis omnia bona alii vendunt, ut Epicharmus ajebat. Audi igitur, ô Homeri ſingularis cultor, quæ priſco ſeculo fuerit hujus poëtæ dignitas ſive auctoritas.

Ex Homero erudiebantur, non ſolum bono loco natorum per univerſam Græciam, ſed etiam Romanorum, & Romanorum, & Regum, non prorſus barbarorum filii. Docet enim hic ipſe primus omnium ſcriptorum, quæ ſit omnis vitæ humanæ ratio, cujuſmodi hominum mores, quomodo privatim vivendum ſit, & domi, & peregrè & terra & mari, & quemadmodum prudentia & omni reliqua virtute utentes, calamitates & incommoda declinemus, quemadmodum urbes condendæ, & leges ferendæ civibus, ut omnibus neceſſariis abundent, & virtute præditi, & tantum non beatè vivant, quemadmodum regnum adminiſtrandum: quemadmodum gerendum imperium. Denique non eſt ne, una quidem humanæ

manæ vitæ pars, quin eam admirabilem in modum & eximiè poëta exornaverit: qui aliud etiam agens docuerit de agricultura, de cultura vinearum, de re pecuaria, de venatione, de re familiari, de amicitia, ut & parandi amici & retinendi, ut quis ſe erga amicos & inimicos gerat, qua humanitate civis, hoſpes, aut quicunque alius accipiendus ſit, ut quis ſit tangendus eleganter, de ſermone cum uno, cum non ita multis, ad populum, cum familiari, cum ſervulo, ad herum, ad regem, aut cum quocunq; alio, ſive in agro, ſive in convivio, ſive in foro, ſive in caſtris, quemadmodum cum paucis colenda urbanitas, quæ ſit cura gerenda convivii, ut variæ artes, neceſſariæ, utiles, quarum item in republ. fruitio, bene & cum ſuavitate uſurpandæ: quemadmodum conſilia capienda de rebus privatis, de publicis, de pace, de bello, de obeundis legationibus, de ſcribendis litteris, eaque omnia optima ratione, ut ipſe loquitur. Neque verò bona illa univerſa enumerem, quæ non ſolum libe-

liberaliter & ſplendidè, ſed & magnificè, &, ut ita ita loquar, regiè, ſubmîniſtrat omnibus, qui per indolem talium capaces ſint, & iis frui velint, cujusmodi quis & quando deſideret, quemadmodum & Dioni, Chryſoſtomo dicto, viſum fuit in libello de exercitio: Homerus, inquit, & medius, & ultimus, & primus eſt, omnibus pueris, & viris, & ſenibus, tantum à ſe largiens, quantum accipere unusquisque poteſt.

Hic verò ego ad omnes vitæ actiones rectè transferam: eſt enim ille revera oceanus, non

Ex quo primum omnes fluvii, &
maria omnia manant,
Atque omnes etiam fontes, amplæque paludes,

[liceat enim mihi uti ipſius verſibus] ſed artium, ſalutaris conſilii, rationum, ſermonis, virtutum, & parum abeſt, quin divinioris alicujus ſapientiæ. Non absque cauſa igitur Homerum, non poëtam dicamus, ſed philoſophum: imò philoſophorum magiſtrum. Quis enim

enim ante ipſum talia ſcripſit, aut in-dagavit? Nemo hominum, de quibus nobis conſtet: poſt ipſum alii de his, alii de aliis cœperunt commentari, do-nec de multis memorabilia conſcripta ſunt, atque nata fuit philoſophia de moribus, & de rebuspublicis. Quin & de altera parte, quam contemplativam nominant, apud poëtam ſemina ſpar-ſa ſunt, ut de fato, de ventis, de ſtellis, aliis naturæ partibus, neque hæc i-pſa repudianda, quæ etiamſi illis de re-bus verum non prodant, tamen viam ſternunt ad inveſtigationem veritatis. Illa autem non ſolùm liquidò & doctè docuit, ſed etiam cum aliquo animi exhilarandi ſtudio, neque hoc vulga-ri, ſed divino, mea quidem ſententia. Præter verò ea, quæ dixi, oſtendit ma-lorum principia duo potiſſimum, unum ſtatim in prioris, alterum in alterius o-peris initio: Iram videlicet & Cupiditatem. In Odyſſea enim ipſe Jupiter, de Ægiſti adulterio loquens ſubjicit:

Præter fatum homines culpis ſi-
bi quosq; dolores Inveniunt.

In Iliade verò ordiens Iram canit,

Noxiferam, multi qua tum periëre Pelaſgi.

At dicat aliquis, poëtam non magis eſſe virtutis, quàm vitii magiſtrum, quando non minus imitatione expreſſit facta turpia, quam honeſta. Quod cum ipſe Plato animadverteret, ſicut mulieres, quæ hirundinibus captis, neſcio qua ſuperſtitione parcerent, lana eas coronatas, & unguento perfuſas, ex ædibus dimittere conſveverant, ita ipſe quoque è ſua civitate dimittit. Recordaris enim hæc verba philoſophi. Verum, inquit, qui ſapientiæ beneficio verius eſſe poſſit, & omnes formas imitari, ſi veniat in noſtram urbem, ut ſe & ſua poëmata nobis oſtentet, colamus ipſum, ut ſacrum & admirabilem & jucundum: dicamus autem, non eſſe ejusmodi virum apud nos, neque fas eſſe, ut nobiscum ſit; ablegamus autem in aliam civitatem delibuto ipſius capite unguentis, atque lanea corona impoſita. Nos autem, quaſi ipſius cauſam agentes, dicamus pri-

primùm, quod neque in hac aut ſimili civitate vivimus; neque quiſquam in perpurgata ab omnibus erroribus: deinde, ſi commodum interpretem habeat Homerus, vacabit omni periculo, imò ut dixi, longè utiliſſima erit ipſius lectio. Sit verò etiam nobis teſtis & ſuffragetur Plato, qui pulcherrimè ipſius verſibus in omnibus propemodum monumentis utitur, non ſolum ut orationem ſuam magis ipſe ornet, ſed ut doceat etiam, quæ facienda ſint, & à quibus abſtinendum: neque defuturus ſit nobis hac in parte philoſophorum quiſpiam. Talis fuit & peripateticus, Philippi filio Iliada interpretatus: quam & illi correctiorem dedit. Hanc rationem & alii paſſim & Sapiens Chæronenſis, utili libello & civili ſapientia referto, oſtendit: denique optimus ſui ipſius interpres Homerus ſit. Attentè igitur eum legere oportet, & ſingulari ſtudio diſtinguere ea, quæ docet, ab alteris, quæ imitatione exprimit, & animadvertere, quis eorum, quæ malè injuſteq; geſta fuerint, ſit exitus: id quod & facere ſpectatores juſſit poëta tragicus.

Cum enim quiſpiam in ſcena hos tres ſenarios pronunciaſſet:

Aurum, quid eſt mortalibus te gratius?
Non eſt ab ipſa matre tanta ſvavitas,
Caróve patre, dulcibusve liberis.

Illi graviter ſuccenſuêre poëtæ, ut jam tragœdiam & poëtam exploderent, ibi tum ſurrexit Euripides, & eos exitum videre juſſit. Neque enim ille auri admirator impunè abiit. Non igitur tantum ex ipſis verbis, ſed etiam ex ipſo fine ipſam poëtæ ſententiam accipiemus. Quod ſi quis Homerum impietatis reum agere audeat, tuetur ipſum Heraclides Ponticus, ejusmodi omnia alio ſenſu accipienda, aſſerens: Sin verò etiam de Diis impiè ſentiebat, quod mihi, Homeri admodum ſtudioſo, nec ad arguendum prono, imò à ſtudio calumniæ abhorrenti, non videtur; id nobis impedire lectionem ipſius non poteſt, qui de Deo & pietate ſtatim

ſtatim ab initio rectè ſentimus. Pro Homero autem adverſus accuſatores ad te verba facere minus oportebat. Cum enim de his pridem rectè ſentias, jam hoc intelligis, ut qui poëtam non obiter, ex quo nihil præter voluptatem haurias, ſed ad ſtudium ſapientiæ accommodatè legas, atque hac ratione ex ipſo ad cultum vitæ plurimum utilitatis accipias. Vale. In academia Julia. An. CIↃCVC.

* * * * * * * * *

Iſta epiſtola è Græca in Latinam linguam translata docet, quid HOMERUS ad educationem in plerisq; humanæ vitæ partibus conferat; ſi quis in ejus lectione ſedulo & dextrè verſetur.

JOACHIMO FRIDERICO, Magni & Nobiliſſimi viri Othonis, minimo natu F. ab Hoim.

Ep. IV.

Singulare exemplum erat primariarum virtutum matronalium mater

Tua. Quod equidem ex quo animadverti, ſemper ipſam in nobilisſimis feminis feci maximi: nec potui facere, quin etiam defunctæ laudes delibarem. Nec enim, quæ ejus generis ſunt, oratione illuſtrare vel meæ ætatis eſt, vel facultatis unquam fuit. Hoc tenue quidem, ſed pium tamen erga ipſam ſtudium probavit & Pater tuus & accepit in hoc gravi luctu in partem ſolatii. Tibi vero, JOACHIME FRIDERICE, idem gratum erit, quam diu vives, Matris obſervantisſimo & amantisſimo. Vidi his menſibus, quoties quis temere de familia verbo ejus meminiſſet, ubertimas & fere quotidianas lacrymas tuas. Nam neque eas, quoties illa cogitatio animum tuum ſubiret, tenere potuiſti. Cum vero etiam te Matris deſiderio contabeſcere videremus, rationes quærere non deſiimus, quibus avocareris à moleſtia. Quod in iſta ætate quis miretur, ego minus mirabor. Amavit enim illa te tenerime, quod & infans ſentiat: nos judicavimus, ſapienter ipſam amorem ratione regere præter matrum conſvetudinem, quæ

filios

filios malo ipſorum indulgentius pleræque habent. Effeceras autem non tam blanditiis puerilibus, quam verecundia & modeſtia tua, ut te magis diligeret: ſicubi vero oſtenderes, te delectari literis & paternis ſtudiis fratrum exemplo capi, tum illum intimum amorem disſimulare amplius non poterat: de quo tamen tibi ſic affirmabat, ſi quæ puer præ te ferres, in iis porro perſeverares. Hæc ab ea ad aures tuas multis & aliis atq; aliis verbis ſæpe decantata recordari te jubeo, donec metam, quæ eſt virtutis & ſapientiæ, in conſpectu habeas. Accedunt autem & accedent, cum Patris ſapientisſimi cohortationes, tum meæ collaudationes, quę te acuent & confirmabunt in hoc tibi cum Fratribus communi ſpacio. Vale. Helmſtad. in acad Jul., non. Decemb. cIↄ Iↄ c III.

HENRICO ab HOIM.

Ep. V.

CRebritas tuarum litterarum & bonitas me valdè confirmant in ea ſpe, quam de te concepi.

Hoc igitur age, in quo video te proficere: ſed & alterum, quod in extremo tuarum litterarum promittis. In munere autem, quod geris, vide, ne quid omittas. Laudat te quoque frater tuus. Monueram Peparinum, ut conſilio tibi non deeſſet: te ut, eoutereris: utrinque fieri puto: ſed neq; ille in ſuis tui, neque tu in tuis ipſius mentionem facis: factum utrinque velim: modò, properante fratre tuo, præteritum ſuſpicor. Velim tibi fratris tui auctoritatem eſſe pro paterna: Peparini doctiſſ. & amantiſſimi hominis pro mea. Moneo, de quo reſpondere, amplum ſatis erit, mihique gratum argumentum epiſtolę. Minimus fratrum ipſe ſcribit: quem ego ſoleo cùm cæterorum, tum tuo potiſſimum, quod proximus es, exemplo excitare: & proficio. Vale. Helm. ex academia Julia V. Kal. Novembr. 1606:

CHRI-

CHRISTOPH. ab HOIM.

EPIST. V.

DE longinquo iſto itinere familiares pridem comperiſſe, audivi poſtea: prius nihil inaudieram: poſtquam ſalvi rediiſtis, factum abs te peramicè fuit, qui me ad vos evocaveris, ut te viderem, quem aliquot annis non videramus, viderem etiam Principem tuum, & quem è ſermonibus amicorum, & è plurium ipſiusque litteris cognoviſſem, etiam de facie & è ſermone cognoſcerem. Hoc cum ageres, celabas nos tamen: credo ut hac diſſimulatione veſtra ille me penitiùs & è veſtigio cognoſceret. Solemus enim plerique reverentia præſentiæ Principum loqui parciùs, & res gerere timidius, etſi ego non ad nimiam urbanitatem ab initio educatus, in utroque me gero liberiùs. Non ſolum autem conſuetudo, ſed & ætas,

cui ſolent veniam dare, animi pluſculum addit: plus domi veſtræ addit, quòd libertate academicâ, quos hoſpites exceperas, & ipſi uterentur, non minus atque nos inter nos uti conſvevimus. Quam enim in conviviis ἰσηγορίαν inter inter proceres & humiles, imò inter heros & famulos, vinum, hauſtum paullò largiùs, quaſi faſcinatis bibentium animis, facit, eandem, vel ejus non disſimilem, neque prorſus absque ratione efficiunt bonæ litteræ inter alios atq; alios, quos alioquin vitę conditio & fortuna disjungant longius: nolo ulterius progredi, quòd hæc verior eſt æqualitas, amicitias ſincerè conglutinans, quàm vel ætatis, vel conditionis, vel fortunarum paritas. Qui in prandio fuerint ſermones, producti ferè ad veſperam, & qua noſtra in illis licentia, recorderis. Interea tamen cum gener meus & ego ſuſpicaremur ſiniſtri nihil, tu in animo meo hærentem ſcrupulum paullum ſemoviſti, ipſe Princeps ex intervallo ſe mihi totum aperuit ultrò, ut agnoſcerem illum regium animum, quem ante tot annos ex ipſius litteris, & ex

& ex hominum prꝗſtantium indicatione cognoveram, non ſolum erga me, ſed multo magis erga ſtudia ſapientiæ. Hunc autem, etiamſi me tacente retineret: tamen epiſtola ſive excitandum, ſive collaudandum duxi, etiam longiuscula, ut ad Regum filios ſolemus, & licere accepimus. Eam redde quæſo Principi tuo: ſatis ceremoniarum uſurpaſſe te credam, ſi id in tempore facias. De illa invitatione tibi his litteris gratias agere volui: de hac opera, quam nunc te rogo, agam ipſe quoq; tempore. Rogo te & alterum, ut alteri hoſpiti tuo perquam nobili, HECHTHUSIO, viro diſerto, prudenti & magno rerum uſu prædito, ſtudia noſtra deferas. In utroq; te facilem & promptum præbebis, pro veteri tua in me benevolentia. Vale. Helm. ex ac. Jul. III. id Sextil.

1709.

Jo.

Jo. Caselii
EPISTOLARUM LIBER IV.

EPISTOLÆ AD NOBILES à BASSEVVITZ & alios quosdam.

VICTORI BASSEVITIO.

Epistola I.

Litteras primùm tuas Dreſcæ certo homini ad tuos perferendas tradidi, cum me tardius in Megapolin venturum viderem: reliqua ipſis coram exponam & reddam: id erit non citius quàm Ianuario. Tu autem quod vales, quodque operam litterarum ſtudiis ſingula-rem

rem navas [ſic enim ſcribit gentilis tuus] valde gaudeo: teque, ut tibi conſtes, hortor & rogo, quoniam tibi tuęque genti ex animo volo. Quod ſi facies, certè futurum eſt, ut conſequaris non ſolum, quod plerique, ſed quæ ego tibi multo majora prædicere ſolebam], ut te ad litterarum & humanitatis ſtudia colenda inflmmarem. Quæ qui colant & perſequantur, eorum profecto magna penuria eſt: in ſummis pręſertim & fortunatis familiis, quæ apud vulgus præcipuè auctoritate valent. Cum enim eorum pauci ad litteras & ſingularem veramque virtutem animum adjungant: tum quàm ex iis multi ab ipſis, idque multis pernicioſisque modis abducuntur? quod quidem tu non ignoras, & multos meminiſti. Neque vero pauci in ipſo curriculo concidunt & pereunt. Non numero eos, quos ego recordor, ne dolorem meum augeam: ac ne eos quidem omnes, qui dum domo abſum, immatura morte ſublati ſunt, cum eſſent non jam in ſpe optima, ſed etiam pleraque illa bona fuiſſent adepti. Fratrem autem meum

meum Samuelem Caſelium præterire nullo modo poſſum, quem ego, ut tute ſcis, in alterum jam annum lacrymis proſequor, neque poſſum ab iis mihi temperare, quoties vel ipſius nomen, vel verba, vel vultum recordor, aut monumentum ipſius ingenii intueor: in quo cum ſim immodicus, ſæpe me ipſum reprehendo: neque tamen hoc dum vulnus ſanatum eſt, aut brevi cicatrix obducetur. Vulnus etiam novum nunc accipio: quo ego nuncio te non libenter impertio, quando tibi non minorem, quàm mihi dolorem inuret. Amiſimus autem amicisſimum nobis atque carisſimum Caſparem Flotovium, qui licet modeſtus eſſet, ut decet adoleſcentem, & eum maximè, qui Muſis nomen dederit, tamen levi quodam erratione cujusquam an caſu? [ſunt autem lapſus juventutis faciles, & caſus varii atque periculoſi.] Francofurti ad Viadrum, quo ſtudiorum cauſſa abierat, periit. Cum enim ad dextræ carpum vulnus accepiſſet, quàm periculoſum initio, affirmare non poſſim, in febrim incidit, quæ indies magis

gis magisque eum ureret, ut tandem tabe exeſtus, cum & ipſe multo melius ſperaret, & id vix metueretur, deletus ſit. Nollem equidem, ipſum eo abiiſſe, ac rogatus conſilium, diverſum aliquando ſuaſeram. Cum eim adoleſcentuli animum, & quidem ipſam adoleſcentiam exploratiſſimam haberem, auctor eram, ut neque à pædagogo, quem habebat, non cujuſmodi ipſorum vulgus eſt, ut propterea pæne omnes male audiant; ſed & ſatis doctum & minimè acerbum, dimitterent, neque ipſum longius ante diſcedere, quàm & ætate eſſet maturiore, paterentur: ne ſcilicet corporis animique fideli cuſtode deſtitueretur. Neque enim neſcio, quàm facilè optima etiam indoles, dum ſine certo duce vagatur, animo etiam fluctuans, vel pravitate ſodalium corumpatur, vel quavis etiam minima occaſione, quod Caſpari accidit, pereat. Ipſum autem nulla dum ſui parte, neque hac, neque illa re fuiſſe corruptum: ſed tamen, proh dolor, ut oſtendi periiſſe, comperi. Ingens ille matri Luciæ Molſaniæ fœminę

lectiſ-

lectiſſimæ, quæ ipſum tenerè amabat, præſenti tum (accerſita enim domo fuerat inſcio filio) & oculis ſummum ſuum dolorem intuenti: ingens profecto & luctuoſum ſui deſiderium reliquit, neque haud dubiè minus patri Andreæ, qui huncce filium ornamento familiæ ſingulari, & præſidio, ſi quo umquam felici familiæ opus eſſet, fratribus & propinquis futurum, ſperaverat, eam ſpem ego in optimi ſenis animo ſæpe confirmaram: neque, ut opinor, hoc temerè faciebam, quando ille vix ephebus, eo erat pudore, ea elegantia & ſuavitate morum, modeſtia, ea denique vitæ innocentia atque probitate, qua meminimus: ita & doctos homines colebat, & litteras amabat, ut has longo tempore, magnis expenſis, multis vigiliis paſſim terrarum, non ſolum de conſilio patris & amicorum, ſed multo magis ſua ſponte ſibi parandas conſtituerit. Plurimum vero etiam ipſum incenderat Theodorici Molſanii avi paterni claritas: à quo ſe ab ultima pueritia amari plurimum & hac quoq; educatione aſſveſactum, meminerat.

Nemo

Nemo igitur non ipſum, ſi vixiſſet, ſatis maturè omnibus ampliſſimis animi dotibus cumulatum, non ſolum genti Floroviæ multis jam retro ſeculis bellica laude celebri, novo ornamento, & ſi uſus veniret, adjumento quoque, verum etiam patriæ civem utiliſſimum & clariſſimum futurum fuiſſe, haud injuria, crediderit. Ego certè penitus hoc mihi perſuaſeram: ſed hanc de ipſo ſpem fortuna, ut vides, & inopinato & ſatis inclementer præcidit. Etſi autem hæc generoſa ſtirps gemmas quidem oſtendit, ſed iis veluti grandine, primo vere, decuſſis, nullosdum fructus tulit, neque per annos ferre potuit: tamen non omni præterea laude nobiliſſimum adoleſcentem, omniaq; ſumma omnibus notis de ſe pollicentem, ſpoliandum cenſeo. Itaque cum ejus immaturam mortem ad te ſcriberis deplorarem: non potui non laudum ipſius aliquid delibare, partim, ut, cum me etiam mortalium conſuetudine exemptos diligere intelligeres, de te quoque quamvis longiſſimè à nobis abſis, nonnullam ſolicitudinem ſuſcipere, ti-

bi perſuaderes: partim ut optimi tui ſodalis memoriam intuens, ſtudia tua alacriter porro quoque perſequaris, & quàm cautiſſimè potes, vitam tuam inſtituas, atque quod in te eſt, [omnia enim præſtare mortales non poſſumus] in tuto colloces. Hoc autem te eo magis rogo, quoniam tibi educatio liberior contigit, & animi tui impetus ſunt acriores. Hi autem facilè juvenilem ætatem in pericula, ſæpe etiam in exitium præcipitant: neque aliter aut certè non rectius compeſci, quàm ratione & iis litteris, in quibus tu verſaris, poſſunt. In quam ſententiam uberius ad te ſcriberem, niſi hæc quoq; non valde neceſſaria eſſe multis nominibus arbitrarer. Præter enim quàm quod hæc ipſa non penitus non intelligis; habes iſtic & humanè vivendi illuſtria exempla, & doctores nobiliſſimos, ut alia deſiderare non debeas. Quod ſi enim quis convicerit olim cives Athenienſes è quovis alio, quàm è Socratis moribus & doctrinis, potuiſſe rectè vivendi rationem melius accipere & plenius; tum conſulam, ut alium

um tibi doctorem, quam ſenem Victorium quæras. Quem quidem virum, niſi tu ut ſummè obſervas, ita quoque audies & ſequeris; tum ſi quid aliquando minus tibi è ſententia ceſſerit, id neque cuiquam alii, neque fortunæ, ſed tibi ipſe imputes neceſſe eſt. Verum iterum mihi rogandus es, ut hoc ſupervacanum, ut judico, officium, & hanc te cohortandi, quam mihi ſumo, libertatem, non iniquo animo accipias: meæque huic ſive ſtultitiæ ſive curioſitati, ſiquidem alterutrius me reum agendum exiſtimas, amicè & promptè veniam des. Quidquid enim hujus facio, id facio non aliam ob cauſſam, quam quod & tibi & toti veſtræ genti Baſſevitiæ bene ex animo volo: ſicut & ante dixi & tibi conſtare arbitror: quam egregiam erga vos voluntatem familiaritas & animorũ conjunctio, quæ mihi multos jam annos ex ſimilitudine utriusq; noſtrum ſtudiorum nata, cum gentili tuo Joachimo eſt, in me peperit potiſſimum, eum vero animum mutuis officiis facilè tuebimur. Vale. Lipſia VII Id. Xbr. Anno cIↃ IↃ LXVII.

LUDOVICO BASSEVITIO.

EPISTOLA II.

AN verò à meis partibus aut à re ipſa alienum erit, ſi, quæ, quoties una ſumus [ſumus autem unà, uti ſcis, ferè quotidie [tecum ago, epiſtolâ etiam eadem perſequar? aut ſaltem ipſorum aliquid? hoc enim pacto & illuſtriùs meæ in te egregiæ voluntatis apud nos & alios extabit teſtimonium; & tu magis incitatus hac veluti acclamatione, ferventius conficies ſpatium iſtud; id verò non Olympiorum, neque Circi maximi; ſed virtutis & ſapientiæ. Etenim hoc te ingredi juſſit ſumma prudentia atque uſu rerum ſingulari præditus Lud. Baſſevitius pater tuus, cum vidiſſet atque prçclarè intelligeret, non in fortunis, quibus abundatis, neque in genere, quo eſtis jam à multis ſeculis apud Megapolenſes ampliſſimo, tantoperè poſitam eſſe Nobilitatem; quantum ipſa nititur

titur veritate, juſtitia, fortitudine animi, temperantia, ceteris virtutibus, atque ingenuis diſciplinis. Utinam omnes apud nos primi loci tantis fortunis, tantaque dignitate viri æquè ſapiant: & malint toto animo (agant autem idipſum, ſicut par erat, ſi malint) liberos ſuos, potiùs in litteris, continentia, humanitate, rectè vivere; quam libidine, luxû, avaritia, ὕβρει, miſerè perire. Sed hæc res pauciſſimis hodie curæ eſt; quam maximæ equidem curæ, Patri tuo fuiſſe atque etiamnum eſſe, paullò ante dixi. Non vereor autem id adfirmare atque prædicare, quod præclarè cognitum habeo, & videor mihi quodammodo intelligere. Primum igitur ille vos, veluti è cunis domi, & ipſe educavit, & eos aluit, qui hoc unâ facerent. Quoniam autem & moribus & doctrina filios imbui voluit: propterea nullis impenſis pepercit, neque parcet, modo expectationem, de vobis ſuſceptam, egregiè ſuſtineatis. Tu n. quoniam de te ſolo; quem alloquor, dicam, etiam, cum domi meæ, abhinc ſexennio, valde

dum puer, viveres, nonnullam de te concitaſti. Admodum equidem mihi placebas: cum quia ingenium enitebat ex te ſingulare, tum quia eras ad parendum promptus, ſi quis tibi imperaret, quem tibi benè velle animadverteres. Ex eo tempore pœnè in hunc diem, amicus noſter M. DABERCUSIUS, vir optimus atque doctiſſimus, ingenium tuum probè exercuit, & veluti arvum omni ratione atque arte ad accipienda nobiliſſima ſemina pulchrè ſubactum, excolendum nobis, atque veluti ſepibus, ne quis teneras herbas violet, muniendum nobis tradidit. Sumus autem eo animo, fide, diligentia, atque litteris, qui in hac ſchola optimas doctrinas docemus, & adoleſcentiam ad virtutem educamus, ut & id poſſimus, neque quidquam, quod noſtrarum, ſuo quiſque loco, partium eſſe intelligimus, prætermittamus, neque tamen cujusquam culpæ propterea rei agendi ſumus, etiamſi nonnulli tui ordinis adoleſcentes ſine fruge in ſtudiis verſantur: imò otium litterarium hoc nobiliſſimum, in luxum, ali-

aliudque infame otium convertunt. Sicut enim, ſi qui ultrò velint, omnes omni opera adjuvamus animo libentisſimo: ita, ſi qui nolint, nosque averſentur, eos ſervare equidem non poſſumus, qui ſingularem magiſtratum non gerimus, quin qui in magiſtratu ſunt, compeſcere furores contumacium queunt; ſanos verò, ſi quid ego video, confeſtim reddere nequeunt. Quantum autem in me eſt, illud ego facio. Cum enim recta via ingreſſos, recta progredi atque ad metam pervenire, errantes verò in viam redire & priorum ſimiles fieri, mirificè deſiderem: hos, quoniam ipſorum revera multum me miſeret, obſecro, moneo, objurgo, mitisſimè, acerrimè: illos mihi non immerito longè unicèque carisſimos, non ſolum coram probo, *ſed* cum fieri id rectè poſſe intelligo, publicæ collaudationis, non exiguo, uti ſpero, honore adjicio. Neque nunc te, adoleſcens carisſime, hac epiſtola compellarem, ſi te penitus improbarem. Nolim enim cujusquam mortalium

nomine meum honorem in diſcrimen conjicere periclitaretur autem, ſi leviter, quem indignum ſuſpicari poſſem, ornare non erubeſcerem: mihi autem quod hic, uti bonum virum decet, proſpicio; idem etiam ipſi veritati facio, atque debeo. Quoniam autem probo, quæ facis hactenus, hęc ad te ſcribo. Inprimis autem probavi, quia hac tua prima adoleſcentia perſtudioſum te eſſe intellexi Romani ſermonis elegantiæ, & vidi adſiduum lectorem, magnum amatorem, atque admiratorem planè ſingularem noſtri Comici: qualem me ipſe quoque profiteor. Ex quo tuo ſtudio animum quoque informare cœpiſti, & mores tuos; præparaſtique te ad uberiores litteras. Hoc enim quoque inde petitur. Habent enim hoc etiam comœdiæ, quod alia bona, de quibus ſic Terentianus Chremes:

Qui uti ſcit, ei bona; illi qui non utitur rectè mala.

Ut verò arbitrer, rectè te etiam in hanc partem uti lectione comica; indicio mihi ſunt cetera ſtudia tua: in quibus

eſt

eſt τὸ ἠθικὸν, de quo ſuo loco dicta ſunt à me, & dicentur brevi plura. Verum tu nunc perge, neque ulla parte ſpem de te noſtram labefacta: quin, ſi ſapis, eam ut ſuperes, enitere. Neque hoc admodum erit grave, modo tibi eas comites pares, quæ magnopere celebrantur à Timæo, εὐπείθειαν καὶ καρτερίαν; hoc eſt: primum, ut te ſalvum velis, neque adverſeris iis, qui te ſalvum volunt: deinde, ne ullis improbarum voluptatum illecebris te capi patiaris, ſed honeſtiſſimos, & ſi voles jucundisſimos labores, quibus mercaberis virtutem, doctrinam, gloriam, alacriter ſubeas, & conſtanter urgeas. Hoc autem præ omnibus age ſedulò, ne ejus vitæ, quæ vulgo beata creditur, mores amplexeris. ἐκ γὰρ τούτων τῶν ἐθῶν, οὔτ᾽ ἂν φρόνιμος οὐδείς ποτε γενέσθαι τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπων ἐκ νέου ἐπιτηδεύων δυνάτο, οὐδ᾽ οὕτως θαυμαστῇ φύσει κραθήσεται: quemadmodum ad Dionis propinquos ſcribit divinus Plato. Vale. Roſtochii, Pridie Non. Quinctil. Anno cIɔ Iɔ LXIX.

JOACHIMO BASSEVITIO.

Ep. III.

QUàm acerba unicuique ſit hominis cariſſimi amiſſio, nemò eſt mortalium, cariſſime Baſſeviti, quin aliquando, interdum etiam ſæpius, experiatur: & ego in funere optimi atque eruditiſſimi, & hisce de cauſis non minus tibi quàm mihi cariſſimi fratris Samuelis, expertus fui: neque tu ignoras, cum de ipſo incertus rumor iſtuc adferretur, quanta cum animi ęgritudine tum fuerim luctatus, quamquam rumorem allatum vanum eſſe, anxiè optaverim. Id tu non ignoras, qui me mœſtum conſolari, peneque jacentem animum, & bonis rationibus, & reliqua etiam ſpe erigere ſolitus fueris. Hanc vero etiam dum in itinere ſum, amicus quidam, qui ſibi ipſe id perſuaſerat, aluerat: ſed fruſtra ſuſceptam, fruſtra confirmatam, ut Lipſiam veni, luctuoſiſſimus equi-

equidem, ſed veriſſimus nuncius in perpetuum evertit. Tum igitur in ingenti dolore cum eſſem, ad Victorium ſenem præſtantiſſimum, quem de peregrinatione, ceteriſque meis rebus certiorem redderem, id quoque perſcribere non dubitavi. Ipſe vero reſcribens, ſuum quoque caſum mihi narravit; uxorem deceſſiſſe, qua cum totos annos quinquaginta vixiſſet: quod tu me ante docueras, quemadmodum hactenus hoc ſcribendi officio diligentiſſimè fungimur: nec ille quidquam pręterea. Ait enim, ipſum me videre conditionem mortalium, & quomodo hæc, quæ reparari non poſſunt, ferenda ſint, intelligere, eaque ſequi, quæ intelligam. Erubeſco profecto, ea mihi tribui, quibus caream, neque tantum profeciſſe, ut naturæ neceſſitati ſilentio obtemperem. In hunc enim etiam diem magnopere me deſiderium fratris excruciat. Quo æquior ſum etiam aliis, quibus juſtam eſſe doloris cauſā intelligo: neq; mihi ſatisfacio, niſi amicos oratione mea ſublevem: maximè ſi recens ſit luct⁹, cujuſmodi hic noſter eſt.

Eum

Eum tibi ego invitus profecto nuncio, cui multo graviſſimus futurus ſit: quod tamen facio: neque etiam celare te pro noſtra animorum conjunctione quidquam debui. Utinam vero, qui hoc vulnus primus tibi oſtendo, primus medicinam faciam: ſed hanc à te ipſo, à conſtantia animi tui, à litteris, denique ab amicis, quos iſtic habes, petes. Venit Mater ſuperiore menſe, haud ſcio quâ in re: fratres enim Bulovios adfuiſſe intelligo: venit Viſmariam, ibique cœpit leviter laborare: ejus autem loci pertæſa, in Levitianum veſtrum revertitur, ubi VI. Kalend. Novembris, lectiſſima fæmina, cum magna omnium, maximo autem tuo dolore, naturæ legibus concedit. Ego igitur ſum audacior, JOACHIME, qui primus ad te id ſcribo, quod tuorum nemo ſtatim faceret: etſi te litteris domum ſerio vocant, quas tamen tardius ad te perlatum iri exiſtimo: neque tamen omnem cauſſam, quamobrem te hic opus ſit, aperiunt. Tu autem ea cognita, primum reſiſtes magnitudini doloris tui: deinde facies hoc,

quod faciendum vides. Omnes te ſollicite exſpectant; & haud ſcio, ſi diutius à tuis abeſſe, tibi nunc ſit integrum. Multa erant, quæ præterea ad te ſcriberem; ſed & hæc celeriter ſcribo, & quoniam non niſi primo vere iter te ad nos ſuſcepturum arbitror, ad Kal. Jan. ſcribam uberius. Bene vale. Roſtochio, III. Id. IXbr. An. cIↄ Iↄ LXIIX.

EIDEM JOACHIMO BASSEVITIO Præfecto Dobertini, Conſiliario Megopol. Ducali & Provinciali præcipuo.

EPISTOLA IV.

CUm plæraque alia longo tempore in rerum difficultatibus explorata præferantur recentibus, quamvis ſpecie pulcherrimis, tum amicitia veteri nihil carius aut pretioſius habetur apud mortales, etſi aliquæ res novæ non rarò pollicentur ſuavitatis & utili-

utilitatis plurimum, quarum repentina quaſi luce illuſtrati imperitiores ſe in cœlo collocatos ſomnient; quos paullò pòſt non gravis tempeſtas vel levis nubecula magnæ ſtultitiæ ſive erroris convincit. Qui in vita hominum magna ſive eximia moliuntur, in quibus plurimum fidem experiri neceſſe eſt, non rarò in ejuſmodi diſcrimen incurrunt. Ego, cujus rei tu quoque mihi ſatis locuples teſtis eris, cum ne ab initio quidem quidquam ſupra vires conditionemque meam tentarim, bonorum benevolentiam bonis artibus honeſta quadam ambitione expetivi. In illis cum eſſet omnis liberalis & elegantis doctrinæ ſtudium, tum erat quædam in quotidiano convictu cura ſingularis, rectè vitam inſtituentium nemini negligenda: quòd ætate, genere, fortunis, eruditione & virtute ſuperiores cum obſervantia, nihil quidquam ſimulans, colui, quod paribus facilè ceſſi in omnibus, quòd æqualibus & amicis, ubi rectè poſſem, gratificari ſtudui, quòd minoribus aut præſto fui, aut hoc me ſeriò agere, diligentia probavi: ita

inve-

inveni maturè ſimul & εὐεργέτας & amicos. Nec enim hoc loco dicam de iis, qui contrà, ſive ultrò ſive exemplo meo, meam benevolentiam & fidem bono ſuo ſecuti ſunt. In his autem omnibus, quando ſunt non niſi mediocria, neque multum, neque nihil gloriæ poſitum cenſeo: cum non prorſus humi jacere, nec in ſordibus volutari, felicitatis alicujus exiſtimandum ſit, eò fortaſſe minus adſpernandæ, quòd ea cum magno periculo conjuncta eſſe non videatur: quod tamen neque ſic declinare omne potui. Tandem enim calumnia in me, illius ſtultè ſecurum, ut ex re ipſa didici, omne virus ſuum evomuit, quo tempore mihi meisque præmium potius meritorum aliquod ſperabam: ſed ego illa jam declinata, porrò, ut olim, quod mihi vitæ ſpatium perbreve reſtat, uti feci hactenus, decurrere decrevi: nec ab officio me deterrebunt, retardabuntve novi ſapientes, qui Orci galea tecti, latâ pridem ſententiâ, cenſuras ſuas obtrudunt imperitis, ut eſt inſcitiæ audacia, ſimulque imperandi confidens libido.

Nec

Nec verò juvenis ſi ſim, cum Larvis mihi luctandum putem: nedum id faciam hac vitæ meç veſpera. Quod ſi neque manibus meis parcent, teſtimonium ferent innocentię meæ viri boni: nec ulla malarum artium vafricie opprimi veritas poterit. Illa autem mihi, & multa alia, quorum partim conſignari litteris non poſſunt, partim aliis atque aliis de cauſis conſignare non ſolemus, cogitanti de noſtra amicitia in mentem venerunt, nata ex litteris inter adoleſcentes in academiis Germaniæ, confirmata ultra Alpes in iiſdem nobiliſſimis ſtudiis, ſincerè culta ab utroq; in hunc diem, non ſolùm cum iſtic ferè unà quotidiè eſſemus, ſed poſtquam huc veni, non malo, uti ſpero, academię Juliæ. Quod etſi prædicare non falſò poteram ipſe, cenſendum relinquam iis, quos invidiæ ſtimulus non torquet. Mea in te ſtudia nec magna nec multa, ſed ſemper tamen prompta fuerunt: tua in me officia & crebra & ſingularia. Nunquam enim non, ut de academiæ Megapolitanæ bonis, ita de meis commodis cogitabas, mihi hic amicos & iſtic

iſtic & alibi parabas, quod erat non abſque utilitate & cum magno honore meo: annon hoc etiam tuo, qui & amicitiam ex animo colere, & ſtudia ſapientiæ viderêre? Nam quod mihi tribuebas, id ei rei, unde primum animi noſtri coaluerant, multò magis tribuebas. Ægrè autem patiebaris me iſtinc avelli, & multis mecum agebas, ut tecum, & in patria tua, quæ quodam modo ex contractis nuptiis & natis liberis jam altera mea erat, eſſe mallem: quod ut mihi perſvaderes, penes me tùm non erat. Migratio cum publicè non obfuerit, privata utriusque ſortis boni æquique facio, *ut eſſe omnino debet æquitas animi noſtri: ne ſecunda nimis cara, nec adverſa ſupra modum nobis aſpera videantur.* Quid autem potiſſimum agerem, etſi conjectura aſſequi poteras, tamen ex lucubrationibus meis, quarum exempla ad vos quotannis miſi, videris. Sunt illæ quidem non primæ notæ, ſed neque ultimæ: ut malæ cujusdam non eſſent, nec dedecori Muſis, ſed adjumento ſtudioſæ juventuti, nec publicè damno, nec quemquam mortali-

um lærderent; mihi ſumma ſemper cau-
tio fuit. Nàm quòd inſcitiam, quòd
barbariem oppugnamus; id ſaluti eſt
eccleſiæ, reip., adoleſcentibus, ſi qui
nobis auſcultant, qui neque exſtitère
omnium ordinum, quod temerè dice-
rem, niſi res ipſa loqueretur. Vide
in cæteris & oratiunculam, quam hoc
menſe condidi tenuem, de re, ut
multi dicent, tenui, quod neque in-
ficior, ſed explicatu ad tirones neceſ-
ſaria. Eam tibi muneri mitto, quod tu
munus non minimum tamen putabis.
Nec enim in hac parte eris inferior vul-
garibus amicis, qui hanc legem amici-
tiæ in ore habent: cujus generis quæ
ſint, non ex pondere, ſed ex mitten-
tis animo eſtimanda. Sed quid hoc
ad te, quo nemo eſt juris amicorum
obſervantior? Vix etiam patieris, ut ti-
bi commendem meos, quos tu ſem-
per ultrò dilexiſti, & ornandos cenſuiſti.
Cum dolore recordor, ut majorem fi-
lium meum, JOANNEM ULRICUM,
ſingulari benevolentia olim fueris com-
plexus: qui, cum Patri in omnibus ſa-
tisfeciſſet, quæ, ne dolorem veterem ir-
ritem,

...n perſequar, naturę legibus ſa-
... fati inclementia, ſi ita, ut an-
...nis, per pietatem nobis loqui
...r mihi jam & unicus ille ſu-
...ANNES CAROLUS, quem
... amari & velim; nec minus
...rtò ſcio: de quo, ut patres
... ſolent, nihil ipſe magnificè
... pater hoc, quòd & fraternis
...ilit, & à puero cavet, qua
... ægrè eſſe ſuſpicetur: un-
... cætera, nihil prætermit...
..., quæ à me fieri velle intel...
... quibus & hoc eſt, ut te cola...
..., qua par eſt obſervanti...
... quoque ad te litteris teſtat...
..., & portò faciet. Ut p...
... recabit, percurre hunc lib...
... pàca, an non hic ingenioſ...
... cuique diſcendi le...
... præſcribam. Q...
... videtur [nec aliud ...
... mecum auctor eris f...
... ſtiis, ut & ipſi non ſupe...
... degustent, rati, quod ...
... entiæ ſibi plurimû prof...
... artes belli, ſive pacis ...

titem, non perſequar, naturę legibus ſatisfeciſſet, fati inclementia, ſi ita, ut angimur animis, per pietatem nobis loqui licet: alter mihi jam & unicus ille ſuperest, JOANNES CAROLUS, quem æquè abs te amari & velim; nec minus amari, certò ſcio: de quo, ut patres indulgentes ſolent, nihil ipſe magnificè loquar, præter hoc, quòd & fraternis veſtigiis inſiſtit, & à puero cavet, quæ mihi cunque ægrè eſſe ſuſpicetur: unde collige tu cætera, nihil prætermittere eorum, quæ à me fieri velle intelligat: in quibus & hoc eſt, ut te colat, quod facit, qua par eſt obſervantia, quam ſuis quoque ad te litteris teſtatam fecit pridem, & porrò faciet. Ut primum tibi vacabit, percurre hunc libellum, & judica, an non hic ingenioſiſſimo & nobiliſſimo cuique diſcendi leges accomodatiſſimas pręſcribam. Quod ſi tibi quoq; videtur [nec aliud mihi perſuadeo] unà mecum auctor eris fortunatorum filiis, ut & ipſi non ſuperficie tenus litteras deguſtent, rati, quod res eſt; ſtudia ſapientiæ ſibi plurimũ profutura, deinceps artes belli, ſive pacis colant.

Jubebat autem rectè Pythagoras, negotia patriæ aggredi, οὐκ ἐξ ἀπαιδείας, ἀλλ᾽ ἐκ παιδείας. Vale. Helmæſtadio ex acad. Julia Idibus Nov. cIↃ IↃ CI.

CUNONI-VVOLFGANGO à BASSEWITZ, in Lüheburg & Maslow.
JOANNI HANEN, in Baſedow.
HENNINGO REVENTLOVV, in Ziſendorf & Retz.
ABRAHAMO à VVINTERFELD, in Görtzendorf.
BERNHARDO à LUBBENSTORF, in Lübbenſtorf.
GEBHARDO MOLTHEN, in Toitcken-Winckel.
Omnibus Equeſtris ordinis, primis Senatus aulæ Guſtrovii Aſſeſſoribus.

Ep. V.

DIſcere jubemur, etiamnum pueri, ſententias veterum, quæ porro quo-

rò quotidie magno uſui ſint adultiori-bus. Tum demum enim ex iis, præter univerſę vitæ hominum cognitionem neceſſariam, cognoſcimus, & utraque manu tenemus, & à quibus ipſi malis ſedulò nobis caveamus, & quæ omni ſtudio optima ſequamur. In illo genere eſt querela prodita priſcis ſeculis, & deinceps, tum ab aliis, tum à Poëtis ſæpe repetita, & illuſtrata variis modis, de hominibus ingratis: tam verum illud verbum, ut qui litteras non didicerint, idipſum uſurpent ubique gentium. Me primum hoc docuit Scriptorum ille vetuſtiſſimus: ὡς οὐκ ἔστι χάρις μετόπισθ' εὐεργέων. Inculcarunt poſtea animo meo alii ex aliis, quorum ego verbis referendis ſuperſedeo. Neque veſtrûm quis eſt, Viri Ampliſſimi, quin eadem & didicerit & meminerit. Me illa, ſive ſententia, ſive querela, ita commovit, ut ingrati animi crimen deteſtatus, gratum eſſe erga bene meritos pulchrum duxerim, & ipſe gratus ſemper eſſe ſtuduerim. Debui autem eſſe gratus erga primos maxime. Itaq; cum ſumus εὐεργέτης diſci-

plinarum liberalium JOAN. ALBER-TUS, Dux Megapol. beneficio me afficere cœpiſſet, primùm dedi operam, ut beneficio & dignus eſſem & haberer; multo deinde ſtudioſius incubui in alterum, ut quibus rebus, ſive ſignis, poſſem, declararem gratum animum, quem oratione præ me ferrem. Non potui autem rectiùs, quàm ſi de Sparta, ut eſt in proverbio, quæ mihi demandaretur, ornanda, ſive tuenda, potiſſimum cogitarem, & laborarem ſeriò. Hoc ita me feciſſe, ut neque ad honores adſpirarim, neque rem quæſierim, qui mos maximæ multitudinis mortalium, de opibus & primo loco dies noctesque cogitantium, teſtis mihi eſt Academia Roſtochiana ab annis fere quinquaginta, & vos, Generoſi Viri, ultro huic teſtimonio ſuffragabimini. Statim enim de univerſa Studioſa Juventute mereri ſtudebam; neque id vulgari modo, cum & plures academias adiiſſem & clarisſimos doctores audiviſſem, etiam in Italia, & me ad ſapientisſimam vetuſtatem potisſimum retuliſſem. Sed cum

in eo

in eo totus eſſem, in aulam accitus, docebam & diſciplina regia educabam Henri beneficentisſimi filios, Principes JOANNEM & AUGUSTUM SIGISMUNDUM. Fide illic præſtitâ ipſos annos quatuor, & relato præmio, reverſus ad munus Academicum, pergebam bene mereri, quo dixi modo, tum de juventute, qui è vicinis regnis & regionibus, atque etiam è longinquis, ad nos confluxiſſent, tum, ut primo tempore, ſic illo ipſo ex ordine potisſimum equeſtri adoleſcentibus Megapolitanis ſtudui conſulere. Neque unquam à veſtris Conſanguineis fuit vacua domus, qui mea conſvetudine fruerentur, & meo in litteris conſilio, quod rectum eſſe nemo dubitabat, uterentur. Horum ego indicem facere non debeo, ne videar longa neque neceſſaria enumeratione, hac in re glorioſior & paſſim ſunt peri ſas provincias, qui mecum vixerint, qui idem loquantur multi, & teſtabuntur eo die, quo hæc vobis in ſolemnibus exequiis, futuris Principi CAROLO, reddentur. Quę cum de me intelligeret optimus idem Dux

ULRICUS, & ſuperſtite fratre JOAN. ALBERTO, & deinceps me ſemper in ſuis habuit: cumque item mihi benefaceret, non minus cognovit de doctrina quadam mea, quam de integritate & grati animi memoria. Dum autem ſtudui, quemadmodum oſtendi, erga Principes gratus eſſe, inveni mihi novam gratiam. Effeci enim, ut non ſolum in urbibus Megapolitanis ſed paſſim per provinciam me diligerent Viri Nobiles, præſertim, qui me de filiis bene mereri cognoviſſent; quod certe agebam; neque id vos latere poteſt. Eſtis namque & ipſi optimis diſciplinis expoliti, & mihi pridem cognito bene vultis, etiam ætate multa confecto & viventi in patria Academia: qui ante habuerim & ſemper habeam Megapolin alteram patriam. Movit autem me primum veſter ille mihi notus erga me animus, ſimul autem & potiſſimum primaria dignitas, quam Provinciales in ſenatu aulæ adepti ſumma veſtra cum laude & patriæ bono maximo geſſiſtis, ut hanc Orationem funebrem, Principis CAROLI

memoriæ conſecratam, ad vos mitterem. Quod officium ſive ſtudium ſi vobis & de veſtra ſententia Ordinibus Megapolitanis gratum fuiſſe audiam, non ſolum abunde gratiæ mihi relatum, ſed novo inſuper veſtro beneficio me vobis devinctum ſtatuam, & profitebor, & uti meritum veſtrum eſt, ad bonos quam plurimos prædicabo. Valete, Viri Nobiliſſimi, meque veſtri obſervantiſſimum, veſtrorum ſtudioſiſſimum hac ætate, qua

primus ab undecies ſeptem mihi viviturannus,

priſtina benevolentia complectimini. Helmæſtadio ex Academia Julia XIII. Calend. Septembris.

cIↄ Iↄ cx.

Jo. Caselii EPISTOLARUM LIBER V.

EPISTOLÆ AD PETRUM VICTORIUM Nobilem Florentinũ, Et HUJUS ad ILLUM.

PETRO VICTORIO. *Florentiam.*

Epistola I.

ETſi interpellari te à me ſæpius, Petre Victori, quæ tua cum erga omnes nemini non explorata celebrataque eſt humanitas, tum ſingularis erga me, verbisne & literis, an factis, & liberalis doctrinæ communicatione nata atque confirmata

mata benevolentia, non iniquo patieris animo: tamen nonnihil mihi peccare videor, qui meis te epiſtolis ab arduis iſtis negotiis, hoc eſt ab explicatione & propagatione ampliſſimarum doctrinarum toties avocem, neque modum ad te ſcribendi faciam. Nam cum ante aliquoties ad ſcripſi, & nunc ſcribo; tùm hoc menſe iterum ad te mihi ſcribendum video. Antè verò mihi officio, quod tibi,* cogi videbar: nunc huc alio, quo tantum de me merito, quantum cogitando vix queam aſſequi, debebam, me ſodalibus amicisque meis obligatum eſſe intelligo, invitor, ut ſcilicet ipſis meâ etiam importunitate aditum ad te, quem jam pridem ſuſpiciunt, videre & audire geſtiunt, patefaciam. Quod ſi recuſarem, quando me tantum valere, ſibi perſvaſerunt, mihi non facilè ignoſcerent. Etſi autem æquius erat, me ab ipſis veniam & petere & impetrare: tamen à te eam mihi faciliùs impetratum iri videbam. Hanc igitur primum mihi largieris, alterum eſt, ut optimum doctiſſimumque virum Joan. Schofferum

Æmilianum, cum quo ab adoleſcentia conjunctiſſimè in iisdem ſtudiis vixi, non tàm meo, quàm ſuo nomine illo tuo amore, quem mihi multisque ingenuis adoleſcentibus pleniſſimè probaſti, complectaris. De ipſo verò, ne amore, qui inter nos eſt & mutuus, & ſingularis, halucinari videar, nihil audeo ſcribere, præterquam quod & literis tuis illis, virtutis & conſiliorum ſalutarium altricibus, quibus ſe natum eſſe deprehenderat, nomen à puero dedit, & te non ſolum ex famâ, verum etiam ex tuorum abſolutisſimorum commentariorum diligenti lectione cum primis admiratur & colit. Harum utraque cauſſa & ipſum tibi meis literis multò rectiùs commendarit, & meæ in ſcribendo temeritati paullum fuerit patrocinata. Neque etiam exſpectabis, ut addam, gratum eum eſſe, quem bonum dixerim me quoq; ut & proptereà gratum eſſe in me cupere intelligas, cum non posſim aliâ viâ & ſermonibus & literis declarabo. Vale. Roſtochio XV. Cal. Sextil. cIↃ IↃ LXVII.

EI-

EIDEM.

EPISTOLA II.

AD XV. Kal. IIXbr. poſtremū ad te domo mea litteras dedi, quarum in extremo, iterum iſtuc ſcribendi commoditatem vix ante Kal. Jan. me habiturum ſignificavi: neque non multum circumſpexi, ut hæ iſtuc quàm rectisſimè & ſine mora venirent: cum, quia hoc multum ad Joachimum Baſſevitium noſtrum pertinet, cujus negotia, æque uti mea ſummæ mihi curæ ſunt: tum, quoniam Kalend. Novemb. hic à te mihi litteræ redditæ ſunt, quas tu dediſti X. Kal. Sextil., ne, ſi ſerius reſponderem, à mea conſuetudine atque diligentia, debitaque vobis obſervantia diſcedere viderer. Quamquam enim de me tale quippiam ne ſuſpicaturi quidem eſtis: tamen me ipſe, ni in officio ſim, gravisſimè accuſem, & animi angam. Intelligo autem litterarum aliquid iſtuc perferri; aliquid perire. De earum

rum tamen aliis minus ſollicitus ſum, quod damni nihil fecerimus: duo vero faſciculi vereor ne perierint, quos iſtuc ſalvos perlatos omnino velim: priorem miſi Lipſia, cum ad te ſcriberem prid. Kalend. Jan. in quo erant ad te præter meas, Marchionis Joachimi Friderici, & Thomæ Hubneri epiſtolæ; quarum neque tu alicubi, neque Jacobus filius tuus, neque Baſſevitius noſter mentionem facit: alterum Sverino miſi: id erat, ni fallor, menſe Quinctili: in eo erant meæ plurimæ. Scripſeram enim & ad te & ad ſodales iſtic noſtros, quorum conſuetudine perjucunda uſus fueram, neque memoriam ex animo dimittere meo aut debeo aut poſſum: ad Oricellarium, dico, ad Ricardium, Maphæum, Franciſcum nepotem tuum: hic enim & ipſe prior me litteris ſuis compellaverat. Sed forte nimium de litteris. Quod mihi gratuleris de rebus ſecundis meis, ſi quæ ſint, aut aliquid honoris commodive mihi obtigerint; id accipio, neque neſcio, quàm omnia in me quæcunq; bona cumulare effundi,

di, ex animo optes. Ego profectò non minꝰ ex animo & tibi & tuis precor, quæ virtus veſtra meretur, hoc eſt, ὀυ τὴν τυχοῦσαν, ὀυ δὲ τοῖς πολλοῖς λεγομένην, ἀλλὰ τὴν ἀληθῆ ἐυδαιμονίαν, ejus profecto, Petre Victori, aut tu etiam, aut vix quiſquam particeps factus fuerit. Cum enim cetera quoque bona abundè tibi ſuppeditent, tum ea maximè, quæ revera maxima ſunt: quibus tu divinis præſidiis præclarè fultus, quidquid eſt mortalitatis, & humanorum caſuum, qui vitari mutarive nulla ratione poſſunt, fers & ſuperas facile. Quod autem tu de mei quoque animi in rebus adverſis conſtantia & fortitudine tibi perſvades; id forte minus eſt, quàm vellemus: ac, ne diſſimulem, conſolatione tua magis egebam, quam exiſtimas: quam tamen ex litteris tuis aliquam hauſi. Nam & ipſam rationem perſcrutor, atque in conſilium adhibeo, & tuum iſtud exemplum intueor. A tua enim doctrina & vita diſcedere, mihi duco turpisſimum. Itaque etſi non queo amisſi fratris deſiderium delere: minuo tamen dolorem aliquantulum.

Utri-

Utinam vero Joachimus noſter hoc
luctu, quem primus ipſi nuncio, do-
lori quoque non nimis pareat. Scio
enim, quàm ſanctè ille matrem, ho-
neſtisſimam matronam, à qua tenerè
amaretur, coluerit: eâ autem ſuperio-
ribus diebus deceſſit. Ego quid ac-
ciderit, narravi: juſſi, ut à ſe & à vo-
bis conſolationem peteret: neque
non ejus animum vos ſponte erigetis
& confirmabitis: quod tamen te ro-
gare audeo. Valde enim ſollicitus
ſum de incolumitate amiciſſimi ſoda-
lis: & vereor, ne ad ſuperioris mor-
bi reliquias ægritudo quædam animi
nimia accedat. Cui malo tuis ver-
bis omnem viam obſtruxeris: neque
vero quiſquam apud ipſum plus meli-
usve poterit: neque is quemquam te
promptius audiet. Jacobum filium
tuum, veſtram familiam, amicos-
ceteros plurimum ſaluto, quibus-
cum benè diuque vale. Roſtochio.
Prid. Id. Novembr. Anno
clↃ IↃ LXIIX.

EI-

EIDEM.

Ep. III.

...is meis literis, Vir clariſſi-
..., quas tamen poſt haſce tibi
...idonas iri arbitrabar, de fre-
... ſcribendi, qua apud te nimi-
... audacter utor, me excuſar-
...mo ſi apud te locum vel ha-
...bitura eſt, ut mihi planè pe-
... hac leges æquo animo, ...
...quam, etſi beneficium à
..., mihi ſuccenſebis. Succ-
...: qui cum tantâ virtute
...quæ in mortalem cadit, & ...
...ſis atque etiam poſteritate
...ndi vehementer flagres; ...
... immortalibus bonis liberaliſ-
..., & mihi tam in amico-
... meos uſus omnia tua ult-
...ſſimè obtuleris. Itaque pr-
... verecundor; & dum pu-
...dulgeo, & impudentiæ
...do, penè haud levi t...

S

EIDEM.

Ep. III.

PRoximis meis literis, Vir clariſſime, quas tamen poſt hasce tibi redditum iri arbitrabar, de frequentia ſcribendi, qua apud te nimis profectò audacter utor, me excuſavi. Quæ oratio ſi apud te locum vel habuit vel habitura eſt, ut mihi planè perſvadeo, hæc leges æquo animo, neque quicquam, etſi beneficium à te petitur, mihi ſuccenſebis. Succenſeas verò? qui cum tantâ virtute vir ſis, quanta in mortalem cadit, & ſtudio de aliis atque etiam poſteritate benè merendi vehementer flagres; tum & me immortalibus bonis liberaliſſimè affeceris, & mihi tam in amicorum, quam in meos uſus omnia tua ultrò benigniſſimè obtuleris. Itaque profectò fruſtra verecundor, & dum pudori nimis indulgeo, & impudentiæ crimen reformido, penè haud levi tuam hu-

manitatem injuria affeceram. Quod cum non ſit faciendum; iterum tibi audacter adoleſcentem hunc Joachimum Baſſevicium, quem, cum à puero verſatus eſſet in ſtudiis, mihique aliquot annis fuiſſet amiciſſimus, in nobiles noſtrâs litteras à plebeiis vulgarium magiſtrorum, vel in harum ſingulare deſiderium aut primus aut potiſſimum introduxi, confirmavit Rottomundius, commendo. Et verò ipſum utriusque noſtrûm nomine, & quia virtuti humanitatique ſtudet, atque hac de cauſa tibi, in quo non ſolum doctrinę ſint uberrimæ, verum etiam utriusque vivum exemplar eluceat, operam dabit, complectèris & amabis ſingulariter. Neque exſpectabis, ut te, quod ad rem tamen nonnihil facit, ipſum ampliſſima, fortunata, nobili laudataque familia Megapolenſi natum eſſe doceam. Hanc ipſum non ſolum ſuis virtutibus literisque ſperamus illuſtraturum, ſed & quoniam talibus ad primas dignitates facilimè aditus patet, patriam aliquando ope & conſilio feliciter ſublevaturum, quod cùm fiet, & i-

ipſo

ſe & nos tibi debebimus, ſupra ea, quæ jam debemus, omnia. Quod cum alii clara voce prædicabimus, alii tibi tuisque referemus; ſi non fuiſſe, certè eſſe voluiſſe grati videbimur, quod ego de hoc quoque, ut de me ipſo, tibi poſſum polliceri. Id fuit, quod non potui non iterum ad te ſcribere. Meatum verò rerum ſtudiorumq; commemoratione nolim tibi gravis eſſe. Si tamen de me quęres, rectisſimè te docebit hic Joachimus, atque item de bellis, quæ quaſi in conſpectu noſtro in alterum annum inter vicinos reges cum magna, cum totius Germaniæ, tum maximè terrarum maritimarum incommodo geruntur. Quamobrem huc loci legati imperatoris Ferdinandi, regis Maximiliani regis Polonici, regis Danici, Electorum Saxonici & Brandenburgici, & reipubl. Lubicenſis convenerunt. Jamque Svecicos in multos menſes fruſtra exſpectant, neque dum ſcitur, ſi adfuturi ſint, aut quo tempore, quanquam legati imperatorii huc nudiustertius ex Svecia appulerunt. Dubia enim adhuc

huc & hi nunciant. Pace vos frui iſtic plurimum gaudemus, eamque hîc, quando aliter non poſſumus, votis ſequimur. Vale Victori clariſſime. E ſchola Roſtochiana XII. Kalend. Sextileis. cIↄ Iↄ LXX.

EIDEM.

Epistola IV.

Literas tuas Idib. Quinctil. datas cum Oratione, quam in funere magni Ducis Coſmi habueras, tandem accepi Suerini IV. Non. April. Eas gaudeo non planè periiſſe, etſi tardè fuerunt redditæ. Id ita accidit, quia Johannes Prengęus, bonus juvenis, mihi carus, & mei amans, qui hinc in Italiam & ſtudiorum & viſendi gratia iter ſuſceperat [ſcis non noſtros homines iſtam potiſſimum regionem, cujus ſingula veſtigia nos de maximis rebus geſtis commonefaciunt, præ omnibus magnifacere & venerari, quantumque perturbatio omnium rerum hujus

hujus ſeculi permittit, amare & cole-re bonas literas] quique Roma per vos revertens, cum te honoris cauſa ſalu-taret, à te litteras acceperat, ut venit Ferrariam, ardentiſſima febri corre-ptus periit. De cujus obitu, & faſci-culo mihi inſcripto maturè ejus fratres & propinqui cognoverant, & ex me, multis ante menſibus quæſierant, quod de illius defuncti rebus hinc quoque pleniora ſe cogniturus, quod ipſos non fefellit, ſuſpicarentur. Gratiſſimam mihi accidiſſe Epiſtolam tuam etiam perbrevem cur non dicam? cum o-mnia tua revera ſint aurea: mihi ve-rò maximè, cum cætera, tum quæ mi-hi deſtinaris, ut extant ſanè multa mul-torum annorum luculenta tui in me paterni amoris ſigna. Non dicam de Oratione tua plura, niſi quod amici no-ſtri libenter eam legerunt, libentisſi-mè verò Bartolus Richius, cui miſi le-gendam ſtatim, & cum Othone Hæ-mio communicandam. Nam de ea magnas mihi gratias agit, & appellat utile ſcriptum, prægnans gravisſima-rum rerum, & quaſi hiſtoriæ Florenti-

næ.

næ. Ego illam legens atque relegens viſus mihi fui, & te audire in iſta urbe amœniſſima veluti oculis videre quæ vidiſſem, quæque non vidiſſem, & ſummi Ducis virtutes mihi etiam non incognitas, præclarasque res geſtas plenius cognoſcere. Sed nolebam perſequi ad te, quid mihi videretur, quod fortè tibi moleſtum foret, agam de me, quod ſcio te requirere. Ut huc reverterim ad docendum, ex aliis literis meis acceperis. Vix adveneram; imò etiam aliquot diebus ante arcesſit me Otho noſter mandatu Ducis ſui Julii Brunſuicenſis. Cum non ſatis intelligerem, quid eſſet cauſæ [erant enim literę anguſtæ, quod uberiores mihi non eſſent redditæ, reddebantur verò poſtea] reſpondi per epiſtolam. Poſtquam intellexi quid eſſet, neque id poſſe tractari, niſi ipſe venirem, parui voluntati Ducis Julii. Is eſt Ducis Henrici filius, de quibus olim ad te dedi loquacem ſanè epiſtolam, quam ex tua ſcio tibi fuiſſe redditam. Contuli me prius ad Othonem: deinde ad Ducem Julium: audivi quid vellet: agebat

bat mecum de filiorum inſtitutione. Ego tanto Principi nihil debere me negare intelligebam, & monebar, quod ipſi mihi quoque in mentem veniebat, ne deeſſem patriæ, ubi illa operam meam requireret; neque tamen à Duce Megapolitano diſcedere volui, apud quem & à puero vixiſſem, & â quo fuiſſem habitus pæne liberaliter. Feci quo utrique ſatisfieri, & meo honori conſuli putarem. Ea lege condixi Duci Julio efflagitatam operam, ſi Dux meus aſſentiretur. Itaque ille ad hunc eam ob cauſam accuratè ſcriptas literas dedit. Ego quò minus liber ſum, in duorum jam Principum poteſtate ſum: neque facilè debeo dicere, utrum malim. Nam utrumque optabile videtur, & in his ſtudiis eſſe, ad quæ vix reverſus fueram, quæque incipio iterum toto animo colere; & pæne in patria vivere. Nam ego quotidie minus minusque opes & gloriam quæro, habeam, quibus opus eſt, faciam, quod boni probent. Ipſum ſedes transferre grave eſt: graviſſimum præterea munus docendi

Principum filios, quod cum nunquam dubitaſſem; his annis expertus ſum. Mihi autem faciendum erit, quod multis etiam fortunatioribus, ut non arbitratu meo vivam, ſed ut res præſentes poſtulant, quarum ſtatus multum noſtri ſibi vendicat: Cui veluti neceſſitati ſi ſponte morem gerimus, faciliùs vivimus; ſi reluctamur, nosmetipſos cruciamus. Sic ego me paravi, ut conditione, qua ſum, contentus ſim, quod non obſcurè præ me fero; ab altera, quæ me expectat, non abhorreteam; in utraque facturus ſim, quæ me noſtrisque divina artibus digna ſint, Utrum verò futurum ſit, aut acciderit, proximè ad vos ſcribam: quos ego homines humaniſſimos & amiciſſimos & in oculis, & in pectore ſemper mecum fero. Vale. Roſtochii. Idib. Aprilis.

EIDEM.

EPIST. V.

UNA eademque ſilentii veſtri cauſſa, ſi modo nihil ſcribitis, ut mihi

hi nihil redditur: quod ego libenter ſecus credo, tum, quia ſic tuum tuorumque omnium in me amorem longo jam tempore haud dubiis ſignis, ex re ipſa videlicet, perſpexi, tum quia cupio mirifice in perpetuum vobis eſſe carisſimus, uti profecto eram, cum apud vos viverem. Eſt igitur una eademq; & ſilentii veſtri & mearum litterarum raritatis cauſſa. Fateor enim, me minus ſæpe ad hoc ſcribendi officium accedere: ſed idem aio, me aliquando ſcribere: quod, ſi literæ reddantur, de quo, quia non certis hominibus aut hinc ad vos proficiſcentibus dandæ ſunt, valde dubito, ipſi perſpexeritis. Poſtremas dedi anno ſuperiore VII. K. Quinctiles, quas Baſſevitius noſter Lipſia per negotiatores iſtuc curaturus erat. Dubiæ fidei fortaſſis illæ fuerunt creditę, nec has dabo certiori tabellario, de quo, ubi ſcriptæ erunt, erit adhuc diſpiciendum. Quod ſi faſciculus peribit, damni vos nihil feceritis, neque hic mihi labor perierit, etſi plus fructuum ferre videbitur, ſi hęc legetis. Non perierit autem, quoniam

am ex hac cogitatione, quam ad ſcribendum ſumo, mirificam capio voluptatem, quando & ex vobis de rebus veſtris, & primo loco de te ſciſcitor, quaſi jamiam aliquid auditurus novi & boni nuncii: (ſic enim ominor) & expono aliquid rerum mearum, eas audituris cupide, ut amiciſſimis hominibus. Primum eſt, quod gaudebitis, me non incom̃oda valetudine uti, cujus ope & rem familiarem tueri, & ſtudia litterarum non ſegniter poſſim colere. Alterum ut opibus floream & honoribus, quod te quoque optare ſcio, malo ne quæratis. Nam ego etiam ſtudio fugi hactenus, ne altius aſcenderem, rebus ita perturbatis apud plurimas gentes: & haud ſcio, an hodie Italia omnium maximè abundet otio: ab hac ſecunda eſt Germania, in qua diſſenſiones acres opinionum ne excitent grave incendium, optandum eſt: quod qui prævident, utinam tam poſſint avertere: ſed nos communem caſum exſpectare oportet & tolerare: neque tamen eum ipſe valde extimeſco in hoc vitæ genere; quod conſilio divino potius, quàm meo mihi delegi:

atq;

atque hanc vitam hactenus ita colo, ut cum aliorum ſplendori non invideam; optimatibus non minus ipſe carus ſim, quàm qui in ea re plurimum ponunt operæ. Putetur hęc aliqua eſſe dignitas; cui ego antepono dignitatem graviorem multo, mea ſaltem opinione vel errore ſuavi, partam ſtudiis litterarum. Quid dicam de ęquitate animi mei, & incredibili cupiditate diſcendi? illa autem hac quoque nititur, & hęc ut non poſſit non indies incrementum ſumere, tu judicabis omnium optime, cujus oculos, animum, inquam, defixum in litteris nullus umquam ſplendor perſtrinxerit, neque tranſverſum unguem ab inſtituto tam nobili averterit. Ut corpore ſim affectus habes, ut animo: ut ſuſpicari jam facile poſſis, quid agam. Impendo enim rei familiari forte minus curæ, quàm debeo: tamen quantum hoc tempore negare non poſſum; ipſa igitur ſe habet, ut ait ille ex primis vitæ cultoribus, admodum nobilis: ὡς εὖ μὲν χαλεπῶς, ὡς χαλεπῶς ἢ μάλ᾽ εὖ, ut ſi quid me premat, ſit tamen plus, quod gaudeam, ſi accuratę expendã utriusq; fortunę vices.

Inpri-

Inprimis autem hoc in mentem revoco: quod judicio ſequar, in graviora incommoda ne incurram, id omnino mihi ferendum eſſe animo ęquo, ſi non prorſus lubenti. Quas porro, te ſpectante & duce litteras colebam, in iiſdem me verſari ſæpe ſcripſi, acceptas à ſummæ ſapientiæ magiſtris, & potiſſimum ab horum Principe traditas; & haud ſcio magisné quotidie alios iis erudiam, an me ipſum: me puto maximè; uti debeo, quò ſim qui eſſe velim, quemque tu me eſſ judicas. Sed tamen in aliis quoque ingenioſis adoleſcentibus expoliendis quotidie occupor, neque ulli deſum, quem probe animo paullo avidiorem elegantis eſſe bonæque doctrinæ ſentiam. Neque enim ſunt apud nos nulli: ſed plerique ſectantur umbras doctrinę, ſola opinione contenti, ſtatimque eo ſe conferunt, unde plus lucri affulgeat: quod neque unius nationis eſt proprium, neque tantum noſtri ſeculi. Cum autem ſatis diu non niſi graviora tractarim, cohibui me hoc anno, & animi gratiâ multum tribui temporis uni alteriq; poëtarum.

tarum. Nam in Lyricorum principe laboravimus, & non ſine animi oble-ctatione multa abſtruſa eruimus. Neque enim mihi adſcribam, in quo etſi partes meæ primæ erant, tamen plurimum me adiuverunt viri docti, à quibus in ſocietatem hujus ſtudii eram vocatus. Iam Æſchylum in manibus habeo, ad cujus emendatiſſimam editionem tu quoque olim contuliſti plurimum. Cum autem omnia in illo tragœdo diligenter expenderis; velim eſſe nobis aliquod tuarum animadverſionum. Quibus cum caream, neque quidquam habeam adiumenti præter Græcos commentarios; tamen intendo ingenium, meque evolvo plerisque ſalebris, quantum queo: viam certè munio, ut minus relinquatur negotii ſtudioſis hujus tragœdi. Deinceps revertar ad Ariſtotelem, & auditoribus meis forte illius libros de optimo ſtatu reip. interpretabor, illuſtratos à te divinis commentariis, quo facilius ampliſſimas illas doctrinas aſſequeremur, magisque emergeret illa cana veritas, Atticæ philoſophiæ alumna, ſecundum

Vor-

Varronem. Habes mea & tanquam meipſum: præter ea, quæ ad nos pertinent, nihil omnium ſoliti fuimus perſequi: & vix ſemel ipſe alia umquam attigerim: aliqua ultro ad vos pervolant, reliquum eſt eorum genus, in quorum cognitione nihil inſit jucundi, ut ea taceam, quæ, quàm noſſe, ſit ignorare ſatius. Vale Victori, & tui obſervantiſſimum ne obliviſcere. Roſtochio. Prid. non. Dec. Año cIɔ Iɔ LXXIX.

PETRUS VICTORIUS.
JOANNI CASELIO.
EPISTOLA I.

Multis iisque mimimè incertis ſignis perſpexi, Caſeli optime, cum hic eſſes, te probum virum eſſe ac valdè ſtudioſum amicorum, quam ego ſemper veram & ſummo ſtudio perſequendam laudem judicavi. Omitto nunc acumen ingenii tui, ſcientiamque egregiam & Græci & Latini ſermonis, quibus tu etiam ani-

animi dotibus non mediocriter ornatus es. Ut verum tamen fatear, nunquam à te tantam benignitatem exſpectaſſem, nec officium, ita ad me ornandum aptum, quale iſtud fuit, quod opera ſtudioq; tuo, ut ſuſpicor, factum eſt, ut Joannes Albertus Dux veſter, humaniſſimus profecto, optimusq; Princeps, litteras ad me mitteret, quibus gratias agit, quod me ſuis hominibus valde benevolum facilemq; præbuerim, atq; ipſos cura laboreq; meo & eruditiores, & vita moribusq; politiores domum remiſerim, rogatq; ſedulo, ut idem in reliquis faciam, qui adhuc apud nos manent honeſti juvenes, & propter modeſtiam excellensq; ingenium omni laude honoreq; digni. Ago igitur tibi ego quoq; gratias immortales, quod me participem hujus voluptatis feciſti, quæ ſine ulla dubitatione magna ac juſta eſt, ſtuduiſtique, ut nomen meum ad aures veſtrorum Principum perveniret, celebrareturque ab ipſis amore quodam & benevolentia ſingulari. Duci ſane iſti veſtro reſpondi ſtatim, & quemadmodum re ſemper præſtare conabor,

ita etiam verbis ei promiſi, me nullo tempore defuturum commodis veſtrorum juvenum, fidemque meam ipſi, tanto viro, libenter adſtrinxi, quam certè nunquam fallam. Tibi vero pro iſto tanto beneficio [beneficium enim ego iſtud, quod feciſti, non mediocre numero] omne meum ſtudium, omnem induſtriam, omni tua in re polliceor, rogoque, uti ſi quid in me eſt, quod tibi abſenti, tuisque prodeſſe aliquo modo poſſit, eo liberè utare. Nihil enim mihi gratius contingit, quàm ſervire utilitatibus amicorum, in quibus tu non poſtremum locum obtines. Vale, ac tota mente recole ſtudia, quibus apud nos diligenter operam dediſti, nec patere elabi tibi ex animo præcepta optima & maximè apta ad vitam hominum informandam, quæ à ſummo auctore ſapientiæ, & doctiſſimo viro Ariſtotele accepiſti. Florentiæ Idib. Jun. M. D. LXIII.

EIDEM.

Epist. II.

NON commiſiſſem ullo pacto, Caseli optime, ut ad te non ſcriberem, gratiasque tibi agerem, cum cognovi ſtudio tuo & benevolentia factum eſſe, ut Princeps tuus maximè ille quidem illuſtris, &, ut video ſuorum amantiſſimus, mihi litteras mitteret, & operam meam tantopere laudaret, in ſuis juvenibus erudiendis & ad honeſtas artes cohortandis poſitam. Scripſi igitur, ut debebam, & officio illo functus ſum, quod non poteram ſine gravi culpa omittere. Miror autem epiſtolam illam ad manus tuas non perveniſſe: ſed ut ſpero mittetur ad te una cum exemplari illarum mearum litterarum, quod oſtendis te à Rotermundio diligenter petiſſe. Fuit enim, ut videor mihi recordari, in eodem faſciculo incluſa. Quod ſi forte amiſſa eſt, rurſus eadem ad te mitte-

 tur,

tur, ne careas illa mea lucubratiunculâ, & ut intelligas, me grato animo beneficium illud tuum accepiſſe. Ita enim prorſus ipſum appellandum exiſtimo. Quod enim majus beneficium in quempiam non omnino ſordidum & avarum hominem conferri poteſt, quàm ornari ipſum ab honeſtiſſimo & clariſſimo viro, & teſtimonio ipſius valde celebrari? Sed ſit hujus rei jam finis. Oſtendit mihi ſuperiobus diebus Otho noſter orationem tuam gravem & eruditam: id eſt προτρεπτικὸν: ad juvenes veſtros ad ſtudia litterarum inflammandos, & ad benè honeſtéque vivendum impellendos, quam legi libenter, & mirificè animo meo prabavi. Perſpexi enim illa fideliter à te dicta fuiſſe, & ex intimis tuis medullis prodiiſſe, qui, quemadmodum ipſe à vitiis totus abhorreres, ita etiam ut ceteri omnes, omne flagitium ac dedecus fugerent, operam dares. Et ſane hæc eſt vera philoſophia, ut commemoras, vitam & mores expolire, & non tam ſtudium ponere in inveſtigatione abditarum obſcurarumque rerum, quàm in virtute ipſa ornanda, i-

pſiusq; honeſtis factis merito celebrandis. Quique hanc viam monſtrant adoleſcentibus, &, qui fructus inde naſcantur declarant, illi vehementer prodeſſe humano generi exiſtimandi ſunt, ac veri duces beatæ vitæ, auctoresque ſapientiæ profecto habendi. Perge igitur, & quantam maximam potes, operam da, ut magnum amorem veræ dignitatis in animis ipſorum excites, & cunctas fibras vitiorum, ſi quæ in illis ſunt, falſasque opiniones è pectoribus eorum penitus eruas. Nullum enim majus beneficium illis dare potes. Non magnum autem eſt negotium, & vita ſua, quæ bene agatur, & oratione honeſta impellere adoleſcentes ad virtutem, præſertim bene eductos, ſive etiam non omnino perditos & deſperatos. Nam & illa ſuo ſplendore ac pulcritudine ad ſe trahit, & magna vis eſt copioſæ & ornatæ orationis, quæ profecto in te eſt, quemadmodum ego ex illo proœmio tuorum laborum perſpicere potui: ut taceam, quantum valeant ad hanc rem ſpectati mores, factaque alicujus probi ac gravis viri, cum

etiam non defuerint, qui exiſtimaverint, quamvis falſo, hanc unam rem ſatis eſſe ad id opus efficiendum, unde extitit verſus ille Menandri, præclare, ut arbitror, tibi cognitus, τρόπος ἐσθ' ὁ πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος. Non poſſem autem facile tibi narrare, quantopere mihi placueris, qui Homerum adoleſcentibus iſtis interpretandum ſuſceperis, putaverisque ſingulares hujus divini poëtæ virtutes à te ſedulo explicatas poſſe plurimum ipſorum ingenia exornare, & ad honeſtatem omnibus in rebus perſequendam inflammare. Nihil enim arbitror majori conſilio factum eſſe. Suſpicor vero ab Iliadis principio potiſſimum, quod etiam initium eſt utriusque operis, exordium duxiſſe. Hoc enim mihi inprimis argumentum convenire videtur ſtudiis naturisque Germanorum, quæ magnæ excelſæque ſunt, & bellica virtute diſciplinaque in primis delectantur. Et ſane exiſtimatur: Homerum, cum mens, ipſiusque ſpiritus vigeret, in grave hoc turbulentumque opus incubuiſſe; ad alterum vero tranquillius ſeda-

tius-

tiusque ſcribendum ſe contulîſſe, cum jam animi ipſius vires langueſcere inciperent, & ſenectute imbecilliores factæ eſſent. Quare in hoc etiam illum quemadmodum in ceteris omnibus rebus multum vidiſſe; qui quod ſibi omni tempore conveniret præclarè cognoverit. Oſtenderem autem libenter, &, ut arbitror, facile, quæ me cauſſæ moverint, ut tantopere judicium tuum comprobarim, ſed quia id minime neceſſarium eſſe duco, vel ſupervacaneum potius, omni hujusmodi cura ſuperſedebo. Video enim ex epiſtola tua, quæ cum oratione ipſa connexa eſt, tibi eximias virtutes hujus prçclari poëtæ perſpectas & exploratas eſſe: nec ceſſare te etiam ipſas aliis prædicere, & magno iſtoque honore verborum afficere. Sed quis quæſo non laudavit Homerum, & admirabiles ipſius laudes in cœlum non tulit? aut quis putaret ipſum præcone ullo novo & laudatore egere? qui nactus eſt mirificos ſui amatores, veteres illos præſtantiſſimos viros, & quaſi ſignifeíros totius ſapientiæ, Democritum, Pla-

tonem, Ariſtotelem, Plutarchum, atq; adeo cunctos, qui aliquid ingenio aut judicio valerent? Nam valeret etiam non parum ad ipſum ornandum, quod non ſuis ſolum Græcis, doctisſimis viris, mirificè probatus fuit, ſed etiam Latinis omnibus ſcriptoribus, quorum etiam admirabili conſenſu valde celebratus eſt: atque ita denique illis commendatus, ut nemo olim facile inveniri Romæ posſit ingenuus puer, qui non ipſum accuratè legiſſet, ac memoriæ etiam totum mandaſſet. Sed revoco me: paullatim enim ſermo habitus de hoc excellenti poëta, propter ſumum amorem, quo illum proſequor, imprudentem & invitum eô me rapiebat, quô mihi accedendum hoc tempore non eſſe antè ſtatueram. Redibo igitur ad te, vel potius cum ſenſum animi mei totum jam patefacerim, ac te ob iſtud tuum conſilium, prçclarumque opus, quod tibi propoſuiſti, merito laudarim, finem faciam tecum loquendi. Volui autem, ſi modo præſtare id & efficere potui, voluntati tuæ ſatisfacere, qui hujusmodi aliquid in illis

illis tuis ad Othonem litteris, à me cupere videbare. In qua re tractanda, præterquam quod id ex animo ac cum magna voluptate feci, nec diſcesſi ullam in partem à ſtudio, ac judicio meo, eò etiam libentius verſatus ſum, quia magna mihi abs te, & honeſta merces hujus puſilli mei laboris propoſita eſt, id eſt, laus ac gloria, cujus obtinendi ſemper ego incredibili deſiderio inflammatus fui, ſi quid eſt in me, quod honore dignum ſit, ac tanto hono compenſari debeat. Vale, & de me omnia tibi pollicere, quæ à probo viro fidelique amico proficiſci poſſunt. Florentia IV. Kalend. Aprilis. Anno M. D. LXIV.

EIDEM.

Epistola III.

Cunctos, qui ad me cum tuis litteris venient, videbo libenter, & quacunque re potero

ipſos ornabo. Quanto plures autem venerint, tanto magis mihi gratum feceris, majoreque me perfuderis voluptate. Non eſt igitur quod te purges, & quaſi tibi ignoſci à me poſtules. Neque enim culpę quippiam, aut vitii in iſto facto eſt, ſed contra laudis plurimum & dignitatis, præſertim cum illi, quos amas, commendasque, qui ab omnibus probis & honeſtis viris amentur, carique habeantur, digni ſint. Neque enim fieri poteſt, ut aliquis diligat, niſi parem ſibi & æqualem. Te autem bonum virum, & multis, magnisque animi dotibus inſtructum ſemper judicavi, & quotidie magis in hac ſententia confirmor. Perges igitur, inſtitutumque iſtud tuum rectum ſervabis. Joan. Schoſſerus Aemilianus, qui heri me ſalutavit, & epiſtolam tuam mihi reddidit, viſus eſt mihi ex longo & accurato ſermone, quem mecum habuit, homo eruditus & ſatis ingenioſus, dignusque demum tua commendatione. Ei ego, quæ potui, officia præſtiti, in multis occupationibus, nec ſatis commoda valetudine. Cum autem

tem perſpexiſſem ipſum eſſe φιλοθέωρον, curavi, ut ſpectaret omnia, propter quæ civitas hæc noſtra hodie à veſtris hominibus viſitur; quæ multa ſanè ſunt, ut ſcis, & præclara; quæque non ſine cauſſa capiunt animos politorum hominum, invitantque ad ſe diligenter videnda. Exiſtimo autem me à te non parvum beneficium accepiſſe, qui occaſionem mihi dederis, talem virum cognoſcendi, ſimilitudinemque amicitiæ quandam cum eo jungendi. Nullum enim ego puto quæſtum majorem, quàm conciliare mihi benevolentiam doctorum & proborum virorum. Quare, ut jam ſuprà dictum eſt, maneto in iſto propoſito; & cum aliqui veſtri generis, honeſti prorſus ac multis magniſque artibus clari, hac iter facient, hortare, ut ad me adeant. Polliceor autem tibi, me nullis ipſorum commodis, deſideriiſque unquam defuturum. Tu vero valebis, ac me, ut ſane facis, amabis. Florentia VIII. Id April. Anno M. D. LXV.

EIDEM.

Ep. IV.

ACcepi, mi Caſeli, litteras tuas, Viennæ XII. Kal. IXb. datas, quæ mihi fuerunt vehementer gratæ; & ſanè cunctæ, quas ad me ex itinere ſcripſiſti, exceptis iis, quas te narras Oeniponte dediſſe, in manus meas pervenerunt. Primæ autem ſunt hæ poſtremæ, quibus ego reſponderim: quod ſane negligentia commiſſum non eſt, neque ſine cauſſa à me factum. Non enim mecum ſtatuere poteram, cum crebro locum mutares, ac fere diſcedens alicunde, non ſcriberes, quò nam potiſſimum ipſas dare rem. Nunc vero, cum putem te domum jam perveniſſe, habeo quo ipſas mittam, non ſine ſpe aliqua, fore, ut aliquando tibi illę reddantur. Quare non patiar amplius ullas tuas mihi adferri, quibus ego non ſtatim reſpondeam. Gaudeo autem te ſalvum & incolumem, ſi non omnino domum, in

in ea tamen loca perveniſſe, quæ non longe inde abſint: in quibusque tu amicos plurimos inveniſti. Is enim mihi profecto domi jam eſſe, & omnibus vitæ commodis abundare videtur, qui una cum amicis vivit. Ago vero ego tibi gratias immortales, quod ubicunque es, ſtudes mihi laudem & honorem comparare, ſummaque diligentia in eo adhibita, concilias mihi illic benevolentiam clarorum & doctorum virorum: ut quod proxime feciſti de Joanne Cratone, ſummo Medico, & honore gratiáque apud ſummum imperatorem abundante, cujus Cæſar opera fideli & utili utitur in tuenda valetudine. Quantum enim hoc lucrum eſt? & quam grata mihi acceptáq; benevolentia eſſe debet tam honeſti & probi viri? addo etiam mei amantis; quod ex epiſtola ipſius humaniſſimè ad me ſcripta, perſpicitur. Habeant igitur ſibi alii divitias, habeant populares honores, expleantur corporis voluptatibus: nobis autem relinquant amorem proborum, ac vera laude & gloria florentium virorum.

Per-

Perge igitur Caſeli optime & animo meo optatiſſime, viam iſtam tenere, & ſi mihi placere vis, [cui rei ſemper toto animo ſtuduiſti] da operam, ut mihi concilies animos eruditorum & bonorum virorum. Nihil enim mihi tam gratum facere potes: in quo tamen modum velim te ſervare. Vereor enim, ne tu, amore impulſus, plura mihi ſæpe tribuas, quàm ego poſtea ſuſtinere poſſim. Cum enim neceſſe ſit aliquando vires ingenii mei omnibus aperiri, quæ modicæ ſunt, vel tenues potius, ſi nimis ipſas auxiſſes, nullum mihi verum, ſolidumque honorem peperiſſes, & tibi ipſi tua culpa propter falſum præconium laudum mearum, maculæ plurimum infamiæque inuſſiſſes: quod nollem etiam tua cauſſa. Cupio enim te omni honore, quemadmodum dignus es, florere, nulli culpæ, quamvis puſillæ, affinem inveniri. Saluta iſtic amicos meo nomine, quos ego ob ſuaviſſimos ipſorum mores, amoremque erga me ſingularem, in oculis fero. Oricellarius & Ricardius, adoleſcentes optimi & tui amantiſſimi, valent: cum

...ibus ego ſæpe de doctrina &
...ui magnitudine, ut decet, id
...ter loquor. Mandarunt au-
...iſi nunc illi diligenter, ut tibi
...plurimam dicerem. Idem fe-
...ta mea domus facit, quæ te
...m diligit, & honeſtum eſſe cu-
...annis Cratonis epiſtolæ ſtatim
...di, ut debui, neque commit-
...nquam, ut hujuſmodi aliquo
...a, probi viri proprium, à m...
...rem. Vale. Florentia VI. K...
...nno M. D. LXVII.

EIDEM.

EPISTOLA V.

Adventus magnopere fui...
omni hoc tempore, Caſe...
ptime, diligentiam tuam
...erga me ſingularem, ni...
...utrumque horum in te
...m & perſpectum hab...
...quam à nobis diſceſſi...
occaſionem ſcribendi ad

cum quibus ego ſæpe de doctrinæ & ingenii tui magnitudine, ut decet, id eſt præclare loquor. Mandarunt autem mihi nunc illi diligenter, ut tibi ſalutem plurimam dicerem. Idem etiam tota mea domus facit, quæ te admodum diligit, & honeſtum eſſe cupit. Joannis Cratonis epiſtolæ ſtatim reſpondi, ut debui, neque commitam unquam, ut hujusmodi aliquod officium, probi viri proprium, à me deſideretur. Vale. Florentia VI. Kal. Jan. Anno M. D. LXVII.

EIDEM.

Epistola V.

Admiratus magnopere fuiſſem omni hoc tempore, Caſeli optime, diligentiam tuam, & amorem erga me ſingularem, niſi jam pridem utrumque horum in te plane cognitum & perſpectum habuiſſem: qui, poſtquam à nobis diſceſſiſti, nullam occaſionem ſcribendi ad me, & de

de tuis rebus aliquid ſignificandi, amiſiſti. Laudo igitur ingenium, moresque tuos: nec ipſos unquam amare, & aliis omnibus prædicare deſinam. Si ego ſciſſem, quò litteras dare debuiſſem, non paſſus eſſem officium meum à te deſiderari, ſingulisque tuis ſtatim, ut debebam, accurate reſpondiſſem. Verum cum in itinere eſſes, nec uno eodemque loco diutius maneres; intelligens, vix illas ad te aliquando pervenire poſſe, ſuperſedi hoc munere, ſtatuique expectandum eſſe tempus, cum tu, aut domi jam eſſes; aut tuis ſedibus magis propinquus fores. Hæ autem ſecundæ litteræ ſunt, quibus tuis reſpondi. Priores illas meas datas VI. Kalend. Jan. V. Baſſevitio tradidi, qui curaret ipſas, qua certiore ratione poſſet ad te mittendas. Has vero nunc eidem dabo, cum paucis diebus ſe hinc diſceſſurum, mihi affirmarit. Reſcribo autem ad illas tuas, quas narraſti mihi te ſcripſiſſe, cum Julium noſtrum domi conveniſſet, Lipſiamque cum eo proficiſci cogitares. Cepi autem voluptatem magnam ex illis

lis rebus, quas mihi in illa tua epiſtola diligenter narraſti. Ego vero quid novi ad te ſcribam, non habeo: tantum tibi ſignificabo, me cum omnibus valere, & in iisdem ſtudiis majore, quam unquam fecerim diligentia verſari. Reſiſto enim quantum poſſum ætati, valde jam gravi, & vitiis propriis ſenectutis medeor quacunq; ratione poſſum. Spero autem, me cito ad editionem illam meam Variarum lectionum acceſſurum, quem librum ſtatim ut erit excuſus, ad te mittam. Sed poſtquam incidi in mentionem horum meorum laborum, quos tu cum deguſtaſſes, magis, ut opinor, amanter, quam vere probaſti: cum forte Romam ad ampliſſimum virum miſiſſem, animadverſiones illas meas de duobus à me notatis locis Lucretianis, extitere ſubito plures, qui poëtam cum minime in illis rebus lapſum eſſe oſtendere vellent, è quibus unus, cum omnis hæc quęſtio illic multum agitata eſſet, ad me ſcripſit, & opinionem meam convellere conatus eſt. Reſpondi autem illi diligenter. Quid autem mihi tunc in mentem venerit,

ad judicium meum confirmandum aptum, videbis. Epiſtolam enim illam ad te cum his litteris mittam, ut intelligas, quam facile ego obtrectatores inveniam, & æmulos mearum ſententiarum. Ricardus noſter, & Maphæus adoleſcentes optimi, & tui amantiſſimi, tibi ſalutem dicunt. Vale Florentia VIII. Kal. Febr. M.D.LXIIX.

EIDEM.

Ep. VI.

VEnit Florentiam Joachimus Baſſevitius noſter cum è longo & periculoſo morbo convaluiſſet. Ipſum ego vidi libenter. Sollicitus enim valde de vita & ſalute ipſius fueram. Paucos poſt dies ego accepi duas epiſtolas tuas, quæ mihi fuerunt pergratæ. In ipſarum altera erat accurata narratio eorum, quæ tibi in tam longo itinere contigiſſent: quæ fuerunt omnia proſpera ac veri honoris dignitatiſque plena. Lætor igitur,

ac ve-

ac vehementer quidem lætor; probitatem tuam ac doctrinam ab honeſtis multis & claris viris perſpectam eſſe & ornatam: in primis autem à Cæſare optimo & ſapientiſſimo, Imperatore omni honore & munere cumulatum, idque in dies ubicunque eris plenius uberiusque factum iri confido. Hoc enim poſtulat tua virtus, quæ non poteſt ullo pacto in obſcuro eſſe. Ut autem gaviſus ſum ob honores plauſusque, qui tibi dati ſunt, dum in via eſſes, ita contra dolui, te, cum domum perveniſſes, non omnia ilic læta, & ut volebas, inveniſſe, quia incideris in funus fratris, probi & recta via ad laudem properantis pueri. Non conabor autem ego te nunc conſolari, quippe cum ſciam te ſapientem eſſe, ac ſcire humanos caſus oportere æquo animo tolerare. Ipſe quoque poſtquam tu à nobis diſceſſiſti, hujuſcemodi domeſticum vulnus accepi, quo vehementer conflictatus ſum. Amiſi enim uxorem, cum qua intervallo quinquaginta annorum vixeram, & unde maximas utilitates commodaque in vita ſemper acceperam:

ram: amiſi autem eo tempore, quo inprimis utilis mihi vel neceſſaria potius opera ipſius & benevolentia erat: ſed, ut dixi, hæc mala, quæ vitare non poſſumus, ſunt patienter ferenda. Ut autem aliquid ad te ſcribam de meis ſtudiis, aperiamque, quibus in rebus toto animo nunc occupatus ſim, quod ſemper faciam diligenter: volo enim ut tibi omnia mea nota ſint, ut amico fideli & quem ego uncè diligo: illi libri, quos ego addidi ſuperioribus meis ejusdem nominis, excudi tandem cœpti ſunt. Erunt autem abſoluti, niſi aliquid incommodi natum fuerit Octobri menſe. Statim ut in lucem prodierint, volumen unum alterumve tibi eorum mittam. Tu vero hoc tempore valebis, & in litteris tuis te oblectabis, mihique nunc ignoſces, quod nimis brevis negligensque ſum in reſponſo dando tuis longiſſimis & accuratiſſimis epiſtolis. Moleſtia enim magna & labores, quos capere cogor, dum corrigo errata impreſſorum, & quantum per me fieri poteſt, reſiſto incuriæ & inſcitiæ ipſorum, id quod ut indi-

dignum eſt ac ſtomachandum, ita in hac urbe neceſſarium, non relinquunt mihi aliquid temporis, ut poſſim officia erga amicos tueri. Florentiæ. X. K. Sextil. Anno M. D. LXVIII.

EIDEM.

Ep. VII.

Litteræ tuæ IIX. Kal. IIXbris datæ, fuerunt mihi valde caræ, ut ceteræ omnes, quæ omni tempore à te profectæ ſunt: multo tamen hæ cariores, quia longo intervallo ſine eis fueram: quod mihi ſane non parum moleſtum erat. Noſti enim, quàm ſit amor omnis ſollicitus. Præter enim quam quod carebam fructu ac ſvavitate illarum, verebar etiam, ne tibi aliquid incommodi accidiſſet, cum ſciam, quàm diligens ſis in ſcribendo. Non enim arbitror facile aliquem inveniri poſſe, qui te in hoc officio vincat.

Cognovi autem indicio poſtremarum harum, te alias ad me ſcripſiſſe, reſpondiſſeque illis meis, cum quibus ad te miſi libros, à me nuper editos: quæ tamen in itinere perierunt: certe ad manus meas adhuc non pervenerunt. Implevere igitur hæ me lætitia magna, quia video te valere, ac poſſe optimis artibus operam dare. Recordor enim ſuperioris tui graviſſimi morbi, ſententiæque medicorum, qui pene tibi omni genere ſtudiorum interdixerunt: unde naſcerentur incommoda non parva. Nam & tu ſperato fructu laborum tuorum gloriaque caruiſſes, & qui magnas utilitates ex tua doctrina capere poſſunt, &quotidie capiunt, repente illis ſpoliati fuiſſent: ſed ego quoque, qui celebror, ferorque in cælum monimentis ingenii tui, non mediocre inde damnum feciſſem. Bene igitur factum eſt, quod periculum nullum nobis inſtat tam gravius mali: tu tamen valetudinem tuam tuere: diligentiæq; plurimum adhibe, ut te tibi nobisque, qui te valde diligimus, conſerves. Ego certe valeo, ac firmioribus etiam

cor-

corporis viribus ſum, quàm, cum tu hic aderas, eram: quod tamen mihi non contingit, quia remiſerim aliquid de laboribus, aſſiduiſque meis ingenii exercitationibus: quin potius in ipſis majore diligentia curaque verſor, quàm umquam fecerim. Cum enim tu mihi & alii plures amici ſvaſeritis, ut adgrediar ad opus illud multorum vigiliarum, conerque explicare libros Ariſtotelis de optimo ſtatu civitatis: ſcito nunc me nihil aliud moliri, incumberéque in eam curam toto animo. Quod igitur à tenuibus ingenii mei viribus, mediocrique eruditione expectari poteſt, non patiar amplius à me deſiderari. Nullum enim ſino diem præterire, quo non aliquid notem, quod eo faciat, eruámque aliquid è tam mamagno cumulo difficultatum. Ut autem ſcias, me non oblitum eſſe ſtudium illud, quo vidiſti me magnopere teneri, & quod etiam una diligenter cognovimus, narrabo tibi, me ſcripſiſſe libellum de cultura olearum, fructibusque magnis & multis, qui capiuntur ex hac nobili ſtirpe, & quaſi con-

feciſſe ἐγκώμιον ipſius: atque illum, ut communior ſit patrio noſtro ſermone. Eſt autem ille in manibus omnium, qui re ruſtica delectantur, & non parum probatur, peragravitque univerſam Italiam. Si igitur facultatem aliquam ad te ipſum mittendi habuero, utar ipſa, etſi regio veſtra hanc arborem reſpuit, ut ſcilicet reguſtes aliquando noſtrum ſermonem, quo valde delectabare, &quem etiam ita didiceras, ut in media Etruria natus & altus videreré. Putabis enim, cum leges, te mecum loqui. Oricellarius & Ricardius delectati magnopere ſunt ſalute, quam voluiſti me ipſis tuo nomine dicere, teque vehementer amant, quod tam firmam eorum memoriam retineas, ipſoſque abſentes tanto ſpatio terrarum ita ames, ut, cum præſentes aderant, amabas. Hoc enim proprium eſſe intelligunt probi viri. Vale. Florentia V. Id. Xbr. Anno M. D. LXIX.

El-

EIDEM.

EPISTOLA VIII.

MUltas ego tuas, & eas quidem omnes ſvaves ac plenas ſummi amoris accepi epiſtolas ex eo tempore, quo à nobis diſceſſiſti: pluribus autem illarum ſtatim reſpondi, nec tamen omnibus: expectabam enim, ut liber ille meus, quem noſti, excuſus foret. Unà enim cum litteris ipſum mittere volebam: negotium vero hoc magis lentum fuit propter varia crebraque librariorum impedimenta. Ipſum igitur tu nunc leges: etſi multo ante legiſti. Sed tamen quædam, ut videbis, addidi. Nonnulla etiam mutavi. Cum autem mihi nunc è manibus exierit hic liber, qui me requieſcere non patiebatur, [eſt enim multo major labor, quàm quisquam putaret, hujuscemodi ſcripta conficere] nec ſinebat convertere animum ad alia majora ſtudia; incumbam

toto pectore in curam illam, quam ſcis, ac dabo operam, ut ad finem perducam opus illud, quod mihi multo ante propoſui. Expecto autem judicium veſtrum de hoc meo volumine: veſtrum autem conſideratè dico, non tuum. Tu namque quid exiſtimares de ipſo, jam pridem mihi ſignificaſti: præterea non multum in hoc tibi tribuo. Amor enim, quo me proſequeris, non te ſinit verè de meis rebus exiſtimare, & tamen poſſes, cum id adgrederis, te ipſo ſpoliare: aut ſi non poſſes, cum hęream tibi in medullis, ſaltem deberes. Puta igitur auctorem eſſe hujus operis non Victorium tųm, ſed alienum hominem. Quod ſi hoc præſtare volueris, magis tunc ego judicio tuo, quàm alius ullius aſſentiar. Sed his relictis, [puto enim te non minus hæc de me audire cupere] ego valeo, ac magis etiam, quàm unquam antea fecerim, litteris involvor: nec tamen ex animo dimiſi oblectationes illas meas, quas ſcis. Menſes enim eos, quos ſoleo, ruri conſumo: & agris meis conſerendis opem do. Studium enim hoc me quotidie magis
tenet

tenet. Poſtquam autem hinc diſceſſiſti, non parum eos inſtruxi, & his ipſis etiam diebus opus incepi, quod valde fructus, ut ſpero, & ſplendorem ipſorum augebit. Nec tamen omnia mihi hoc tempore ſecunda contigerunt. Amiſi enim uxorem, cum qua jucunde ſpacio L. annorum vixeram: ex cujus interitu incredibilem dolorem ſenſi. Puto enim ad aures tuas aliquando perveniſſe cum hic eſſes, quàm gravis illa prudensque femina foret. Incommodum autem, quod inde accepi, quotidie me magis premit: nec poſſum ullo pacto ipſum oblviſci. Pauci igitur mortales inveniuntur, qui non crebro conflictantur aliquo malo. Tu quoque mihi ſignificaſti, cum in itinere adhuc eſſes, in hujusmodi acerbum caſum te incidiſſe, fratremque tuum, puerum optimum, fato functum tunc fuiſſe; qui nuncius mihi valde moleſtus fuit. Perſpexi enim ex tua epiſtola, quantopere illum dilexeris. Sed etiam cum tua, quam accepi bis diebus, epiſtola, erat ea, quam ad Baſſevitium, ſcripſi-

ſti, de obitu matris ipſius: quam odioſam plagam, ut audivi, ille à te primo cognovit: etſi litteræ ſero venerant. Oportet igitur cogitare, nos homines eſſe, & hac conditione in hanc vitam veniſſe, ut hæc incommoda penitus vitare non poſſimus. Ego certe conor animum meum confirmare, & reſiſto dolori, quantum valeo, qui tamen crebro me refricat, ac pungit: ſed finem faciam mœrendi, ne συμπάθειαν tuam evocem. Scio enim te valde rebus meis adverſis ſollicitari. Unum autem tuum non accepi faſciculum litterarum: in quo erat epiſtola Joachimi Friderici. Quare, cum ſcribes ad ipſum; quod illi epiſtolæ non reſpondi, me ipſi excuſabis ſedulo: neque enim potui. Mitto autem ad eum unum ex his meis libris, qui erit unà cum reliquis. Tuæ nunc partes erunt curare, ut ad eum perferatur, & exile hoc meum munuſculum verbis tuis politiſſimis ornare. Feciſſem vero ego libenter, quod mihi ſuaſeras, pertinens ad hanc rem, ſed veritus ſum ne viderer aliquibus officio meo deeſſe, qui relictis

noſtris.

noſtris, maximè illuſtribus, alienos, licet omni honore digniſſimos viros celebrarem, ſimulque apud ipſos offenderem, quorum mihi benevolentiam, quacunque re honeſta facere poſſum, conciliare debeo. Vale, & à me nunc, poſtpuam ſolutus illa moleſtia ſũ, crebriores litteras exſpecta. Florentia XI. Kal. Februar. An. M. D. LXIX.

EIDEM.

Epistola IX.

Litteræ tuæ, V. Id. Mart. datę, fuerunt mihi gratæ mirum in modum; exſpectatio quoque illarum, quas polliceris te ad me ſcripturum ſub Kal. Aprilis multo uberiores, accidit mihi jucundiſſima. Epiſtolam tuam ad Joachimum Baſſevitium miſi ſtatim, ut juſſeras: ipſum autem videram non multis ante diebus bene valentem. Miſſus enim fuerat ad Principem noſtræ reip. communi nomine veſtrorum juvenum, Senis honeſtarum artium

tium perdiſcendarum cauſſa digentium, ut commoda quędam ab ipſo impetrarent: quod negotium facile & ex ſententia confecit. Ego urgeo opus illud magnum, tibi notum quod vereor, ne me pondere ſuo opprimat. Quotidie enim magis intelligo, non eſſe illud onus meorum humerorum: conabor tamen ſtudio, & diligentia ſupplere, quod ingenium & doctrina præſtare vix poteſt. Tu me amato, exploratumque habeto, paucos eſſe mihi, ita uti tu es, caros: quod facio merito & amore tuo magno erga me officiisque impulſus: dicerem coactus, niſi pronus valde eſſem erga honorem & exiſtimationem tuam, nec ſtimulo ullo in hoc egerem. Vale. Florentia. XV. Kalend. Jun. Anno M. D. LXX.

EIDEM.

EPISTOLA X.

CUm paucis antea diebus ad te litteras exaraſſem longiores, quibus tuis reſpondi, accepi ex epiſto-

piſtola Baſſevitii noſtri, qui Venetiis nunc degit, ipſum ex Italia diſcedere, domumque redire nunc velle. Quare committere non potui, quin rurſus ad te ſcriberem: quod tamen ſine tanta etiam occaſione libenter facerem. Aſpicere enim mihi te videor, quem valde amo, ac tecum familiariter loqui, cum ad te ſcribo. Certa autem de cauſa factum eſt, ne in diſceſſu hoc ſuo me ſalutarit, quam ab eo accipies. Ipſe quoque juſto hoc ejus impedimento magna lætitia privatus ſum, quam cepiſſem ex aſpectu ipſius. Scis enim quantopere hominem diligam, & ipſum dignum putem, quem omnes nobiti & docti viri amplexentur. Tu igitur pro me diu iſtic fruere moribus & comitate ipſius. Niſi autem ſcirem te eum valde amare, auderem etiam tibi illum commendare, atque id quidem de meliore nota: cognoſcere autem hinc poteſt, quantus ſit amor meus erga illum. Nam quin auctoritas tua in iſtis locis plurimum ei prodeſſe poſſit, non dubito: utinam mea tanta apud veſtros opulentos homines ac Princi-

pes

pes viros foret, gradus nullus honoris ei deeſſet: ſed teſtimonio tuo, & gratia, qua flores apud illos, quod ego efficere non poſſum, facile præſtabis: ipſius etiam induſtria doctrináque varia facile per ſe intelligetur, ac viam ſibi aperiet ad honores, & non parvos gradus dignitatis. Quare de hoc non laborabo, neque tibi aliquid oneris imponam, ut illum magis, quam facis ex vetere noſtra conſuetudine priſtinoque judicio tuo erga illum, foveas & in manibus habeas. Vale. Florentia, prid. Non. Novemb. Anno M. D. LXX.

EIDEM.

Ep. XI.

Litteræ tuæ, IIX. Kalend. Septembr. Sverino datæ, fuerunt mihi valde jucundę, ut ceteræ omnes tuæ. Expreſſiſti namque in illis animum tuum pronum erga me hono-

noremque meum mirum in modum: quod tamen non nunc primum feciſti: ſed ſtatim ut à nobis diſceſſeris, vehementer in hanc curam incubuiſti, totoque pectore conatus es, quocunque veneris, ſervire laudi ac gloriæ meæ, & benévolos aliquos mihi oratione tua prædicationeque mearum laudum conciliare. In quo tamen vereor, ne valde peccaris, qui illa, ſi qua ſunt in me laude digna, nimis extuleris, & modum nullum in me celebrando ſervaris. Sed hoc totum proprium eſt tuæ probitatis & virtutis ſingularis. Magis enim φιλόφιλον, quàm te, cognovi adhuc neminem, nec facile arbitror inveniri poſſe, qui ad hanc laudem propius accedat. Laudem enim ipſam judico, & eam quidem non parvam. Verum de hoc nunc verbum amplius non addam. Sæpe namque, ut video, mihi occaſionem præbebis tibi de hac tua incredibili humanitate, naturæque bonitate gratias agendi, & nova quædam prædicandi. Audire quoque de rebus tuis bonis crebro aliquid, amoreque, quo te proſequitur Princeps

ceps tuus, fuit mihi valde gratum, non minusque lætor, commodis iſtis tuis, quàm ſi mihi illa ipſa obtigiſſent. Cum autem de virtute & liberalitate Ducis Megapolitani à multis multa jam pridem cognoverim, hoc qnoque mihi non parvum ſignum eſt ſapientiæ ipſius ac judicii ſingularis, quod operam dat, ut liberi erudiantur, & honeſtis artibus diligenter incumbant, teq; huic curæ præfecit, qui egregiè, quod in hoc munere obeundo requiritur, præſtare potes. Quis enim neſcit in pueris inſtituendis teneraque illa ætate expolienda in primis neceſſariam eſſe doctoris probitatem, deinde fidelem elegantemque eruditionem? quæ profecto in te non mediocria ſunt. Sed pollicitus ſum ſuprá, me de tua laude ſilere nunc velle. Quare ne tam cito oblitus id videar, revertar ad Principem tuum, qui hoc curat, eodem tempore honori filiorum proſpicit, & utilitati populorum, quos regit. Cum enim ipſe eos recte ordinéque gubernarit, cujus rei gerendæ, maximæ omnium rerum, facultatem conſecutus

ſit,

ſit, non parva ex parte, à doctrina, ſcientia bonarum artium, quâ ornatus eſt: videtur prudenter benigneque facere, atque iiſdem coſulere, cum providet, ut etiam poſtquam ipſe lege naturæ liberatus hoc onere fuerit, à ſuis, præditis iiſdem dotibus animi, cuſtodiantur, & quantum effici per ipſos poterit, beati reddantur. Cum igitur hæ tuæ partes nunc ſint: [ſuſcepiſti enim perſonam Phœnicis, qui à Peleo patre Achilli informando delectus eſt, ut redderet illum ſtudio ſuo, *μύθων ῥητῆρα, πρηκτῆρά τε ἔργων* :] cum, inquam, hæ tuæ partes ſint, debes in hoc præclaro honeſtóque munere toto animo verſari, & omnes cogitationes tuas conſumere. Ego autem, etſi compertum habeo, te omnibus rebus abundare, quæ tanquam inſtrumenta ſunt hujus ædificii, magnificique operis, nec ullam in partem mea ope egere: tamen, ſi qua re potero tibi prodeſſe, ut ſemper cæteris in rebus ſedulo feci, ita in hac quoque tibi non deero, atque id deſiderio, quo flagro te ornandi. Tu igitur videbis, qua potiſſimum in re

tibi utilis eſſe poſſim, laboremque tuum minuere: atque omnem interim diligentiam adhibebis, nervosque ingenii contendes, ut onus, quod ſuſcepiſti, ad finem ſumma cum laude perducas. Vale. Florentia V. Kalend. IXbr. Anno M. D. LXX.

EIDEM.

Ep. XII.

HEri accepi epiſtolam tuam, Caſeli optime, mihique cariſſime, datam V. Kal. Sept. quæ me referſit lætitia ſingulari. Amo enim te, & merito quidem amo, memoriáque tui vehementer delector, quæ ſine tuis etiam litteris nunquam ex animo meo diſcedit. Cur enim non diligam [omitto virum doctum & ſcientia multarum rerum inſtructum] tam probum virum tamque mei amantem? Amo igitur te tibique omnia bona opto, poſtquam tanto ſpacio terrarum ſejunctus nihil efficere poſſum, quo te ju-

juvem; & in hac re animo meo ſatisfaciam. Quæ certe à me proficiſci poſſunt ad dotes animi tui celebrandas, multas & magnas, etſi præconio meo non eges, parata tibi ſemper erunt; nec ullam unquam occaſionem hujus rei amittam. Te valere ac firmiore corpore eſſe, quam ſolebas, gaudeo: hortorque, ut ſummo ſtudio valetudini ſervias, quod facere nunc debes, non tantum ſalutis tuæ tuendæ cauſa, verum etiam lætitiæ, quam inde capiet virgo, quam tibi delegiſti ſociam omnium rerum, quę in vita homini contingere poſſunt. Illa namque ex imbecillitate tua, ne dicam gravius malum, quod inde neceſſario naſceretur, niſi curares valetudinem, plurimam acciperet moleſtiam. Debes autem contra, honeſta omni ratione, qua potes gaudium ipſius ac voluptatem augere. Laudo vero judicium tuum, qui poſt tot labores ſuſceptos in perdiſcendis ingenuis artibus, & tam multas longinquasque terras peragratas, contuleris te in iſtum portum ac requietem. Ipſe enim de matrimonio ſic exiſtimo,

arbitrorque hoc eſſe verum ac certum ſolatium vitæ, niſi aliquis in hac re infelix admodum fuerit. Nam qui ſapit, ratione facile poteſt mederi incommodis nonnullis, quę ſecum trahit hęc copula, comitanturque plerunque ingenio muliebri. Ego certe nullam umquam majorem voluptatem ſenſi, quam ex officiis fidelibus uxoris, cum qua cum vixiſſem intervallo L. annorum, ereptam mihi morte ægre admodum tuli. Conſilium noſtri illius amici, quem non nominas in litteris tuis, ſignificas tamen ita, ut me fallere non poſſit, quod ſit ignoro, qui ſe conterat in tot regionibus contra commoda valetudinis ſuę perluſtrandis. Hoc enim facere poſſunt, qui non valens ſolum, ſed vegetum etiam corpus habent, quamvis omnis peregrinatio expoſita ſit multis & variis periculis, quod ego quoque aliquando, cum meis magnis damnis, expertus ſum. Sed de hoc homine ſcribet ad te quædam filius meus. Ego valeo & urgeo opus illud, quod noſti, & jam pene ad exitum ipſum perduxi; qui aſſiduus meus labor

cauſa

cauſa eſt, ut infrequentius ſcribam ad amicos. Omne enim tempus, quod conſumo in aliis litteris, videor mihi eripere huic inſtitutæ ſcriptioni. Vale. Florentia IX. Kal. Decemb. Anno M. D. LXXI.

EIDEM.

EPIST. XIII.

NE valeam, mi Caſeli, ſi quenquam diligo plus quam te. Quod autem arius ſcribo quàm ſolebam, noli putare fieri, quia meus animus erga te ullam in partem immutatus ſit. Neque enim verum id eſt, nec effici ullo pacto poteſt. Poſtquam enim te ſemel amare cœpi, quod feci juſtis de cauſſis: impulſus inquam benevolentia non parva tua in me, & commendatione eruditionis, & ingenii tui, dum vivam in eadem voluntate permanebo: etſi magnis intervallis locorum ſejuncti ſumus. Sed hoc etiam tantam vim non habet, ut penitus frangat amicitias: præſertim, quę ſolidas,

ac firmas radices habent. Veniet autem, ut ſpero, tempus, cum hac quoque in re tibi ſatisfaciam, & crebras ad te litteras mittam. Semper enim ſecum aliquid afferent, quod ad honeſta ſtudia, reconditamque doctrinam pertineat. Cur autem hoc tempore id non faciam, arbitror tibi notum eſſe. Urgeo enim opus illud magnum, quod ſuſcepi, fortaſſe non ſatis prudenter, toroque animo in eo occupatus ſum. Ætas autem gravis me admonet, ut properem. Quare omnis hora, quæ mihi eripitur, exiſtimatur à me tardare illam curam. Quibus præterea premar quotidianis occupationibus, non te fallit. Malo enim ita ipſas appellare, quàm labores. Hæc igitur cuncta verè, fideliterque prolata, me tibi purgabunt, ejicientque è pectore tuo ſuſpicionem omnem, ſi qua forte eò irrepſit, ne minus id ego negligentia, aut imminutione aliqua amoris præſtiterim. Te autem valere, & erudiendis maxime illuſtribus, atq; optimis pueris operam navare, libenter audivi; quos ſpero ſtudio, & diligen-

gentia tua expolitos, tales evaſuros, ut plane reſpondeant honeſtæ tuæ, elegantique diſciplinæ, & origini claræ, ſangvinique prudentiſſimi patris. Vale. *Florentia.* pridie Non. Mart. M. D. LXXIV.

EIDEM.

EPISTOLA XIV.

NActus occaſionem ſatis bonam mittendi orationem, quam ſuperioribus diebus habui in funere magni noſtri Ducis, amittere eam nolui. Leges igitur ipſam, cum tibi commodum erit, atque eodem animo leges, quo cetera mea ſcripta ſemper legiſti, id eſt benevolo, & non valde exquiſito, neque acri judicio. Noſti enim ætatem meam, & multas variasque occupationes, quibus quotidie diſtineor, & publicis, & privatis. Brevitas etiam temporis impedimento mihi fuit, ne poſſem tam grande argumentum pro dignitate tractare.

Sero enim huic triſti muneri obeundo delectus ſum. Sed hęc levia, & indigna amicitia noſtra. Illud ſcio gaudebis, me valere, & toto animo incumbere in noſtra ſtudia litterarum. Neque enim adhuc ſenectus, etſi gravis, ita mihi moleſta eſt, ut cogar penitus Muſis nuncium remittere. Tu quoque valebis, & me diliges. Hæc ſubito ſcripſi, quia, cui daturus epiſtolam eram, properabat. Florent. Idib. Quinctil. M. D. XXIII.

Jo.

Jo. Caselii
EPISTOLARUM
LIBER VI.

EPISTOLÆ
AD
BARONES & NOBILES QUOSDAM.

*** *** ***

SVANTHONI BIELKE
Baroni, Domino in Salſtad &c.

Epistola I.

Multæ mihi certæq; cauſæ ſunt tui amandi, ſive etiam colendi, Svantho. Utrumque autem à me egregiè præſtatur, & fideliter. Ipſa quoque eam naturam habere puto, ut ſi integritatem ſuam

am tueri debeant, divelli nequeant. Quid enim ſinceri ſit in benevolentia ſine cultu? cultus autem ſine benevolentia non jam ſpeciem habebit adulationis, ſed erit ipſa adulatio, peſtis optimarum vitæ rationum. Sed cauſſarum, de quibus dixi, aliæ acceſſerunt aliunde, nec leves & bonæ, ſed graviores & penè neceſſariæ ex te ipſo trahunt originem. Etenim ut initio nomen tuum audivi, ſtatim equidem tibi volui, mihique de te bene fui ominatus. Perſpexeram enim gentis veſtræ perilluſtris juvenum aliquot virtutem: inprimis autem mihi cum Thurone neceſſitudo à permultis annis interceſſerat. Cum enim ego olim ex Italia reverſus, primum hic ſedem fortunarum ſive vitę figerem, quo tempore vicini Reges acre terra marique bellum inter ſe gerebant, viximus inter nos familiariter. Ille deinde longinquas terras adiit, non ſolum viſendi gratia, ut plures faciunt, ſed ut doctrina uberiore & cumprimis ſcientia politica animum expoliret. Cum ex intervallo plurium annorum aliquot abhinc annis

annis rediens & ipſe ex Italia, hâc tranſiret, amicitiæ jus renovavimus. Sed litteræ Nicolai Raſcii, hominis doctiſſimi atque item veteris amici, plenius me de te erudierunt. Verum ubi ad vos venit Baro Chriſtianus Hornius, ſororis tuæ maritus, quicum mihi non etiam nihil antè interceſſerat conſvetudinis, expoſuit nobis intimos animi tui ſenſus, quemadmodum cum ſtudio virtutis litteras colere conſtituiſſes. In hoc vidi deinceps animi tui conſtantiam. Nec enim paſſus fuiſti, te ſplendore vitæ aulicæ, aut ſpe majoris dignitatis & opum ab inſtituto retrahi. Cum enim in comitatu Regiæ legationis Sveciæ ad Comitia Polonica veniſſes, quibus Regis veſtri filius, Princeps Sigismundus, Rex Poloniæ deſignatus fuit, ejusque adventum exſpectaviſſes, non adjeciſti animum ad ea, quæ plurimorum oculos facilè præſtringerent, ſed ad nos direxiſti iter tuum, ubi in otio Muſico, diu deſiderato, deliteſceres, ſive potius diſcendi laborem tolerares. Labor enim eſt, quod multi

multi habent pro otio. Si enim foret nihil hic niſi otium, non ita pauci, itáque lentè accederent ad doctrinę ſtudia, nec qui deguſtaſſent amaras hasce virtutis & ſapientiæ radices, ita facilè ſe ſubducerent. Nec tamen nos otii nomen repudiamus, nec inficiamur, jucundum eſſe, omnemque moleſtiam dulcedine ſcientiæ facilè abſtergi. Itaque nihil mirum, ſi nuncio voluptatibus remiſſo, ad quas feruntur plerique fortunatiores, & poſtpoſitis fortunæ bonis, de quibus digladiantur inter ſe primi mortalium, nec labore nec vigiliis ullis frangitur: licet alii mirentur, nos in re, ut ipſi judicant & accipiunt, prorſus nihili eſſe occupatiſſimos, & non ſolum negligere maxima vitæ ornamenta, ſed interdum etiam projicere: quorum illud ſtultitiæ affine, hoc à furore non multum abeſſe videatur. Etenim graves etiam ſumptus facimus, valetudinem vitamque ipſam ſæpè in diſcrimen adducimus. Quis enim abeat peregrè ſine viatico? quis ſine argento excipitur? quotusquisque in alieno cœlo non experitur febres, alios

aliosve graves morbos? quod iter longinguum ſine periculo, ſive terra, ſive mari ſieri animadvertimus. Quo iſtam animi tui conſtantiam pluris facio, & plus cauſſæ tui prædicandi, quàm cohortationis pangendæ habeo. Probo vero etiam rationem, quam ſequeris. Cum enim te præ cæteris ſtudiis, ad eloquentiæ & politicæ ſtudium contuleris, rectè & bonos ſcriptores & hiſtorias omnium & temporum & orbis partium, præterea cognoſcis. Sed nihil rectius, quàm quod Græcas litteras habes in pretio. Græcis namque litteris, ut propriis arculis, theſauros ſapientiæ ſervari, te ſatis vidiſſe arbitror. Sermonem quoq; ipſum cognoſſe, non erat quidem abs re: ſed ſecundum eſt, magnumque adeo, & præcipuum, Græcis diſciplinis incumbere, quod ipſæ non ſatis à quique Latinis litteris ſunt explicatæ. Animadverti, quàm libenter acceperis, cum alia, quæ à Peripateticis ſumpta, tum quæ ex Plutarcho adverſus curioſitatem & garrulitatem, tradidimus. Nec mirum, te iis delectari, quæ ſequaris. Tu enim de iis

&au-

& audis cupidè, & loqueris accuratè; quæ operę pretium ſit non taceri: tu tuas res tibi curæ habes, relictis aliis, ita ratus, vix eſſe cuiquam ſatis temporis, ad ea agenda, quæ ſunt proprii muneris; proinde magnæ eſſe ſtultitię, vel extremæ malitiæ, in aliena inquirere, & ea curare, quorum curatio turbet fortè multos, juvet neminem, ipſius curioſi rebus & exiſtimationi noceat maximè. Nec dubito vero, quin ejuſmodi doctrinis te meliorem fieri ſentias. Magis enim magisque indies vitam hominum intelligis, & rectius de unaquaq; re judicas, & tum benè dicere tum benefacere magis deſideras, & eniteris ſtudioſius. Quod ſi ita eſt, uti mihi multis, nec dubiis ſignis perſvadeo, nihil malle te, quam iis animi epulis perfrui, quibus ille alatur & perficiatur, credibile eſt, nec cuiq; tuorum familiarium dubium eſſe poteſt. Hoc equidem me tam auctore, quam approbatore facies: cumq; in hoc eris, ubiubi gentium eris, me amabis, quod facis hactenus, uti te mihi carum eſſe intelligis. Vale. Roſtochio XI. Kal. Majas. 1589.

CHRI-

CHRISTIANO DISTEL-MEIERO, Domino in Malsdorff & Radesleben.

EPISTOLA II.

GRatum tibi eſſe ſtudium meum, non dubitabam, non ſolum, quia plus mihi in litteris tribuis quam ipſe arrogem, ſed etiam, quia me mirificè amas. Solemus enim quæ ab amicis proficiſcuntur, quamvis tenuia, in rebus cariſſimis habere, & non raro multo etiam precioſioribus anteponere. Non putabam autem, te cogitare de referenda gratia, quaſi ἐπὶ ῥητῷ. Certò ſciebam, ſive ſcripſiſſem aliquid, ſive nihil ſcripſiſſem, te non defuturum, ſi opus eſſe oſtenderem, aut tibi in mentem veniret, in rebus meis, neque mihi, neque meis: meis autem, cum ſi quos tibi commendarem, in quo feres audaciam meam, tum qui ex me nati, qnotidie opem meam implorant, majoremq; cum ętate propediem flagitabunt,

ut nullum verbum faciant. Quod ſi mihi ſoli viverem; nemini mortalium gravis, contra quibus poſſem, ſtuderem eſſe uſui. Etiam nunc quibus queo, & quantum omnino queo, ſervio, potiſſimum ingenuæ doctrinæ ſtudioſis adoleſcentibus: quoniã mihi in aliis vel nihil, vel parum facultatis eſt: alterum æquè declinaturus mihi in perpetuum videor, præſertim cum litteris & litterarum cultoribus olim à Regibus conſtituta præmia, paullo antè prorſus evanuerint, ἠΰτε καπνός. Jam verò præter omnem expectationem meam luculento me munere affeciſti, quo pleniſſimè teſtatum mihi faceres animi erga me tui ſingularem benevolentiam. De eo te amo, daboque operam, ut aliquando coram tibi gratias agam: ſi hoc brevi non fiet, aliam viam inveniam, qua magis tibi probem auimum meum, & tuum in me complectendo magis confirmem: aut quoniam hoc non opus eſt, oſtendam, quam non erraris in hoc, qui me vel ultrò, vel, cur enim diſſimulem? ea facilitate in amicitiam adſciveris, de ſermonibus bonorum, & qui-

quibusdam ſanè mediocribus ingenii monimentis notiorem, quam de facie. In eodem vero faſciculo accepi plurium perelegantia ſcripta, gaudeoque univerſum penè chorum muſicum præſto fuiſſe honori tuo: non equidem injuria, quem tu ſtudio & præſidio ſublevatum tuo, velis eſſe ſemper ornatiſſimum. Probo etiam præclarum tuum de Thoma Hubnero judicium, quem cognovi jam ab adoleſcentia virtute & integritate vitæ nemini ſecundum; de ejus animi dotib. ita ſentio, ut in copia optimæ doctrinæ, & admirabilis in dicendo facultatis ei neminem præferam. Qua in re cum mecum non diſſentias, perges eum veteri tuo amore complecti, magis etiam, quam me ipſum. Cur enim hoc non feram? cum intimos ipſius ſenſus certius perſpexeris, quam meos, hominis tibi à pueritia notiſſimi: non dicam magis, ne quod mihi tribui cupiam, ipſe derogem. Tantum autem abeſt, ut illi invideam, ut hoc etiam te rogem. Declarare etiam ei potes amorem tuum conſilio & ope, & cogitare ubi id facias.

Cenſeo enim ſubvenias hominis pudori. Eum enim probare in bonis ita debemus, ut non negligamus: utrumque prudentis eſt, hoc benefici. Non potes autem ignorare, in quas difficultates quorundam perfidia conjectus ſit, quos cum ille juvaret, ſe penè, certè de ſuis multum perdidit: non levibus curis ipſius animum angi ſcio. Da quoque mihi veniam, qui tibi eum commendem, in quo amando mecum certes. Non reprehendenda videtur cura, quæ pro amico ſuſcipitur, nec ſupervacanea: neque perindè impudentes in aliena re, ut in propria videmur: quanquam & hanc meam puto: ſed ſcis ut loqui conſveverimus. Vale. Roſtochio X. Cal Sept. An. M. D. LXXXI.

Ep. III.

quâ

EIDEM

de Nuptiis minoris Filiæ DO-

RO-

ROTHEÆ nubentis ALBERTO Comiti ab Eberſtein, Domino in Neugarten & Maſſov in Pomerania, gratulatur.

COgitanti mihi de litterario munere olim tibi promiſſo, & à te pridem deſiderato, fama aliquot abhinc menſibus oſtendit argumentum, in quo com̃entando aliquid temporis rectè ponerem, non ſolùm, quòd viderem, quibus alii erudirentur, ſed quæ etiam, præſertim ſi tu auctoritate & conſilio & opera accederes, publicè profutura credi poſſent. Ab exceſſu enim VII.*viri* Brandeburgici JOACHIMI FRIDERICI, cum laudatiſſimo Patri, ſucceſſiſſet JOAN. SIGISMUNDUS, Princeps optimus, nullum officium primariæ in imperio dignitatis neglexit, qui antè de omnibus eſſet eruditus, & plurium ſpecimen magna induſtria feliciter edidiſſet, tùm in media Marchia, tùm foris. Tranſito jam Iſtula venerat in Boruſſiam: quæ

ibi gereret, quæ etiam diceret, multa nunciabantur. Facta enim & dicta Regum & Principum latere non poſſunt, & erumpunt per ſe. Imò hoc eſt hominum ingenium, ut in illa curiosè inquirant, & quæcunque odorati fuerint, quaſi præcones precio conducti, decantent ultrò. Nunciabatur de artibus pacis ſermones ſæpè inſtituere, & in iis de viſitanda Academia [ſic enim de emendatione etiam magnarum rerum de conſvetudine ſacratum litterarum loquimur, quam ἐφορείαν quoque commodè diceremus] mentionem injeciſſe aliquoties, quòd intelligeret, ita ſe habere, quod ſapientes probarunt, utinam potentes, quotquot ſunt, amplexerentur: unamquamque Academiam fontem eſſe boni, & officinam felicitatis humanæ: quod de rectè condita, & benè culta, veriſſimè aſſeveratur. Id cum ab aliis ad alios relatum & perſcriptum eſſet, mihi quoque amici litteris prædicarunt, ſive prædixerunt, quod fieri optaremus utrinque. Ego verò ratus, me ad te ſcribendi occaſionem nactum, neque oblatam, dimit-

mittendam, credidi me habere jam ma-teriam, in qua experirer, quid poſſem docere aut dicere: & poſſem fortè non nihil. Hoc enim niſi ipſe comperiſſes, quod aures tuas prætervolare non po-tuit, ſi tibi ſive primus, ſive præter a-lios, (namque & hoc mihi licet) narra-rem: te præterea rogarem ſive mone-rem, ut prima ſive optima commodi-tate hujus divini conſilii, καὶ προαιρέσεως βασιλικῆς mentionem faceres: ut vena-tores de canibus paſſim concionantur, & Principum filiis momenta venandi modò lepores, modò hinnulos, modò apros, modò cervos, ad lupos, uros, leones usque, non inſuſurrant clancu-lum, ſed alta voce decantant. Non ſolùm autem ſuper hac re verborum a-liquid facias, ſed & tui loci aliis inſu-per in eandem ſententiam pertractis, ſi-ve in ea confirmatis, ſimul plures ſancto operi manus admoveatis, & quę vo-bis ab illo Archinauclero demandentur, exequamini. Eſtis enim vos primates & oculi & manus Regum, ut Perſæ loqui ſolebant. Hanc verò cogitationem non equidem abjeci, ſed eam mihi una

cauſſa minuit, altera retardat. Motus enim his menſibus exorti in Germania ſcrupulum injiciunt animo meo. Vix enim turbatis rebus, tanto metu belli, hæc deliberatio inſtituatur. Omni enim tumultu publico, cum reliquæ artes pacis jacent, tùm locus Muſis nuſquam eſt. Spem tamen ipſe bonam fovebam, reputans mecum, & legibus poſſe & ſolere diſceptari contentiones maximas, & abundare Germaniam bonis ſenatoribus, neque nihil valituras miſerorum ad Deum perpetuas preces. Quando autem aliquid meditationum in hunc finem etiam annotare cœperam, tùm amici nobis exponunt, parare te hoc vere nuptias ſecundæ filiæ, nobiliſſimæ virgini, DOROTHEÆ DISTELMARIÆ, quod poſtea è tuis litteris, ac paullò pòſt ex te ipſo pleniùs cognovi, cum legatione ampliſſima perfunctus, tranſiens me ſalutares pro veteri tua in me benevolentia, qua me adoleſcens complecti cœperas, cum tu in academia ad Viadrum liberalibus diſciplinis magno ſtudio incumberes, ego in acad. Baltica ad

ad Varnum politiores litteras primo loco docerem juventutem Megapolitanam, multos; qui è vicinis regnis capiendi cultus ingenii gratia ad nos confluerent. Etenim Joan. Schoſſerus, æqualis meus, mihi è ſeptemvirali acad. ad Albim, ſtudiis & animo conjunctiſſimus, tibi vel lucubratiuncularum mearum aliquid legendum dederat, vel de me, noſtraque amicitia, è ſimilitudine ſtudiorum nata, expoſuerat. Idem de prętantia tui ingenii, & ſingulari ſtudio, quo flagrares optimarum artium, earum potiſſimùm, quibus vita hominum recte ſanctèque coleretur, ad me ſcribebat. Namque illi graviſſimo & doctiſſimo viro Pater tuus, LAMPERTUS DISTELMARIUS vir ſapiens, Marchionis VII.*viri* Senatus princeps & Cancellarius, te erudiendum informandumque ad paternum exemplum crediderat. Ex his primodiis inter abſentes nata notitia, excrevit in certam & conſtantem amicitiam, auctoritate illius Æmiliani, viri boni & præſtantis poëtæ; ut de cæteris illius animi dotibus non dicam.

Poſſim enim & verè & uberrimè referre multa, ſi locus pateretur, nec ipſe aliò mihi properandum ſtatuerem: & extant mei de ipſo amoris & judicii teſtimonia in illis epiſtolis, quas ipſe ſuis lucubrationibus olim adjiciendas cenſuit, etſi eadem & multò plura hodiè luculentiùs ſcriberem: & faciam in loco, etiam tibi gratificans. Nam, ni fallor, illius laudes, tuas, & tuæ actiones contrà illius nomen illuſtrabunt. Inter nos autem disjunctos locorum ſpatio alia intercedere commercia non poterant, quàm per litteras, quarum ego, præſertim quas experi intelligerem, parcus neque illa ætate eſſe ſolebam: laceſſitum epiſtolis me quoque diligi, aut aliquo loco haberi ſuſpicans. Cùm igitur à vobis aliquæ, & doctrinam & benevolentiam redolentes, mitterentur, neque à nobis nullæ veniebant. Non enim me dignum putabam, pigriorem videri in re non difficili, cui nullum diem à litteris abeſſe liceret. Ipſe verò poſtquam te in ſuum ludum vocatum, in ſenatu ampliſſimo ſententiam dicere juſſit, ubi te in nego-

negotiis exerceeret, neque hoc ſcribendi ſtudium omiſiſti, neque deinceps, cum in ampliſſimo & negotioſiſſimo munere patri ſucceſſiſſes: deniq; hàc iter faciens, quod evenit, dum hìc vivo, aliquoties, & me tibi adeſſe juſſiſti, & ipſe veniſti domum meam, ut me abs te tanti fieri ſentirem, quanti ego me & mea non æſtimo: non tantum officiis, quorum erga me & meos non obliviſcor, ſed animo me magis tibi obligaſti ad te obſervandum. Obſervantiam autem, etſi ipſe quoque eſſe animi cujusque ſentio, tamen prodi obſequiis & ſtudiis oportere non minus ſtatuo. Itaque & antè ejusmodi ſive ſigna, ſive officia, præſertim tuo illo tempore, quod tempus ſive otium à te fuit pulcrè collocatum, ut cum nihil agere viderere, quibus nihilominus prodeſſes patriæ & diſpiceres & faceres ad hoc usque, quo valetudine recuparata honorum habes quantum, laborum: ab his autem vacuum diem non vides, quod ego accepi à ſapientibus, utriusque rei eſſe fatale, idque ſacrum vinculum.

Hoc igitur una, fortè & altera epiſtola tibi tum gratulabar, non ſolum ut gratum tibi facerem, ſed ut hinc ipſe videres, quàm bonis & amicis ex animo faveam, qui ab omni invidia me ita quoque purgarim, ut mihi minus faventum res ſecundas æquo animo aſpiciam. Quam autem iterum tibi gratulandi occaſionem habeo, neque hanc dimittam, neque aliis felicitatibus tuis annectam alias. Multa enim Deus benigniſſimus in te tuosque bona contulit, ne talium indicem moliri videar, quibus quaſi aſſentans te facere velle videar deum, ut ſolent, qui rem aucupantur præter benevolentiã. Coacervare mihi facile ſit, & parentum tuorum in pluribus præſtantiam, & res veſtras ſecundas, & amicitias, & affinitates. Sed & his relictis & horum ſimilibus, gratulabor tibi, an de filiabus, an de generis? ſive enim te beaſſe videri poſſint filiæ tàm illuſtribus generis, ſive tu beaſſe tam Illuſtribus maritis filias. Verùm ego, ut hoc illudve ſe habeat, curioſè non indagabo, & dicat quis, eſſe arcanas cœli cauſſas, perinde videri,

eas

…eris, ſive ignores: de te ipſa con-
…xiſſe tibi eam felicitatem, ut
…uplerint Comitibus. Nam
…plendore vitæ civilis nemo du-
… quin preciosa ſit res Nobilitas:
…atem, vel comprimis, quæ ſit
…: ordine prima eſt equeſtris,
… regia. Sunt autem, & no-
… propriis recenſentur alii atque
… iis Comites, inde haud dubiè
… quòd in comitatu proximè præ
…, ſive apparerent Imperato
… & Monarcham dixerunt,
… Non enim ita delic
…, aut ineptè ſuperſtitioſi, ut n
… nomina, poſt mutation
… Romanæ rebus ab omnibus g
… impoſita, quæ Latinorum ne
…: ut neque res ipſas videra
… & Græci & Latini Perſ
… utebantur, ut ſuis, cum &
… dicerent & ſatrapas. Prio
… filiam ambiit Comes Joan
…us, Comitis Lin
… Hunc omni gratia [me
…] complectebatur VII.
…us II. Princeps & diſ

eas noveris, ſive ignores: de re ipſa conſtat, illuxiſſe tibi eam felicitatem, ut filiæ tuæ nupſerint Comitibus. Namque in ſplendore vitæ civilis nemo dubitat, quin preciosa ſit res Nobilitas: prima autem, vel cumprimis, quæ ſit precioſior: ordine prima eſt equeſtris, dignitate regia. Sunt autem, & nominibus propriis recenſentur alii atque alii; in iis Comites, inde haud dubiè dicti, quòd in comitatu proximè præſtò eſſent, ſive apparerent Imperatori, quem & Monarcham dixerunt, & licet dicere. Non enim ita delicati erimus, aut ineptè ſuperſtitioſi, ut non uſurpemus nomina, poſt mutationem reip. Romanæ rebus ab omnibus gentibus impoſita, quæ Latinorum nemo audiviſſet: ut neque res ipſas viderant. Namque & Græci & Latini Perſicis quoque utebantur, ut ſuis, cum & gazam dicerent & ſatrapas. Priorem natu filiam ambiit Comes JOANNES CASIMIRUS, Comitis LINARÆI filius. Hunc omni gratia [meminimus enim] complectebatur VII.*vir.* JOACHIMUS II. Princeps & diſertus & ſapi-

ſapiens, & per quam ſtudioſius omni-
bus rebus ornandæ patriæ, Patris VII.*viri*
JOACHIMI I. in omnibus æmulus: ad-
ſciverat in primos familiares Comitem
LINARÆUM, cujus conſilio utere-
tur in architectonicis potiſſimum. Ar-
chitectonice autem Politices imago
eſt, ut hanc illius nomine donare ſum-
mus ſapientiæ magiſter non dubitave-
rit. E quam plurimis primam eſſe ce-
terarum artium facilè apparet. Nam
& ipſa difficultas, & architectorum
præſtantium raritas magis ipſam nobili-
tant, vix ut pluribus annis unus emer-
gat aut etiam alter. Florentiæ cum
primarium templum, divæ Virgini po-
ſtea dicatum, quàm magnificentiſſimum
Germanus animo jam deſignaſſet, ta-
le ipſum quoque condidit usq; ad ſum-
mam teſtudinem, quod ex illo ſecu-
lo in hunc usquè diem admirationi fu-
it, tunc autem cum recens eſſet, ma-
gis obſtupefecit & Etruſcos, ingenio-
ſiſſimos in Europa mortalium, & ho-
ſpites, qui quotidiè Romam tranſi-
rent. Roma enim fuit & eſt Chriſtia-
nis,

od Judæis fuerat Hieroſolyma.
mnium ore eſt, ipſis centum
m inventum, qui tantum in
a arte ingenio profeciſſet, ut
illi templo deſideratum, quod
ſtigium imponeret: auſus cer-
emo temporis intervallo. Quod
operum eſt durabilius? Multa
ille annos condita, etiam hodie
e reſultare, quæ tandem omnia
, corruunt. Romæ ſtant eti-
, Panthéon, ſtupendum Am-
trum, moles aliæ: adhuc nu
ugiunt Pyramides in Ægypto
bus mira ex iis audivimus, c
ſimam religionis ergò iter ſuſ
. Dicam quod, quæcunque
ſententiam dici cogitarique p
, omnia ſuperat: univerſi archit
, artis majeſtatem, hac ſua ç
ornatiſſimam mortalibus inc
dedit, demonſtrat omni
identiſſimè. Denique omnium
nulla eſt, quam quis ullam
m cum hac comparet.
autem ille majoris filiæ

nis, quod Judæis fuerat Hieroſolyma. Illic in omnium ore eſt, ipſis centum annis non inventum, qui tantum in illa divina arte ingenio profeciſſet, ut auguſto illi templo deſideratum, quod dixi, faſtigium imponeret: auſus certè fuit nemo temporis intervallo. Quod etiam operum eſt durabilius? Multa ante mille annos condita, etiam hodie neque vetuſtate, quæ tandem omnia abſumit, corruunt. Romæ ſtant etiamnum, Panthèon, ſtupendum Amphitheatrum, moles aliæ: adhuc nubes tangunt Pyramides in Ægypto, de quibus mira ex iis audivimus, qui in Palæſtinam religionis ergò iter ſuſceperant. Dicam quod, quæcunque in hanc ſententiam dici cogitarique poſſint, omnia ſuperat: univerſi architectus, artis majeſtatem, hac ſua æde, quam ornatiſſimam mortalibus incolendam dedit, demonſtrat omnium evidentiſſimè. Denique omnium artium nulla eſt, quam quis ullam in partem cum hac comparet. Et ſocer autem ille majoris filiæ tuæ,

non

non ſolùm propter dignitatem ordinis,
ſed & hanc ob cauſſam DISTELMA-
RIUS & affinibus ornamento eſt. Quàm
præſtans architectus Etruſcus ille LI-
NARÆUS fuerit, tùm alia monumen-
ta teſtantur, tùm Spandova loquetur
multis porrò ſeculis. Juſſit pater, ut
vir prudens & magnanimus, filios eti-
am alteri architectonicæ ſeſe à primis
annis dedere, quæ eſt gubernatrix gen-
tium. Igitur artibus pacis clarus, Co-
mes, JOAN. CASIMIRUS LINARÆ-
US apud Marchionem CHRISTIA-
NUM in Franconia princeps ſenatus
eſt, & ſummi judicij Præſes, quòd
ingenuis diſciplinis eruditus, inſtru-
ctus peritia plurium linguarum, con-
firmatus uſu rerum, de cujus civili pru-
dentia his de cauſſis cuiuis facilè con-
ſtet. Potiſſimum autem hujus epiſto-
læ caput eſt, ut tibi de altero gene-
ro, Comite EBERSTENIO gratuler:
in qua parte laſcivire oratione non de-
beo, neque in ea arte me exercui,
neque familiæ hiſtoriam memoria i-
pſe teneo: veterem eſſe, præſtitiſſe ar-
te militari, aliæ quoque nationes præ-
dicant:

...miſſe ALBERTI patrem Co-
...LUDOVICUM magnæ aucto-
...celebratum in Imperio, quòd
...s eſſet & ſapiens. Hæc dum
...familiares mihi referunt, ma-
...m Comite Mansfeldica, quæ
...i multis ſeculis illuſtrisſima eſt
...ntes: neque me fugit, præ-
...a Areopagi imperialis cum lau-
...ALBERTI patruum HEN-
...ætate grandi, prudentia, quę
...dignitati reſponderet. Non
...poëtis, animi & corporis do-
...tui illuſtris generi decan-
...: & verſibus exponuntur ill...
...: ut Duce CHRISTIAN...
...militaverit in Gallia, ut for...
...geſſerit in Pannonia. Nec ve...
...congerie complebo epiſtolam...
...pro Illuſtribus ſponſis hodie iſt...
...omnes partes omnia: fac...
..., Sponſæ pater: adſpicie...
...iſtam nuptiarum ſplendor...
...tuorumque felicitatem, n...
...humanis omnibus tecum...
..., æquanimitatem, qua ſe...
...ſervas. Etenim ab initio a...

dicant: fuiſſe ALBERTI patrem Comitem LUDOVICUM magnæ auctoritatis, celebratum in Imperio, quòd & facundus eſſet & ſapiens. Hæc dum ſcribo, familiares mihi referunt, matre natum Comite Mansfeldica, quæ familia à multis ſeculis illuſtrisſima eſt inter Comites: neque me fugit, præſidem Areopagi imperialis cum laude fuiſſe ALBERTI patruum HENRICUM, ætate grandi, prudentia, quę annis & dignitati reſponderet. Non invidebo poëtis, animi & corporis dotes ſecundi tui illuſtris generi decantantibus: & verſibus exponuntur illa commodiùs: ut Duce CHRISTIANO Anhaltino militaverit in Gallia, ut fortiter ſe geſſerit in Pannonia. Nec votorum congerie complebo epiſtolam, quæ pro Illuſtribus ſponſis hodie iſtic fiunt in omnes partes omnia: facis princeps, Sponſæ pater; adſpiciens autem iſtum nuptiarum ſplendorem & tuam tuorumque felicitatem, nihilominùs humanis omnibus tecum reputatis, ęquanimitatem, qua ſemper fuiſti, ſeruas. Etenim ab initio ab omini-

mnibus prædicata fuere tua erga omnes humanitatis officia, ſingularia erga bonos ſtudia, beneficia in miſeros, in moribus & univerſa vita animi moderatio, ut nemo in ſermone, actionibusque tuis, inſolentiæ ſignum notarit: quodcunque autem tibi obtigiſſet boni aut ipſe virtute & induſtria peperiſſes, id ſumma modeſtia Parenti univerſitatis acceptum refers. Ut autem hæc in te magis ſuſpicio animi bona, quàm res ſecundas, quibus absque invidia bonorum frueris, ita de illis magis etiam tibi, quàm de alia quavis felicitate gratulabor. Neque verò quid pulchrius cenſeam, aut beatius, tali modeſtia atque animi moderatione, quando ea quæ prima putantur, caduca cùm ſunt & fugacia, inventa & poſſeſſa, tenorem vitæ non mutant. Hoc nomine Simonides olim celebravit Archedicen Hippiæ filiam, Æantidæ Lampſaci tyranno nuptam, quod cum eſſet ipſa illius filia, hujus conjunx, tyrannorum ſoror, itemque mater, nulla re facta fuerat inſolentior, quamvis opibus & potentia Reginis par. Sed

& re-

& reginas à memoria veteri habemus non minore modeſtia, & ipſi fortè vidimus pręlucêntes univerſo ſexui ſanctimonia. Referam tibi è cultoribus ſtudii ſapientiæ, qui in rebus ſecundis humanitatis erat exemplum, & erga ſui ordinis multos perbeneficus. Viennæ contraxi notitiam cum Joanne Cratone, Archiatro Maximiliani II. Is cum abundaret & amicis & opibus, agnoſcebat hoc quoque ſe nomine felicem quod Archiater fuiſſet trium Imppp. Ferdinandi I. Maximiliani II. & Rudolphi II. de quibus cum benè mereretur, gratia apud eosdem valebat, & doctos viros apud heros potentiſſimos in gratia ponebat. Diligebat enim præcipuè Joachimum Camerarium, Joañem Sturmium, Paulum Manutium, Conradum Geſnerum, Obertum Gifanium, & honore afficiebat: illi etiam hoc præconium ego debeo, quem iſtis minorem tum quoque amplectebatur. Emeritus in patriam ſe retulit, ſervitum valetudini, atque ibidem [Vratiſlavius enim erat] ſacra meditabatur & ſcribebat, inſcripta Meletemata

Ipſe autem in rebus duris, è quibus eluctari fortè non ſtudui, (agnoſco enim veram familiarium reprehenſionem] ſummoperè ſtudui modeſtiæ, quam σωφροσύνην, ſacræ litteræ ταπεινοφροσύνην dicunt, quam ſi oſtendo, non oſtento, quo nihil fieri poſſit inſolentius: diſpliceo mihi, quoties non aſſequor, ut ſtudeo: quo tamen ſtudio tranquillitatis mihi pluſculum concilio. Proximè, cum me moneret Nazianzenus, hoc boni uno verſu perſequebar: ὑψηλοφροσύνης χθαμαλοφροσύνη μέγ᾽ ἀμείνων. Ignoſce, qui de me quoque dicam: feci, ut utriusque virtutis æmulos non absque cauſa amicitiam colere etiam ab aliis intelligeretur. Habes gratulationem diverſi generis, priorem non falſam, ſed nitentem potiſſimùm opinione hominum, quæ quoque invidiam conciliat, irritat maledicentiam; ſinceram alteram, neque ita caſibus humanis obnoxiam, tui in illa parcior, ne à verò deviarem, hujus dignitatem ob præſtantiam aſſequi non potui. Unde autem initium ſcribendi feceram, in eo finem facio; nec promiſſum illud tibi

tibi ſimul perſolvam, ſed jubeo, ut ſi tempora ferent, & ego valebo, aliquando exſpectes, quę boni probabunt. Habeo enim à plusquam viginti annis meditata, de quibus moneam, cum, ut eveniſſe Orpheo Caſſius Parmenſis canit, riſum movi familiaribus. Namque multa ſunt, in quibus aberratur, de delectu & concordia docentium, de modo docendi, de doctorum mercede ſive præmiis, quæ egent explicatione, auctoritate procerum, magnificentia patronorum: quorum capitum meminero atque etiam plurium, ſi & hoc vobis placere intelligam. Vale. Helmæſtadio ex acad Julia XV. Kal. Jun. die natali meo duodeoctuageſimo. cIↃ IↃ cx.

HENRICO RANZOVIO, Vicario in Holſatia &c.

Ep. IV.

QUod me in ſermones tuos arceſſiviſti, per mihi gratum fuit multis nominibus; ſed hoc

potiſſimum, quod ex iisdem tuam erga me vidi ſingularem benevolentiam. Neque tamen quidquam id novi existimavi. Tu enim omnibus bonis viris, in quibus aliquid ſit literarum, faves. Verum dabitur à me opera, ut plus tibi cauſſæ ſit mei amandi. Modo has breves ad te literas hac occaſione dedi, ut meæ in te obſervantiæ aliquod ſignum, etiam ut tibi gratias agerẽ ſublegnum, etiam ut tibi gratias agerẽ ſublevanti res adverſas boni, ut ſemper exiſtimavi & eruditi viri, quod tu quoq; eximius ingeniorum cenſor judicas, Joañis Golichii; nec auſim quid à te amplius rogare. Eſt namq; ea ſumã tua bonitas, ut facile antevertat petitionem & exſpectationem noſtram. In hominẽ gratum beneficium contuleris & me non minus tibi obſtrinxeris. Vale, Vir Ampliſſime. Roſtoch. Non. Sext. A. C. cIↃ IↃ XXLIV.

CASPARO FLOTOVIO.

EPISTOLA V.

UT primum, Caſpar Flotovi, ingenium in te perſpicax, indolem ſingu-

ſingularem, & præclara ad veram ſolidamque eruditionem atque omnem virtutem principia deprehendi: [nam quibus etiam abundas fortunæ bonis, ea me non moverunt; neque ſapientis judico, generis ſplendorem aut opes cujusquam vel regias per ſe ſuſpicere] continuo te vehementer amare cœpi, tibique animum, amicitiamque meam, à qua non abhorreres, ultro aperire non dubitavi: non mea quædam commoda ſecutus: ſed eo feci, cum quia ex adoleſcente ſingularis exſpectationis non parum voluptatis capiebam, tum ut tecum aliqua, quibus adjuvarére, liberaliter communicarem. Nihil enim mihi prius, aut jucundius eſt, quàm & eruditis bonisque atq; doctrinæ humanitatisq; cultoribus frui, & vel à majoribus de ſummis rebus doceri, vel inferioribus cura, laboribus & vigiliis meis, meo loco opitulari. Jam tu mihi teſtis es, quàm ego te à primordiis noſtræ notitiæ, quoad ſimul viximus, fideliter & monuerim & hortatus ſim, &, ſi qua daretur occaſio, etiam erudierim. His enim viis te

facilimè in officio retineri videbam: neque umquam ab hoc meo inſtituto, quo te volentem non levi beneficio mihi afficere viderer, ulla parte diſceſſi: tibique meum in te animum, & quando hoc itinere ſuſcepto amicis valedixi, & datis ex itinere ante morbum graviſſimum litteris confirmavi. Etſi autem non dubito, quin & ego tibi noſtroque amori ſatisfecerim: & tu meorum ſermonum perpetuo memineris, ut hæ litteræ quaſi ſupervacaneæ ſint futuræ: tamen feci tanto libentius, quod Joachimus Baſſevitius, adoleſcens mihi cariſſimus, ob morum probitatem & reconditas litteras, me quàm amiciſſimè urgeret. Mirificè enim te ipſe quoq; probat, & mecum in te complectendo certat, & ſibi de te omnia maxima, ut & ego, pollicetur. Neque nos hæc unquam fruſtrabitur opinio, ſi quà cœpiſti, perges magnis paſſibus progredi, & ea, quæ tibi fideli conſilio præſcripſi, ſequeris: in quibus ego reverſus, ſi voles, porro quoque auctorem me & ducem tibi præbere non gravabor. Vide vero interea, ne te

ex

ex hoc honeſtiſſimo ſpacio voluptatum illecebræ avocent, vel inde magnitudo laboris deterreat. Sed ſi te bene novi, non ita molli animo es, ut te umquam luxui, cum viderim te continentiſſimum, dedas: ſed ita forti potius, ut omnes, quæ flagranti ſtudio doctrinæ atque vitę politioris ſubeundæ ſunt, moleſtias ultro ſis ſubiturus, & nullo negotio ſuperaturus: ſi hæ moleſtiæ dicendę ſunt, in quibus, non ſolum in ipſo rei exitu, ſed etiam ſimul ſine reprehenſione plurimum dulcedinis, atq; ſuaviſſimorum fructuum percipimus. Vides vero tamen, etiam me fateri multa nobis adverſa ſubeunda, multa difficilia ſuperanda eſſe: ſed hæc, & vitæ perfectio ſive expolitio, qua nulli umquam ſano quidquam extitit optabilius, & ſalus reipublicæ, cui natos eſſe nos exiſtimare, ſanctisſimum eſt, gloria, quæ nunquam non huic excellentiæ comitatur, abunde compenſat. De utroque præclarè te monebit Orpheus Casſii: cujus Orphei huc Roma miſſi, proxime fecit mihi copiam Vir clariſſimus: ex eo hos verſus accipe & memineris:

Non levis adſcenſus, ſi quis petit ardua: ſudor
Plurimus hunc tollit: nocturno exſomnis olivo
Immoritur: delet quod mox laudaverat in ſe,
Qui cupit æternæ donari frondis honore.

Et quidem hæc ſatis; ne ſi nimiam de te ſollicitudinem præ me feram, de tuo animo nobiliſſimisque ſtudiis dubitare aut ſiniſtrè ſuſpicari videar. Vale. Florentia. VI. Id. Jan. Anno cIↄ. Iↄ LXVI.

NICOLAO CASIO
Regni Danici Cancellario.

EPISTOLA VI.

CUm hic juvenis & in re ſua, & videndi regni florentiſſimi gratia iſtuc proficiſceretur, iterum aliquid ſcribere auſus fui: etiamſi ad te ſuperioribus diebus litteras penè inanes dediſſem: niſi pro tua ſapientia ſic ſtatues, quæ gratum & memorem animum aperiant, non penitus vacuas eſſe omni re, & ferre deniq; illud boni, quo carere maxima pars mortaliũ exiſtimatur.

Ego

Ego vero, poſtquam tu me, Nicolae Caſi, in tuis habere cœpiſti, & non ſuſpicantem beneficio affeciſti, jampridem cogitavi, quodnam illuſtrius argumentum mei grati animi & obſervantiæ inte ederem, neque aliud vidi, quam ut aliquid vigiliarum mearum ad te mitterem, ſi quid poſſem te dignum elaborare, cum ſciam te iis delectari, quæ aliquid ſpirent veræ politæque doctrinæ veterum: neque tamen id hactenus ipſemet mihi imperare poſſum. Valde enim vereor, ne hanc rationem ſecutus, non tam pro vetere beneficio gratias agere, quam novum petere videri poſſim: quod minus tamen vererer, ſi me noviſſes familiarius, quod ſine alicujus temporis conſvetudine fieri non poteſt. Tamen loco illuſtri, [occaſio enim ſe mihi certè offeret, quam etiam ſtudioſe aucupabor] virtutem tuam prædicabo verè, ſineq; tua moleſtia. Hoc etſi non negligam; tamen & alii erunt præcones tuarum laudum, me haud inferiores, neq; hodie deſunt: quem honorem tibi gratulor. Eſt enim profectò honor, à bonis iiſdemq; acribus vitæ humanæ

exiſtimatoribus, non à quivis, aut ab aſſentatoribus celebrari. De Nathane Chytræo homine doctiſſimo & viro gravi affirmare non dubito, quas tibi ille laudes, quod verecundè facit tamen, cum quid ſe dignum ſit non neſciat, tribuit; idipſum tuæ humanitatis, quæ cæterarum virtutum familiam facilè ducit, & ſapientiæ prædicatione impulſum facere, & facere omninò tum ex animo, tum ſincero judicio. Judicium enim de te non ſolum facit judicium aliorum, ſed ex iis, quæ ab omnibus à te divinitus conſuli gerique intelligit. Librum autem quod una mittit, non poſſum non probare. Neque autem te docebo, quam bonus, quam elegans ſit, cum ipſe tuo judicio ſtare malim, quam meum tibi de hoc genere oſtendere: hoc ſilentio præterire nequeo, me libellum, ea, qua ſcriptus eſt lingua, à multis jam annis legendo contriviſſe. Quam autem feliciter Nathan operam ſuam collocarit in eo interpretando, quantumque valeat in carmine pangendo, res nimirum ipſa loquitur: & quoniam

cœpi, ut verè, ita liberè pro amico loqui, dignus eſt nobiliſſimorum hominum, Principum, Regum denique gratia, hoc eſt, qui foveatur ab optimis & potentiſſimis. Sed proh dolor ita fit hodie, ut in tanta multitudine eruditorum, quando hoc perverſo ſeculo, qui Latinam linguam vix dum balbutire inceperint, [linguæ enim unius alteriusve haud ſatis felix cognitio hodie eſt inſtar illius apud veteres pallii ad talos demiſſi, & barbæ promiſſæ, quæ venditabant vulgo philoſophum] bonas autem litteras nunquam viderint, nobis ſi Diis placet, libros cudunt quam plurimos, audaciſſimi quique quos neceſſe eſt eſſe peſſimos, emergant, negligantur doctisſimi: aut illorum importunitate, & ſive ambitione, ſive avaritia, illi precio, quo ſanè, indigni ſunt, hi præmio, quod debetur veræ eruditioni, utrique gratia Principum excidant. Sed apud vos futurum auguror, ut præſtantes viri perpetuò ſuum locum teneant. Vidi enim ex tuis ad ſocerum meum litteris, vos acres eſſe cenſores omnis generis ſcri-

ſcriptorum, & Regi veſtro commendare, quibus ornandis laudes & ipſius Majeſt. & veſtræ amplificentur. Inde conjecturam hanc facio, aliam eſſe conditionem communis generis ſcriptorum, quo tamen neque eos nomine appellarem, ſi aliud occurreret. Hæc venerunt in mentem, cum amici res mihi curæ eſſet, de qua etiam magis auderem laborare, quam de mea, hominis præſertim omni laude digni. Cenſuram autem tuam non injuria, neque tibi adulans prædico, qua, quia ſemper uteris neque Rex munificentiſſimus minus unquam erit erga dignos liberalis, & conſuletur dignitati tuæ, tum utilitati publicæ. Quod ſi vero exiſtimes, eſſe hanc veluti admonitionem, eamque ſupervacaneam veniam mihi ut des, rogo, daresque eam ultrò ſi cogitationum mearum rationem tibi exponerem pluribus. Verum ad ſapientem longiore oratione minime opus eſt. Vale vir Nobiliſſime. Roſtochio. IV. Non. Majas. Año M. D. LXXVIII.

LÆ-

LÆVINO BULOVIO, Ducis Boruſſorum Conſiliario.

Epist. VII.

EX iis ſermonibus, quos tecum olim primos habui, unum te memoria tenere exiſtimo, ut ſtudium tuum peradoleſcentis erga bonas litteras, quo te flagrare facilè animadvertebam, magnopere collaudaverim; jamque divinum illud ad ſapientiam iter ingreſſi animum confirmare conatus fuerim, neque paucis & bonis argumentis. Simul tibi accidit, neq; ferè aliter fieri ſolet aut poteſt, ut tu me ſtatim plurimi faceres, & ego te non minus amarem. Ipſe enim videbam tuos ad ſumma quæque præclaros impetus: tu meam in te benevolentiam: hæc non potuit non te, illi me itidem permovere, ſi homines eſſemus: vel potius, quoniam eramus homines, permoverunt. Diu deinde nos non vidimus, etſi tu me tecum quaſi abſtuleras, ego te in animo ſervabam meo. Sed

Sed ut redeuntem excepi juvenem, tum diſciplina juris, tum facultate dicendi, quorum utrum dicam eſſe majus, ita ſubito non queo apud me conſtituere, etſi illam hodie eſſe hac, olim vero hanc illa, majore in precio fuiſſe, nos minime fugit, ibi tum uter noſtrum plus ex altero voluptatis ceperit, non facilè dixero, cum & ego lætarer, te eum eſſe, qui, ut prędixeram, honori nobilisſimæ tuæ genti, uſui eſſe reipubl. poſſes & tu non minus lętarere, nos de tua virtute & doctrinæ præſtantia præclarè ſentire. Sic igitur cum profundiores egiſſet radices hæc noſtrorum animorum conjunctio, vel amicitia, jam ut tibi de mea in te benevolentia perſvaſeras, ita mihi eſſe minimè metuendum putabam, ne aliquando ex animo tuo elaberer, quemadmodum in vulgus fieri videmus, fierique prorſus neceſſe eſt inter eos, qui quovis potius moventur, quàm virtutis aut ſapientiæ ſpecie. Non certè me fefellit, neque initio augurium meum, neque deinceps judicium. Tu enim non conquieſti, niſi & re & litteris declaraſſes

tui in me animi ſenſus intimos. Perge vero me amare: ſed tu hoc facere deſines, cum, quem nunc tenes, curſum deſeres: deſeret autem nullo umquam tempore tum monitus exemplis gentis tuę, ex qua antiſtites habuit Megapolitana regio aliquot: tum eruditus iis litteris, quæ nos vetum decus numquam oblivisci patiuntur. Mihi etiam viſum fuit, denuo meum in te animum tibi teſtatum hoc loco facere, cum iterum ederem librum hunc de laudibus Alberti, Ducis Boruſſorum. Videbis, forte jam ante videris, voluiſſe me optimè de litteris merito Principi gratias agere publico nomine. Vitæ ipſius hiſtoriam de induſtria perſequendam reliqui aliis: eò potisſimum, quia id illius loci non erat: etſi hoc quoque me movebat, quòd cum hæc ſcriberem, quoniam multa me fugiebant, ut nunc quoque inquirere omnia ita ſubito non poteram, tangere autem, perſequi non poſſem, non libebat, neque etiam debebam: ne lectorem earum rerum cognoſcendi avidum fallerem, neve meæ exiſtimationi minus conſuluiſſe videvide.

deret. Fuit autem Dux ille Boruſſorum, neque litterarum rudis, ut illa tempora ferebant, & plus quam educatio Principum, uti vulgo adminiſtratur, polliceri videbatur, & præclarè de iisdem mereri nunquam dubitavit. Nunquam fere illæ patronos multos habent: ſed hodie cum habeant paucisſimos, immo à fortunatis, uti à reliquo vulgo ſuperbè diſpiciantur; puta, Levine Bulovi, eas à te præſidium exſpectare & petere, tamquam ἀντιπελάργησιν, quam jure etiam flagitarent ab alumnis ſuis: ſed non flagitant. Sciunt enim, quos ipſæ educaverint ingratos eſſe minimè: ſi ſecus ſint, dicto non audientes fuiſſe autumant, & proinde ejuſmodi in ſuis non habent. Eris igitur auctor Principi tuo, ut hac in re exemplum patris imitetur, atq; etiam ſoceri Ducis Clevenſium Guilielmi, qui cum eſſet à puero ab homine doctiſſimo præclarè in litteris educatus, ſapienter rexit, regitque etiamnum ſuos populos, ut in mediis fluctibus extra periculum ſint, fortunæ bonis abundent, in omnibus jus

& æ-

& æquum colant: confirmabis etiam collegas, ut tecum ſentiant, vel quoniam à te non diſſentiunt, junctis animis & ſtudiis illud publicæ gubernatiotionis munus feliciter gerite: in quo non eſt curarum ultima de educatione naſcentis ætatis, neque ab illa cura divelli poteſt altera de ſtudiis litterarum, ſiquidem verum eſt, quod ſapientiſſimi aſſeverare non dubitant, ſtudiis ſapientiæ privatam vitam benè regi & publicam, & illis proculcatis jacere omnem ſpem beatæ vitæ, vel ſaltem commodæ & hominibus dignæ, contra omne genus calamitatum ingruere. Etſi autem ob improba potiſſimæ partis mortalium judicia, & perverſas voluntates, ut de aliis caſibus & ærumnis nihil dicam, quæ natura comitantur noſtro generi, res mortalium tuto loco, velutique in portu conſtitui non poſſunt: tamen & quod eſt bonorum, quæ ſunt quàm plurima, comparare & conſervare, quod malorum depellere conari debent ſapientes, & vos hoc magis, quibus cura civitatum populorum credita eſt, quanto eſt veſtra

major dignitas, fulta opibus & potentia. In hac ſententia cum fuerit, ut de uno dicam, quo poteram de pluribus. Eteocles Æſchyli, qui ut ſuæ civitatis ſaluti conſuleret, perire etiam ipſe maluit; tu profecto tuique collegæ, nobiliſſimi & clariſſimi viri, non minus intelligitis, & omnia, ut viros animi magni decet, poſtponitis utilitati publicæ. In iis eſſe intelligo, qui me ament: hos amabo confirma, & ceteros mihi amicos redde. Ut enim bonos unicè veneror, ita non niſi bonis eſſe carus cupio, & mori eſſe duco ſatius, quam non diligi à bonis, quibus qui ſe non probet, merito putetur eſſe nihili. Vale. Roſtochio Non. Jun. Anno cIↃ IↃ xxc.

FRIDERICO BILÆ.

EPIST. VIII.

SI brevi extemporanea epiſtola tibi ſatisfieri pateris, FRIDERICE [vix mihi

mihi jam licet per hunc hominem faſciculum componere, ita properat]ec- cam tibi. Tuam in me benevolentiam amo, qua meam mereris, ſi tui amandi cauſſa non eſſet: hæc eſt ſingularis, iſtæ tuæ non vulgares litteræ: non dico ſtudium, quo maximè inflammatus es, ut intelligas, præclarè me exiſtimare de profectu tuo. Ea enim ſcribis, quæ adoleſcentem nobilem meditari æquum eſt, & ita ſcribis, ut ab eo exſpectari poſſit, qui totus ſit in litteris, & cum primis eloquentiæ ſtudeat. Perge verò, & ſæpè ſcribe: ut ſæpe recognoſcam tuum in me animum benevolentiſſimum, & animadvertam, te majoribus in ſtudio hoc tuo paſſibus currere. Ex utroque mirificam ſemper capiam voluptatem: in uno tibi reſpondebo, in altero te confirmabo, vel, quoniam non opus eſſe video, collaudabo. Vale. Roſtochio IV. Kal. Sext. Añо M.D. LXXXI.

JULIO à GROEBIN.

Ep. IX.

ORdiar à re ipſa, JULI: nec commemorabo, quàm mihi carus ſis, & quibus de cauſſis, quàm tui ſimiles amem, quàm vobis conſultum cupiam. Quid enim attinet? cum nihil horum te fugiat. Videor autem rem ipſam non explicaturus rectius, quam ſi tibi ſive conſilium & voluntatem, ſive exemplum Nicolai patris tui proponam. Hic enim te pro ſua ſapientia, quem unicum haberet, non putavit in deliciis habendum, quod vulgus parentum, ſiniſtra profecto in liberos indulgentia, facit, neque laboravit hoc unum, quod item pleriſque curæ eſſe animadvertimus, ut tibi quàm lautiſſimum patrimonium relinqueret: quod neutrum ex uſu tuo: illud autem tibi ſtatim exitioſum, & ſibi, quam ex te caperet voluptatem, brevi aboliturum, judicares. Longe igitur

igitur aliud, & rarum, divinumque conſilium ſecutus fuit, cujus neque te unquam pœniteat. Ingenium enim tuum à puero & informare cœpit ipſe, & quoniam ei à repub. otium nullum erat, informandum dabat aliis, eruditis & probis viris, nec imperitis hujus neglectæ à plurimis, ſed artis tamen ut raræ & difficilis, ita ſane primariæ educandi pueritiam ad virtutem & litteras. Eſt enim hujus dignitas tanto major, quanto ceteris & animantibus & rebus longius homo anteit. Sed hujus artis præſtantia hinc etiam apparet: quò plures mala, quam neglecta educatione perire cernimus. Nam qui & paulo fortunatior eſt, & aliquid mentis habet, erudiri ſuos ad rectam vitam velit: nec diligentiæ parcit, & ſumptum aliquem in hanc faciendum judicat: ſed plerique non intelligunt, quos huic negotio præficiant. Itaque vel quoſque obvios, vel non bona ratione delectos præficiunt: ut rem in qua cujusque ſalus vertitur, ſæpius caſus, quàm ratio gubernet. Sed pater tuus hoc felicitatis tuæ ſolidum funda-

mentum ipſe jecit, cumque perſpice-
ret acumen ingenii tui; te plenius e-
rudiendum ingenuis diſciplinis curavit:
immo cum ſponte jam hoc ſpacium cur-
reres, collaudatum te juvit & conſilio.
Cum enim inflammatus amore inge-
nuarum artium, domo abiiſſes, plura
viſum loca, fecit tibi poteſtatem etiam-
num puero, apud nos manendi, quod
velles maxime, teque iis hominibus
tradidit, quorum exemplis fieres me-
lior, inſtitutione doctior. Ita autem
apud nos vixiſti hactenus, ut & pater
indies majorem ex te voluptatem ca-
piat, & nos te amore complectamur
ſingulari. Neque enim mihi ſolum
carus es, ſed etiam viris doctisſimis
Brucæo & Elacio: quorum de te judi-
cium maximi debes facere: nec no-
ſtrum aſpernari: ſed facies cupide, quod
volumus, & quod inſtituiſti, in quo tan-
tos progreſſus feciſti ordine, in eo ma-
nebis: nec doctrinam ſine virtute au-
cupaberis, & virtutem cum litteris copu-
labis. Non utar iis argumentis, quo-
rum nulla tamen penuria eſt; nec e-
xempla tibi proponam alia, quorum in
prom-

promptu & veterum & novorum copia: pro utrisq; tibi ſit, quem dixi toties, ille idem pater tuus, ſummæ doctrinę & ſpectatæ virtutis homo. Ab eo habes primum, & honeſtum inter mortales locum, cum ſitis vetuſtæ ſtirpis Grœbiniæ, ex qua cum pręfuiſſent majorum aliqui reip., Schulzios quoq; vos cognominatos intelligo, & opum quantum ad bene vivendum beneq; de plurimis merendum ſatis eſt, quas ille contra fortunæ fluctus & conſervavit & amplificavit, ut ipſam etiam dignitatem. Hoc autem eſt alterum, quod pręterire nolim, non ſolum eruditus idem fuit cum aliis literis, tum multiplici hiſtoria, & diſciplina legum, rebus in civitate ſumme neceſſariis, ſed etiam in publico & in privato officio ita ſe conſtanter geſſit, ut calumniam, quę ex inſidiis omnes præclara molientes adoriri perpetuò ſolet, commoverit: irruentem clypeo innocentiæ exceperit, & in calamitate a ſe peſſundatam vicerit. Quem enim de virtute ſibi calumnia ſuperbe pollicetur, hunc de calumnia triumphũ agit ex adverſis emerſa virtus. Sed tanti viri laudes hoc

loco decantare, neque mihi fuit propoſitum, neque brevi epiſtola fieri poteſt. Tua cauſſa hæc ſcripſi, quibus te confirmares. Putabam enim quod pater fecit, multis eſſe rationibus ad ad perſvadendum aptius: cumque hic tibi pro omnibus eſſe tuto poſſit, rectè me feciſſe judico, tu feceris rectiſſimè, & bono filio dignum, ſi minime deflectas ab optimi patris veſtigiis: quin cum Diomede & Sthenelo ſentias: cujus quoq; vocem glorioſam vide ut uſurpare honeſte aliquando poſſis: ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι. Vale. Roſtochii X. Kalend. Novemb. Anno cIↃ IↃ XXCIII.

ERNESTO ab HONRODA.

EPISTOLA X.

ET amo Hupæum, & magni facio, & eo utor familiariter, quod tu non ignoras. Nec vero aliter erga eos affectus eſſe, debeo, qui cum omni genere liberalis doctrinæ dele-

delectentur, tum ſupra omnia virtutem colunt. Præter autem hoc utrumque ſtudium, in quibus ille ſemper mihi ſerio verſari viſus fuit, amplector in eo fidem, qua eſt in diſciplinę ſuæ alumnos perpetua & ſingulari. Nihil enim omnium omittit, quæ ad vos erudiendos facere intelligit: at te, Erneſte, inprimis amat, ſuique in te amoris cauſas mihi expoſuit ante, quam te vidiſſe; multaque de ingenio tuo, de probitate, de profectu in literis, de diligentia addidit, quibus ad te amandum facile optimus quisque incitaretur. Mihi autem tui amandi aliam præterea, quaſi quandam neceſſitatem impoſuit, cum mihi tuum noſtræ conſvetudinis deſiderium expoſuit accuratius, cum multa tuæ erga me obſervantiæ comemoratione. Illa autem omnia, quæ ita de te prædicarat, re ipſa quoque nobis confirmaſti, jamq; te illis cauſis de omnibus in longe cariſſimis habeo; quod etſi non ita multis ſignis tot menſibus, quibus me morbi omni pene ſvavitate exuerunt, & aliæ curæ non paulo, quam natura

 mea-

fert, moroſiorem reddiderunt, tamen de mea erga te benevolentia te dubitare non exiſtimo. Ne aliquid tibi dubii relinquerem, hoc conſilium cepi, ut per epiſtolam animum meum tibi teſtatum facerem, etiam ſi argumentum ſcribendi neceſſarium nullum haberem. Nec enim falſum eſſe cenſeo, ut ſæpe ſermone familiari, ſic & interdum uti literis. In quotidianis enim congreſſibus non ſemper de negotiis agimus, ſed multum quoque verborum facimus, ê quibus humanitas noſtra erga plures, ſuavitas erga familiares, eluceat; aliquando ſvademus, hortamur, docemus, quæ ſupervacanea eſſe & ipſi agnoſcimus, & elegantes homines recte tamen accipiant. Nihil vetat, idem fieri per literas; nec exempla deſint, ſi proferenda cenſeam: præſertim autem â me ad te fieri. Ipſe enim forte habeam, quæ depromam in uſum ætatis veſtræ, nec tu, quæ hujus generis ſunt, aſperneris, ſed me potius flagites. Initio autem facere non poſſum, quin te & fratres tuos beatos prædicem, quos pater â teneris

ad modeſtiam educari, & bonis literis imbui juſſerit. Intelligebat enim vir ſapiens, & ſine dubio ſæpe animadverterat, quorum animi educatione & doctrina non emolliantur tempore, pleroſq; inſolentiores fieri, & tum aliis eſſe exitio vel oneri, tum ipſos perire tum certe periclitari graviter. Certos & incredibiles fructus ſuis cultoribus ferunt literę; & iis etiam aliquos nec aſpernandos, qui eas ſaltem brevi, & ſuboſcitanter tractarint. Hic eſt ille Muſarum hortus herbis florentibus ſapientiæ longe fragrantiſſimis conſitus, quem qui ingreſſus ſit, quantum velit, florum aufferat: nec quis facile ſibi imperet, ut nihil omnium decerpat in uſus ſuos perpetuos: id tamē ſi quis negligat, ubi oculos paverit, & nares fragrantiā implerit, neutrius memoriam abiiceret, quam diu vivet. Te vero cum pauciſſimis non poſſum non laudare plurimum, qui, cum literarum cultor acer extiteris, unde ingenii opum tibi jam comparaſti acervum optabilem; earundem te polliceris cultorem perpetuū: nec ſane aliter fieri poteſt, quin, in quo plurimū progreſſus fuerit in eo ulterius

rius progredi ſemper, atque indies magis magisque deſideret; & in eo præſtare aliquid eximium conetur; ἵν' αὐτȣ αὐτῶν τυγχάνει βέλτιςος ὢν, ut ait Euripides. Illo igitur deſiderio tu modo inflammatus es, & alterum urgebis & perficies, quamdiu vives, quod ego mihi, atque etiam aliis de te polliceor, quaſi multo ante, quis quantusque futurus ſis, proſpiciens: nec ſane me hæc conjectura fallet. Ea enim jeciſti fundamenta in hunc diem, & jacis etiamnum, ſive magno ſtudio confirmas, quibus adeo nobile ædificium debeatur, quæq; id ſuſtinere facille poſſint, quo etiam usque in altum eduxeris, & honeſtum cumprimis faſtigium impoſueris Inprimis enim elegantiæ morum & virtuti ſtudes, & coërcitis jam maturæ cupiditatibus, & fracto animi impetu, te iſto loco natus, & in iſta fortuna adoleſcens, moderate geris. Deinde in iis literis es, in quibus eſſe debet, qui contendat ad arcem ſapientię; & eo prorſus modo, quo idem debɾ:t. Veteres enim ſcriptores optimos quosque

omnis

omnis generis, in manibus habes & lectione Græcorum delectaris maxime, quos, ut vidi, recte quoque cœpiſti intelligere; non de verbis loquor, in quibus acquieſcunt imi ſubſellii quidam inter doctos à plebe habiti, homines. Non tanti tibi cortices ſunt: de nucleo curæ eſt, & ſententiam facile eruis, unde tibi ornamenta ſermonis paras & conſilii divitias coacervas. In hoc igitur inſtituto perge, quod te ultro facturum, ut mihi penitus perſvaſi, ita & aliis affirmare non dubitavi: forte idem tibi videar hâc epiſtola aſſeverare, quod minime opus erat. Tu efficies, ne falſus aliquando vates extiterim; quod ſi quid etiam penes me eſſe, quod in rem tuam ſit, aut fore, ſuſpiceris, id me poſce quaſi jure tuo. Cum enim nemini tuorum ęqualium deeſſe ſoleam, tibi, quem tantopere amem, nihil debene in iſto genere velim, ſed ut de pecunia loqui ſolemus, ſic præſenti vel conſilio, vel opera ſolvam. Vale. Helmæſtadio ex acad. Jul. 9. Kal. Jan. CIϽ IϽ XCII.

Ei-

EIDEM.

EPISTOLA XI.

E Silentio aliquot dierum tuo, Erneſte Honroda, & non ſatis diſſimmulata triſtitia, conjecturam feci, animi te pendere, quid de te ſtudijsque tuis porrò ſtatueres, cum te & verbis, & auctoritate alij aliò impellerent. Ibi tùm ego, quod amici erat, pati non potui, ut tecum diutius luctarére. Etſi enim illa te parum moverent, huic tamen adverſari, ſubimpudens fortè credidiſti. Paucis igitur tibi ea de re ſententiam meam liberè expoſui, ut ſoleo, nihil præter ſalutem tuam reſpiciens. Hanc enim in ijs, quorum fundamenta adoleſcens jaceres, & ego ſitam duxi, & tu ſatis intelligis. Poſtquam domeſtica diſciplina, & noſtra conſvetudine, nec ſine adminiculo tamen litterarum, animum ad vitæ integritatem conformaſti, quod in vita primum eſt; quid potius te facere juberem, quàm ut in ea te ante omnia confirma-

firmares, in quo perſeveraturus eſſes omni vita, & ex quo ſalutem & tibi & alijs haurires quotidie? De altero, quod ab *illo* non alienum, vel arctiſſimè cum eodem potius conjunctum, cum quibus te litteris ad remp. parares, non de plebe aliquis, ſed patriæ natus, ijsdem te quoque quodam modo perficeres; juſſi te à te nequaquam diſcedere, qui recta via à puero inſiſteres, in eaque jam non pœnitendum ſpacium confeciſſes: tantumque adeò, ut te prima juventa, exemplo tuorum aliquot æqualium, qui nobiscum hiſce annis vixiſſent, metam proximè acceſſurum, non dubitaremus. Non reprehendo aliorum ſtudia, quæ etſi plurimum ad rempub. conferunt, non tamen aliam ejus partem proprie, quàm forum ſpectant, licet jin conſultationibus & ipſa ſerviant, ubi potiora dominantur: tua laudo, quę priora ſunt, vel regia, vel certè à regijs proxima: quę cum laudo, ab illis ego te neque avoco, neq; deterreo: immò turpe ducam, illa penitus ignorare, quæ tantopere frequentantur, & ad quę aditus patet mediocribus etiam ingenijs.

Laudo

Laudo te & ſodales tuos magni ingenii, qui cum in lectione bonorum ſcriptorum, è quibus fructus ad vos inde redit uberrimus, annis aliquot verſemini, vetuſtiſſimum illorum omnium, exemplo Græcæ Latinæque juventutis, manibus teratis: è quo vel ſolo ad vitam & ſatis intelligendam, & recte colendam veſtram ætatem erudiri poſſe, certum, & priſcorum ſeculorum exemplis confirmatum eſt, quando & regum filii ad eum modum educabantur, atque ii cum ingenioſè confictis narrationibus, ſive cum ipſis poëtarum fabulis, veritatem & virtutem tàm civilem, quàm militarem diſcere jubebantur, & ne hoc ambiguum relinquam, non tam moleſto ſtudio diſcebant, quàm jucunda aviditate imbibebant, nacti ſapientes interpretes. Cum enim ſapiens fuerit ille poëta, & univerſæ vitæ mortalium intelligens, non aliquis leviter litteris tinctus, aut nominum ritnator, tanto muneri ſatisfaciet: quod vobis ſæpe oſtendi. *πάνυ γὰρ δεῖ, ἀφιλόσοφον εἶναι, οὔτε τὸν τοὺς τῶν γενναίων ἀνδρῶν υἱοὺς καλῶς παιδαγωγήσον-*

τα, ἀνδραποδόντι· ὔτε τὸν Ὅμηρον ὠφελίμως ἐξηγησάμενον, καὶ μηδαμῶς ἀσυνετόν τινα γραμματιστήν. Neque nunc querar, utrumque ſive avaritia, ſive imperitia, ſive exemplis aliorum, turpiter cum incommodo ſingulorum non levi, ſed publico maximo negligi: tibi potius gratulabor & paucis, quibus ea felicitas contigit, qua in perpetuum gaudeatis. Ad id ſtudium domeſticum, nec late patens, nec à multis deſideratum, ab aliis contemptum, nec intellectum, rectè adjunxiſti orationis cultum. In hoc te itidem geſſiſti, ut etſi linguam diſceres, nihil tamen ſcriberes ante, quàm ſaperes. Miſſis item frivolis quibusdam loquacitatis præceptis, artem dicendi, me monſtrante, accepiſti, vel ejus maximam partem. Qui enim initium rei fecerit feliciter, eum ajunt ad medium perveniſſe, ego ultra medium progreſſum contenderim: ut qui ſemper veræ viæ inſiſtit, veſtigium è veſtigio facit, ſemper curioſus, ne ſiniſtram dextramve verſus declinet, ſed recta procedat. Illi autem magiſtri verborum & audaciæ, in-

felices alumnos ſuos ante ante annos non eloquentiæ ſolum, ſed ſapientię inani perſvaſione imbuunt. Ni enim faciant, & in contemptu ſint, & omnium egeant, honore indigni, malam mercedem meriti. Cum autem nullam partem liberalium artium neglexeris, &, quando omnes unus non facile percolit, ex omnibus tamen aliquid fructuum decerpere labores; probo, quod ad Geographiam te magis applicuiſti, amore hiſtoriæ. Namq; & hæc eſt informatrix vitæ, ſive altera magiſtra ſapientię. In ea habuiſti ducem Duncanum, omni liberali diſciplina pereruditum, ſed Mathematicum eximium: qui quando auditoribus è cœleſtibus terreſtria monſtrat, hiſtorias omnium gentium, quas ad unguem tenet, eâdem vos opera docet. Ubicunq; nobili & fortunato adoleſcenti hæc tria ſtudia, in quibus hîc eſſes eodem tempore, colendi facultas eſſet eò extrudendum putarem, ut ad quendamt ſodalium tuorum his diebus ſcripſi. Id igitur eſſe mei judicii cum ex me accepiſſes, neque ipſe aliô te movere decreveras: quod non conſilii

mei,

mei ſed tua cauſa valdè equidem probabam, tantùm ne unum eorum aut ſeponeres, aut negligentius tractares. Nunc verò non improbo, cujus ipſe auctor exſtiti, quòd occaſione tam commoda & optata, diſcedis à nobis ad gentem humaniſſimam & cultiſſimam omnium gentium à multis jam ſeculis, quam ego ex una parte etiam Græciæ, non tamen veteri illi, ſed inferioris ætatis minusque jam liberæ, antepono. Etſi autem litteras deinceps quoque, non tamen virtutem & gravitatem majòrum conſervabant. Tu verò videbis Italiam, florentem omni genere diſciplinarum, non minus, quàm olim floruerint ipſæ Athenæ, & humanitate præ omnibus populis, à qua non abſit animorum moſrumque gravitas. Nihil dicam ip ſe dutius in ullam gentem, univerſæ, ſi ſapient, genuinum ſuum genio Italiæ æquo animo ſubmittent, cum in aliis deſiderentur alia, nec tamen in ea ipſa nulla. Sed ut in hortis non decerpimus, niſi pulchros, fragrantes & ſalutares floſculos, ita peregrinanti-

bus faciendum eſt, ut gentis vitia ſilentio deteſtati, ex eorum animi bonis optima domum referamus. Quod & illuc à me biennio abhinc proficiſcentem filium Joan. Ulricum, ut pater, monui, etiam tum intelligentem, nunc itidem te moneo, quando non minus intelligis. Et ſi opus ſit, habes Theodorum Hupæum, à quo litteras accepiſti à puero, & maximarum inſuper virtutum ſemina. Non ſolum autem locus fecit, ut iter tuum probarem, ſed multò magis Hupæus, qui te conſilio, cum in aliis rebus, tum in curſu litterarum fideliter juvabit. Absque hoc enim ſi foret, à priore ſententia hoc tempore non diſcederem. Quare cum in ejus conſvetudine ſis, proficiſcere feliciter: nihil erit periculi in eam partem: intelligis, & cætera, & de quibus initio dixi: atque invenies ibi, & duces præſtantes, & ſocios plures tui iſtius minimè vulgaris, immò generoſi inſtituti. Excellentiæ enim & veræ dignitatis ante omnia rationem habent, & divitias facultatesque ſuas omnes eò convertunt: quod me de vulgo

go nequaquam dicere intelligis. Idem & tu magno animo facies: cumque didiceris, quæ re ipſa magna ſint, illa vel ſola vel primo loco ſectaberis, ſpretis voluptatibus corporis, non aucupator famæ, paternis opibus & perfruens & contentus. Crede mihi, olim tibi & plus honorum & plus opum, etiam ſic affluet, quàm ſi, ut vulgus, eorum deſiderio æſtuans, ad fines ſpecie honeſtos, re ipſa viles, omnia ſtudia tua, omneſque ingenii tui nervos, intenderis. Cæterùm etſi aliis quoq; ſtudiis, qualium non unius generis tibi erit occaſio, quantum voles, temporis dabis & operæ, tamen, quæ nunc in animo habes nunquam de manibus depones, & prima eſſe memineris. Non exponam tibi, ut multi ſe ad artes non ſe quidem indignas, quòd & ipſæ liberales & pernobiles, aliæque privatim oblectamento, aliæ & publicè utiles, ſed tamen illis multo inferiores, totos conferant. Earum tu quoque quas voles aliquousque attinges, ſicut & à puero, ſed non niſi aliud agens, ſtuduiſti Muſicæ: quam

rationem ſervabis & in cæteris. De aliis vos non moneo. Etenim ipſi ſapitis, atque ubi Paravium veneritis, parata vobis erunt conſilia familiarium, ſed cum primis apprime nobilis Sebaſt. Rhumrodæ, cujus ſingularis erga me benevolentia & aliis, filio, generoque hodie meo, multum profuit: quod tamen non minus recte officio viri acceptum referemus. Quotquot enim inde ad nos veniunt, multi officii & conſilii hominem, uno ore mihi confirmant: quo nomine cum longinquum amicum ipſe ex animo colam, vos exemplo magis, quàm monitu meo præſentem coletis. Cenſeo, ut in litteris Antonium Riccobonum potiſſimum audias. Ille enim vel ſolus vel princeps hodie trans Alpes litteras humaniores docendo & eruditiſſimis ingenii monumentis illuſtrat: quo in genere principes ante annos triginta Petrum Victorium, Carolum Sigonium, Paulum Manutium & M. Antonium Muretum, ſedulo colui, & ab unoquoque eorum, quibus maxime præſtaret, aliquiu, ni fallor, accepi, in meosne,

an potius in familiarium uſus? non forte nihil in meos, quo mihi in hunc usque diem fruor: ſed in aliorum amplius, ex quo aliis gratificari, tamquam ex alieno non deſinam. Quæ enim ipſe, vel per ingenium, vel per ætatem, vel der diverſa ſtudia aſſequi non potuerim, ad ea multis & absque invidia! auctor exſtiti: & dux ſive magiſter cum benevolentia, gaviſus fui, quoties me anteirent iis artibus, ad quas eos ego conſilio, quaſique manu duxiſſem. Quo in conatu non infeliciter verſatus, deprehendi & in hoc genere verum eſſe, quod in aliis fieri ſenſus docet. Non eſt enim nullus viæ monſtrator, quam ipſemet vel inire non auſit, vel conficere non valeat. Dabo quoque tibi litteras ad illuſtrem virum Jo. Vincentium Pinellum, animi & ſummi judicii, qui quandam Pomponii Attici à ſtrepitu remotam cum Muſis vitam agere maluit: olim ille me, cum ad eum & ad Donatum Jannoctium à Victorio litteras ferrem, amantiſſime domi complexus fuit, & nuper humaniſſime, uti ſcis, accepit. Mittam & vobis litteras

ad familiares in Hetruriam, ad quos, quando vobis videbitur, excurretis, ut eandem eorum vos quoque fidem experiamini, quam ſvavi conſvetudine, bono conſilio, & reipſa meis, ut abeuntibus futurum receperam, prolixe probarunt. Finem epiſtolæ, ſive hujus mei ad te ſermonis faciam, ne ſarcinas colligenti ulterius in mora ſim. Vale. Helmæſtadii in acad. Jul. VII. Kelend. Majas. clↃ Iↄ ɪvc.

EIDEM.

Epistola XII.

SÆpè moneo familiares, ERNESTE, neque te hoc fugit, & idem paſſim loquuntur lucubrationes meæ: ſæpè, inquam, vos moneo, ut dum colitis litteras, eodem tempore, eadem tempore, eadem operà, & quidem illis ipſis, animum veſtrum, & vitam, & mores excolatis. Etenim ſinè animi integritate & rectitudine, & præ iis, nihil eſſe duco cæ-

teras,

quamvis egregias diſciplinas, nec admirabilem dicendi facultatem, ac ne ſubtiliſſimas quidem ſcientias, quarum inveſtigatione, cognitione & perpetua meditatione cœleſtium geniorum ſimiles fieri, non ſine cauſſa exiſtimemur. Nec tamen facilè fieri poſſe putem, ut in talem, qui quicquid in rebus humanis in vulgus ſingulare & primum habetur prę veritate, ne flocci quidem faciat, ſcelus aut aut grave animi vitium cadat. Illud igitur non meum verbum, ſed vetus pręceptum ſapientiæ, apud eos facilè locum invenit, qui boni ingenii ſunt: eodem denique flectitur, qui non totus ab humanitatis cultu abhorreat. Fatendum enim, eſſe, quos nulla ratio, nulla educatio emendet, nedum ipſi virtute præſtantes evadant. Ut autem hujus generis natura plures ſint; illi ſuut ſanè pauciſſimi, qui omni ratione quaſi exuti nullam rationem, ſi ſeriò & quotidiè interpellentur, audiant. Sed eos ipſos miſſos facio: magno ingenio, & mediocri etiam pręditos amo, & in expoliendis quibuscunque aliquid, in fami-

liaribus multum operæ, ſi ſit opus, pono. In quibusdam vel ob naturæ præſtantiam, cujus primas eſſe partes haud negarim, vel educationem mediocrem, cujus vis ab illa altera plurimùm etiam etiam valet, nihil ejusmodi aut parum requiritur: unicum dictum, verbumve, vel nutus pro magiſterio eſt. Tu, quæ tua eſt indoles, hoc ſive ex me, ſive ex ingeniorum veſtrorum ſolerte admodum informatore [eum enim eſſe Theodorum Hupæum ſentio] ſemel acceptum mordicus tenes, & ſic amplecteris & ſequeris, ut æquales monere, ſi tuum putes, poſſis, iis certè exemplo eſſe non deſinas. Laudo, quòd quæ ad te tum confirmandum, tum erudiendum faciunt, non ſolum audis cupide, ſed etiam ſedulò, quæ in promptu habes, legis, quæ deſideras, ſimili cura conquiris. Quæ principes ſapientiæ tradiderunt, de ſapienter inſtituendæ vitæ curſu, habes in pretio: non ut plerique, qui quidvis potius magnifaciunt, quàm ea, quæ ſunt prima, & ſi rem rectè definiamus, maxima. Itaque non miror, cum de tabula Cebetis

tis inter nos ſermo fuiſſet, te eam expetitiviſſe, tum oculis, tum animo ſpectandam: nec quieſti antè, quàm eam ut videres & meditarere, & cum pluribus communicares. In quo ego, neque tibi, neque juventuti negare operam debui, neque potui. Neque verò tu neſcis, quid ſit conſvetudinis hac in re, ſive animi mei: neque ego obliviſcor, quid officii: nempe, ut omnia faciam, quæ à me in uſus publicos, etiam longinquorum hominum & poſteritatis, præſtari poſſint. Nec enim mihi ſatisfacio, cum aliis ſatisfacio, vel ſatisfacere videor benevolè exiſtimãtibus. Nulla enim re à quiquam malevolentiæ ſatisfieri poteſt. Sunt enim qui ad reprehendendum facti, cum cauſſæ nihil habent, nimium in iis ſtudium calumniantur, ubi nimium rectè non ſtatuitur: in quibus & illud, quòd à lacunis ad fontes juventutem deducere annos jam plus triginta, publico bono, nec honorem meum, nec commodum ſpectans, quantum in me fuit, laboravi, & effeci, quantum per iniquos cenſores potui. De eo igitur inſtituto, quoad

quoad in vivis ero, & valebo, nihil remittam. Ad rem revertar: ipſe non minus atque ego, hoc expoſitionis modo mtrificè delectaris: nec mirum, qui à puero & ames & colas Muſicen, Poëſin, & Pictoriam. Eæ ſunt profectò τέχναι οὐ τυχοῦσαι ἀλλὰ ὅτι μάλιστα ἐλευθέριαι, καὶ ὡς εἰπεῖν, βασιλικαὶ, προοδοποιητικαὶ πρὸς τὴν ἀληθινὴν παιδείαν. Cum autem hic habeamus & poëma & picturam; neque Muſicam deſiderabimus, illam dico principem. Meminiſti enim, priſcos ſapientes ipſam ſapientiam eo nomine appellare ſolitos. Verùm de hac tabula, quæ ſuæ ætatis artificum tabulas ætate ſuperavit omnes, & hodiè primùm ex officina prodiiſſe tamen videri poſſit, duratura multis deinceps ſeculis. Quod neque nobis dubium eſſe poteſt: & domi & publicè & ad te & ad alios propediem plus verborum faciam, & quæ ille monſtrat virgula, & paucis verbis attingit, uberiore oratione perſequar. Mulra enim mihi in mentem venient, vel ex monumentis veterum eruam, quæ eodem pertinere, & plurimum conferre ad

ve-

veram veſtræ ætatis informationem judicabo. Nec verò ejusmodi magno mihi labore conquirenda ſunt: quæ in promptu habeo: ſive poëtas audire malitis, ſive auctores longè graviſſimos. Etenim multa mihi in memoria hærent, quæ ab eodem magiſtro accepit divinus ille Plato: multa item, quæ ſive à veteribus accepta, ſive ex perenni fonte illibatæ rationis hauſta nobis reliquit Ariſtoteles, idem acerrimus veritatis vindex, & vitæ rectè colendæ magiſtrorum facilè princeps, nec doctore ſuo inferior, & par Socrati. Non enim utroque ſuperiorem dixerim: quod tamen qui aſſerat, cum eo mihi ad contendendum non ſatis eſſe cauſſæ, lubens fatebor. Vale. Helmæſtadii in academia Julia XV. Cal. Jun. Anno

cIↃ IↃ XCIV.

RÆ-

RÆMARO à LEISTEN Nobil. Equiti Megapolit.

Epist. XIII.

Lentum hoc eſt, REMARE, negotium, fateor: id ut factum ſit, audi quæſo, ne me in culpa eſſe, fortè ſuſpiceris. Ut primum accepi de obitu fratris tui, Joannis Georgii, quid deberem, mihi ſtatim in mentem venit: ſed in medio dolore, non niſi de hujus moderatione cogitavi: tuus, ut fratris, primus haud dubiè fuit: ſecundus, fraternoque proximus, meus. Fuit mihi quidem cum utroque veſtrum amicitia, quæ non ſola notitia contineretur, ſed cum illo quoque plurium annorum quotidiana & domeſtica conſvetudo, & multa officia inter nos interceſſerant. Ex intervallo demum ad ſcriptionem animum adjeci; neque autem hic dicam de occupationibus neceſſariis: morbus me

me interpellavit, immò dejecit, qui tantum non mihi finem vitæ attulit: ex eo non levi cum jactura emerſus, quæ delinearam, cœpi pertexere, & jampridem abſolvi: eam orationem tibi, aliisque item amicis cenſendam miſi: inde etiam moræ acceſſit pluſculum. Sed de tempore quid me purgo? modo rei ſatis utcunque factum ſit: ſic tarda laudatio videri minus poſſit: nec tamen video, cur tardam quis nominet, quæ non omnino fallat. Non fallo autem, quando & præſtiti, quod in me recepi ultrò & vera explorataq; refero: niſi quis ſplendorem deſideret. Sed ego de hoc idcirco in ejusmodi materia minus laboro, quòd per ſe ſatis ſplendida & grata eſt: quamvis ipſa ſimplex, veritas: qua qui non placet, ut ille placeat, & fruſtra nec merito placet ornamentis dicendi fallacibus.

Vale. Helmæſtadio ex ac. Julia.
NON. DECEMB.
cIɔ Iɔ vc.

ABRA-

ABRAHAMO à VVINTERFELDT Nob. Equiti Marchico.

Epist. XIV.

JAm inde usque ab adoleſcentia cum multis generoſæ gentis tuæ, tum in academiis, tum in aula aliquis, nec ille injucundus amicitię mihi uſus fuit: interior cum quibusdam animorum conjunctio è ſtudiis, quæ prima virtutis & doctrinæ exiſtimamus: ſingularis autem & domeſtica conſvetudo cum DETLEVO, patruo tuo, magno viro, quí ab annis triginta VIIviris, JOACHIMO II. & JOANNI GEORGIO, & patriæ, cujus illi Principes, boni conſilii copia præſtò fuit. Nec enim de ipſius honoribus & bonis forrunæ dicam, quę ille optimis artibus & ſingularibus meritis adeptus fuit, quòd ejusmodi etiam alii ſæpè conſequuntur, quibus, utpręſtarent cæteris, aut benè de aliis mere-

rentur

rentur, in mentem nunquam venit. Illud, quod dixi, verè magnum, ſive primum eſt, quod in hiſce terris homines hominibus præſtent. Fuerunt & alii, quibus ipſe ad primas & ipſas regias litteras dux exſtiti. Hinc igitur factum fuit, ut cum te hîc primum viderem ea modeſtia & diligentia, tibi quoque animi in te mei indicium facerem. Deinde cum præeſſes apud nos aulæ & educationi Principis JULII AUGUSTI, familiares facti, amicitiam colere cœpimus. Tum & ego rebus ſecundis tuis, in quibus & nuptias numero, favebam, & quantum me amares, multis rebus oſtendiſti. Accidit, ut cujus affinitatem ipſe tibi gratulatus fueras, JOANNES GEORGIUS LÆSTIUS in Italia febri extingueretur: ejus amiciſſimi hominis mors & mihi dolori fuit, non tam quòd me amico perliberali, quàm quòd patriam cive egregio privatam judicavi. Nam quod ad alterum, tuam quoque benevolentiam re ipſa expertus fui: qua te in me meosque deinces quoq; futurum non dubito. Auctor meis i-

pſe ſum, ut te tuosque contrà colant: nec animus qui erga vos meus ſit, ignoras. Ejus iterum teſtandi gratia has ad te litteras dedi; orationem funebrem fratri uxoris tuæ à me ſcriptam antè & tibi & aliis legendam cenſendamque miſeram. Nec enim dubitabam, quin meum erga vos ſtudium probaretis, quod & alij cognoſcerent, & cum fructu aliqui. Habent hic adoleſcentes Nobiles, quæ diſcant, quæ imitentur: neque nunc tamen ego doceo, quod non ſit hujus loci: ſed iis exemplum propono, qui frugi eſſe velint, & cogitationem de bonis ſuis & ſalute patriæ ſuſcipiant. Prorſus autem ita ſunt, quæ refero, ut ex familiaribus acceperis: neque ipſe tam laboravi, ut laudationem conſcriberem, quàm ut de egregij juvenis virtute & ſtudijs teſtimonium dicerem: in quo me non vobis ſolum, ſed multis aliis, qui eum noverint, vel etiam virtutem ament, gratum feciſſe arbitror. Vale.

Helmæſtadio ex academia
Julia Id. Decembris.
cIↃ IↃ VC.

CAS-

CASPARI GOTISLOBI F. ROTERMUNDIO.

Epist. XV.

QUod ad nos ultrò rediiſti, CASPAR ROTERMUNDI, equidem gaviſus admodum fui, & eo nomine te cariorem habere cœpi. Gaudebam, quod meæ benevolentiæ in te ſingularis debitæ tibi ex amicitia, quæ mihi cum patre tuo fuit penè ab adoleſcentia, tamen guſtum aliquem acceperas. Certè quibus menſibus nobiſcum eras haud ita multis, hoc egi ſedulò, ut videres, & quanti mihi eſſet Pater tuus, quamque te ex ea, quæ mihi cum eo ſemper fuit, neceſſitudine diligerem. Non enim dubitabam, ſi utrumque animadverteres, te mihi dicto audientem futurum, ſi quid te monerem, ubi monito opus eſſet. Verum tu, quo ingenio optimi

quique ſunt, ſemper officium feciſti, & deinceps facies ſponte. Namque & modeſtiam in moribus & diligentiam in litteris mihi facile probabas: atque utinam eum curſum non interrupiſſet gravis ille morbus, in quem, cum ipſe in neceſſariis rebus abeſſem, incideras. Vidiſti opinor, & recordaris dolorem meum, quando cum meis domum redii: tum tamen diſcrimen effugeras. Vix te collegeras, quando tibi domum redeundum fuit: ego verò te invitus è ſinu meo dimiſi. Verebar enim ut ſatis amorem perſpexiſſes meum novus hoſpes, nec diuturnus. Ægrè etiam animo meo eſt, quoties quis non paulo cultior & eruditior à nobis abit, & ferè antè, quàm vel nos ipſe noverit, aut ingenii ſui cognoſcendi nobis copiam fecerit. Nec ſemper enim nobis facies recludit ingenium cujusque; nec ego ingrata animadverſione initiò à mea conſvetudine adoleſcentes deterreo: nec probo, quibus in more poſitum video. Tu tamen neque benevolentiæ æqualium, neque curę de te meę oblitus

tus te ad nos recepiſti, cum etiam exploraſſes, quid alibi ageretur. Vidiſti nimirum, & fortè alia, & hoc potiſſimum, conſilia noſtra congruere cum paternis. Voluit enim ille te, & vult hac ætate iis litteris erudiri, quas ipſe demum juvenis accepit à Victorio, quarumque idem tum imprimis mihi auctor fuit. Eo ſanè nomine me ipſi plurimum debere ſemper oſtendi, & quoniam illi nihil, aut certè alia ratione referre non poſſem, tibi aliquid gratię meditatus fui: nec ejus te hactenus omnino expertem fuiſſe arbitror. Statim enim tecum de litteris agebam, non tam more meo, quàm veteri. Namque & easdem ferè multi colunt, ſive tractant: in ipſum verò finem pauciores reſpiciunt. Fortè enim iisdem ſtudiis incumbant, quibus quaſi inſtrumentis avaritiæ, honorum, potentiæ utantur. Sed tu audiſti à puero, quod & ego docebam, quod nec adoleſcens, nec umquam deinceps oblivioni dabis, primam oportere cuique curam eſſe de animo ad virtutem, & nequaquam ad ejus vanam imaginem, ut

alii faciendum putant, alii à nobis fieri falſo exiſtimant, per litteras informando: alteram neque nobili loco nato, neque nullam geſturo partem reipublicæ, negligendam, de ſtudio Eloquentiæ: nec tertium contemno, quod plerique unum & ſolum in precio habent: neque poſt illa neglexit pater tuus, quod legum cognitione in omni vita opus eſt, potiſſimum verſanti in repub. Nec alterum oblivifceris, ſi primum, quod dixi, cum cæteris conjunxeris, illorum, quæ plærique captant, adeptionem nec difficilem & juſtam eſſe: ac tantum non rei natura eſt, ut virtuti vera dignitas & auctoritas comitetur. Divitiis autem ſive opibus, quibus opus eſt, non caret virtus, nec eas ambit, & ſi ambiat, ut munificentior ſit, non maximo negotio, & absque invidia, & honeſtiores, & forte ampliores conſequitur. Sed neque dum tu illa cogitas, nec te ad ſecunda primo loco inſtigat pater: quin de iis te hodiè ſecurum eſſe vult; & agere, quod ætatis & conditionis tuæ eſt. Parare namque te jubet, quibus ipſe

prę-

præclarè inſtructus acceſſit ad remp. Nec votis autem illa, nec vi, ut ſpolia, ſed labore magno, & vigiliis diuturnis parantur. Tu verò in eo es, ut pater vult, & filio expedit: denique ut oportet, quando neque ſocordiæ te das, & recta via incedis. Probat hoc in te non minus, quàm in filiis, & vos confirmat & excitat patris tui feré à puero ſodalis, OTHO HOEMIUS: cujus imperium apud filios, auctoritas apud te plurimum valere debet. Ego igitur non probem? Quin rectè abs te factum judico, quod illius hortatu [id quod cum meo conſilio prorſus congruit] adſciviſti tibi juvenem pereruditum, quo prçeunte ſpacium ſapientiæ initum facilius conficias & celerius. Et poteſt tibi gratificari, & cupit Rudolphus Depholdius, cum totus ſit in litteris & in officio. Equidem ejuſmodi ſtudiorum conjunctionis auctor multis fui, in quo ad alterum à locupletiore rediret fructus aliquis, alter ac eruditiore ingenii longe uberiores caperet. Simul etiam fortunatus uſum pecuniæ diſcit, erudi-

tior

tior rei neceſſariæ inveniendę rationem. Nec enim illius verior, quàm ſi benè de ſe merentium quis tenuitatem ſublevet: nec hæc certior, quàm ſi meritis alios tibi devincias: In quo ſi labor ponendus, ſcire oportet, nihil omnium parari absque labore. Taceo fieri ſecus non poſſe, quàm ut ex mutua rerum quamlibet diverſarum cōmunicatione, animi in amicitiam conglutinentur ſingularem, adeòque primam illam cæterarumque principem, quod & utrique veſtrum à mę prædictum olim memineritis. Nec enim id dubito, cum ambo virtuti antę omnia ſtudeatis, & in quibus quotidiè eſtis, ea ſtudia ad illum finem potiſſimum referatis. Sive enim poëtas legitis, quorum principem vos modò in manibus habere, ejusque ſingula non vulgarem in modum, quem multi, qui ſapere videri volunt, non tranſeunt, ſed in uſum vitæ, ut priſci faciebant, rimari intelligo: quod equidem ita probo, ut nihil aliud. Tua eſt enim ad ea nec pueriliter cognoſcenda ætas. Nam minutiſſima illa devoraſti puer.

Quæ

Quæ cum tibi moleſta amplius eſſe non poſſunt, nihil video, quod te ab inſtituto deterreat. Nec enim te movebunt exempla plurium, qui quæ aſſequi non poſſunt, relinquunt, nec judicia pravè ſentientium, qui, quæ non didicerunt, & ipſi ſtatim improbant. Niſi judicium tuum noſſem, animique tui conſtantiam, non ſolum te multis bonisque rationibus in eo quod agis confirmarem, ſed & exempla optimorum ſeculorum ante conſpectum tuum collocarem. Verùm tibi neutro opus eſt: & ſi quid velis aut dubites, mihi voluptati eſſe non ignoras, ſi juventus in ejusmodi rebus mihi faceſſat aliquid negotii. Sive igitur poëtas, ſive oratores, ſive hiſtoriam legitis, ſive aliquid in philoſophis, neque ſermonis cultum non perſequimini, quod plures ſolùm tangunt, & nonnulli adſequuntur haud ita magno negotio, ſed alterum præcipuè agitis & cura perpetua, ut quæ hærent in cujusque animo, maculas eluatis, & animos veſtros ad rectè agendum ſalutaris conſilii copia inſtruatis. In eo igitur tantiſper eris,

 dum

dum te ita confirmaris, ut quemadmodum qui poſtquam ſe in fidibus rectè exercuit, & omnes novit rectè tendere, & à nulla aberat uſpiam, ſic tu ſine gravi vitio omnes officii partes expleas. Vix enim ut toties excoctum aurum purum putum ad indicem appareat, ita mortalium aliquem omnibus numeris abſolutum, quaſiq; ad rationem factum uſpiam gentium, ullo ſeculo invenias. Hoc primum ſtudium nemini non mortalium maximè neceſſarium eſt, ſed idem unicuiq; longè difficillimum, niſi quis divinitus ad eximia quæq; factus ſit. Itaque nemini antè relinquendum, quam veram vitę rationem ita prehenderit, ut jam è manibus elabi non poſſit: tum denique nihil facilius, nihil beatius. Neque tamen ego is ſum, qui ad virtutem parandam, non aliis & quidem majoribus adminiculis opus eſſe adſeram: neque te fugit, quæ bona illa ſint. Primùm in te natura omnia abundè contulit: acceſſit domeſtica educatio: officio in omnibus vitæ partibus in dies ſin-

gulos utimur: quæ agimus, vel intelligentes, vel litteræ rectiſſimè dirigunt. Tu vero, cum & te moneri velis, quod eſt ad eximiam virtutem indolis argumentum, & in ſtudiis doctrinæ ita verſeris, ut volumus, & ut oportet, non falles expectationem patris. Patrem autem fallere cum omni filio turpe ſit, tum unico filio turpiſſimum eſt. Quod tamen durum verbum ad quemvis, potiùs, quàm ad te pertinet. Facit enim hactenus omnia, quæ pater in filio deſideret, téque nobis cùm in vitæ conſvetudine, tum in cultu litterarum mirificè probas: quod proximè ad patrem tuum ſcripſi aſſeverantius. Cum verò ſcias me in hoc genere parciorem ſæpè eſſe, quàm familiaribus probem, & meam & tuam fidem eadem opera tueberis: quod feceris, ſi tui deinceps eris ſimilis. Eris autem, qualem eſſe volumus, & omninò tui ſimillimus, ſi quotidiè te ipſo doctrina & virtute melior eſſe contendas. Pręter autem, quàm quod nihil tibi ad hanc rem negat pater, ſuppetunt & cætera, optata ad diſcendum occaſio,

conſilium à patre, & à me rectum, æqualium litterata conſuetudo, uterq; Muſarum ſermo, principia bonæ variæ doctrinæ, ætas, vires corporis, vigor ingenii. Vides, quantus ſe denuò mihi campus ad ſcribendum aperiat: ſed modum ponam huic ſcriptioni, vel hac de cauſa, ne, quam de te ſpem animo concepi, eam cum dubitatione fovere tibi videar. Si quid autem prætetea velim, aut ipſe deinceps velis, & tu me facile feres, & ego te libenter audiam. Vale. Helmſtadio. Ex academia Julia. V. Id. Febr.

BENEDICTO POGVISCIO.

Epist. XVI.

Agam tecum hac epiſtola, BENEDICTE POGVISCI, de ijs, quę etiam ad fratres tuos pertinent, quæque cum ipſis recte commnices. Ordiar autem paulo

paulo altius. Putatur illa eſſe, & eſt reverà magna felicitas, â quibus vitam acceperis, eos diu habere ſuperſtites, non tam, ut rem familiarem diligentiùs cuſtodiant, & ipſi magis augeant, quam ut rectiſſime ad vitam liberos educent. Miſerum ſane omnibus de cauſis, parentibus orbari in prima pueritia; ſi altero carendum ſit, utro minore incommodo careas, affirmatu difficile arbitror. Quod ſi alteruter omnem curam in ſe derivarit, & diligenter geſſerit, fuerit pro utroque. Is pater magnam laudem merebitur, qui, quas poteſt, matris etiam partes expleat: ea vero mater longe maximam, quæ ſupra conditionem ſexus videat, & præſtet ex ſe natis omnia, tum quæ â materna cura, tum quæ â paterna prudentia proficiſci poſſint. Non illa prima, ſed ſecunda vobis obvenit felicitas, ut, poſtquam patre orbati eſtis, mater ſit materno affectu, conſilio minime muliebri: id quod res ipſa loquitur. Nec enim ſolum domi recte adminiſtrat omnia, ſed & filiorum educationem ſolicite pro-

procurat & egregie: quod te primum natu intelligere cumprimis & animadvertere oportet. Cum jubeo animadvertere, volo, ut tam probam & omnino ſapienter inſtitutam â matre educationem non ſolum ipſe probes, ſed, quemadmodum facis hactenus, exemplo porro facies. Namq; , ut illa inſtituit & vult, tum modeſtiæ cęterisq; virtutibus, tum bonis literis diligenter ſtudes, & utroque nomine in diem te nobis cariorem facis. Certe adoleſcentes, qui ab uſitatis iſti ætati & magnæ fortunæ moribus, ratione deflectunt, valde amo; neque non de modeſtis & moderatis, & ipſis, & eorum conſanguineis, & patriæ ſingularia ſemper polliceor: præſertim ſi ipſi quoque ſtudia & litteras humanitatis non negligenter colant. Tu vero, cum in utroque ſis quotidie, et à nobis ſæpe confirmeris, non vulgarem tui expectationem commoves, tuum erit operam dare, ne eam fallas, cum habeas omnia, quibus ei opus ſit, qui ad virtutem & ſapientiam & veram dignitatem aſpiret: ingenium,
opes,

opes, genus, ducem in hoc ſpatio, denique exempla, quæ tibi proponas, & præ aliis avunculos tuos, quos imitari te quoque mater jubet. Vale. Helmæſtadio ex Acad. JUL. 10. Kal. Jan. cIↄ Iↄ XCVIII.

THEODORO, THEODORI F. FARNSBACH.

EPIST. XVII.

ADriani Turnebi V. CL.mi, THEODORE FARNSBACHE, libellum DE VINO, cujus lectione te mirificè delectatum fuiſſe intellexeram, ad te mitto, ſive remitto, pluribus exemplis multiplicatum, tibi relegendum, ſi ita videatur, & pluribus aliis legendum, non ſolum exemplo, ſed etiam beneficio tuo. Probabas enim, ut hanc lucubrationem ante annos quinque editam Lutetiæ, cujus unum exemplum vidis-

vidiſſemus, nec apud nos alia niſi in grandi volumine ſcriptoris monumentorum eſſent, ederem ſumptu tuo; unde nonniſi ad ſtudioſam juventutem aliqua, ac ni fallor, magna utilitas rediret. Nihil enim aliud ſpectavimus. Relinquam enim in medio, hocné tu mihi, an ego tibi, an amici utrique perſvaſerint, hujus lectionis æquè, uti nos, percupidi. Mos certè & his, & tibi & mihi geſtus eſt. Velim perſvaſum juventuti, operæ precium facturos, qui Turnebi ſcripta accuratè legant, optimè de re litteraria meriti, ſi hoc beneficio utamur. Longus ſim, & ſupervacaneam operam ponere videar, ſi præconia Turnebi ex aliis proferam. Hæc autem eôdem tendunt, nihil eo homine fuiſſe integrius, eruditius, diſertius. In vita moribusque caruiſſe omni macula, cum omnes teſtantur, quibuscum vixit, tum ſcripta viri in omnibus partibus loquuntur. Quin cum acerbitatem res poſtulabat, nihil neque ibi humanitatis deſideres; etſi quæ, quos pungunt, iis gravia ſunt, nec aliter fieri poteſt, neque debet.

Objur-

Objurgatio autem abſque maledictis & convicijs non ſolum poteſt, ſed & probari debet, quibus veritas doctrinæ & ſcientiarum curæ eſt. Sed alia erant prius dicenda. Ille excellenti ingenio, exquiſito judicio, & incredibili memoria præditus, linguas primarias, quas ipſius ſapientiæ dixeris, calluit, materna non minus, aut etiam melius: ut qui nunquam abiret à ſtudio ſapientiæ, quidquid diceret aut ſcriberet. Sive Turnebi Latina legas ſive Græca, utraque nativa eſſe intelligas: nec credas eum aliunde quidquam acquiſiviſſe. Nec minus fuit in verſu terſus & facilis, & purus, quàm in oratione ſoluta; in numerato habuiſſe crediderim, quæcunq; apud ſcriptores legiſſet: unde depromeret cum delectu, quacunque de re vellet. Cum autem omnem præterea antiquitatem noſſet, fretus pręſtantia ingenij in emendandis ſcriptis veterum, præ pleriſque, qui critici audirent, præſtitit plurimum, cum tamen hoc ille non profiteretur, ut neque Scaligeri, neque Petrus Victorius, neque quiſquam φιλοσοφόντων. Neque hi

tamen alterum munus, etſi multò humilius, deſpiciunt, quòd neque ipſum neglexiſſe Ariſtotelem accepimus, ut intelligatur nihil in litteris tam eſſe minutum, cujus inveſtigatio ingenioſiſſimo & doctiſſimo quoque indigna ſit: nec refert, etiamſi nonnulli, non ſolum minuta, ſed etiam omnia prima ſuperbè deſpiciant, & horum cultores ludibrio habeant, niſi ipſorum commodis & inſtitutis ſerviant. Eos autem miror, & penè odi, qui tantos viros in talibus aberrantes cum contumelia adoriuntur, quos corrigere cum benevolentia liceret: neque ipſi hoc nollent, qui ipſi quoque, ut in maximis, ſic in minimis, veritati religiosè conſulunt. Quod autem gravius multò eſt, ex Græcis Latina utcunque facere, quod ipſis populis florentibus cum laude pauci præſtare potuerint; Turnebus difficillima quæque & à librariis paſſim corrupta, non ſolum ita reddidit, ut ſententiam ſatis repræſentaret, ſed etiam purè, propriè, luculentè: admiratione dignum eſt, quemadmodum hoc in deſperatis etiam locis feliciter

aſſe-

aſſecutus ſit. In nulla non ejus lucubrationum lector multum proficiat. Quæ autem pars eſt philoſophiæ, quam ille non ita penetrârit acie ingenii, ut de quacunque re cum eruditis loquatur, nos non augeat ſingulari doctrina? Ego ad illa monumenta numquam accedo, quin abeam doctior in multis, in cæteris confirmatior: ſpondeo, eventurum idem cunctis attentioribus. Tantus autem ille vir, in quo nemo æquus quidquam deſideraret, non caruit invidia, cujus ille calumnias & ſcientia retudit & innocentia: neque nunquam patientia, qua cùm & ego utor, fortitudinem eam nomino: neq; non fortiſſimos aliquando imperatores in rebus dubiis affectaſſe patientiam, quæ eſſet inſtar ſacræ ancoræ, multis exemplis demonſtrari poſſe exiſtimem. Invidos verò potius contemnebat, quàm cum iis con-tenderet, qui ſibi hac ratione honorẽ haberi rati, ſeſe magis efferunt: contaminantes autem rem litterariam, minimè amabat, ſed refutabat veris rationibus, ut ſophiſtas, tam ſalutis publicæ, quã veritatis malo, in caſtris Muſarum tumultuantes.

Illud enim erat tempus, quo novatores quidam non tam ingenio, quàm temeraria animi confidentia, priſcorum divina ſcripta è manibus juventutis excutere conabantur, & quæ nova, & frivola & falſa & noxia excogitâſſent, adoleſcentibus obtruderent. Famam enim aucupabantur apud imperitos: neque non incredibili & impudentia & pertinacia infame nomen conſecuti primum ſunt in academia terrarum omnium celeberrima: ubi tamen ſtatim quotidie à multis hominibus doctiſſimis refellerentur. Hæc autem peſtis cum etiamnum ſerpat, jubeam bonarum litterarum cultores ex hujus doctiſſimis commentarijs medicinam petere, ne illa infecti opinioni potius ſtudeant, quàm ſolidam laudem ſapientiæ ſectentur. Non potui facere, quin prædicarem ad te & tuos æquales Turnebum, tùm quòd nihil rectius, quàm quemque propriis laudibus ornare, tùm ut ad talium ſcriptorum, quę ad veteres aditum faciunt, & ad ea proximè accedunt, lectionem ingenia invitarem, quæ vel ſitu perire, vel in nugis teneri, nefas

nefas judicem. Abſque fructu autem hanc de vino commentatiunculam nemo, opinor, leget. Etiam de iis, quæ cumprimis intelligo, cenſuram mihi ſumo cum modeſtia, ut aliis nihil derogem: de hac autem diſputatione pronunciare jubeam acutiſſimos quosque rerum naturalium indagatores: vel ſi ita videatur, disquirere ſinam ulterius; donec aliquid certi determinetur, & cum bono mortalium emerſa cunctis innoteſcat veritas. Nihilominus verò ex hac lectione una certa redundat utilitas, modò non prorſus abhorreamus à ſtudio ſapientiæ, ut temperantiam pluris faciamus, ut temperantiæ ac vitæ ſobriæ nos omnibus de cauſſis devoveamus, ob vitæ, valetudinis, ingenii, rationis atque modeſtiæ cuſtodiam. Qui enim contrariis inſtitutis vivunt, eos & morbis obnoxios, vitam in diſcrimen coniicere, & mente ut plurimum vacillare, & à petulantia ad ὕβριν & ad infortunium videmus, alios alias pedetentim progredi, alios repente præcipitare. Cum autem præfari aliquid conſtitutiſſem, & ea, quam

initio dixi, de cauſſa, & propterea quoque te alloqui viſum fuit, quòd te juvenem ſobrium & modeſtum cognoſcerem, qualem familiares & in patria tua & in academia Zamoſcia ab adoleſcentulo fuiſſe dicerent. Hoc enim erga te ſtudium, tanto tibi fore gratius providebam, quanto tu vitæ moderationi in omnibus magis ſtuderes, quo te & natura invitaret & educatio traheret. Namque utriusq; ad formandos mores & comparandam virtutem magna vis eſt: atq; omnia hæc bona quis facilè invenerit, ſi & ingenuas diſciplinas colat, & uſum vitæ addat. In his autem totus es. Namque & propterea longum iter emenſus, veniſti in has oras ſylvæ Herciniæ, excitatus fama academiæ JULIÆ: & vides ita ſe rem habere, nullam hic bonarnm artium, quibus ingenium, mores & vita excolitur, apud nos negligi: immo reluctantibus ventis inter tempeſtates & imbres intempeſtivos, ut ita loquar, ſtudiorum ſapientiæ, omnes partes verè & luculentè & publicè & privatim explicari. Nec ego in me, quod tam

gravi ætate præſtare poſſim, quidquam deſiderari patiar. Nam quod opera minus queam, id conſilio facio, & ſcribendo: quæ & ipſa opera eſt, & haud ſcio, an non & nobilior & utilior, quàm ſi quotidie tot horis doceam, quot firmis viribus olim ſolebam; hoc eſt, una atque altera. Nam quod rectè in hoc genere facere decrêeris, in eo totos dies eſſe non poſſumus: aut ego certè non potui in hac imbecillitate virium potius, quàm mediocritate. Nec nihil agit, qui vel digito rectam viam monſtrat, vel in lubrico vacillantem à lapſu retinet, vel per ſe veſtigia firmantem confirmat. Nec aliter accipi velim, quod nunc ago. Ad ultimum enim pertinet, quòd in hac epiſtola porro faciam: quod ſi non putes tibi uſui futurum, quod erit fortè aliquando, fraudi autem numquam, honorificum eſſe, & intelliges, nec negabis. Veniſti ad me ipſo vere è Comitiis regni Poloniæ Varſavienſibus à magno Zamoſcio, cum litteris Davidis Hilchenii; quæ teſtarentur, quàm illi carus eſſes, qui neminem non amavit juventutis primū

popularium, deinde ſociorum, in quo ſigna elucerent modeſtiæ, & conſtantiæ & prudentiæ, præſertim ſi quis litteras ſimul coleret. Hæc omnia cum habeas, [habere, certè ſigna ſunt plurima] nihil attinet in te cohortando operæ aliquid ponere: quod tamen ego hic faciam. Namque, ut mea oratione tibi opus non ſit, cognoſces tamen benevolentiam in te meam, & expectationi non tam meæ, quàm illorum, quos dixi, & patriæ, quæ afflictiſſima jam implorat veſtram opem, reſpondebis ardentius. Satis fortè ſit, ſi jubeam te, qua cœpiſti progredi, & te porro ipſum imitari: ſed paullò ordiar altius: nec repetam tamen à ſeculis, quæ majores tui, viri fortiſſimi geſſerint: tantùm attingam, quæ ſunt in recentiſſima memoria, & ipſi oculis tantum non vidimus. Nec verò in uno multus ero, quanti ſit, è generoſa familia procreatum: quod etſi non ſolum quidam diſſimulant, ſed parum momenti habere falsò aſſerunt: tamen vix aliquem reperias, quin ſibi talem ortum obtigiſſe, quàm ſe humili aut inferio-

re loco natum, malit, & tacitè optet: ſed hi quoque opinionem potius, quàm rem ipſam fortè reſpiciant, non rationem ſecuti, ſed vulgi conſuetudinem. Ego & ex aliis ſic didici, & ab uſu vitæ in hoc confirmatus fui, è populo rarò aliquem ad ſumma felteiter emergere, & vix tandem longo tempore & incredibili labore, virtutis & ſapientiæ fieri compotem, ut de periculo & invidia nihil dicam. Tu verò generoſæ propaginis palmes, quod genuini honi habes, cuſtodi & auge, quo cœpiſti ſtudio: & cum alia majorum exempla intuere, uti facis, quæ exprimas: unum autem maximè, quem præ omnibus illuſtrarunt, factáne dicam, fortia, an res adverſæ? GEORGIUM FARESBACHUM, THEODORI, patris tui, patruelem, VOLMARI filium. Multa quæ huc pertinere intelligam, hic omittenda ſunt ſcribenti epiſtolam, neq; non tamen migranti leges epiſtolæ. Erat fatale illud tempus, quo Moſchus Livoniam invadebat, ut illos populos in perpetuam ſervitutem redigeret: tanto hoſti cum im-

pares eſſent, ab iis atq; haberentur. Ibi tum ad Pont. Max. & Imperatorem his legatione functus eſt VOLMARUS FARESBACHUS. Ut autem nihilominus omnia in pejus ruerint, & ampliſſima imperii provincia in plurium poteſtatem venerit, narrant hiſtoriæ. In tanta tempeſtate non omne decus extingi potuit. Virtus enim ſemper contrà nititur in generoſis præſertim familiis, & interdum in ipſa calamitate attollit caput. Audio VOLMARUM reliquiſſe plures filios, quorum tres cum annos pubertatis attingerent, ſe ad militiam conferebant. Horum GUILIELMUS in Finnonia legatus bellicus à Duce CAROLO tres annos detentus narratur: nec elabi voluit, ne quidquam contra conſtantis viri dignitatem committeret. Non erat humiliore animo CONRADUS, non niſi ſe digna & illo tempore neceſſaria cogitans. Itaq; in comitatu CHRISTOPHORI CIERZOCHI non Galliam ſolum & Italiam, ſed Turciam quoque perluſtravit, ut ad rem milizatem & magnas deliberationes de ſalute patriæ

triæ inſtructior accederet: evenit, ut ſunt res humanæ, ut domum reverſus morte, patriæ magis, quàm ſibi immatura, tolleretur. Heroicæ autem indolis adoleſcens GEORGIUS, neque ipſe niſi magna ſpirabat, neque ſe deſerebat, etiamſi à fortuna deſertus videretur. Non mihi perinde conſtat, quando in Gallia, Belgio, Suecia militaverit, quibus præliis interfuerit. Undeviginti annos natus cum auſpiciis Imperat. Maximilian. II. militaret in Ungaria, quo tempore Turca Sigetum oppugnabat, tribunus militum factus, in omnibus fortiter ſe gerens, majorem de ſe exſpectationem concitabat: neque hanc fefellit: cum multa poſteà gereret fortiter & feliciter in bellis inteſtinis patriæ. Moſcho etiam ipſi adverſus Tartaros juvenis operam egregiam navavit, ducens turmam Germanorum equitum in Moſcoviam. Ibi cùm Tartari Ruſſos ſubinde ad ſingulare certamen provocarent, Fareſbachus, inſpectante utroque exercitu, aliquoties cum hoſte congreſſus, palmam, unaque laudem

magni

magni animi reportavit. Moſchus verò victoriam adverſus Tartaros partam ad flumen Occam Faresbacho potiſſimum acceptam tuliſſe fertur. Fama hac perlata in Daniam, ipſum quoque Regi FRIDERICO II. cariorem fecit. Erat enim hic Rex Daniæ unus ex optimis & humaniſſimis Europę Regibus: qui & ſuos in alta pace, & perpetua felicitatis fruitione tueretur, & præſidio eſſet non ſolùm ſuorum, ſed exterorum etiam virtuti; habebant eum pro patrono exules: denique etiam Muſæ. Cum enim intelligeret, quantum conferrent ad rectam felicemque adminiſtrationem litteræ, nec ſolum academiam Hafnienſem florentem conſervabat, nec patiebatur quemquam in univerſo regno eruditorum egere turpiter, cum plerique etiam abundarent, quod & ejus patri, CHRISTIANO, ſancto Regi, curæ fuerat: ſed multos præterea, non minus atque cives ſuos, præmiis afficiebat: cujus rei exempla, ſi locus ſineret, proferrem plura: nec me expertem tanti Regis munificentiæ profiterer. Nec erat

rat virtutis hoc Rege Regum quiſquam cenſor actior, qui quorum noſſe vellet animos, non per alios, ſed ipſemet exploraret. Cum gratia ſua Faresbachum dignum cenſuiſſet, in familiam adſcitum, aulæ Marſcalcum fecit, & pluribus beneficiis affecit: denique ipſi inſulam Oſiliam tuendam fruendamq; dedit. Dum Regi operam dat, fidemque ſuam in omnibus probat, Rex Poloniæ STEPHANUS Dantiſcum obſidet: quæ urbs freta privilegiis, neſcio quæ mandata neglexerat. Non diſſimulabo, quod omnibus innotuit: erat FARENSBACHUS Dantiſcanæ reip. tribunus militum: civitate regi conciliata, cum per Pomeraniam Roſtochium veniret, ubi apud me Ducati exules equites Livonii erant, neque populares præteribat, & ab his accipiebatur domi meæ: qua re factum eſt, ut & me noverit, & ex eo dilexerit, non magis miles fortiſſimus, quàm vir humaniſſimus: & cultor, quas in te ſuſpicio, temperantiæ & modeſtiæ. In eo viro vidi, quàm rectè Plato comparârit fortiſſimum quemque civium cum

cane,

cane, qui blandus domeſticis, hoſtes adoriatur acriter. Hoc ſanè mihi laudi duco, cujus laudes prædico, quòd neque deinceps me dimiſit ex animo, ſed ad ſummos honores evectus ad me litteras dedit, quibus ſibi caros mihi commendat. Cùm autem ſapientiſſimus Rex STEPHANUS non minus noſſet Faresbachi virtutem, quàm Rex FRIDERICUS, ejus, de qua dixi, militię non recordatus, qua in perpetuum alienatus videri poterat, cogitabat ipſo etiam pro patria uti, bellum in Moſchos moliens, ut à tyranni crudelitate Livoniam vindicaret. Accitus Faresbaccus à STEPHANO, concedente & collaudante FRIDERICO, cum ornatiſſima fortiſſimorum equitum turma advolans, fidelem & felicem operam patriæ quoque navare, & gratiam STEPHANI demereri cœpit. Habet enim hoc eximia virtus, ut Regum animos permoveat, & benevolentiam, bonis gratulantibus, aliis invidentibus, obtineat. Hoc niſi ſit, omnis virtus in fumum abeat brevi, & omnes orbis partes ſimul occupet calamitas:

… tamen ſunt viciſſitudines.
De … do Faresbacho cogitaverat e-
… STEPHANUS: ad quam rem tan-
… erant viæ multæ & faciles; nec
… eficia oblata repudiare poterat.
… duorum potentiſſimorum Re-
… gratiam æquè tuerine potuerit, &
… ne alicubi, & quomodo ſit,
… diſputatum ſcio, à quo deter-
… m, neſcio. Agnoſcebat exul,
… inveniſſe in Dania patriam,
… patrem alterum, nec eſſe hunc
… dum: contra nec oblatos ho-
… & ſumma beneficia è manibus di-
… ſtatuebat: quod vix aliqui-
… ret, perſvaderet nemo. Senat-
… Poloniæ factus, & deſignatus Prin-
… Vendenſis, quem Palatinum no-
… quę quanta ſit dignitas, neq; hic
… quam ignorat. In gerenda rep. &
… adverſus hoſtiles impetus tuen-
… ut ſeſe geſſerit, longum erat nar-
… & tu vidiſti à parvo puero. T…
… ex amplexu parentum, non …
… benevolentia ereptum pro filio …
… cum filiis educavit, donec in oc-
… Felini lethali vulnere accep-

mitas; nunc tamen ſunt viciſſitudines. De ornando Faresbacho cogitaverat etiam STEPHANUS: ad quam rem tanto Regi erant viæ multæ & faciles; nec ille beneficia oblata repudiare poterat. Ibi tum duorum potentiſſimorum Regum gratiam æquè tuerine potuerit, & erratum ne alicubi, & quomodo ſit, ab aliis diſputatum ſcio, à quo determinatum, neſcio. Agnoſcebat exul, ſe novam inveniſſe in Dania patriam, ibidem patrem alterum, nec eſſe hunc offendendum: contra nec oblatos honores & ſumma beneficia è manibus dimittenda ſtatuebat: quod vix aliquis ſvaderet, perſvaderet nemo. Senator regni Poloniæ factus, & deſignatus Princeps Wendenſis, quem Palatinum nominant: quę quanta ſit dignitas, neq; hic quiſquam ignorat. In gerenda rep. & patria adverſus hoſtiles impetus tuenda, ut ſeſe geſſerit, longum erat narrare, & tu vidiſti à parvo puero. Te enim ex amplexu parentum, non vi, ſed benevolentia ereptum pro filio habuit, cum filiis educavit, donec in occupatione Felini lethali vulnere accepto,

uę

ut tanto duce dignum erat, fortiter occubuit, cum animi magnitudine penè incredibili. Nam neque dolori, neque periculo cedens, in ipſo quaſi mortis articulo, alia coràm mandavit, alia etiam ad Regem SIGISMUNDUM & aliquot regni proceres conſignavit litteris. Rectè igitur, Theodore, & cęteros majores tuos, & hunc alterum parentem imitaberis, & quò magis poſſis, coles porro litteras, ut ille, absque litteris tantum decus adeptus, voluerat. Intelligunt enim viri magni, quanto adminiculo ad res gerendas doctrina ſit, ſi quis eam, ut rei natura poſtulat, ad virtutem convertat: eo proinde omnibus, quos ipſi caros habent, ac præcipuè filiis magiſtros quærunt magna diligentia & illis præcipiunt, ut ingentis dicto audientes ſint, & diſcendi moleſtias non omni teneræ ętati gratas, devorent: fore enim, ut quę habent bona tueantur facilius, & alia multoque ampliora conſequantur: multò denique ſint honoratiores & beatiores. Itaque utrumque filium educavit in litteris, teque tertium, quem item

ut tanto duce dignum erat, fortiter
cubuit, cum animi magnitudine
incredibili. Nam neque dolori,
que periculo cedens, in ipſo quaſi mo
tis articulo, alia coràm mandavit, ali
etiam ad Regem SIGISMUNDUM
& aliquot regni proceres conſign
litteris. Rectè igitur, Theodore,
cęteros majores tuos, & hunc
parentem imitaberis, & quò ma
ſis, coles porro litteras, ut ille,
litteris tantum decus adeptus, vol
Intelligunt enim viri magni,
adminiculo ad res gerendas doct
ſit, ſi quis eam, ut rei natura
lat, ad virtutem convertat:
inde omnibus, quos ipſi caros habe
ac præcipuè filiis magiſtros quærunt
gna diligentia & illis præcipiunt,
ventis dicto audientes ſint, &
di moleſtias non omni tenera
gratas, devorent: fore enim,
habent bona tueantur facilius, &
multoque ampliora conſequantur
rò denique ſint honoratiores &
tiores. Itaque utrumque filium
ſavit in litteris, teque tertium,

item ut filium, certè ſecundum illos amore prorſus paterno proſecutus fuit, quod cum antè inaudiſſem, tu quoque mihi prædicaſti, ut decet hominem gratum, cujus te primariæ virtutis animadverti ſtudioſiſſimum. In eadem commemoratione ſimul oſtendiſti, ut, poſtquam ille rebus humanis exemptus eſt, magnus ille Zamoſcius, conſanguineos illos tuos atque te in academia Zamoſcia rectè & ordine erudiri juſſerit. Quod Faresbachus uſu didicerat, tardo admodum magiſtro, id maturè rationibus cognoverat Zamoſcius, qui iccircò non ludum aliquem puerilem, ſed in hunc finem academiam condiderat, ut ne deeſſet in illis quoque nationibus occaſio ad excolenda ingenia & acuendos animos, neque natis ex ordine equeſtri, neque cæteris de populo. Fuit verò ipſius etiam aula, ut Chironis, qui in monte Pelio in re equeſtri & omni virtute exercuiſſe Principum Græcorum filios à poëtis canitur: unde prodibant illi Nobiles & invicti Argonautæ. Perges verò, Theodore, quas cœpiſti, & uti cœpiſti, lit-

teras colere, quantum earum ingeni-um tuum capere poteſt, & excolere primariis virtutibus animum tuum: e-go in harum poſſeſſionem te venturum augurot, neque non bonæ doctrinæ, quod ad rectum vitæ humanæ cultum, obtinebis: quod ſatis eſt, proxime eti-am re ab utroque abeſſe judico: quam ego hinc conjecturam facio, quòd quę ad te non attinent, cognoſcis qui-dem, ſed in ea te non ingeris, quodq; æqualibus ſtudes neutiquam temere, ut adverſeris ſtudio nemini, familiari-ter iis utaris, quorum vitam animosq; perſpexeris. Quod autem adveniens veterem tuum ſodalem Mauricium Can-nium, cujus erga te animum & inte-gritatem fidemque à prima veſtra ado-leſcentia perſpexeris, habes ſtudiorum conſiliorumque ſocium: in eo & con-ſtantiam tuam, immo utriusque lau-do, & judicium præterea tuum. Cùm enim ſummo ingenio præditus ſit Can-nius, nec ullum diem vacuum relin-quat ab hoc labore ſive voluptate di-ſcendi, cognoſcendæq; ſapientiæ, ſe unà tecum trahit, quò tu quoque progredi expe-

expetis. Itaque uterque non tantum illam, quæ in admirationem hominum cadit, loquendi facultatem, ſed etiam & humanitatem, qua fit, ut benè agendo & cedendo, & bonos omnes, & non malos, nobis devinciamus, & prudentiam omnis officij magiſtram & condam promam rectorum feliciumque conſiliorum conſequemini. Hæc enim eſt illa palma & eſſe debet, ad quam contendere nobilem juventutem fas & ſanctum eſt. Qua de re uti ſcis, vel aliud agens, ferè quotidiè verba facio ad familiares, nemini veſtrûm placere ſtudens, ſed ſingulorum bono ſincerè conſulens. Videor autem mihi ex hoc meo erga vos ſtudio ſatis uberem fructum capere; etiamſi in præſentia nonnullis minus placeam (fieri enim ſecus non poteſt) ex intervallo ſine cauſſa diſplicuiſſe videar. Utrique autem veſtrûm interpellationes meas ſemper gratas & jucundas fuiſſe ſenſi: quibus accenſebis & hanc epiſtolam longiusculam. Addidi lucubratiunculam puſillam meam, ſive hæc eſt querela de neglecto ſermone latino, ſive

ad eum diſcendum majore cum cura ad juventutem cohortatio. Vale, & utrumque ſimul compellem: ἀλκιμοί ἔστ', ἵν' ὑμᾶς τις κ' ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ. Helmæſtadio ex acad. JUL. VII. id. Sept. cIↄ Iↄ cv.

DAVIDI HILCHENIO, Regiæ Majeſtati in Polonia à Secretis.

Epist. XVIII.

CUm de obitu magni Zamoſcii ex fama primum, ac deinceps ex aliis amicis accepiſſemus, etiam antequam veſtræ literæ adferrentur; ſtatim dedimus operam, ut erga ipſum è rebus mortalium ſublatum aliquid extaret noſtri ſtudii. Id & Herois illius filio Thomæ, & amicis & cum primis tibi tuisque familiaribus gratum fuiſſe confidimus. Ejus enim nomen venerari te ſciebam, qui te ſingulari benevolentia ſemper fuiſſet complexus, nec ornaſſet ſolum, ſed etiam con-

contra malevolos defendiſſet. Eget enim etiam innocentia potentiæ patrocinio adverſus invidiæ calumnias. Poſtquam autem tuas legi, Generoſe Vir, quibus me excitas ad attingendas laudes Zamoſcii, non nihil hac in re conari conſtitui, ſed recte invenimus novum conſilium, quà tibi & Zamoſciani nominis cultoribus magis ſatis fieret. Namque unum atque alterum, qui ſcribendo valerent, monui, ut in tantis rebus ornandis temporis aliquid & ſtudii ponerent. Hanc meam ſollicitudinem ſive curioſitatem, non admodum, ut opinor, reprehendendam ex mea ad Rhodomanum epiſtola perſpexeris, aut videbis, quando hæc leges. Eam cum legendam his quoque familiaribus darem, non fuit nemo, qui illam gratè, & erga ſummam virtutem ſtudiosè, ſcriptam diceret. Fortè & apud nos erant alii, qui mihi morem gerent, voluntatem autem meam ſecutus eſt modò Rudolphus Diepholdius, vir & doctrina multiplici prædi-tus & humanæ vitæ intelligens. Hoſce tu verſus ſi probabis, reddes, quibus

videbitur amicis Zamoſcii, quibus uſus illo fuit inter proceres primariis: ſed præcipuè commendabis ſtudium noſtrum ſapientisſimo Principi, Nicolao Zeber Zidovio, Palatino Cracovienſi, novo εὐεργέτῃ tuo, eique de mea erga ipſum quanta maxima obſervantia affirmabis: quam qua potero ratione teſtatam quoque faciam, ne temerè verbum de me dixiſſe videaris. Vale. Helm. ex ac. Jul. Id. Novemb. cIↃ IↃ cv.

JOACHIMO GOETZIO ab Olenhuſen.

EPISTOLA XIX.

DEbui potius ad te aliquid dare, quam potui, multa ſimul habens in manibus: volui vero etiam. Neque enim ex iſta juventute mei quisquam eſt obſervantior, neque te mihi carior. Ita enim ſtatim probavi indolem tuam, omniaque adoleſcentiæ tuæ ſtudia

ſtudia, quæ cum ſemper direxeris ad humanitatem & conſtantiam, collaudare te non deſii, ac ſæpe ad eadem exhortatus ſum, quanquam cura hęc de eo, qui ſponte officium faciat, ſupervacanea videatur. Quicquid autem tibi de hoc in mentem veniet, ne dubites hæc omnia proficiſci ex animo tibi benevolentiſſimo. Ut autem erga te etiam abſentem affectus ſim, non ſolum ex meis ad te literis cognoveris, ſed & ex æqualibus tuis, quibuscum de te ſermonem inſtitui. Perge hac ætate exemplo eſſe Nobili juventuti: futurum eſt, ut nulla re inferior ſis adultior viris tui ordinis, quibuscum aliquam partem geres reip. Niſi ſciam Jagemannum & Lappium tibi caros eſſe, utrumque ad te laudem: eosque porro amabis, cum per ſe, tum quod hoc mihi gratum intelligis. Vale.

Helmæſtadio ex academia Julia Id. Jun. 1606.

HENNINGO V. D. SCHULENBURG.

EPIST. XX.

FAſciculum veſtrum cum unâ horâ accepiſſem, alterâ advenit frater tuus, & tuas ad me legit, nec minus probavit, quam ego. Cum autem valde probem ſcriptionem; in quo genere te porro exercebis, maxime probo animum quo es, & erga ſtudia ſapientiæ, & erga ingenii tui fide præſtantem informatorem. Huic, ſecundum Deum, acceptum feres, quodcunque virtutis ſingularis & ſolidæ eruditionis conſequeris. Ad utramque te duxit â puero, in utraque te retinet & ducit porro, & in utraq; te, cum ſponte ſequaris, interdum etiam præcurras, perficiet. Hæc noſtra, hæc eſt matris, patris, mea de te perpetua exſpectatio, quam nequaquam falles. Nolis namque fallere ipſe te. Jam capite rectum & felix conſilium, * * * quid mihi videatur, ex-

poſui

poſui Ioachimo: idem ſi vobis videbitur, nemo erit, qui voluntati veſtræ refragabitur. Vale. Helmæſtad. VII. Kal. Septemb. 1606.

JACOBO SCHENK in Flechtingen.

EPISTOLA XXI.

PEculiare ſcribendi argumentum mihi nullum erat, neque quicquam me ad ſcribendum invitat, niſi mittendi commoditas. Utar igitur illo veteri, quo ſimul mihi imperem, quid facto opus ſit. Mihi hæc neceſſitas incumbit, ut habeam perpetuam rationem valetudinis: ni faciam, hac ætate me è veſtigio præcipitem. Tibi autem ante tot annos, conſiderans naturam tuam, idem primo ac ultimo loco præcipiebam. Tu vero, & in aliis, & in hoc, te maſcule geſſiſti, ut & quæ inciderint, quæ plura fuiſſe intelligo, pulchre ſuperaveris, & multo firmior ad nos redieris,

quam abieris. Quo nomine tibi valde gratulor, & valde etiam te rogo, ut de hac cura neque hodie aliquid remittas, nec eo ſolum, ut fortunis tuis ampliſſimis quam diutiſſime utaris, ſed etiam, ut cum tuis patriæque plurimum ſervias, tum nomen tuum & gentis veſtræ beneficia & aliis meritis magis illuſtres. Sed meditatus jam ſum ad te plura, quorum lectionem non aſpernaberis, tum quia à me proficiſcuntur, tum quia erunt in rem tuam omnia. Hoc enim ſemper egi potiſſimum, & agam deinceps. Vale. Helm. ex acad. Julia prid. Kalend. Novemb. M DC VII.

THODORO à SENDEN.

EPIST. XXII.

Literas tuas celeriter, ut ſcribis, exaratas, at meditatas accurate, libenter legi, & modo reſcripturus relegi. Benevolentia tibi facile

eſſe reſpondebo, quam velim eſſe, qua te teſtatam faciam. Cujusmodi à me expectas, in iis quidem ſum, quæ accepi è ſcriniis ſapientum, neque non cum aliis communicem, ſi hoc in tempore præſtare valeam. In hoc omnia plurimum, imo omnia ſita arbitrer. Etenim ſervuli quoque in comœdiis fundunt verba ſapientiæ, ſine fructu. Neque tamen non, à quocunque, ubicunque ſint, pulchra, ut Græci loquuntur, ſive divina ſunt: aliquando enim juvent, cujus gratia deprompta eſſe, jam videantur. In quo genere tutiſſimum eſt, ea ſcribere, quæ & omnium judiciis & uſibus exponantur: ita ut ſapientes judicent: alii utantur, quibus opus eſt. Felices ait ille ad Aſcram, eos qui per ſe ſapiant, & officium faciant: quo nomine & Principes tuos & te ſuſpicio: illos, quod tuo conſilio porro utuntur: te, quod eos pergis & conſiliis inſtruere & multiplici bona doctrina erudire in ipſis negociis. Eſt enim, Principum ætas, & res gerendi, & ad-

& adhuc diſcendi, quod avum ipſorum, & ſenſiſſe, & feciſſe, ſæpe ex aliis audierint. Conviviis autem ille non niſi neceſſariis aliquid temporis tribuebat, venationi quantum valetudini, voluptati & dignitati, ſatis eſſe ſtatuebat. Quod me apud utrumque in gratia ponis, id perge facere: hoc gratius officium præſtare mihi iſtic nullum potes. Vale. Helm. ex ac. Jul. Kal. April. cIↃ IↃCIIX.

JACOBO SCHENCKIO in Flechtingen.

Epistola XXIII.

Quod te ſalvo domum redeunte in animo habebam, ut tibi, tuoque fideliſſimo comiti de ſalute veſtra gratularer, id negotium alteri dabam, minus tum, quàm tenuiter valens: functurus eodem tamen munere, cum mihi eſſet commodius. Cum eſſe autem tibi Theod. Surlandii ſtudium gratum intelligerem, meum

meum & debitum pro amicitia, atque verbis pridem deſtinatum præſtare etiam cogitabam, meditatus quæ in eam epiſtolam præterea conjicerem. Agenti autem mihi jam hoc ipſum, heri triſtis admodum nuncius calamum excuſſit è manibus, cogitationes meas non leviter conturbans & aliô pertrahens. Hoc tu quoque graviter afficieris. Deſiderabimus enim deinceps amiciſſimum nobis virum, Adamum Craſium de Borchfelda. Cum enim ex aula Principum Megapol. ſub Kal. April. in prædia ſua ſeceſſiſſet, nec opinato in gravem morbum incidit, eaq; febri id. April. extinctus eſt, quem nos vivere optaremus, & expediret patriæ, de qua ut bene commodius mereretur, à nobis ſe altero abhinc anno in patriam contulit. Ibi etſi privatam vitam agere conſtituerat, ut, quibus vellet, ſerviret, & reliquum tempus exemplo patris ſtudiis ſapientiæ impenderet; tamen cum ab Ill.*ma* Megap. Vidua ad remp. expeteretur, quid faceret, niſi quod deberet? Non enim patriæ operam negaret, cui ſe natum à

pucro

puero didicerat, & omnino ſentiebat: Nec erat jam, qui ipſi dignitatem inviderct, quod etiam præſtantes ibi viri, quorum non eſt penuria in Megap. ipſi ultro cederent, & omnes agnoſcerent, qua fide & diligentia publica, itemque privata negotia gereret. Itaque etiam Duces fratres, qui aliquot ante menſibus ex longinquis regnis domum redierant, ipſum magni faciebant, ſibique de tali Conſiliario jam gratulabantur. Videbant enim eo eſſe prorſus animo, qui nil ſibi, ſuisque quæſiturus eſſet, cum Principum incommodo, aut præter univerſæ patriæ ſalutem: contra quàm plerique faciunt. Si mihi libeat, multos ipſe nominem, qui ſibi quærerent utilitates cum incommodo Principum, neque absque malo publico. Utinam hujusmodi neque ſit hodie aliquis, neque futurus ſit. Quantum boni huic provinciæ conciliarit in præſenti, & plurimum in futurum, illud ſcio, hoc prædico. Cum enim eſſet in Senatu aulico: quem locum ob potentiam potius, quam vera ratione priorem perperam exiſtimant, ille duabus de cau-

ſis aliud ſibi perſvaderi paſſus fuit, quod intelligebat ſe quoque debere Principi matri, Regis Daniæ filiæ, Ducis ſui Megapolitani, nepti: hujus, inquam, ſive voluntati ceſſit, ſive imperio paruit libentius: imo libentiſſime, ut hoc, quod quæreretur, quæſiviſſe videretur, factus aulæmagiſter Principis. Namque [referam, quæ ipſe mihi retulit, ac niſi retuliſſet, vera ſine dubitatione ſcriberem] ſentiebat, qui futuræ ætati Principem recte educaret, cum tam magnam rem gerere & neceſſariam, atq; ipſe in conſilio cum pluribus gereret. Alterum, quoq flagrans deſiderio ſciendi propter virtutem, ſperabat ſe quotidie daturum aliquot horas ſtudio ſapientiæ, illud nequaquam falſum eſt, in hoc ipſo minime falſus fuit, neque falli potuit: quod non his literis, ſed ſuo loco explicabo. De viri erga me benevolentia nihil dicam, quæ quanta fuerit neque tu ignoras, & ſuſpicetur qui noverit, quanti veritatis & virtutis propagationem fecerit, cujus ſciebat & prædicabat, & mihi in os, vere omninò, dicebat, me

me eſſe cum paucis admodum ſtudioſiſſimum. Te autem non ſolum amavit plurimùm, ut ſui ordinis, ſed multo magis, ut natum, factum & educatum ad ſumma. Itaque etiam de te bene mereri non dubitavit: nec iis tamen, quibus tu abundas, & illum nullius egentem augere poſſes; ſed optimo conſilio; non tamen alio, quam quod à me accepiſſes, & quotidie acciperes. Nec vero ſolum te confirmabat; ſed etiam docebat, quid quomodo ageres, diſcendo neceſſaria & optima quæque, ſed agendo maximè. Namque cum ſapientiſſimis ſentiebat, qui deteſtarentur aſtutiam, prudentiam ſuſpicerent, ſolamque in adminiſtratione rerum repræſentarent: cum his & poſthæc, ſive præ omnibus coluit, & à te coli voluit ipſam ſapientiam. Hæc potius ſcripſi, quam ipſius obitum deplorarem. Alia leges à me de ipſo brevi: alia ad te, cujuſmodi meditatus fuerim, & porro meditabor. Vale. Helmæſtadio ex academia Julia VII. Kalend. Maj.
1608.

JOA-

JOACHIMO GOEZIO, ANDREÆ CLUDIO, & HILDEBR-GISLERO RHUMANNO,

Juris Conſultis & Oratoribus clariſſimis, Sereniſſimo Duci Brunſvig. ab intimis Conſiliis.

Epistola XXIV.

PErneceſſarium eſt in omni republ. & in vita admodum honorificum tutelæ munus, niſi idem etiam ſupra nodum laborioſum ſit, quod ego vos non doceo, qui humanæ vitæ rationes, cum ex ipſa doctrina, tum ex perpetuo uſu didiciſtis optimè: ſed ita ordior, ut commodè ad id tranſeam, quò volo. Etiam verò hæc alii legent, qui ipſa non æquè intelligunt. Itaque pergam proloqui, quod inſtitui. Simul enim meas ſuper hac re cogitationes, & curam cognoſcetis. Quid enim ſit magis

neceſſarium , quam ſervari in civitate præſtantium civium filios, & eorum patrimonia cum illis ipſis, tum patriæ? quid honorificentius, quam primi ordinis liberis eſſe pro parentibus? Laborioſius autem nihil ferè eſſe poteſt, cum cæteris, quod hæc aliquot annorum cura perpetua, & earum rerum bonis tam cordi eſt, quam domeſticarum procuratio, tum iis maximè , quibus à republ. feriari unum diem non licet , ac ne libeat quidem. Hoc enim ipſe quoque de veſtra virtute ſentio : neque minus bene ſemper ipſe affectus fui erga laborem, cui me à puero mancipavi. Otium ſibi ignavum habeant, & delicatas voluptates, quibus vivere non placet : neque enim in illis vita hominis eſt, neque, quæ vulgò vita dicitur, diuturna. Vos autem, Viri Clariſſimi, hanc quoque Jagmannorum tutelam æquo animo fertis, & ab illo initio in hunc diem , qua veſtrum quiſque res ſuas, diligentia, hoc eſt, optima fide, conſentiente in omnibus conſilio, procuratis pari, vel etiam majore, diligentia : atque adeo non tam quod à patre, magno viro Joanne Jagmanno, vobis impoſita,

ſita, & legibus deſtinata, quam ſponte veſtra ſuſcepta ſit: neque mirum ſane, ob animorum conjunctionem arctiſſimam & affinitatem proximam, quæ inter vos & maturè nata, & ſemper ſanctè conſervata fuerunt. Id quoq; cauſæ erat, quod ille ex hoc vitæ campo abiturus vobis potiſſimum paternas partes delegavit. Harum cum neque minimam negligatis, primam verò paterna ſolicitudine geritis. Ut autem quidquid eſt fortunæ bonorum, præ ipſa vita in nihilo ponimus: ita præſtant pupilli lautiſſimo quoque patrimonio. Quò enim, aut quæ divitiæ, quæ dominum neſciant, aut cujusmodi illæ, quæ habeant neminem, qui ipſis rectè uti poſſit? Statim igitur de veſtræ fidei creditorum educatione ſoliciti, tertium natu, Henricum Julium Jagmannum, acris ingenii adoleſcentem, cum plurium dierum itinere abeſſet, ut ipſius mores & profectum videretis, in reſpectum veſtrum revocandum cenſuiſtis. Miſſum poſtea à vobis domum meam libenter accepi: in quo cum judicio paterno vos congruiſſe, neque hoc miror: cujus etiam olim tu quoque

eras Joachime Gœzi. Etenim & tu ipſe duos filios ad nos miſiſti, & ille item duos, educandos domi meæ. Primum advenerant adoleſcentuli, quando hanc nobilem militiæ litterariæ manum diſſipavit contagium peſtilens: ejecit etiam tum, qui & ipſe recens advenerat, Principem Joannem, Ducem Norvegiæ, Friderici II. Regis Daniæ filium. Hi jam ſunt anni duodecim, quod vos quoque recordari arbitror. Cæterum ut initia educationis Henrici Julii ſeſe apud nos habeant, partim litteris, partim coram vos docui: nec poteſt fieri, quin pleraque probetis. Ipſum autem cum vidiſſem, & alloquio meo & brevi quadam epiſtola delectatum, etiam de aliis juſta lucubratiuncula erudiendum putavi: hæc verò ipſa & legit cupidè, & deſcripſit ipſe, ut eadem relecta conſideraret accuratiùs. Hæc autem ipſa neque reliquæ juventuti invideo, cum ad pleroſque pertinerent, quæ potiſſimum perſequenda mihi putavi, de modeſtia & obedientia. In hujus generis ξυγγραμματίοις videri poſſim Epicharmi æmulus, cui ſentiebant jam olim magnam gra-

gratiam deberi, qui in medium attuliſſet multa utilia pueris ad vitæ cultum: proſunt omninò eadem iiſdem adultioribus, neque non, opinor, viris, qui hæc prima ætate non didiciſſent. Legent autem hæc & veſtri filii, & majores natu ſibi de his jam partis gratulabuntur, minores, illos imitandos, & hæc ſequenda, de veſtro etiam imperio putabunt: qui veſtris filiis abundè ſemper omnia, præbetis ante omnia, quæ hujus generis ſunt, potiora omni reliquo ſumptu: neque pupillis deeſtis, ſi qua re ipſis opus eſſe animadvertitis, & hi veſtram auctoritatem ſequuntur, ut paternam. Faciam & ipſe porrò, quod in me erit: neque quemadmodum hæc procedant, vos ignorare patiar. Joannes etiam Iſenbergius, juvenis eruditus & humanus, quem adoleſcenti συμβιώτην καὶ ἐπιστάτην addidiſtis, omni benevolentia alumnum complectitur, & ipſe, neque neſcius, neque negligens officii, & me de his rebus diſſerentem libenter audit, & conſilium præterea meum, ſi opus eſſe putet, requirit. Valete. Helm. ex. ac. Jul. id. Mart. clↄ Iↄ cIx.

ERNESTO à STEINBERG.

EPISTOLA XXV.

GRatulabar equidem tibi, ERNESTE STEINBERGI, & BURCHARDO, fratri tuo germano, qui iſta ætatis maturitate, bona doctrina ſatis inſtructi, tanta animorum conjunctione & contentione, ad ipſam virtutem adſpirantes, de adeundis longinquis regionibus conſilium caperetis, & vobis adjungeretis in peregrinatione HENNINGUM ARNISÆUM, virum vitæ jam uſu præditum, eruditione excellentem, maximè æqualibus, neque minus laborum patientem, quàm ipſimet eſſetis, virorum fortium filii. Neque enim negligendum hoc vobis arbitrabamini, quod prudentiores & fortunatiores veſtri ordinis facere animadverteretis. Neque verò vos tam exempla, quæ tum ex antiquitate, tum ex hoc ſeculo caperetis, excitarunt, aut confirmavit principum & ſapientum auctoritas, quàm evidens ratio permovit. Credebatis enim, fieri non

non poſſe, quin qui plura vidiſſent in rebus humanis, plura quoq; intelligerent, & prudentius faciliuſque negotia, quamvis ardua, tractarent. Neque hoc inſtitutum parvi faciunt, niſi qui domi deſides, limen vix unquam tranſierint, rati ſibi injuriam fieri, niſi cum præſtantioribus æquiparentur, quibus hac re, & fortè aliis, tamen eſſent impares. Non inficior autem, multa, eaque periculoſa itinera, ab aliquibus fruſtrà ſuſcipi; idque neceſſe eſt pleriſque evenire, qui vel nimis adoleſcentes tantam rem aggrediuntur, vel litteris ſe non ſatis munivերunt, vel de fine ſuarum actionum nihil conſtituerunt. Quibus enim ætas eſt infirmior, cum ubicunque ſint, tum foris, ubi maximè ſunt in lubrico, facilè labuntur: ut pro bonis exemplis peſſima, pro ſalutaribus conſiliis noxia, colligant: uti mercatores imperiti pro bonis mercibus corruptas domum reportant, quando, quas non probè intelligunt, has ab illis, quod erat cumprimis videndum, non dirimunt. Errare autem eos, qui literis carent, in omnibus, perpetuum eſt. nuplo namq; plus videre prçditos literis,

 èquo-

è quodam Menandri dicto diſcimus: quem tamen non loqui puto de præcipuo, ſive ſingulari ſtudio ſapientię. Hujus enim major vis eſt, & ea, quam homines ingenio aſſequi poſſumus, perfectio. Qui deniq; de fine, id eſt virtutis & prudentiæ adeptione, nihil conſtituunt, iis maximos ſumptus cum laboribus petire, mirum videri non poteſt. Horum etiam ſtudiis mercatorum ſtudia prætulerim, qui dum peregrinantur, dum multa maria navigant, rem faciunt; videas, qui aliquid prudentię ſimul invenerint: neq; fuêre nulli inter ipſos negotiatores, qui, cum & litteras magna diligentia didiciſſent, ejuſmodi præterea nobiles peregrinationes ſuſceperint. Uterq; verò vobis proſpexiſtis, quem dixi virum: cujus, quando foris minus omnia tuta ſunt, ſimul conſilio niteremini. Qua fide pręſto vobis ſemper fuerit, ipſi prędicabitis: ego, quod in ſe ſuſceperat, ipſi cordi fuiſſe, litteris ipſius facile confirmem, quas ubicunq; ſubſiſteretis, accuratè ſcriptas ad me dedit: feci quoq; ut & meas legeretis: cum quando fortè ubi futuri eſſetis, fuiſſem pręmonitus, ſæpè item familiaribus narravi, quando in Gallia, in Britannia, in

Belgio,

Belgio, vos eſſe ſuſpicarer: & verus, ut poſtea cognovi, interdum fui: etſi citius vos exſpectaveram. Verè enim ad futuros putabamus, quos media domum æſtas ſalvos retulit. Ut autem ille à vobis in hanc viciniam venit ad ſuos, neq; hanc alteram patriam, ſiquidem ita docti rectè academiam ſalutant, præteriit. Fuit hoc nobis gratum, quod de peregrinatione iſta pauculis horis multa docuit, quæ ſciſcitarentur familiares. Expoſuit etiam mihi mandatum tuum: ego abeuntem dimiſi, non niſi cum perbrevi ad te epiſtola, pollicens tamen, quæ à me præſtari arbitrer opus. quod enim ex me quæris, id aut ipſe pridem tenes, aut ex illo non minus accipias, quàm ex quiquam alio, quod ſtatim affirmavi. Cum enim intimas philoſophiæ partes penetrarit ARNISÆUS, idem quoque & illas, quæ ſenſibus, & maximæ partis mortalium judicio patent, ſibi perſpiciendas putavit: idq; levi opera, quia neceſſe eſt, ut qui ſubtiliſſima quæq; mente videat, altera, populo magis expoſita, in manibus habeat: unde accepimus, cum naturam rerum Pericles accepiſſet ab Anaxagora,

ad res gerendas acceſſiſſe paratiſſimum. Has tamen ad te dedi, non ut vos aliquid docerem, ſed oſtenderem, me eſſe ejusdem, cujus vos eſtis, ſententiæ, mirificè denique probare, quæ facis. De exquiſitioribus diſciplinis, quæ ſcientiæ appellantur, ſingulorum mentes perficere creditæ, non eſt, ut hic verbum faciam: alterius generis ſunt, quæ cultum vitæ reſpiciunt, & ſalutem publicam procurant. Cum eo loco natus ſis, & à natura factus, huc te referre debes, & omninò vis. Quid enim viro Nobili dignius, quàm omnia ſibi parare, & omnia agere, quæ patrię, id eſt, quibus cum vitam degimus, & totis gentibus, ex uſu ſint. Non nego hoc ſtudium decere quemquam mortalium: ſed cum alia ſit aliorum conditio, & fortuna, non quid unumquemque omnium deceat, ſed quid quiſque poſſit, id initio animadvertendum eſt. Quorum nullæ ſunt fortunæ, quorumque humilis conditio, in republ. quidem vivunt, & reipublicæ, non perinde, ut homines cum dignitate; ſatis hoc, ſi inveniant, unde miſeriam propulſent, His convenit, ut rem abſque

ullius

ullius injuria quærant, etiam augeant, etſi neque primo loco reip. neque pluribus multum commodent. Nobili loco natis, & patrimonio abundantibus, majores, natura & legibus, partes ſunt, neque eorum cuiquam declinandæ: etſi multi in faſtum convertunt opes, neque ſe vivere arbitrantur cum dignitate, niſi in luxu vivant, quæ non ſolùm falſa, ſed impia quoque ſententia eſt. Hoc omnes ſapientiæ & veræ pietati addicti probè intelligunt: nec diverſum ſequuntur: in quibus vos eſſe, veſtra felicitas & primus honor eſt. Qui enim genus & divitias jactant, ipſi inanes dotium ingenii, eos nos ſinamus in populo primos eſſe, & ipſe ſuſpiciam, ſi boni & benefici ſint, aut eſſe velint: talibus non adulor, ut multi utilitatis ſuę gratia faciunt: hoc potius ago, ut illis ipſe uſui ſim & ſerviam, nihil aliud, niſi publicum bonum, &, quod hoc mihi honori eſt, ſpectans. Quotquot autem cujuſcunque ordinis & fortunæ in litteris educantur, nec ab iis deficiunt, quo nihil ſit turpius, hi vivunt, vivere certè debent, reip. aut alicui ejus non ultimæ partium. Quod ſi mihi largi-

largiris,& ita ſentis, uti profectò ſentis, non debent iidem inde mercaturam facere, ſive ad quæſtum omnia referre: Nobili autem eodemq; fortunato viro nihil ſit indignius, ortorum autem tenui loco, & primùm emergentium, alia eſt conditio. Namq; his debetur, poſtquam litteris & opinione virtutis, aut etiam virtute non ſimulata, adſcenderunt in altiorem locum, tum honor, tum commodum: adde præmium: neq; non rectum eſt, ut hæc accipiant, & non delata bonis rationibus poſtulent, quod in foro & ſenatu perpetuas & graves operas præſtant. Quod hęc legenti in mentem venit abſque dubio, id deteſtabile eſt, quod quidam ignari, oblitive *veri finis, ideſt, ſalutis publicæ*, ad rem faciendam ſe potiſſimum applicant, & ditati auro, ne prædiis quidem expleri nequeunt. Hoc verbo attigi, ut me rectè ſentire, *illaſq; peſtes reip.* non amare noveris: cui tamen ſe ſervire falsò prædicant, & aſtutè ſimulant. Tales CL. VALENTINUS FORSTERUS, vetus hoſpes tuus, diſſimilis talium, & ego, multos, eorumq; fata novimus. Dixi de oneribus juriſconſultorum; quibus debentur

tur præmia, & quidem ſingularia. Fortunatorum ordinis equeſtris longè alia ratio eſt. Nobiliorum enim pauci admodum perpetuitatem illiuſmodi operarum in ſe ſuſcipiunt: rectè tamen, & neceſſariò, ſi ſalvi eſſe debeamus, in ſenatum leguntur, qui cum poſſideant à republ. ſua, ei minus deeſſe poſſunt, neque unquam debent: præterquam quod ipſis primi honores, uti par eſt, tribuuntur in regiis: iis, inquam, qui ſe ad illos paraverint. Quod vos feciſſe à primis annis ſedulò, & novit academia Julia, & omnis hæc ad Hercyniam natio. Etenim & CONRADUS STEINBERGIUS, frater item veſter germanus, utroque annis major, nec ipſe litterarum expers, & mathematicarum diſciplinarum amans, longè lateq; peregrinatus, plurium linguarum cognitionem ſibi maturè paravit, ad utrumque uſum, tum ad lectionem, tum ad ſermonē, ſi hoſpes longinquus adveniat, aut ipſe ad Reges ablegetur, iterve habeat: acceſſit (ſic enim magis vitæ ratio perficitur) quod in Belgicis caſtris militavit biennium. Tria namq; potiſſimum juventutē ad vitā præter educationem

nem domeſticam erudiunt, quod à pluribus diſputatum audivi, quibus aſſenſus fui lubens: *Litteræ, Regia, & Militia.* Porrò verò, Erneste, à tot annis in inſtituto tibi tuo perſeverandum judicas: certo argumento eſt, quod ita pertinaciter tibi in propoſito perſeverandum cenſes. Hanc conſtantiam pro palma habeas: cumque te confirmari à me non dedigneris, ecce facio officium. Unum relinquitur, quod perpetuum ſit, ut agas totos dies, in quo totus es. In deliberatione opus eſt oratione, ut inſtrumento: quo ſemoto, nuſquam appareat: neque innoteſcat ſatis, ſi quid ſit boni conſilii. Cum autem eloquentia, à rebus inanis, præter loquacitatem nihil habeat; illarum naturæ prima ratio ab optimis dicendi magiſtris habita fuit: quorum principes habiti, unicus ille magiſter ſapientię, & hujus in præceptis, & in orando Demoſthenis æmulus, Latinitatis pater tibi cum paucis tritus. Proinde inepti ſunt & abſurdi, qui, potiore parte penitus omiſſa, hanc artem ſe docere profitentur, etiamſi digitum in artem diſſerendi intendant: ſed hæc illas res

non agnoſcit, nedum tradat: largitur argumentandi modos, non principes, neque locos invidet. Parum ad rem, ſive vix aliquid, quod de reliquo nec ipſa, quibus opus eſt, quædam etiam penè infantibus nota, tradunt pro oraculis. Ineptiis & abſurditate ſe ipſos vincunt, qui pueros in arenam diſputantium, vel quaſi in roſtra ad orandum producunt. Pueris enim ætas etiam negavit rerum in oculos incurrentium cognitionem: ſed ejuſmodi tamen litterarum depravatores in populo, & apud imperitos in pretio ſunt: quibus oſtentatione & pollicitationibus facilè perſvadent, umbras anteponere rebus, cum illarum ne ſomnia quidem dormientes viderint. Tu vera ſecutus, & his annis vitę hominum intelligens, & ſciens omnium gentium & temporum hiſtoriæ, non abibis ab iis, quæ tractaſti hactenus. Quoniam verò *de Scriptorum lectione* præcipuè ex me quærebas, Latinæ linguæ proprietatis, puritatis, perſpicuitatis, elegantiæ, copię denique eſſe nobis rationem perpetuam & ſingularem curam habendam, & ipſe ſentio. Has orationis virtutes, quando

Latium in Latio multis jam ſeculis nuſquam fuit, à populo, aut etiam ex vivis dicendi magiſtris, aut oratoribus petere non poſſumus, ad monumenta cultiſſimi ſeculi eundum nobis eſt: in iis diu multumque immorandum, & fortè conſcneſcendum, ſive adultioribus & confirmatis, ad ea ſæpè reſpiciendum: quod florentibus adhuc rebus omnibus, à Græcis & Latinis factitatum fuiſſe accepimus, ut idem nobis faciendum, dubitare minus debeamus. Sed quæris, quos ego ſcriptores, quibus præponam, ſive primos eſſe velim? etſi, quid mihi videatur, ex aliis audieris, vel ex iis, quibus aliud non videtur, niſi quod tumidam orationem, quàm moratam malunt, & alienam novam, ſive prorſus obſoletam, quàm veterem uſitatam redoleat. Itaq; pro nihilo ducunt, ſi quis de Terentio verbum faciat, aut epiſtolas familiarium Tullii in manibus habere juventutem primum jubeat. Hic autem cum illum triverit, exemplo ſuo, quid nos facere velit, docet. Ratio ipſum hæc movit, quæ nos impellere quoque debet, quod nihil eſſet cultius, ſive ſententiam, ſive

ſive verba ſpectares: non, quod Afer illa ſcriberet, ſed quod cum hoc ſive pro hoc ſapientiſſimi in urbe ſcriberent: quod ipſe non inficiatur, & ſibi laudi ducit. Hoc igitur adoleſcens ipſe, in Græcis tamen tum potiſſimum verſatus, cum vidiſſem ſvadere Manutium, ſequebar: in quo fortè non aberraverim, etſi, quod volui, aſſecutus non fui, ipſe non niſi aliquo ingenio, & veniens ad eam rem tardius. Neque me tamen operæ laborumque pœnitet; unde, quis miretur? id quod mihi non ceſſiſſet infeliciter, ſvadere me familiaribus, quod & hodie faciendum dixerim, ſi quis me conſulat, & audiat. Malevoli ſive alieni ab hoc ſtudio, calumnientur, ac ſi quis unicam cantilenam canat: neque hanc barbaram tamen, ſi paullò elegantiores judicent. Neque tamen ibi ſubſtiti, qui & ob ſermonem ipſum, & meliore de cauſſa, quosque lectiſſimos ſimul præterea legerim, ac ipſos inſuper poëtas Romanos. Homerum enim didiceram à pueritia. Nec aliud conſulã, hujus, de quo agimꝰ, ſtudii cultoribus: laudo omnes omnibus, commendo aliis alios, ingeniorum ha-

bita ratione. Reprehendi, qui Plautum non legerent: dixi & quare,& quomodo rectè legatur: neque ſi quem ex hiſtoricis nominatim non commendarim, negligi velim: legendos cenſeam, cum hac de cauſſa,tum ob hiſtoriam: Salluſtio nihil exquiſitius: quia ſublimior eſt, Thucydidem ſapit,neque cuivis ſtatim obvius. Multum quoque confert perpetua, ſive multa poëtarum lectio, ſi quis,quibus, quando utatur,intelligat: intelligit autem, qui præcepta artis dicendi,non illa vulgaria,ſed ſincera atque plena, didicerit: optimi quoque oratores in eo genere ſe ſemper exercuerunt, atque ita orationem, & copioſiorem fecerunt, & luculentiorem, & hoc rectè ſequantur, qui velint & poſſint. Neque enim hoc omnium eſt, in tanta ingeniorum differentia: quę de poëtis conſulimus, ad primos pertinent. Hujus ſtudii auctores fuerunt multi ante me, qui & hoc fecerint & ſvaſerint: de uno ante memini: etiam Joannes Chryſoſtomus refertur Ariſtophanem triviſſe quotidie,qui Atticè ſcripſiſſet præ omnibus: Dion autem Chryſoſtomus, etiam ab

ab aliis conſultus, docet his conſentanea: neque id uno loco. Referam præterea tibi quoddam adoleſcentiæ meæ, neque id inane, ſomnium: quod hodie parum abeſt, quin pro re ipſa habeam: certè non prorſus repudio, neque ignarus tamen omnium, quę magiſtri artis profe-runt, qui ad hanc, non alio, reſpiciunt: ut quis pulchra ſcribat, non poſſe fieri rectius, quàm ſi vir bonus ipſe ſit, aut, quod huic proximum eſt, eſſe ſtudeat. Hæc autem cogitatio me à vitæ multis erroribus avertit, ab omnibus non potuit, tum quod illò nemo pervenit, quod quiſquam noſtrum intellexerit, tum quod nullâ diligentiâ me in omnibus corrigere potuerim: in quo cum non fruſtrà laboretur, fruſtrà tamen laboret, qui perfectionem adfectet, mortalium generi negatam. Habes à me litteras, ERNESTE, ſive lucubratiunculam, qua expoſui, non quæ poſceres, ſed quæ depromere ipſe poſſem, ſive deberem. Nec enim debui aut volui ſcribere, quæ cognoviſſes ante, aut à viro, quem quotquot noverint, magnifaciunt, accepiſſes, aut acciperes, quando velles. Hæc au-

tem ſcripſi meæ erga te, iſtumque ordinem declarandę voluntatis gratia: nec eſt, quod quoſdam ſuſurrare audio, ut placere ſtudeam equeſtri loco natis: qui ad Principes quoque ſemper ſcripſerim liberè, neque coram alio genere orationis uſus: hodie ſi ſecus faciam, uſura vitæ ad horulam me dignum quis me æſtimet? nec ipſemet ego faciam, indies fato obnoxius. Vale Helm. ex Acad. Jul. V. Kal. Sept. cIɔ Iɔ cIX.

ANTONIO VVITTERSHÆMIO.

Epist. XXVI.

AD Academiam hanc veniſſe tres filios Ducis Franciſci, te non fugit. Et quia comes Julius exſpectatur, cur non ſperem, te unà adventurum, adducturumque tuos filios? præſertim cum de tuis huc mittendis quidem conſilium te cepiſſe cognove-

gnoverim. Libenter te hîc videbo. Tu cogita, & fac, ut vos videamus: id quod in poteſtate tua maximam partem eſſe non dubito. Quod de Nobili Viro, Erneſto ab Honroda ſcribit D. Parcovius, id velim apud nos ponderis plurimum habeat, niſi jam proſpectum eſt Comiti de aulę Præfecto. Eſt enim Honroda noſter *eo genere, ea ætate, ea doctrina, eo uſu rerum, ea linguarum peritia, iis moribus, ea probitate & integritate*, ut non aberraturi ſitis in ipſo deligendo: quod verò ad eam rem minimè pertinet, & hominem tamen commendat ſingulariter, *pereleganter canit fidibus.* Cætera rejicio in ſermones noſtros, quos mihi polliceor. Vale. Helmſt: ex Acad. Jul. pr. N. April. Tuis ſalutem dico.

ERNESTO JULIO,

Antonii V. Cl. Cancellarii Schomburg. F. WITTERSHÆMIO Nobiliſſimam Virginem ELISABETHAM à LIPPA domum ducenti.

EPISTOLA XXVII.

UNa mihi nunc eſt anſa ad ſcribendum potiſſima, cauſæ ad te diligendum diverſæ & plures fuere: illa hodie ut tibi de nuptiis gratuler: quod dum facio, ſic faciendum cenſeo, ut pleraſque meæ in te benevolentiæ cauſas intelligas, quas ut amicitiæ ſingularis cultor libenter colligo: habeo autem eas, tum à WITTERSHÆMIIS, tum à ſponſæ tuę majoribus. De vobis non te fugit: audiviſti enim ſæpius ex Cl. viro, Patre tuo, Antonio Wittershæmio: ut notitiam primùm in

Bononienſi Gymnaſio juvenes contraxerimus: amicitiam coluimus Roſtochii, urbe Megapolitana, ubi ille Civitati, ego operam dabam Academiæ. In eo ſincero amicitiæ cultu perſeveravimus, cum ille primum migraret Hamburgum, poſtea ſe ad Comitem Schomburgicum in patriam multùm expetitus converteret, ipſe tum eſſem in eadem Academia, & ante annos XX. in hanc veniſſem, item accitu Ducis Henrici Julii. Verum tu ex uberiore mea ad patrem tuum epiſtola, hęc ipſa fortè plenius & maximam partem ipſius vitæ cognoveris. Erat ſecundum, ut vobis quoque vellem. Nam ſic ſecundum vetus verbum, *amicorum amicis amici ſumus, quanto amiciores eſſe debemus amicorum liberis?* In te autem amando confirmaſti me, tum paternarum virtutum æmulatione, tum mei obſervantiâ ſingulari. Acceperam enim à familiaribus, fratres in iiſdem ſtudiis educatos à pueris, magnam de vobis apud omnes commoviſſe exſpectationem. Quanti tu autem me faceres, declaraſti mihi domi meæ paucis ante menſibus, cum huc clariſſimi juvenes,

& tu, & Joachimus Gotzius filius, ex hac vicinia me ſalutatum veniſſetis. Te puerum videram, illum ab adoleſcentia habebam penitus cognitum: & me ab utroque coli & vos inter vos amicitiam colere gaudebam veterum amicorum filios. Namque & ipſi inter ſe pluribus annis amici ſunt, & inter Patrem Gotzium & me, ut æquales, fuerat familiaritas ab utriuſque adoleſcentia, quæ item in perpetuam amicitiam ex illo principio coaluerat. Alterum quoque ſcire te volo: quod notitia mihi cum Sponſæ tuæ Majoribus fuerit. Novere multi & prædicant humanitatem, doctrinam & integritatem Cl. V. Chriſtophori Strubii, quicum notitia mihi in condiſcipulatu fuit, cum in ludo litterario Gandersheménſi pereruditо Magiſtro, Chriſtophoro Norico Quedlinburgio operam dedimus, infantiæ proximi. Eſt autem & Noricus his in locis notus pluribus, cum poſtea, & quidem etiam pauculis annis ante, vixerit in hac vicinia, ubi nos poſt annos quinquaginta iterum gratulabundi, quantum utriuſque ſenectus ferebat, vidimus, ego à ſeptuageſimo

geſimo digreſſus, ille, ut conjicio, à nonageſimo non procul aberat. Cum Chriſtophoro autem Strubio in notitiam iterùm redii, in aula Guelfia, imò in amicitiam, quod neque illius ego, neque ille me unquam fuiſſet oblitus: *quam eſſe naturam condiſcipulorum & commilitonum vulgò prædicant*, ut exempla virorum doctorum & fortium multa docent, niſi in genus vitæ prorſus diſcrepans tranſiiſſent. Quâ ſim ipſe conditione, neminem hîc fugit: ille dum vixit, à conſiliis fuit Patri patriæ, nec ultimo inter judices provinciales loco. Neque ignoras humaniſſimum virum Georgium Burcardum à Lippa, & à nobis coli, & mihi peramicum eſſe. In cujus rebus ſecundis & hoc ego numero, quod & litteris præditos in pretio habet, & Academiæ Juliæ vult, ut qui maximè. Hæc tibi commemoratio, HENRICE JULI WITERSHÆMI, amicitiæ non fucatis coloribus aſperſa, ſit pro priore parte gratulationis. Alteram expleant in iſta ſolennitate Nobiles convivæ precari vobis fauſta omnia, quæ

Sponſis novis lectiſſimis, & omni laude digniſſimis ſolemus. Adjeci verſibus, ab inſulano viſurgis veſtro honori ſcriptis, meos veteres, & Græcos, quibus de te primum in lucem edito Patri, & Latinos, quibus ex intervallo Socero tuo, tum Sponſo, hinc item gratulabar. Utrobique divinum me fuiſſe, amici dixerint, qui interſint hodie veſtris nuptiis. Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. IIX. K. Octobr. clↃ Ↄ cix.

ERICO à VVALTHAUSEN in Munzel.

Epistola XXVIII.

Mitto igitur ad te, Erice Walthuſi, ut juſſiſti, tuo bono, quod certò ſcio, & publico, quod neuter dubitare poſſumus, optimæ notæ carmina Joannis Caſæ: præterea ab eodem in latinam linguam converſas orationes hiſtoricorum principis. Hęc duo, quamvis diverſa, cur conjunxerim, etſi ſuſpicari ipſe potes, tamen

men tibi diligenter exponam, neque non quid utrinque expectes, expectent item alii, declarabo, neſcio, brevibusne opus ſit, an pluribus: agam, quomodo mihi videbitur, & uti potero. Ultra hoc namque nihil requires, atque ita tibi ſatisfactum putabis. Dicam de priore prius: feres, ut nota referam: nonnulla item, tum quę fortè alibi explicavi, tum, quæ attigerim, ut puto, & reliquerim. Prius non minus ipſe intelligis, quem litteris paullò profundius imbui decantant. Ajunt, nihil dulcius poëtica, eſſe ſolatium temporis, informationem morum, prudentiæ magiſtram, nec minus eloquentiæ. Sic & ipſe loqui ſoleo, proferens non mea, ſed deprompta è ſapientum ſuffragiis: ipſe huic ſententiæ ſubſcribo: addam vulgo minus cognitum: è doctrina, quæ eſt poëticæ, diſci, quam ſermonis cultores nominant orationem numeroſam. Qui namque quid inter hos & illos ſit differentiæ neſciunt, neque vitia vitare, neque concinnitatem invenire poterunt. Hoc ego nonnihil referre ipſe quoque dixerim, ſed alia magis eſſe præcipua aſſeverem, & de-
mon-

monſtrem, ſi opus ſit. Etenim quod eſt omnium primum, argumentorum copiam poëtæ ſuppeditant: ſed & hoc relinquo, quando ex medio ſtudio ſapientiæ & hiſtoria ipſa, uti è Perſarum gaza peti poſſunt, & quare peti debeant, in promptu eſt. Exempla enim rectè docent, & ratio confirmat, illinc accepta omnia, quàm firmiſſimè. Itaque non inculcabo ex hoc genere ſcriptorum peti cognitionem omnium rerum incredibilem: dicam ex poëtarum lectione, magis etiam, ſi quis ſimul ſe ibi exerceat, parari verborum copiam, qua cultori eloquentiæ maximè opus eſt. Nam qui verſum pangit, neceſſe habet, omnia ſcrinia dictionum animo perluſtrare: inde ſeligat, quæ concinna ſint, & præſenti ſcriptioni conveniant, ut omnia ſint perſpicua, comta, quaſique poſita ante oculos. Hoc ſtudium id præſtat maximè, quod tibi non impero, tamen interdum colere ſuſpicor, ut in omnibus vitæ partibus elegantem juvenem. Ipſa autem accurata lectio multum item ad rem facit. Qui enim plurima legerit, multa etiam memoria comprehendit: quorum plera-

que

que inter ſcribendum & orandum ultro ſeſe offerunt. De ſpectatiſſimis poëtis loquor, qui ſunt veteres, neque tamen omnes, quod è priſcis aliqui viles, & in optimis aliquando quid deſideres. Illi autem ſunt lectiſſimi, quos anni quidem, ſed commendat cumprimis ipſa bonitas: quibus recentium unum fortè atq; alterum annumerare non dubitem. Nam niſi hic, ut ſolemus homines, nimis me amo, hujuſmodi rerum cenſuram mihi non injuria arrogem. Talia ſunt, quæ Scaligeri, pater & filius, nobis reliquerunt: talia, quæ ad te mitto, ut fratres legatis, & veſtro beneficio alii magni ingenii & moribus politi juvenes. Caſæ ſcripta non laudabo impenſiùs, quę redolent vetuſtatem ſapientum: nihil in iis uſpiam infantiæ, nihil ſordium, nihil loquacitatis, quæ inſulſa congeries verborum eſt, nulla ſubjecta nobili ſententia. Exempla autem ſunt in his carminibus puræ & luculentæ orationis: ex uno epigrammate diſcas, quo ſcribendi ſtudio nihil ſit probius neq; præſtantius: ex odà quapiam, ut ſint inſectanda vitia, & carpendi etiam mali, citra contumeliam & male-

maledicentiam: ex alia, ut virtus in cœ-lum tollenda, ut neque cuiquam adule-ris, neque nugas agere videaris. Ex re litteraria ſit, ab eodem perfecta extare multò plura publicè: non legi hæc, quin relegerim: non legi, & relegi, quin & admirarer, & diſcerem, & viderem, quod me fugiſſet antea. Cæterum cum præter poëtas & oratores in manibus etiam hiſtorias te habere intellexerim, non ſolum hoc inſtitutum tuum mihi prædicandum ad te putavi, ſed depromendum ſimul aliquid, quo valde juvari te exiſtimem, fortè & ipſe & vos, & alios non parum juvero, vel magis excitaro. Fui in ea ſententia ferè ab initio, quam à doctiſſimis & vitæ peritiſſimis ſenibus maturè acceperam, principes eſſe hiſto-riæ præ aliis, quotquot eſſent, Thucydi-dem & Polybium, qui cum res geſtas, quas ſcribendas ſuſcepiſſent, veras ex-ploratasque nos doceant, & omnibus fe-rè veſtigiis ſimul lectorem non ſomno-lentum, excitent, ut alia deteſtemur, & procul fugiamus, alia admiremur & uſur-pemus, quiſque ſibi, quo loco & tempo-re conveniat. In hac ſententia cum me per-

perpetua lectione & accurata inter legendum conſideratione confirmaſſem, ita ut ejuſdem auctor ſæpè fuerim optimis ingeniis, ecce hanc ipſam luculento ſcripto illuſtratam ab Iſaaco Caſaubono ſuperioribus diebus accepi, qua de re paullò poſt agam tecum hac epiſtola denuò. Prius te ſcire volo de interpretatione Caſæ, eam mihi commodam & bene Latinam item videri: certè palmam in iis in Latinum ſermonem convertendis præripuit aliis: idque fuit, cur ſubjungendas putaverim, nihil dubitans, earum lectionem vobis perutilem, & hoc erga vos veſtrique ſimiles officium, tibi cumprimis, gratum futurum. Caſaubonus autem, quem dixi, edidit Polybium, qui ante in multis minimè intelligebatur: ita ipſum Latinè reddidit, ut cum aliis omnibus, tum equeſtris ordinis juventuti, qui tantum ſcriptorem prius adſpicere non poterant, ſit obvius & facilis. Facile enim & hoc, à quo potiſſima difficultas ſemota eſt, ut in iis locis lux, à quibus craſſiores tenebræ depulſæ videantur. Neque enim nego nihilominus alicujus rem negotii futuram,

ram, etiamſi ille ſentes vepreſque exe-cuerit. Quid in univerſum præſtiterit, ex re ipſa videbis,& prius tamen cognoſces ex illuſtri illius ad Regem oratione: cognoſces, inquam, amplius, & quanta lux atque etiam dux vitæ ſit hiſtoria, & quomodo legenda, & quid quantumque conferat reductus in lucem, adeòque redivivus Polybius. Expeditiora tamen etiam erunt omnia legentibus ſimul ejuſdem commentarios, quorum editionem expectamus indies. Cum illis porrò Plutarchum conjungere te jubeam, ſcriptorem graviſſimum. Etenim & in vitis & in aliis monumentis animum accurati lectoris tum ad reliquam virtutem, tum ad prudentiam civilem item informat ſedulò. Ut autem non in uno, ſed ferè in omni genere ſtudiorum omnia tibi eſſent expeditiora, commodius ad hanc rem conſilium capere non poteras, quàm quod Jacobum Scottum in nobiliſſimi laboris ſocietatem adſciviſti. Quem ego longinquum è Scotia hoſpitem laudo & magni facio, quod cum ingenioſiſſimus juvenis ſingularem è patria eruditionem ſecum attulerit,

ætate

ætate majorum & præſtantium virorum cenſuras non adſpernatus, ab iiſdem conſilium cupidè petit; prorſus abhorrens à δοκησισόφων conſuetudine, qui cum pravè ipſi ſapiant, doctiorum ſententias cum contumelia repudiant. Et verò mihi plura in mentem ſuper utraq; re veniebant, quæ in unum locum neque debent neque poſſint congeri. Vale. Helmæſtadio ex Acad. Jul. Kal. Febr. clↄ Iↄ cx.

JOACHIMO GOETZEN in Ollenhuſen.

EPISTOLA XXIX.

PEr ipſum adoleſcentem Henricum Julium Jageman ad te ſcripſi, quod ſatis eſſe arbitrabar: ſcripſi per eundem ſuperiore menſe & ad collegam in curia tuum, Cl. Rhumannum. Nam Cl. Cludius, quod ad præſentem deliberationem, diſertè dixit, eam ſe nobis relinquere: hodie autem neque ab adoleſcente, neque à me con-

ſuli poteſt, quod non ob incognitum tibi
infortunium hinc cum omni familia mi-
gravit in patriam, ut opinor. Primum à
te, deinde à Rhumanno infecto negocio
ad nos Jagemanniades rediit: de quo
vellem fuiſſet à vobis tum conſtitutum. In
litteris ſe geſſit hactenus, ut probem, &
habet etiam, à quo erudiatur & docea-
tur, juvenem, de quo & ante ad utrum-
que veſtrum ſcripſi, bono loco natum,
juſtæ ætatis, pereruditum cum in litteris,
tum in legibus, vitæ humanæ ſatis peri-
tum, moderati animi, quem valde pro-
bo. Malit verò ſe in ſuperiorem Germa-
niam conferre. Quod ipſius deſide-
rium neque reprehendo, ſed potius ut
abſque mora ſe in viam det, ſuadeo.
Quod enim ex ædibus Cludianis conta-
gium peſtilens irrepſit in viciniam illam,
ex eo tempore in alias etiam vias irrep-
ſit. Ut autem aliquamdiu Göttingæ hæ-
reant, id neuter velit, neque expedit Ja-
gemanno vivere in loco alieno à litteris:
neque ſcio, ut inter fratres poſſit conve-
nire. Quare rogat & exſpectat, ut
quamprimum Altorfium verſus expedi-
antur: quando illum locum probaſtis,
quem

quem & ipſe probo, quod ibi & modeſtè vivitur, & diſciplinæ rectè diligenterque traduntur. Accedit, quod illic eſt noſtrâs, Cl. D. Rittershuſius, itemque alii mihi amici, & Norimbergæ Cl. Dn. D. Remus. Sin res differetur, juvenis aliò ibit: nec alium, tali ingenio aptum, facilè inveniemus. Cætera ex Jagemanni epiſtola accipies, qui proptereà miſit hominem, ut de veſtra voluntate fieret per eundem certior. De meis rebus hoc video mihi ſperandum, quod ſenibus, etiam optimè meritis, evenit à memoria hominum. Cum de bonorum benevolentia non dubitem, malevolentiam & ſiniſtra judicia aliorum mihi ſemper nocuiſſe memini, neque aliud futurum ſpero. Hoc fatum feram, utcunque potero. Vale. Helmſt. ex Academia Julia VII. Id. Sept.

HAJONI à NESSA, JCto, & Oratori clariſſimo, aulici Megapolitani Senatus principi, & Cancellario.

EPISTOLA XXX.

NOtitiæ quam cum doctis, iisq; bonis viris paſſim gentium, tum coram, tum per litteras, ſive paucis compellatis, quos ſuſpicerem, ſive ab aliis ipſe compellatus, qui aliquo loco me haberent, contraxi ab adoleſcentia uſque: illius, inquam, notitiæ, quam neque falsò amicitiam dixerim, recordatione in rebus humanis nihil ferè mihi accidit jucundius, nec ferè alia re, potiore ex parte, mihi vivere viſus fui, atque etiamnum videor. Itaq; non ſolùm ex intervallo amicos libenter video, aut eorum litteras cum voluptate lego, ſed operam etiam do, ne quod hujuſmodi officiorum ſive ſtudiorum in me diu deſideretur. Quibus ipſis

ſi hac

ſi hàc ætate & invaletudine minus ſatisfacio, gratum tamen me facere cum ſciam, ſcribo non quoties amici deſiderent, aut ipſe velim, tamen quoties per illa, quæ dixi, licet. Denuo tibi debeo, diutius, quàm oportuiſſe fateor. Ero igitur & hac de cauſſa paullò longior, & quia hæ publicè etiam legentur, quod tu quoque æquo animo feres. In amicitiæ porrò cultu ſępè reſpicio ad principium, & quę exinde ſecuta fuere, mutua ſtudia huic generi amicitiæ convenientia & propria. Relinquimus enim commodis deſtinatam illis, qui eum potiſſimum finem colunt. Cum tu annis ante pluribus ex Academia Iulia iſtuc ad Varnum venires, in ipſis quaſi foribus primę notitiæ noſtræ multa me ad te diligendum invitabant, in conſalutatione comitas, in moribus elegantia, in convictu ſuavitas, quæ omnia & doctrinam tuam ſimul repræſentabant, & animi integritatem, virtutum primarum certiſſimam internunciam, quam neque aberret, qui omnium apicem nominet. Sed mutuæ benevolentię utrinque ſimul initium datum, haud inficiandum exiſtimem,

cum & tuum in me animum ſtatim viderem, neque meum in te diſſimularem: hæc igitur cum illis amicitiam inter nos conſtituit, quæ rectè coaleſceret & firmitatem polliceretur. Itaque cum tu in Megapoli, tam in academia, quàm apud Principes maneres, ego huc migrarem, animis ex eo tempore unà fuimus: ex intervallis nos vidimus, litteris nos conſalutavimus, cum ſæpius quoque ſcripſeris, quàm perpetuæ occupationes ſinere videantur, ego otioſior à te ſuperatus videri poſſim. Non in nulla re te conſului. Memineris, ut olim hac tranſeunti Cl. Andreæ Mylii, ſoceri mei, vitam tibi legendam dederim; pleraſq; videlicet paginas, quæ typis erant expreſſæ: edenda enim illa nondum putabam. Qua de re dum cunctantiùs delibero, alia atque alia me ab hac cogitatione & ſemiperfectis laboribus retinuerunt: calamitates domeſticæ plures, aliæ academicæ, neque unius generis: neque leviter perturbarunt nos resque noſtras motus in vicinia, quorum neque hodie videmus exitum. Tandem viſum mihi fuit, hanc meam narrationem ad eos mittere, quibus deberi

beri potiſſimum ex eo tempore judicamus. Superiorum annorum hiſtoria, quam ego & Principum, & iſtarum nationum Megapol. & Academiæ inſerui, nemini poteſt eſſe gratior, neque aliis potius debetur, quàm Illuſtriſſimis Fratribus, Ducibus Megapol. filiis Joannis, Nepotibus Joannis Alberti. Avi autem eorum ſapientiſſimi ampliſſimas laudes cum nuſquam ſilentio prętererim, hic decantandas mihi ſumpſi, ſimulque plures, quibus Princeps ſapientiſſimus in aula & conſiliis uſus fuit, celebravi. Id conſilium, cum neque tu improbaris, exequor nunc demum: teque rogo, ut mea ſtudia deferas utriq; Principi, & Cl. Collegis tuis, qui illis à conſiliis ſunt: jubeas quoq; lucubrationis meæ exempla reddi & iis ipſis, & viris equeſtris ordinis, quotquot bona doctrina exculti ſunt: iis cumprimis, ad quos vitam Ducis Caroli miſi. Nec enim dubito, quin qualecunque illud munus meum, ab animo beneficiorum memore profectum, gratum quoq; illis fuerit. Et verò, dum iſtic vixi, dumque hic vivo, ſemper ſtudui, & ſtudebo porrò, pietatem meam

principibus, ſtudia mea probare Megapolitanis. Quod de meo animo, & Principibus & Proceribus rectè affirmare potes, utque hoc facias, quando in tempore fieri intelligas, te etiam atq; etiam rogo, non nova de me pollicens, ſed quæ ſemper ultrò præſtiti, & præſtare potero. Vale. Helmæſtadio ex Academia Julia. V. id. Sept. cIↄ Iↄ CXI.

JOAN.

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER VII.

EPISTOLÆ AD JAGMANNOS.

Magnifico & Nobili Domino JOANNI JAGEMANN in Hardeſſen, Göttingen & Werroda, Cancell. Duc. Br. & Luneb.

Epistola I.

SPes illa, quam nec ſine multa tamen formidine diu foveram, de vita cariſſimi filii, me, proh dolor, fruſtrata fuit. Ea me de cauſſa in incredibili do-

lore eſſe,non nego: nec potuit ſecus fie-ri; homo ſum, pater ſum; ille erat & fi-lius mihi, & talis, qualem exoptaveram, jam ad virtutem & primarias litteras e-ruditus, ætate florens. Sed ab initio ab hac cogitatione ad labores me converti, & quibus diebus etiam vacatio datur, docui, interdum iterum inſignem de ex-ordio legum Platonis locum abſolvi,cu-jus interpretationem, à me factam, tibi me miſſurum ad legendum aliquando ſcripſeram: idque faciam, ubi ad finem perduxero. Divinitus ſcripta pleraq; tu quoque judicabis. In hoc luctu gravi in-ter ſponte ſuſceptos labores, aliæ quoq; curę me adficiunt privatæ & publicæ. Quæ ad Academiam pertinent, de iis unas atque alteras ad Dn. Othonem de-di,quas à te quoque, ſi paullum otii eſſet, legi me velle, oſtenderam, & á quibus præterea vobis videretur. Jam non mi-nus putidum librum edidit Pfafradius: ſed hoc negotium relinquo in pręſentia. Exercent me & curæ domeſticæ, nec u-nius generis:mitto cæteras. Malè me ha-bet initio ita à quibuſdam Collegis acce-ptum meum generum, ut appareat, nec eximiæ doctrinæ,nec mei rationem ha-beri. Qui autem cum eo contendebat

quaſi de caſſa nuce, ab aliis quoque confirmatus, adoleſcens in legibus verſatus, vitæ imperitior, & per ætatem, & quia litteras humanitatis ſubitò reliquit, ab initio de D. Theodoro hincinde conqueſtus fuit. Sed audi gravius: procum habebat ejus ſoror, Patricium Erfurdienſem, qui domi meæ vixerat; cum ille ex Italia reverſus huc non repentè advolaret, familia illa mihi meisq cœpit maledicere: quo pacto, longum foret exponere. Tandem ut intellectum fuit à proci propinquo adveniente, me extra culpam eſſe, deſitum fuit: in ſuſpicione relinquebatur gener meus, quaſi de virgine ſcripſiſſet & dixiſſet, quę ne ſomniaſſet quidem. Ut de D. Theodori modeſtia & prudentia non dicam: quis niſi inſanus nuptialibus negotiis ſe ingerat? Non ſatis hoc: in convivio Doctorali, quod fuit pridie Kal. Decemb. Doctor S. potus impotenter maledixit D. Theodoro abſenti, ut gravius non potuerit, nec, monitus ab aliis aliquoties, finē maledicendi fecit: id neq; ad me, neq; ad ipſū à quiquā referebatur. Interea ad juridicam proficiſcitur D. Theod, nihil aliud ſibi eſſe cū D. S. quā de loco exiſtimans.

Itaque

Itaque à te conditionem propoſitam amplectebatur, ſi ille non cederet. Reverſus cum de contumelia intellexiſſet, non ſtatim reddidit litteras tuas Magnifico. Capiebat enim cum D. Cludio & mecum conſilium, quid ageret; etſi per ſe intelligebat, vindicandum ſibi honorem. Dum ad adverſarium mittit, in contumelia perſeverantem, & libellum illum conficit; epiſtolam tuam apud ſe cuſtodit: hanc demum ante paucos dies Magnifico, unàque accuſationem reddidit. Hoc negotium, ut gravius, pendet: de loco, ut conveniret, nudius tertius de profeſſoribus quidam apud Magnificum egerant. Accerſitus alter, cum eo actum; negare initio viſus fuit: auditus & gener meus: quæſitum ex eo, quid animi haberet: non diſſimulavit, quo fuiſſet, cum à te diſcederet, nempè ſi ille cedere negaret, ſe conſilio D. Cancellarii, quod idem & meum fuit, pariturum fuiſſe: nunc ſibi non eſſe integrum; poſtquam inſigni injuria in publico convivio ab illo eſſet affectus. Ita domum rediit gener meus. Quid collegæ cum Doctore S. egerint, non quæ-
ſivi:

ſivi: ſed intelligo, qui locus D. Theodoro à Reverendiſſimo datus & à Conſiſtorio oſtenſus fuiſſet, de eo amplius nihil moturum, & ceſſurum. Has ad te nugas perſcribere me piget: quas & te pigebit legere: ſed propterea exponenda hæc res tibi fuit, ut geſta eſt: ut ſi fortè adverſarius, aut qui ei volent, aliter hæc narrent: ſcias nihil fuiſſe factum à D. Theodoro contra modeſtiam, uſumque in ea re & D. Cludii & meo conſilio. Dolet autem gener magnopere, ſe pertrahi in litem longè graviorem: ſed aliquando alter intelliget, quod fortè jam ſentire cœperit, contumeliam in innocentem non impunè dici. Vellem, & auctor ſæpè fui Doctore S. ut ſtudia humanitatis ſimul coleret, aut non ita repentè omitteret. Quanto melius poneretur utrique hora, quam ego ſcriptioni, tu lectioni hujus epiſtolæ, impendimus? Sed vos talium negotiorum non eſtis inſolentes: quin pleraque inter homines ſunt talia. Quare facilius importunitati huic meæ ignoſces. Vale. Helmæſtadio ex Academia Julia XIV. Kal. Febr. ɔlɔ lɔ IIIc.

EIDEM.

EIDEM.

EPISTOLA II.

EXemplar illius ſcidæ, cujus mentionem feci, totum diem in chartis meis fruſtra quæſivi, etſi non periiſſe prorſus mihi perſvadeo; Soleo enim ejuſmodi diligenter ſervare: ſed præ nimia diligentia interdum talia amittimus, ſive ita recondimus, ut cum depromere velimus, minus in promptu habeamus. Scripſeram autem in hanc ſententiam: Cogi me ob tenuitatem rei familiaris ad Reverendiſſimi & Illuſtriſſimi Ducis noſtri benignitatem confugere, ne omnem de liberis curam abjeciſſe videri poſſim: eſſe autem me exhauſtum ſumptibus, quos fecerim in res neceſſarias, didiciſſe tot annorum ſpatio; hic eſſe majorem annonæ caritatem, quam ibi ſit, ubi ante vixerim: nihil accedere aliundè; de meo mihi fuiſſe adjiciendum quotannis ad mercedem annuam, quantumvis liberalem: grave inprimis eſſe, quod magno habitem in domo conductitia, cum illic domum meam

am habuerim, neque eam nunc habeam: nulla re magis mihi opus eſſe, tum ut hac ætate quaſi nidum habeam, tum ne, me decedente, liberi mei uaique extorres habeantur, ſive videantur: permittere me omnia Reverendiſ. Illuſtriſſimæque ipſius Celſitudini, nec dubitare, quin mei ſive potius meorum, rationem habitura ſit. Potius pauciora ſcripſeram, quam plura, è quibus facilè appareret, quid mihi meisq; opus eſſet. Cum autem, ut dixi, Lippa ſcripſerit, Reverendiſſimum & Illuſtriſſimum, ubi in iſtam aulam divertiſſet, ad petitionem hance meam animi ſui ſententiam declaraturum, facies quod te rogavi, tuque mihi peramicè & prolixè promiſiſti, & Reverendiſſimam Illuſtriſſimamq; ipſius Celſ. monebis, & ubi quo inclinet, animadverteris, totum negotium promovebis. Sanè meum non eſt, quidquam præſcribere: ſed quia, cum nihil certi petitur, ſæpè res dilatione etiam dilabitur, aperiam tibi, quid optem, ſive obtingere mihi, hoc eſt meis, poſſe ſperem. De ædibus D. Clampii agetur commodiſſimè: atq; is ſe mihi præbebit æquiſſimum: immò ejus jam animum exploratum hac de re habeo:

æquas

æquas conditiones nullas recuſabit: nec præſentes nummos urgebit. Res erit vel magna vel parva, prout Principi videbitur: ſanè tanti eſt, ut ego meo ære eam domum meam facere non poſſim: non ita ſum impudens, ut vel tantum vel certi aliquid in hos uſus petam: quidquid proficiſcetur in me meoſque liberalitatis, gratus accipiam. Non futurum autem nihil, ſcio, tum quia benignè reſponſum tum fuit, tum quia hoc loco ita conſenui, ut aliò cogitare & abſurdum & in patriam impium, & in tam beneficum Principem ingratum ſit. Cum huculque ſcripſiſſem, mihi in mentem venit ſupplices litteras alias, item breves conſcribere, atque ita feci, eaſque ad te mitto, tibique permitto, reddasne, an non. Tu enim ingenium τοῦ Ἄρχοντος, ſi quiſquam alius pernoviſti: ego nec flagitare, nec poſtulare videri debeo. Peto etenim: neque hoc facerem, ſi ulla alia ratione poſſem emergere: invitum me ad talia accingi octo anni teſtes ſunt: affirmo tibi acerbum animo meo, quod me nunc facere compellit non levis neceſſitas. Cum viderim Reverendiſſimum con-

conficere συγγράμματα πολιτικὰ, quæ olim veluti προλεγόμενα compoſueram, erui è chartis meis: relegi hoc menſe, & non quidem perpolivi id opuſculum, ſed in pluribus locis correxi. Conjeci autem exemplum diligenter deſcriptum in hunc faſciculum: quod prout videbitur tibi, ſive ſtatim, ſive ex intervallo, [judicabis enim, quando id rectè fiat] reddes Reverendiſſimo. Contuli in libellum ex Platone & aliis, quæ ad rem faciant: neque non in manibus ſimilia nunc habeo: in quibus eſt, cujus ad te aliquando memini, prooœmium Platonis. Locus item quidam itidem illuſtris ex mediis ejuſdem libri de republica, perfectus pridem à me, ſed non deſcriptus. Velim Reverendiſſimam Illuſtriſſimamque ipſius Celſitudinem legere Imperatoris M. Antonini, dicti Philoſophi libros, quos ad ſe ſcripſit. Perdifficiles paſſim ſunt intellectu, de quorum primi declaratione diu cogitavi, & ſi erit otium, tentabo, quid in eo poſſim. Solebam ita longas ad Dn. Othonem dare, nunc ejus valetudini parco magis, quam tuis occupationibus, quas neque interpel-

landas putarem, niſi me neceſſitas quodammodo cogeret. Sed fretus tua integritate & ſingulari in me benevolentia, proximè in ſinum tuum omnia effudi, quæ in mentem veniebant: neque in litteris quidquam diſſimulo: ad eam rem ſi mihi venia petita opus eſt, omnem ludo operam. Non enim ultrò tantum mihi ignoſces, ſed etiam efficies, ut tibi de effecto negotio gratias agam, dabitur à me contra ſedulo opera, ut intelligas, me de referenda laboraſſe, nec dubites, quin, quantum debeam, habeam omninò. Vale. Helmſt. V. Kal. Jun. clɔ Iɔ IIIC.

EIDEM.

EPISTOLA III.

Litteras tuas, quibus mihi mandatum Illuſtriſſimi περὶ παιδαγωγοῦ exponis, heri domum meam miſit D. Cludius. De negotio autem ipſo, nempe de educatione Principis

pis Friderici, jam ab aliquot annis cogitaveram: etiam hoc, cui tandem id muneris rectè commendaretur, Filium autem meum, Joannem Ulricum, natu majorem, ita educaveram, & iis moribus, eaque doctrina imbueram, ut aliquando tale munus obiret. Poſtquam autem, quæ huc pertinent, omnia paraverat, (niſi fortè judicio de filio paterna benevolentia labitur) aut certè fundamentum vitæ doctrinæque jecerat: ex hac mortali vita, Deo ita volente, decedens, mihi incredibile & ſempiternum ſui deſiderium reliquit. Latinè ſcribebat commodè, Græca intelligebat, Italicè loquebatur, initia Gallicæ linguæ didicerat, Hiſpanicâ delectabatur, cui etiam in diuturno morbo operam dabat: principia bonarum artium acceperat, in quibuſdam proceſſerat. Animi erat ea, quam volebam, integritas, alienus à voluptatibus, & mulierum conſuetudine, in victu nemini incommodus, & ſine acerbitate urbanus: eâ denique prudentiâ, quam in juvene requireret. Namque de multis rebus, cum ex Italia rediiſſet, cum eo contuli. Verum cum jam ſoli-

dam lætitiam ex tali filio caperem, ipſius obitus me in graviſſimum luctum conjecit, cujus reliquias etiamnum concoquo. Erat etiam ea ætatis maturitas. Verum de eo, qui inter mortales non eſt amplius, fruſtrà nunc conqueror. Minoris filii (agit autem hodie annum XXIII.) nec ea eſt ætas, neque dum is profectus: ad tale tamen munus biennio trienniove matureſceret. Habet enim jam nonnulla, quæ ad eam rem pertinent. Namque ex iis, quos deligerem, morum puritate, ſuavitate & elegantia cæteros facilè ſuperat: probitate & integritate animi & fide æquat: item modeſtiâ: à conſuetudine multorum ac præſertim luxu perditorum abhorret, paucorum æqualium, in quibus eſt modeſtia & amor literarum, fruitur. Incipit igitur ſapere, ſed hoc tempore iſti muneri idoneus non eſt: de quo tamen quid quantumq; brevi ſperandum ſit, non velim ignorare Illuſtriſſimum. In Latinis ſcribendis, Græcis intelligendis, principiis artium diſcendis exercetur, & pro mediocritate ingenii proficit. Nihil igitur adhuc de re, de qua tamen valde ſol-

licitus

licitus circumſpicio, reſpondeo. Quos ex omni parte probem, non facilè invenero. Idem mihi evenit ſub ver ſuperius: namq; Elector Brandeburgicus per epiſtolam à me flagitabat juvenem, quẽ alicui ſuorum, fratrumne an filiorũ præficeret. Cum nemo eſſet, cui ego tantum negotium crederem, egoq; de perſona qualificata, ut vulgò loquuntur, quærerem, alii obtruſerunt qualeſcunque alios: nullo autem cōmodo Principum, ut amici ad me deinceps ſcripſerunt. Quid enim de hac Pædagogia videat aliquis Medicinæ aut Theologiæ ſtudioſus de vulgo, aut vulgariter eruditus, vitæ communis imperitus? Singulari doctrina & ſingularibus item moribus tales erudiri oportebat: ad quem modum nemo ferè erudiri vult. Domi meæ habeo duos juvenes, litteris eruditos egregiè, quorum noviſti alterum: qui tuos & Dn. Gœzii filios anno ſuperiore erudiebat: ſed non eſt in eo is animus, non ii mores, nec vitæ peritia, nedum prudentia, quantum & in munere & in aula opus eſt: ſed probus tamen & integer, & diligens, & mo-

deſtus, qui noſtra conſuetudine magis expolietur. Alter eſt item Verdenſis aliquot illo annis major, Magiſter Rudolphus Diepholdius, honeſti viri filius: ejus enim pater & ipſe litteratus à ſecretis eſt civitati Verdenſi. Rudolphus mihi jam ante annos duodecim Roſtochii operam dedit: huc me ſecutus plurimum profecit. Sunt enim Peparinus, Diepholdius, & Nendorfius Poëtis noſtris, ut ego ſentio, neutiquam inferiores. Iidem & ſolutam orationem ſcribunt probam, & quotidie multum proficiunt in ſtudio eloquentiæ: nec minus Græcos, quam Latinos autores legunt, nec ullam partem Philoſophiæ, ſi modo hujus nomen ferri poteſt, negligunt, in multis eximiè profecerunt. Verum ut potiſſimum de M. Diepholdio loquar, integer eſt & diligens, probis moribus, nec nullius, quod ad docendum, conſilii, & ſpectatus in eo genere. Scire te arbitror, Reverendiſſimum, Illuſtriſſimum, miſiſſe domum meam [jam annus eſt tertius] Laurentii Phlugii Præfecti militum filium Julium Phlugium Belgam, quem cum viderem eſſe magni ingenii,

præfeci

præfeci Julio Diepholdium, ſuffragante Illuſtriſſimo, qui illum fideliter docuit ab eo tempore, jamque adoleſcens in multis, ac præcipuè in Latinis Græcisque litteris ita profecit, ut ſuo Marte rectè pergat meum ſequens conſilium. Verum de Julio brevi ad Illuſtriſſimum mihi ſeorſim ſcribendum eſt. De Magiſtro veſtrum porrò erit judicium: Ejus eſt matura ætas, humanus ſed gravis idem, & quod ad id negotium ſatis ſeverus: nec in longinquis regionibus, nec in regiis vixit. Intelligis cætera. Ego autem ad te potiſſimum ſcripſi. Namq; ita loquaces litteræ ad Illuſtriſſimum mittendæ non videbantur. Tui erit judicii, utrum omnia an aliqua referas, an me doceas, quid ex his quomodo ipſius Celſitudini meis litteris narrem. De omni autem Principis Friderici educatione præterea cogitabo ſedulò. Vale.

Helmſtadii ſeptimo Cal. Febr. anno milleſimo undeſexcenteſimo.

EIDEM.

EPISTOL. IV.

Magnifice, Nobilis, Clariſſimeq; Dn. Cancellarie, amice pl. col. poſtridie ejus diei, quo tuæ mihi reddebantur, reſcripſi, & quidem ad te. Neſcio enim qua conjectura ductus, te domi adhuc eſſe credidi. Nec etiam decere arbitrabar, ut litteras tam loquaces ad Principem mitterem. Vix tamen ſuccinctius cogitationes meas exponere potuerim, ſiquidem hoc accuratè faciendum erat. Fuit autem neq; familiarium quiſquam, neque tabellarius intereà, qui iſtuc iret tam tempeſtate adverſa & tam altis nivibus. Nec deinceps apud me deliberare deſii, ſiquid viderem rectius. Nihil invenio aliud, ſive neminem omnium, de quo ita ſentiam, uti de illis ipſis: quos tibi ſic commendo, ut ſapientiſſimo Principi porrò mea fide,

fide, ſi velis, tradas: quod te de primis duobus facturum fuiſſe ultrò, ſatis certò ſcio, cum unus, non meus ſolùm ſit, ſed ego ipſe, ac proinde tuus. Minimum in eo eſt, quod tamen ætatem ornet, tibi quoque notum, ut puto, ut ad artifices proximè accedat. Nec enim artem quamvis ingenioſam & ſuavem, adfectat, nec eum affectare ipſum velim: propoſitam enim habet ſibi metam, ad quam de voluntate ductuque meo major natu acceſſerat: qui ſi viveret, & ipſe viverem, & cætera, quæ me hodie alieno tempore exercent, animo non paullò æquiore ferrem: quas tamen contumelias, quia earum falſitas evidenter apparet bonis, flocci, ac ne flocci quidem facio: tantum doleo, meliores meas operas toto anno interruptas. Secundus utriuſque eſt, cujus litteræ, probitas & fides utrique exploratа ſunt. Tertium non noveris; de quo mihi credas: ſunt mea, tuq; eſſe comperies, quæ dixi, quæ prima ſunt: & fortè cætera ſibi non magno negotio comparet: neceſſaria illa quidem, ſed multo minora: quæ videlicet

abſque illis, etſi quibuſdam adjumento ſunt, tamen ſæpè fallunt, & interdum, quos altiore loco conſtituunt, de eodem facilè præcipitant. Sed hunc ipſum in Græca epiſtola ad Julium Principis alumnum non falsò laudavi. Nec debeo præterire, quod Geographiæ ſtudioſus eſt, & in hiſtoria multum profecit: adde, quod & memoria & judicio valet. Semel Argentinam ſcripſi. Peparinus ad me quaternas dedit: bis ſcripsêre veſtri filii: reſcribam, cum paullulum habebo otii. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. XII. Kal. Febr. milleſimo undeſexcenteſimo.

EIDEM.

EPISTO. IV.

UT ſalutem à prætereunte, ſic velim accipias meas literas, jam ferè quotidianas, hoc eſt, abſque moleſtia. Ego enim, quibus abundas, augere neque debeam, neque velim. Et ſi faciam, invitus profectò & non

non niſi neceſſitate, nec ea qualibet faciam. Nunc autem nulla nova eſt; ſed erat occaſio mittendi. Habebat ante aliquot dies orationem Melanchthonis in officina Cornelius. Procemium ſcripſit, poſtquam paſquillus allatus eſt. Quod quomodo probaturi ſitis, dubito, quin rectè fecerit, nullus dubito. Nec enim quod prima lex jubet, ut à capite vim, à fama calumniam propulſemus, id rectè vetabit aliqua altera, aut ego incipiam prorſus nihil jam intelligere. Nam illi qui docent nos alteram malam percutienti obvertere debere, rectè quidem docent: ſed ipſi nos primi colaphis cædunt, ut ἀντικολαφίζειν, ſi in cæteris falſum ſit, adverſum hos juſtius nihil inveniri poſſit. Et quidem hæc ridens cum aliqua indignatiuncula. Vale. Helmſt. V. Kal. Maj. cIↃIↃc.

E I D E M.

Epistola VI.

ANte Kal. Jun. jam operæ abſolverant τὸν εὐγενῆ: ego verò exempla non miſi. Scribam enim, te eſſe occupatiſſi-

tiſſimum, & ut plurimum abeſſe in legationibus. Et dederam Typographo aliam meam lucubratiunculam, in qua corrigenda vel recudenda magnam partem diei eram. Quædam enim conſcripſeram προλεγόμενα Politicorum: ea ſub incudem revoco. Hujus autem exempla libelli de Nobilitate prima ad te mitto quinquaginta: nemini hactenus ullum dedi: deinceps & familiaribus impartiam. Nec enim me libelli pudet, nec conſilii pœnitet: nec metuo ſannas calumniatorum, ac ne curo quidem. Sic enim ſcripſi & cætera & de te, ut ſentio: & ſcio, te eundem futurum, qui fueris hactenus, imò te ipſo ſemper præſtantiorem: nec te facio Deum, ſed ut de viro magno loquor: etiam intra leges demonſtrativas ita me continui, ut non tam laudatio, quam teſtimonium ad longinquos & ad poſteritatem videri poſſit & eſſe debeat. Sed ego neque opellam meam, neque curam diligentiamve tibi commendabo. Alteram autem epiſtolam, manu amanuenſis deſcriptam eò confeci, ut, ſi tibi idem videretur, legerent iſtic & alii. Vide-

bunt

bunt nec te expetiſſe tale quippiam, quod ego non prætereundum exiſtimavi, & me meo conſilio uſum, quod rectum eſſe non dubito, & liberum eſſe debuit. Atque hæc hactenus. Tu autem excipies meum ſtudium non aliter, quam ſignum non mei ſolum, ſed etiam μυσῶν grati in te animi: nec te precibus obtundo, ut meorum, quoad rectè fieri poteſt, rationem, cum erit occaſio, habere pergas. Alia enim conditione nec tu quidquam facies, nec debes, quæ tua eſt integritas, nec ego rogo, nec rogare debeo, ut me quoque in hoc integrum ſervem: quod in omnibus me ſemper feciſſe, locuples mihi ipſe teſtis eris. Et te de alia remuneratione cogitare veto: unum tamen eſt, quod te rogare valde neceſſe habeo. * * Narrabo negocium tibi notum. Es weiß ſich E. Magn. zu erinnern / waß Reverendiſsimus Illuſtrisſimus mir zum Anzug für Begnadung offeriret und verſchrieben / und wie ich alsbald die Helffte darauff empfangen / ſolte die andern tauſend exeunte anno quinto empfangen. Ex eo tempore tot obſtiterunt & priva-

ta &

ta & publica mala, interdum aliquid boni, ut jam ſummam non acceperim, nec fuerit, per quem peterem. Erat morbus meus tam gravis, acerbiſſima mors filii, trium annorum peſtis & dyſenteria, ut ſilentio premam διαβόλε negocium, quod durat menſem nunc trigeſimum. Locutus quidem fui de re mea cum Dn. Othone, cum adhuc valeret, ſed leviter: ab eo tempore, nec ejus, nec cujuſquam rei ad ipſum mentionem feci: ac ne de iſtius quidem filiis conſilium capere potui, ut volui, plurimumque referebat. Cum viderem tuas occupationes perpetuas, te interpellare non potui: nec debui poſtea, quia & agebas & tranſigebas de domo Clampiana. Cogitabam poſſe mihi & velle commodare Dn. Gœzium. Itaque rem omnem ei narravi, & miſi diplomatis exemplum, ferè abhinc biennio, ſed eum ex eo tempore mihi videre non contigit. Cum autem procul habitet, & raro ad Illuſtriſſimum veniat, hoc conſilio mihi amplius utendum non putavi. Quem verò alterum convenirem eo nomine? nemo mihi occurrit; niſi tu ipſe, etiamſi negociorum tuorum mo-

molem ſemper extimeſcam : ſed tandem ipſa neceſſitas me audacem facit. Aliam mihi modo à te rependi gratiam nolo : hanc obnixè peto. Ut autem occaſionem non levem ad negotium habeas, inſcribam ejus Reverendiſſimæ, Illuſtriſſimæ Celſitudini libellum, quem προπολιτικὸν nominavi : decem quaterniones expreſſi ſunt, quæ eſt altera lucubratiunculæ pars. Namque erunt fortè xx. aut xiix. minimumque quaterniones. Interea quæſo cogitationem de hac petitione ſuſcipe. Si quid obiter poſſis, ut aliquid facias, aut ad rem viam munias, te moneri aut rogari neceſſarium non arbitror. Vale vir integerrime. Helmſt. ex Acad. Jul. proprid. D. Joannis Baptiſtæ clɔ Iɔ c.

E I D E M.

Epistola VII.

IDibus Novembris diſceſſit Princeps JOANNES, revocatus in Daniam à Rege Fratre : ego tum conſilium cepi de reditu in Academiam ; præſertim cum

cum intellexiſſem, in vicinia mea nihil eſſe amplius contagii, ſed in duabus tribusve obſcuris viis, ante tamen, quam domum redirem, proficiſci huc viſum filios veſtros & meum decreveram. Itaque reculis meis Schœningæ compoſitis, nudius tertius huc veni; valentes, alacres, & in officio inveni omnes: quo nomine Deo immortali gratias meritò agimus. Heri me Cancellarius D. Paurmeiſterus accivit in Blanckenburgk, ibique me teneri paſſus fui: hodie prima luce huc me retuli, ut plenius de ſtudiis puerorum cognoſcerem, & porrò conſtituerem: in eo ipſo eram, cùm tabellarius à te nos interpellavit. Ei feſtinanti haſce breves ad te dedi, Scœhningâ de ſingulis ſcripturus uberius: quo cras revertar, ac triduo quotriduove domi ero. Filius meus à me contendit, ut mecum in Academiam redeat: quem tamen nunc non reduco, cum contagium ſæpè variarit, modo ſe abdiderit, à paucis diebus iterum eruperit. Quod ſi ipſe videbo, minus eſſe periculi, hoc eum menſe revocabo ad me, cum neque in altero, neque in hoc loco ei commoditas ſit ad perſequenda

quenda ſtudia: adde quod meo ductu & quotidiano conſilio in litteris ipſi opus eſt, Filii veſtri recte erudiuntur & educantur: ſunt loco hactenus non ſolum à periculo ſed etiam à metu periculi & fama contagii ſemoto. Cum Helmſtadii omnia iterum erunt integra, faciam vos certiores, id eſt, te ſi domi ſis; ſin abſis (forte enim ablegabere ad Comiti.) Dn. Köningium. Tum porrò quid fieri velitis, jubebitis. Has ſubito dictavi, alteras daturus Schœninga, ſi quid hic forte præterierim. Vale ex Michelſtein. Kal: Xbr. cIɔ Iɔc.

EIDEM.

EPISTOLA VIII.

TErtio abhinc menſe ex aula abiens, te verbo ſalutatum domum tuam veni te aliqua de re monitum: recte cogitaveram de ſcida, quam tuis ad te darem, ſi aut curiam adſcendiſſes, aut eſſes in arduis negotiis domi. Ex ea, quid vo-

luerim, immò quid velim, & rogem, & contendam abs te, videris: nempe id, quod facies libenter; de quo, ut mihi de tua bonitate & ſtudio ergahominem polliceor, cogitaris. Quæſo eam cogitationem ne deponas antè, quàm hoc effectum reddideris, quod tibi rectiſſimum eſſe videbitur. Vides, quantum mihi de tua fide perſuadeam: cauſſam habeo, ſive argumentum certiſſimum, quod videlicet in rebus meis te perſpexerim *γνήσιον καὶ ἀκίβδηλον.* Nec umquam me movit mora, quamquam mihi moleſta eſſet & gravis. Itaque non deſtiri quaſi machinas adhibere: id in hoc, non meo negotio quoque faciam, niſi præciſè nobis omnia negaris, quod, ſi intimos animi tui ſenſus rectè novi, non facies. Ad tuos venio ſive veſtros, qui obruere me ſolebant litteris, & ſcribendo ſuperare: iis ego manus dediſſem, ſi contrà meas flagitaſſent: paucis reſpondebam, unde ſuas mihi gratas cernerent. Nunc altum inter nos ſilentium: unde conjicio, tranſiſſe jam in Galliam. Nec enim voluntati veſtrâ

oblu-

obluctari voluerit Peparinus, cui hoc ipſum erat conſultius, in quo nobis tergiverſari creditus fuerat. Fortè jam ſunt apud te à tuis ad me litteræ: verùm quicquid habes, fac, ut ſciam: tibi ſi minus vacat, amanuenſis tuus verbis tuis me doceat, quæſo. Cum me obſervent, & vos & ipſos ſcire volo, hærere mihi eos in intimis medulis, ut dicitur. Generum tuum neque coram conſolabar, in vulnere tam recenti & profundo: neque nunc id facio: quamquam ad eum ſcribo, & jubeo aliundè animi firmitatem & tranquillitatem petere: à te, ab aliis, à ſemet ipſo quoque. Poterit autem, qui non ſolum illa diſputatorum de jure volumina, quæ ipſi deponere de manibus nullo die licet, & vos in plerisque negotiis ſpectare oportet, lectitat, ſed ſumma quoq; diligentià legit hiſtorias, alios item politicos & ethicos. Hinc ipſe & à ſacris ſumet animis panacean. Eſt aliud, quod te ſcire volo, tuque cognoſces libenter: neque quidquam, niſi conſilium ad rem adferes, nempe in inſtituto Letzneriano: id quoque ante Kal. leges. Vale. Helm: ex ac. Jul. XIV. Kal. Jan. clɔ Iɔ cl.

 EIDEM

HENRICO JULIO JAGEMANN.

EPISTOL. IX.

LIbenter legi, quæ ipſe reſcripſeras ad meas. Sic enim facilè perſpexi, te, & intelligere, quid velim, nec ab iis abhorrere, quæ intelligis. Hic eſt profectò primus cuique ad ſapientiam & veram felicitatem gradus, ut quis, poſteaquam à deviis declinare cœperit, non ſolum ad ea non denuò reclinet, ſed etiam magis magisque declinet ad recta, ſive ad mediam, & rectâ propius metâ ducentem ſemitam. Neque verò me fugit, te ſive eadem, ſive his paria, aliquando etiam meliora, & luculentiora audiviſſe, & cum his conſentanea audire quotidie. Etenim Patris tui amici, cum noverint, ipſum tota vita de his provinciis preclarè ſuo loco meritum, ſeque ab ipſo multa beneficia accepiſſe me-

meminerint, & vobis ex animo, uti gratiarum leges expoſtulant, volunt, & conſilio fideli præſto ſunt. Habent enim cohortationes ad officium vim conſilii, non minus è fontibus prudentiæ derivatæ, quàm benevolentiæ. Crede mihi, HENRICE JULI JAGEMANNE, multi, iique præſtantes viri, de tua ſalute, ſive educatione curam, etiam ultrò gerunt. Ex educatione enim dependent cætera omnia, è quibus ſibi felicitatem mortales pollicentur. Eorum autem me quoque unum eſſe, minimè velim dubites. Hoc enim, ſi tibi perſvadebis, de mea in te benevolentia jam ſtatueris, & facilius mihi auſcultabis. Eorum enim conſilia & cohortationes ſine dubitatione acceptamus, & ſequimur, à quibus ſcimus nos ſincerè diligi. Hanc curam debére me quoque clariſſimo Patri tuo, non diſſimulo, dum quod de me, tum quod in univerſum de re litteraria ita ſemper fuit meritus. Ille autem ipſe cum in iis, quæ ad academica ſpectant,

conſilium meum requiſierit, & in pleriſque probaverit, ipſe vir ſapiens & diſertus: tu minimè dubitabis ea ſequi, quæ ego tibi, ſive ſimul tot viri boni, tui ſtudioſiſſimi, ultrò conſulimus. Prorſus enim & animis, & ſententiis, in te erudiendo atque educando congruimus. Mihi autem hac in re plus ſumo, tum quod vivis domi meæ, tum quod illi, quorum partim longius abſunt, mihi ἐφόρου partes non tam impoſuerunt, quam ipſemet mihi ſumpſi ultrò. Facio autem ſive dico, quotidie, ut nulla tibi re moleſtus ſim, hoc eſt, quàm liberaliſſimè, id ab aliquo præſtari poſſe & debere exiſtimem. Quæ ſi omnia porrò ita accipies, ut abs te fuit factum hactenus, nunquam te pœnitebit auſcultationis tuæ: ac denique futurum eſt, ut mihi agas gratias, qui non ſolum erga Patrem tuum gratus extiterim, ſed præterea filium novis meritis mihi devinxerim. Cum autem te proximè monuerim de re difficili [nihil enim eſſe difficilius, quàm ſe ipſum noſſe, etiam à ſapientibus proditum eſt] in hac ipſe re te nonnihil adjuvabo, quod non ſolùm feras, ſed,

quo

quò citiùs, aut rectiùs tibi ſubveniatur, flagites, cum facilè intelligas, quod viro in proclivi non ſit, id ab adoleſcente vix unquam, aut ægerrimè præſtari poſſe. Me verò fugere non poteſt, quæ ſint quarumque ætatum propria, quem non ſolùm litteræ, ſed longa etiam ætas erudierit: qui & ſingulos, ſi animum advertam, faciliùs noverim, quàm ipſe quiſque ſe. Unde etiam hoc eſt, quod cum alios atque alios moneam, non eodem modo hanc rem aggrediar, neque illud rectè fiat, cum diverſa ingenia ſint: ſed ut medicus non omnibus eandem diætam præſcribit, ſingulorum, quibus ille conſulit, natura conſiderata. Quid cui abundè ſit, deinde quid deſit, primùm video ante, quàm de animi medicina, ſive directione cogitem. Niſi te noverim, verborum nihil ad te faciam, neq; commodè, bonoque tuo facere poſſim. Apud te autem, ſive magis proficiam, ſive plurimum efficiam, ſi te ipſe prius, vel per te, vel ex me, magis noveris. Non agam modò de acumine ingenii, aut profectu in litteris, ſed hanc partem in commodiorem locum nobis reſervabo: & habes

quotidie litteras in manibus, ut hoc minus opus ſit. Hac epiſtola potiſſimum perſequar, *quæ ad mores & animum faciant.* Hæc enim ſunt præcipua & prima: quod cum multi ſciant, ſive fateantur, pauci tamen urgent, qua diligentia oporteat. Nam hæc niſi ſint, cujusmodi eſſe debent, aut certè mediocria, cætera etiamſi ſapientiæ nomine venditentur, non habebo, ne tanti quidem, quanti ſunt: quod, quemadmodum in vaſe ſordido aceſcunt omnia, ſive etiam in venenum, neque raro in ipſius exitium vertuntur. Ut autem acre tibi ingenium natura obtigit, ita acer animus, & ſervitutis impatiens. Habes hoc paternum. Erant namque in Patre tuo vehementia omnia. Hoc autem, ut rectè accipias, paululum digreſſus: tibi explicabo. Non naſcimur omnes iiſdem ingeniis, non iiſdem animis: alii inclinant alio: neque jam de iis loquor, quos natura neglexiſſe videatur præ pluribus. Videas enim alios plumbeos & ruſticos: alios ad alia vitia ruentes potius, quàm pronos. Mentem illis nulla ratione, aut vix ejus aliquid

quid inſeras: quod negatum etiam ordini Æſclepiapûm, ait Solon. Rem enim præ omnibus mortalibus, hac cœleſti ſcientia ſive arte, facerent. Quod ad mores autem, eadem natura rerum unicuique quantillum hoc ſit rationis, impertivit, etiam quibus minimum, cujus vi ſe ab enormibus ad honeſtiora referant: quod maximæ parti mortalium non nihil eſt. Nec deeſt educatio in gentibus non barbaris: contumaces coërcent leges denique, publicæ tranquillitatis gratia. His miſſis redeo ad illos: quorum alii ad alia inclinant, quæ dicas media ſive indifferentia: alii vergunt ad alia, ad ſilentium, loquentiam, hilaritatem, ſimplicitatem, animi acrimoniam: horum ſimilia, quæ bona eſſe, non negaris, neq; dum tamen laudibus prædices: non abs re ſit, ut quisque ſibi, quod ejusmodi quis proprium habeat, bene noverit & in perpetuum meminerit: ut ſuum quisq; ad virtutem transferat: è ſilentio quis ad taciturnitatem ſervet, ſermoni idem ſtudeat: qui ſermone delectetur, ſermoni modum ponat, ne ad loquacitatem tranſeat: hi-

larior intra humanitatem ſe contineat: ſimplicitas fugiat ſtoliditatem, ab aliorum fraudulentia ſibi caveat: acrimonia, quæ eſt θυμοειδὲς, ne tranſeat ad petulantiam, temeritatem, audaciam, ſtudium iis dominandi, quibus leges non ſinant, ſemper defigat oculos ad humanitatem & modeſtiam, quaſique ſe unius modeſtiæ cenſuræ ſubjiciat: ita nihil vetabit, quin acer omnes officii partes expleat, ſine tumultu, ſummo ſtudio, magno animo. Hæc multis expoſui, quibus & alii tuorum æqualium, qui velint, erudiantur: tu autem cum primis intelligis, quæ in Patre tuo prædicem, ea ſimul tibi imitanda proponam. Acer ipſe erat, & erant in ipſo vehementia omnia, ſed diſciplina, diuturno uſu rerum, ratione, moderata, ſive conſilium caperet, quod habebat præſentiſſimum, ſive negotia adminiſtraret, in quibus erat vigil & induſtrius, ſive oraret, in quo nemo illo erat promptior. Itaque tantum virum & publicè, & privatim, apud nos non injuria etiam Proceres deſiderant: atque hæc vera eſt patris tui laus, ſive ſponte tributa, ſive vi extorta, quæ magna atque
invicta

invicta veritatis eſt. Neque enim hæc vel ipſa neget malevolentia: neque cum aliquando in hanc ſententiam quædam, neque tamen omnia, qui neminem effuſè in os laudare didici, ſcriberem, alia dixi, quam quæ & ſentirent omnes boni, & in re ipſa erant: neque ſoleo, neque debeo, quenquam hominum ultra humanam conditionem, aut prętet cujusq; meritum, extollere laudibus. Ad filium mihi licet hęc, ſive potius oportet me ſcribere: non ſolum, ut te ad ingenium Patris factum, doceam, ſed hortet, cogam etiam, ſi hoc penes me ſit, ut, quæ paterna habes bona, ea ſtudio, & perpetua cura, excolas, ſaltem ab iis nequaquam degeneres, quod neque ex re tua, neque ex honore tuo foret. Tuus autem ille, quem dixi, acer animus, quemque tu in te agnoſcis, imò agnoſce nunc, à me bona fide monitus: per ſe bonus, non ut virtutis appellationem, & laudem mereatur, ſed in ambiguo, ſive ancipitio eſt: nec enim vacillare dicam, ne quid de te ſiniſtrè ominer. Audi igitur, poſtquam ſentis in te hanc acrimoniam, quam ſi fortè affectu occupatus, minus

minus ſentis, crede mihi, ut non novitio ingeniorum exiſtimatori, audi, quid te facere velim, ut paternis veſtigiis rectè firmiterque inſiſtas. Acrimoniam autem non ego te obtundere jubeo, ſed potius acuere, ſed qua parte debes, & rectum eſt. Eſt verò acer, libertatis amans, abjecti nihil habens in animo: videndum, ne licentia tibi imponat, ſumpto libertatis habitu, ſive nomine: libertas tibi ſalva eſt, ſi facias, quod per leges, & rectam rationem liceat, non quod libeat, niſi hoc tantum libeat, quod rectum eſt, uti fit in emendatis: id enim libere rectè licet: licentia vergit, ſive ruit, quo vult, plerumque ad deterius, denique ad perniciem. Tranſit enim in petulantiam, & in ipſam malitiam, cujus illa cunque generis ſit, quod certum eſt ad calamitatem præcipitium. Injice igitur frenum acri illi animo, ſive rationis illud dicamus, ſive modeſtiæ: ratio modeſtiæ magiſtra eſt & moderatrix eorum, quæ geris & proloqueris omnium. Ut enim, niſi ratione, quæ actionum noſtrarum regula eſt, nemo venit ad Modeſtiam: ita ſine Modeſtia

ad

ad virtutem venit nemo: neque erraret, opinor, qui Modeſtiam in virtute habitare dixerit, certè in una eademque æde ſimul habitant: denique hæ ambæ, niſi unam eandem credas, ad felicitatem, ſive ſalutem ducunt: quin abducant ab ærumnis longius, negari non poteſt. Sed hæc diſputent ſubtiliter, qui velint & poſſint: nobis ſatis ſit, & veſtræ ætati maximè, ſi modeſtiam ipſam habeatis, & in ejus plenam poſſeſſionem veniatis. Rem arduam dicat quis, & raram & lubricam, apprehenſuque & retentu difficilem. Huic ego querelæ, & ipſe aſſentior: tu tamen de modeſtia perpetuò cogites, labores, ne ipſa tibi elabatur è manibus, & ex animo. Non niſi verbo oſtendi, quemadmodum tenera & prima ætas compos fiat modeſtiæ, ratione ſcilicet, eaque recta, etſi niſi recta ipſa ſit, ratio dici non meretur. Hæc ſola ratio modeſtiæ magiſtra eſt: id quod iſta ætate, qua tu es hodie, adoleſcentem oblviviſci non oportet, niſi in mediis fluctibus variè jactatus, miſerè ſubmer-

mergi malit, quàm in portum ſalutis læ-tus appellere. Clavo rationis opus eſt: ratio gubernatrix hujus triremis eſt. Novum autem hic & variè connexum nodum diſſolvere laborabimus. Qui puerili ætati ſibi rationem vendicant, in ipſum rationis limen impingunt. Eâ ſi non ſatis inſtructa eſt adoleſcentia, atq; aliò abrepta, tum à ſenſibus, tum à turbidis, nec unius generis animi motibus, à quo quis eam, veluti utendam ſumet? Hic eſt ille nodus, quem alii ſilentio fortè prætereant: nos non incidimus enſe, ut Macedo Gordium, ſed arte diſſolvemus, ut intelligatur, & quæ ſit illa ratio; & penes quos illa ſit, unde ſumenda denique. Eſt igitur hæc ratio primò parentum, aliorum præterea, qui quocunq; loco pro parentibus ſunt, imperium, objurgationes, exhortationes, obſecrationes. Qua manu autem adoleſcens hanc rationem accipiat, noviſſe, ego magnum eſſe operæ pretium exiſtimo: qua verò altera, quám tua ratione? namque nonnihil rationis eſt, ſe rationi ſubjicere, & veluti totum dedere: ut quaſi puer puſilla ac debili manu fortis viri manum firmiorem

miorem prehendat, quæ vacillantem teneat in ſalebroſa via, ſublevet ac erigat. Illa dico manu, quę fulcro egeat: ſed & porrecta opus eſt: atq; hæc eſt *Obedientia.* Non cadit autem Obedientia in malos, aut leves, vagoſque animos, ſed in probos, adſpirantes ad ſalutem, & conſtantes. Hanc ego tibi, uti bonorum adoleſcentiæ ſingulare, ſive primum, prę omnibus commendo, quam amplectaris, ſi probus haberi, ſi ſalvus eſſe vis, & in hoc perſeveres, donec tibi ipſe pro ratione ſis, nec amplius perpetuo morum vitæque monſtratore egeas: etſi tum quoque comitem in vivendi ſpatio, & ducem in litteris, ut omnia celerius & facilius geras, tibi adjunges. In omnib9 enim locum habet hoc, σύν δὲ δύ' ἐρχομένω: inſuper nulla etiam eſt, vel adultiorum ætas, quin ſi ſapiant, in rebus ſuis, præſertim difficilioribus, prudentiorum ſententiam requirant. Tu verò H. I. Jagemanne, cujus rei fortè initium hodie facis, brevi juvenis, quotidiano ſtudio ex monumentis veterum petes, quantum mens tua capere poteſt, rationis, id eſt, optimorum conſiliorum, quibus tibi, tuis,

tuis, patriæ, quando, quantumque opus erit, utaris, ſive manibus verſes oratores, ſive poëtas, ſive philologos, ſive hiſtoriam, ſive ipſam univerſę humanæ ſapientiæ parentem. Huc enim omnes, te ſtatim allegatum, & huic credere in tempore velimus: quod velle te etiam nunc auguror: nec animi ad meliora tendentis acrimonia aliter faciat, quæ eſt, uti appellatur, φιλομάθεια, quam perpetuum doctrinę ſtudium interpretaberis. Eos ego jam vitæ ſuæ modum habere poſſe judicem, & ἐν ἀφέτοις recenſeam, neque in jugo teneri amplius, neque frenis coërceri, regique opus ſit: ſæpè tuis æqualibus nobilem locum ex illuſtri tragœdo attuli, quo delectarentur, & in hac vera, & valde neceſſaria ſententia, confirmarentur. Sic autem Æſchylus, & quidem admodum magnificè, loquitur de Obedientia: πειθαρχία γάρ ἐστι τῆς εὐπραξίας μήτηρ, γυνὴ σωτῆρος, ὧδ' ἔχει λόγος. Velis verò etiam idque tua refert, ut hos ego verſus tibi interpreter. Ait, *Obedientiam eſſe felicitatis matrem, uxorem ſervatoris.* [illo ſeculo hoc nomine appellabant Herculem, qui

cum

cum calamitates averteret, tum felicitatem ſervare idem ille populis,] neq; id fieri poſſe aliter. Fruſtrà autem profectò abſque obedientia, vel ad leve commodum contendat, nedum ad ipſam felicitatem, ſive mediocrem vitę ſtatum quis perveniat. Hæc enim, uti mater, parit felicitatem, ſervatoris ipſa conjux: ſive ipſe, ſive fatum, ſive ipſe Deus, per obedientiam, quæ eſt ſanctè parere rationi, quemque ſervet. Nec eſt omninò ſomniandum, quemquam hominum ſervatum iri ex tot quotidie imminentibus ærumnis, aut potiturum humana felicitate, temerè & fortuitò. Hanc igitur hoſpitem, quam ad te divertere pridem juſſi, lubens accipe, & ea magiſtra utere cupidè, quidquid ajant aut faciant alii: quorum alii ſubitò pereunt, alii aberrant à felicitate, etſi longiùs alii, alii minus. Utêris autem ea familiari & perpetua, ſi cogitabis, eam neque vino, neque multitudine delectari. Contenta eſt lectiſſimi unius atque alterius ſocietate, nec amat alios, quàm ſiccos. Hi enim

ſoli vigilant, alteri, vel ſepulti ſomno *jacent* deſides, vel tumultuantur, alii alios, ut ita loquar, tumultus, quos etiam in omni felicitate reliqua, quàm *vulgus* exiſtimet, aut in pretio pleriquehabeant, miſeros eſſe neceſſe eſt. Verùm ego fortè te nimis longa epiſtola teneo: quam tamen ſi accuratè iterum atque iterum leges, tibi gratam jucundamque futuram ſpero: ſi fuiſſe, eſſeque intelligam, hujus generis muneribus ex intervallo ego te novis afficiam. Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. X. Kal. Mart. clↄ lↄ clx.

JULIO JAGEMANN.

EPISTOLA X.

NOn uno modo exhilaras me tuis litteris in hac quoque ætate ærumnoſiore. De altero tibi uti volo, ita gratulor: volo, uti tu, neque temerè, ſperas, cujus ſpei fons domi tuæ eſt. Gaudeo & alterum, quod omni

omni ſtudio iſtud regium ſtudium colis: cujus enim exemplo eſſet omnibus, auctor fuit initio filiis Pater, dux omni diligentia & fide Peparinus: quod in eodem non etiam nihil mihi tribuis, facis gratè, nec erras penitùs: ſed noſtram conſuetudinem nimis celeriter diremit tum irrepens inopinatò contagium. Quæ autem hodie te in manibus habere ſcribis, probo, ut nec ſi me conſuluiſſes, aliud tibi conſilium dediſſem: tu porrò utêris iſto tuo, quod idem noſtrum etiam vetus eſt, & hoc potius ages, quàm quidquam aliud. Dum enim iſtud agis, non ſolùm doctrinę copiam tibi comparas, ſed virtutis pręſtantiam, & omnium principem Prudentiam, cujus quaſi partes ſunt modeſtia & beneficentia: utrâq; autem mirificè devinciuntur animi hominum: in beneficentia complector etiam omne officium. Cum hiſtoriam legas, in ea quemadmodum & quouſquê proceſſeris, ſi hoc quoque me docebis; erit gratum: ſi quid voles, dabo vel ex aliorum arculis. Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. XI. Kal. Octobr. clɔ lɔ lx.

HENRICO JULIO JAGEMANN.

EPISTOL. XI.

IDem & litteræ tuæ loquuntur, & alii ſcribunt, re eſſe, in quibus pro ingenio & ætate eſſe ſtudiis oporteat, & hodie cumprimis ſit ex uſu tuo. Nam qui nec ordine procedunt, neque ſuum cuique tempus tribuunt, ut plurimum, vel certè potiſſima ex parte operam ludunt. Tu igitur quod facis, ut facis, ita tibi progrediendum exiſtima. Ante omnia per campum probitatis & modeſtiæ ad virtutem perge & prudentiam, neq; quidquam in animum inducas abſque certa bonaque ratione & ejus conſilio, cui te ipſe credidiſti, probantibus iis, qui tibi pro patre ſunt. Ad quos voluiſti, ſcribo cum diligentia: & rogo Goezium filium, ut illos, etiam in occupationibus, moneat: facturum ſcio, neq; defuturos, qui pridem tui paternam cur. m gerunt. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia X. Kal. Mart. cIↄ Iↄ cx.

JULIO

JULIO JAGEMANN.

EPISTOLA XII.

QUoties eſt mittendi commoditas, aut ſcribo, etſi paucis, aut mitto, quæ legas, ab ætate & conditione & ſtudiis tuis non aliena: fateor autem, neque ſic ſatis à me tibi fieri, ut tu optes, & ego debeam: tu verò mihi ignoſces: noviſti enim rationem ætatis & valetudinis meæ, ne quid dicam de aliis ſcriptionibus. Hæ enim, & rariores, quàm olim erant, ſunt hodie occupationes meæ. Cum autem tuarum quædam capita relicta à me hactenus habeam in memoria, alia non meminerim, inſpicio faſciculum. Plures enim dediſti ab autumno, quod eſt argumentum non ſolùm tuæ in me benevolentiæ, ſed diligentiæ, quam ponis in litterarum ſtudiis, quod etiam pr̨ te fers, ubi oſtendis te meorum monitorum & diſciplinæ Joann. Peparini me-

memorem, & utrique multum debere profiteris. Voluerat Cl. Pater tuus (id erat anno abhinc decimo tertio) & te, & fratrem tuum Joannem Erneſtum, educari prima illa veſtra ætate domi meæ, in conſvetudine plurium æqualium, qui colerent litteras, ut animos doctrina imbuerent, & vitam inſtruerent, cum elegantia morum, tum modeſtia: quàm virtutum aliquod principium, quaſique fundamentum judicaremus. Cum enim modum determinet actionibus adoleſcentis ætatis, ad virtutem viam ſternere rectè dici exiſtimabitur: primum enim, locum petulantiæ non dat; alterum eſt, quod inprimis *vitam ſiccam*, ut cum comico loquar, præcipit, quæ Græcis dicitur σωφροσύνη: quam ad proximum parietem pietatis domum habere cecinit olim Critias, quo carmine carpebat reliquæ Græciæ bibacitatem, ſobrietatem Laconum prædicans, in bona valetudine finem, hilaritatem limitem convivii ſtatuentium. Hunc enim qui migret, nihil de rebus divinis, vix aliquid de litteris cogitet. Meminere familiares me dicere, Muſas non vineam

ha-

habitatum conceſſiſſe, neque factum earum præſidem Dionyſium: ſed poëtas eos juſſiſſe hortos incolere & ambulare ad ſcaturigines fontium: ſed mitto jam fabulas, quamvis eruditas & teneris ſemper aliquid intelligentię ferentes. Tum igitur, quod ad vos, bene ſe habebant utriuſque rei principia: nec erat, quod in te fratreve tuo deſiderarem: quo nomine non ſolùm vobis & Patri veſtro, ſed mihi etiam gratulabar: vobis, quibus bene vellem: mihi, ut qui occaſionem de vobis bene merendi nactus fuiſſem, atque occaſionem grati mei animi probandi veſtro Patri, & meo & publico nomine. Cum enim ipſi eſſent cordi res academicæ, tum me ita diligebat, ut de meis rebus & me audiret, & ſæpè ex me quæreret. Quare mirificè cupiebam ipſum confirmare in illa erga me benevolentia, cum ſimul magni viri beneficentiam honeſta ratione provocarem, qui plurimum ob dignitatem, quam gerebat, auctoritate apud proceres valebat, & apud ipſum Principem. Sed omnia hæc turbabat pauculis menſibus, ſive pluſculis diebus publica calamitas.

mitas. Irrepſerat huc fortè contagium peſtilens; quod ſerperet etiam latius: quo factum eſt, ut & Hollatię Princeps Joannes, Frid. III. Regis Daniæ F. qui & ipſe recens venerat, ut de exemplo fratris Hulderici in Acad. Julia ſtudia litterarum coleret, hinc ſe commoveret in vicinam arcem Schœningam, cui & ibi præſto eſſe jubebar, ut & ante hic ipſius fratri præſto, quaſique unus de familia fueram. Pater autem vos itinere diei ulterius in montes Hercynios transferebat, jubens una vobiſcum eſſe filium meum: quod, uti erat, habui in ſingulari beneficio. Ita educationis veſtrę ratione, novum de vobis conſilium Pater pro re nata capiens, non ſolum quid ipſe ſentirem, exquirebat, ſed flagitabat eruditum & prudentem juvenem, cujus induſtria in vobis ad officium educandis, quocunque iretis, rectè uteretur. Oſtendi Joannem Peparinum, qui etſi ſe ad ſtudium legum de paterno exemplo, etiam de conſilio Alberti Clampii, cujus auctoritatem, ut cognati & viri Cl. rectè ſequeretur, applicuerat, tamen nullam partem ſtudii ſapientiæ neglexerat,

xerat, & pleraſque excoluerat, cum & ingenio acri eſſet, & quod aggreſſus fuiſſet, ageret, quanta diligentia par erat. Sic juvenem ſpectatæ fidei, nec vulgaris doctrinæ commendavi Cl. Patri veſtro, nihilominus ipſum faciens cenſorem judicii mei. Pater cùm Peparini & doctrinam & mores probaſſet, miſit vos domo procul, primùm in ſuperiorem Germaniam, deinde in Galliam: cognovi poſtea ſæpè ex ipſius ſermonibus, & ex intervallo ex veſtris item litteris, omnia rectè geri, & ita ſe habere, ut ego ſpem feceram, & Parentes optaverant, & vobis maximè expediebat. Majorem autem mihi fidem faciebat, quod certò compereram, Joachimum Cl. V. Joachimi F. Götzium vobis ætate majorem, in veſtro contubernio magnis paſſibus progredi, & adeptum jam modeſtiæ & doctrinæ laudem ſingularem. Quare cum ita de vobis tum meritus fuerit communis educator veſter, ſatis cauſæ tibi fuit, & gratè facis, neque minus prudenter (quid enim magis ex re tua?) qui viri de vobis bene meriti præcepto-

ţum te ita memorem oſtendas, ut tam ipſi, quàm mihi etiamnum dicto audientem profitearis. Mihi autem duplici ratione fidem facis, tum ipſo ſcriptionis tanquam telæ filo, tum earum litterarum ſtudio, in quibus te totos dies eſſe ſcribis, & id abſque interpellatoribus, quorum conſvetudine quotidie frui fortunatiores ſoletis. Loquuntur enim plures tuæ ad me litteræ, neque non illæ breviuſculæ, quas mihi has ad te exorſo, reddidit puer tuus, te legere atque relegere optimos quosque ſcriptores: quod qui non faciunt, ipſi ſibi novum & alienum genus ſermonis inveniunt, atque etiam confingere neceſſe habent, quod elegantius doctorum nemo probet, ſive ſenſa animi, ſive verba, ſive compoſitionem ipſam ſpectes. Rectè te ita quaſi manu duxit magiſter ille: tu iiſdem veſtigiis rectè ingreſſus, perge, qua cœpiſti, donec te perfeceris: hoc autem te obtinuiſſe putabis, quando ipſe tibi placebis, ſive ſatisfacies. Cum faſtidio enim & lentè ſua probant, qui arti incumbunt ſedulò. Neque nolim, ut quæ paſſim ſuper ea te notavi, legas. Monendo enim, familiarium

rium alios de aliis docui, quæ cum ſingulis primum eſſent uſui, tum prætereà alios, ſi qui attenderent, vel novis præceptis erudirent, vel aberrantes corrigerent, vel rectâ ingreſſos in via retinerent. Puto enim neque hoc eſſe de nihilo. Neque auctor eſſe deſino integræ Artis cognoſcendæ, deterrens ſimul ingenia à fætentibus lacunis, quas nuper glorioſa inſcitia è cænoſis paludibus, ſecus quàm in urbem ductibus ſuper eleganter extructis fornicibus aquam limpidiſſimam in uſus privatos & publicos ducebant: hi novi magiſtri & ingenia deludunt, & nocent publicè. Tuum porrò ſcribendi ſtudium cum valde probem, tum alterum magis probo, quod à libris legum tranſiens, pluribus etiam horis es in hiſtoria. Fac verò, ut, cum neque veteres neglexeris, neque negligas recentes, ſemper præter oblectationem ſpectans veriorem finem, ſive prorſus proprium, ut prudentior à libris abeas ad res gerendas, ſive privatas, ſive publicas. Traduc iſtud ſtudium in philoſophiam: neque fortè aberrat, qui è factis ſingularibus, quæ ſunt hiſtoriæ, illam inter mortales

natam

natam ſuſpicetur: quod cum de ſcientia civili ita prorſus ſe habeat, de priore, quæ illi quoque ſubjacet, negari non poteſt. In ſingulis enim eventus oſtendit, quid benè, quid malè factum ſit, atq; ita omnibus ille, ſive pluribus collectis, id conſtituendum cenſeat, quod verum, rectum, atque demum felix ſit. Lectoris ſani eſt, hoc modo præſentia metiri è præteritis, ut de eorum, quæ gerenda ſint, exitu aliquid determines, ſive non temerè omineris. Cæterum, ut nihil attinet amore perculſo gravi laudare, quam pridem depereat, virginem, ita non opus eſt, hiſtoriam, delicias tuas, tibi commendare, quam ab occaſu, ut mihi ab aliis ante quoque expoſitum eſt, in ipſam mediam noctem manibus teris: qua ferè hora, aut altera poſt expergefactus, ad auroram pervigilo: præmiſſis potioribus, neque tum, neque poſtea interdiu ad ejus generis ſcripta reſpicio. Ita cum affectus ſim, & faciam, non poſſum, quin hoc acre hiſtoriæ ſtudium, quo flagras, clara voce probem, & tibi quaſi plauſum dem: ut alacrius curras, mihi libuit & rectum ſpatium currenti gratulari:

lari: adjiciam, nec ea multa tamen, quæ eodem faciant: in his præcipuum eſt, quod verbo modò attigi, non omnibus etiam notum, nedum familiare, hiſtoriæ ſcriptoribus. Sunt enim qui narrent fortè vera, hoc enim hiſtoriæ caput eſt, & hæc ejus prima virtus. Qui enim veritatem non polliceatur; & ante omnia propoſitam minus habeat, inferior fabulatore ſit, quando hic quoque ferri poteſt, qui vel nugis involuta quædam ſalutaria habet, vel nugacitate non fallere, ſed oblectare auditorem, inſtituerit, fortè quæ quorumque relatu acceperint, delectu accuratè nullo habito, ſive perfecta, ſive manca ſit narratio, nulla de re moneat, neq; poſſit, qui rectè ipſe nihil didicerit. Hoc autem alterum eſt, & illo potius: idem hic, quod verus ſegetis ſive arboris fructus ſit. Illud ab omnibus expectatur: hoc præſtant pauci admodum. Neq; tamen nulli digitum, aut ſententia aut verbo, intendant in id, quod ex uſu ſit, quod neque in Herodoto deſidero. Poterat autem omnibus exemplo, & pro regula eſſe, ex vetuſtiſſimis optimus, *Thucydides*, quem

quem alii, ut perceptu difficilem ſtatim, neque deguſtatum rejiciunt, alii in periclitanda ſententia ardui ſcriptoris deficiunt, ut paucos lectores inveniat, qui ex agro maximè feraci, ſed aſpero, maturas ſegetes in horrea convehant. Etenim oratione non ſolùm à vulgo, ſed ab artificibus longiùs receſſit; ſive priſci ſeculi conſvetudo ſermonis fuit, ſive ille talem habuit genium. Mihi commodè evenit, quod Melanchthon nobis fuerat interpretatus ſanè multa in Thucydide; quodque habebam orationes Thucydideas in Latinum ſermonem converſas à Joann. Caſa, à Petro Victorio editas Florentiæ anno abhinc quinquageſimo. Earundem editionem his diebus iterum parabam, profuturas ſapientiæ hiſtoricæ cultoribus minimè dubitans. In cæteris unus eſt, ſive unicus Polybius, intellectu in aliis omnibus facilis, in quibuſdam non item: qui utramque perſonam, non perſonatus ipſe ſuſtinet. Namque & in hiſtoria fide dignus eſt, ut quiſquam omnium, & qui non niſi exploratiſſima ſcripſerit, non ſolùm conſiliis multis interfuerit, ſed rem militarem omnem intellexerit,

tellexerit, diſertus etiam & perſpicuus præter rei naturam, & docet, ut philoſophus, niſi quis ſtupor ſtipesve ſit, in actionibus atque negotiis quid deteſteris, & fugias, quid probes, & ſequaris, ut tu quoque facias, quouſque id tua conditio ferat. Quædam enim omnibus, quædam perpaucis, quædam pauciſſimis, ac fortè ſolis Regibus conveniant. Eum ego certe, cum me, aliis academiis relictis peregrinandi ſatur, dediſſem juvenis in otium litterarum, quo ſemper reſpexeram, cum admiratione legi, & intellexi ſtatim, præter ea, quæ ad militiam proximè pertinent, de quorum vera ſententia deſperarem, aut in iis tanquam mihi non profuturis minimum operæ ponendum non putarem. Ad hunc quoque cognoſcendum accingere, Jagemannida: auctoritatem non ſubterfugiam, teque indemnem præſtabo: quia auguror futurum, ut tu aliique [& idem aliis enim dedi, & porrò dabo] mihi de hoc conſilio gratias agatis. Habemus enim nobilem hiſtoriæ ſcriptorem beneficio Iſaaci Caſauboni, quem legere magno noſtro bono queamus, & juvenes
nobiles

nobiles debeatis: hoc etiam avidius, quod ejuſdem commentarios propediem habebimus, qui cujusmodi ſint, è præfatione ad Regem facilè poſſumus ſtatuere: imò expectationem illi etiam noſtram ſuperabunt. Sunt autem ejusdem viri ſcripta cætera ejusmodi, quæ teſtantur ipſum, vel ſolum eſſe, vel in primis, qui bene de re litteraria mereri poſſit, & præclarè omninò mereatur. Neque verò negligere aut contemnere cæteros rerum per orbem geſtarum ſcriptores jubeam. Certè enim legendi ſunt, ſed examinandi & ad quasque rationes & ad omnes conjecturas, ut falſa repudiemus, dubia in medio relinquamus, certa prehendamus, atque ex his veros ipſi ad vitam ſive conſilia privatim & publicè, & pace, & in militia fructus capiamus. Neq; de aliis in ſtudio hiſtorico neceſſariis te monere attinet, quæ maximam partem cognoviſti & inveſtigare pergis. Nihil enim videt in hiſtoria, qui tempora ignorat, neque mente omnia maria navigat & per omnes terras iter facit, ut quaſi & hòc ſeculo & præteritis omnibus vitam agat, cumque ſit, ubi eſt, tum à

nullo loco abeſſe intelligitur. His bigis ad Hiſtoriam quis rectâ feliciterque vehitur: ſine temporis autem locique cognitione memoria quarumque rerum temeraria nihilique eſt. Notationes autem temporum confecere plures in univerſum, alii ad certa temporum confecere plures in univerſum, alii ad certa tempora & certos ſcriptores: & lectorum ferè quisque hanc operam ſuæ memoriæ rectè navat. Exquiſitè haberi illa fortè nequeant: non longiſſime aberrare ad inſtitutum ſatis eſt. Situs autem orbis omniumque ipſius partium ante oculos hodiè ita poſitus eſt, ut ullo unquam ſeculo: noſtrum profectò hac in re adeo felix eſt, ut de tenuioribus aliquis parvo ære ſibi ea paret, quæ Reges olim multis etiam talentis non invenirent. Manuductione aliqua opus eſt Mathematici, cujuſmodi ſemper in promptu fuit & hodiè eſt in academia Julia. Namq; primam & pleniſſimam operam hic præſtitit, Medicus idemque Philoſophus & Mathematicus celeberrimus, Duncanus Liddelius Scotus, qui quo-

que omnem hiſtoriam ad unguem novit: proximis annis vir doctiſſimus Nicolaus Granius Svecus item dexterrimè & ſingulari cum laude docuit. Docet hodie quotidie magna diligentia Græcarum litterarum profeſſor, Rudolphus Depholdius, noſtras à Viſurgi, ipſe quoqne aſſiduus lector hiſtoriæ. Dederas præterea mihi occaſionem alia aliqua de re ſcribendi, perutili illa quidem & illis cognitu, de quibus erit ea diſputatio, neceſſaria, ſed diverſa tamen ab iis, quę velut in tranſitu, ut in epiſtolis ſæpè ſolemus, attigi: & fortè expectas, quid ſapientes, quos ſequor, ſentiant. Namque ex uſu admodum ſit, noſſe ingenia & mores diſcrepantes Nobilitatis tempore differentis. Alius enim animus, alii ſermones eorum ſunt, qui ſe priſcos gloriantur, quaſique Aborigines profitentur in familiis: alii horum, qui primum ſua virtute, ſive manu, ſive aliis meritis ſibi ſuisque peperère hanc dignitatem. Non cumulabo autem epiſtolæ capita, etiam longiùs, quàm inſtitueram, producta, legetis tamen

&

& hunc locum meditatum jam mihi: qui fortè difficilis non erit ipſe per ſe: ſed difficilior explicatio, ne quid apud quos offendatur. Eſt autem facilis offenſa, ubi de ordinibus aliquid dicere inſtitueris: ſed experiar, quid poſſim, & certè neque apud intelligentes offendam. Non enim offendit veritas, cui ſoli ante omnia ſtudemus apud bonos. Vale. Helmæſtadio ex acad. Jul. prid. Kal. Marc. cIↃ IↃ cx.

EIDEM.

EPISTOLA XIII.

QUidni, quod ad inſtitutum facere videam, in epiſtola præteritum, ſubjiciam? cum id in maximis minimis negotiis frequentetur. Cum de quibus, ut hiſtoriæ principibus illic dixi, inter nos hiſtoriæ, quantum per cujusque propria ſtudia licet, aſſiduos lectores, familiariter his diebus loqueremur, fecit mentionem Cl. gener meus Thua-

ni, qui verè & diſertè noſtri ſeculi res geſtas conſcripſiſſet. Nam & ipſe, & alii, eum tum in manibus habebant, neque nulla memoriter, alia referebant alii, denique in hoc conſenſimus, virum non minore ſapientia, quàm ſcribendi facultate, rerum humana, tum peritiſſimum, dexterrimo de omnibus judicio præditum, & vera & luculenta ſcribere, non abreptum vel affectu vel præjudicio, nec minus explorata, neque lectorem dimittere abſque philoſophiæ, qui non ſolùm è libris voluptatis aliquid venetur, ſed cum veritate virtutem quærat & prudentiam, humanarnm actionum probam magiſtram & veriorem dominam. Et hujus igitur lectionem tibi tuisque æqualibus commendandam cenſui, etſi ſuſpicor, neque hunc ſcriptorem vobis incognitum, qui in Gallia vixeritis. Utéris autem meo conſilio libentius, quòd de eodem idem ille Peparinus, cui meritò multum tribuit, ſentit. Scribit enim vir doctiſſimus ad me menſe Januario Lutetia, [ſciebat enim, me avi-

avidè cogniturum, de ſtudio littera-rum, quæ hodiè in Gallia colerentur] Thuanum cum Caſaubono alterum eſſe, cujus ſcripta ſeculis quoque futuris ſuperfutura & profutura generi mortalium non ſine cauſſa auguraretur: neque nos hoc in dubium vocamus. Primos igitur nos è fœcundiſſimis illius agris fructus percipiamus, neque aliis eosdem, neque minoribus, invideamus. Quid de hoc genere porrò conſilii capias, ubi meas legeris, è tuis cognoſcam propediem, hoc ſcilicet, quod propoſito conſentaneum ſit, ut in te quoque conveniat verbum vetus de bono principio. Vale. Helmæſtadio ex academia Julia Kalendas Martii cIɔ Iɔ cX.

E I D E M.

Epistola XIV.

PLeræque tuæ mihi redditæ ſunt:

aliquando ſcribendi commoditas non fuit: neque nunquam neceſſariæ ſcriptiones obſtitere, ne dicam de gravi ætate & perpetua tenuitate valetudinis. Nunc vero incredibilis mœſtitia quiquid eſt meditationum & ſcriptionum mihi conturbat: atque omnino ſatius ſit, me in univerſum ſilentio uti, quando me hinc officio imparem intelligo. Tamen ubi me non nihil collegero, ſi hoc à me naturæve meę imbecillitate obtinere potero, relectis tuis epiſtolis, ad præcipua eorum capita reſcribam accuratius. Jam brevitati veniam dabis. De ſtudio mei conſolandi te amo. Etſi autem hac re amici, quantum velint, non proficiunt; tamen iſto genere ut mihi nihil magis neceſſarium, ita nihil gratius: neque me tuarum multitudine obrui putes velim. Plures expecto & uberiores. Vale.

Helmæſtadio ex academia Julia
Id. Martii. cIↄ Iↄ c xI.

EI-

EIDEM.

EPISTOLA XV.

INſidens lectulo ærumnoſus & æger (ſuperiore enim nocte peſſime habui) accepi noviſſimas à te litteras. Fratres in herciſcunda denique familia conveniſſe, vobis gratulor. De Henrico Julio, minimo natu, nihil accepimus; utinam ſuperſtes ille ſit! Cecidiſſe enim in Svecia multa millia in alterum jam menſem fama confirmat & certi plurium nuncii. De creditore ipſius Remi tandem conſtitutum, veſtræ & curatorum, & meæ exiſtimationis intereſſe intelligitis. Tibi gratulationem de duobus filiis ſcriptam non publicabo ante, quam legeris. Neque ſunt enim nulla, de quibus à te moneri velim. Deſcriptam, quam emendate neſcio, mitto ut cenſeas: otium ad relegendum non habeo. Rhumanno nihil habeo polliceri, qui ægre ſpirem. Meibomius hoc menſe ſepeli-

vit unicam filiam. Dipholdius ipſe nuptias parat. Vale. Helmſtad. ex acad. Jul. 18. Aug. cIↄ Iↄ c xII.

EIDEM.

Epistol. XVI.

De nuptiis fraternis nihil ſcribis: quod potiſſimum exſpectabam, imo te exſpectabamus jam à Kalendis, uti juſſeras: nunc iterum ſpem Dionyſii facis tui nullam: malim cum illo unà adſis: etſi de illo potius, quam de te credo. Quæ tu me flagitas, nulla ſunt, præter ipſam epitomen operis. Quid polliceat, vides: non neſcius quin parum præſtiturus ſim, ſive præſtiterim. Duos enim gradus felicitatis hominum exædificavi, ſpectandos nondum propoſui, etſi de iis cenſituros parum moror, de tertio animi pendeo. Vale. Ex ac. Jul. IV. Id. Febr. a. cIↄ Iↄ cXIII.

Librum Caſelii epiſtolarum ad Jagemannos epiſtolâ Chytræi finimus, quam perire nolimus.

DA-

DAVID CHYTRÆUS JOANNI JAGEMAN. S.

Magnifice Domine Cancellarie, Patrone colende,

LEgi conſolationem, à D. *D.* Baſilio, paſtore veſtro, ad te ſcriptam, ex qua de integerrimi ac ornatiſſimi viri, patris tui beatæ memoriæ, obitu inexſpectato cognovi. Etſi autem curioſius vel audacius facere videar, quod ad te, ſumma dignitate, ſapientia & autoritate virum, ego tenuis ac humilis conditionis ludimagiſter, literas dare non verear: & dolor tuus, tempore ipſo jam ſedatus & lenitus, non refricandus exiſtimari poſſit; tamen pro eximia bonitate & manſuetudine tua, magnis ac Heroicis viris digniſſima, ſpero te, ut Artaxerxes Perſarum Rex, hauſtum aquæ in itinere per agricolam oblatam, hoc ſcriptionis meæ officium non aſpernaturum eſſe. *D*eceſſerunt ſubita & improviſa morte, (qua homini pio & ad migrationem parato, nullum genus mortis optabilius & magis expetendum eſt) plurimi pii, & ſancti, & de Eccleſia & Re-

publica benemeriti homines: quorum exempla hoc loco colligere nihil opus eſt. Tantum de iis, qui noſtra memoria, in trajectu fluminum, vel in aquis perierunt, quædam recenſebo. Meminimus, optimi Principis, Palatini Electoris FRIDERICI filium Hermannum Ludovicum, in Gallias ſtudiorum gratia miſſum, in primo adoleſcentiæ flore, dum Avaricum fluv. in Biturigibus navicula trajicit, inverſâ eâ, cum præceptore & comitibus extinctum eſſe, cum ætatis annum decimum quintum non fuiſſet egreſſus. (*a*) Petrus Medices, Florentinæ Reipub. Princeps, ad Lirim fluvium in caſtris Gallicis, magno Conſalvo, præſtantiſſimo Duci Hiſpano, Neapolitanum regnum pro *Hiſpanis* tuenti oppoſitis: cum cedere tandem virtuti & felicitati Conſalvi cogeretur, inſidens naviculæ, ut effugeret, in Liris fluvii oſtio ſubmerſus eſt. (*b*) Superiori anno, Ludovici Comitis Eberſtenii & Neugardenſis in toto imperio clariſſimi Filius, Academiæ Francofordienſis ad Viadrum ſceptra gerens, dum juvenili cupiditati indulgens in Viadro lavat, vortice fluminis abreptus interiit. Guilielmus Neſenus, vir optimus & doctiſſimus, Eraſmo Roterodamo, Luthero & Philippo familiaris & carus, dum incautius cimbæ inſidens, recreandi animi cauſa, Albim navigat, ſummo cum amicorum dolore, in aquis

(*a*) *anno* 1556. (*b*) 1502.

quis ſuffocatus eſt. (*c*) Urſinus Velius, excellenti ingenio & doctrina præditus, & vates vero *Deo* & Muſis carus, Ferdinando Regi familiaris, ex navi in Danubium elapſus periit. Martinus Schenckius, vir Nobiliſſ. & fortiſſimus, (cujus oſſa reliqua ſuperiori æſtate in Mauſoleo Ducum Geldriæ, Neomagi, â Mauritio Naſſaviæ Comite, pompa ſolenni honorificentiſſimè condita ſunt) dum armatus, trajecto Wahali effugere conatur, ſubſidente navicula nimium onerata, imis vitam exhalavit in undis. Triſtior & magis horrendus, Baronis Joachimi à Neuhauſen, Cancellarii Boieniæ, & hoſtis ac perſecutoris veræ doctrinę acerrimi, exitus fuit: qui Viennâ revertens dum Danubii pontem tranſit, ſubſidentibus ſub illius curru duobus jugis, præceps in profundum lapſus, cum filio, auriga & equis abſorptus eſt. (*d*) Wittebergæ, ſingulis ferè annis, ſcholaſtici, in Albi lavantes, extinguuntur, quorum plerorumque adhuc ea ætas eſt, de qua Chriſtus dicit, non eſſe voluntatem Patris ſui cœleſtis, ut pereat unus de parvulis illis. Ita in vicino nobis Baltico mari, quolibet ferè anno exempla naufragorum triſtia exaudimus. Hyemis hujus initio, navis ex Norvegiæ emporio Bergenſi, circiter quadraginta honeſtiſſimorum hominum in vicinis urbibus liberos revehens, procellis vento-

(*c*) *anno* 1524. (*d*) *anno* 1565.

ventorum everſa, omnibus pariter vitæ fi-
nem acceleravit. Quæcunque autem mor-
tem nobis vel noſtris cauſæ vel occaſiones
adferant, ut in Græco verſu alium alia via
ducere ad lamentabile lethum dicitur, ἄλ-
λον δ᾽ ἄλλα κέλευθα φέρει συνέοντος ὀλέθρου:
tamen non caſu, nec cauſis ſecundis tantum
ſed, Deo Patre noſtro cœleſti ſciente ac vo-
lente, vel certo conſilio permittente, vi-
tam nos aut noſtros amittere non dubitemus:
Cumque omnes in hac vita ad Chriſtum con-
verſos, & vera fide ac invocatione *Deum*
colentes, ex his miſeriis, in æternæ vitæ hæ-
reditatem certo transferri, Filius Dei ipſe
teſtetur: certiſſime ſtatuamus, parentes no-
ſtros in viis ſuis ſeu officiis ſuæ vocationis
ambulantes, etiamſi ſubitâ & improviſâ mor-
te, quibuscunque occáſionibus à nobis tol-
lantur, ad beatam cum CHRISTO & eccle-
ſiæ cœleſtis conſvetudinem à Deo traduci.

Celebrat Georgius Fabricius, vates verò
Deo & Muſis cariſſimus, Nicolaum Haus-
mannum, Paſtorem eccleſiæ Freibergenſis,
ſuggeſtu apoplexiâ extinctum.

Sic obit Hausmannus, quo vir nec ſan-
ctior alter,
Nec major ſtudiis, vel pietate fuit.
Mors fuit haud impar vitæ, nec ſan-
ctius ille
Vivere, nec potuit ſanctius ille mori,

Nam

Nam dum Chriſte tui ſpargebat ſe-
mina verbi,
Dignam animam cœlo mitis ad a-
ſtra levat.

Hoc exemplo, ſæpe me, in cariſſimi Patris
mei obitu ſimili, conſolatus ſum, eaque oc-
caſio fuit, ut de repentina morte attentius
cogitarem, cumque domeſtica, cariſſimæ
Conjugis & ſeptem liberorum funera dein-
ceps accederent, ut de morte & vita æterna
lucubrationem, qua valedicere huic vitæ &
mundo cogitabam, in ſchola inſtituerem.
Quam ſi inſpicere, cum per occupationes
Reipub. graviſſimas & concatenatas licebit,
interdum dignaberis, & hanc epiſtolam, eo-
dem quo à me ſcripta eſt animo ſimplici &
candido, & benevolentiam tuam reverenter ex-
petente, benignè accipies: eximium & ſin-
gulare beneficium mihi à te tributum eſſe ju-
dicabo. Bene & feliciter vale. Roſtochii,
in feriis Natalitiis filii Dei, ordientibus an-
num 1593, quem M*tiæ* Tuæ & toti Ec-
cleſiæ ac Reipub. Chriſtianæ fauſtum & fe-
licem ex animo precor. Mitto Recto-
ris ante annum noſtri, WILELMI Cur-
landiæ Ducis, Programmata: quæ ſine
moleſtia, ut ſpero, per-
luſtrabis.

IO.

Nam dum Chriſte tui ſpargebat ſemina verbi,
Dignam animam cœlo mitis ad aſtra levat.

Hoc exemplo, ſæpe me, in cariſſimi Patris mei obitu ſimili, conſolatus ſum, eaque occaſio fuit, ut de repentina morte attentius cogitarem, cumque domeſtica, cariſſimæ Conjugis & ſeptem liberorum funera deinceps accederent, ut de morte & vita æterna lucubrationem, qua valedicere huic vitæ & mundo cogitabam, in ſchola inſtituerem. Quam ſi inſpicere, cum per occupationes Reipub. graviſſimas & concatenatas licebit, interdum dignaberis, & hanc epiſtolam, eodem quo à me ſcripta eſt animo ſimplici & bono, & benevolentiam tuam reverenter expetente, benignè accipies: eximium & ſingulare beneficium mihi à te tributum eſſe judicabo. Bene & feliciter vale. Roſtochii, in feriis Natalitiis filii Dei, ordientibus annum 1593, quem M.*tia* Tuæ & toti Eccleſiæ ac Reipub. Chriſtianæ fauſtum & ſalutarem ex animo precor. Mitto Rectoris ante annum noſtri, WILELMI Curlandiæ Ducis, Programmata: quæ ſine moleſtia, ut ſpero, perluſtrabis.

10.

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER IIX.

EPISTOLÆ AD HILDEBRANDUM GISLERUM RUHMAN,

Conſiliarium Brunſvigio-Luneburgicum & Magnum Prætorem.

EPISTOLA I.

GEnero iſtuc eunti has dedi, ne tibi eſſet querendi locus. Quid enim nunc facias, qui olim mihi non peperceris? Sic enim me colebas, & te à me amari, nec id falſo, ſentiebas. Nec, tamen hæ erunt, cujuſmodi flagitabas. In hoc

hoc perſeveras, non patiar à te deſiderari officium meum. Aut enim ſi vaſto, volumen ad te conſcribam, ex quo tamen nihil novi diſces, aut oſtendam, unde meliora meis petas. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia d. 15. Aug. 1596.

EPISTOLA II.

IN quo me tibi gratificari voluiſti, nihil præſtiti, conatum intelliges, quo contentus eris. Ipſemet mihi Dn. Cancellarius oſtendit de negotio eſſe ita volumus, quod tantum tuo nomine gaudeo, quantum de cariſſimi filii obitu doleo. Crede mihi, hic dolor quotidie in animo meo, multis & partis etiam occaſionibus, renovatur. Reb.mi Dn. Cruſii conſolationem & tuam non repudio, nec cæterorum amicorum. Multi enim me ſive conſolantur, ſive reprehendunt. R.mi litteræ pondus apud me habere prorſus debent, quas diligenter aliquoties conſideravi, ſed nunquam depoſui ſine lacrymis. Non dicuntur ipſæ quidem juva-

hoc ſi perſeveras, non patiar à te deſiderari officium meum. Aut enim ſi valebo, volumen ad te conſcribam, ex quo tamen nihil novi diſces, aut oſtendam, unde meliora meis petas. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia d. 15. Aug. 1596.

EPISTOLA II.

IN quo me tibi gratificari voluiſti, nihil præſtiti, conatum intelliges, quo contentus eris. Ipſemet mihi Dn. Cancellarius oſtendit de negotio eſſe ita ut volumus, quod tantùm tuo nomine gaudeo, quantum de cariſſimi filii obitu doleo. Crede mihi, hic dolor quotidie in animo meo, multis & parvis etiam occaſionibus, renovatur. Nob.mi Dn. Cruſii conſolationem & tuam non repudio, nec cæterorum amicorum. Multi enim me ſive conſolantur, ſive reprehendunt. R.mi litteræ pondus apud me habere prorſus debent, quas diligenter aliquoties conſideravi, ſed nunquam depoſui ſine lacrymis. Non dicuntur ipſæ quidem

juva-

juvare, ſed videntur mihi interdum habere vim remedii. Ne tamen putes me dolori ſuccumbere, animum aliò converto, quantum queo: quod forte coram tibi aliquando explicabo. Vale. Helmſtadio ex Academ. Julia Id. Octob. ciↃ IↃ xxic.

EPISTOLA III.

TE ſalvum rediiſſe ad tuos, gaudemus. Aveo ſcire, ſatisne firma ſit tua jam valetudo. Hic locus tertio jam anno infeſtatur morbo epidemio, ſed alterius generis. Paſſim enim laboratur profluvio ſangvinis, & fuere hoc menſe quotidiana funera, puerorum maxime, & tenuiorum hominum & ſenum. Domi meæ Dei beneficio valemus. Superiori nocte deceſſit Cl.mus D. Daſypodius, diuturna tabe abſumptus, ad quam acceſſit etiam ſanguinis profluvium. Cum itaque vacet Profeſſio in Juridica Facultate, etiam trium extraordinarium Aſſeſſorum in illa ipſa primum locum tene-

neat, decreto Principis & Conſiliariorum, gener meus D. Theodorus Adamius; ſpero ipſi Profeſſionem quoque illam aſſignatū iri, modo R.mus Illuſtr. in tempore moneatur. In tanta enim copia JCtorum, quorum alii aliis magis anxie exſpectant, & occaſionibus inhiant, videndum eſt, ne quis antevertat. Qua in re cujus potiſſimum, ſive ſocer tuus adſit, ſive abſit, conſilio & præſidio nitamur, non video. Quod ſi redierit Mag.cus Cancellarius, cum eo cenſeo ſtatim loquaris, idque ut facias, magnopere te rogo. Si nondum redierit, facies pro tua prudentia, quod ex re eſſe judicabis. In eandem ſententiam ſcripſi ad Dn. Gorzium, ſi forte in aulam venerit. Quas literas quoniam perbreves ſunt, etiam Dn. Cancellarius legere non gravabitur. Vale. Helmſtad. ex Acad. Id. XXVII. die Jul. 1599.

EPISTOLA IV.

SI tua ætate ſim, aut minus occupatus, contra tecum jocer. Legi enim tuas ad generum meum.

Sed

teneat, decreto Principis & Conſiliariorum, gener meus D. Theodorus Adamius; ſpero ipſi Profeſſionem quoque illam aſſignatũ iri, modo R.mus Ill.mus in tempore moneatur. In tanta enim copia JCtorum, quorum alii aliis magis anxie exſpectant, & occaſionibus inhiant, videndum eſt, ne quis antevertat. Qua in re cujus potiſſimum, ſive ſocer tuus adſit, ſive abſit, conſilio & præſidio nitamur, non video. Quod ſi redierit Mag.cus Cancellarius, cum eo cenſeo ſtatim loquaris, idque ut facias, magnopere te rogo. Si nondum redierit, facies pro tua prudentia, quod ex re eſſe judicabis. In eandem ſententiam ſcripſi ad Dn. Görzium, ſi forte in aulam venerit. Quas literas quoniam perbreves ſunt, etiam Dn. Cancellarius legere non gravabitur. Vale. Helmſtad. ex Acad. Jul. XXVII. die Jul. 1599.

EPISTOLA IV.

SI tua ætate ſim, aut minus occupatus, contra tecum jocer. Legi enim tuas ad generum meum.

Sed neſcio quomodo hęc ætas, etiam
cum meditatur, eſſe ſvavis, videtur
aliis moroſior: ut inſolentes hujusmo-
di negotiorum, moleſtiam ex iis capi-
unt, quæ aliis ſunt ludus & jocus. Ita
ego inſolens contentionum, magis in-
dignor, quam qui in rixis enutriti, in
iisdem conſenuerunt, ac forte ex iis
voluptatem capiunt & vivunt. Sed ad
rem. Jam non queri te arbitror, te
præteritum: ex iis verbis video, te cu-
pere eſſe nobiscum, ut ſervias honori
noſtro, ut tum faciebas præclarè. Nec
vero vos retineat fama, quam velim
extinctam de hoc malo epidemio, ut
ipſum malum extinctum eſt. Aliquot
enim his diebus funus non vidimus:
nec ſecus tibi narrabunt alii. Sed au-
di ipſum Cludium. Ades igitur, &
perſvade amicis, ut una veniant. Quia
erimus pauciores, magis velim hono-
rari à præſtantibus nuptias: & futurum
auguror in iis te cito, ſive ob conſan-
guinitatem flagito. Perſvade uxori,
ut hoc tibi perſvadeat. Te favere ge-
nero ſcio: ago apud Socerum tuum,
ad quem ſcriberem, niſi obtunderè
potius,

...terius, quam rogare viderer aut mo-
...nere; ſcribam tamen. Tu videris, ſup-
...primasne an reddas epiſtolam. Fit e-
...nim ſæpe, ut quod primum putes, re-
...ſus repudies. Nec tacere expedit,
...uiſſe non raro obfuit. Quid re-
...ſtat, cogita: utrum feceris, pru-
...denter te feciſſe arbitror. Quin ad
...venerit D. Götzius, non dubito:
...que hic in illo negotio nobis deerit:
...nam vero & in nuptiis appareat: in
...ius prædium literas miſi tum. Jam
ad Principem profectus ſcribitur. Vale.
Helmſtad. ex Ac. Jul. Non. Septemb.
...bblc.

EPISTOLA V.

VAlde nititur tua benevolen-
tia M. Leo, quam ipſi, ut hoc
potiſſimum tempore probes,
...go. Pluribus ille tibi verbis referet
...ſtudiis ſuis, quæ coluit ante Philo-
...ſophica: nunc potiſſum colit Theolo-
...gica & ea perſequi malit, quam ec-

 clẽſi-

potius, quam rogare viderer aut monere: ſcribam tamen. Tu videris, ſupprimas ne an reddas epiſtolam. Fit enim ſæpe, ut quod primum putes, rectius repudies. Nec tacere expedit, & inſtitiſſe non raro obfuit. Quid recte fiat, cogita: utrum feceris, prudenter te feciſſe arbitror. Quin ad vos venerit D. Götzius, non dubito: neque hic in illo negotio nobis deerit: utinam vero & in nuptiis appareat: in ipſius prædium literas miſi tum. Jam ad Principem profectus ſcribitur. Vale. Helmſtad. ex Ac. Jul. Non. Septemb. cIↃ IↃ Ic.

EPISTOLA V.

VAlde nititur tua benevolentia M. Leo, quam ipſi, ut hoc potiſſimum tempore probes, rogo. Pluribus ille tibi verbis referet de ſtudiis ſuis, quæ coluit ante Philoſophica: nunc potiſſum colit Theologica: & ea perſequi malit, quam ec-

cleſiaſticam functionem acceptare, quarum tres ſibi hoc tempore, ſed vulgares admodum offerri ait, & ſperat ſe σὺν Θεῷ majori etiam muneri cum laude & utilitate publica propediem præfuturum, ſi plus temporis adhuc tribuat ſtudio ſacrarum literarum. Ego ei hac in re conſulere non poſſum, nec forte debeo: nec vero etiam volo. Nolo enim videri Theologis πολυπραγμονεῖν, præſertim cum plurium odia & iras in me concitarit unus calumniator. Qui ſi eſſent docti, non facile inanibus accuſationibus commoverentur. At ego putabam, ſi Studioſos Theologiæ paullo doctiores faceremus, quam vulgò evadunt, tum nos bene mereri de eccleſia, & deberi nobis inſuper præmia. Nunc illi doctores rebus ſecundis elati, ad dominandum aſſvefacti, aſtu Phariſaico tumidi, minantur nobis furcas Hamonianas, & quia etiam ipſis non licet explere animum nobis occidendis, aut exigendis in exilium, ideo tam multis putidis, indoctis calumniarum, mendaciorum, conviciorumque plenis libellis nos ex multis locis adoriuntur.

Hoc pacto oſtendunt ſe Theologos, quo nemo Chriſtianus, ac ne apud Turcas quidem vir bonus videri poſſit. In tanta penuria, qui eam quoque intelligant, nonnulli nobis minus favent: alii hactenus tacendum eſſe exiſtimant: quod tamen tandem ad abolitionem liberalium diſciplinarum, & Philoſophiæ, quæ indoctis & imperitis eſt acre venenum, ſpectat. Sed ad Leonem redeo: cui quæſo, ut vel bonum conſilium des, vel à Dn. Cancellario Socero tuo impetres. Neſcio quid de Saxonibus cenſeam? an prorſus nullius ingenii ſumus? an exteri ſoli omnia intelligunt? accerſuntur enim excluſis civibus ad prima in eccleſia loca: exteri porro illi nobis ita favent, ut nos vix aliquo loco eſſe patiantur. Ac nimia noſtra hæc eſt ſimplicitas. Ita fit, ut Studioſi adoleſcentes, præſertim tenuioris fortunæ, animos abjiciant, nec facile noſtris cohortationibus ad ſtudia accendantur. Quoties audivimus querentes alumnos Principis?

non

multis locis adoriuntur. Hoc pacto oſtendunt ſe Theologos, quo nemo Chriſtianus, ac ne apud Turcas quidem vir bonus videri poſſit. In tanta injuria, qui eam quoque intelligant, nonnulli nobis minus favent: alii hactenus tacendum eſſe exiſtimant: quod tamen tandem ad abolitionem liberalium diſciplinarum, & Philoſophiæ, quæ indoctis & imperitis eſt acre venenum, ſpectat. Sed ad Leonem redeo: cui quæſo, ut vel bonum conſilium des, vel à Dn. Cancellario Socero tuo impetres. Neſcio quid de Saxonibus cenſeam? an prorſus nullius ingenii ſumus? an exteri ſoli omnia intelligunt? accerſuntur enim excluſis civibus ad prima in eccleſia loca: exteri porro illi nobis ita favent, ut nos vix aliquo loco eſſe patiantur. Ac nimia noſtra hæc eſt ſimplicitas. Ita fit, ut Studioſi adoleſcentes, pręſertim tenuioris fortunæ, animos abjiciant, nec facile noſtris cohortationibus ad ſtudia accendantur. Quoties audivimus querentes alumnos Principis?

non ſolum ſe negligi, ſed ſæpe viliſſimum quemque doctiori anteferri: quæ forte non ſunt omnino de nihilo. Optime eſſe affectum erga civium filios Socerum tuum ſcio; cum vero conſilio abundet, non deerit, neque Leoni, neque aliis. Velim te quoque, etſi graviores ſunt tuæ occupationes, hoc ſcholaſticum negotium non prorſus negligere. Suſcipe de literis tu quoque aliquam cogitationem, & iniquorum animos emolli, & interdum flecte ad noſtros homines ornandos. Vale. Et quoniam me vis ſcribere, tu quoque expergiſcere, & ſcribe, vel quodcunque in buccam veniat. Forte enim non lubet tibi hoc ulcus tangere. Helm. ex Acad. Jul 29. Jan. 1601.

Epistola VI.

REtulit mihi gener meus Hupæus ſermones tuos. Eum quod amas gaudeo: quod de eo ornando cogitas, amice facis. Quod

Quod te rogaveram, ut moneres Socerum tuum, id te feciſſe arbitror. Quæſo id quando ſpei eſt? ** Occonomus Academiæ etiam ſui ad te a me verbo mentionem fieri voluit. Non dubito, quin cum Academiæ miniſter ſit, ei præſto futurus ſis, quod commodo tuo facies. Vale. Helmſt. ex Acad Jul. d. 8. Febr. clɔ Iɔcl.

Epistol. VII.

ERam iſtic, quod te non fugit, quem pridie conveniſſem, in ſummo dolore tuo, ex quo ipſe quoque tantum capiebam, ut non minus medicinæ eguerim, nec forte aliquam tibi facere debuerim. Stulte etiam & infeliciter tam profunda vulnera tractantur. Nec poſtea aliquid ſcripſi tui conſolandi gratia, ne cicatricem leviter obductam, ſive crudum adhuc vulnus fuerit, refricarem. Nec defuerint tamen tibi, qui te vel coram, vel literis vel exemplo conſolarentur. Scio autem forti animo eſſe Socerum tuum:

Quod te rogaveram, ut moneres Socerum tuum, id te feciſſe arbitror. Quæſo id quando ſpei eſt? * * Oeconomus Academiæ etiam ſui ad te a me verbo mentionem fieri voluit. Non dubito, quin cum Academiæ miniſter ſit, ei præſto futurus ſis, quod commodo tuo facies. Vale. Helmſt. ex Acad Jul. d. 8. Febr. cIɔ Iɔcl.

Epistol. VII.

ERam iſtic, quod te non fugit, quem pridie conveniſſem, in ſummo dolore tuo, ex quo ipſe quoque tantum capiebam, ut non minus medicinæ eguerim, nec forte aliquam tibi facere debuerim. Stulte enim & infeliciter tam profunda vulnera tractantur. Nec poſtea aliquid ſcripſi tui conſolandi gratia, ne cicatricem leviter obductam, ſive crudum adhuc vulnus fuerit, refricarem. Nec defuerint tamen tibi, qui te vel coram, vel litteris vel exemplo conſolarentur. Scio enim forti animo eſſe Socerum tuum:

& tu quoque te virum natum memineris. Ego in ſimili caſu, ut mea fert opinio, acerbiore me graviſſime affectum fuiſſe, non nego: neque tamen animum deſpondi: neque tamen à tot annis animum ita confirmavi, ut illum caſum cogitans, non altius ſuſpirem ob illum talem filium amiſſum: neque tamen non omnis generis remedia mihi in promptu ſunt, quibus uti aliàs ſoleo. Nec vero illis ipſis te uti dubito, quibus quicunque utitur, quodam tandem modo convaleſcit. Quin futurum auguror, ut aliquando totum te colligas, quando plures ex te filios ſalvos & florentes videbis. Ego ad unum quotidie reſpiciens, aliquantulum reſpiro. De inſcriptione monumenti cur tibi negem? Sed eam cum cujusmodi eſſe oporteat, nequedum habeam, quæſo fer moram. Aut Adamius, gener meus, aut Cornelius videbunt, quod & tu probes, & lectorem afficiat. Vale.

Helmſtadio ex Academia Julia XIV. Kalend. Jan.
cIↄ Iↄ cI.

EPI-

Epistol. VIII.

SCripſi, te habiturum monumenti ἐπιγραφὴν, ut primum rediiſſet Cornelius. Poſtquam rediit, cum eo de ulla re loqui non contigit, atque adeo nequedum iter ſuum mihi expoſuit, neque ea, quorum gratia iter longinquum ſuſcipere juſſus fuerat. Gener autem meus diſtinetur forenſibus negotiis. Quare ne me meditationem hanc ſubterfugere exiſtimes, mitto ad te, quæ non aliena ab illo loco cenſeam. Quia vero longiuſculum hoc eſſe, nec ſatis nervorum habere cenſeo, ne inſculpendum cures ſtatim. Agam cum utroque, ut brevius & argutius aliquid inveniant. Denique è tribus ſumes, quod maximè concinnum videbitur. Utinam tali opera tibi nunquam opus fuiſſet.

Secundum eſt, ut te colligas, & fati neceſſitatem patienter feras. Vale. Helmſtad. ex Acad. Jul. prid. Id. Jan. cIↄ Iↄ CII.

P. S. De genero meo Th. Hupæo ſcripſi ad te ante paucos dies. Negotium tibi curæ eſ- non dubito. Verum & ipſe biduo tibi aderit. Iterum vale:

Epistola IX.

SCripſeram ad te de genero Hupæo diligenter iterum atque iterum: verum ex eventu video, non fuiſſe occaſionem ad eam rem. Velim intentus ſis in aliam. Ipſe tibi de rebus ſuis pridem expoſuerit, & ſi quid opus eſt, exponet modo coram. Is vir eſt, qui magnis etiam negotiis expediendis par ſit, in quo neque literas, neque conſilium, neque induſtriam, neque fidem deſideres Quod ego ajo, non ut de genero, ſed de viro præſtante, cujus & animi dotes & animum ante exploravi, quam ei filiam nuptum dedi, nec te fugit, me recto

recte ſentire, cum à multis jam annis conjunctiſſime vixeritis. Vale. Helmſtad. ex Academia Julia IIX. Kal. Feb. cIↄ Iↄ cII.

P. S. Has exaraveram antè, quam tuas mihi D. Cludius reddidit: quæ pollicentur, quod peto.

EPISTOLA X.

Hic juvenis M. Joannes Gudenius, Sereniſſimi noſtri ſtipendiarius, diſputationem περὶ εὐδαιμονίας hic edidit, deque ea re publice cum laude reſpondit. Ipſe theſes Socero tuo Magn. Dn. Cancellario ut principi τῆς ἀκαδημίας ἐφόρῳ, & communi alumnorum Principis patrono inſcripſit: grate & prudenter, ut ego quidam arbitror. Quas cum ipſi redditurus eſſet, petiit à me ad ipſius Amplitudinem litteras: dixi mihi hoc tempore non videri interpellandum Cancellarium: quid me moveret, ipſi dicere neceſſe non habebam, & tu facile poſſis ſuſpicari. Ne tamen nihil

ſtudii

ſtudii præſtarem Gudeno, dedi ei has ad te literas. Nec tamen tibi gravis ero: tantum rogo, ut hujus juvenis per occaſionem mentionem injicias: honeſtus eſt ac eruditus, obſervantiſſimus noſtri, & cum primis Domini Cancellarii. Potiſſimum eſt, ut eimodo innoteſcat. Solemus autem noſtri ſtudioſos, & de meliore nota cognitos complecti præ aliis. Longiorem aliam ad te compoſueram, neque dum perfeceram tamen. Unà ad te generi mei literas mitto. Et hic quoque tua benevolentia & autoritate nititur. Multa mihi ex prolixis tuis ſermonibus expoſuit: adeoque optamus tibi dari καιρὸν ejus ornandi. Vale. Helmſtad. ex Acad. Jul. IV. Id. Febr. cIↃ IↃ CII.

Epistola XI.

Voluit, ut ante ſcripſi, his diebus tibi adeſſe Theodorus Hupæus, gener meus iturus cum altero genero D. Theodoro, Sed hic tam gravi

gravi tuſſi laborat, ut aliquot diebus limen non tranſierit. Itaque Hupæus cõſtituerat cum D. Cludio iter ingredi; ſed eo ipſo momento cœpit vertigine laborare & vexari inſolitis ardoribus. Igitur has litteras ad te dedi, te rogans, ut, quamvis abſentis, fideliter memineris. Vale. Helmſtad. ex Acad. Julia XVII. Kalend. Februar. Anno cIɔ Iɔ CII.

EPISTOLA XII.

REſcripſiſti tu quidem: quædam tamen attingenda tibi forte non putaſti, etſi prætendis fori negotia: neque me doces, quod initio quærebam de uxoris tuæ fratribus. Quod ad meam petitionem attinet, non id agebam, ut Quęſtorem convenires: quem ego jam ſciebam gratificari poſſe nemini. Cum interminatione enim gravi ipſi interdictum cognoveramus, ne cujusquam omnium rationem haberet, hoc

hoc eſt neque egentiſſimi neque opti-mi meriti. Quid igitur, inquies, fa-cerem? Hoc Senatorem ignorare non eſt veri ſimile. Non dico, ut quod forte queas, mutuo me juves ad Kal. Jan. & inde tum repetas: quod ami-cus ab amico exſpectare poteram, & tu ultro præſtes, ſi tibi in mentem veniat. Solent enim amici neceſſita-te intellecta amicorum petitiones an-tevertere. Poteras & hodie poſſis cum iſtorum ψηφισμάτων conditoribus pri-mariis agere, aut ſaltem eorum animos explorare, qui quod emerſêre & emer-gunt, hoc litteris & academiis & mei ordinis hominibus debent. Namque qui ſine litteris ſunt, eosdem eſſe abs-que benevolentia erga nos, non eſt ſa-ne mirum: hi ſemper etium iniqui cen-ſores erunt rerum, quas non intelli-gunt: ſolentque ejusmodi lapidem mo-larem anteferre ſexcentis uniobus: in-terdum paucos aureos univerſæ ſapien-tiæ. Cur ipſe illos non alloquar, ſi quæ-ris, tute intelligis, facilem eſſe offen-ſam: ſi acrius inſtes, nihil profici: ſi lenius agas, nihil promoveas: tu vero,

aut

aut ſi quis pro nobis loqui velit, oſtendat, quanta injuria afficiamur, ut ego tibi proximè oſtendi, & verum eſt, (nec enim aliter ſentio ac ſcribo) & ſi qui ita tractandi ſint, non eſſe omnes æquè viles habendos, & utut quis mereatur, æque premendum cum aliis. Ad Streithorſtium ſcripſi, etſi hanc petitionem ad eum nondum detuli. Ad Socerum? inquies; cum ſi tu nequeas flectere, ego laterem lavero. Namque, ut omnes ajunt, æquè ſuccenſet nobis omnibus. Si autem porro ſcribam, iniquo animo laturus ſit, ut audio, etſi ne ſcidam quidem dedi, cujus rationem reddere non ſim paratus. Ipſi tamen ignoſco, qui per multitudinem & gravitatem negotiorum non poteſt perpendere omnia, & pertrahitur invitus forte cenſuris potentiorum, quo non inclinaret ultro. Ego de meis rebus hac ætatis meæ veſpera aliud conſilium capere non poſſum. Itaque Deum rogo, ut vel ex his ærumnis me benigne avocet, vel mihi donet ὑπομονήν. Nam hæc academia, quæ tot annos fuit tot tantisque calamitatibus expo-

poſita, cum jam denuo prematur calumniis malevolorum, quibus fidem adhibent, qui εὐεργέται noſtri eſſe debebant, & de rebus aliter judicare & ſtatuere, quid ſperem aliud non video, quam ut quæ nos ædificavimus, in omni genere bonarum diſciplinarum, deſtruantur, & quæ indoctiſſimus & ineptiſſimus quisque doceat, ea ſint in pretio, atque ita in re omnium difficillima, valeat judicium plebeculæ. At ſapientes cogitare oportebat verè dictum ab Æſchylo, turpe eſſe de rebus præclaris ex acclamationibus vulgi judicium facere: *αἰσχρὸν δὲ κρίνειν καλὰ τῶν πολλῶν ψόφῳ*. Præter autem quod ſtudia ſapientiæ petantur, ego vapulo præ omnibus, & ab iis, de quorum ordinis filiis nemo tam bene meritus eſt, aut mereri poteſt, atque ego, quod multis verbis ad alium amicum ſum conqueſtus. Proxima πεντηκοστῇ quidam Collegarum cum Witebergæ de Atheiſmo hic ingruente mentionem ad Theologos feciſſet, meam ille perſonam adduxit pro exemplo, idque eo loco, ubi ante annos quadra-

quadraginta quatuor aut plures me amavit & ornavit commendatione publica Melanchton. Illud autem pati innocentem, pium eſt, facere impium, & niſi παλινῳδῆ, ἄθεον. Alius iſtic in menſa SER.mæ me parum amice calumniatus eſt, quod ad doctos viros litteras darem, quos ille inſimularet αἱρέσεως. Hæc planius eram ſcripturus, itemque alia, quæ non invitus legeres, περί τε τοῦ φιλοσοφεῖν καὶ περὶ τοῦ πολιτεύεσθαι: hoc quia partem reip. geris, illud quia ſcribis te philoſophari. Sed de utroque aliquando rectiùs coram. Duncanum iſtuc properantem tenere nec debeo, neque ſe teneri patiatur: quem quæſo ad te accerſitum audias. Veriora tibi narrabit, quam calumniatores. Audimus etiam, imo comperimus, magno ſtudio agi, ut qui cum Socero tuo & mecum itidem rediit in gratiam, ad cathedram priſtinam redeat. An hoc pacto aut ſaluti Academiæ aut exiſtimationi Sereniſſimi conſuletur? dehac quid hiſtoriæ referent? illa eo momento turbabitur.

Nam & ineptas ſuas & abſurdas & ἀθεολόγους opiniones fovet non minus, & nos contumeliis afficere non deſiit, nec deſinet. Eandem crambem recoxit ſcriptis ſuis alibi cum aliis diſputans. Deus illi det bonam mentem: neque ei, neque cuiquam quidquam bonorum invidero, ſic ipſe Deum propitium habeam! Vale. Helmſtad. ex Acad. Jul. Die 15. Sept. cIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA XIII.

AD epiſtolam tuam reſpondi pluribus: quod velle videbaris. Do iterum longiuſculas Rabano, redeunti a Sarmatis. Tamen proficiſcenti iſtuc Hupæo, genero meo, hanc ſcidam dedi, quam ipſe tibi redderet, ut quemadmodum hunc tam repentinum & gravem caſum ferres, mihi renunciaret. Vale. Helmſtad. ex Academia Julia IV. Id. Februar. cIↃ IↃ CI[illegible]

EPI-

EPISTOLA XIV.

SI quid elegans mihi veniſſet in mentem, multo antè ad te miſſem; vulgare autem aliquid neque tu velis, neque me mittere deceat. Non ſolum ſenectus, ſed adverſitates complures omnia mihi negant, quæ invitare aut oblectare lectorem queant. Repentinus vero etiam obitus Soceri tui me ſupra modum perturbavit, & variè omnino adfecit; denique erupi in illud Regis ſapientiſſimi: *ματαιότης ματαιοτάτων, τὰ πάντα ματαιότης*. Ac ſanè verum eſt; non ſolum non præcipitandum in abjectas voluptates, & modum ponendum honeſtioribus: ſed neque affectandas opes, nec honores, nec dominatum: & hæc interdum deponenda, fugientia autem ſive amiſſa non deploranda: modo ſit horum quod ſatis ſit: ſatis eſt autem, abeſſe ab infamia, à mendicitate, à ſervitute. Hoc vobis bonorum copia & gratia Principum affluentibus

tibus raro videtur. Hæc dum conſidero, hanc meam tenuitatem modicè fero, in qua cum vixerim & conſenuerim, ſtultus ſim, ſi novam vitæ rationem mediter, aut me excruciem, quod iis careo, quorum jactura ſine cauſa aliis gravis eſt. Socer tuus ipſe ſe hoc onere levari volebat, ut mihi in poſtremo ſermone, quem hic una habuimus, poſt multas querelas, in quibus commemorabat non repetenda litteris, oſtendit. Quemadmodum honore illo depoſito privatum otium tulerit, tibi magis conſtabit, atque mihi: de hoc aliis aliud videtur: ego non puto ipſum abjeciſſe animum, ſed multa tamen cum indignatione toleraſſe ſuſpicor: qui ipſe quoque eſt gravis animi affectus. Cogitavi ſæpe ad ipſum ſcribere, & litteris aliquid aſpergere philoſophiæ: omiſi, quod dubitarem, quomodo ea acciperet, præſertim cum ſciret, multos queri, ſe ſuperiore academiæ cenſura gravatos: nec uuum, fortè exceperis. Utinam magnus ille vir, mihi vera narranti de ſtatu academiæ Juliæ & rationibus noſtris potius crediliſſet,

ſet, quàm inani famæ, qua docentes negligentiæ falſò incuſabantur, & calumniatoribus, qui, ut ipſi aliquid eſſe viderentur, quidvis in alios confingebant. Sed hoc tempore prætereo cętera, quæ tu fortè non cognoveris. Mihi fuiſſe amicum initio, & benè de me meritum, & memini & profiteor. Quid autem ipſius laudibus, quas extuli, cum de Nobilitate ſcriberem, à me poſſit adjici? Quid alii velint, neſcio: tibi quoque ſi quid in honorem Soceri ſtatueris, quod liberis omnino curæ eſſe debet, prudentia opus fore intelligis. Quod autem dolori modum ponis, & res tuas conſilio adminiſtras, facis dignum prudente viro. Si tibi conſolatione aut conſilio opus eſſe ſuſpicarer, conarer in utroque aliquid ipſe animo multis de cauſis æger, nec dives conſilii. Si tamen opus ſit, ex iisdem hauris omnia fontibus, ac ſine dubio habes ſemper ante oculos poſitam legem Polybii, quam promulgavit regiarum cultoribus. Pluribus tibi ſtatim reſpondi, minus fortè accuratè, quàm volueris. Vale. Helm. ex ac. Jul. IV. Kal. Febr. cIↄ Iↄ ↄLV.

EPISTOLA XV.

HOſtes Soceri tui, iidemque mei nos duos factionem alere ementiti fuêre, quod te non fugit. Cùm autem ab initio plures ad ipſum epiſtolas miſerim, alias non negligenter ſcriptas, alias extemporaneas, pleraſque ad bonum Academiæ ſpectantes, paucas de miſeriis meis privatis, velim eas diligenter aſſervari: ut inde, ſiquæ denuo mendacia in nos ſpargantur, refutari poſſint. Hoc ad defuncti quoque exiſtimationem ſpectat, non minus quam ad meam. Ipſe quoque aliquando genero meo dixerat, ſe aliquas editurum: fortè & ego hoc non negligam. Quarundam enim ἀρχέτυπα in meis chartis eſſe exiſtimo. Iterum vale.

P. S. *De puero oblitus fueram reſpondere: quia denuò mones, ſic habe: qualem tu requiris, talem & gener meus ſatis diu fruſtrà quærit: elegantes facile ubivis heros inveniunt: rudium & incultiorum greges paſſim ipſe videas. It. Vale. 3. Kal. Febr.*

EPI-

EPISTOL. XVI.

NOn eſt, cur vetera altius repetam, quorum etiam recordatione non ſvaviter equidem afficior. Quo loco hodie hæ res ſint, non te fugit. Eſſent tolerabili, ſi inter nos nobis vellemus. Sed aliud alios diſtrahit, alios nimium rei propriæ ſtudium retinet. Quod malum hodie novum non eſt, ſed tantum tamen, in quo nihihil boni ſit. Facit enim homines & communis humanitatis obliviſci & ſuæ dignitatis. Olim credidi hoſpite hic tuo neminem apud nos mihi meisque eſſe amiciorem: certe ego ipſum meique coluimus, ut par fuit: prolixe ſemper ſua nobis officia detulit. Verum quum ab eo D. Theodorus peteret humaniſſima & doctiſſima epiſtola, quod æquiſſimum eſſe negare nemo poſſe videtur; quid fecit? quod ego in nulla parte amicitiæ invenio: ſequebatur τὸ ἀκριβοδίκαιον; inde non leves ortæ offenſæ animorum, haud

ſcio an unquam coituræ. Poterat medicinam facere huic rei, cum æquum peteret poſtea D. Theodorus, lectionem Pandectarum: ſed hoc quoque ipſi minus placere ſuſpicor: poterat hoc mea opinione perficere uno verbo. Non potuit deſiderare noſtram benevolentiam & ſtudia ulla in re. *Boni viri adulatione nemini ſe ſubjiciunt. Neſcio qui homines quomodo obſervari velint, propter potentiam & opes: quarum utrumq; caducum eſt.* Vide autem quam obſtinate non voluerit gratificari alteri genero Theodoro. Sed vel cognoveris vel audies ex alterutro generorum. Præ rei indignitate mihi illa non libet commemorare. Si vel huic vel illi ſubvenire valeas, noli negligere. Hupæus exſpectatione plurium annorum ſuſpenſus, quid ſperet amplius, ego non video. D. Theodori negotium mirum ni poſſis Collegis quoque tuis commendare. Ego jam incipio dubitare de φιλοστοργία hominum: quam cum omnes præ ſe ferant, quotus ea quisque præditus eſt? Vale. Helmſtad. ex Acad. Jul. V. Kal. April. cIↃ IↃ cIv.

EPI-

Epistol. XVII.

CUm popularis noſter (*Rabanus*) diploma ſalvi conductus ſe velle ſcriberet, mirabar non unà cum literis ad Cl. Petræum, miſſas literas ſupplices. Deſino mirari, quod tabellarius docet, ſe jam tibi reddidiſſe vel faſciculum vel litteras. Illas igitur ad te miſit, aut tibi negotii tractandi, et, ſi opus ſit, ejusmodi conficiendi poteſtatem, vel diſerte vel tacite fecit. Sic velim pro tua prudentia accipias, & pro tua benevolentia facias. Quo enim potius nitatur, quam tuo præſidio? Ea ſpes ne hominem fallat, da operam. Integer & præclare doctus eſt, & induſtrius, & ex conſvetudine Zamoſciana tot annorum prudens. Utinam ille caſus infelix olim non interveniſſet, quem nunc in ſcelus converſum optant, qui viam ad cœlum monſtrant aliis. Iidem profecto me præter meritum adorti ſunt luculenta calumnia,

quod pridem te comperiſſe arbitror. Sin; audies ex genero meo, atq; etiam leges eorum ad Senatum adverſus me epiſtolam, in qua tamen neque mihi ſoli maledicunt. Rabanum autem, quo melior vir eſt, & bonorum atque patriæ amantior, hoc minus cenſent ferendum. Sunt enim ex genere hoſpitum, qui ſibi injuriam fieri arbitrantur, niſi nobis imperent. Quo magis rogo, ut ejus cauſam tuendam ſuſcipias, quoad te recte poſſe intelliges. Nec enim me decet aliud abs te rogare: nec aliud facere, aut etiam me petere cogitare. Si nihil præterea ſit, conſilia hominum factioſorum, nec ulli rei, niſi ſuo bono, ſive inſcitiæ atque malitiæ, conſulentium evertere, boni viri & amantis patriæ eſt. Quæris de fratre uxoris tuæ; aut per generum ſcribam, aut per ipſum. Ajebat enim in prandio, ſe brevi te viſurum. Tamen ut caput rei noveris; ſcito eum mihi ob liberalia ſtudia & modeſtiam eſſe cariſſimum. Tempus ille bene poſuit, quo à nobis abfuit: qui non ſolum doctior & diſertior, ſed melior etiam

tiam redierit: quanquam & litteræ & oratio quoque in bonitate continentur. Vale. Helmſtad. ex Acad. Julia Kal. Quint. cIↃIↃ clv.

Epistola XVIII.

PErbreves ad te dedi adoleſcenti: quod longiores hujus diei hilaritati convenire non putaram: moroſiores autem minime. Itaque non attigi heſternæ diei futuram contentionem. Cui utinam nunquam fuiſſet data occaſio, aut tota res diſſimilatione oppreſſa! Fas enim eſt, ut quæ ex affectu ebullierint, de iis graviter ulciſcendis conſilium non capiamus. Nunc tamen neceſſe fuerit, quod veſtra prudentia perfectum non dubito, ut illę injuriarum umbræ diſparuerint, Interea ludi dati ſunt aliis, quod ego fieri indolui: quorum vos potiſſimum ſpectatores & arbitri fueritis. Veneram ipſe quoque in ſuſpicionem, qui οὐδέτερος eſſe & voluerim & debuerim: nec,

nec, quæ ex eadem cauſa pullulant, quodquam ad me: quin hæc mihi oſtendi diſplicere. Aliis ſane ejusmodi res acrius tractandæ videntur: ego perpetienda mihi multa perſvaſi potius, quam inimicitias cum quoquam gererem: multorum etiam animos fregi patientia. Ut autem nemo invitum quemquam in leges amicitiæ agere poteſt, ita neque ſi quis mihi omnino eſſe volet infenſior, efficiet, ut ſe oderim. Nec puto odio dignum, quem judicio errare intelligas. Non mirum autem hominum militarium & forenſium animos difficilius emolliri: at nos, qui humaniores litteras colimus, & vos, qui totos dies in componendis contentionibus ponitis, rectius omnino judicabitis. Quo tandem ὀργαὶ, ἔριδες, θυμοὶ, μίση, ἔχθραι. His publicum otium turbatur, & ipſimet nos conficimus: & modeſtiſſimi eodem ſæpe trahuntur. Et ipſi quietis auctores auctores in ſuſpicionem, ſæpe etiam in periculum veniunt. Sed omnis hæc mea querela nulli uſui eſt, niſi quod dolorem

me-

meum & intimum animi ſenſum tibi teſtatum facit. De adoleſcente velim vos capere conſilium, quod illi maxime ex uſu ſit: ne quocunque eventu, mihi aliquando quidquam imputetur. Ego quid ſentiam, non diſſimulavi: & ſatis certo ſcio, veram eſſe ſententiam, quam probo: nec primus etiam inveni: nec quis id inveniſſe putandus eſt, quod bonis rationibus comprobet. Qui has tibi reddidit, conſanguineus meus eſt: ejus ego negotium tibi commendo: neque tantum te docebit, cujusmodi ſit, ſed etiam quo pacto ad ipſius patrem pertineat. Ego de re mihi obſcura, ſive potius à cogitationibus meis aliena, plus verborum non faciam: nec aliud peto, niſi ut quod æquum ſit, obtineatur, nec ipſe detineatur, qui in litteris his eſſe totos dies debeat. Vale. Helmſtad. ex Academ. Jul. XI. Kal. Sept. cIↄ Iↄ cIv.

P. S.

E ſubito controverſantium reditu conjeci, & ſtatim comperi, exitum rei fuiſſe, quem praviſum in epiſtola oſtenderam. *Quan-*

Quanto autem ſit rectius, & cum noſtro Ordini, tum dignitati Academia honorificentius, ſi talia eveniant, qua nunquam evenire ſatius ſit; tamen ſi eveniant, ut affectibus & errori obnoxii ſumus, ut quemadmodum repente nata ſint, ita ne in craſtinum quidem foveantur. Prater autem publica & privata incommoda, qua parit indignatio, hoc eſt vel graviſſimum, quod τὸν νεμεσῶντα graviter cruciat, neque nunquam perimit. Contra quod venenum non valet Oceanus fortuna, ſæpe autem guttula ſapientia: Vale iterum.

EPISTOLA XIX.

LEgeris ni fallor, epiſtolam ad Dn. Gözium meam (monueram autem, ut tibi & Cludio legendam daret. Videritis me de Nobilium adoleſcentum & univerſùm de legum civilium ſtudiis recte judicare, & mihi in omnibus facile adſenſeritis. Etſi enim probo, quod vulgo fit, ut adoleſcentes ſe abſque omnibus litteris aut eruditione quadam jejuna, quæ ſpecici forte aliquid, rei nihil habeat, in illam

illam diſciplinam toti demergant ſubito: tamen nequaquam ſum in ea, quam mihi tribuunt, ſententia, quod quidam malitia, quidam re ex aliis audita, non ex me cognita faciunt. Facio enim primum diſcrimen inter eos, qui pro quæſtu hanc nobiliſſimam diſciplinam habere volunt, & futuros ſenatores ſaluti Reip. ſinamus, illos patare ſe ad forum, ut ex cauſis diteſcant ocius: quos poſtea foro egredi & in curia ſententiam dicere, niſi cum quid in quæſtionem juris veniat, neque fas neque rectum eſt. Qui autem velint quoque πολιτεύεσθαι, cur non jubebimus eos, & ad omnem virtutem animos informare, & ea diſcere & conquirere ſibi, quibus comparatur prudentia, quæ latius omnino patet, quam quæ juris & eſt & dicitur. Quare dum probo (cur enim non probem, quod olim fieri & ſuadeam?) generoſioris ingenii adoleſcentes adſpirare ad eruditionem ſolidiorem, hiſtoriam in manibus tenere, dicendi facultatem prima ætate non negligere. Idcirco non improbo reip. & utile & neceſſarium ſtudi.

illam diſciplinam toti demergant ſubito: tamen nequaquam ſum in ea, quam mihi tribuunt ſententia, quod quidam malitia, quidam re ex aliis audita, non ex me cognita faciunt. Facio enim primum diſcrimen inter eos, qui pro quæſtu hanc nobiliſſimam diſciplinam habere volunt, & futuros ſenatores ſaluti Reip. ſinamus, illos parare ſeſe ad forum, ut ex cauſis diteſcant ocius: quos poſtea foro egredi & in curia ſententiam dicere nisi cum quid in quæſtionem juris veniat, neque fas neque rectum eſt. Qui autem velint quoque πολιτεύεσθαι, cur non jubebimus eos, & ad omnem virtutem animos informare, & ea diſcere & conquirere ſibi, quibus comparatur prudentia, quæ latius omnino patet, quam quæ juris & eſt & dicitur. Quare dum probo (cur enim non probem, quod velim fieri & ſuadeam?) generoſioris ingenii adoleſcentes adſpirare ad eruditionem ſolidiorem, hiſtoriam in manibus tenere, dicendi facultatem prima ætate non negligere. Idcirco non improbo reip. & utile & neceſſarium

ſtudi-

ſtudium imo jubeo, ut mature diſcant
leges iidem. Nec me deterret calu.
mnia ab hoc conſilio. Ajunt enim &
hanc rationem difficilem, & longo tem-
pore opus eſſe. Cui non ſit ingenium,
quem deficiant ſumptus, pareat neceſ.
ſitati. Qui per ingenium & fortunas
poſſit, cur nolit ſequi, quod maximè
honorificum & ex ſingulari uſu eſt reip.?
Qui autem parcit labori & tempori &
ſumptui, ei magnum aliquid cordi non
eſſe, palam eſt: ac propterea negli.
gendus, nec ſatis dignus bono conſi.
lio, & vero honore, quod quæ ad ve-
rum honorem ducant, nec ſcire deſi.
derat, nec ſequi in animo habet. In.
juriam mihi facit, qui ſecus me ſenti.
re, aut ſuadere juventuti dicit. Vide
quid diſerte ſuaſerim uxoris tuæ fratri
ei qui apud me eſt. Jubeo, ut quæ
cœpit puer, feliciter in iis perſeve.
ret. Cur enim abjiciat? hoc enim ſit:
tot annorum labores perdere: ſi-
mul autem, ut vos mandatis, ad le-
gum ſtudium ſe referat: quod quo ma-
jore cum fructu fructu faciat, cum Cl.
Cludio vivat: ubi eorundem ſtudio-
rum

...um ſocium habiturus ſit ejus primum
...atu filium. Hoc non ſine cauſa ad te
ſcribo diligentius. Scio enim ſiquid
ſecus ſiat, aut ſecus eveniat, id totum
mihi imputari: qui ut juventuti pro.
deſſe, quacunque ratione queam, ve.
lim, ita alienam culpam ſuſtinere ne.
que ego debeo, nec transferre quis in
me abſque injuria poteſt. Vale. Helm.
Ex Acad. Jul. IIX. Idus Sext. clↄ lↄ clv.

EPISTOLA XX.

I...ritus in me ſuſcepi, quod præ.
...ſtem volens, ſi res tenuis vel etiam
...mei ingenii ſit. Nam id genus in.
ſcriptiones niſi rotundæ ſint, & venu.
ſtatis aliquid habeant, nihili eas eſſe,
...e ne oculis quidem dignas judicem.
...ales cum nec in promptu haberem,
...eque inventurum diffiderem, tan.
...am moræ peperit mea tergiverſatio.
...uia vereo toties deſiderium hujus o.
...ſe oſtendiſti literis, & mones præ.
...tea per uxoris tuæ fratrem: hic ne
...quidie me appellaret, feci eas, non

ut

rum ſocium habiturus ſit ejus primum natu filium. Hoc non ſine cauſa ad te ſcribo diligentius. Scio enim ſiquid ſecus fiat, aut ſecus eveniat, id totum mihi imputari: qui ut juventuti prodeſſe, quacunque ratione queam, velim, ita alienam culpam ſuſtinere neque ego debeo, nec transferre quis in me absque injuria poteſt. Vale. Helm. Ex Acad. Jul. IIX. Idus Sext. cIↄ Iↄ cLV.

EPISTOLA XX.

INvitus in me ſuſcepi, quod præſtem volens, ſi res ſenilis vel etiam mei ingenii ſit. Nam id genus inſcriptiones niſi rotundæ ſint, & venuſtatis aliquid habeant, nihili eas eſſe, ac ne oculis quidem dignas judicem. Tales cum nec in promptu haberem, meque inventurum diffiderem, tantum moræ peperit mea tergiverſatio. Quia vereo toties deſiderium hujus opellæ oſtendiſti literis, & mones præterea per uxoris tuæ fratrem: hic ne quotidie me appellaret, feci eas, non

ut perfectas eſſe oportere cenſeam; ſed cujusmodi potui. Quæ cum ſint longiusculæ, neque in ſaxum, neque in æs incidendas cenſeam: & hæc non minus corrumpuntur, quam alia: putem ſatis eſſe expreſſas typis in una charta pergamena tabulaque illitas, affigi parieti, inquo templo ambo conditi ſunt. Quod ſi non videatur, de aliis potius inſcriptionibus te cogitare jubeam, quam ut meis utaris: quæ uti dixi, ipſi nequidem mihi ſatis placent. Morem tibi gerere & debui & volui. Opto ut tua Jagemannia Ρωμανίδας tibi plures pariat; quod, propediem futurum ſpero, & auguror. Vale. Helmſtad. ex Academia Julia Non. Aug. anno cIɔ Iɔ CIV.

EPISTOLA XXI.

INgenium & litteras, & morum elegantiam adoleſcentis tibi prædicavi ſtatim, & in ipſo illa ſunt ſingularia. De animo niſi ab omni parte explorato pro-

pronunciare nihil aliud volui, niſi quod probæ notæ ex omnibus ſignis conjicerem. Non autem ille cum iis fuit, qui hic haud ſobrii ipſo meridie circumveſti petulanter Dionyſia egerunt: neque adſcendit Bruclerum, quod tamen . . . erat, ipſeque conceſſeram uni atque alteri meorum familiarium. In . . . urbem intelligo iiſſe non tam conſilio ſuo, quam, quam coactu ſive . . . ſodalium. Iis enim, ut moris ſunt adoleſcentiæ, ſe dat facilius, quam expediat. De hac re etiam à me . . . referre pedem videtur. Nihil eſt illi ætati voluptate jucundius; ſed . . . voluptas non vacat periculo. Hoc in tempore intelliges, ac ſibi penitus . . . habebit & optime ſibi conſulet, & colet ſtudia, quæ volumus atque uti volumus. Eſtne autem ullum cum aliis tum illi cumprimis magis neceſſarium, quam Modeſtia? cujus tamen explicatio atque uſus & latiſſime patet, & cultori ſuo ſalutem apportat. Vale. Helmſt. ex ac. Jul. III. id. Sept. cIɔ Iɔ IV.

pronunciare nihil aliud volui, niſi quod probæ notæ ex omnibus ſignis conjicerem. Non autem ille cum iis fuit, qui hic haud ſobrii ipſo meridie circumvecti petulanter *Dionyſia* egerunt: neque adſcendit Bruclerum, quod tamen minus erat, ipſeque conceſſeram uni atque alteri meorum familiarium. In vicinam urbem intelligo iiſſe non tam conſilio ſuo, quam, quam coactu ſive invitatu ſodalium. Iis enim, ut mores ſunt adoleſcentiæ, ſe dat facilius, quam expediat. De hac re etiam à me monitus referre pedem videtur. Nihil eſt illi ætati voluptate jucundius, ſed ea voluptas non vacat periculo. Hoc ſi in tempore intelliges, ac ſibi penitus perſvaſum habebit & optime ſibi conſulet, & colet ſtudia, quæ volumus atque uti volumus. Eſtne autem ullum cum aliis tum illi cumprimis magis neceſſarium, quam Modeſtia? cujus tamen explicatio atque uſus & latiſſime patet, & cultori ſuo ſalutem apportat. Vale. Helmſt. ex ac.

Jul. III. id. Sept. clɔ Iɔ Iɔ iv.

EPISTOL. XXII.

QUod rogat Cl. Dn. D. Grünfeldius Nob.mum Dn. Langmantelium & te, idem utrumq; rogo, ut hunc eruditum juvenem Petrum Coſſenium petentem locum in Schola Mariæ-Vallenſi, Collegis veſtris commendare & ornare non dubitetis. Namque & modeſtus eſt & eruditus: neque hoc ſolum, ſed & conſilium noſtrum cum in ſuis ſtudiis tum in erudienda juventute ſe ſecuturum ultrò promittit: quod ego ſingulare operæ pretium eſſe cenſeo. Adoleſcens noſter rediit. Eum ego monere non deſino, & in inſtituto perſeverabo, ut non temerè quærat ſodales, & caute utatur quorumque conſvetudine, & totos dies ſit in ſtudijs, quando eſt ingenio præſtanti, profectu laudabili, firma quoque valetudine. Si mihi auſcultabit, me amiciorem hic habebit neminem. Vale Helm. ex Acad. Jul. prid. Non. Octobr. cIↄ Iↄ c Iv.

EPI-

EPISTOLA XXIII.

DE fato CL. CLAMPII fâma pridem nos docuerat. Ego profecto ſummum dolorem percepi ex veteris amici obitu, cujus ſtudia moresque mihi fuerant cogniti ab ipſius adoleſcentia. Verum ejus prædicandi erit alius locus. De amore autem tuo erga Hupæum, veterem ſodalem tuum, generum meum, te amo: utinam tandem aliquid inveniatur, quo niti in vita poſſit! Quod difficultatem muneris non retices, univerſa vita hominum eſt conſideranda: nulla erit conditio vacua à moleſtijs: etſi aliæ aliis ſunt graviores: nec poſſunt nulla ratione atque conſilio minui. Polliceris autem benigne tuam operam, nec minus verè Magnifici Domini Cancellarij, nec tamen certe judicas, ſitné ſuper ea re

vobis

EPISTOLA XXIII.

DE fato CL. CLAMPII fama pridem nos docuerat. Ego profecto ſummum dolorem percepi ex veteris amici obitu, cujus ſtudia moresque mihi fuerant cogniti ab ipſius adoleſcentia. Verum ejus prædicandi erit alius locus. De amore autem tuo erga Hupæum, veterem ſodalem tuum, generum meum, te amo: utinam tandem aliquid inveniatur, quo niti in vita poſſit! Quod dificultatem muneris non retices, univerſa vita hominum eſt conſideranda: nulla erit conditio vacua à moleſtijs: etſi aliæ alijs ſunt graviores: nec poſſunt nullæ ratione atque conſilio minui. Polliceris autem benigne tuam operam, nec minus verè Magnifici Domini Cancellarij, nec tamen diſerte judicas, ſitné ſuper ea re

vobis inter vos ſermo habitus. Quæ-
ſo autem, ut de ipſius Cancellarii vo-
luntate nos doceas; ſi eam explora-
tam habeas: ſin; explores, quod tibi
erit facile. De ea ſi intelligam, ad
vos veniet ipſe, ac de veſtro conſilio
adminiſtrabit cetera, nempe ut lite-
tus τῷ Δεσπότῃ litteris ſupplicibus, quem-
admodum tu de hiſce ſacris loquens.
Ut autem non è veſtigio vel hodie ad-
volet, facit vecturę penuria. Hunc
hominem miſi propterea, ut quod ſci-
re aveo, à te ad me referret. Ado-
leſcens recte à te monetur de officio:
accedit in dies magis ad litteras. Fa-
mulum habet ſupra modum petulan-
tem. Vale. Helmſtad. ex acad. Jul.
prid. Non. Jan. cIↄ Iↄ cv.

EPISTOLA XXIV.

Quid ſtatuis de adoleſcente?
Huic ego conſilio non defui,
ne dubites, paternis monitis.
Nimium deditus eſt ὁμιλίαις: nec ab-
horret tamen à litteris, à quibus pro
ætate

ætate profecit plurimum & valet inge-
nio. Itaque non quidem autor fui, ut
ſibi adjungeret doctiſſimum Arnilæum:
ſed cum ille hoc ageret, improbare
non debui, uti eſſet, qui cum confer-
ret, quem audiret. Cum autem non
niſi ſe audiat, cape de eo conſilium.
Nolim in conſpectu noſtro pereat, ne
nos eum perdidiſſe videamur, de cu-
jus ſalute noctes dieſque ſollicitus fui:
nec eam curam negligam, ſi tantillum
proficiam: nihil tamen niſi humani-
tate tentandum cenſui: neque ab hoc
inſtituto deſciſcam. Vale. Helmſtad.
ex acad. Jul. 17. Mart. cIↄ Iↄ cv.

EPISTOLA XXV.

Sollicitudinem meam de adole-
ſcente perſpexeris ex omnibus
meis epiſtolis. Ea me liberari
cupio: quod proxime quoque
rogavi. Eum nunquam fere, niſi ad
menſam, video. Quo eat, quid a-
gat, neque ſcio, neque laboro cogno-
ſcere:

ætate profecit plurimum & valet ingenio. Itaque non quidem autor fui, ut ſibi adjungeret doctiſſimum Arniſæum: ſed cum ille hoc ageret, improbare non debui, uti eſſet, quî cum conferret, quem audiret. Cum autem non niſi ſe audiat, cape de eo conſilium. Nolim in conſpectu noſtro pereat, ne nos eum perdidiſſe videamur; de cujus ſalute noctes dieſque ſollicitus fui: nec eam curam negligam, ſi tantillum proficiam: nihil tamen niſi humanitate tentandum cenſui: neque ab hoc inſtituto deſciſcam. Vale. Helmſtad. ex acad. Jul. 17. Matt. cIↃ IↃ cv.

EPISTOLA XXV.

SOllicitudinem meam de adoleſcente perſpexeris ex omnibus meis epiſtolis. Ea me liberari cupio: quod proxime quoque rogavi. Eum nunquam fere, niſi ad menſam, video. Quo eat, quid agat, neque ſcio, neque laboro cognoſcere:

ſcere: nimis eſt ὁμιλητικός. Curæ vobis ſit ne pereat. Qui ita vitam inſtituit, nullo momento abeſt à periculo; quod fervens ætas nec videre poteſt ipſa, nec ſibi perſvaderi patitur. Facite, ne aliquando dicatur, apud Caſelium periiſſe, de quo ſervando unice ſollicitus ſum. Etiam alterum rogo, ut quæ pro victu jam debentur, mittantur. Ita convênit mihi cum convictoribus, ut ad trimeſtre prænumerent. Hic quoque juva me. Helmſtadij ex Academia Jul. 3. Aprilis, clɔ lɔc v.

Epistola XXVI.

QUid in animo habet adoleſcens? aut quid eum facere jubetis, quod ipſe quoque ſequi velit? violentia enim cogi nolit: atqui cum bona ratione flectere, quò volumus, perdifficile erit. Quod queſtus item ſum proxime de ſolutione pro victu, profecto plerique mecum agunt ſatis ingrate. Utrumque velim tibi

tibi curæ eſſe. Multos jam annos implorat gener meus veſtram opem: non libenter cogitationes omnes credo literis: hoc tamen miror, aliunde advolantibus & non ſatis cognitis eſſe faciliora omnia; qui morbus in univerſa Saxonia eſt quaſi ἐνδήμιος. Mitto ad te exemplum Balaniſtæ Themiſtii, quo tanquam indice quis exploret, quantum profecerit in ſtudiis ſapientiæ. Exempla precum Cl. Clampii antè me miſiſſe arbitror. Vale Helmſt. ex ac. Id. III. Kal. Maji clɔ lɔ cv.

Epistola XXVII.

AJunt familiares, qui iſthinc redeunt, voluiſſe te ſcribere: nec tamen litteras referunt: ego vero te ad negocia abripi ſcio, quibus te addixiſti: nec hoç officium abs te flagito. Scribes igitur, quando erit commodum. Hoc autem neceſſarium, ut adoleſcenti noſtro ſubveniatis bono conſilio. * * * * * *

tibi curæ eſſe. Multos jam annos implorat gener meus veſtram opem: non libenter cogitationes omnes credo litteris: hoc tamen miror, aliunde advolitantibus & non ſatis cognitis eſſe faciliora omnia; qui morbus in univerſa Saxonia eſt quaſi ἐπιδήμιος. Mitto ad te exemplum Baſaniſtæ Themiſtii, quo tanquam indice quis exploret, quantum profecerit in ſtudiis ſapientiæ. Exempla precum Cl. Clampii antè me miſiſſe arbitror. Vale Helmſt. ex ac. Jul. III. Kal. Maji cIↄ Iↄ cv.

Epistola XXVII.

Ajunt familiares, qui iſthinc redeunt, voluiſſe te ſcribere: nec tamen litteras referunt: ego vero te ad negocia abripi ſcio, quibus te addixiſti: nec hoc officium abs te flagito. Scribes igitur, quando erit commodum. Hoc autem neceſſarium, ut adoleſcenti noſtro ſubveniatis bono conſilio. * * * * * *

Ex quo rediit, raro ejus videndi fuit
mihi facultas, nedum conveniendi:
quæ ſi ſit, quid cum eo ſermonem in-
ſtituam, quem mihi non auſcultata-
rum ſciam? Bene promittit ut pluri-
mum: nihil præſtat: etſi ſemel atque
iterum cum ipſo contendi. Hoc mi-
hi facere porro non libet. Cur enim
ego me commoveam, aut illum ma-
gis à me alienum, profectu ipſius nul-
lo? Cum veſtrum hoc ſit negocium,
ſtatim vos de omnibus certiores feci,
non diſſimulans, quid eſſet mei con-
ſilii. Minus mihi hoc porro curæ e-
rit, ſi ſe à me ad alium conferet, ut
ejus ſodales ajunt: nec faciet, me in-
vito. Cogitate, obſecro vos, & in
medium conſulite. Vale. XVI. Maii,
quo abit magiſtratu gener meus D.
Theodorus Adamius, eique ſuccedit D.
Paſſradius. Helm. ex ac. Jul. cIↄ Iↄ cv.

Epistola XXVIII.

MAluit adoleſcens noſter ex æ-
dibus meis migrare, quam
mea oratione, quamvis hu-
mana & blanda παραδεῖσθαι. Quod quia
ultro neque inſalutato fecit, obſtare
nec volui, nec debui. Ea igitur cura
ipſe me liberavit in univerſum. * * *
* * Velim ad ſe redeat, & ſi minus
mihi, vobis auſcultet: de qua re cum
Claudio ſermonem non inſtitui, cum
nec mihi, nec meis ſatis longo jam tem-
pore, nullo noſtro merito familiaris ſit:
nec ego queo ἄκοντα φίλον ποιεῖν! præ-
ſtare alterum poſſum, & præſtiti, ut
mihi jure ſuccenſendi juſta cauſſa ſit
nemini, plurima autem omnibus me,
amandi. Vale. Helmſtad. ex Acad.
Jul. d. XXI. Maj. cIↄ Iↄ cv.

EPISTOLA XXIX.

UT cum alii vivere maluerit a-
doleſcens noſter, ſtatim te do-
cui: quod tamen & ex aliis co-
gnoveris. De nemine non fa-
miliarium mihi valde curæ eſt, ut &
modeſte ſe gerant, & qua gratia ad-
venerunt, id agant. Ea rei difficul-
tas,

mana & blanda πᾳγδ εὐεαδη. Quod quia ultro meque inſalutato fecit, obſtare nec volui, nec debui. Ea igitur cura ipſe me liberavit in univerſum. * * * * * Velim ad ſe redeat, & ſi minus mihi, vobis auſcultet: de qua re cum Cludio ſermonem non inſtitui, cum nec mihi, nec meis ſatis longo jam tempore, nullo noſtro merito familiaris ſit: nec ego queo ἄκοντα φίλον ποιεῖν: præſtare alterum poſſum, & præſtiti, ut mihi jure ſuccenſendi juſta cauſſa ſit nemini, plurima autem omnibus me amandi. Vale. Helmſtad, ex Acad. Jul. d. XXI. Maj. clɔ Iɔ cv.

EPISTOLA XXIX.

UT cum alii vivere maluerit adoleſcens noſter, ſtatim te docui: quod tamen & ex aliis cognoveris. De nemine non familiarium mihi valde curæ eſt, ut & modeſte ſe gerant, & qua gratia advenerunt, id agant. Ea rei difficultas,

ſtas, & id juventutis ingenium eſt, &
utrumque non æque obtineatur ab o-
mnibus: tamen ſemper apud pleros-
que bonæ rationes locum invenerunt,
& interdum auctoritate profeci: ne-
que hodie apud omnes laterem lavo.
Quid autem illis facias, qui ſervari no-
lunt? Non dubito, quin in noſtro ſer-
vando multum omnes poſueritis dili-
gentiæ: libere vivere omnino vult ea
ætas, & à libertate facile tranſit ad li-
centiam, ſodalitiis dedita, & aliis at-
que aliis ſe addicit. Quam velim hunc
in viam redire? & coner revocare, ſi
ſciam, quo pacto hoc recte aggrediar:
coram non libet; ſiquid ſcribam, id
forte non leget per alios. Sane do-
leo, quoties prætereuntem video, ma-
gni viri filium, magno ingenio, ſin-
gulari in litteris profectu pro iſta æta-
te. Sed incaſſum queror: nec peni-
tus fruſtra hic eſſemus, ſi ad monen-
dum, quam ad connivendum eſſemus
promptiores: nec tamen ego quem-
quam accuſo, nequos in me irritem,
in quem plures quotidie irruunt: neq;
aſperitate nimia proficitur. Vos πεμυτο-
σῆμβου-

ημβουλοι invenite aliquid. Hoc quoq; ad
partes veſtri officii pertinet περὶ τῶν νέ-
ων ἀγωγῆς. Quæris ut me? Non ſcio
nihil, & amplius forte, quam à mea æta-
te poſtulet, qui æquus ſit. Exemplum
ad te mitto: aliam lucubratiunculam
habeo in manibus, qua juventuti con-
ſulam: barbariem denuò mirum in mo-
dum offendero. Privari me Hupæi
conſuetudine doleo, nec genero fortu-
nam invidere debeo. Filium autem ex-
ſpecto ſub autumnum: nepte puſilla me
oblecto: ad meos & ad litteras me à
calumniis converto. Vale. Helmſt.
exar. ac Jul. VII. Id. Quinct. clɔ lɔcv.

EPISTOLA XXX.

NOn mirum, me hac ætate, & tam
dubio & pene perdito rerum ſtatu,
perpetuare querimonias, quod tamen
lingua & ſcriptis magis vito, quam animo
vitare poſſim. Doleo plurium vices, in
primis tuam, cui tot tantæq; cauſſæ annis
adhuc florentib' repente exortæ ſint de-
plorandi & res tuas privatas & publicas.
Tuam infelicitatem verbis non refrico,
minime, quod præmiſiſti tertiū jam filiū,

De

συμβῦλοι invenite aliquid. Hoc quoq; ad partes veſtri officii pertinet περὶ τῶν νέων ἀγωγῆς. Quæris de me? Non facio nihil, & amplius forte, quam à mea ætate poſtulet, qui æquus ſit. Exemplum ad te mitto: aliam lucubratiunculam habeo in manibus, qua juventuti conſulam: barbariem denuò mirum in modum offendero. Privari me Hupæi conſvetudine doleo, nec genero fortunam invidere debeo. Filium autem exſpecto ſub autumnum: nepte puſilla me oblecto: ad meos & ad litteras me à calumniis converto. Vale. Helmſt. ex ac. ac Jul. VII. Id. Quinct. clɔ Iɔ c v.

EPISTOLA XXX.

NOn mirum, me hac ætate, & tam dubio & pene perdito rerum ſtatu, perpetuare querimonias, quod tamen lingua & ſcriptis magis vito, quam animo vitare poſſim. Doleo plurium vices, in primis tuam, cui tot tantæq; cauſſæ annis adhuc florentib' repente exortæ ſint deplorandi & res tuas privatas & publicas. Tuam infelicitatem verbis non refrico, minime, quod præmiſiſti tertiũ jam filiũ,

De

De malis publicis ſatis dici non poteſt: vix etiam aliquid debet: quando non ſolum nihil proficitur, ſed in periculum quoque veniunt, ſiqui queruntur aſperius, aut judicant liberius. A conſilio verò, quod de te capturus videris, me non abhorruiſſe, ex quadam mea epiſtola, bono animo & optima fide ad te ſcripta memineris. In iſtis autem difficultaribus atque ærumnis bene tecum agitur, qui uxorem inveneris ſingulari modeſtia & prudentia: quæ te, animo prorſus maſculo & conſtante prædita, & ſemper oblectet, & conſoletur, ubi opus ſit. Video etiam, neque te prorſus carere medicina, nec inhiare divitiis, ut plerique: quanquam habebis patrimonium, ex quo cum liberaliter vivas; tum munificus præterea in multos eſſe poſſis. Meis præter educationem nihil relinquo, & bonum apud bonos nomen. Ferendum mihi, quòd multis multo præſtantioribus, quod meam exiſtimationem non deſinit vellicare calumnia. Nunc autem in meos ſeſe armant invidia, malitia, juſtitia. t Hoc erat

alte-

alterum, quod attigi in ſuperiore epiſtola, nec explicavi. Forſan ignoras, ut multa agantur ex inſidiis. Neſcire autem te, quæ innuo, & pleroſque tui ordinis, qui illa omnia & noviſſe debebatis, & conſtituiſſe videmini, ſuſpicor ex pluribus conjecturis. Epiſtola enim συμβουλευτῶν nomine ad Academiam in frequenti Senatu veſtro mihi nata prorſus non videtur, neque profecto hoc fieri potuit. Certe qui id conſilium invenit, neſcio qua ratione nomen boni viri aut ſaltem intelligentis tueri poſſit. Nec enim ſatis intelligens ille eſt, qui noſtrum neminem in vita aliquid ſapere exiſtimet, neque nos aut alios odorari, quorſum qua via quis eat: nempe hoc agitur, ut gener meus D. Theodorus extrudatur è collegio JCtorum, & infarciatur novus Molini gener: ac forte apud animum meditata habeat plura, quæ ex intervallo maturiora depromant. Nam quæritur, de ipſo & D. Granio, uter frequentius doceat, cumque majore auditorum fructu: tranſitur deinde in ſatis apertam accuſationem, quæ item

ſitem per calumniam introducitur: dici Adamium docuiſſe aliquo tempore rarius, & habere auditores non niſi duos tresve. Annon hoc eſt lædere viri exiſtimationem, & ejusdem commodis inſidiari? cum omnino ille ſit & longe modeſtiſſimus, & extra omnem dubitationem doctiſſimus, in legibus collegarum nemine inferior, in cæteris diſciplinis, ut dicam tenuiter, præſtet pluribus Juriſconſultis. Quod ſi aliter ſe habet, ego profitebor me indoctiorem omni ſubjectus quoque cenſuræ cujusque grammaticelli claſſis infimæ. Quaſi divinarem opus eſſe, ita in proximis meis ad te & Langmantelium litteris, contendi, cives ſive in ditione natos quibuscunque, niſi hi ſint multo excellentiores & pene neceſſarii, æquiſſimo jure anteferendos. Verum ex quibusdam ſuperiorum annorum exemplis, & ex hoc & ſecuturis, quæ præſentio, decretum conſtituetur, ut civium filii excludantur, & certi exteri regnum obtineant, ut multa alia jam occuparunt in his vicinisque regionibus. Cum vero in

ro in

ro in illo mandato à deliberatione removeam: Parcovius, ut alterius affinis, cui dignitas & commodum quæritur, & ego Adamii ſocer, cujus generi exiſtimatio graviter læditur, & commoda in periculum deducuntur; primum, quid decedit illi, etiamſi adhibeatur? Deinde quid æquitatis habet, ſocerum excludere à defenſione generi, pro quo non minus quam pro ſe laborare debeo, tali præſertim viro, cum quo ille ſi ſe conferat, modeſtiæ limites longe tranſierit? quem ego tam impudentem eſſe ſuſpicari non poſſum, ſive ætatem, ſive multiplicem doctrinam, ſive uſum vitæ reſpicias, ut nihil dicam de potioribus. Annon ibidem præſcribitur, quid reſponderi ille velit, nempe indoctiorem eſſe, ad quem non accurrant ita ſtudioſi, & officii negligentiorem? Sed utrumque in dubium per ſe venit. Nam auditorum frequens concurſus doctum non facit, cum doctiſſimi ſæpe deſerantur ab auditoribus, hique alia atq; alia de cauſſa ad alios tranſeant: aut non ſint apti ad percipienda graviora.

Sic

ro in illo mandato à deliberatione removeatur Parcovius, ut alterius affinis, cui dignitas & commodum quæritur, & ego Adamii ſocer, cujus generi exiſtimatio graviter læditur, & commoda in periculum deducuntur; primum, quid decedit illi, etiamſi affinis abſit? Deinde quid æquitatis habet, ſocerum excluſum à defenſione generi, pro quo non minus quam pro filio laborare debeo, tali præſertim viro, cum quo ille ſi ſe conferat, modeſtiæ limites longe tranſierit? quem ego tam impudentem eſſe ſuſpicari non poſſum, ſive ætatem, ſive multiplicem doctrinam, ſive uſum vitę reſpicias, ut nihil dicam de potioribus. Annon ibidem præſcribitur, quid reſponderi ille velit, nempe indoctiorem eſſe, ad quem non accurrant ita multi, & officii negligentiorem? Sed utrumque in dubium per ſe venit. Nam auditorum frequens concurſus doctum non facit, cum doctiſſimi ſæpe deſerantur ab auditoribus, hique alia atq; alia de cauſſa ad alios tranſeant: aut non ſint apti ad percipienda graviora.

Sic qui primas litteras docent, abundant diſcipulis, ad philoſophiæ doctores vix unus accedit aut alter. Non dicam de uno incommodo, quod in pluribus academiis jam parvo diſcentium bono graſſatur ab annis aliquot. Poſtquam enim conſvetudo in privatis collegiis diſputandi in plures academias introducta eſt, & ipſi quidem diſſerentium præſides inveniunt aliquid commodi, & tirones ingenioſi, dum expeditius de multis diſſerunt, opinione doctrinæ imbuuntur, ſed nec fundamenta jaciunt ſolidæ diſciplinæ, ac ne ipſarum quidem legum mentem inveſtigant, aut accipiunt à doctoribus, quos publice audiunt rectius. Ita antè ſubactis ingeniis utiliter demum diſſererent, ut ego opinor, & habeo hujus ſententiæ auctores Borcholdum & Socerum tuum, ambos in iſto genere præſtantes. Huc enim primum adveniens illas diſputationum quotidianas exercitationes miratus, in ambulatiuncula ex illo quæſivi, quid de ea ratione ſentiret; molliter reſpondit, ut erat vir modeſtiſſimus, & nulla in re aſper,

aſper, hunc morem jam inoleviſſe, nec facile reprimi poſſe: unde ſatis, quid ſentiret, apparebat. Jagmannus autem acrior, & in deliberationibus graviſſimis & omnis generis cauſſis perpetuo verſatus, cum ſtomacho ſæpe invehebatur in eos, qui non meliore ratione juri civili operam navaſſent: inanes eſſe, nec ulli uſui, qui ex illa contendendi conſuetudine in forum venirent, & ad deliberationes cauſſarum difficilium. Novum igitur non eſt, ut, qui ſolida doceant, quod ſcio generum meum ſummo ſtudio agere, & totos dies propterea uni prælectioni impendere, ii non ducant greges auditorum; & profecto pauci quoque arrepunt ad cognoſcendas Græcas literas; quas ignorare facile eſt, non deſiderare, familiare omnibus, qui ſola ſpecie doctrinæ contenti ſe ad rem faciendam conferunt. Hæc cauſſa ſi nihil habeat ponderis, quæ habet omnino plurimum, an velit quis iis menſibus auditorum frequentari, quando hi mores omnem juventutem expuliſſent,

&

aſper, hunc morem jam inoleviſſe, nec facile reprimi poſſe: unde ſatis, quid ſentiret, apparebat. Jagmannus autem acrior, & in deliberationibus graviſſimis & omnis generis cauſſis perpetuo verſatus, cum ſtomacho ſæpe invehebatur in eos, qui non meliore ratione juri civili operam navaſſent: infantes eſſe, nec ulli uſui, qui ex illa contendendi conſuetudine in forum venirent, & ad deliberationes cauſſarum difficilium. Novum igitur non eſt, ut, qui ſolida doceant, quod ſcio generum meum ſummo ſtudio agere, & totos dies propterea uni prælectioni impendere, ii non ducant greges auditorum; & profecto pauci quoque arrepunt ad cognoſcendas Græcas litteras; quas ignorare facile eſt, non deſiderare, familiare omnibus, qui ſola ſpecie doctrinæ contenti ſe ad rem faciendam conferunt. Hæc cauſſa ſi nihil habeat ponderis, quæ habet omnino plurimum, an velit quis iis menſibus auditorium frequentari, quando hi motus omnem juventutem expuliſſent,

& nos ipſi vix hoc loco ſpiramus? Hæc autem atque inſuper alia nobis in frequenti ſenatu in mentem profecto venissent , nec tale mandatum perſcribendum cenſuiſſetis. Unde ego apud me ſtatuo , litteras , præſertim ad academiam ab infimo veſtri ordinis ſubſcriptas , ab uno alteroque meditatas & confectas , aut ſecus deliberatas, ſecus ſcriptas , aut inter alia negocia, nullo bono Academiæ & in perniciem præſtantis omnino viri confectas: quod ego penitiſſime mihi perſvadeo: aut ea de cauſſa totum negocium, ſi modo ante in deliberationem venit, deliberandum denuo , & ſiquid de horum duorum diſſimillimorum comparatione decernatur , non ab iis judicium petendum, qui aut rem non intelligunt, aut abſque affectu ad judicandum non veniunt , vel quia me oderunt, vel quia meos non amant, vel quia quacunque de cauſſa favent aliis. Sed me vobis conſilii aliquid ſuggerere, nihil opus eſt , quibus utriusque omnes conditiones ante ſunt cognitiſſimę: nec lateat quemquam animi multæ

do-

mores & omnes vitæ rationes D. Theodori, qui hic vixit annos XX. ipſos, annos decem ſemper cum laude & auditorii utilitate docuit publice. Pro genero annon ego aut cogitarem, aut ſollicitus eſſem, aut loquerer, aut laborarem! an potius meos ludibrio haberi, qui honore digni eſſent , & hac de cauſſa magis quam ob affinitatem mihi cariſſimi, & exagitari, & multari bona fama, & commodis vitæ, ſtupidè ſuſtinere ſinerem? Hoc neq; tu probes, neq; Langmantelius, neq; Petræus, neq; quiſquam Conſiliariorum, neque quisquam vir bonus. Quodſi & illis & aliis meam hanc juſtam quærelam cognoſcendam dare velis , non impedio. Non patiemini, quotquot eſtis, ut ejusmodi artes invaleſcant , quibus læduntur & opprimantur boni; addo, quinimo, quę publice, recte & bene fiunt, quantum fieri poteſt, paullatim avertantur, & omnia ſint, non in auctoritate legum, ſed in cultorum hominum arbitrio. Vale. Helmſtad. ex acad. Julia VI. Kal. Sextil. clↄ Iↄ ev.

dotes & omnes vitæ rationes D. Theodori, qui hic vixit annos XX. ipſos, annos decem ſemper cum laude & auditorii utilitate docuit publice. Pro genero annon ego aut cogitarem, aut ſollicitus eſſem, aut loquerer, aut laborarem? an potius meos ludibrio haberi, qui houore digni eſſent, & hac de cauſſa magis quam ob affinitatem mihi cariſſimi, & exagitari, & multari bona fama, & commodis vitæ, ſtupidè ſtultéve ſinerem? Hoc neq; tu probes, neq; Langmantelius, neq; Petræus, neq; quisquam Conſiliariorum, neque quisquam vir bonus. Quodſi & illis & aliis meam hanc juſtam quærelam cognoſcendam dare velis, non impedio. Non patiemini, quotquot eſtis, ut ejusmodi artes invaleſcant, quibus lædantur & opprimantur boni; addo, quibus, quę publice, recte & bene fiunt, quantum fieri poteſt, paullatim avertantur, & omnia ſint, non in auctoritate legum, ſed in cultorum hominum arbitrio. Vale. Helmſtad. ex acad. Julia VI. Kal. Sextil. cIↄ Iↄ c v.

EPISTOLA XXXI.

MAgnifice, Clariſſimeque Dn. D. Rhumanne, propinque obſervande. Velim SERENISSIMO paullum eſſe otii ad reſpiciendam Academiam: itemque vobis in Senatu aulico. Principem illius populi contumacia aliò aufert: quæ ſi non eſſet, aures illæ nobis etiam interdum paterent. Quid autem dubitem, de cujus ſapientia & animo erga ſtudia ſapientiæ jam cognovit orbis? Vobis autem præter negocia obſtat aliud præterea: quod non æque de rebus ab aliis erudimini. Num qui rem ſive ſuam, ſive ſuorum agunt, quicquid de aliis, aut de academia fiat, vos inveniunt propter familiarem conſvetudinem faciliores, quam ex uſu ſit? Da veniam, qui libere, ſed cum benevolentia & obſervantia erga vos, ad vos de vobis loquar: alios forte male habeat, non item veſtrum aliquem. Semper enim ſalutem publicam ſpectatis. Non repetam molitionem ſupe-

tioris

rioris anni, quæ nihil erat iniquius: etſi, quos non oportebar, ex eo tempore mihi infenſos video, & æquo animo fero. Quam ipſe laborem pro dignitate academiæ, videris ex epiſtolę ad Principem exemplo. Certe enim ſingulare ornamentum & magnus doctor academiæ cum Duncano amittitur. Eo etiam nomine bis ad ἀρχιγραμματέα ſcripſi; ut placuerim neſcio: nihil interea intellexi de negocio. Nunc audio generi mei fratrem ſive peti, ſive ſugillari: quod tamen negocium mallem equidem non incidiſſe: tamen id, ſi benevolentia & æquitas ſit in omnibus, facile conſopitum iri cenſeam. Quæſo, ſi quis ſit, vel difficilior, vel iniquior, in eo flectendo non plus ages, quam rectum eſſe ſenties. Idem rogo Petræum. Pro re autem pluribus ipſe quoque loqui poſſim, niſi, quæ ego ſentio, vos pridem ſentire, mihi perſvadeam. Qui cauſſam agere videbantur, nusquam hodie ſunt: credin alia de cauſſa quam quod iniquam cauſſam ipſi ſentiant? ſane vero occaſione arrepta in longinquis

regionibus hoſpites circumſcribere, inſignis fraudulentia eſt, neque qui ſapiat, ſuorum quempiam irretiri velit: ſi fiat, minimûm animo tantam reputet injuriam. Vale. XX. Kalend. Junii clↄ Iↄ c VII.

EPISTOLA XXXII.

OBſervo conſvetudinem meam, ut generum abſque literis non dimittam, etſi cum iis minus opus eſt, tum coram de quibuslibet ſermonem conferre vobis integrum eſt, ſepoſitis aliquando negociis. Quid autem ſcribam ſeu tangam potius? Querelis ſive etiam σκέψεσι de publicis nihil proficitur: proxima his ſunt, niſi cum illis ipſa quoque numeres academica. Hæc quoque dilabuntur, quę facillime fulcirentur: ſed hoc negocium aut non ſatis intelligitur, aut curæ non eſt. Quid ſuperiore æſtate in manibus quidam haberent, recordamur: nunc Duncanus ultro abit.

Hoc

Hoc homine doctiorem non habet Academia: *nec de tanto viro retinendo quiſquam cogitat.* Ubi abierit, vel hæc jacebunt, vel magno ſumptu quæretur aliquis fruſtra. *Nec putandum eſt: ſi cacula quiſpiam forti militi ſuccedat, in ordine nihil deſiderari.* Sed finem faciam ſcribendi: ad colloquendum, argumentum habetis & principium: ego vero velim ejusmodi ſermones inter alios atque alios veſtiûm inſtitui, cum reſpectu boni publici. Vale. Helmſtad. ex acad. Iul. XVIII. Kal. Maji. cIↄIↄ c vii.

EPISTOLA XXXIII.

AD unum epiſtolæ tuę caput ſcriptæ ſub id. Jun. nihil reſcripſi, nec ejus memini, cum ad meos veniſſes; quod eſſent alia, de quibus tum inter nos minus jucunda. Quæ recens prodideram, cum probares, ejus generis etiam inter nos benevolentiæ monumentum exſtare, ſubjiciebas velle te: quod cum neque ipſe nolim, tu de argumento cogita;

Tuum in recenti epiſtola judicium de duabus Academiis verum eſt: neque ego in alterutram adoleſcentem ad educandum mittendum cenſeo: quod altera fuit, quod etiam hodie audit: altera eſſe vix dum cœpit. Etenim in illa nihil invenias, in nova paullum quidquam ſatis academici. Quis hic ſtrepitus initio fuerit, recordamur: hodie quietiora ſunt, & ſolidiora omnia: neq; referre exiſtimare debemus, quod hodie minus frequentetur, cauſſas novimus, unam atque alteram: accurrant plures, modo alibi de pace conſtet, etſi nos, ut puto, non habemus, cur tumultum metuamus. Quicquid hic deſideratum, id fieri noſtro vitio ſive errore dixerim. Sunt enim, qui ſuo arbitratu conſtitui omnia volunt, neque facile ferunt rectius ſentientes de omnibus. De diſciplinis aliquis factiole decernere nefas eſt, facere hoc oportet ex rei veritate, & in finem publicum: de hoc conſtat, ſive conſtare debet: neque obſcura eſt diſciplinarum veritas: ſiquis animadvertendum hoc potius exiſtimet, quam

quid & quos quiſque velit. Aſſentiris, ut video, mihi de H. J. Jageman, ſive ego tibi: hoc conſilio ſi utimur, bene equidem ſpero. Cum Clariſſimo Cludio nondum fueram locutus, poſtquam legeram tuas litteras: ſpero & ipſum ejuſdem fore ſententiæ. De Gôtzio enim non dubito, quem filius ex meis verbis erudierit. Vale. Helmſtad. ex ac. Jul. Kal. Octob. clↃIↃ VIII.

EPISTOLA XXXIV.

AD quem de uxoris tuę fratre minimo te ſcripſiſſe, ad me ſcripſeras, egoque me cum eo poſtridie locuturum tibi nunciaveram, id neque à me neglectum eſt, neque factum. Occaſionem ſermonis ipſi dedi tuæ ad ipſum epiſtolæ mentione facta. Cum nihil ex tuis verbis referret, reliqui negocium: quod vobis potiſſimum curæ eſt, & eſſe debet. Cum te ſedulo docuerim, quid mihi videretur, vos quid ex re futurum exiſtimetis, conſtitueritis. Cum Iagemanni educationi ex animo conſultum cupiam,

& ti-

& tibi & Götzii filio aperui, quid mihi videretur: nempe prudente opus eſſe educatore, qui in loco & ſeverus & humanus ſit, præter bonam in litteris inſtitutionem. Tu viſus es mihi aſſentiri, neque diſſentiet à te Dn. Götzius. Cognoveris jam & me docebis, quo inclinet Cl. Cludius: neque nolim adoleſcentem domi ipſius aut etiam apud alium educari. Multum enim in me moleſtiæ derivabitur, niſi idoneus adjungatur moderator. Gener meus D. Theodorus cum periculo gravi uſus acidulis nequedum domum rediit: exſpectatur quotidie. Vale. Helmſt. ex ac. Julia Kal. cIↃ IↃ CVIII.

EPISTOLA XXXVI.

DE uxoris tuæ fratre quid conſtitueritis, & quando eum exſpectemus, nondum cognovi. Cl. Cludium interea non vidi, neque ille mihi quicquam nunciavit, & ipſe raro prodeo, niſi forte per tempeſtatem in campum, valetudini ob-

ſequens

ſequens. Heri tamen ſalutabam D. Forſterum graviter decumbentem. Utriusque generis alimenta faſtidit. Parcovius ipſi propinat, quibus refocilletur: ut ſe colligat, non videmus. Me pauculis annis major, monſtrat, *quà brevi ſit eundum:* etſi multiplices & graves ærumnæ me ſatis erudiunt, de quibus lamentari etiam fruſtra videam: Illæ ſi non ſint, anni me moneant tamen. Nihil à te mihi expoſuit gener: ait te incommode habuiſſe, poſt profectum fuiſſe aliò. Vale. Helmſt. ex acad. Jul. XII. Kal. Nov. cIↃ IↃ C VIII.

EPISTOLA XXXVI.

EXpectabam tuas litteras, vel uxoris tuæ fratrem. Hic modo advenit absque tuis litteris. Pro iis erant mandata Cl. Cludii, quæ tamen nequedum mihi expoſuit. Audiam hodie. De adoleſcente bene ſpero. Quę prolixe promiſit, proxime repetiit: & tractabitur à nobis libera,

liter-

liter, a me paterue hoc cum ipſius Patri debeam, debeo nominus humanitati. Cum dies circiter XIV. graviſſime decubuiſſet D. Forſterus, hodie duabus ante lucem horis exſpiravit, cum minor natu filius ante triduum, heri adveniſſet major cum conjuge & liberis. Vale. Helmſtad. ex Ac. Jul. 28. Octobr. cIↃ IↃ C VIII.

EPISTOL. XXXVII.

BEne de omnibus, pie de re omnium prima, prudenter de cęteris ſcribis. Forſterus autem interea præceſſit, cujus quaſi quoddam elogium ad vos miſimus. Ego aliquot jam annis ad eandem migrationem accingor: monet me par ætas, monent ærumnæ neque leves neque unius generis. Tuam pietatem laudo, qui hanc meditationem mature aggrederis: quod tamen ſic à te fieri velim, ut nihil de cęteris officiis remittas, inprimis autem habeas rationem valetu-

tudinis tuæ. Simus in hac ſtatione, quamdiu Imperator omnium nos eſſe juſſerit. Quæ autem fieri velis, de iis ex aliquo ſpacio cogitabo. Quod ad candorem, materia ſcriptione digna eſt, quæ absque offenſa quorundam tractari vix poſſe videatur. Semper enim ſuſpicantur & calumniantur malitia & inſcitia. In minutis mihi hoc ſæpius accidit, ne una quidem pagella mearum immunis eſt ab ejusmodi periculo. Neque tamen non tibi morem geram, teque omnino volam eſſe cenſorem ejus lucubratiunculæ. Sub autumnum ſcribebam φιλόξενον de prærogativa civium in honoribus & præmiis, correctum & deſcriptum: brevi Cancellario legendum mittam: in quo libello dicenda fuerunt, quibus aliquis offendatur iniquior aut imperitior. De uxoris tuæ fratre bene me ſperare proxime te docui: ejus educator nequedum venit: is eſt D. Cludii ſororis filius. Vale. Helmſtadio ex academ. Julia VII. Id. Novemb. clɔ Iɔ c VIII.

EPI-

Epiſtol. XXXIIX.

ADvenit iuvenis, cui educa-
tionem fratris uxoris tuæ com-
niſſam intelligo. In qua ſpe
hinc omnia, hinc conjecturam facies:
quod ipſe utrumque de officio ſedu-
lo monui, neque hoc facere deſiſtam.
Cl. Cludius utrumque in officio eſſe ſe-
vere item jubet. Sic autem tractan-
dum eſſe hoc ingenium, ut ante ſcri-
pſi, magis nunc video: me libenter
audit, quotidie ad me venit: aliorum
extra ædes conſvetudinem non expe-
tit: hæc omnia ſigna ſunt ad modeſti-
am & diligentiam. De modeſtia be-
ne ſpero, quam in omnibus præ ſe
ſe fert: ſecundum hanc de diligentia:
& illa natura prior eſt: & per ſe de
ſe alteram pollicetur. Vale. Helm-
ſtadio ex academia Julia IV. Non.
Dec. cIↄ Iↄ c VIII.

EPI-

EPISTOLA XXXIX.

DUo erant epiſtolæ tuæ capita,
ni fallor, de quibus reſcribere
attineat. De priore ego co-
gitavi & diu, meque ſuper his inveniſſe
ſpero, quæ bonorum offendant nemi-
nem. Malignitas autem veritatem non
fert, ſed ipſam, quam acerrime poteſt,
calumniatur. Utrumque tuebor, inte-
gritatem eſſe in regiis, etſi, ut dicitur,
rara avis; & in omnium tam humilli-
morum, quam ſummorum conſvetu-
dine dominari τὸ ἐνάντιον, quod cogita-
bo, quibus nominibus commode in-
digitem. Eſt enim difficile ea inve-
nire, quæ ſcriptori non concilient a-
pud pleroſque invidiam: quod me
expertum multis exemplis teſtari facile
queam. Alterum eſt, quod me & ge-
nerum ad te invitas: hic etiam cupide
tibi morem geret: ego non relucter,
ſi vivam, ſi iis viribus ſim. Nam que
ſi tenere habeam hoc tenue corpus-
culum, vix tamen me à tempeſtatibus

Rr tuear:

EPISTOLA XXXIX.

DUo erant epiſtolæ tuæ capita, ni fallor, de quibus reſcribere attineat. De priore ego cogitavi & diu, meque ſuper his inveniſſe ſpero, quæ bonorum offendant neminem. Malignitas autem veritatem non fert, ſed ipſam, quam acerrime poteſt, calumniatur. Utrumque tuebor, integritatem eſſe in regiis, etſi, ut dicitur, rara avis; & in omnium tam humillimorum, quam ſummorum conſvetudine dominari τὸ ἐναντίον, quod cogitabo, quibus nominibus commode indigitem. Eſt enim difficile ea invenire, quæ ſcriptori non concilient apud pleroſque invidiam: quod me expertum multis exemplis teſtari facile valeam. Alterum eſt, quod me & generum ad te invitas: hic etiam cupide tibi morem geret: ego non reluctor, ſi vivam, ſi iis viribus ſim. Nam que etſi tenere habeam hoc tenue corpuſculum, vix tamen me à tempeſtatibus

tuear : ſed quid fieri omnino poſſit, dies docebit, ſive Ἰυραννικῶς jubebit. Eſt præter hæc, in quo velim, & ro- gem id fieri, quod ex re ſit ἰαγχιμανί- δου, & è dignitate non veſtra ſolum, ſed etiam mea : * * * * * Mihi videtur, ſi æſtiva habeat Argentinæ, ſub autumnum recte, tuto & utiliter tranſiturus in Galliam. De quo con- ſilio velim diligenter cogites, cum Dn. Götzio conſilium capias : hoc recte de- cernetis, niſi melius conſilium habea- tis. Prout jam habebitur, & educa- bitur, ita vobis gratias aget. Qui i- pſi præeſt, & prudens vir eſt, & in- teger, inque illius animo informando nihil negliget. Atque eſt in ipſo edu- cando aliquando freno opus, ne ruat, quo non debeat; aliquando calcaribus, ut pergat, quo capit & volumus. Ad te hæc ſcripſi pluribus : tu Collegam tuum quæſo excites, ſi forte ſit occu- patior, aut per ætatem moræ locum det. Ad eum ero brevior : quando & ille, cum ſubito, tum paucis ſolet pleraque perſequi. Vale. Helmſtad. ex ac. Jul. IIX. Kal. Mart. CIↃ IↃ CX.

EPI-

EPISTOLA XL.

CONSOLATIO.

ETiam non ita multis abhinc an- nis, & facilior eram, & prom- tior, ad prçſtanda humanitatis fficia, quæ à me proficiſci poſſe at- que debere viderentur, ſive amico primario in rebus optatis eſſet gratu- landum, ſive quis conſolandus in ad- verſis, ſive familiarium quiſpiam co- hortandus, ſive de litteris vitâve eru- diendus. Hujus generis enim & affi- nium extant lucubrationes meæ, nu- mero fortè plures, quàm bonitate me- liores. Neque verò ſemper volebam me rogari aut moneri, plurium quo- que expectationem antevertens. Sæ- pius exiſtimavi, hæc mihi non negli- genda, neque nunquam ſoli benevo- lentiæ ejuſmodi meditationes & ope- ras tribui. Cum in academia Julia inter nos notitia quædam, annis ab- hinc plus quàm viginti interior coale-

ſceret,

EPISTOLA XL.

CONSOLATIO.

ETiam non ita multis abhinc annis, & facilior eram, & promtior, ad prȩſtanda humanitatis officia, quæ à me proficiſci poſſe atque debere viderentur; ſive amico primario in rebus optatis eſſet gratulandum, ſive quis conſolandus in adverſis, ſive familiarium quispiam cohortandus, ſive de litteris vitâve erudiendus. Hujus generis enim & affinium extant lucubrationes meæ, numero fortè plures, quàm bonitate meliores. Neque verò ſemper volebam me rogari aut moneri, plurium quoque expectationem antevertens. Sæpius exiſtimavi, hæc mihi non negligenda, neque nunquam ſoli benevolentiæ ejusmodi meditationes & operas tribui. Cum in academia Julia inter nos notitia quædam, annis abhinc plus quàm viginti interior coaleſceret,

ſceret, ſatis & amicitiæ & propinquitati me facere cenſebam, ſi re ipſa, aut ſiminus poſſem, ſaltem oratione familiari, & benevola oſtenderem, te à me ſincerè, & præ pleriſque familiaribus diligi: idque feci conſtantius, quod iiſdem rebus me facilè æquaris. Cum autem uxorem duceres, in aulam publica de cauſa acciti, multi interfuimus veſtris nuptiis, quas erant qui eleganti carmine gratulabundi condecorarent, quod plerique te diligerent, & nemo non noſtrum plurimum deberet Socero tuo, Joanni Jagemanno, JCto & oratori clariſſimo, aulici ſenatus principi. Cum aliquot annis pòſt valetudini, & rebus fortè tuis, nonnihil conſulens, ab aula te, non à negotiis, removeres, (hoc enim nec obtinere poteras, neque civi provinciæ primario & neceſſario remiſſionem ſive vacationem tibi petere licebat) translatâ in patriam familiâ & omni re familiari, dedi ad te uberiores litteras: quibus mirificè conſilium illud tuum ego probabam, ſimili olim uſus, cum in aula Megapolitana annis quatuor Principes educaſſem, mi-

hivi.

hi vivere liceret in illo ſplendore, potius me in academiam ad Varnum retuli. Cenſebam enim tranquilliori huic vitæ me accommodatum, alteri ob tenuitatem valetudinis imparem. Non ſolum enim magno animo eſſe præditum oportet, ſed firmis etiam corporis viribus, qui ad alterius nutum vivere, & negotiis ſervitutem debitam ſervire debeat. Fuiſſe tibi autem officium illud meum gratum ſcio, atque utinam non novo, aut ſaltem non hoc mœſto genere hodie opus eſſet: de quo ſtatim quidem conſtitui. Sed incredibili ipſe mœſtitia anno abhinc abjectus ex obitu filii unici longèque chariſſimi, JOANNIS CAROLI CASELII, viri non ſolum doctrina, ſed vera virtute præſtantis, jamque ſingulari prudentia præditi, ingenio & litteris, confirmatique ætate & ἀποδημίαις longinquioribus; qui in ipſa Hetruria & Florentiæ & Piſis, integritate ſua, & aliis animi dotibus, ſibi meo exemplo, plures & nobiliſſimos juvenes,

& viros longè doctiſſimos, arctiſſimè devinxerat: in tanta, inquam, animi ægritudine, illi cogitationi, cui invitus antè etiam indulgebam, operam dare tùm ſtatim non potui: qui ſtudio fugiebam meditationes, quibus graviſſimum recens vulnus meum recrudeſceret. Etiam cum imperaſſem mihi, ut eo nomine calamum ſumerem, cœpta non tam abjeci, quàm ſepoſui: fatebor amplius, ſepoſita reliqui: neque prorſus ſcio, in quibus aliis chartis his inchoata, quorum tamen jactura mihi nihili eſt, lateant; curæ autem fuit, & eſſe omnino debuit, ut priſtinum animum ex re ipſa videres, & tandem legeres promiſſam tanta facilitate, qualemcunque epiſtolam, quam pro conſolatione haberes. Cum enim velles & amicos eâdem de re moneri, me quoque flagitari intelligebam. Ad augendum autem potiùs, quàm minuendum iſtum dolorem, fortè faciat hæc commemoratio. Inter legendum enim, tacente me, venient tibi in mentem omnes illi anni, quos cum ſuaviſſima JAGEMANNIA egiſti; neque tamen

men ego ipſius virtutes, quoniam ad ejus laudes, quibus nemo, nedum maritus invidere poſſit, pertinent, præmere ſive præterire ſilentio velim, neque debeam: tum quòd mortali vita cum laude functis præmium debetur, tum & aliæ, &, antè omnes, filiæ veſtræ, [filius te quem imitetur, habet] exemplum hoc nobile & illuſtre intueantur, & in intima iſta thori conjugalis conſvetudine moribus & ſanctimonia exprimant. A parentibus cum vitam accepiſſet, acceperat & genus & dotem, & educationem conditioni & ſexui congruam. Tradita tibi fuit adoleſcens admodum, annos fortè nata XVII. cultiſſimis moribus abſque faſtu, animo non minus, quàm vultu modeſta, perpetua pudicitiæ cultrix: virgo non luxui, ſed laboribus domeſticis, & operis virginalibus, & pietati quotidianisque precibus dedita. Talem quòd domum ducebas, gaudebas non injuria: ita domi tuę vivebat, uti domi paternæ fuerat maternis præceptis & exemplo educata: quæ didicerat apud parentes, in ædibus veſtris

 exer-

men ego ipſius virtutes, quoniam ad ejus laudes, quibus nemo, nedum maritus invidere poſſit, pertinent, premere ſive præterire ſilentio velim, neque debeam: tum quòd mortali vita cum laude functis præmium debetur, tum & aliæ, &, antè omnes, filiæ veſtræ, [filius te quem imitetur, habet] exemplum hoc nobile & illuſtre intueantur, & in intima iſta thori conjugalis conſvetudine moribus & ſanctimonia exprimant. A parentibus cum vitam accepiſſet, acceperat & genus & dotem, & educationem conditioni & ſexui congruam. Tradita tibi fuit adoleſcens admodum, annos fortè nata XVII. cultiſſimis moribus absque faſtu, animo non minus, quàm vultu modeſta, perpetua pudicitiæ cultrix: virgo non luxui, ſed laboribus domeſticis, & operis virginalibus, & pietati quotidianisque precibus dedita. Talem quòd domum ducebas, gaudebas non injuria: ita domi tuę vivebat, uti domi paternæ fuerat maternis præceptis & exemplo educata: quæ didicecerat apud parentes, in ædibus veſtris

exercebat. Ita ſeſe ſacris conjugii legibus addixerat, ut, cum nullum probæ maritæ & prudentis matrisfamilias officium omitteret, etiam ita imperio viri ſe ſubjiceret, non ſolum, ut in omnibus tibi morem gereret, ſed præterea occupato [quæ vita tua fuit, & perpetua eſt veſtri ordinis] ſemper omni ſtudio cederet: quod & ipſe de Cariſſima tua prædicaſti, & celebratum tam in patria tua, quam in aula fuit. Hæc omnia ſunt prudentis & ſanctæ mulieris. In eo enim ſanctimonia ineſt, quod nihil rarius: neque quod magis eſt neceſſarium, ut primum conjugibus, deinde liberis, demum omni familiæ bene ſit. Quaſi in fluctibus humanæ vitæ navigant, qui patrumfamilias, quamvis fortunati, officium gerunt: quod nemo ignorat: neque exemplis res caret, quoquò te vertas gentium: qui autem præterea ſunt in quacunque parte optimarum diſciplinarum, aut deſtinentur negotiis præſertim forenſibus & civilibus totos dies, meritò tum ab omni familia, tum à liberis & uxore meritiſſimè religioſè obſerventur:

tur : uxoris autem obſervantiæ cauſſarum hæc quoque eſt graviſſima, quod cum maritus conjugem alat, ornet, & pluseriam quam ſemetipſum foveat, ipſam habet indulgentiſſimè præ omnibus mortalibus. Namque ut ſint nonnulli difficiles & auſteri domini, quos licet cum tyrannis comparemus, tu benigniſſimè ſemper & tenerrimè habuiſti tuam iſtam Rhumanniam: quod cum ſemper conſtiterit omnibus, tum maximè aperuiſti, cum illa te abſente in negotiis graviſſimè cum periculo, omni ſpe deſtituta jaceret, occurriſti ſubito cum vitæ periculo: contagium enim illis menſibus per vicinas urbes & vicos plures ſuſtulerat, ut hoc eſſe mali omnes ſuſpicarentur. Tu recorderis extrema illius verba, & ultimos veſtros complexus, etiam profuſis lacrymis hæc relegens. Tum verò ipſa ſe totam deſperata caduca mortali vita, voce languida, gemitu, ſuſpiriis Servatori tradidit, fine precum facto, quibus quotidie certo tempore, certo loco vacare do-

conſueverat. Novimus enim, ut non ſuperſtitione, ſed veræ ſanctimoniæ ſtudio ſibi in ædibus cubile muſei inſtar, deſignaverit, ut ſemota à familia, alia ipſamet legeret, alia annotaret & vota ad cœleſtem Patrem faceret. Sic docta è ſacris libris fuerat: ſic rebus duris, ſive non una cruce duriter etiam exercita & coacta. Illæ enim, neque ſine cauſſa tentationes dictæ, quibus intimi animorum noſtrorum ſenſus explorantur, confugere nos ad ſapientes & ad ſuperos jubent, imo ad unum omnium Parentem, à quo præſidium & opem ſolo ſperamus, & in dies ſingulos petimus. Neſcio autem, qui fiat, ſed fieri ſcio, quod ſæpenumerò expertus ipſe ſum, ut hujuſmodi narrationes gratæ ſint, & ſimul animi vulnera refricent. Nempe homines ſumus: magis ſapiamus, ſi fatalia æquius feramus, ut beneficentiſſimo omnium Parenti de bonis exhibitis gratias agamus, cum jubeamur etiam ipſi gratias agere ἐν παντὶ, quod magnam in ſe vim habet, intellectu minimè facile, ſed inter agendum lon-

ita

longè difficilimum. Itaque etiam undique aliquid opis conquirimus, quorum fortè ſingula non multum adjuvent, non negligenda tamen, quando nonnihil conferunt, ſive re ipſa, ſive opinione ſaltem noſtra. Horum unum eſt, neque prorſus leve ac propterea non negligendum, quod ego omiſi nunquam, & familiaribus oſtendi ſæpè, quo te uti noveram, & cum domum meam ad dies aliquot divertiſſes, apud nos uti, ipſe vidi. Neque tamen hoc loco tuas laudes ad te prædicabo, referens Legationes primarias, quas obieris, ad alia atque alia Comitia, vel ad ipſa imperiiComitia, vel ad Principes. Hodie autem non ſolum negotia tractas, ut annis ſuperioribus, ſed rebus gerendis te immergis profundiùs. In talibus quando ſumus, in triſtia illa minus intenti ſumus, ſive dolorum aculeos minus ſentimus: quibus quo humaniores ſumus, faciliùs fortè conficiamur. Quo ipſe me ab ærumnis referam, non ignoras, ſive etiam nùnc vides. Tu verò te in hoc confirma, quoniam & ferendo labori

bori es, & hoc iſtius muneris eſt, quod tibi Pater patriæ impoſuit. Invitet te eodem conditio, quod habes aliquot jam ſeculis à Majoribus. Claruit enim Rhumannorum nomen ductum à Rhuma fluvio, Northemiam alluente, quo in loco illi fundos habuêre, tuque amplos etiam hodie, eosque fœcundos poſſides, quibus quotannis augeas patrimonium, unde & Göttingam occaſio vos tranſtulit. Addam quod mihi diligens patriæ hiſtoriæ indagator Meibomius ſubjecit pagellis, quas Bertha Abbatiſſa Gandersheimenſis reliquit, annis abhinc trecentis, in quibus mentio Rhumanni fit. Mitto quam vim hæc conjectura habeat: ubi vivitis, illic nota eſt generis veſtri antiquitas, cum rerum abundantia: quę omni tempore habita fuit Nobilitas. Neque ſolum ſic populus ſentit, ſed & illi judicant, qui omnia ad veriores rationes exigunt. Itaque Patriciorum nomen & dignitatem habetis, ut in viciniis iſtis urbibus Göttinga, Hannoveræ, Eimbecca plures familiæ. Nobiles erant Romæ Patricii, quod e-

queſter

queſter ordo ſibi non arrogabat: hodie rerum alia eſt ratio, alius loquendi modus: atque nos hujus ſeculi legibus & moribus uti oportet. Citra invidiam tamen dicam, quod ratio evincit, & Patricios in noſtris urbibus eſſe Nobiles, ſi non artibus militiæ, certè artibus pacis: etſi & ipſi ſæpè militant, [quod & de Rhumannis annales loquuntur] non alieni ab ordine equeſtri, uti hodie plures ordinis equeſtris etiam litteras & ſtudia ſapientiæ colunt, quibus evehuntur altius, quàm ipſis fulgentibus armis: & majori ornamento uſuique ſunt communi patriæ. Intelligis autem hæc à me non falsò ſcribi, quod à pluribus cognoſci velim. Neque enim paullò plures de Patricio ordine ornando laborant, quibus judicant oportere modis, minimè otio & vino dediti, qua de re alibi diſſerui, neque multò tamen pluribus. Nec invidebunt in urbibus potentiæ, divitiis & ſplendori Nobiliſſimi fortiſſimique ordinis Equeſtris per regiones in arcibus habitantium, contenti quiete & mediocritate,

neque

neque tamen ſentiemus de nobis humiliter. Etſi autem non reprehendendum prorſus videatur, & interdum etiam probandum, ſi civium honoratiorum filii, aut etiam humili loco nati, legitimis gradibus altius aſcendere cogitent, & hoc quoque ſingulari laudati honoris ſtudio agant: tamen quemque videre jubeamus, quid ſe potiſſimum deceat. Annon enim decet patricium in civitate ſuum locum ornare ante omnia? nec poteſt tamen quis facilius aut etiam melius, quàm litteris, nec patriæ utilius. Id quod te ſecutum bono fato arbitror, teque aſſecutum, & tu tibi gaudere debes, & nos gratulamur non injuria. Ad abacum & menſas regias torquati & holoſericati aſtare etiam poſſunt, analphabeti quique: non ſapiunt autem, ſi qui eos æmulati ſplendidi eſſe malunt, quàm verâ, quamvis laborioſâ, dignitate refulgere. Hanc igitur cum ab adoleſcentia quæſieris, in juventute inveneris, tueberis. Quod quando facis, & facies in perpetuum, ærumnas vitæ minues, aut etiam prorſus ſemovebis;

non

non etiam nihil proficies hujus epiſtolę læ lectione, vel hac ſaltem hora: atque hoc magis mihi ignoſces quod fui verboſior: ignoſcet etiam, ſi quis hæc pręterea leget: etiamſi moreſenum nonnulla præter rem, neque ab re tamen omnia, attuli. Vale. Helmſtad. ex acad. Jul. prid. Kal. Feb. cIↄ Iↄ cXII.

Epistola XLI.

DEdi alteri ad te perbreves. Hic qui ſibi apud te negocium eſſe diceret, flagitabat alteras. Quas non negavi, ſi forte prior abs te aberraret. Nihil erat, quod illis adderem. Feci & facio tui judicii, quid de mea vetere epiſtola ſtatuas: ſaltem fac ut tuas legam: ſemper enim ferunt aliquid ſalis & novæ benevolentiæ. Vale. Helmſtadio proprid. Eid. Decembr. cIↄ Iↄ cXII.

EPI-

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER IX.

EPISTOLÆ AD PROPINQUOS ET CIVES.

CONRADO HEIDENREICH.

Göttingam.

EPISTOL. I.

IPſe mihi ſæpè placeo, quod ad amicos ſcribam impigerrimè, etiam ad eos, qui ad me ſcribant rariùs, vel quod occupationibus diſtineantur, vel quod non

non habeant, quibus literas ſuas commodè perferendas tradant. Tuæ occupationes te non excuſant, ſed longum intervallum. Quis enim à vobis huc proficiſcitur? atque eadem cauſa eſt, quod ipſe hactenus à me nihil. Jam rum commodum erat, ut quid exararem, otium deerat. Itaque ſcribo brevius, quæ tamen brevitas ſilentio eſt potior. Ac ne tamen de Italia meisque rebus ignores, quæ malis cognoſcere, ecce frater meus Chriſtophorus meas partes apud ſe agit, qui hic aliquot menſes apud me hæſit. Et ſic minus tibi cauſæ erit, quamobrem longiorem à me epiſtolam poſtules. Fratrem Danielem non dubito tibi meo nomine eſſe commendatiſſimum, ad quem tuum erga ipſum amorem, ſi ex hac commendatione aliquis cumulus acceder, nihil erit mihi gratius. Vale. Bononiæ IV. Non. Decembr. 1561.

SI CHRI.

non habeant, quibus literas ſuas commodè perferendas tradant. Tuæ occupationes te non excuſant, ſed longum intervallum. Quis enim à vobis huc proficiſcitur? atque eadem cauſa eſt, quod ipſe hactenus à me nihil. Jam tum commodum erat, ut quid exararem, otium deerat. Itaque ſcribo brevius, quæ tamen brevitas ſilentio eſt prolixior. Ac ne tamen de Italia meisque rebus ignores, quæ malis cognoſcere, ecce frater meus Chriſtophorus meas partes apud ſe agit, qui hic aliquot menſes apud me hæſit. Et ſic minus tibi cauſæ erit, quamobrem longiorem à me epiſtolam poſtules. Fratrem Danielem non dubito tibi meo nomine eſſe commendatiſſimum, ad quem tuum erga ipſum amorem, ſi ex hac commonefactione aliquis cumulus acceder, nihil erit mihi gratius. Vale. Bononiæ IV. Non. Decembr.

1561.

CHRISTOPHORO HENCELIO

Gottingam.

EPISTOLA II.

PRimum quia es mihi συμπατριώτης, deinde quia συμμαθητὴς & μαθητὴς denique fuiſti, non poſſum non te amare, tu verò me ames plurimum, & ſingulari obſervantia colis. Hæc omnia fecerunt, ut maximè vellem, minimè verò ad te poſſem copiosè ſcribere, & tecum vel de meis rebus vel potius de communibus ſtudiis plenius colloqui. Verum & meas res & Italiæ ſtatum ex fratre meo audies. Literarum verò ſtudia te ipſum jam perfectius cognoviſſe arbitror. Sic enim te novi, hoc eſt & diligentiſſimum & honeſti nominis cupidiſſimum. Quouſque nunc progreſſus ſis, non conjicio. Ne autē ab hoc tuo inſtituto, hac præſertim adhuc florente tua ætate, deſiſtas, te & moneo pro mea in te ſumma benevolentia,

lentia, &, ſi pateris, rogo. *Velim eſſe noſtrates quamplurimos, qui hujus laudis palmam mihi præripere conentur: futurum ſperarem, ut remp. noſtram aliquando optimo loco conſtitutam intueremur.* Video certè eſſe nonnullos, quorum ego laudi & ſtudiis faveo, ut qui maximè. Patrem tuum ſaluto. Vale. Bononiæ Nonis Decembr. 1661.

CHRISTOPHORO WITTICHIO Affini.

Gottingam.

EPISTOLA III.

BReviùs in præſentia ad te ſcribo, & quia ad multarum epiſtolarum ſcriptionem rapior, & quia ad patrem ſcribo prolixius, & quia cum fratrem audiatis de rebus omnibus, nihil erit, etiamſi ſim aliquanto hic prolixior. Meorum ſtudiorum is hactenus fuit curſus, quem non potuerim ita celeriter abſolvere, ut plurimi judicarent: ſed ego meas ipſe vires rectius habui perſpectas. Verum quia neceſſitati parendum eſt, ſpero

lentia, & , ſi pateris, rogo. *Velim eſſe noſtrates quam plurimos, qui hujus laudis palmam mihi præripere conentur: futurum ſperarem, ut remp. noſtra patriæ aliquando optimo loco conſtitutam intueremur.* Video certè eſſe nonnullos, quorum ego laudi & ſtudiis faveo, ut qui maximè. Patrem tuum ſaluto. Vale. Bononiæ Nonis Decembr. 1661.

CHRISTOPHORO WITTICHIO Affini.

Gòttingam.

EPISTOLA III.

BRevius in præſentia ad te ſcribo, & quia ad multarum epiſtolarum ſcriptionem rapior, & quia ad patrem ſcribo prolixius, & quia cum fratrem audiàtis de rebus omnibus, nihil erit, etiam ſi ſim aliquanto hic prolixior. Meorum ſtudiorum is hactenus fuit curſus, quem non potuerim ita celeriter abſolvere, ut plurimi judicarent: ſed ego meas ipſe vires rectius habui perſpectas. Verum quia neceſſitati parendum eſt,

 ſpero

ſpero te minus moleſtè laturum, præ-
ſertim cum ſpes ſit ex matura prælen-
tia aliquando & parentes & vos majo-
rem voluptatem uberioresque fructus
percepturos. Quid enim à me potui?
& hodie quid poſſim? plus tamen
nunc, quando hoc anno ea hic di-
dici, quorum me nunquam pœnite-
bit. Itaque & velim, ut omnes ex-
petitis, reditum maturare; & jam
rebus quoque meis imperfectis veni-
rem, ſi per me ſtaret. Adhuc ni-
hil mandatorum ab Illuſtriſſimo meo
Principe habeo, quæ ut extorque-
am, in aulam fratrem meum mitto,
ex cujus literis, vel ex iis, quas
ille ad me ex Megapoli mittendas cu-
rabit, ſciam, quid mihi porrò ſe-
quendum ſit. Interea dum abſum,
quæſo te, ut parentes meos tibi ha-
beas commendatiſſimos, eisque præ-
ſtes quæcunque potes officia, etiam-
ſi tibi onus hoc ſit graviſſimum. Am-
pliſſimos, crede mihi, ex hac mea pie-
tate fructus demetes: egoque ſi
vivam, omnia ſolvam, ne ullius
rei jacturam feceris, imò conabor,
ut

ut te beneficiis ſuperem. Sed ne ego
de tua fide dubitare videar, in ro-
gando non progredior ulterius. To-
ties verò non poſſum non te monere
pro eo amore, quo ſum erga paren-
tes, quemque illis debeo, & ipſe
præſtiturus ſum, ſi vivemus. Tua
verò familia ecquid crevit? utinam
domi tuæ Wittichiolum reverſus lu-
dentem offendam! nihil neque ti-
bi, neque mihi erit gratius. Vale.
Bononiæ Nonis Decembris 1561.

SAMUELI CASELIO FRATRI.

VVitebergam.

EPISTOL. IV.

Quid hoc tandem eſt, urgeri te to-
ties ad ſcribendum? tot vias tibi
nunc huc ad me transmittendi lite-

ras

ut te beneficiis ſuperem. Sed ne ego de tua fide dubitare videar, in rogando non progredior ulterius. Toties verò non poſſum non te monere pro eo amore, quo ſum erga parentes, quemque illis debeo, & ipſe præſtiturus ſum, ſi vivemus. Tua verò familia ecquid crevit? utinam domi tuæ Wittichiolum reverſus ludentem offendam! nihil neque tibi, neque mihi erit gratius. Vale. Bononiæ Nonis Decembris 1561.

SAMUELI CASELIO FRATRI.

VVitebergam.

EPISTOL. IV.

QUid hoc tandem eſt, urgeri te toties ad ſcribendum? tot vias tibi tuas huc ad me transmittendi lite-

ras oſtendi ? ne unam quidem mihi à te
reddi epiſtolam tot menſibus ? Facile
mihi initio te excuſabam, cum quanti
me faceres, & quantum in procurandis
rebus meis poneres diligentiæ, ſcirem.
Sed hæc tanta mora facile fecerit, ut aut
in te culpam conferam totam, aut te Vi-
teberga diſceſſiſſe, vel valetudine adver-
ſa affligi ſuſpicer. Quid verò eſt, quod
tuas literas ita deſiderem ? Num meæ
res & negocia, quæ tibi conficienda per-
ſcripſeram ? certè de hiſce me certio-
rem fieri, intereſt meâ plurimum. Ve-
rumtamen magis me angit parentum
valetudo, & tua itidem. Quid agitur?
vivitisne ? valetisne ? ne hora quidem
prætérlabitur, quin de vobis hæc & alia
cogitem. Vos verò iſtic ex creberri-
mis meis literis in eo nomine hac cura
liberari potuiſtis. Sed nunc tandem
ne quæſo hoc ſcribendi officium diffe-
ras: ac ne dubites, quid à te velim per-
ſcribi, id te rectè priores meæ epiſtolæ
edocuerunt, quas te accepiſſe ex eo con-
jicio, quod quas ad Mylium ſcripſeram,
ille pleraſque acceperit, vel ſi neſcis, pri-
mùm te in conſilium adhibe: deinde de

de cæteris ex Chriſtophoro quære. Is
tibi etiam multa & de Italia & de me
narrabit, quæ velis avidè cognoſcere.
Itaque ejuſmodi nihil ſcribo. Quod
mei amoris erga te eſt, breviter tecum
de iis, quæ te meliorem hac tua ætate
reddere poterunt, colloquor. Sequeris
autem lubens meum in hiſce conſilium,
quod me plus cęteris in tuis rebus videre
tibi ſit perſuaſiſſimum. Ac certe ſi quid
poſſem ex intimo educationis artificio
depromere, idipſum magno labore quę-
ſitum tibi offerrem. Qua natura qui-
buſque moribus ſis, ſatis deprehendi.
Quarum virtutum flammæ in te elu-
cent, eas excita, & fac, ut earum initia ti-
bi non fruſtrà omnium Conditor indi-
derit. Ad humanitatem, modeſtiam,
pietatem, veritatem, comitatem, vere-
cundiam factus eſſe mihi videris. Ea-
rum virtutum laudem apud omnes, ſi vo-
les, facilè obtinebis: nec, quin velis,
dubito. Verum quod proximè te mo-
nui, id vide, ut perpetuo, dum animum
flectere potes, memineris. Primum
τὴν ἀγχάλαν exue: hoc enim πάθος cum
ratione maximè pugnat, eſtque inimi-

de cæteris ex Chriſtophoro quære. Is tibi etiam multa & de Italia & de me narrabit, quæ velis avidè cognoſcere. Itaque ejusmodi nihil ſcribo. Quod mei amoris erga te eſt, breviter tecum de iis, quæ te meliorem hac tua ætate reddere poterunt, colloquor. Sequeris autem lubens meum in hiſce conſilium, quod me plus cęteris in tuis rebus videre tibi ſit perſuaſiſſimum. Ac certe ſi quid poſſem ex intimo educationis artificio depromere, idipſum magno labore quęſitum tibi offerrem. Qua natura quibuſque moribus ſis, ſatis deprehendi. Quarum virtutum flammæ in te elucent, eas excita, & fac, ut earum initia tibi non fruſtrà omnium Conditor indiderit. Ad humanitatem, modeſtiam, pietatem, veritatem, comitatem, verecundiam factus eſſe mihi videris. Earum virtutum laudem apud omnes, ſi voles, facilè obtinebis: nec, quin velis, dubito. Verum quod proximè te monui, id vide, ut perpetuo, dum animum flectere potes, memineris. Primum τὸ ὀξύχολον exue: hoc enim πάθος cum ratione maximè pugnat, eſtque inimi-

ciſſimum conſiliis: ac certè placidi ingenii hæc vis eſt, non moveri acerbius vel ad offenſionem nihili, vel ad leve dicterium vel ad ſimile quiddam. Homines non poſſumus non iraſci; ſed leviter iraſci & fruſtra τῆς κακίας ἐστίν. Deinde *in pudore etiam peccatur* non à tetantùm, ſed *à noſtratibus plurimum ferè omnibus*. Quodcunque agis vel dicis [non dico ut impudenter vel dicas vel agas] ſed ut ſingulari animi præſentia & cum ingenua audacia & dicas & agas omnia. Id autem præceptum non tantum apud inferiores & tuos æquales memineris, ubi eo non admodum erit opus: verum multò magis apud quosque primos, hoc eſt, vel ſapientiſſimos vel illuſtri genere natos, atque adeò, ut ſi tibi coram Rege vel quid agendum vel quid dicendum ſit, non tantus tibi oboriatur ruſticus pudor, ut vel in agendo aut ceſſes aut pecces, vel in loquendo aut hæſites aut obmuteſcas. Ac quid eſt verecundia, in adoleſcentibus ejus ætatis, cujus tu es, quam vel ruſticitas vel ſtupor? Illa facit, ut etiam cum præclarè ſimus eruditi, ad res magnas nobis aditus intercludatur. Denique temperantiæ

perantiæ & continentiæ, ut es, ita ſtudioſius eſſe nunquam deſine: nec hac ætate te à virtute ne transverſum pilum ſine te abripi. Affirmo tibi, intemperantiæ & incontinentiæ nunquam adjunctam eſſe perfectam ſapientiam. Si qui ebrioſi habentur ſapientes, ejusmodi à ſui ſimilibus habentur: atque etiam ſi ſit in ebrioſo nonnulla, erit certè ebrioſa ſapientia. Hæc de moribus, ut fratrem te monere, ut filio pręcipere tibi non dubitavi. Vide etiam, ut decoros & graves geſtus in tempore addiſcas. Nec ſi rectè facis, levis noſtræ adoleſcentię cenſuram tanti tibi faciendam puta. Ac ſi de nonnullis etiam te frater monebit, id etiam æquo animo, ut debes, accipias: ego me à vobis facilè moneri patiar. Ad literas venio: Ingenium tibi contigit certè divinum & inſtitutio liberalis, qua certè non facilè tibi meliorem optaris: quæ ſi mihi id ætatis, quâ tu jam es, non defuiſſet, certè auſim mihi jam majora polliceri, quamquã vigiliis non contemnenda aſſecutus ſim, & his fundamentis, dum vivam, ſemper altiora ſuperſtructurũ me confidam. Accedit ad hæc duo ea tua diligentia, quæ ſit neceſſaria. Qua autem ratione porrò tibi per-

gendum ſit requiris ? Certè in gravem deliberationem deſcendimus, & in qua de tota tua vita decernendum eſt : eam igitur abrumpo , quod omninò ſperem futurum, ut hoc ſecundo anno tecum de omnibus coram loquar. Interea quò es ingreſſus, perge, nec te multiplicibus doctrinis addiſcendis obrue : imò volo, ne unius rei ſtudio ingenium obtundas tuum. Quo enim diſces unum quiddam (ut jam diſcis eloquentiam, credo) tardius, eò diſces etiam diligentius & perfectius. Defeſſum ingenium certè nihil poteſt, alacre omnia. Et ſic valetudini etiam tuę conſulueris, quæ tibi ut & mihi imbecilla contigit. Ut autem & animum exhilares , & corpus confirmes quotidiè , τὴν κιθαριστικὴν, ut cœpiſti, perfectè diſce , & palæſtricæ etiam da operam : ſed utraque rectè utendum eſt. Hæc fraterna inductus benevolentia ad te ſcribo , quæ tu non tantum leges libenter , ſed & ſequenda tibi pro virili arbitraberis. Vale, & fac, ut quamprimum tuas literas legam. Bononiâ VII. Id. Decembr. anni

ClƆ IƆ LXI.

AN-

ANDREÆ MYLIO,

Conſiliario Megapolitano.

Suerinum.

EPISTOLA V.

OStendi iis literis , quas menſe Novembri ad te dedi, fratrem meum huc à parentibus miſſum eſſe mei monendi cauſa, ut quantum poſſem, reditum in patriam maturarem. Quod ipſorum conſilium etſi mihi ab omni parte nequaquam ſatiſfacit, tamen me movet inter cætera, ut & ardentiùs, quæ mihi, dum abſum, agenda ſunt, agam, & vobis me, percurſo hoc feliciter ſpacio, quamprimum iſtic ſiſtam, ut, ſi parentibus ſenio & ærumnis confectis gratiam eam, quam vel debeo vel volo, referre non poſſim, eos tamen magna ſolicitudine liberem , quam de me ſuſcipiendam ſibi putant, præſertim mater, (utinam autem rectiùs ſentiat!) dum in Italia vel in Gallia plures annos verſor.

ANDREÆ MYLIO, Conſiliario Megapolitano.

Sverinum.

EPISTOLA V.

OStendi iis literis, quas menſe Novembri ad te dedi, fratrem meum huc à parentibus miſſum eſſe mei monendi cauſa, ut quantum poſſem, reditum in patriam maturarem. Quod ipſorum conſilium etſi mihi ab omni parte nequaquam ſatisfacit, tamen me movet inter cætera, ut & ardentiùs, quæ mihi, dum abſum, agenda ſunt, agam, & vobis me, percurſo hoc feliciter ſpacio, quamprimum iſtic ſiſtam, ut, ſi parentibus ſenio & ærumnis confectis gratiam eam, quam vel debeo vel volo, referre non poſſim, eos tamen magna ſolicitudine liberem, quam de me ſuſcipiendam ſibi putant, præſertim mater, (utinam autem rectiùs ſentiat!) dum in Italia vel in Gallia plures annos verſor.

verſor. Nec verò deſunt alia, quæ me in hanc ſententiam perducant, quæ te etiam probaturum pro tua ſapientia & ſumma erga me benevolentia confido. Primum enim cogito, quantos ſumptus faciam, quos verecundè etiam ab optimo Patrono petere vix auſim. Scio enim & quotidie animo meo penſito, quanti ibi ſint coronati centum, qui hic parvi etiam æſtimantur, vel ut æſtimentur maximi, tamen in tanta neceſſariorum caritate etiam homini parciſſimo facilè diffluunt. Deinde valetudini quantum decedit meæ in peregrino cœlo? Nec jam ante annos alicui adhibebor muneri. Denique quid hic vel alibi, ubi multos menſes lateam, plus proficiam, quàm alicubi in Megapoli? Bononiæ, ut ante hac ſignificavi, nemo eſt, qui vel profiteatur πολιτικὴν vel eloquentiam. Fuit hic F. Robortellus; is Patavium diſceſſit: in qua ſchola habentur excellentes hic ipſe & Sigonius, qui inter ſe ſatis ſtultâ æmulatione concertant. Hæc fecit, ut utriuſque auditores capitali inter ſe odio ſint inflammati. Quæ res movit magiſtratum Venetum, ut utrique publicè

cè docere hoc tempore interdixerit, donec hæc odia ſedentur. Quid ſi doceant, & ego ibi ſim? Fortaſſis eos audiam: quid proficiam? fortaſſe nonnihil, at certe parum. Quin ſi ipſi mihi tali officio fungendum ſit, neq; indoctius, neque negligentius, neque infeliciùs eaſdem prælectiones, etiam eruditis me auditoribus tuear, quàm alteruter eorum; quod quidem ſine ſuſpicione arrogantiæ apud te de me vere poſſum gloriari. Etenim audivi hic Robortellum aliquot es auditores potius promiſſis detinentem, quam ubertate doctrinarum erudientem. Sigonius, ut nihil niſi optimè & diligentiſſimè ſcribit, ita tali eſt in docendo infantia, qualem ſchola facilè deſpuit. Jam ſi neq; hic, neq; Patavii aliis ducibus me profectus in meis ſtudiis facturum ſperem, quò me in Italia ire jubebis, ubi diu eorum gratia hæream? Neq; ego ſcholam ſcio, neq; alii majorem eloquentiæ laudem tribui audio. Ac ſi jam Magiſtrum eloquentiæ quæram, profectò tu is eris, qui me ſimul maximarum rerum tractatione vel docendo vel ſolo exemplo tuo informaris.

cè docere hoc tempore interdixerit, donec hæc odia ſedentur. Quid ſi doceant, & ego ibi ſim? Fortaſſis eos audiam: quid proficiam? fortaſſe nonnihil, at certe parum. Quin ſi ipſi mihi tali officio fungendum ſit, neq; indoctius, neque negligentius, neque infelicius eaſdem prælectiones, etiam eruditis me audientibus, tuear, quàm alteruter eorum; quod quidem ſine ſuſpicione arrogantiæ apud te de me vere poſſum gloriari. Etenim audivi hic Robortellum aliquot es auditores potius promiſſis detinentem, quàm ubertate doctrinarum erudientem. Sigonius, ut nihil niſi optimè & diligentiſſimè ſcribit, ita tali eſt in docendo infantia, qualem ſchola facilè reſpuit. Jam ſi neq; hîc, neq; Patavii aliis ducibus me profectus in meis ſtudiis facturum ſperem, quò me in Italia ire jubebis, ubi diu eorum gratia hæream? Neq; ego ſcholam ſcio, neq; aliis majorem eloquentiæ laudem tribui audio. Ac ſi jam Magiſtrum eloquentiæ quæram, profectò tu is eris, qui me ſimul maximarum rerum tractatione vel docendo vel ſolo exemplo tuo informaris.

maris. In Gallia enim ut Rhetores eſſe non negem, ita ſi eos viderim & ſemel iterumque audiverim, mihi ſatisfece-rint, credo. Sed de hac poſtea: de Ita-lia prius. In hac quia Bononiæ ſatis diu hæſi, ut ego judico, & tu mihi facilè fi-dem adhibebis: volebam me hinc aliò movere, ubi vel πολιτικώτερος fierem. Egi itaque cum mercatore, ut ad proxi-mas Principis literas mihi, ubicunque eſſet, ſumtus procuraret: quod ut ægrè ſe poſſe præ ſe ferebat, ita voluntati Illu-ſtriſſimi Principis mihique urgenti faci-lè ſatisfecit. Quare, re apud me bene deliberatâ, conſtitui poſt Idus Dec. Flo-rentiam ire: ubi vivit vir de literis no-ſtris optimè meritus Petrus Victorius, cui qui ibi ſunt Germani [ſunt tantum-modo tres] eximiam ſapientiæ laudem tribuunt. Quod & mihi perſuadent facilè, cum animadverterim, ipſos quo-que Magiſtri exemplo ſummâ eſſe virtu-te & ſapientiâ. Et haud ſcio, an Ger-manos, qui alibi vivunt, hiſce velim præ-ponere: ita ſunt literis ab omni parte expolitiſſimi, & ea re humanitate præ cæ-teris ſingulari. Ac fuit ea reſp. Florenti-na,

na, cujus hiſtoria, quam hic quoque attigi, non erit mihi planè nullo uſui: videbo etiam rectius, quæ hodie ſit gubernatio. Ajunt enim hunc Medicen eſſe πολιτικώτατον. Ad Febr. Cal. cum Camerario filio Romam ibo & Neapolin. Quod ſi expreſsè non habeo nunc in mandatis, tamen, cum non vetueritis, hoc, quod nunc ago, non improbabitis, credo, præſertim cum, ſi procraſtiner, majore deinde cum difficultate & jactura temporis eſſet agendum. Scire autem vos volui omnia, quæ facerem, & cur mihi facienda putarem: ut, cognitis mearum rerum rationibus, impenſarum nihil vel profusè vel temerè facere intelligeretis. Adeſt præterea frater meus, qui ſi quid præterea vel de aliis rebus, vel de me requires plenius, commemoret rectiſſimè. Eum verò rogavi, ut meo nomine ad vos proficiſceretur, ea præcipuè de cauſa, ut cum tu has literas legiſſes, ipſumque præterea audiſſes, quid velletis me ſequi diceres, ipſeque ad me tuam orationem & Principis mandatum quamprimum perſcriberet. Ipſum te rogarem, ut id faceres; ſed ſcio, quibus

negotiis

negotiis tu quotidie diſtentus vivas, ut
facilè, quæ vellem, tibi excidat, nec ſatis
ad ſcribendum ſit otii, quanquam pro-
ximè ita ſcripſiſti ad me prolixè & aman-
ter, ut filio te aliquando neque copioſius
neque benevolentius ſcripturum arbi-
trer. Itaque & hoc nomine tibi debeo
omnia, quod nunquam negabo, pleno
ore paſſim prædicabo, dum memor ipſe
mei, dum ſpiritus hos reget artus. Jam
ſi per benevolentiæ abundantiam ad me
omninò ſcribes, breviter id facies, jube-
biſque quod voles: aut, ſi quid ad me ut
exares, negocia publica non ferunt, quo-
rum ego magnitudinem tibi incumben-
tem metuo, fratri explica de iis rebus,
quarum jam meminero, quid mihi ſit
faciendum. Seſquiannus jam tempo-
ris meo ſtudio deſtinati præteriit: reſtet
alterum ſpatium, prout voletis. Non
cupio, ut hoc me in Italia opprimat, mi-
hique fruſtrà elabatur: ejus initium cer-
tè, utcunque ſtatueritis, deprehendet:
vix enim quod deſidero, à te reſponſum
habebo menſe Martio, quod primùm
Febr. hæc lecturus ſis. Citiùs verò
ſeſquianno quod cupitis me conſecutu-
rum

rum quodammodo ſpero: ſed tuum erit conſilium, velisne me ad vos hoc LXII. an LXIII. anno redire. Si voles [id eſt, ſi Illuſtriſ. Principem hoc velle intelliges] hoc anno iſtic ero: ſic & fient ſumtus minores, & tamen vel illa, quæ venor, vel illorum principia ero conſecutus, niſi quod fortaſſe Gallicè minus callebo. Nam ſi in annum LXIII. abero, fortè & Gallicam mediocriter ſciam & nonnihil intelligam Hiſpanicè: ſic enim utramque linguam deguſtavi jam, ut hoc mihi polliceri non dubitem: ſed ego & hoc velim, & illud ex cauſis, quas initio commemoravi, non abnuo. Sed utrum tempus mihi dabitis, non erit ex uſu meorum ſtudiorum, ut vel hic vel alibi in Italia vel uſpiam in Gallia multos menſes commorer: nec credo te judicio hac in re à me diffidere, ac niſi graviores te rationes moveant, ne à me diffideas rogo. Rogo & alterum, ut, ſi me meis rebus rectè proſpicere putetis, quibus itineribus commodum eſſe videam, proficiſcar, quibus locis, quamdiu velim, mihi liberum relinquatur. Credite enim mihi,

Tt non

non meo tantum, verum etiam ſapien-
tum conſiliis hic utar. Impetrabo, opi-
nor, hoc facile: ſed nodus ille eſt du-
riſſimus. Hoc pacto, ego me ad Politi-
cen rectè induci putarem, pervagans pe-
regrinas regiones, non quemadmodum
οἱ πολλοὶ, ſed quo conſilio id fecit Solon,
quo Romani Græciam viſerunt. Sed
quid tergiverſando nodum celo? Quid
enim, quod neceſſitas, quod veſtrum
judicium, quod Principis noſtri honor
poſtulare videtur, reticeam? Viatico me
inſtructum eſſe oportet, quod toto tem-
pore mihi ſufficiat. Cum enim non
conſiſtam annum vel diutius in uno lo-
co, quî ad me pecunia perſcribi poteſt?
Hoc ſolum ſi habebo, cetera, adjuvante
Deo, per me mihi conſtabunt. Sit ne
autem hoc à mercatore Bononienſi mi-
hi petendum, definite: vel quodcunq;
voletis, facite. Hæc tamen via meis
ſtudiis commoda viſa mihi eſt: quam ſi
non ſequar, reliqua ferè omnia vel planè
omnia minoribus ſumtibus iſtis conſe-
quar, ut dixi. Etſi autem hac mea ſen-
tentia mihi ipſi placeo, tamen in judicio
acquieſcam tuo, quem me plus videre
non

non dubitem, cum & eruditione ſis divi-
na & ætate major, & uſu rerum maxi-
mus. Exemplum mei conſilii iter hoc
Romanum primum eſt: ſi probabitis,
deinde in Patavina ſchola ero ad men-
ſem, aliquanto plus Venetiis: illa me
de literis, hæ de rebus politicis erudient.
Proximo itinere totam Lombardiam
cognoſcerem, hoc eſt, Mediolanum &
Genuam. Sed quid de Gallia & cæte-
ris, cum mihi de veſtra voluntate non-
dum conſtet? Verum etſi conſtet, (ut
arbitror) tamen commoda quædam mi-
hi etiam ſequenda erunt, quæ, ante-
quam me in viam dem, omnia nequeo
præmeditari. Ignoſce mihi, MYLI
CLARISSIME, qui te hiſce meis nugis
obruam, quas tamen ſi ocioſus leges, aut
amabis, aut ridebis certè, atque uno nu-
tu, quæ mihi benignè annues, quæ futura
mihi uſui ſtatues, comprobabis, idque
facies avidius, cum quod tibi ſim cariſſi-
mus, tum quod tui honoris interſit, plu-
rimum me eſſe vel eum, quem me futu-
rum Illuſtriſſimo Principi recepiſti, vel
etiam majorem, vel ſi utrumque nos fru-
ſtrabitur, propè tuam mei commenda-

tionem

non dubitem, cum & eruditione ſis divina & ætate major, & uſu rerum maximus. Exemplum mei conſilii iter hoc Romanum primum eſt: ſi probabitis, deinde in Patavina ſchola ero ad menſem, aliquanto plus Venetiis: illa me de literis, hæ de rebus politicis erudient. Proximo itinere totam Lombardiam cognoſcerem, hoc eſt, Mediolanum & Genuam. Sed quid de Gallia & cæteris, cum mihi de veſtra voluntate nondum conſtet? Verum etſi conſtet, (ut arbitror) tamen commoda quædam mihi etiam ſequenda erunt, quæ, antequam me in viam dem, omnia nequeo præmeditari. Ignoſce mihi, MYLI CLARISSIME, qui te hiſce meis nugis obruam, quas tamen ſi ocioſus leges, aut amabis, aut ridebis certè, atque uno nutu, quo mihi benignè annues, quæ futura mihi uſui ſtatues, comprobabis, idque facies avidius, cum quod tibi ſim cariſſimus, tum quod tui honoris interſit, plurimum me eſſe vel eum, quem me futurum Illuſtriſſimo Principi recepiſti, vel etiam majorem, vel ſi utrumque nos fruſtrabitur, propè tuam mei commenda-

 tionem

tionem cum laude conſiſtere. Facie-
mus etiam ægre barbariei , ſapientiam
inquirendo & adducendo, tu me juvan-
do, ego , quantam poteſt mens mea re-
rum cognitionem capere, laborando.
Perſvaſi mihi jam te cum voluptate me-
cum colloqui, ut cum iſtic eſſem, quoti-
die ſolebas : itaque audi etiam alterum.
Sæpè in meis ad te literis memini , quæ
hic ταῖς μούσαις comparari poſſent, quæ
item in Gallia , quod ſcirem hoc genere
Illuſtriſ. Principem delectari. Quid enim
de te dicam , qui totus Muſis natus eſt?
Non eſt mihi reſponſum, quod expecta-
bam: nam & quo genere plurimum cape-
remini , & quantum eſſet in libros im-
pendendum , cognoſcere volebam. Tu
tantum in literis Principis, ut mitterem
Dionis librum de regno , & , ſi quid eſſet
editum à Manutio, adſcripſeras : in tuis
generatim jubebas, ut quid librorũ mit-
terem. Hoc in genere quod potui , præ-
ſtiti. Dionis enim ille liber non venit: &
Manutii paucos qui aderant, coëmi, quos
per eorum feſtinationem , qui huc erant
miſſi , compingendos curare non licuit.
Gladium itidem, quem mihi, qui rogati à
me

me emebant & probabant, miſi. Hoc ſi
tibi ſatisfactum eſt, gaudeo : ſin vis me-
liorem , & hoc & qualem velis , ſcribe.
Invenietur Mediolani optimus. Quod
ad libros attinet , dedi negocium fratri ,
& pecuniam ad emendum Dionem , i-
temque alios præſertim Manutii, quos ſe
ad vos ferre poſſe conſideret. In reliquis
ſunt Ethica Ariſtotelis à Lambino ele-
ganter verſa , qua verſione vobis nihil
erit gratius, præſertim Illuſtriſſimo Prin-
cipi , cum ea tu non egeas. Cum verò
neque ſic vobis ſatisfecero , ipſi Romæ
mercabor, quæ videbuntur. Rogo au-
tem, ut certior ſiam , quouſque mihi in
hac re ſit progrediendum : ſunt in Italia
ſcriptores Græci, qui alibi non veneunt :
ſunt Venetiis Latini expreſſi typis ele-
gantiſſimis : ſed cogito , ut poſſim &
quantum debeam. Me etiam valde ob-
lectant Italici libri : Itali certè mirum in
modum hanc ex barbaris initiis proge-
nitam linguam excoluerunt. Taceo
horum poëtas , oratores , fabula-
tores, ſcriptores artium liberalium, item
architectonices , muſices , interpretes

me emebant & probabant, miſi. Hoc ſi tibi ſatisfactum eſt, gaudeo: ſin vis meliorem, & hoc & qualem velis, ſcribe. Invenietur Mediolani optimus. Quod ad libros attinet, dedi negocium fratri, & pecuniam ad emendum Dionem, itemque alios præſertim Manutii, quos ſe ad vos ferre poſſe confideret. In reliquis ſunt Ethica Ariſtotelis à Lambino eleganter verſa, qua verſione vobis nihil erit gratius, præſertim Illuſtriſſimo Principi, cum ea tu non egeas. Cum verò neque ſic vobis ſatisfecero, ipſi Romæ mercabor, quæ videbuntur. Rogo autem, ut certior fiam, quouſque mihi in hac re ſit progrediendum: ſunt in Italia ſcriptores Græci, qui alibi non veneunt: ſunt Venetiis Latini expreſſi typis elegantiſſimis: ſed cogito, ut poſſim & quantum debeam. Me etiam valde oblectant Italici libri: Itali certè mirum in modum hanc ex barbaris initiis progenitam linguam excoluerunt. Taceo horum poëtas, oratores, fabulatores, ſcriptores artium liberalium, item architectonices, muſices, interpretes

Latinorum Græcorumque autorum: hiſtoricos, qui & elegantiſſimè & ſapientiſſimè hac lingua ſcripſerunt, præterire omnes nequeo, nec tamen eorum mentionem facere, ſi ad eundem modum Latinè extarent. Recèns Florentiæ edita eſt Guicciardini hiſtoria admodum laudata, refertiſſima conſiliis: hac ſua tēpora proſequitur à Jovio exorſus, verùm hoc habetur verior, in aliquibus, quæ iſte vix attigiſſet, etiam plenior. Villanus ſui temporis hiſtoriam item plenè perſecutus eſt ab anno M. CCC. XXX. VIII. ad M. CCC. XLVIII. Corius Mediolanenſem ſcripſit: Pandolfus Neapolitànam: Genuenſem Auguſtinus Juſtinianus, Nebienſis Epiſcopus: Florentinam Maciavella: Turcicam Sanſoninus; Bononienſem Leander, &c. Atque hic etiam libro utiliſſimo totam Italiam Geographicè & hiſtoricè ſimul exornavit. Eſt itaque vel horum tantum nomine operæ pretium Italicè intelligere. Quam verò lubens hos ſcriptores habeam, ut me iſtic etiam erudiant? Atque unum præterea: Magna mihi eſt familiaritas cum Camerario filio,

lio, juvene cum literis humanioribus expolitiſſimo, tum eruditiſſimo medicinæ: Is cum ante me hic verſatus, & vixerit Patavii, & ſæpius venerit Venetias, & familiariter utatur Græcis & Venetis, commodè, qui eſſent libri Grȩci, Venetiis potuit perquirere: ac ſunt ſanè utiliſſimi plerique, quorum aliqui ne edentur quidem. Nonnihil ad deſcribendum impetrare poſsimus pari precio: hic ſive, tu ſive Illuſtriſsimus Princeps, aliquid impendet, & mihi & tibi, ſi quid tale conficiam, naſcetur. Et quia in ſcriptorum librorum mentionem venio, vidi hic quoque pulcherrimos, licet paucos, quorum nonnulli editi non ſunt: Eſt ἥρων περὶ πνευματικῶν, id eſt, de organis, quæ vi ventorum regantur: eſt hiſtoricus Græcus (magnum volumen & egregium) ὁ συγγράψας τοὺς βασιλεῖς ἀκαθολικούς. Romæ infiniti. Atque ea de cauſa advocatus eſt à Pontifice Manutius, & præfectus Bibliothecæ & Typographiæ Pontificiæ: ac futurum eſt, ut quædam prodeant ſcripta veterum. Ipſe Manutius ſcripſit in epiſtolam Fam. Cic. accuratas explicationes, qui liber

adhuc ſub prælo : ubi exiit, exemplum ſtatim habebis. Nova alia item reverſus Bononiam. Vale, & fac, ut mihi de mandato Principis & de tua in his omnibus voluntate per fratrem quamprimum conſtet. Bononiæ anno M. D. LXI. Idibus Decembr.

MATTHIÆ CASELIO Patri cariſſimo.

Gottingam.

Epistol. VI.

SEmper ajebas, totam noſtram vitam non humanis conſiliis, ſed divinitus gubernari. Id verò hactenus accidit : nec fiet de nobis aliter. Etſi autem hiſce viginti annis, quos ipſe bene totos recordor, penè nihil nobis fuit calamitoſius, ſi ad fortunæ bona reſpicias, tamen quid fuit nobis felicius, quibus & cœleſtia bona ubertim impartiverit Deus, & impartite abundè quoq; fortu-

fortunæ bona cœperit? Fortunæ verò bona ea quæ fluxa non ſunt, neque caduca, ſed hominibus ſanis ſola perfecta bona exiſtimata ſunt. Neque enim vel virtus vel ſapientia cum opibus aut etiam regnis conferri debet. Quæ ſuperiora & ipſe quotidie oculis animi intueris, & ipſe ea aliquot meis epiſtolis tibi protuli.** Etiam ſum̃um mihi eſt, parentib9 me eſſe iis genitum, qui, cum non obſcuro eſſent genere neque abjecto, nos ſui ſimiles procrearunt. Ut enim vos pietate & aliis animi donis præſtatis, ita certatim filii enituntur. Ipſe qui maximus inter eos natu ſum, exemplo meo fratribus præeo: ſtudeo & virtuti & ſapientiæ, quibus humano generi meo loco proſum, quantum quidem per humanæ naturę fragilitatem mihi licet. CHRISTOPHORUS noſtræ ſpei ſatisfacit, eamq; ſi, ut ſpero, patronum liberalem nanciſcetur, etiam ſuperabit. SAMUEL ætate prę matura, vel rectè potius matura, egregium de ſe & virtutis & eruditionis ſpecimen edit. DANIELIS progreſſus mihi incogniti ſunt, quod ad modum; tamen bene de ipſo ſpero, & eum jam ex-

 hortor

hortor diligenter epiſtola quadam, ut & noſtrum exemplum ſequatur, & ſatisfaciat voluntati parentum. Ipſe verò cum cæteris duobus tum minimo natu mea ope adero. Utinam verò eam diem videatis, ut & vobis gratias pro viribus referam, & nos matura ætate florere, hoc eſt, hominum uſui natos eſſe, conſpiciatis! Ac fiet certè; nec fruſtra ſe & à vobis & à nobis in re facili orari ſinet Deus. Atque jam appropinquat id tempus pręſertim meum, ut ante etiam vos docui. Quod ſi in me fuiſſet poſitum, jam iſtic eſſem, etiam, ſi quædam mihi, quæ vellem, quæque ad me ornandum & meam, hoc eſt, noſtram felicitatem ſpectare videntur, ex parte negligenda fuiſſent. Sed [teſtor Deum!] æquali ardore ad virtutem & ſapientiam contendo, quanto ego vobis ſolatio & adjumento eſſe deſidero. Quid, (conquerimini,) moraris? Quid nos retines? Equidem hic retineor maximis difficultatibus; primum iis rebus non ſum inſtructus, quibus iſtuc proficiſcens indigeam, ſed forte acquiram etiam ægerrimè illos ſumptus. Mandatum Principis expecto; quo inſcio, neque

que debeo, neque poſſum id, quod volo præſtare. Scripſeram autem eo nomine ſexcentas ad Mylium epiſtolas; qui cum graviſſimis fuiſſet negotiis diſtrictus, ne verbum quidem mihi ad eam partem reſpondet: mitti mihi tantum pecuniæ procuravit, cum antea hic eguiſſem turpiſſimè, non ſine meo ſummo dolore, qua pecunia æs alienum diſſolverem, ut nihil ſupereſſet. Hic mercatori in mandatis datum eſt, ut neceſſaria mihi ſuppeditet, quod quidem faciet, etſi gravatim ad proximas Principis mei literas. Cæterum ut meæ res certo loco eſſent, ſcripſi ad Principem, meumq; conſilium ita ipſi expoſui, ut, volente Chriſto, anno LXII. ad vos certo me conſtituerim venturum. Aut enim toto abſoluto curſu, hoc eſt, peragratâ Italiâ & Galliâ, ſi Principi placebit, & ſi fieri poterit, me vobis ſub futuram hyemen ſiſtam: Aut ſi neque hoc mandaverit Princeps, ego pervagatus Italiam æſtate iſtic ero, etiam Megapolitanis inſciis, & ſi quid vobis re vel conſiliis præſtare potero, faciam, proſpiciam item fratribus, ut cœptum ſtudiorum curriculum de

mea

mea ſententia feliciter continuent, quo facto unà cum Chriſtophoro ad noſtras Venlium contendam, eos inviſam: notitiâque inter nos & obortâ & confirmatâ per inferiorem Germaniam in Galliam ibo, ibique ero anno LXIII. atque eodem in Germaniam meum munus, quodcunque ſummus Moderator meis impoſuerit humeris, ſubibo: vitamq;, ut debeo, Deo & hominum utilitati magno animo, relictis & repudiatis omnibus, conſecrabo penitus. Hoc meum inſtitutum & vos & Deus omnesque ſimul approbabunt boni, utroque vero conſilio vobis, ut ſpero, ſatisfaciam, primò quidem perfectius, quo certè libentius utar, ſi potero. At ſi hoc non ſuccedet, neque vos ſecundum improbabitis. Dum verò abeſt Chriſtophorus apud vos & in Megapoli, & quid velit Princeps, mihi perquiret, partem potiorem itineris mei abſolvam: quod confectum (eſt autem tutiſſimum) plurimum mihi apud vulgus admirationis, apud illuſtres commendationis conciliabit: Me enim de rebus graviſſimis cognitione viſuque dignis erudiet. Non eſt nihili

faci-

faciendum, quod hîc aliquamdiu fuit Chriſtophorus, quod item Venetiis, mihi majori ornamento erit non tantum vidiſſe Romam & Neapolin, verum etiam utriuſque politiam cognoviſſe & perſcrutatum eſſe diligentiùs. Hoc menſe ero Florentiæ, Cal. Febr. Florentiâ Romam & Neapolin proficiſcar: & quamprimum deinde me iterum recipiam Bononiam: quò cum venero, legam & tuas & fratris & Megapolitanas literas, ex quibus cum veſtras res omnes, tum, quid mihi ſit agendum, ſciam. Non requiratis, ut ſcribam prolixius, prçſertim cum de mea voluntate & conſilio vobis poſſit rectiſſimè teſtari Chriſtophorus: item quid hic agatur, quomodo vivatur, qui ſint mores, quæ ſtudia, quæ nova, copioſiſſimè narrare. Valete, & Chriſtiana fortitudine adverſa tolerate, & quæ nobis proſpera largitur Deus, grata mente accipite. Quod cum faciemus, tantis beneficiis etiam porrò nos cumulabit, ut magnitudinem eorum ipſi capere non poſſimus, faterique cogamur, veriſſimum

id

id ſacrum eſſe dictum: *Mirificè ducit Deus Sanctos ſuos.* Iterum atque iterum valete. Bononiæ anno LXI. poſtridie Id. Decembr.

DANIELI CASELIO FRATRI.

Roſtochium.

EPISTOLA VII.

IN tempore ad fratrem veni. Jam enim iterum, unde vix redierat, iter parabat, & nunc ipſum ingreſſus eſt. Reliqua coram audies. Heri huc veni ante tempus, ut video. Neque dum enim adeſt Schoſſerus, quem hodie hic & cras exſpectabo. Si Hubnerus erit Cechelini, ad quem nunc ſcripſi, forſitan cras unà erimus. Vides, me Nonis primùm, aut etiam poſtridie Non. regreſſurum. Declinabo autem ad Othonem Hanium. Sic vobis ad VII. VIve Idus primum adero. Sed adero certè, niſi multum impediar, quod non credo futu-

futurum. Jam ſunt, credo, Naumburgenſes nondinæ: neque igitur veniet tam citò auriga Vitebergenſis, neque Samuel. Domeſtica cura accuratè, ut omnia rectè habeant, & Victori ſatisfiat, & puer ſe in ſcribendo exerceat. Vale frater cariſſime. III. Non. Quintil. clɔ Iɔ LXIII.

ANDREÆ MYLIO Duc. Megap. Conſil.

EPISTOLA VIII.

BReviter proximè ad te ſcripſi. Nunc ſum brevior. Etſi enim eo loco res meæ ſunt, ut accuratâ prolixâque epiſtolâ potius opus eſſe videatur: tamen tuus in me amor, qui te mei, ſive iſtic ſim, ſive à te abſim, obliviſci non patitur, facit, ut, ſi in rogando nimius ſim, me tibi diffidere videri exiſtimem. Quod autem meæ in te eſt obſervantiæ, te tuamque familiam plurimum ſaluto. Roſtoch. IX. Cal. Sextil. clɔ Iɔ LXIII.

CHRI.

CHRISTOPHORO CASELIO FRATRI.

Sverinum.

EPISTOLA IX.

GEorgius tuus etiamnum hic eſt. Eum tenuit neſcio quid, & nuptię Smerlianæ. Tu eum iſtic monebis, ut quamprimum domum ſcribat, me Patri ſuo, cujus opera in procurandis rebus Italicis crebrò me uti non ignoras, commendet, quod quidem mihi jam pridem promiſit: ſed tamen monendus eſt. Cave ne ullo pacto iterum implicari te patiaris. Quod ego te non temerè moneo, providebo tibi interea, ut ad literas ad unum alterumve annum redeas. Quod niſi feceris, ſervire & quidem non tua ſponte oportet. Quid Samuel mihi reſponſi ab Illuſtriſſimo Principe attulerit, credo, cognoviſti: donari mihi quinquaginta Joachimicos, eosque ſtatim vel per te vel te procurante mihi huc transmiſſum iri. Monebis ea de re Rotromundium: acce-

acceptosque vel ipſe adferes, vel cum Tunichæo certove alio homine, morâ omni ſublatâ, mittes. Ecquid fit de itinere Livonienſi? nihil ut arbitror. Tu Pfeiſtero in Poloniam ablegato adjungeris. Sed antequam iter ſuſcipias, ſcribes ad me. Nec deerit, qui literas has perferat. Vale. Roſtochio VII. Cal. Octobr. 1564.

EIDEM.

EPISTOLA X.

VEhementer me commoviſti re illa parva quidem, ſed tamen te minimè digna. Per vim retinuiſti, repoſcente Samuele, ſaccum illum Joan. Jacobi. Et hic profectò præter modum mihi ſtomachatur. An non ſatis erat mihi miſeriarum, niſi tu eas talibus nugis cumulares? Igitur eum mitte ſine mora, niſi vis me in lites & jacturam pecuniæ minimè fraterne intricare. Summam item illam ſi accipies, integram mihi mitti volo, ne minimo diminutam: niſi fortaſſe hoc rectè putas fieri, ut ego ab omnibus deridear, & ab

iis quoque, à quibus minimè debebam. Novi, quid poſſis prætendere. Æs tuum à Principe tibi poſcito, cujus gratia cum tuam vitam in diſcrimen etiam conjicias, æquiſſimus tibi certè & eſſe debet & erit Dominus. Vale, nec mihi pro vobis omnibus ſemper laboranti & curas ſuſcipienti iraſcere, quod tibi in præſentia merito tuo ſubiraſcor. Reſcribe.

MATTHIÆ CASELIO Patri cariſſimo.

Göttingam.

Epistola XI.

ETſi & in alteris literis, quæ cognoſcere vos velle arbitror, perſecutus ſum omnia, & mihi cum à publico munere, tum à meis rebus nihil planè eſt otii, tamen impius mihi eſſe videar, niſi ſeorſim ad te quoq; ſcribam, quo & tu quoque plenius intelligas, & quantopere in noſtris rebus laborem, & quo loco meæ ſint. Velim verò me

me aut fortunatiorem eſſe, aut majoris fortunæ ſpem habere; idque non tam mea, quam veſtra fratrumque gratia. Verum his moribus vel non niſi tarde mihi ſperandum eſt. Fatum enim hoc meum eſt, ut quantum cæteri puerili quadam eruditione ad dignitates opesque adipiſcendas adjuventur: tantum mihi meæ literæ, de quibus nemo niſi doctiſſimus facile judicaverit, obeſſe videantur: præter enim quam quod me ita negligi patiuntur, faciunt, ut & malevoli me calumniis onerent, & invidia quantum poſſint, premant. Sed ego & illos & hanc ita ſatiabo, ut ſe ipſas conſumant & exedant. Utriſque verò quotidie & judicia ſanorum & perpetuum virtutis ſtudium oppono. Fortunæ verò aſperitatem patientia facilè placarem, ſi aut ſolus eſſem, aut ad magnos animi rectosque eos impetus non magnis etiam nervis opus eſſet. Alias verò oſtendi & in alienis quoque literis doceo; quæ ſpes ſit: hanc fovebo, & quidem eo modo, ut ſi ferax futura eſt, non tam ille me adjuviſſe, quam ego optimè de ipſo illo optimo adoleſcente meritus eſſe videar,

& à bonis etiam judicer. Sed hæc hactenus. Cum hoc tabellario expectamus à te vel breviſſimam epiſtolam. Hæc noctu ſcripſi. Vale, *Pater cariſſime cum cariſſima Matre*: vobisq; perſvadere, nos cum omnib9 virtutib9, *tum maximè pietati*, quam Vobis debemus, omnem daturos operam: neque citius quieturos, quam & Vobis haud dubia exempla probaverimus. Roſtoch. IV. Non. Octobr. 1564.

CONRADO HEIDENREICH.

Gottingam.

EPISTOLA XII.

PRo noſtra amicitia & tuas res ſcire cupio, & meas tibi notas facere debeo. Meę igitur hominis in literis viventis non ſplendidę ſunt, ſed mediocres: ita tamen, ut ad ea, quæ ſpernimus, magis accedant, quam ad altera, quæ optaverimus. Quid vos agatis, mihi cum hoc tabellario perſcribes. Ecquis verò nunc veſtræ ſcholæ præeſt? Ecqui civium filii aliquid de ſua virtute doctri-

doctrinaque polliceri videntur? Si qui ſunt tales, velim meo nomine ad ſtudia excites, & ipſorum mihi nomina perſcribas. Salutabis verò etiam à me amicos, *Gœbelium, Zachariam*, cui indicabis me ad ver, niſi ſingulare mihi impedimentum objiciatur, Göttingæ adfuturum, hactenus non potuiſſe, *Hencelium*, *Thomam Strumbergium*, & ſi qui ſunt alii, qui vel de me ſciſcitabuntur, vel noſtras Muſas non oderint. Familiam tuam ſaluta. Vale & reſcribe quam potes pleniſſimè. Si epiſtolam meam tibi gratam fuiſſe intellexero, copioſius ad te ſcribam. Roſtochio IV. Non. Octobr. 1564.

CHRISTOPH. SELIGER.

Göttingam.

EPISTOLA XIII.

VEllem ſuperiore anno ad me veniſſes: ſed mē J. D. bonæ ſpei puer, docuit, te brevi tempore mihi hic adfuturum. quod ſi in itinere es, expectatus advenis. Sin te fama de peſte hactenus deterruit, ipſe quoque autor ſum, ut hanc hyemem,

quocumque modo potes, domi te contineas. Id erit & mihi & tibi non incommodum. Etſi enim nequedum hic peſtis eſt, tamen tanto magis metuenda eſt, quanto nobis eſt vicinior; ex adverſo enim graſſatur in Dania; ex uno latere Lubecæ, quæ bidui itinere abeſt; ab altero in extrema Pomerania. Quod ſi etiam huc ſerpet & tu eris in periculo. Sed facies, ut tibi tuisque amicis videbitur, vel potius, ut res tuę ferent. Quod ſi domi conſiſtere decreveris, facies, me cum hoc tabellario de te tuisque ſtudiis certiorem, atque item ſignificabis, quando hic ſis futurus. Vale, & propinquos, quos noviſti, ex me fratribusque meis ſaluta. Roſtochio IV. Non. Octobr. 1564.

CHRISTOPHORO CASELIO FRATRI.

EPISTOLA XIV.

VOlebam ne ante diſcederes, quam nobiſcum prandiſſes: ſed tu te ma-

maluiſti ægritudine conficere. Mihi verò ipſam rem accuratius conſideranti videtur nihil metuendum. Nullius enim culpæ te reum agere poſſunt. * * Redeas ad me Roſtochium: tum deliberabimus, quid ſit conſilii capiendum. Alios quoque conſulam, & ante omnes Rotromundium, qui ex Boruſſia rediit. Sed tu quoque cogitationem ſuſcipe, & ſcribe ad me cum hoc homine, dum abes, ego Stargardium, tu Roſtochium ſcribes, ſi poterimus commodè. Ecce præteriit tuus Climactericus; cum hæc leges. Redeat igitur ad te animus, & fortuna melior accedat. Saluta familiam Baſſevitiam. * * Nihil mihi venit in mentem, quod ſcribam præterea. Tu ne te nimium excrucies, frater ſuaviſſime. Satis alioquin mali eſt. Vale. Svetino. Dominicâ Exaudi, 1568.

ANDREÆ MYLIO, Cancellario Megapolitano.

EPISTOLA XV.

HEri miris modis exhilararunt me tuæ litteræ: neque hæ tibi gra-

rioaes erunt, quas ſcio fore gratiſſimas, quam illæ mihi fuerunt: multis ſane nominibus, quæ quid attinet referre? vel hoc ſolo, quod à te veniebant; vel alio, quod erant ea de re, de qua cuperem maximè. In hoc agnoſco non tam incredibilem, quam perpetuam humanitatem tuam. Quæ enim in tua poteſtate poſita ſunt, ea nobis videris propemodum in univerſum permittere. Id ego ſic accipio, ut velim te de omni re, ut æquum eſt, conſtituere; quando imperium tuum ſequi debemus. Tamen ſi quæris, quid mihi videatur: à ſumma ſententię tuæ non diſſentio, *ut ſcilicet maturentur nuptiæ.* Quid enim malim, quam nos & his curis quamprimum expediri, & voti quamprimum compotes fieri? Quando igitur filia tua à te mihi deſponſa eſt, quid malimus jam? ſponſaliane an nuptias? ego ſanè non illa jam, ſed has expecto. Puto etiam eodem animo eſſe & vos & filiam. Neque videmur hac via tantum noſtro deſiderio, ſed etiam nomini conſulere. Volumus enim & velle debemus, ut intelligant homines, hæc rectè conſulta & perfecta eſſe. Sæpe mihi in mentem venit, quod in multas partes interpretor, illius Ἡσιόδειος· Μὴ γείτοσι

χάρματα γήμης: quod in opinionibus, quas tamen declinare omnes neque poſſumus, neque velle debemus, nonnullas autem etiam debemus, partim poſitum eſt, partim in re ipſa. In hac vos noſtramque conjunctionem non fallam, neque, ut ſpero, fallar. *Noſter enim amor, quantum poſſum animadvertere, inter filiam tuam & me,* (ut Lyrici verbis utar] *creſcit occulto velut arbor ævo*; & jam radices egit bene firmas. Dicam quod auguror, quod ego præſtabo; amiciſſimè nos & ſuaviſſimè victuros. Obſequetur enim ipſa mihi cum ſua ſponte, tum mea humanitate, in qua ſi mihi aliquid ſumam, non ſuperbè fecero, & intimo amore, ratione magis quam impetu ſuſcepto; quod facilè de me, quibus inſtitutis quaque ætate ſum, tibi perſvadebis. Tu, quod eſt officium patris, [hic enim ut illi natura, ſic mihi voluntate tua, meoq; , ut ſic loquar, delectu es] ſi diutius aberis, epiſtolâ; ſi ſtatim reverteris, ſermonibus tuis hoc ipſum docebis, confirmabisq; ipſius tenerum animū. Hujusmodi eſt enim & in omnes partes flexibilis, fœminarum. Non illa minorē ex communi concordia & felicitate voluptatem capiet, vos verò etiam fortè non majorem, ſed tamen parem. Te

dico omnesque tuos, quos tu meos eſſe vis, & certè mei ſunt. Jam verò, ut tui mei ſunt, meique tui perpetuò, quoniam in te ſolo, in prudentia auctoritateque tua poſitum eſt, effice quæſo: quicquid ego potero, faciam ſedulò. Suave erit nobis vivere. Liceat enim mihi nunc ſecundùm Epicurum loqui, quando pro fundamento, quod ipſe quoque faciebat, ipſum honeſtum ſtatuo. Sed accedo propius ad id, quod quæris. Ante Kl. Octobr. ut video, non poteſt. Quid ſi octiduo ab inchoata juridica? id eſt VIII. Id. Octobr. ſi rectè rationem ineo. Nos jam non exſpectamus, quid decernas: ſed te ipſum, hoc ut audiamus: neque enim dubito, quin brevi adfuturi ſitis, vel ſatis tamen maturè, ut maturè coram ex te audituri ſimus, quid jubeas. Tui, in quibus me non potes non numerare, vel, ut vis & dixi, mei valent bene & firmiter. De litteris meis Berlinum miſſis amo te: quem ſemper & amo & obſervo. Sverino IV. Id. Sept. M. D. LXXI.

EIDEM.

EPISTOL. XVI.

EGo jam duobus ulceribus, quorum unum ita graviter infeſtavit crus ſiniſtrum, ut aliquot dierum & noctium ſomnum prorſus mihi ademerit, duas ἑβδομάδας domi teneor. Præter chirurgum aliquoties ad me venit Brucæus, qui vel ſales adſpergeret, ut ſolet. Sed meliuſcule incipio nunc habere. In cæteris hæc ſeſſio περιπατητικῷ moleſta eſt. Mitto quæ nova his diebus domum meam perlata ſunt: niſi iſtuc per alios præmiſſa ſunt. Studium tamen probabis. & ſi viſa nondum ſunt, communicabis cum Dn. Marſcalko von der Lühe, cui ſalutem pl. Vale. Roſtoch. die XIX. Jan. 1580

JOANNI ULRICO CASELIO FILIO.

EPISTOLA XVII.

ADes igitur, FILI, cum æqualibus. Ad Cal. Majas vos exſpectamus. Dein-

Deinceps in hoc ſpacio, quod ingreſſus es, non puerili paſſu tibi, me ſpectante, procedendum erit. Non enim te ad curſum incito, ne aut repente defatigatus aut offendens alicubi, concidas. Satis mihi, ſatis ipſi rei feceris, ſi maturabis. quod mediocri diligentia, facili labore, ſuccera cum voluptate aſſequeris. Intelliges, quò & quàm benè Latinæ & Græcæ linguæ ſtudium poſueris, & deinceps ponas. Qui Latinè ſciunt, non nego, audire Muſas poterunt: qui etiam Græcè, intimos earum ſenſus accipient celeriùs. A Romano quidem illæ ſermone non abhorrent, quod invidia non laborant: quin quovis alio loquantur (quem enim ignorent magiſtræ ſapientiſſimæ) ſi animum advertere velimus: ſed Attico mirificè & præ ceteris unicè delectantur: neq; illo aliove ſic uti velint, ut non hujus plurimum admiſceant, quem nativum habent & expolierunt maximè. Proinde, ut in aliis omnibus, ita in hoc quoq; mihi morem geres, quod ut facile & minimum, ita neceſſarium eſt ad ſolidam eruditionem contendentibus. Sed de omni genere bonarum literarum me

poſthac

poſthac quotidiè audies: videro etiam, ut in unoquoque ducem idoneum habeas: ipſe tamen animum tuum fingam, & mores informabo paterna cura & diligentia. In hoc cùm primis mihi es confirmandus, ut tuum officium facias: quod curioſi turpiter negligunt. *Miſeri ſe ex animo ſuo dolent, res ſuas obliviſcuntur: in alios conjiciunt oculos, & de aliorum animis, moribus, vultu, verbis, actionibus, arbitratu ſuo cenſuram agunt, ſemper temerè, nec rarò ſuperbè, nullo bono fine.* Sed de hoc pervulgato ſanè, ſed perverſo tamen ſtudio & fuga perniciſsima fugiendo, audi & diſce Plutarchum, unum ex graviſſimis ſcriptoribus, cujus mentem ut aſſequamini, ego tibi & aliis præiero, nec addam pauca, quæ ad rem faciant, vosque acuant in odium tam deteſtabilis & pernicioſæ malitiæ, & in amorem diligentiæ cognoſcendi vosmetipſos & faciendi officii. Vale. Roſtochii Id. April, anno cIɔ Iɔ xIIC.

JOAN-

JOANNI CAROLO CASELIO FILIO.

EPISTOLA XVIII.

VEnit quidem mihi in mentem natali tuo conſilii mei. Sed tum ita, uti ſcis, afflictâ eram peneque deſperatâ valetudine, ut te vix uno verbo alloqui poſſem, nedum hortari, ut ſolebam. Nunc, ne tui meive oblitus videar, paucis tecum agam. Ita enim te geris, ut multis minime opus ſit. Namque & mores tuos probo, & ſtudia utriuſque generis, tum ea, quę animi gratia tractas, tum altera, quæ præcipua ſunt, quòd animum informent, & mentem erudiant. Te in illis multum quoque proficere, non equidem nolim, quod iis nec abuteris, nec abuſurus videris. In literis nihil novi tibi præſcribo: Tu modo eádem viâ perge, ſed ſi potes, celerius: *Nec tamen ita properaris, ut ex iis, quæ neceſſaria ſunt, quic-*

quam

quam negligas. De minutis & ſupervacaneis nihil urgeo. Pone verò tibi ante oculos non ſolum præcepta mea, ſed & exemplum fratris, quem, uti ſpero, maturè aſſequeris. Ille videbit, ut porrò veſtigia ſua tuis plantis premenda relinquat. In quo ita vos velim contendere, quemadmodum in cæteris omnibus convenire gaudeo. Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. x. Kal. Jan. cIɔ Iɔ xciii.

EIDEM.

EPISTOLA XIX.

SCribo ad te, FILI, potius de conſuetudine, quam quod ſit, de quo te monendum putem. Facis enim, quæ volo, & quâ volo diligentia facis. Nec puer negligebas, quæ te agere volebam; jam cum ætate, ut fit in bonis, & amor liberalis doctrinæ & ſtudium in te crevit. Nec igitur habeo, quod te nunc moneam, ſed, ut,

Quod facis, ut facias, teq; inſtare, rogem.

Tamen hoc addam; quando iter vitæ hu-

humanæ ingrederis, *vide ne plurium conſuetudine te implices*, quòd omnes commodo tuo colere non potes. *Quibus autem familiaris es bonis ſive ſatis bonis* (nec enim mali ſe ad te applicant, & tu eos ſedulò fugis) *da operam, ne & ipſis placeas in omnibus.* Fit enim, ut te vel a medio ſtudio avocent, quibus morem gerere rarò oportet, vel ad vinum trahant ſodales, quibus rariſſimè ſive nunquam potius. Alia porrò quàm in quibus ſtudiis hodie es, te colere non jubeo. Tu modo hæc perſequere, & conſilium meum operamque flagita, quoties vis. Semper opportunè acceſſeris. Unum fortè ſit, de quo ex me jam quæras; de eo tibi tantiſper haud moleſtus ero, dum id agis, quod agis hactenus: immò teipſum jubeo cogitare, quod vitæ genus tibi ſumas: ſic tamen, ut memineris conſilium priſci Sapientis, qui *optimum* jubet *deligere.* Vide etiam, ut naturæ tuæ idem ſit convenientiſſimum. Verum de hoc maturè deliberabimus. Malo enim te videre prius, *& purgato pectore & literis eruditum non vulgariter.* Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. Kal. Jan. cIɔ Iɔ xcIII.

JOANNI ULRICO CASELIO FILIO.

EPISTOLA XX.

NAtalis tuus iterum me monet, ut de more meo tecum etiam per literas loquar, quo magis, quid velim, memineris. Hactenus mihi ſatisfacis & probitate, & profectu: quod ex re tua eſſe, ipſe jam intelligis. Virtutem porrò cole & literas, nec alio, quam quo inſtituiſti, modo. Si putarem de aliqua re te commonefaciendum, aut excitandum, id facerem, etſi perbrevis epiſtola diligentiam tuam in omni genere ſtudiorum, quæ colis, acuere & facile poteſt, & omninò debet. Ego enitar, ut, quomodo & ab aliis tractentur literæ, hoc anno videas, nec ſumptui parcam in re tibi futura perutili, & penè neceſſaria. Cum etiam ea ſit ætas tua, ut, ad quod genus vitæ te à literis per eas conferas,

ſtatuendum brevi ſit, niſi hac mea mediocritate ipſe quoque contentus eſſe malis, ubi valetudinem magis confirmato, quid in unoquoque commodi incommodique tibi expectandum ſit, oratione mea perſcribam diligenter. Nec enim, quod multos patres vidi facere, tibi perſvadebo, ut eam vitam deligas, ad quam animo minus propendeas: per me optionem habes, ſive paulò poſt habebis. Nam quæ hodie tractas, ea te abjicere nolim, ſed proficere jubeo, quod nihil magis ex uſu tuo. Quod à patre proficiſci poſſet, minus deſideraſti hactenus, nec deinceps deſiderabis, non ſolum, quia tibi pater debeo, ſed etiam, quia tua in me probi filii idem meretur pietas. Vale. Helmæſtadio ex Acad. Jul. Kal. Jan. clↄ Iↄ XCIII.

JOANNI NEIWALD J.U.D. Decano Brunſv.

EPISTOLA XXI.

Filiam meam natu majorem, Virginem Margaritam Caſeliam deſpondi

di juveni eximia eruditione & ſingulari virtute prędito, Theodoro Adamio J.U.D. nato in Salinis Heroum prope Einbecam ad Lainum fluvium. Nuptiis diem diximus XII. Octobr. Quarum ſolemnitatem tua quoque, uxoris tuę liberorumque veſtrorum præſentia cohoneſtari pervelim: & rogo te magnoperè, ut in hac re pro animorum noſtrorum conjunctione te non difficilem præbeas. Quod te cumque velle contra intellexero, in eo experieris quoque ſtudium meum. Vale. Helmæſtadio ex Acad. Jul. Kal. Octobr. cIↄ Iↄ VC.

JOANNI CAROLO CASELIO FRATRI.

EPISTOLA XXII.

QUando facis ea, quæ volo, & quomodo volo, non opus eſt epiſtola, neque cohortatione nova. Quod tibi perpetuum eſt, perpetuum eſſe jubeo, ut quantum ingenio præſtas, tantum ſtudii in literis

ponas, quod quidem facis à puero; nec potes aut debes aliud, qui præter imperium ſeu voluntatem patris, habes & præeuntem fratrem. In eo multum eſt, niſi omnia eſſe arbitreris, ut hac pueritia ſolidas & profundas veræ vitæ & recti ſtudii radices agas, quod pauci mortalium maturè conſequantur. Quin beatos judicamus, qui in juventa à vitiis refugiunt, quod ad ea plerique natura feruntur vehementius. Places mihi in ſermone Muſis caro, & ſtudio μαθημάτων; in utroque velim te progredi. Sine his nunquam penetrabis interiores literas. Studia autem ſapientiæ felicius coles, ſi Græcè didiceris. Video quibuſdam ſecus videri: errant; id alias tibi oſtendam: nunc nihil, niſi hoc: qui negligunt, iis aditus ad principem Poëtarum, quem eloquentiæ & ſapientiæ fontem priſci perhibebant, in perpetuum interclufus eſt. Hunc tu puer leges, & deguſtare etiam nunc potes; ad quam rem Magiſtrum habes, & me præter eum: ſi per occupationes docere vos minimè potero, ut velim confirmare, & ducere & debeam & potero. Vale. Helmſt. in Acad. Jul. Kal. Jan. clɔ lɔ xciii.

CON-

CONSULIBUS & SENATORIBUS Civitatis Göttingenſis.

EPISTOLA XXIII.

MUlta ſunt adeò, quæ civitates mirificè commendant, earumque adminiſtratoribus veram cum primis laudem pariunt, à me pridem diligenter onſiderata: à quorum tamen cum plura ſint, recenſione excludit me loci anguſtia. Nihil enim malim: ſic enim laudes patriæ ſive veſtras & majorum commodius perſequar: & adſpergam ſimilia, quæ abs re non eſſe docti prudentesque viri exiſtiment. Sed quia ex hoc argumento, mihi ad meditandum & perſcribendum, vobis itemq; uti confido, aliis ad cognoſcendum grata, oratio facilè naſcatur, icçirco potius, ut me intra metam epiſtolæ teneam, non niſi de una re ad vos ſermonem inſtituam. Ex quo conſilio ſive facto laudabo avos veſtros: intelligetis ſimul, quantam

laudem illis imitandis ipſi conſequami-ni, mihique conſecuti videamini. Nam relinquam etiam, quæ ulteriora ſunt. Illis autem ſingulari curæ fuit educatio pueritiæ ad virtutem & pietatem in bonis litteris, ab annis inde circiter octoginta, ſub cœptam emendationem in Religione. Tum teneræ ætatis primam curam demandaverant patri meo, *Matthia Caſelio*, quo tempore populum docebat *Joannes Sutelius*, quem ego pòſt adoleſcentulus docentem ſæpè audivi, & cognovi *virum doctum, diſertum & moderatum, alienum ab omnibus turbulentis conſiliis*, uti hac extrema ætate mea multò magis judico. Intelligo enim, quod omnes maturè intelligere & ſequi fas ſanctumque erat: quantum omnium, qui quocunque loco præſunt, animi moderatio in quacunque parte reip. conferat: nec minus ad cultum Numinis, & prorſus requiratur ad vitæ ſanctimoniam. De Patre autem meo referam, quæ mea in ipſum pietas jubet, mihique licet per modeſtiam. Etenim neque de meis, neq; de me quidquam arrogantius ſentire videri velim: qui alios etiam laudibus cu-

cumulare nunquam dubitaverim. Erat autem Pater meus & probus vir, & obſervans officii, & ut illud ſeculum ſinebat, non ineruditus: ut qui ex diſciplina *Alexandri Hegii*, hujusque æqualium, qui primam ſementem elegantiorum litterarum in illa parte Germaniæ fecerant, nonnihil & ipſe accepiſſet. Adhibuiſſe autem ſingularem diligentiam in erudienda juventute res ipſa docuit, *cum ex illa primum oriente adeoque prima ſchola* prodirent, qui in Academiis feliciter doctrinæ ſtudia perſequerentur, & ornati teſtimonio publico patriæ ex intervallo ornamento ipſi quoque fuiſſent. Ex iis quare unum nominem, cauſam intelligetis ſtatim. Poſt bellum Germanicum eidem ludo litterario, re ſcholaſticâ adhuc magis conſtitutâ, præerat Matthias Heiſo, bonarum artium Magiſter, idem meus quoque præceptor, quo tempore major erat diſcentium frequentia. Proficiebamus pro ingeniis alii magis aliis; ſemperque ex eo tempore civium filii alii aliorum exemplo coluerunt litteras, quas patres veſtri etiam liberalius fovere cœperant. Eſt autem Matthiæ

fratris Andreæ filius Gabriel Heiſo, quem ego do operam, non ut commendem, ſed notiorem vobis eſſe cupio. Quibus enim de dotibus ingenii innotuerit, ab iis eum diligi neceſſe eſt. Sanè ut juvenis probitatem, ingenium & ſtudia cognovi, benevolentia ipſum ſingulari complecti cœpi. A qua probum & litteris deditum excludo neminem; adſciſco in eam populares, ut ſolent boni. Docet namque hoc nos natura, ut peculiari affectu proſequamur ex iiſdem majoribus procreatos, & ſub eodem cœlo natos. Ipſe autem à puero acceptis rudimentis perneceſſariis, neque proximè ſequentibus neglectis, ſine quibus magnarum rerum cognitionem alii aut fruſtrà aut infeliciter affectant: & ſatis bono profectu, ad difficillimam ſed utiliſſimam generi mortalium ſcientiam animum adjecit, quæ cuſtodit vitam & prorogat. In hoc Hippocrateo campo quemadmodum currat, indicio eſt difficilis diſputatio, quam patriæ dedicat, omnia præterea vobis, quæ præſtare unquam valeat, ſtudia prolixè pollicens. *Quod ejuſmodi ingenia amatis, quod filiis veſtris doctos & fideles educatores alitis*, his nominibus vos merito
veſtro

veſtro colo: teneram autem ætatem re- ctè iſtic magnaque cura erudiri gaudeo. Namq; ita nobis relatum eſt, cui hoc negotium hodie demandaſtis, facere omnia ordine, & videre, ne quid à quoquam negligatur, aut ineruditè novatorum in morem, qui non ad veritatem, ſed ad opinionem omnia referunt, ſuſcipiatur. *Primùm eſſe rationem habendam honeſtatis morum & cultus Numinis, aſſeveramus omnes: ſequitur, quod eſt litteras docentium proprium munus, ut utramque linguam ſedulò doceant ingenioſiſſimos quosque: rudimentis perceptis ad lectionem veterum ſtatim adſvefaciant, in ſcribendo eos potiſſimum exerceant, qui ad litteras à natura quoque facti appareant: Diſputationes & Declamationes vel relinquant Academiis, vel in Gymnaſiis ante tempus pueris non demandent: quod adoleſcentuli, hoc pacto inflati opinione doctrinæ, ne umbram quidem deinceps ſcientiæ adipiſcantur.* Quorum eſt ea ætas & ingenium, eos neque falſis novatorum dicendi diſſerendique præceptis, aliquando dediſcendis, ſi rectè malint ſapere, imbuere oportet, neque aliis ineptis & futilibus, quibus chartę completæ circumferuntur. Sed hæc à me non uno loco explicata ſunt diligenter & diſertè: quod cuiquam contradicendi ſtudio non feci, etſi rectè & rationibus refutantur, & auctorita-

te objurgantur, præſertim cum petulanti verboſitate freti, opiniones tueri non deſinant. Verum hoc vobis, *Ampliſſimi Viri, qui hodie in Senatu, quàm ullo antè ſeculo, & doctrina legum & liberalibus aliis diſciplinis exculti plures eſtis*, porrò curæ erit, de quo loco non dicam pluribus. Etenim & vos tenetis, quod poſt Philoſophos quoque cecinit Callimachus:

Αἱ δὲ κέμαι θυόεντα πέδω λείβοισιν ἔλαια,
Οὐ λίπος Ἀπόλλωνος ἀποστάζουσιν ἔθαιραι,
Ἀλλ' αὐτὴν πανάκειαν. Ἐν ἄστει δ' ᾧκεν ἐκεῖναι
πρῶκες ἔραζ' ἐπέσωσιν, ἀκήρια πάντ' ἐγένοντο.

Facit autem ad rem admodum, quod honeſtæ mercedes deſtinantur Magiſtris, quod confertur aliquid in ingenia beneficii, quod qui in curſu ſunt, amantur & foventur, præſertim ſi qui diſciplinas & difficiliores, & à pleriſque neglectas ſcientiæ amore & publicæ ſalutis ſtudio cum exigua ſpe privatæ utilitatis, longo tempore & magno labore excolunt. Sed, ut modò ajebam, non opus eſt vos de iis moneri, quæ non minus intelligitis, & ſingulari cura facitis. Accedit, quod ſuper educatione cum uno alterove veſtrum pridem vel coram egi, vel per litteras: neque

neque deerit hujus rei occaſio, ſi vobis ita aliquando videbitur. Valete. Helmſt. ex Acad. Jul. Kal. April. 1608.

Interpretatio Latina verſuum Græcorum:

Cæſaries oleum in terra deſtillat odorum,
Cæſaries Phœbi haut adipē largiſſima fundit,
Ipſam ſed panacean In qua defluit urbe
Phœbi Cæſaries, in ea immortale fit omne.

ERNESTO VOLCMARO
Eccleſiaſtæ VVillershuſano.

EPISTOL. XXIV.

VUltis, qui nos iſtic affinitate attingitis, qui multi eſtis, & viri boni, & cum primis noſtri amantes, mei etiam, ut jam vitæ veſperam agentis, obſervantes, tu autem ERNESTE VOLCMARI, ſolennitatis auctor, magnopere etiam rogas & obteſtaris, ut in nuptiis iſtic frequentes compareamus. Mihi verò plures etiam cauſſæ ſunt, quamobrem, quo loco erunt, eſſe potiſſimum velim, ſi queam per

per anni & ætatis tempus: quas tibi cauſſas propterea referam, ut non prorſus à vobis abfuiſſe videar, qui tecum, & cum eruditis hoſpitibus veſtris, ſermonem inſtituam per litteras. Principio ipſe nullus dubitas, quin conſobrini tui, generi mei, D. Theodori Adamii, parentes iſtic quoque videre admodum deſiderem. Cum ſene namqne æquali ferè meo Theodoro Adamio, non ſolum gemina mihi eſt affinitas, ſed notitia quoque & amicitia pervetus, nata è communi litterarum ſtudio. Habet filius in matrimonio majorem natu meam filiam: Theodorus Hupæus juniorem natu habuit, ex qua habet decennem filiolam ingenioſam & lepidam puellam, neptem mihi cariſſimam. Nec verò uniformis eſt hæc affinitas, quod neque propinquitate uniusmodi vos contingitis. Etenim generi mei Theodori Adamii matertera te in lucem edidit: ſoror autem patris Theodori Hupæi mater eſt: & ipſam autem matrem tuam videre & noviſſe aveam; omnem denique opt. & doctiſſimi Theodori Adamii familiam, ſi æſtas ſit, hoc iter mihi veſtra, imò mea cauſſa imperem: ſic enim ex

re ipſa intelligatis, me affinitatis eſſe obſervantiſſimum. Quod & tu omnibus affirmare poteris & voles, quando & veteribus & novis affinibus referes, quo loco te domi meæ tot annos habuerim, nec minus ipſe te dilexerim, quàm conſobrinus ille tuus. Fuiſti autem utriq; cariſſimus, illi è conjunctione ſanguinis, mihi ex affinitate: ſed multò magis merito & virtute tua. Virtus enim devincit bonos inter ſe quàm maximè, & quàm arctiſſimè. Namq; etiam fratrum animi ſæpè dirimuntur: boni in mutua odia nunquam abeunt. Veniſti autem ad nos ea modeſtia, quæ decet adoleſcentiam, iis doctrinæ principiis, quæ ætati reſponderent: nec in te diligentiam diſcendi nec laborii patientiam deſideravimus. Unde etiam augurari nobis licebat, & augurabamur, juſto tempore te futurum, quem vellet pater Henningus Volcmarius. Sic enim & à bonis prædicatus, & à nobis cognitus fuit, cum domum meam veniſſet ad utriusq; filiæ meæ nuptias. Sic enim etiam ex intervallo videam, & alloquar, quod pro humanitate ſingulari & ipſe velit, εὐεργέτην tuum, Henr. à Gittelt, non

minùs

minus doctrina & prudentia, quàm vetuſtate familiæ clarum, unum è ſenatu ſapientiſſimũ & integerrimum virum. Joannes enim à Gittelt Henrici & Ludolphi pater, vir gravis, unus de ſenatu provinciali, cujus de ampliſſimo ordine magna eſſet auctoritas, cum ex re ipſa de neceſſitate ſive maximo uſu doctrinæ in vita hominum, & cum primis in republ. ipſe quoque conſtituiſſet, quos dixi, filios ſingulari cura in litteris educandos juſſit. Henricus porrò & ſui in omnibus confirmandi gratia, & ob uſum rerum, etiam Alpes tranſiit, demum ex Italia reverſus à Duce Julio in aulæ ſenatum lectus, patriæ in rep. ſanctam operam navavit. Idem Dux Julius Ludolphum filio Principi Joachimo Carolo juſſit eſſe condiſcipulum in litteris, in familia verò à cubiculo, primum in Academia Julia, poſteà verò etiam Argentinæ. Denique Ludolphum, juvenem virtute & doctrina præſtantem, Dux Henricus Julius primum aulæ primi natu filii Friderici Hulderici magiſtrum fecit: quod munus cum gereret magna cum laude, in gravem morbum incidit: atque ex Ludolphi

dolphi ſubito obitu & aula, & propinqui, & nos dolorem accepimus. Erat enim & mihi & eruditis peramicus, litteris, ſi viveret, præſidio, & equeſtri ordini, non ſolum exemplo, ſed auctor eſſet colendi doctrinæ ſtudia, non minus quàm hodie eſt Henricus frater. Henrico autem Gittelio agerem gratias coram, quod facere tamen litteris non negligam, qui te potius, quàm quemquam alium, in iſta dignitate patri ſuccedere voluerit, & intelligens doctrinam & pietatem tuam, & cenſens, nihil eſſe æquius, quàm in dignitate patri ſuccedere parem filium. Hoc namque patris meritum hac potiſſimum de cauſſa, quod potius de educatione filii, quàm de re familiari curam ſuſceperit: neque dubito idem ſtatuiſſe Theologos, & ſervare hanc legem, ut æquiſſimam, non incognitam veteri Græcæ Eccleſiæ, ut filius patri ſubrogaretur, qui patris veſtigiis inſtitiſſet. Neque non verò eſſent, quæ de aliis conferremus. Libenter namque & nos audiret, qui etiamnum totos dies eſſe prædicatur in doctrinæ ſtudiis, & frequentior quàm in venatione. Neque negamus tamen,

tamen, nobili & fortunato viro & hanc dignam: quo nomine ſe Epiſcopus Cyrenenſis Syneſius olim efferebat, cum libros ſibi cordi eſſe, canes voluptati diceret. Sed, uti dixi, & ad ipſum litteras dabo, aut mittam, quod erit in promptu de meis lucubrationibus. Neque nihil eſt, quod me moveat, ut non nolim videre Gandershæmiam, ubi tu tibi ſponſam delegiſti: atque hoc ferè iiſdem verbis ex meis litteris, quas paucis diebus ante dedi ad primarium civem, Imperialis Goslariæ, Chriſtophorm Strubium, exponentem vos quoque audite quæſo. Seculum eſt; ſub bellum videlicet id erat, quod Germanicum poſtea dictum fuit, quando puer admodum, frequentans ludum Gandershæmenſem, cujus moderator erat Chriſtophorus Noricus, gubernante illa omnia Patre meo, Matthia Caſelio Brachtono, viro beneficentiore, quàm facultates ferebant, habebam in cæteris æqualibus tres fratres Strubios, Joannem, Chriſtophorum, & Henricum: quod eò magis mihi hæret in memoria, quod ferè quotidie ipſorum avi domum ventitabam: qui ſenex hu-

humaniſſimus delectabatur noſtra pueriliſ diſcentium conſuetudine. Oppidum videre etiam nunc velim, etſi notum ibi habeam hodie fortè neminem: accepi autem Joannem Strubium paucis annis antè vixiſſe in ſacerdotum collegio. Fuit Joannes amicus haud dubiè & collega tui Soceri, & ut conjicio, in dignitate ſucceſſoris (fuerat enim ille collegii ſenior, non quod conſenuiſſet, ſed ut in ſenatu ab ætate nominantur) Georgii Jacobæi, quem hac de re ipſe audies. Et illum virum doctum & bonum fuiſſe ſcio, & ſucceſſorem eſſe ex omnibus audio: quo nomine & tibi & illi gratulor. Fuiſſet autem inter Strubios & me nata amicitia perpetua, ſi nobis uno loco contigiſſet vivere: ſed me ſtudium doctrinæ aliò rapuit: tamen cum, potiſſima vitæ parte acta in Megapoli, huc migraſſem, relatus in notitiam Chriſtophori Strubii, qui tum & Duci noſtro erat à conſiliis, & ſententiam ipſe dicebat in Provinciali Prætorio, poſt annos ferè quinquaginta, quamdiu ille ſuperſtes fuit, amicitiam coluimus. Hæc, quæ tu quoque, credo, hactenus ignoraſti, cum ſalute, etiã in ipſo ſtrepitu nuptiali, aut cum putabis eſſe com-

modius, narrabis. Atque ita habe tibi pro me epiſtolam, quaſi gratulationem. Nec enim cui veniat in dubium, me omnibus de cauſſis omnia vobis fauſta precari: ubi multis verbis non opus eſt, animus præſtat omnia. Quæ autem cogitatio & oratio tua à nobis diſcedentis fuerit, recordamur etiam plures, ominati hoc futurum, quod evenit. Ita enim ſolet: nec ipſe conſilium hoc improbavi, modò neque alterum ex animo tuo dimittas. Multum enim pollicebaris, quàm in omnibus diſciplinis, quarum te ſolida fundamenta in Academia Julia jacere vidimus, & ut jaceres auctores tibi & duces fuimus, perpetuus eſſes futurus. Nihil faceres omninò rectiùs, nihil ſanctius. *Namque & ſacræ litteræ multis adminiculis egent, & aſſiduo ſtudio: nec in iis multum quis profecerit, qui ad populum non niſi ſatis diſertus ſit:* quod ut non negligendum eſt, ita profectò non in primis habendum, neque putandum in eo eſſe omnia, ut verborum ἐκκλησιάζοντι, abundè ſuppetat: ſacra perpetuè, ſed alia ſunt multos annos legenda, diſcenda, conſideranda, iterum meditanda. *Veſtibulum autem eſt ad virtutem ſinceram & pietatem non ſimulatam, Mode-*

ſtia.

ſtia, quam in ſcholis Philoſophi σωφροσύνην, in templis Theologi ταπεινοφροσύνην nominant. De hac loca ſexcenta tibi in promptu ſunt: *opera pretium eſt, eam ſacrarium feciſſe in præcordiis cujuſque noſtrûm, ſed maximè cujuſque ſacerdotalis ordinis.* Erudiit me, & erudiet te non parum, ſanctus vir Baſilius Magnus. Cæterùm alterum conſilium, de quo prius conſtitueras, difficilius tibi deinceps erit perſequi, implicato altiùs re familiari: neque tamen non facies juvenis, bono ingenio, certis principiis, quod omninò debes, & antè ipſemet probaſti. Novi ego multos, quos nuptiæ campum litterarium ingreſſos non retardarunt: atque minus optima quæque ſtudia colui ipſe paterfamilias, quàm antea. Cum autem ſuper hac re inter ſcribendum mihi multò plura in mentem veniant, quibus fortè uti tu quoque velis, & alii poſſint, ſi qua ejus generis deſideras, fac me aliquando de ſtudiis tuis certiorem: non erunt nulla, quæ etiam tibi depromam *è Theologorum ſcriniis, eorum diſſimilia, qui doctrina inopes, ferventes animis, & acriores opinionum & contentionum, quàm veritatis & ſanctimoniæ cultores indies proferunt.* Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. x. Kal. Nov. CIↃ IↃ CX.

JOACHIMO MYLIO.

Viro Nobili in Gœdebenda ad ripam Varni, propè Crivitium.

EPISTOLA XXV.

QUod velle vos ſciebam, ut magno viro, Andreæ Mylio, Patri tuo, ſocero meo, orationem funebrem conſcriberem, id ultrò in me ſtatim recepi, etſi hoc fortè alius faceret rectius, qui omnia citra reprehenſionem exponeret uberius, & illuſtraret luculentius: neque non id ipſe mallem. Ejusmodi enim ſcriptor & filii & generorum, & in his meas, ſi quæ eſſent, aut eſſe putarentur laudes explicaret, jure quodam ſuo, plenius. Mihi in ipſo ſocero laudando & cura & cautio major fuit adhibenda: de affinibus dicendum parcius, de me tenendum ſilentium. Quis enim propriarum rerum præconibus aures dat abſque faſtidio? quin, qui faciles ſunt, ut pleriq; ſumus, in prædicandis ſuis bonis, ante partarum etiam laudum, ſæpè jacturam faciunt. Ego verò quia

quia ex generis primus eram, & ſocero multis ipſius beneficiis devinctus, ſuſcepi in me hoc negotium. Quod aliis videtur leve, & in promptu eſt, in eo quamvis non prorſus inexercitatus pluſculum difficultatis reperi, quàm initio arbitrabar, nec tantum ea de cauſſa, quam dixi, ſed & ob aliam, quam tu quoque majoris eſſe momenti dixeris. Cum enim non prætereunda eſſent negotia, quibus diſſimulatis detererere viri laudes viderer, cavendum eſſe mihi intelligebam, ne culpa mea in gravem plurium cenſorum invidiam incurrerem. Calumniam autem, quæ eſt malevolentiæ, etiam in clara luce veritatis declinare ne prudentiſſimus quidem & diſertiſſimus ſcriptor poteſt. Eam igitur à me tum delineatam ſive perſcriptam orationem (namq; meditabar eodem tempore, ac ferè eadem opera conſcribebam) miſi ad vos, quorum in ea cenſuram eſſe primam oportere exiſtimabam. Nam & filius & generi videretis, ſi quid aut præteritum eſſet, aut non ſatis explicatum. Alii monuiſtis de aliis: ego ad emendationem acceſſi

lentius, ut tergiverſari etiam vobis vide-rer. Oſtendiſtis enim ex intervallo, ſubvereri vos, ne editionem prorſus re-linquerem, quæ maturanda tamen eſſet veſtro judicio. Nam talia niſi in tem-pore gerantur, nihil habent amplius ad populum gratiæ. Ajunt enim ſolemnia quæque, ſive lugendum ſit, ſive gratulan-dum, debere in tempore fieri. Quod etſi neque mihi ſecus videtur; nam ſi funus clari viri celebrare velis, id eo lo-co aptiſſimè eoque tempore facias: alia tamen eſt, ni fallor, eorum ratio, quæ monumentis litterarum conſignantur, ut longè gentium & futuro etiam fortè ſeculo vigeant, & legantur. Quod etſi pleriq; ſibi pollicentur, ut eſt in unoquo-que plurium ſcriptis, & omnium ferè vocibus nobilitatus amor ſui: quotus id quiſque tamen adſequitur? Nec enim libri, niſi velut ad unguem perfecti, eſſe poteſt vivacitas: quin multi quo die lu-cem adſpexerunt, occidunt. Cauſſæ igitur multum eſt, cur in ejuſmodi opere non celeritas & maturatio, ſed maturitas potius & bonitas flagitanda ſit. Vilia namque ſi ſint, cujuſmodi ferè quodque

ex-

extemporaneum, ne officii quidem, atq; adeò vix ſtudii nomen mereantur. Nec tamen hæc cura me tantum retardavit ab exſpectata editione. Inciderunt enim cum privatæ calamitates, quas tu non ignoras, pridem amicis cognitæ, obitus cariſſimi filii, & his deinceps nec opinata & infelix, non tam exitu, quàm diuturnitate contentionis, tum publicæ, cum nos morbi populares triennio vexarent, & in Tranſveſeranis agris peregrinorum militum populationes nobis quoq; non timoris nihil incuterent: quæ tot tantaque mala ſi animum meum non penitus affligerent, non leviter tamen afficerent. Etenim & longinqua mala humanitate præditos commovent. Itaque non tam objurgatione, quàm commiſerationе dignus videar, qui quædam inchoata, quædam perfecta penè abjecerim, vel invitus certò ſepoſuerim. In iis eſt & hæc lucubratiuncula, quam quoties interea adſpexi, piguit inter tot moleſtias, & in tanta animi ægritudine ei manum denuò admovere. Nec ſum hodie ad rem paratior, quando tempeſtates & inundationes à bruma factæ &

animum meum tentarunt non leviter, & valetudinem magis labefactarunt, quam & annis attenuatam injurato creditis. Tandem flagitationum veſtrarum quaſi convicio excitatus relectioni orationis tribui hosce dies aliquot, multa induxi, pauca adjeci, aliqua emendavi, pleraque reliqui, vel quod meliora non habebam, vel quod ferri poſſe judicarem. Nam quæ à me proficiſcantur, tenuia eſſe, facilè perſpicio, nec ejuſmodi, quæ acutiſſimorum hominum cenſuram ſuſtineant. Hactenus de mora ea ad te ſcripſi, quod tute inſtares potiſſimum de editione, veritus quoque opinor, ne ſi quid mihi gravi ætate humanitus accideret, aut opella noſtra mecum unà occideret, aut publicaretur negligentius. Laudo te, Joachime, qui honori Patris in omnibus conſultum velis, in quo me habes à te ſecundum, ac fortè tibi parem. Viri enim laudes in ipſius nepotes, liberos meos, æquè redundant. Laudo magis, qui ut paterni ruris, ita paternæ dignitatis hæres unicus, quemadmodum illud colere ab initio conſtituiſti, ita & hanc omnibus rebus tueri ſtuduiſti, ut te equeſtri loco

dignum

dignum gereres: quod ut commodè faceres, à puero prorſus nihil tibi defuit. Magnum eſſe creditur, nec ipſe negarim, *quod ſapientiſſimus Imperator Maximilianus* Patrem tuum ob virtutem & merita in patriam adſcripſit in album Nobilitatis Germanicæ, inſignibus de more tributis: majus, quod ultrò fecit, Paterque tuus munus illud Imperatorium prius accepit, quàm paratum ſibi intellexerat, de quo ipſe neminem compellaſſet. Cum autem cognitus & carus eſſet proceribus Regiæ, exiſtimo auctorem ejus beneficii exſtitiſſe *Huldericum Zaſium* ſecundum, ſummi judicii, & primæ auctoritatis virum, cujus manum adſcriptam vidi Diplomati. Pater erat ea modeſtia, ut minus oſtentaret, quod tamen in rebus pretioſiſſimis habebat: tu ea prudentia & animi magnitudine, ut partum à Patre decus conſerves ſedulò. Dixi, ut poſſes, omnia tibi in promptu fuiſſe. Indoles primum animi rara & paterna, nec quod ad corporis bona, negligenter te natura habuit. Quid de educatione dicam? qui puer domi paternæ in aula, & deinceps domi meæ in

Academia Roſtochienſi adoleſcens cum Nobiliſſimis adoleſcentibus & Principibus fideliter eruditus fueris, & prima ætate ita te geſſeris & eleganter & modeſtè, ut cum in eorum conſuetudine te nemini anteferres, omnes te amarent plurimùm. A ſtudiis quidem doctrinæ tibi non recedendum putabas, ſed accedendum etiam ad artem equeſtrem. Itaque tum Dux Megapolitanus, optimus Princeps, *Joannes, Joannis Alberti F.* te in familiam ſuam adſcivit in ordine equeſtri: neque non ſemper fuiſti jucundus & carus juventuti Nobiliſſimæ, donec Pater tibi rem omnem familiarem tradidit, cui ipſe per negotia non præfuiſſet, mater per gravem ætatem, ut ante, præeſſe amplius nequiret. Eſt hoc genus vitæ, ut ſapientes etiam ſcriptum reliquêre, & quetiſſimum & juſtiſſimum. In eo ut te geras, ipſe tibi non occinam, qui aliis exemplo ſis, & boni patrisfamilias nomine prædiceris à vicinia. Iſtud autem Mylianum, quod Pater Muſis dedicavit, quas cum in aulæ ſtrepitu atque negotiis non poſſet, in iſto receſſu religiosè coluit, cùm litteris carere

rere non poſſet; non dubito, quin tu quotidie aliquid legas aut mediteris. Voluptatem certè capiebas ex hiſtoriis. Pulchrum eſt & te dignum, ea eſſe & virtute & doctrina, ut cum res tuas commodè adminiſtres, tum ſi patria, ſi propinqui, ſi amici, ſi vicini te conſulant, ne iſta ætate, ac multò minus graviore, conſilii penuria labores. Boni autem conſilii copiam non tantum uſu, ſed multò magis doctrina & exemplis (utraque libri veterum ſuppeditant] comparari, te fugit minimè. Unum ſupereſt, quod te fruſtrà hactenus monui: non falſus autem animi ſis, ſi de eodem te à Patre moneri exiſtimes: *vide, ne longius annum transeas, quem nuptiis non ſolum Plato determinat, ſed alii quoque viri ſapientes, qui de conſervanda propagandaque civitate fideliter nos docuerunt.* De quo conſilium plus quàm ſatis diu ceperis, id aliquando maturandum memineris. *Alii fructus alio anni tempore proveniunt, hyeme nives, & frigora, & quæ non tempeſtates? fructus ferre non ſinunt.* Vale.

Helmſt. ex Acad. Jul. Kal. Mart. CIↃ IↃ CXI.

RABA-

RABANO CHRISTIANO Göttingenſi, Philoſophiæ Magiſtro, Scholæ Parchimenſis Rectori.

EPISTOLA XXVI.

DIris devoventur ab omnibus, nec injuria, qui multiplices & perpetuas generis mortalium miſerias ſuapte culpa, aut etiam ſtudio, ſive publicè, ſive privatim cumulant: contrà magni facimus & prædicamus, quotquot & ſe & alios parte aliqua calamitatum, quod in ipſis eſt, perpetuò ſublevant. Ab hac parte ſtant omnes boni, dum propulſant bella, ſeditiones, inimicitias, contentiones, ut avertatur & diſſipetur infelicitas: conciliant autem pacem, concordiam, amicitiam, omniaq; humanitatis officia. In hoc genere, qui nos profitemur, utinam perſeveremus omnes: ſic & nos beati, ſive minus miſeri ſimus, & plures vindicemus ab ærumnis. Tales, ut & nos eſſemus, ſemper operam dedimus; de me teſtari multi paſſim

paſſim quoq; poſſunt, qui dum ipſe ſene-ctam tolero, paullatim mecum conſenu-erunt: & teipſe talem ab adoleſcente, annis jam viginti novi, cumq; te omnibus de cauſis diligerem, ob hanc unam dilexi maximè, qua tamen una atq; ſola nemo prædirus eſt. Ut enim vitia, in quibus ſunt, coacervantur, ſic plures virtutes, ſive honeſtæ actiones ſe comitantur, ut fidi ſodales aſſolent. Te cum apud nos litteras coleres, vidi ſodalium amantem & popularium, majorum obſervantem, & cum iis non minus mei *Non tam patria autẽ,* quam hæc virtus me tibi devinxit, ut vellem tibi, & bene, quod poſſem, facerem. Poſtquam, veniens ad Parchimios, munus educandæ juventutis in te ſuſcepiſti. iiſdem moribus, primos in iſta urbe in amicitiæ leges coëgiſti. Statim enim te, in quibus erat doctrina, prudentia, pietas, benevolentia complecti cœperunt: quod non ſolum de tua prædicatione, ſed & de aliorum litteris cognoveram. Itaq; non mirum, ſi religioſus, clariſſimus, doctiſſimus, & longè humaniſſimus vir, Joannes Nivinius, Protecclesiaſtes, te ſibi generum delegit, tu filiam viti,

ri, nobis animo moribusq; ſimillimi, ambuſti. Hoc igitur conjugium ceſſit ab omni parte, ut optavimus. Ex omnibus unum prædico, quod ille te, ut filium amavit, & tu illum, ut patrem veneratus es ab initio, quamdiu in vivis fuit. In cæteris mihi conjunctio ejuſmodi, res maximi ſolatii, cum Socero meo fuit, quod & in Myliana celebravi: & hodie mihi ſolatio ſunt generi mei, mei peroblervantes, mihi omnibus contrà nominibus cariſſimi. Hæc vera ſanctaq; eſt inter ſoceros & generos affinitas, contenta his ſacris terminis: æterna etiam, ad quem modum mortalia perdurare queunt. Ego Nivinium inter amicos etiam hodie diligo: tu ipſum etiam, poſtquam ex hac caduca vita evocatus, conceſſit in beatiorem, colis. Non potui facere, quin ipſius honori & memoriæ aliquid meditarer: quodcunq; eſt, tibi non minus debetur, quàm Niviniis: & quidem hanc orationem funebrem ad te mitto: tu ſtudium meum commendabis uxoris tuæ fratribus, exempla iſtic reddes viris doctis, amicis communibus. Vale Helmſt. ex Ac. Jul. V. Kal. Apr. cIↃ IↃ CXII.

JO.

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER X.

EPISTOLÆ AD VIROS CELEBRES.

HIERON. WOLFFIO,

Auguſtam Vindelicorum.

EPISTOL. I.

SAlutem à te, & Camerario, quicum vivo amiciſſimè, & mihi Menius adveniens attulit. Is quo tempore Auguſtæ fuit, nondum alteras meas literas, ut conjicio, acceperas. Jam tertiùm ſcribo,

ſcribo, ac rogo, ne tibi homini literarum ſtudiis occupatiſſimo meæ interpellationes moleſtę ſint. Ego verò & lubens ad amicos ſcribo frequentius; & hoc meo ſtudio: fateor enim quod res eſt: cupio me viris ſummis devincire, in quibus tu facilè principem tueris locum. Tantum enim præſtas ad conſervationem humaniorum literarum, quantum vix quiſquam alius noſtratium. At verò noſtri homines in hac re ne Italis quidem hodie cedunt, ut & ipſe experiris; & te vir clariſſimus Simon noſter [quem iſthic firmore opto eſſe valetudine melioreq; fortuna, quam hic utraque uſus eſt.] quæ hic ſint ſtudia, docebit rectius. Bononiæ certè jam nemo eſt. Robortellus & Sigonius Patavii æmulationibus contendunt, idque ſatis ἀφιλοσόφως. Hę verò etiam ita utriuſque auditorum animos incenderunt, ut utriſque adhuc publicè docere interdictum ſit. Quæ hic jam gerantur, & quo loco res meæ ſint, frater meus tibi exponet coram, qui tibi hanc chartam tradit. Octavo Calendas Decembris tribus quatuorve ante lucem horis levi terræ motu tota Bononia

nia concuſſa eſt. Sed is nihil quidem ruinarum ſecum attulit, tamen ab omnibus ſentiri facilè potuit. Idem accidit Patavii. Vale, & me in eorum numero habe, qui de te tuisque laboribus ſentiunt quam honorificentiſſimè. Bononiæ prid. Non. Dec. 1561.

VICTORINO STRIGELIO.

Jenam.

EPISTOLA II.

Cum ad te eſſem ſcripturus, multa mihi veniebant in mentem, quæ & poſſem rectè ſcribere, & te libenter lecturum confiderem. Quod autem in primis mei eſſe officii arbitror, tibi, *Victorine optime*, gratias ago, quod me tua ſingulari illa benevolentia complectaris, idque, cum apud te eſſem, humaniſſimis verbis oſtenderis. Hæc verò facio parcius, ne cum in tuas laudes eſſet, ſi facerem, excurrendum, aut eas minus, quam

debebam, attingerem, aut, ſi apud te eas quaſi penicillo delineare conarer, in adulationis ſuſpicionem incurrerem. Tantum ſic habeto, & tanti te apud me eſſe, quanti apud quemquam, & nihil mihi eſſe magis in optatis, quam ut tibi ſim cariſſimus. Magis verò hoc opto, dum te hæ ærumnæ premunt, ut videas merito tuo te à me obſervari, nec fieri quidquam tale ullo alio rei ſtudio. Subeo enim ſponte partem tuæ fortunæ, eamq; tibi meis literis mitigare conarer, niſi te fortiſſimū & piè patientiſſimum omnes boni cognoviſſent. Crede hoc non mihi, ſed Deo, cujus tu promiſsiones uberrimas non ſolum quotidie ob oculos poſitas habes, verum intimo pectori inſculptas geris: futurum eſt, non ut tu emergas, tanti enim hoc non eſt, quanquam & hoc fiet, ſed ut tua opera Eccleſiæ viciſsim & literis inſervias, ut feciſti antea ſumma fide. Cætera, quæ has literas prolixiores facerent, quæque tu de Italia, meisque rebus lubens cognoſceres, exponet tibi Chriſtophorus frater meus, quem & literarum & meo nomine tibi inter cæteros tui obſervantiſsimos

mos commendatum eſſe patieris. Vale. Bononiæ IV. Id. Decembr.

JOANNI STIGELIO.

Ienam.

EPISTOL. III.

IAm XVI. menſis eſt, quando te iſtuc proficiſcens ſub imbecilla reliqui valetudine: tibi nihil vehementius accidiſſe mirum in modum gaudeo. Quod interea temporis duos illuſtres Poëtas Sabinum & Lotichium amiſerimus, & meo & literarum nomine doleo. Id verò opto, ut tu, *Stigeli optime*, Germaniæ noſtræ vel potius orbi terrarum diu ſuperſis, & cum tuo exemplo tum ſaluberrimis inſtitutis ad veram poëticen plures excites, qui quaſi per manus illam à te accipiant, & eodem modo iterum poſteris tradant ſuis. Fiet autem hoc certè, ſi te, ut facias, neque rogare neque monere te debeo, ne vel te docere, vel minus tibi; quam habes ani-

mo tribuere, vel diverſum quam ætatis meæ eſt, facere, videar. Itaque huc me convertam, ut tibi gratias agam, quod me in iis facile eſſe pateris, qui & tibi ſunt cariſſimi & te unicè colunt: quorum hoc ego cum ſemper præſtiterim, tum praſtabo perpetuò. Ut me itidem perpetuò ames, ſi ſint illæ in me virtutes & literæ, quarum me eſſe ſtudioſiſſimum ire inficias non poſſum, te & audacter rogem & ſtatim impetrem. Conatus tamen illi, quibus me omnibus bonis probatum reddere laboro, te mihi devinctum facile conſervabunt. V. IV. id. Dec. 1661.

DAVIDI CHYTRÆO.

Roſtochium.

EPISTOLA IV.

Diu nihil eſt è Saxonia de turbis Eccleſiaſticis narratum, quod gaudeo, quod inde nullas eſſe colligam. Non enim ſi quæ eſſent, abeſſet, quin citiſſimè Italiam pervagarentur. Utinam verò ſi quæ ſint, quam-

quamprimum divinitus ſapientia primorum , in quibus tu facile principem locum obtines, conſopiantur aboleanturq; aut ſi nullæ ſint, in poſterum nullæ renaſcantur. Mirum quantum non ibi ſolum, ſed & hic & alibi detrimenti Eccleſiæ adferunt: impios confirmant, imbecilles in diverſum rapiunt, pios in ærumnas curasque conjiciunt. Tamen ut certius quid ſciam, facient tuæ literę. De bello Livoniæ proximo Novembri accepi Clariſſimi Domini Mylii literas, qui certè oſtendit ea, quæ non velim. Hodie item Auguſtà huc ſcriptum legi, parari copias in Saxonia, quid futurum ſit, adhuc non conſtare. Hæc de vobis cognoſcimus. De Italia ferè nihil habeo, quod ad te perſcribam rectius, quam frater tibi coram commemoret. Dedi enim hoc ipſi negocii, ut Venetiis primùm de omnib9, deinde de concilio Tridenti perquirat diligentiſſimè: atq; quæ cognoverit, & tibi & aliis amicis communicet: idq; faciet ſedulò. Sermonetta Cardinalis hac ante triduum tranſiit, profecturus itidem Tridentum. Narratur hic dixiſſe, ratione rem tentandam cum hæreticis, ſi nolint, μάστιγι καὶ πληγαῖς. VIII. Cal. Dec.

hic levi terræ motu tribus quatuorve ante lucem horis tota Bononia concuſſa eſt: qui etſi nihil ſecum ruinarum attulit, tamen ab omnibus facilè potuit ſentiri. Idem Patavii accidit. Verum & de me quæris. Hoc menſe Florentiam ibo: ſub Cal. Februarias Romam; inde Neapolin. A Paſchate huc reverſus, accepto ab Illuſtriſſimo Principe mandato, quid mihi porrò agendum ſit, videbo. Fratrem meum & meo & ſuo nomine tibi cupio eſſe quam commendatiſſimum. Vale cum familia. Bononiæ IV. Id. Decembr. 1661.

TILEMANNO STELLÆ.

EPISTOLA V.

SÆpè de artibus Mathematicis cogito, quam divinæ ſint, & quàm ab hominibus negligantur. Iraſcor etiam nonnihil, quod iis non ſim eruditus. Tibi verò, quod omnem in ipſas operam contuleris, opto fortunam ſere-

ſereniorem , præſertim cum ea te non tam Matheſis, quàm virtus dignum faciat. Nec verò etiam dubito, quin claritatem nominis amplificaturus ſis, & præmia adepturus laboris decennalis, editâ tuâ Germaniâ : quæ ubi à te fuit illuſtrata, non adeo ingrata futura eſt, ut te & alumnum ſuum & εὐεϱγέτην neglectura ſit. Avidè eam reverſus videre cupio : atque etiam ſequar tuum exemplum, adjuvaboque patriam cum in ejus hiſtoriis ex tenebris in lucem proruendis, tum in prorogandis elegantioribus literis, quas *fontes virtutum* appellat Xenophon. In quorum illo tuam ego tuorumque ſimilium opem & ſimile ſtudium, quo vel ipſe ſuperer, exſpecto. Sed quorſum hæc ? ut ſcilicet aliquid ſcriberem. Nec poteram aliud, quam de rebus noſtris nonnihil. Etenim ut Venuſinus Poëta ait, tractant fabrilia fabri. Vale, & tibi perſvade, te mihi cum ex virtute, tum ex tua erga me benevolentia merito tuo eſſe cariſſimum. Bonon. IV. Id. Dec.

M. ANTONIO MURETO,

EPISTOLA VI.

EGo verò quam ſum importunus? toties te interpello: ſive hoc facit tuus in me animus; ſive mea de te perſvaſio: ſive hominum tui ſitis. Mihi enim quævis harum cauſa ſufficit ad excuſationem. Ut autem prætercam, quæ in nobis mutua eſſe lubens mihi perſvadeo, nemo eſt vel modicùm tinctus literis, quin & te magni faciat, & ſi iſtuc proficiſcatur, audire vocem tuam, vultum contemplari, & humanitatem experiri velit. Vides quid dicturus ſim. Hi amici mei *Joannes Lubecius & Gallus Beccius* Germani fama tui nominis permoti, & ipſi te ſalutare jam pridem in animum induxerant. Quod cum mihi mirificè placere intelligerent, ut qui te jam penitus perſpexiſſem, viſi ſunt à me epiſtolam hanc cupere, quam ipſis dedi bre-

vem

vem & incultam, ut vides. Hæc tamen munus ſuum obierit, ſi ipſis fores in ſermones tuos patefecerit. Quod haud dubiè ſive illa etiam antequam huc legendo proceſſeris, ſive tua humanitas faciet. Si tamen hoc requiris præterea, cognoſces viros & virtute præditos, & literis probè excultos, & cum omnium eruditorum, tum tui obſervantiſſimos. Quæ cum in iis deprehendes, erunt tibi, me quoque tacente, commendatiſſimi. Cui commendationi ſi fiet quædam quoque ex hiſce literis acceſſio, multò magis & ipſos & me tibi obligabis. Vale, MURETE CLARISSIME. FLORENTIA. Kal. Martiis. Anno M. D. LXVII.

PAULO MANUTIO.

Jenam.

EPISTOL. VII.

TErtius jam annus eſt, PAULE MANUTI, quando fama tui

 no-

nominis excitatus Romæ te ſalutavi. Tu & me libenter audiſti, & mecum multa de literarum ſtudiis liberaliter communicaſti, meque de iis, quæ nomine Ducis noſtri *Joannis Alberti Principis Megapolenſis* ex te quæſivi, amiciſſimè & prolixè docuiſti. Vide verò, quam illius noſtri colloquii ſim memor; neque tibi excidit, opinor, etſi quotidie hominum eruditiſſimorum ſalutationibus non interpellaris ſolum, verum etiam, quod acceptum ante ex aliis ipſe quoque vidi, plenius obrueris: & quam mihi hoc, quod in aliquam notitiæ tuæ partem perveni, laudi ducam. Neque enim tantum retuli amicis omnia, ſed & ipſi Illuſtriſſimo Principi meo, quem dixi, qui cum ſit doctrina eleganti, atque Latinis etiam literis probè imbutus atque perpolitus, cum ante te & e ſcriptis, quæ legiſſet, tuis ſuſpiceret; tum & ex aliis, quæ ipſi ex Italia attuli, & ex meis verbis multò te magis cœpit admirari, & quidem tantopere, ut ne ſuſpicionem adulationis tibi moveam, epiſtola totum exprimendum non videatur. Sed mihi hoc unum crede, ſi quis eſt, quem maximi faciat, is equi-

quidem tu es, quem penè unum & certè ſummum Latinæ linguæ vindicem hæc vidit ætas. Cum igitur illius hoc ſit de te judicium, quanquam tu re ipſa non aliorum cenſuris niteris, & ſingularis in te benevolentia: & ſi neque monere neque rogare te auſim; tamen optarim, &, ſi ignoſcis huic meæ audaciæ, aliquantulum rogarim, ut hanc ſcribendi occaſionem nactus, aliquid ad ipſum non gravatim des literarum. Quare & ipſe plurimum inibis gratiæ, ne quid temerè pollicear amplius, & me quod tibi in proclivi, & ex meo uſu erit, in multo majore collocabis. Perferet autem ad me, ſi quid ſcribes, qui has à me tibi reddit, Joannes Schofferus Æmilianus, acceptas ita curabo, ut intelligas eas adhuc veniſſe expectatiſſimas. Gratificatus eſt autem mihi nunc cupidè Schofferus, quicum mihi ab adoleſcentia & literæ & omnia fuerunt communia, ut te quoque, (nam doctorum hominum & Philoſophiæ gratia in Italiam proficiſcitur) iſtic ſalutaret, teque à nobis plurimum coli, quod jam pridem exploratum habes, ipſe quoque oſtenderet. Quem homi-

minem profectò haud vulgariter eruditum & eximiæ eruditionis ſitientiſſimum, tua humanitate & benevolentia ultro complecteris. Quod cum ille ſummi beneficii loco ducet, tum ego & ille & hoc nomine prolixè tibi, ſi te hæc non invito legiſſe intelligam, gratias, etſi hoc non requiris, agam. Vale, Vir Clariſſime, meque in iis, qui tui ſunt ſtudioſiſſimi, numera. E Schola Roſtochiana XIV. Cal. Sextil. M. D. LXIIX.

CASPARI PEUCERO.

EPISTOLA VIII.

GRatiſſima mihi fuit epiſtola tua, *Caſpar Peucere*, cum quod ſive notitiæ ſive amicitiæ noſtræ incunabula refert, tum quod nihil mihi ferè quidquam jucundius accidit, quam colloquia & literæ amicorum. Hæ verò etiam mihi tanto plus volupta-

tis

tis afferunt, quanto illis fruor rarioribus. Et quidem potiſſimum conquieſco in optimorum doctiſſimorumque virorum conſvetudine, quam miſſione literarum exercemus atque agimus. Quo in officio cum me eſſe vobis inferiorem mihi turpe eſt, tum quo ſum cupidior animorum optimorum, eo magis ad ſcribendum feror, quod mihi, quoniam tu quoque mandas, parebo tibi, & faciam, ut non me tibi eſſe cariorem, quam ego tui ſum, non paucis nominibus, obſervantior, intelligas. Nec me parum movet in altero tua authoritas, quod bonis doctisque viris, contra iterum exſurgentem barbariem pro humanitate & ſapientia, virtute & literis conſpirandum cenſes. Cui rei, affirmo tibi, promptiorem fortè me quàm aptiorem reperies. Quantum tamen valebo, non patiar in me deſiderari, aut ſi nihil poſſum, autor ero nobili indole, & fortunatis adoleſcentibus, ut ſe ipſi virtute & doctrina bene inſtruant, & quod

vel

vel ingenium meum, vel anguſtia à me fieri non patiuntur, exſequantur. Sed hæc nimis prolixè. Vale. Roſtochii Cal. Sept. Anno cIↃ IↃ LXXI.

JUSTO LIPSIO.

EPISTOLA IX.

PER eam valetudinem, qua nunc ſum, cum, ut volebam, ad te minus poſſem ſcribere, idcirco hac ſcriptione ſuperſediſſem modo, niſi me denuo excitaſſet PTOLOMÆUS GRYPHIUS. Affirmabat enim literas à me, vel breviſſimas, vel ἑώλας tibi fore gratas, viro non minus ſumma humanitate prędito, quam recondita, & copioſa doctrina inſtructo, neque mihi non de utroque conſtabat. Satis enim id loquuntur monumenta ingenii tui, quam totus ſis in ſtudiis ſapientiæ; neque conſentaneum eſt, horrido animo & alienis moribus eſſe, qui iis perpetuo occupetur. Itaque hæc ſcripſi, non magis jubenti amico, quam voluntati meæ obſe-

quentis,

quentis. Nihil enim in omnibus rebus mortalium mihi magis cordi eſt, quam cum viris doctis iisque virtute præſtantibus, qui & apud nos & paſſim gentium vivant, amicitiam aut aliquam hujus ſimilitudinem colere. Eſt enim, ni fallor, valde affinis amicitiæ, mutua inter bonos benevolentia, utrinque non ignota, declarata vel oratione alterum, vel per epiſtolam; quod ſi fiat ſæpius, quaſi conſuetudine magis coaleſcunt animi jucunda: ſi contingat requiri officium, & id præſtetur *κατ' δύναμιν.* Sed de te apud me dixit ille communis noſter amicus, dicat idem apud te de me: quod ut faceret, rogavi etiam, antequam exaratare hoc literarum conſtituetam. Vale. Roſt. III. Cal. Majas Anno clɔ ɔ ɔ LXXIX.

HIERON. WOLFIO.

EPISTOLA X.

NUnquam fortaſſe nos videbimus: per literas etiam rarò nobis licet colloqui. Ipſa tamen jucunda raritas; vel breviſſimæ tuæ, quas ante Calendas Januarii dediſti,

d iſti , ego ſub Calendas Majas accepi, quam mihi fuerunt jucundiſſimæ. Retines igitur memoriam veteris amici: neque tui ipſe queo oblivíſci. Hoc dignum literis ; hoc literatis : diſjuncti tantis locorum ſpatiis vivimus conjunctiſſimi. In vulgus, qui eadem provincia, in eodem oppido, in iiſdem ædibus vivunt, vix tuentur umbram concordiæ. Sed ne ruam quò nolo , nihil de aliis : nos cæteris diſputationes, vel potius ſtudium contentionis relinquentes , agamus ſeriò , quod profitemur. Ego ex meis vindemiolis proximè mittam aliquid. Tua in promptu ſunt multa & bona , quibus nobis uti licet quotidie. Vale. Roſtochio XV. Cal. Sext. Anno cIↃ IↃ LXXX.

CAROLO SIGONIO.

EPISTOLA XI.

QUo rarius ad te ſcribo , CAROLE SIGONI , hoc non ſcribo accuratius. Sæpè non queo ſcribere , quoniam annis pluribus vix aliquis hinc iſtuc proficiſcitur,

tur, cum noſtri cives navigationi magis ſtudeant. Jam verò accuratè minime. Feſtinat enim hic adoleſcens, & plures flagitat epiſtolas, & ſe à comitibus urgeri ait. Itaq; ipſi non ſucceníeo: & tamen gratificari cupio: nec te præterire debeo, non tam, ut jam ipſi gratificer, quam tibi conſtantiam mei erga te animi benevolentiſſimi probem; etſi hoc fortè neceſſarium non eſt. Non enim minus bene de me ſentis, quam ipſe de te. Perſvadeo autē mihi, me à te amari, etiam cum longiſſimè iſtinc abſum. Quin hoc recognovi ex Livonii ſermonibus, qui hoc menſe ex Italia ad nos rediit. Ajebat enim, ſe tibi adfuiſſe Bononiæ: te mei amicam mentionem feciſſe. Ne nos ingratos eſſe exiſtimes, ferè quotidiè honorificã tui mentionem facimus, tibique abſenti gratias agimus, qui non deſinas bene mereri de literis. Etiam tuo exemplo excitamur, ut ipſi quoq; noſtro loco aliquod earum patrociniũ ſuſcipiamus, tum docendo, tum ſcribēdo. Doceo quotidie, in altero minus poſſum: non tamē nihil conor, & inprimis hoc ago, ut juvētus noſtra indies rectius colat literas. Et hoc magnũ eſſe exiſtimo, etſi tua ſunt longè majora,

immo maxima. Tu enim multis gentibus & poſteritati conſulis. Utinam tuis tantis vigiliis digna etiam præmia perſolvantur. Apud nos rem faciunt, qui quæſtuoſas artes tractant. Quo loco ſint ſtudia ſapientiæ, non libet queri, ne patriam trans Alpes accuſare videar. Neque neſcio, ut Italia perpaucos etiam ornet, & ſæpè digniſſimos prætereat: neque nos ejus rei cauſæ fugiunt. Sed quid hoc ad te? cum ſciam, te hominem philoſophum, neque auri acervos, neque inſignia honoris admirari, quorum poſſeſſio etiam penes nefarios ſæpè ſit. *Sapientia & virtute ſi contenti ſumus, tranquillè vivimus: neque agit vitam miſerè, qui utique ſemper ſtudet ſeriò.* Ego mihi polliceri nihil his moribus queo: in animum induxi, me in primis erudire, & de quam multis potero, bene mereri. Tu meritis tuis omnes bonos viros tibi arctiſſimè devinxiſti, & vives cum immortalibus ingenii tui monumentis. Vale.

Roſtoch. XV. Kal. Sextil. anno M. D. LXXX.

RÆNE-

RÆNERO RÆNECCIO.

EPISTOLA XII.

Conjunctionem animorum prædicant omnes uno ore, nec minus hodie, quàm omnibus ſeculis. Neque deſunt boni viri, qui in illa ſtabilienda per ſocietatem hominum laborent: profici autem parum, nimirum res ipſa indicat. An ea eſt rei natura, ut in vulgus manare non poſsit? Hoc enim minimè mirum: quoniam in quibus virtutis ſenſus non eſt; nihil prorſus habent, quo animi ſincerè conglutinentur. Nam qui ſuavia ſpectant, in iis voluptatis quædam fragrantia momento exhalat, & fumi inſtar evaneſcit: qui utilitate metiuntur omnia, quandam amicitiæ ſimilitudinem colunt paulò fidelius, quoniam mutuis operis vita indiget, quas utrimque, quoniam ipſis commodum eſt, libenter præſtant: in alterutro ſi tandem aliquid deſideretur, & horum animi ut plurimum diſsi-

liunt. Nihil igitur mirum, inter pleroſq; minus convenire: ſed hoc mirum, qui humanis & divinis literis ſtudemus, non facile coaleſcere, ſed multo etiam magis diſſidere: de quo ſcelere ſive fato, ſæpius queri & ſtomachari ſoleo, penè invitus, vel alieno loco. Sed ni fallor, nos, hoc eſt, quotquot noſtri ordinis ſunt, non facimus id, quod longiſſimè fugiendum eſſe cognovimus, nobisq; ita penitus perſvaſimus, ut neque velle, neque facere poſſimus aliud. Sed avertam calamum à barbaro illo temerè controverſantium grege. Ab ultima pueritia ex re ipſa didici: in quibus aliquod ſtudium eſſet virtutis & ſapientiæ, ſemper abhorruiſſe à contentionibus, & cupidè ſtuduiſſe amicitiæ, cujus leges vel ſoli tenerent, vel certè non prorſus ignorarent. Hi non ſolum, ſi unà educati fuerunt, aut aliquandiu unà vixerunt, ſe amant, ſed complectuntur etiam, quos dividunt ὄυρεα τε σκιόεντα καὶ ἠχήεσσα θάλασσα, licet ſe nunquam viderint. An in animis bonorum eam vim eſſe negabimus, & horum maximè, qui pectus litteris expolierunt, ut ad ſui ſimilium animos ſibi quàm arctiſſimè copulan-

pulandos rapiantur? Vacamus enim invidia, & humanitatis jura didicimus: neque anteponimus fortunæ bona animi dotibus. Sed quid hæc tam altè repeto? Nullam ſanè ob cauſſam, niſi quod ejusmodi meditabar, ad te ſcripturus, quæ ſi legeres, jacturæ ſaltem nihil faceres, & videres fortè, ſenſibus eſſe nos congruentibus. Hinc autem ordienda erat epiſtola: placuiſſe mihi monumenta ingenii tui, quæ jam pridem apud amicos vidiſſem: neque potuiſſe non tuos prȩclaros conatus probare. Itaque etiam te amabam: ſed ultrò ſuſceptam animo benevolentiam erga te confirmarunt amici vel tui, vel communes. Ex his quoque primum, deinde ex tuis litteris vidi, tibi perinde accidiſſe de me: quod facile patior, & gaudeo. Eſt enim profectò ſatis cauſſæ, cur gaudeam. Intelligo enim me à veteribus amicis amari, & cumulari novis. Utrumq; jucundiſſimum: hoc eo jucundius, non quod multitudinem in amicitia ſpectandam putem, ſed quod iis, qui decedũt, [amiſi enim aliquot his annis proximis] ſuccedant, quos velim accedere.

In ceteris ſuaviſsima mihi accidit mentio Joannis Michalovitii. Seculum enim, ex quo de ipſo nihil cognoveram: colebamus adoleſcentes amicitiam, ut ſodales, & græcas litteras, ut bonæ doctrinæ cupidi: legebamus, ut utriusque captus ferebat, quotidie, poëtas, oratores, hiſtoricos Græcos: ſi tum quis extitiſſet, qui ducem ſe fuiſſet profeſſus ad Philoſophiæ penetralia, quam nos ejus veſtigia cupidè fuiſſmus ſecuti, ὥσπερ θεοῖο? ſed, ut etiam nunc, paſsim perquam frigidè tractabantur, & vix pueriliter recondita illa ſapientiæ ſtudia. Progreſsi fuimus aliquo, ego non deſino urgere illud iter, quod ingreſſus tum fui: neque deſum tamen aliis: ille dignitate præſtat, & auctoritate valet in patria: quæ omnia ipſi, & ipſum patriç tantum virum gratulor: qui quantus eſſet futurus, tum apparebat. Præter enim litteras, erat in adoleſcente gravitas, quæ rarò in eam ætatem cadit, prudentiæ argumentum: nec quidquam erat eo ſincerius, nihil modeſtius, nihil humanius. Præſtantem habuiſti apud Boëmos hoſpitem: qui cum te amicum mihi cum primis fecerit,

rit, me quoque tibi neſciens facit amiciorem: quod ſi ex litteris tuis cognoſceret, non minus mihi gratum eſſet, quàm ipſi: sciret ex meis, ſi eſſent, qui hinc illuc iter faceret. De Hubnero & Cenſorio non agam multis: cum vivas cum altero, ad alterum ſæpius venias: & utrumque domi ſuæ vidi. Cenſorius etiam apud me fuit: Hubnerum ſub ver exſpecto. Sed gratum fecerunt ambo utrique noſtrum; mihi certè, quia & tibi meum in te animum, & mihi tuum in me nunciarunt. Quod in officio ſcribendi, quod præſertim per illos tibi oſtenderam, me antevertis, te amo, neque tibi in hoc genere palmam invideo, etſi non inferior amicis eſſe ſtudeo. Sed multa obſtant, quod video te quoque animadvertiſſe, ut purgatione apud te mihi non opus ſit, etiam hujus ceſſationis. Pro ea habeto loquaciorem hanc epiſtolam, quam tamen ipſam, neque res patitur perſcribere. Tamen unum non debeo prçterire, quod ſuprà attigi: tuos conatus omnes probant intelligentes & docti viri: ego mirificè: neque ſapiat, qui patriæ lucem invideat. Tu igitur

rectè, qui è tenebris domeſtica ornamenta eruere cogitas: erit illuſtrior Germania: erit melior. Si enim ſuorum majorum præclara facinora legent Principes, magis, quàm longinquis hiſtoriis ad virtutem regiam excitabuntur. Sed hic campus jam relinquendus eſt, in quem exſpaciabor, cum iterum ſcribam, quando & cetera perſequar, quæ te velle intelligo. Vale Roſtoch. V. Id. Martii. Anno M. D. XXCII.

DANIELI HOESCHELIO, Rectori Gymnaſii Auguſt.

EPISTOLA XIII.

De filii ex Italia reditu non recordor, an ſcripſerim. Salvus cum ſodali rediit X. Kal. Octob. Iter autem fecerant per Galliam Ciſalpinam & Helvetios. Paullò poſt allatus eſt tuus Origenes, in quo legendo ſtatim pluſculos mihi dies ſumpſi. Antè te collaudavi, & cohortatus ſum ad veterum editionem, in quo te ſtrenuum eſſe gaudemus: quod facere quoque *Caſaubonum* video, nec minus exemplo, quam verbis. Quis enim illo eſt ad ſub-

cundos labores promptior ? quis ad beneficia rei litterariæ depromenda opulentior ? Ita præſtat hic vir ingenio, memoria, judicio, non dicam de modeſtia, quâ etiam vincit ſatis doctos, nec ignaros tamen ſuæ tenuitatis: nec patitur ſe cum illis comparari, quibus parem eſſe judicamus, aut certe ab iis abeſſe proximè. Opto, ut quæ agitis, iis vires vobis in multam ætatem ſufficiant. Quod verò Remus in tanta turba negotiorum, qui forte ne à ſtrepitu fori quidem ſemper abeſt, & ipſo accurrit ad tuendam rem litterariam, hoc ille plus laudis meretur: ſingularem autem adeptus eſt ex orationib9 Themiſtii. Sed dum hæc cogito, in mentem mihi venit ea quam rectiſſimè interpretari, quæ optimè intelligit: intelligere autem quis poteſt melius architectonica, quam architect9? politica, quam qui in iiſdem totus eſt? Ad nos Academicos venio, qui ſi juventutem ad eos fontes deducamus, & abigamus ſophiſticum gregem, ſatis opinor, fecerimus ſuſcepto muneri. Quorum hoc illo eſt tanto difficilius, quanto invidioſius: quod diſcentium bono, nec abſque meo malo

didici. Cumque me non pœniteat, quantum in utroque præſtiterim, non ſolum in propoſito pergo, ſed alios inſtigo, ut & novatorum ſomnia diſſipent, & veterum ſtudia, non ad oſtentationem, ſed ad veritatem comparata tueantur & illuſtrent. In his omnibus quanto minus ipſe valeo, tanto magis gaudeo, eſſe & oriri in dies plures, qui ſalutem procurent generi mortalium in doctrinæ, virtutis & pietatis propagatione. Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. XII. Kal. Januar. clɔ Iɔ cv.

LAURENTIO RHODOMANO,

EPISTOL. XIV.

Liberius exiſtimaſti de mea litterarum omiſſione, ne dicam peperàm. Nec enim uſus ſum data opera aut libenter ſilentio. Quis enim me ad ſcribendum impigrior? de qua mea ſive diligentia, ſive conſvetudine tibi conſtare poterat, & debebat,

bat, cui à tot annis familiaris & carus fuiſſes. Me verò invaletudo, huic ætati proprium, in omni ferè genere officii tardiorem facit. Accedunt curæ, de quibus hic non eſt querendi locus: ſed & faceſſunt mihi negotium novæ & frivolæ calumniæ, quarum quædam etſi per ſe pluma leviores ſunt, ac propterea floccifaciendæ, tamen in quem jaciuntur, eum ſi non pondere, ſaltem multitudine & adſiduitate admodum gravant. Interea denuò ad te litteras dedi, tuque ipſe reſcribis tardius, quas magnoperè deſidero, ut cognoſcam, ſatisne firmiter convalueris. Jam verò tibi nihil narro novi, ſed ut ſoleo, quædam à nobis non magni momenti legenda mittimus. Sic enim de noſtris ſentio: non de cæteris, quæ edenda non putaremus, niſi ea in primis haberemus. In noſtris eſt epiſtola ſuper obitu Zamoſcii, talis argumenti, ut id mihi obiter tractare non eſſe difficillimum putarem. Namque de magni illius herois vita aliquid litteris mandare, nec exigui temporis, & magni negotii res eſt; quod ipſe in me non facilè ſuſcepero, etſi cum urgerer multò

etiam

etiam ante, nonnullam ſpem feci ejuſ-modi lucubrationis deſtinatæ honori, & quodammodo hiſtoriç Zamoſcianæ. nec enim invitatus benevolentia & beneficio præciſe omnia negare audebam, nec fortè debebam. Miſerant quoque ad me, quæ eò pertinerent, quorum quæ-dam abſq; invidia tractari vix poterant: eorum quod præcipuum caput ſit, conjectura, credo, facilè adſequeris. E cæteris enim me facilè expedirem, ſi ſcribendo valerem, quantum amici illi ſuſpicantur, ego mihi ſumo minimè. Nunc poſt-quam juſta ætate exacta, rebus magnis militiæ & pace geſtis, rebus humanis exemtus eſt magnus ille Zamoſcius, cunctandum mihi non putavi eo præſertim tempore, quo aliquid à me expectaretur, & flagitari poterat, egoq; flagitatum iri prævidebam, & flagitatum fuit, cum pro conſolatione ſcripſiſſem epiſtolam: ac meum ſtudium illis erit eò gratius, quando amicorm literas illa antevertit, & quo ego tempore has legerem, illi à me, ſi non in quam vellent, non tamen in alienam ſententiam, eodem ferè aliqua cognoverint. Velim hac officii parte ſibi

ſatis factum putent: illi verò cum requiſituri ſint amplius quiddam & luculentius, in hoc quidem debeo conari aliquid,& me facturum ſcripſi,modò vivam atq; valeam: quorum de neutro multum mihi polliceor. Verum prius videre cupio, quę in Polonia alii ſcripſerint, aut familiares annotarint, ne de primis aliqua relinquantur, & ut antè perſcripta,ſi non perfectius explicentur, meo ſtilo hoc medioc̃ri tamen elaborentur. Quia vero ego parum, & lentius aliquid præſtaturus ſum,velim, ut in funebri certamine,apparere ſimul plures. Hoc animo cum ſponte eſſem, rogavit quoque me Zamoſcii familiaris,amicus meus,David Hilchenius, vir integer, & homo gratus, præcipuè erga hunc ſummum in rebus ſuis ſecundis amicum, & in adverſis patronum certiſſimum ,ut quod in me pridem recepiſſem, ne obliviſcerer, & ad ſimile excitarem officium cæteros, quorum ipſe ſtudioſus eſſet, quique doctrinæ nomine in Polonia præſtantibus viris innotuiſſent, viderenturque nonnihil illius manibus de-

bere, cui & ipſi fama cogniti & cari fuiſ-
ſent. Non enim ille tantum ſapientiam
venerabatur, & litteras magnifaciebat
& fovebat, ſed diligebat etiam viros do-
ctos & ornabat, cum illos gentis Sarma-
ticæ, tum exteros & quidem longinquos
in aliis atque aliis gentibus: de quo niſi
tibi conſtare ſcirem, docerem te pluri-
bus verbis, & ordine recenſerem do-
ctrinæ principes, quorum quibuſdam be-
nevolentiam ſuam miſſis litteris & mu-
neribus teſtatam fecit. Suſpicetur quis
non factum hoc, quod tanti nos faceret:
feciſſe quodcunque hujus fecerit, gloriæ
cauſſa, qui celebrari paſſim gentium &
ad poſteritatem voluerit. Ego verò ſa-
pientem virum ſapientiæ cultores in
precio habuiſſe credo, nec aliter fieri
poteſt. Ut enim regum nobilitati &
potentiæ nemo noſtrum invidet: ita non
cadit in quenquam nobiliſſimorum &
potentiſſimorum Principum, ut in quo
minimum ſit virtutis & ſapientiæ, eum in
vilibus habeat, ſive negligat. Contra
verò tyrannorum hi mores ſunt & inſo-
lentium hominum, virtutis & doctrinæ
nullam rationem habere, & ni fallor, re-
ctè

ctè ſentio: alterum verò etiam nequa-
quam negem, & minimè reprehenden-
dum ſtatuo, ſi quis heroicæ virtutis præ-
mium expetat, & ſingulari præterea cu-
ra hoc agat, ne fraudetur illo. Non e-
nim niſi divini hominis eſt, ſic rectè fa-
cere & præclaras res gerere, ut & eas &
te oblivione in perpetuum ſepultum po-
tius, quàm memoriam tui & earum in æ-
ternum conſervatam malis. Qui non
niſi philoſophantur, neque nunc, neq;
in perpetuum plerique latere deſide-
rant. Quod igitur probamus in noſtro
etiam ordine, cujusque improbandi ve-
ram cauſſam nullam habemus, id ne cul-
pemus in Regibus, & Regum præſtantiæ
æmulatoribus: ſed in eo illos adjuve-
mus, quod fit non minore noſtro bono.
Dum enim [modò hoc adſequamur]
illorum gloriam immortalitati conſecra-
mus, noſtrum quoque nomen cum laude
memoriæ prodimus. Non enim nul-
lam habet commendationem, res mor-
talium intelligere; de iis ipſis ſapienter
judicare, & quamque hiſtoriam perſpi-
cua & diſerta oratione explicare. Quo-
rum ego ingenii bonorum fortè non in
uni-

ctè ſentio: alterum verò etiam nequaquam negem, & minimè reprehendendum ſtatuo, ſi quis heroicæ virtutis præmium expetat, & ſingulari præterea cura hoc agat, ne fraudetur illo. Non enim niſi divini hominis eſt, ſic rectè facere & præclaras res gerere, ut & eas & te oblivione in perpetuum ſepultum potius, quàm memoriam tui & earum in æternum conſervatam malis. Qui non niſi philoſophantur, neque nunc, neq; in perpetuum plerique latere deſiderant. Quod igitur probamus in noſtro etiam ordine, cujusque improbandi veram cauſſam nullam habemus, id ne culpemus in Regibus, & Regum præſtantiæ æmulatoribus: ſed in eo illos adjuvemus, quod fit non minore noſtro bono. Dum enim [modò hoc adſequamur] illorum gloriam immortalitati conſecramus, noſtrum quoque nomen cum laude memoriæ prodimus. Non enim nullam habet commendationem, res mortalium intelligere, de iis ipſis ſapienter judicare, & quamque hiſtoriam perſpicua & diſerta oratione explicare. Quorum ego ingenii bonorum fortè non in

uni-

univerſum expers videat : ſed ea tribuo
confidentius aliis, quos velim ſervire Za-
moſcianis laudibus. Talem eſſe judi-
cabat hero ipſe doctiſſimus Paulum Me-
liſſum : qui ſi viveret, hoc nomine à me
primo loco compellaretur, etſi fami-
liaribus ipſe ſe ultrò dare conſueverat.
In verſu enim valebat plurimum, in lyri-
co potiſſimum, quod ex ipſius cultiſſimis
& ſublimitatem ſapientibus odis appa-
ret. Tu verò quantum in Græcis pan-
gendis valeas, monumenta tua teſtantur,
quæ non hoc ſeculo, nec ad Boream, &
quidem ſub Bructero, vel ad Albim, ſed
ætate illa felici ſapientum Athenis nata
videantur, ſi ea cum veterum etiam poli-
tiſſimis ſcriptis comparentur. Quod ſi
hac in re mihi non credis, velim tibi cre-
das. Artificem enim rectiùs judicare
ſtatuimus, nec minus de ſemetipſo, quàm
de aliis. Nec obſtat, quod quiſque ſui
amantior eſſe dicitur, & vulgò ita fieri
conſuevit. Artificum enim quiſque ar-
tem pluris, quàm ſemetipſum facit : &
rectiſſimè intelligit non ſolum quàm
procul à perfectione abſit, ſed etiam,
quantum ipſe vix in ſpatio ſuo conſece-
rit.

rit. Sin hæres, ſcias ſic de te ſentire Joſe-
phum Scaligerum, de cujus judicio neq;
nos diſcedere poſſumus, neq; tu debes,
niſi tuum ipſius anteponas, quod tibi,
quæ tua eſt modeſtia, non arrogabis. De
aliis ingenii tui monumentis in litteris
non agam, quod & majora ſunt, & ſingu-
larem commendationem merentur.
Cum olim filiæ meæ natu minori, Annæ
Sophiæ, de nuptiis gratularere, quam ad-
mirabili tranſitu de ipſa ſapientia uſus
es: ut ejus cauſſam ſtudio ſuſcepiſſe, &
contra ingruentem barbariem divinitus
peregiſſe nobis videreris. Nec facilè di-
xerim, quam gratum mihi feceris, qui na-
talem meum illo infelici anno, quo circa
hoc oppidum & in vicinia hoſtiles ex-
curſiones fiebant, celebratis. Nec enim
ſolum meas laudes ab invidiæ cenſura
vindicatas cum aliqua voluptate legi, ſed
tui carminis puritas & nitor me ſimul
valde delectabat. Quare mi Rhodoma-
ne, tibi auctor eſſe non dubito, teq; rogo,
ut quantum virtus & omnis liberalis do-
ctrina & viri, cum virtute, tum litte-
ris præditi, Zamoſcio debere nobis
videantur, tantum laboris in te

ſuſci-

rit. Sin hæres, ſcias ſic de te ſentire Joſephum Scaligerum, de cujus judicio neq; nos diſcedere poſſumus, neq; tu debes, niſi tuum ipſius anteponas, quod tibi, quæ tua eſt modeſtia, non arrogabis. De aliis ingenii tui monumentis in litteris non agam, quod & majora ſunt, & ſingularem commendationem merentur. Cum olim filiæ meæ natu minori, Annæ Sophiæ, de nuptiis gratularere, quam admirabili tranſitu de ipſa ſapientia uſus es: ut ejus cauſſam ſtudio ſuſcepiſſe, & contra ingruentem barbariem divinitus peregiſſe nobis viderete. Nec facile dixerim, quam gratum mihi feceris, qui natalem meum illo infelici anno, quo circa hoc oppidum & in vicinia hoſtiles excurſiones fiebant, celebratis. Nec enim ſolum meas laudes ab invidiæ cenſura vindicatas cum aliqua voluptate legi, ſed tui carminis puritas & nitor me ſimul valde delectabat. Quare mi Rhodomane, tibi auctor eſſe non dubito, teq; rogo, ut quantum virtus & omnis liberalis doctrina & viri, cum virtute, tum literis præditi, Zamoſcio debere nobis videantur, tantum laboris in te

 ſuſci-

ſuſcipias in ipſius laudibus illuſtrandis.
Quod ſive arguto epigrammate facies,
uti me conatum vides, ſive potius, cum
pauculis verſibus tangi multa, explicari
vix aliquid poſſit, dies pluſculos juſtæ lu-
cubratiunculæ impendes. Novi, quam
in exponendis narrationibus perſpicuus
& luculentus ſis, & præter Poëtarum
conſuetudinem nihil affingas, non pig-
mentis orationis, quæ tamen non negli-
gis, ſed veritati juratus. Quod cur pro-
bemus maximè, cauſſa eſt graviſſima,
nempe ipſa veritatis ad futuram ætatem
propagatio. Quod autem te rogo, i-
dem rogo Taubmannum, quem natura
finxit ad poëticam, exercitatio perfecit,
lectio optimorum ſcriptorum quotidie
confirmat. Velim autem te mihi in
hac petitione eſſe internuncium, ne no-
va ad ipſum epiſtola opus ſit: immò ha-
beat ille ſibi hanc tecum à me commu-
nem, dum modò nobis hic obſequatur.
Idem rogavi hic viros duos opt. & do-
ctiſſimos, Depholdium & Peparinum,
quibus par in ſcribendo facultas ſuppe-
tit. Depholdium aliquot annos eru-
diit aulæ conſuetudo, cujus pertæſus au-
lico

lico ſplendori hanc vitam, ut vulgò lo-
quimur, otioſam prætulit, ut perpetuum
ipſi negotium eſſet cum ſtudiis ſapien-
tiæ. Peparinum autem, poſtquam lit-
terarum quantum adoleſcentis mens
capere poſſet, à nobis accepiſſet, infor-
mavit plures etiam annos Lutetia, ſed
debere ſe plurimum Galliæ doctorum
principi Caſaubono prædicat. Roga-
rem idem Cornelium noſtrum, niſi cum
philoſophię meditatione, tum ſacræ lin-
guæ ſtudio, perpetuò occuparetur. Sed
fortè de noſtro exemplo horam huic ei-
dem rei aut diem tribuet: etſi quod e-
gregium eſſe velimus, quamvis breve,
unius diei non eſſe: & ille ſæpè dicit, &
ego ei adſentior, quantò mihi omnia ſunt
difficiliora. Sublimitas argumenti dif-
ficultatem parere videatur; ſed in tan-
ta rerum copia fortè quis etiam depre-
hendat facilitatem. Vix aliquot ſecu-
lis privatus altius adſcenderit aliquis: qui
cum armis conſilioque præſtiterit in Se-
natu Regio, tum inclaruerit non ſolum
domi & in cultis gentibus, ſed terrori
quoque Moſcis, Tartaris & Turcis fue-
rit. Haud ſcio, an in orbe Chriſtiano

 tan-

lico ſplendori hanc vitam, ut vulgò loquimur, otioſam prætulit, ut perpetuum ipſi negotium eſſet cum ſtudiis ſapientiæ. Peparinum autem, poſtquam litterarum quantum adoleſcentis mens capere poſſet, à nobis accepiſſet, informavit plures etiam annos Lutetia, ſed debere ſe plurimum Galliæ doctorum principi Caſaubono prædicat. Rogarem idem Cornelium noſtrum, niſi cum philoſophię meditatione, tum ſacræ linguæ ſtudio, perpetuò occuparetur. Sed fortè de noſtro exemplo horam huic eidem rei aut diem tribuet: etſi quod egregium eſſe velimus, quamvis breve, unius diei non eſſe: & ille ſæpè dicit, & ego ei adſentior, quantò mihi omnia ſunt difficiliora. Sublimitas argumenti difficultatem parere videatur; ſed in tanta rerum copia fortè quis etiam deprehendat facilitatem. Vix aliquot ſeculis privatus altius adſcenderit aliquis: qui cum armis conſilioque præſtiterit in Senatu Regio, tum inclaruerit non ſolum domi & in cultis gentibus, ſed terrori quoque Moſcis, Tartaris & Turcis fuerit. Haud ſcio, an in orbe Chriſtiano

tantum decus ſibi quis parare poſſit alibi, quam in florentiſſimo illo regno. Cum enim in Polonia Regis majeſtas dependeat ab auctoritate Procerum, & ordini Equeſtri propoſita ſint præmia prima, non ſolum ampliſſima Sacerdotia, ſed & omnis generis Satrapiæ, quod te non fugit hiſtoriæ interpretem; aliquando tantum heroa exortum minus mirum videri debet: & ſunt inter optimates etiam hodiè, & dum erit iſta forma regni, ſemper futuri ſunt, quorum alii in aliis excellant. Verum quò digredior? Cogita verò, ſive cogitate, quid hac in re valeatis & velitis. Rectum eſt & glorioſum virtuti præconium canere: & inibimus gratiam apud Thomam Zamoſcium, magni illius Zamoſcii filium, quem heroicæ indolis, & ampliſſimæ ſpei unicum reliquit: nec minorem apud ejus tutorem principem, Nicolaum Zebreſidovium Palatinum Cracovienſem, regni florentiſſimi Primatem: de cujus humanitate, ſapientia & in omnem virtutem beneficentia, multa vobis exponerem, quæ memoratu digna pridem accepi à viris præſtantibus, niſi eadem ac fortè plura vos

vos cognoviſſe mihi perſuaderem. Non latet enim illuſtris virtus, ſed longè latèque uno eodemque tempore radios ſuos per orbem diffundit. Vale. Helm. ex Acad. Jul. X. Kal. Octobr. cIↄ Iↄcv.

FRIDERICO TAUBMANNO.

EPISTOLA XV.

Et ab aliis aliquid expectabam, & à te uberiores. Scribis autem breviſſimè, quod, ut ſcribis, & ipſe fatetur, itineri jam accinctus te compellet hic celer, qui tamen lentè ſatis tuas mihi reddit, reliquo itinere abſoluto, huc rediens: atq; itidem feſtinans. Meos εἰς Ῥοδομάνα verſus flagitas, & ipſius Zamoſcium deſideres, quem ſatis maturè mecum communicaras, ut apud nos ederetur. Moram injecère operæ, occupatæ jam magni cujuſdam voluminis tractatione, unde certum & ſingulare lucrum ſperatur. Agunt etiam, quod mercatorium eſt, & ipſi ante omnia: nec id noſtri ordinis etiam pleriqùe negligunt. Adjicio Zamoſcio ante

vos cognoviſſe mihi perſuaderem. Non latet enim illuſtris virtus, ſed longè latèque uno eodemque tempore radios ſuos per orbem diffundit. Vale. Helm. ex Acad. Jul. X. Kal. Octobr. cIↃ IↃ cv.

FRIDERICO TAUBMANNO.

EPISTOLA XV.

ET ab aliis aliquid expectabam, & à te uberiores. Scribis autem breviſſimè, quod, ut ſcribis, & ipſe fatetur, itineri jam accinctus te compellet hic celer, qui tamen lentè ſatis tuas mihi reddit, reliquo itinere abſoluto, hac rediens: atq; itidem feſtinans. Meos *εἰς Ῥοδομᾶνα* verſus flagitas, & ipſius Zamoſcium deſideres, quem ſatis maturè mecum communicaras, ut apud nos ederetur. Moram injecère operæ, occupatæ jam magni cujuſdam voluminis tractatione, unde certum & ſingulare lucrum ſperatur. Agunt enim, quod mercatorium eſt, & ipſi ante omnia: nec id noſtri ordinis etiam plerique negligunt. Adjicio Zamoſcio

ante publicata quædam, & alia ab inſtituto non aliena: eam lucubrationem Septembri faxo videas. Quæ memoriæ Rhodomani ſcripſi, modò mitto: carmen Depholdii miſſurus propediem, ubi inchoata perfecerit. Siberi liber nobis accidit gratiſſimus: accurata ibi omnia, nihil purius, nihil luculentius: in quo longior ad me Scaligeri epiſtola paſſim mendis ſcatet: mittam proximè exemplum emendatius: & ſcribam, etſi ſua miſit abſque litteris, ſatis credo ratus, quod mei non uno loco amicè atque honorificè meminit. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. Idibus Sextil. cIↄ Iↄ cvi.

ISAACO CASAUBONO.

Epiſtol. XVI.

Non erat, cur ad te ſcriberem. Etenim non minus è communibus familiaribus, quàm ex literis meis pro certo habes, me tui æquè obſervantem, quam tu mei aman-

manțiſſimus es. Hoc cum nullus ipſe dubitem, de me tibi ſic affirmo, ut vir bonus ſum, & haberi deſidero. Scribo eo potiſſimum, ut recognoſcas, & plures & meliores eſſe, qui te ſincerè omni obſervantia colant, quàm qui calumnientur. Hoc genus contemnere te certò ſcio, & me quoque oportet, etſi nulla me re vobiſcum comparo. Ut hic habitent Muſæ, acceperis ex Arniſæo: plura è Peparino: hic etiam fortè has tibi reddet; optimè autem, patrono Henrico Julio, Principe ſapientiſſimo, niſi tumultus è vicinia ipſius ſuper hac re & aliis graviſſimis cogitationes interpellent. Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. IV. Kal. April. clɔ Iɔ cIIX.

TOBIÆ PAURMEISTERO à Kochſtet.

EPISTOLA XVII.

SAnè ab abitu tuo, triſti quodam nuncio graviter admodum fui conturbatus, quo te quoque non leviter commotum iri ſcio. Etenim

nimo magnus item vir [tu verò me neq; de generis ſplendore, neq; de aliis fortunæ bonis loqui, per te intelligis] Adamus Κρουσιάδης cum paucis diebus decubuiſſet id. April. diem ſuum obiit. Eum novi adoleſcentulum, cum apud nos in Academia ad Varnum literis viveret, & nobis modeſtiam diligentiamq; ſuam, cum primis patri, qui primus erat in ſenatu aulico, mirificè probaret. Hoc autem loco ætate major, majoribus etiam paſſibus proceſſit ad prima. Ex Italia reverſus in Senatum lectus à Principe, res magnas, uti ſuas, adminiſtravit, & haud ſcio, an quid majus, ſeque dignius geſſerit, quam quod aulç Principis Magiſter, educationis regiæ bona & ſolida fundamenta jecit. Verum de ęo erit aliis ſcribendi locus, & mihi quoque, ſi valebo, alius. Si ferre poterit exempla tabellarius, & quod poterit, feret. Valerius,

Helmſt. ex Ac. Jul. prid. Cal. Maji
ↃIↃ IↃ CIIX.

ISAA-

ISAACO CASAUBONO.

EPISTOLA XVIII.

SUb Non. Majas tuæ mihi redditæ ſunt. Votum tuum pro ſalute mea ſic accipio, ut minus iniquo animo expectem, quæ univerſæ ſenectuti impendent: τεθνάναι δὲ ἐκ ἔτ' ἀνιερῶ-σοῦ. Interea noſtræ juventuti auctor ſum, ut tu quoque de me ſentis, ſtudii ſapientiæ. Ita autem paſſim negligi & contaminari meliores literas doleo, ut quis alius: pauci admodum nobis auſcultant: plerique ad ea contendunt, in quibus ſplendor eſt & utilitas. Quod tuam in luctu tuo me compellas, hoc me tibi cariorem intelligo: συμπάχω deploranti immaturam mortem cariſſimæ filiæ. Rectè te ipſum colligis, quod tuæ præſtantiæ eſt, & omninò potes, inſtructus omnibus, quæ à quoquā ad conſolandum depromi poſſunt, mihi ſæpè

Bbb 5 ſola-

ISAACO CASAUBONO.

EPISTOLA XVIII.

SUb Non. Majas tuæ mihi redditæ ſunt. Votum tuum pro ſalute mea ſic accipio, ut minus iniquo animo expectem, quæ univerſæ ſenectuti impendent: τεθνάναι δὲ ὐκ ἔτ' ἀνιηρῶ θεῶ. Interea noſtræ juventuti auctor ſum, ut tu quoque de me ſentis, ſtudii ſapientiæ. Ita autem paſſim negligi & contaminari meliores literas doleo, ut quis alius: pauci admodum nobis auſcultant: plerique ad ea contendunt, in quibus ſplendor eſt & utilitas. Quod etiam in luctu tuo me compellas, hoc me tibi cariorem intelligo: συμπάχω deploranti immaturam mortem cariſſimæ filiæ. Rectè te ipſum colligis, quod tuæ præſtantiæ eſt, & omninò potes, inſtructus omnibus, quæ à quoquā ad conſolandum depromi poſſunt, mihi ſæpè

ſolatio fuit amici ſermo lugenti obſe-
cundans. Fuiſſe apud te Arniſæum ex
aliis mihi audiviſſe videor. Fortè &
Peparinus tibi adfuit. Minimè enim te
prætereat, qui & ſecum ducit, quos intel-
lexeris. Moneor, ut ad te mentionem
faciam cujusdam mihi familiarium Li-
vonis, Pernobilis Juvenis, Theodori Fa-
resbachii, cujus patruus GEORGIUS,
cum quo etiam mihi notitia fuerat, for-
titudine & uſu rei militaris nomen &
ampliſſimas dignitates ſibi comparave-
rat, atque ille ipſe eſt, qui has tibi reddit.
De Oveni filio quid factum ſit miramur,
& parentes ipſi ſiniſtrè ſuſpicari incipi-
unt: modò vivat: comperiemus de-
nique: etenim multos rogavi, ut inqui-
rerent. Vale. Helm. ex Acad. Julia
Non. Jan. clɔ Iɔ cIIX.

JOSEPHO SCALIGERO.
EPISTOLA XIX.

QUi iſthinc mihi literas attulit, & a-
liorum, & tuas, familiaris meus, ei-
dem

dem altero tertiove abhinc menſe, tum
ſtatim, ut putabat, redituro, meas ad te
dedi, & alteras ad familiarem tuum
Heinſium: illum cum negotia in aula
Brunſvigenſi retinerent, dedit faſcicu-
lum alteri accincto ad iter Belgicum:
jam verò ad me redeunti nonnihil de-
nuò dandum eſt. Nec tamen ferè erat,
niſi quod animo meo obverſaretur ma-
ximè, vellem autem minimè. Non di-
cam hoc maleficum ſeculum, quo ta-
men, qui è literis emergunt in omni ge-
nere, alii ex aliis prodeunt ad convitia &
calumnias. Peſſimè illi poſuerunt la-
borem in diſcendo, quibus beatius erat,
expertibus eſſe litterarum, quam iis cum
ſua infamia abuti in bonorum contume-
liam. Familiaribus interdum refero,
quæ mea memoria, à quibus, inter quos,
malo etiam publico, publicè iſtiusmodi
propoſita ſint, nec ulla probitas aut mo-
deſtia à talibus tuta eſt, nec merita cu-
jusque tanta ſunt, quæ ejusmodi rabiem
compeſcere valeant. Eo perventum
eſt, ut in academicis etiam diſputationi-
bus ſe mutuò proſcindant, publicatis
ſcriptis. Ejusmodi vidi his diebus in
ma-

dem altero tertiove abhinc menſe, tum ſtatim, ut putabat, redituro, meas ad te dedi, & alteras ad familiarem tuum Heinſium: illum cum negotia in aula Brunſvigenſi retinerent, dedit faſciculum alteri accincto ad iter Belgicum: jam verò ad me redeunti non nihil denuò dandum eſt. Nec tamen ferè erat, niſi quod animo meo obverſaretur maximè, vellem autem minimè. Non dicam hoc maleficum ſeculum, quo tamen, qui è literis emergunt in omni genere, alii ex aliis prodeunt ad convitia & calumnias. Peſſimè illi poſuerunt laborem in diſcendo, quibus beatius erat, expertibus eſſe litterarum, quam iis cum ſua infamia abuti in bonorum contumeliam. Familiaribus interdum refero, quæ mea memoria, à quibus, inter quos, malo etiam publico, publicè iſtiusmodi propoſita ſint, nec ulla probitas aut modeſtia à talibus tuta eſt, nec merita cujusque tanta ſunt, quæ ejusmodi rabiem compeſcere valeant. Eo perventum eſt, ut in academicis etiam diſputationibus ſe mutuò proſcindant, publicatis ſcriptis. Ejusmodi vidi his diebus in ma-

manibus familiarium ; à quorum le-
ctione abhorreo, quædam deguſtare ne-
ceſſe habeo, ut qui ſpurca loca præter-
eunt, fœtoris aliquid tamen naribus ac-
cipiunt. Etiam recordari te puto, mi-
hi quid evenerit, cum læſiſſem ipſe
neminem: ſopito tum negotio, legiti-
ma ſententia & auctoritate Principis,
non deſunt, qui neque in hunc diem
molliantur mea patientia, cedentis o-
mnibus. Hoc unum habeo in reme-
diis: alterum neſcio quid meditatio-
num, quibus indignationem & dolorem
aliquantulum amolior. Tu autem quod
ejusmodi graves & crebros ictus clypeo
fortis animi excipis, & contemnis, quid-
quid in te jacitur contumeliarum &
calumniarum, tibi gratulor. Expe-
ctabamus apologiam, cujus ſpem fece-
ras: prodiiſſe cognovimus: exem-
plum allatum unum, quod in manibus
familiarium eſt: legam & ipſe ſtatim,
efficiamq; ut me diligenter legiſſe intel-
ligas: honoris veſtri me ſtudioſiorem co-
gnoveris neminem: neq; φιλοκάλο-
ς eſſe deſinam. Vale. Helmſt. ex Acad.
Jul. Kal. Octobr. clɔ Iɔ cIIx.

JO.

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER XI.

AD ANDREAM CLUDIUM

JCtum, Profeſſorem Primarium Academiæ Juliæ, Senatorem Curiæ Ducalis Brunſv.

EPISTOLA I.

POtius in iis, quorum ſuperiore hyeme, cum fortè domum tuam veniſſem, mentionem ad me faciebas, pluriū dierū operam tibi præſtem, quod profectò cum animi alacritate faciam, quam epiſtolā

hanc

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER XI.

AD ANDREAM CLUDIUM

Ctum., Profeſſorem Primarium Academiæ Iuliæ, Senatorem Curiæ Ducalis Brunſv.

EPISTOLA I.

POtius in iis, quorum ſuperiore hyeme, cum fortè domum tuam veniſſem, mentionem ad me faciebas, pluriũ dierũ ram tibi prȩſtem, quod profectò cum ni alacritate faciam, quam epiſtolã hanc

hanc brevem & ſqualidam mediter in Luctus tui inexſpectati conſideratione. Etſi autem ſcio, quam parum, cum in omni genere ad ſcribendum valeam, tum præcipue, ſi animus triſtitia affectus, medicinam flagitet: tamen qualecunque eſſet, quod mihi in mentem veniret, perſcribere malui, quam in hac parte amicitiæ videri negligentior. Nudius autem tertius, cum de natu minimæ filiolæ tuæ obitu prius, quam de morbo aut invaletudine, per viciniam nunciaretur, hoc magis ipſe cohorrui, quod paucis admodum diebus ante, domum tuam fortè præteriens, præ foribus ſtantem, etſi pallidulam, compellaveram, de te, ut ſolemus, ſciſcitans. Hoc ipſum tanto gravius animo tuo vulnus accidit, quod illo ipſo fatali illius die aberas. Jam amici partes ſunt, qui ad conſolandum veniat, ut quod malum re nemo poſſit, oratione ſaltem ſive conſilio minuat. Ego verò primùm & potiſſimùm declarationem mei doloris proferam, eam pro aliquo ſolatio eſſe ratus. Neque enim magnitudine tui doloris leviter afficior. Alterum nec in animum inducam, ne-que

que opus eſt, ut depromam ad te aliquid e monumentis ſapientum aut è ſacris literis, quæ omnia ipſe didiciſti à puero, & in promptu habes, & potes, cum voles, haurire, ex utro voles fontium. Exponam tibi potius paucis, quid ipſe, qui annis plusquam triginta tot cariſſimorum funera extulerim, ſecutus fuerim: primum cavi, ne in ſolitudine me mœrore conficerem, amicorum literas libenter legi, familiarium ſermones aliis de rebus audivi quotidie. Namque qui hoc animi ulcus aſſiduè tangant, eos ingratos nobis eſſe neceſſe eſt: neque id poſſe exiſtimem, qui ex animo malis noſtris afficiantur. Quod autem minus ipſe feci, & ægrè in tanta animi ægritudine facere poſſumus. Jubeam eos, qui doloribus conficiantur, à triſtibus aliò animum convertere: ut qui ὀφθαλμιῶσι, quid contueri velint, è tenebris, verſus lucernam, vel ad lucem, oculos vertunt. Mihi iccirco hoc erat ſub difficile; quod uti non ſum ea firmitate membrorum, qua plerique, ita forte & animo imbecillior: itaque in litteris & ratione aliquantulum ſuſtentavi. Te, CLUDI, natura

ne opus eſt, ut depromam ad te aliquid monumentis ſapientum aut è ſacris libris, quæ omnia ipſe didiciſti à puero, & promptu habes, & potes, cum voles, aurire, ex utro voles fontium. Ex... onam tibi potius paucis, quid ipſe, qui nis plusquam triginta tot cariſſimorum funera extulerim; ſecutus fuerim: imum cavi, ne in ſolitudine me mœrore conficerem, amicorum literas libenter legi, familiarium ſermones aliis rebus audivi quotidie. Namque qui c animi ulcus aſſiduè tangant, eos inatos nobis eſſe neceſſe eſt: neque id ſſe exiſtimem, qui ex animo malis noſis afficiantur. Quod autem minus e feci, & ægrè in tanta animi ægritune facere poſſumus. Jubeam eos, qui loribus conficiantur; à triſtibus alio imum convertere: ut qui ὀφθαλμιῶν, quid contueri velint, è tenebris, versus lucernam, vel ad lucem, oculos vernt. Mihi iccirco hoc erat ſub difficile, od uti non ſum ea firmitate membrorum, qua plerique, ita forte & animo imbecillior: itaque m... litteris & ratione quantulum ſuſtentavi. Te, CLUDI, natura

natura & corporis & animi viribus do-
navit, confirmavêre cum ipſæ literæ, tum
uſus rerum, ut non dubitem rogare, ſive
jubere, ut reſpicias ad bona tum fortunæ
tum animi: in re familiari nihil deſide-
ras, peperiſti tibi gratiam potentum, in-
veniſti à puero benevolentiam bono-
rum: habes liberos plures, alios jam
præſtantes, alios non minoris expecta-
tionis, quæ ſingularia bona qui adepti
ſunt, à populo beati cenſentur, & ſunt
profectò felices, cujusmodi eſt humana
felicitas. Occupationes verò etiam
tuæ, & negotia, quæ ratione officii depo-
nere tibi non licet, ſi non obliterant, ob-
ſcurant nonnihil dolores ejusmodi. Ce-
dit enim labori dolor, certè animus la-
bori intentus, interea non adeò dolo-
rem ſentit. Quod cum ita evenire o-
lim animadverterem, imponebam ipſe
mihi ſcriptiones, quæ tum etiam minus
neceſſariæ viderentur. Non eſſe au-
tem repudiandas in adverſa fortuna cu-
juscunque generis παραψυχὰς, neque
negligendas, exiſtimemus: niti tamen
ſimul poſſumus, & ante omnia debemus
bonitate ſummi omnium Patris, tum
quod

quod ab eo, quæcunque cuique noſtrum
ſunt bona, obveniunt, tum quod, quæ ab
illo hominibus benevolentiſſimo & ſa-
pientiſſimo decernuntur, & in univer-
ſum, & nobis eſſe bona, nemo niſi impi-
us, & in divinam Majeſtatem blaſphe-
mus, neget. Et hæc verò, & illa, ſi ſpe-
ctes & cogites, non ſolum ipſe te colli-
ges, ſed & uxorem optimam, & liberos
cariſſimos eriges, & exemplo eris aliis,
quos ejusmodi aut ſimiles ærumnæ in-
volvent, & primariæ virtutis laudem ad-
eptus fueris, ſive conſtantiam, ſive forti-
tudinem nominemus. Brevior ſum,
quàm res poſtulat: longior, quàm ad te
opus fuerit: ſi qua tibi deeſſe ſenties, ea
vel ex ipſius ſapientiæ ſcriniis petes, vel
reſuſcitaberis ex hujus theſauris me divi-
tioribus. Vale, ex Acad. Jul. IV. Kalend.
Quintil. CIↃ IↃ CIX.

EIDEM.

EPISTOLA II.

Qui quàm benevolè agant cum ge-
nero meo, non te fugit. Quæſo hac
de re loquere cum Dn. Cancellario & de-
canis, an rectum ſit, hanc omnem

litem

quod abeo, quæcunque cuique noſtrum ſunt bona, obveniunt, tum quod, quæ ab illo hominibus benevolentiſſimo & ſapientiſſimo decernuntur, & in univerſum, & nobis eſſe bona, nemo niſi impius, & in divinam Majeſtatem blaſphemus, neget. Et hæc verò, & illa, ſi ſpectes & cogites, non ſolum ipſe te colliges, ſed & uxorem optimam, & liberos cariſſimos eriges, & exemplo eris aliis, quos ejuſmodi aut ſimiles ærumnæ invadunt, & primariæ virtutis laudem adeptus fueris, ſive conſtantiam, ſive fortitudinem nominemus. Brevior ſum, quàm res poſtulat: longior, quàm ad te opus fuerit: ſi qua tibi deeſſe ſenties, ea vel ex ipſius ſapientiæ ſcriniis petes, vel ſciscitaberis ex hujus theſauris me divitioribus. Vale, ex Acad. Jul. IV. Kalend. Quintil. cIↃ IↃ cix.

EIDEM.

EPISTOLA II.

Qui quàm benevolè agant cum genero meo, non te fugit. Quæſo hac re loquere cum Dn. Cancellario: de netis, an rectum ſit, hanc omnem

litem Reverendiſſimi Illuſtriſſimique mandato dirimi: in quo diſertè aſſignetur locus D. Theodoro, in Conſiſtorio & quacunque ſolennitate inter JCtos poſt D. Clampium, qui in Conſiſtorio JCtorum ultimum locum hodie habet. Quidquid hic decernitur, relinquetur tamen aliquid ſcrupuli. Mitto ſimul ad te, quid mihi de locatione viſum fuerit. Namque cum & de Duncano, futuro Doctore quoque agatur, rectè puto fieri à me, qui ſententiam meam non diſſimulem: etſi à quibuſdam hoc nomine me reprehenſum ſcio. Vale.

MEMORIALE.

De genero meo laborare mihi non adeò … neceſſarium judico. Eſt enim eâ mode… ſtia, ut quovis loco, ſi id ſine totius ordi… nis Juriſconſultorum offenſa, & abſque reprehenſione aliorum, quod facto ſuo cæteris præ… judicare videatur, facere poſſit, contentus fore. Ad rem igitur pauca. De conſuetudine omnium gentium non barbararum, penes quos eſt bonarum diſciplinarum cultus, ſecundum item ſtatuta omnium Academiarum, & ex inſtitutis majorum, à quibus neq; reſp. neq; reges declinarunt, obſervatum fuit hactenus, ut Doctores facultatum, Theologiæ primum, ſecundum Juris, tertium Medicinæ tenerent, in quibuſcunq; eſſent congreſſibus, & ſine exceptione in academicis. Id ego neq; à paucis privatis, nec arbitrio unius Academiæ, in quâ fortè omnes conſentiant, ſecus ſtatui aut mutari poſſe aſſero. In Academia Julia, quod & ſtatuta de ſeſſionibus publicis jubent, in omnibus iiſdem in hunc diem ab initio obſervatum fuiſſe accepi: etiam iis, qui neq; publicè neq; privatim docerent. Valere igitur in Profeſſoribus multò magis debet. Profeſſorum enim conditionem non deteriorem eſſe debere, quàm non Profeſſorum: immo meliorem, nemo tam iniquus fuerit, qui neget. Cum etiam tam hic quam alibi, qui in practicis facultatibus docent, neq; dum in dignitatem Doctorum evecti, inferiorem inter Licentiatos & Magiſtros locum habeant, donec & ipſi Doctoralis gradus ad ſummos quaſi ordines legitimè aſcendant; hinc liquidò apparet, ratione doctoratus collocationem fieri oportere. Si qui diverſum velint, & pertinaciter urgeant, ubi negotium intellexerint, in ambitionis, malevolentiæ & invidiæ ſuſpicionem facilè incidant, & non ſolum uni atq; alteri, ſed ipſis ordinibus, ſive dictis facultatibus injuriam facere videbuntur. Nec dubito pleroſq; bonarum litterarum & philoſophiæ Magiſtros in hanc ſententiam deſcenſuros, cum præſertim Philoſophi præ… ſuis modeſtiæ & humanitatis cultores. Denique … Reverendiſſimus idemque Illuſtriſſ. … …, ut ſuæ Academiæ nauclerus & perpetuus … pro ſua ſapientia & auctoritate determina… …ſi qui de novatione inſtabunt.

logia primum, ſecundum Juris, tertium Medicinæ tenerent, in quibuſcunq; eſſent congreſſibus, & ſine exceptione in academicis. Id ego neq; à paucis privatis, nec arbitrio unius Academiæ, in quâ fortè omnes conſentiant, ſecus ſtatui aut mutari poſſe aſſero. In Academia Julia, quod & ſtatuta de ſeſſionibus publicis jubent, in omnibus itidem in hunc diem ab initio obſervatum fuiſſe accepi: etiam in iis, qui neq; publicè neq; privatim docerent. Valere igitur in Profeſſoribus multò magis debet. Profeſſorum enim conditionem non deteriorem eſſe debere, quàm non Profeſſorum: immò meliorem, nemo tam iniquus fuerit, qui neget. Cum etiam tam hic quam alibi, qui in practicis facultatibus docent, neq; dum in dignitatem Doctorum collocati, inferiorem inter Licentiatos & Magiſtros locum habeant, donec & ipſi Doctorali gradu ad ſuos quoſq; ordines legitimè aſcendant; hinc liquido apparet, ratione doctoratus collocationem fieri oportere. Si qui diverſum velint, & pertinaciter urgeant, ubi negotium intellexerint, in ambitionis, malevolentiæ & invidiæ ſuſpicionem facilè incident, & non ſolum uni atq; alteri, ſed ipſis ordinibus, ſive dictis facultatibus injuriam facere videbuntur. Nec dubito pleroſq; bonarum litterarum & philoſophiæ Magiſtros in hanc ſententiam ſtatim deſcenſuros, cum præſertim Philoſophi primi ſint modeſtiæ & humanitatis cultores. Denique de tota re Reverendiſſimus idemque Illuſtriſſimus noſter, ut ſuæ Academiæ nauclerus & perpetuus Rector, pro ſua ſapientia & auctoritate determinabit, ſi qui de novatione inſtabunt.

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER XII.

AD LAURENTIUM SCHEURLÆUM Philoſophum, & Theologum.

EPISTOLA I.

QUod, qua tibi anno abhinc undecimo, de faſcibus academicis gratulabar, hodie lucubratiunculam, à pluribus eosdem gerens tertiùm, etiam legi jubes, ſive pateris, etſi id non expetebam, tamen hoc conſilium tuum magis probo. Recognoſcent

ſcent alii: & cognoſcent alii, ut inter nos amicè vivamus, & de rebus præcipuis idem ſentiamus: easdem ſententias, non conſpiratione noſtræ gratiæ, ſed ſtudio veritatis, & boni publici deſiderio, tueamur. Illum namque *ἀκαδημιάρχην* neque tum tibi præſcripſi, ſed, quando ita volebas, perſcripſi, de communi utriusque deliberatione, ſive de ſermonibus noſtris, quos ſuper ea re ſemel atque iterum inſtitueramus. Scripſi autem arbitratu meo, ita ut paucula alicubi adjicerem, plura volens omitterem, cenſura tibi relicta integra, nec minus aliis viris bonis, & academicæ vitæ peritioribus. Viſum verò mihi fuit, hic iterum paucis te compellare, ad comparandas illius temporis rationes, cum iis, quæ interea natæ, nobis ob oculos & in manibus verſantur. Erit utrique liberum, utrum tempus præferamus alteri, cum illis annis ortæ fuerint difficultates malæ & graves: neque in præſentia nos ullæ aut leves ærumnæ urgeant.

ſcent alii : & cognoſcent alii , ut inter nos amicè vivamus , & de rebus præcipuis idem ſentiamus : easdem ſententias , non conſpiratione noſtrę gratię , ſed ſtudio veritatis , & boni publici deſiderio , tueamur. Illum Namque ἀκαδημιάρχην neque tum tibi præſcripſi , ſed , quando ita volebas, perſcripſi , de communi utriusque deliberatione , ſive de ſermonibus noſtris , quos ſuper ea re ſemel atque iterum inſtitueramus. Scripſi autem arbitratu meo , ita ut paucula alicubi adjicerem , plura volens omitterem , cenſura tibi relicta integra , nec minus aliis viris bonis , & academicæ vitæ peritioribus. Viſum verò mihi fuit , hîc iterum paucis te compellare , ad comparandas illius temporis rationes , cum iis , quæ interea natæ , nobis ob oculos & in manibus verſantur. Erit utrique liberum , utrum tempus præferamus alteri , cum illis annis ortæ fuerint difficultates malæ & graves : neque in præſentia nos ullæ aut leves ærumnæ urgeant.

Decimus autem tertius ſub autumnum
annus erit, quando Joannes, Friderici
III. Regis Daniæ filius, exemplo fratris
Hulderici, cultum litterarum ſtudia, ve-
niret in Academiam Juliam : oborta au-
tem hac nova nobis luce, irrepſit huc
iiſdem diebus peſtilens contagium, ita
ăere, ut Juventus pleraque omnis, alii do-
mum ſe referrent, alii cederent in vici-
niam : neque nemo noſtrum cum fami-
lia exiret neceſſariò, quaſi ex ipſa flam-
ma. Mitigabat malum bruma; id vere
ſuſtuliſſe videbatur : neque æſtate mul-
tum erat amplius periculi : multique
adeò ſe ſub hæc tecta receperant: neque
tamen non trepidabamus omnes, non
abolito penitus contagio : neque fruſtrà
metuimus : efferebantur enim cari no-
bis adoleſcentes fortè unus & alter. Al-
tero item poſt anno, cum hoc diuturnum
malum de loco abiiſſe non falsò putare-
mus, neque ejus uſpiam reliquiæ depre-
henderentur ; erupit magno illo malo
gravius : minus quidem in populo me-
tui dyſenteriam apparebat ; ſed hoc
ſanguinis profluvium, cum nulli ferè par-
ceret in oppido familiæ, plures ſuſtulit,
quàm

quàm peſtilentia ſuperioris biennii. Erant illæ miſeriæ communes & oppido & academię. Accedebat interim nova, de cujus vi reliqui incolæ parum competiebant. Quid enim ad illos lites exortæ in noſtro ordine? animis decertabatur: quæ contentio ſi ad veritatem & ſalutem ſpectaret, prædicandam ducerem. Sed illis temerè invectis moleſtiis nihil damni accepit res academica, uti ſunt, qui perperàm exiſtimant, quod ſecus poſtea evenit, atque vellent, quamque inſtitutum fuiſſet à quibuſdam. Etenim quæ vera eſſent, alia confirmata, alia etiam magis fuêre illuſtrata : & ſimul publicè reſtituta tranquillitas. Utinam ipſimet animorum fluctus ſedatos æquè malimus, uti nos decere, & vulgus clamat, & nos rectiſſimè meminimus. Medicinam autem fecit unus & ſolus ille huic inteſtino malo, penes quem & quidem ſolum, hoc erat, qui potentiam, qua pollet, ſapientia, ſemper convertit in beneficentiam, imitatus Eum, penes quem illa ſunt ſolida & perfectiſſima omnia, quem à memoria hominum ſapientes imitandum proponunt Regibus, item-

que

quàm peſtilentia ſuperioris biennii. Erant illæ miſeriæ communes & oppido & academię. Accedebat interim nova, de cujus vi reliqui incolæ parum comperiebant. Quid enim ad illos lites exortæ in noſtro ordine? animis decertabatur: quæ contentio ſi ad veritatem & ſalutem ſpectaret, prædicandam ducerem. Sed illis temerè invectis moleſtiis nihil damni accepit res academica, uti ſunt, qui perperàm exiſtimant, quod ſecus poſtea evenit, atque vellent, quamque inſtitutum fuiſſet à quibuſdam. Etenim quæ vera eſſent, alia confirmata, alia etiam magis fuêre illuſtrata: & ſimul publicè reſtituta tranquillitas. Utinam ipſimet animorum fluctus ſedatos æquè malimus, uti nos decere, & vulgus clamat, & nos rectiſſimè meminimus. Medicinam autem fecit unus & ſolus ille huic inteſtino malo, penes quem & quidem ſolum, hoc erat, qui potentiam, qua pollet, ſapientia, ſemper convertit in beneficentiam, imitatus Eum, penes quem illa ſunt ſolida & perfectiſſima omnia, quem à memoria hominum ſapientes imitandum proponunt Regibus, item-

que magiſtratum primo loco gerentibus. Sed hic locus ad hæc tam multa narranda anguſtior eſt: explicari autem illa niſi à diſertiſſimo, idque in ſuo campo, nequeunt. Hoc igitur nomine ex eo die maximè celebratus fuit ipſe εὐεργέτης HENRICUS JULIUS: neq; minus ex hoc beneficio, quàm è cæteris regiis virtutibus & meritis immortalem famam conſequetur. Gratiſſimæ enim omnium ſunt Muſę, quæ neminem è patronis patiuntur intermori. Huic igitur bono [bonum enim profectò mali propulſatio, majus ejuſdem illius confirmatio & amplificatio] attexere ſcribendo novum malim: ſed mira eſt mali fœcunditas. Reſtabat, ut à Marte quoq; aliquid in nos redundaret: conturbaverat quidem ante nos nonnihil fama à Rheno è Belgicis tumultibus, malum quoque longinquioribus minitans: oriebantur ante oculos turbæ ab iis, qui bono inquilinorum, & felicitate ſua maxima perpetua, facilimè & rectiſſimè quieſcerent. Hi, pro libertate, quam affectarent, ſtudentes licentiæ, anſa, uti ſcimus, callidè quæſita, Principis ſui fundos, vicos, oppida, vaſtarum cum copiis excurrere:

rere : quę & ipſa narratio hiſtoriæ eſt: cum paucis abhinc millibus paſſuum vagarentur, quo etiam die Imperatoris Rudolphi II. legati huc diverterant, Duce ad Imperatorem profecto, cum nullum hic eſſet præſidium, cujus nulla hîc fuerat ante, neque tum crederetur eſſe neceſſitas; quis hic irruptionem tumultuantium non metueret? cum edidiſſent, aliquot diebus ante, & illis ipſis ederent exempla ſuæ erga legitimum & perpetuum ſalutis ſuæ patronum obedientiæ, tanto impetu terribiles, jamque etiam in conſpectu eſſent. Itaq; fugiendum fuit Muſis inermibus: ceſſit juventus in pagos, in oppida: manebant, quibus á muneribus, quæ gerebant, abeſſe non licebat: licebat cuiq; cæterorum ſibi & ſuis conſulere, ſervare ſupellectilem, cujus recuperationem, quotquot eſſent noſtri ordinis, aliundè ſperare non poterant. Redimus ex intervallo cum jactura rei familiaris gravi: denuò frequentabatur Academia, collectis quaſi tabulis: ad officium reditum fuit, ut bonitas Gymnaſii conſervaretur etiam decreſcente auditorum numero,

etſi è vicinia accedebant alii, recedebant interdum alii: è longinquioribus locis mittebatur nemo: ecquis enim veniret ad incendium, è quo alii fugerent, alii ſeſe paullatim ſubducerent? Parum autem aberat, quin qui hæc commoverant, pœnas dediſſent graviſſimas: pepercit illis, pepercit tantæ multitudini Deus, de cujus innocentia aliquid ſuſpicari licet, reſidente culpa potiſſima in paucis auctoribus, ut univerſis ad ſaniorem mentem & priſtinam felicitatem reditus apertus videretur. Hoc cum non agnoſcerent, qui negotia gerebant, cepiſſe affirmantur conſilium crudele & impium, certo conſtituto die, quo violenta eruptione facta, hoc oppidum, hanc Muſarum, ut de conſuetudine loquimur, imò hanc ſacram Dei domum ſolo æquarent, ſublatis omnibus, qui pedibus ſalutem ſibi non quæſiſſent: avertit autem illud fulmen à tectis & cervicibus noſtris idem nobis quoq; benigniſſimus iu cœlis Pater. Hoc igitur decennio fatum fuit Academiæ Juliæ: quâcum, hoc eſt, nobiſcum benè agetur, ſi Deus nos reſpiciet: hodie ſuſpenſo ani-

animo ſumus: alius metuit aliud: ad bene ſperandum cauſſæ eſt parum hactenus, quando neque bellum, neque pax eſt, neque induciæ: ſed illic peſtilens contagium: neque ullus ejuſdem apud nos metus, ob malum adeò vicinum. Miſerabilis ergò & hic ſtatus eſt, quo tempore idem munus publicum tertiùm geris. Avertat ſumma bonitas, ſi quid præterea imminet aut ingruit mali. Neque tamen non ſunt præterea academica, quæ tu noviſti maximè, in quibus dirigendis, & humanitate & ſeveritate & ſingulari prudentia opus eſt. Vide jam, ὦ πρωτεπιστάτα, tolerabiliusne modò agamus, an prius: illa præterierunt relicta ſui memoria: præſentia nos terrificant & urgent: de futuris ut certum quid ſperemus, dubium. Conſilium oſtendet, ſi velimus, ratio, eventum, ſi in officio ſimus, largietur optatum Deus. Vale. Helmſt. in Acad. Julia idib. Quinctil. cIↄ Iↄ CIX.

EPI-

EPISTOLA II.

Ἀκαδημιάρχης.

QUidni verò etiam hodie tibi
gratificer, *Laurenti Scheurle*,
occaſione nova & ſingulari?
Nec enim mei me de te judi-
cii, nec primæ erga te benevolentiæ, nec
utriuſque meditationis & ſcriptionis ad
te, pœnitet. Cum enim è patria ad nos
migraſſes, intellexi è primo ferè ſermo-
ne, quem tecum habui, eſſe te unum ex
primo genere doctiſſimorum hominum,
quod viderem multiplici doctrina præ-
ditum, in precio habere omne genus ele-
gantium litterarum, & ſtudii ſapientiæ, &
quemque colere noſtri ordinis citra in-
vidiam: nec mihi mirum illud viſum,
cum, cui natura nihil negaſſet, tribuiſſet
præterea fortuna, quod ſatis videretur,
á puero rectè & ſedulò educatus, ipſeque
in vario genere liberalis doctrinæ ordi-
ne verſatus fuiſſes perpetua diligentia.
Ego verò, cum omnes virtute prædi-
tos,

os, tum ejusmodi viros ſuſpicio, &
x animo diligo: primùm quidem e-
s, & qui hoc ſolùm præ aliis agunt,
, ne quid diſſimulem, ſimul artis me-
icæ cultores, quæ vitæ mortalium ſa-
itaris & grata, abſque interioribus litte-
s non conſiſtit: nec minus juriscon-
ltos, maximè, qui politicum ordi-
em philoſophia & eloquentia conde-
orant. Hos enim ſolos firma rerum-
ubl. fulcra eſſe cenſeas. Sed omnium
iaximè Theologos, talibus ornamen-
s præter vitæ ſanctimoniam inſignes.
heologos autem quanta bonæ atque
ultiplicis copia inſtructos eſſe opor-
eat, ad erudiendum populum, ad
onſolandos ærumnoſos, ad cohor-
ndos auditores ad omnem animi pie-
tem, ad deterrendos improbos &
tulantes à flagitiis, ſed multò magis,
m ad eruenda explicandaque oracula
lcſtia, tum ad ſectarum conditores
xtrè confutandos, vindicandamque
calumniis veritatem, ſi quis neſciat, ex
azianzeno, quocunque ſe quis in illi-
monumentis verterit; non magno

negotio

negotio cognoverit. Tales tantosque viros admiror & in oculis fero. Eſſe verò te nullo ſacerdotali ſupercilio, ſed ſingulari modeſtia præditum, & ea vitæ innocentia, quæ cumprimis conſpicuum iſtum ordinem, qui non ſolum à populo, ſed & à ſummis Regibus, quod à Domino univerſi legatione ad mortales fungimini, obſervatur, & decet, & mirificè cohoneſtat, non ſolum ex aliquot menſium conſuetudine, ſed etiam de teſtimonio utriuſque familiarium, mihi ſtatim, neque id falsò perſuaſeram. Itaq; cùm uno eodemque die & πρωτεκκλησιάστης hujus urbis deſignatus eſſes, & in Academiam Juliam adſcitus ad interpretandos Prophetas publicè; de utraque dignitate tibi gratulari non dubitavi. Ut enim unumquodque munus ſuas curas & labores habet, ita neque illa dignitate & honore vacant. Adſperſi vero hinc inde ſupervacaneas, fateor, ſed tamen animi benevolentiſſimi in te notas: non tam præcepta, quæ ſequerere, quàm prædicationes exſpectatæ, ſive cognitæ induſtriæ tuæ. Neque enim mihi tantum auctoritatis vendico, quod abſque ſuſpici-

ſpicione arrogantiæ non committerem, ut præſtantibus viris, præſertim ſuperioris ordinis, ſive à qualibus, ſive etiam minoribus quaſi leges ipſe occinam: quin ſi quod ejuſmodi eſſe videatur, à ſummis viris aliquando meyllyio, ſæpè eorum verborum tenore, refero. Fuiſſe autem tibi hoc ſtudium meum gratum, non ex aliqua conjectura, ſed ex re ipſa deprehendi. Quam enim privatim ad te lucubratiunculam miſeram, faciendam quoque cenſuiſti juris publici, ut & ab amicis communibus legeretur, fortè & ab aliis, qui talia non aſpernarentur. Ego tum exempla, à te mihi donata, miſi ad alios atque alios: neque nemo ſuis familiaribus plura flagitavit. Præter autem quàm, quod mihi de more egerunt gratias; alii te noſſe deſiderare, alii fama ante notum magis ſuſpicere: cujus rei ex ipſorum litteris ipſe mihi teſtis es. Cum autem omnis virtus & animi integritas in quocunque mortalium nemini non grata ſit; tum verò tantæ dotes animi in Theologo ſunt admirabiles, ut & illuſtriores. *Quis enim non oculos in Antiſtitem ſacrorum conjicit?* Cum igitur aliquot annis

ſpicione arrogantiæ non committerem, ut præſtantibus viris, præſertim ſuperioris ordinis, ſive a qualibus, ſive etiam minoribus quaſi leges ipſe occinam: quin ſi quod ejusmodi eſſe videatur, à ſummis viris aliquando meo ſtylo, ſæpè eorum verborum tenore, refero. Fuiſſe autem tibi hoc ſtudium meum gratum, non ex aliqua conjectura, ſed ex re ipſa deprehendi. Quam enim privatim ad te lucubratiunculam miſeram, faciendam quoque cenſuiſti juris publici, ut & ab amicis communibus legeretur, fortè & ab aliis, qui talia non aſpernarentur. Ego tum exempla, à te mihi donata, miſi ad alios atque alios: neque nemo ſuis familiaribus plura flagitavit. Præter autem quàm, quod mihi de more egerunt gratias; alii te noſſe deſiderare, alii famâ ante notum magis ſuſpicere: cujus rei ex ipſorum litteris ipſe mihi teſtis es. Cum autem omnis virtus & animi integritas in quocunque mortalium nemini non grata ſit; tum verò tantæ dotes animi in Theologo ſunt admirabiles, ut & illuſtriores. *Quis enim non oculos in Antiſtites ſacrorum conjicit?* Cum igitur aliquot

annis

annis te eundem, atque etiam penitius cognoviſſem, & animi noſtri in juſtam amicitiam coaluiſſent; iterum tibi gratulabar, quod à me exſpectari intellexeram, cùm publico illo ſolenni Academiarum ritu Theologus declarateris: feci id tum verſu Græco. Fortè enim multus eram in lectione divi Gregorii. Eum igitur potiſſimum ſecutus fui, non ſolùm, quò minus aberrarem, quod mihi cavere, nequaquam tironi, in hoc genere facile erat, ſed ut illius exemplo, quàm poſſem, res arduas & divinas, propriè diſertêque exprimerem, ſi elegantiam & copiam minus adſequerer: ſecutus autem ſum; ſedulò inſiſtens ejuſdem ſcriptoris veſtigiis, maximè, quo loco ſapientiam revelatam à ſapientia rationis, de ſententia ab eodem expreſſa, tantum non iiſdem verbis ſeparo: quam meam curam & tibi & æquis exiſtimatoribus facilè probavi, non minus, quam cætera omnia: quibus, quæcunque alterius generis ſunt, bono conſilio, bene, aut certè non perperam ſcripta non placent, iiſdem neque illa placere potuerint. In tuas autem laudes mihi digredi vi-

ſum non fuit, quod neque nunc faciam. Ut enim alias hujus mei conſilii cauſſas non aperiam, ſentio ſapienter decretum ab Euripide: *qui fuſius amicorum laudes decantent, eos ipſis non admodum gratum facere.* Quidni tamen nihilominus tibi tertiùm gratuler de magiſtratu, quem iniiſti hodie? Academici autem honores quanti ſint faciendi, ad alios non attinet diſputare: nec eos ipſi comparamus cum militaribus, civilibus, eccleſiaſticis. Habent enim plerique ſplendoris multum, commodorum plus minus, curæ laborumq; plurimum, ſi bona fide gerantur. Tamen & hi noſtri à Regibus & Imperatoribus & Pontificibus conſtituti, etiam ab iiſdem, cæteriſq; Principibus, & ampliſſimis rebuſpublicis ſollicitè conſervantur, quod ad rectam educationem juventutis omnium ordinum pertinent, neque non conſervationem & præſentis & futuræ reipublicæ reſpiciunt. Horum primus eſt hic, quem cum ipſe Dux noſter, & Nauclerus hujus ſacræ triremis, HENRICUS JULIUS, gerat, ejus vices de noſtris ſuffragiis & univerſi collegii ſententia tibi deman-

davit,

viſum non fuit, quod neque nunc faciam. Ut enim alias hujus mei conſilii cauſſas non aperiam, ſentio ſapienter decretum ab Euripide: *qui fuſius amicorum laudes decantent, eos ipſis non admodum gratum facere.* Quid ni tamen nihilominus tibi tertium gratuler de magiſtratu, quem iniiſti hodie? Academici autem honores quanti ſint faciendi, ad alios non attinet diſputare: nec eos ipſi comparamus cum militaribus, civilibus, eccleſiaſticis. Habent enim plerique ſplendoris multum, commodorum plus minus, curæ laborumq; plurimum, ſi bona fide gerantur. Tamen & hi noſtri à Regibus & Imperatoribus & Pontificibus conſtituti, etiam ab iiſdem, cæterisq; Principibus, & ampliſſimis Rebuspublicis ſollicitè conſervantur, quod ad rectam educationem juventutis omnium ordinum pertinent, neque non conſervationem & præſentis & futuræ reipublicæ reſpiciunt. Horum primus eſt hic, quem cum ipſe Dux noſter, & Nauclerus hujus ſacræ triremis, HENRICUS JULIUS, gerat, ejus vices de noſtris ſuffragiis & univerſi collegii ſententia tibi deman-
 davit,

davit, abhorrenti ab ambitione nomi-
nus, quam ab avaritia. Nec refert, quod
non niſi ſemeſtris eſt hæc dignitas: quia
referre dixerim. Etenim patientius
labores tolerat, quorum quis metam ab
initio in conſpectu habeat: munus ge-
rit majore cura, cujus depoſiti paullò
poſt ſit reddenda ratio: nemini etiam
ſibi alicujus dominatus parandi facilè in
mentem venit. Non ſolùm verò tu hæc
hodie, quando clavum hujus ſacræ ἀρχῆς
dirigis, cogitas: ſed fuiſti pridem apud
animum tuum meditatus. Memini e-
nim, nos de officio ἀκαδημιάρχου locutos
aliquoties: cùm alia, ſed citra cujus-
quam contumeliam, reprehenderemus,
alia deſideraremus, pleraque probare-
mus, tuque multa, quæ ad rem facerent,
diſertè exponeres, ut homo doctus, ullo
rerum præditus, non in aliud, niſi in bo-
num publicum, intentus. Bonum e-
nim publicum procurare cum omnium
noſtrum eſt, tum primi magiſtratus:
quod abſque litteris & aliqua rerum
tractatione nemo laudabiliter, ac ne me-
diocriter quidem, præſtiterit. Quid
quis poſſit, & quis ſit, magiſtratus indicat:

ut

ut Pittacus ſolebat dicere: quod ver-
bum quemque acuere poteſt & debet,
ut & de ſemetipſo, privatiſque ſuis ra-
tionibus, quo minus impingat aut in ca-
lumniantium voculas incurrat, de publi-
co munere, quod gerit, cogitationem ex
animo non dimittat, neque de ea aliquid
unquam remittat. Cum autem nihil
omnium te fugiat, neque quidquam
malis, quam omnia rectè, tuaque cum
laude gerere; ego quamquam permul-
tis annis te major, ut præcipiam tibi, mi-
hi non ſumo, nec te monere debeo. Co-
hortationem tamen amicam minus re-
prehendendam dixeris, neque quid-
quam præ ſe ferre magiſterii exiſtimes:
& præceptis in conſpectu poſitis inter-
dum opus eſſe non negâris. Etenim
etiam, quæ certo tempore expedire ve-
limus, ſingula, ſive in palimpſeſto, ſive in
charta, quam in manibus habeamus, lit-
tera notamus, aut ſigno, ne quid neceſſa-
rii fortè nobis excidat. Nihil vetat,
idem fieri in vita & officio, præſertim
ubi aberrare & alucinari aliquid maculæ
exiſtimationi adſpergere videatur. Fe-
cerunt alii; fecit Antoninus Philoſo-

phus,

it Pittacus ſolebat dicere: quod ver-
ium quemque acuere poteſt & debet,
it & de ſemetipſo, privatiſque ſuis ra-
ionibus, quo minus impingat aut in ca-
umniantium voculas incurrat, de publi-
o munere, quod gerit, cogitationem ex
nimo non dimittat, neque de ea aliquid
nquam remittat. Cum autem nihil
mnium te fugiat, neque quidquam
ialis, quam omnia rectè, tuaque cum
iude gerere; ego quamquam permul-
s annis te major, ut præcipiam tibi, mi-
i non ſumo, nec te monere debeo. Co-
ortationem tamen amicam minus re-
rehendendam dixeris, neque quid-
uam præ ſe ferre magiſterii exiſtimes:
præceptis in conſpectu poſitis inter-
im opus eſſe non negâris. Etenim
iam, quæ certo tempore expedire ve-
nus, ſingula, ſive in palimpſeſto, ſive in
iarta, quam in manibus habeamus, lit-
ra notamus, aut ſigno, ne quid neceſſa-
forte nobis excidat. Nihil vetat,
em fieri in vita & officio, præſertim
i aberrare & alucinari aliquid maculæ
iſtimationi adſpergere videatur. Fe-
runt alii; fecit Antoninus Philoſo-

Ddd 2 phus,

phus, qui, quid cogitarer, quid facerer, ipſe ſibi præſcripſit, accuratiſſimè: memini, cum ſymbolo uterer, quod & gemmæ inſculptum quotidie in conſpectu haberem, verbo Epicharmi: cujus equidem verbi vim etiam olim mihi intelligere videbar: ſed intellexi magis, ex quo ejus explicationem legi eruditè & diſertè traditam à Dione Chryſoſtomo. Itaque & ad plura mihi uſui fuit: nec oblíviſci unquam potui id aureum dictum: tamen debuiſſe eo me uti religioſius, fateor: qua in re etſi mihi non ignoſco, tamen video eſſe mortalibus commune, ut non ſemper omnem vitam ad lapidem Lydium rationis exploremus. Ego autem nihil tibi meorum præceptorum, ſed pauca καὶ ψυχικώτερα è noſtris ſermonibus repetam, ſive tu ea, ſive ego, ſive eorum aliquis alius, qui unà fortè fuerimus, quaſi ſymbolam attulerit. *De magiſtratu ita viſum nobis fuit, nihil cuiquam omnium cogitandum, agendumve avarè, nihil ambitioſè, nihil imperioſè, nemini denique quidquam arbitratu ſuo: ſed ſtatuenda ſingula, quoad ejus fieri poteſt, ex determinatione legum: de quibus in dubium veniat, de ſententia collegii.* Primùm enim, quæ dignitas rectè geritur,

tur, cum avaritia? cum ne tenue quidem negotiũ ab avaro juſtè adminiſtretur. Injuſtè autem quod fit, rectè factum videri nemini poteſt. Lucri enim ſpes maximæ partis mortalium animos ita perſtringit, ut ad illud reſpiciant: quod tamen vitium à nobis litteræ longè removent, aut propulſatum volunt, quod doctrina non perinde proficit in omnium ingeniis. Nummo verò etiam cum in rebus viliſſimis ſit: ſi res à rebus legitimè & eruditè diſtinguamus, permittere non debemus, ut honori imperet, aut eum ſocietate ſua inquinet. Non dico, quod ex plebe aliquis conſideret, quod tantillo tempore è tali munere abradi præter ſordidum & infame lucrum nihil poteſt. Alterum ridiculum etiam cenſeatur, ex eo ſpiritus gerere, quod quaſi in ſolitudine geritur, nec in oculos gentium vel magnæ multitudinis hominum incurrit. Vivimus enim in otio, ut ſplendorem, qui in negotiis eſt, aliis rectè relinquamus, non deſides ipſi in noſtro otio, in quo videlicet juventutem litteris

teris, & multiplici rerum cognitione ad negotia informamus. Denique ſi quis de dominatu cogitet, turpiſſimè labitur, neque conditionem hujus muneris, ratione potius, quam opinione hominum ampliſſimi, ſatis intelligit. Nec enim herus eſt Academiarches, ſed *juventuti pro patre, pro fratre collegis: quod qui ſentit, e-ſum libido dominandi non urit.* At ſi quem ſi-tis Imperii titillet, cui imperet? an colgis? at non ferent. *Neque enim ſumus mancipia*: quando etiam ſervi pr̃ libertatis deſiderio, benignos heros vix æquo animo ferunt, neque ſit æquum. Namque ut germanus in germanum auctoritatis aliquando nonnihil habeat, minimè verò Imperium, ita nec collega in collegam: ac perinde ſe habet, ut ſi fratres cæteri, cui velint, rem familiarem credant: huic præerit, prout inter ipſos convenerit: cæteroqui ſe fraterno proſequentur amore, neque, quod quis vel primus natu ſit, vel rei familiari & reliquis domeſticis negotiis præfectus, propterea fratrem ſe eſſe obliviſcetur: quin, quod vel utroque vel horum alterutro prior eſt, ſe præſtabit humaniorem: ita

ſet, quod & ipſum boni probent & gaudeant, ut & ametur, & colatur à cæteris. Id ſi ſecus fiat, οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται ὡς τὸ πάροσπερ, κατὰ τὸν πρὸς Ἄσκραν ποιητήν. Ita & nos pares ſumus in Academia: nec ordo ea re turbatur, ſed ſtabilitur concordia. Namque & primus eſt, & ſecundus, atque ita cæteri, & ultimus, ut leges, ſive conſuetudo jubet: nec tamen Imperii plus primus in noviſſimos, quam qui modò acceſſit, in ordinis noſtri principem, nec quis in quemquam cæterorum habet: leges & ratio, quid facto opus ſit, nos docent: manet nihilominus auctoritas eorum, ſi qui doctrinæ præſtantia & ætate cæteris antecedunt, & meritis: nec cæterorum tollitur erga auctoritate præſtantes obſervantia: colimus denique nos inter nos mutuò, debemus profecto, quæ omnia libertatis ſunt, & huic ipſi rerum gratiſſimæ, concordiæque cuſtodis perpetuæ, maxime congruunt. Bruta omnis generis ſervitutem averſantur. [Nam qui piſciculi non enatant in ampliores alveos? quæ pecudes carceribus apertis non exeunt? quæ aviculæ non evo-

et, quod & ipſum boni probent & gau-
eant, ut & ametur, & colatur à cæteris.
l ſi ſecus fiat, οὐδὲ κασίγνητ☉ φίλ☉
ει̃ναι ὡς τὸ πάροσπερ, κατὰ τὸν πρὸς Ἄσκραν
οἰητήν. Ita & nos pares ſumus in Aca-
emia: nec ordo ea re turbatur, ſed
abilitur concordia. Namque & pri-
us eſt, & ſecundus, atque ita cæteri, &
timus, ut leges, ſive conſuetudo jubet:
ec tamen Imperii plus primus in noviſ-
mos, quam qui modò acceſſit, in ordinis
oſtri principem, nec quis in quemquam
æterorum habet: leges & ratio, quid
ɛ̃to opus ſit, nos docent: manet nihilo-
inus auctoritas eorum, ſi qui doctri-
ę pręſtantia & ætate cæteris antece-
unt, & meritis: nec cæterorum tolli-
r erga auctoritate pręſtantes obſer-
ntia: colimus denique nos inter nos
utuò, debemus profecto, quæ omnia
bertatis ſunt, & huic ipſi rerum gratiſſi-
æ, concordiæque cuſtodis perpetuę,
aximè congruunt. Bruta omnis ge-
eris ſervitutem averſantur. [Nam
i piſciculi non enatant in ampliores
veos? quæ pecudes carceribus aper-
non exeunt? quę aviculę non evo-

Jant è caveis?] Ita natura inſtigat atque ſtimulat omnia ad libertatem. Cum igitur & omnes homines natura à ſervitute maximè abhorreant, tum qui rationem maximè excolunt, eam deteſtantur omnium maximè: & ſi quis inter nos tyrannidem moliatur, hunc non ſolum odimus & averſamur, ſed omnibus diris devovemus imprudentem ejusmodi petulantiam, (nocet autem prima ipſa ſibi) à qua non abeſt malevolentiæ, & maleficii ſtudium. *Neque certius ſemen eſt diſcordiæ, aut propior ad evertendum ſalutem publicam molitio, quàm ſi quis, vel ſolus, vel cum paucis, de aliis premendis conſilium capiat.* Contra floret deſiderata ab omnibus, ſed turpiter neglecta à pluribus concordia, ſi unusquisque ſe intra metas ſuæ conditionis & officii contineat: quod cùm latè pateat, hîc à me explicari plenius non convenit. An ſibi igitur ſumet imperium in juventutem? Hoc verò minimè: aut certè non aliud, quàm quod etiam paternum appellatur: quæ eſt incredibilis benevolentia erga liberos. Hos enim optimos & omnibus bonis animi, corporis, auctos, & fortunis parentes eſſe quàm

uàm ornatiſſimos volunt, & hoc omni
tudio agunt, nec ulli labori aut rei ſibi
arcendum exiſtimant, ut ipſis omnia
el potiſſima impetrent. Hoc nobis
mnibus curæ eſt & eſſe debet, ſed col-
egiorum noſtri ordinis Principi, ſive A-
ademiarchæ ſuo utique tempore, cum-
rimis ut excubet pro ſalute omnium,
uantum in ipſo eſt, univerſos retineat in
fficio, interdum ſingulos aberrantes in
iam reducat, contumaces auctoritate
n ordinem redigat, ut plerique pieta-
em, virtutem, ſtudia ſibi quisque con-
enientia, ſive quibus deſtinati ſunt, co-
nt ſumma diligentia: his paternum
morem aperiat, ſed & eos complecta-
ir, qui illud mediocri ſtudio agunt: fu-
rum ſperem, ſive potius certum eſt, fu-
tros ipſos indies meliores. Quis ho-
e neſcit, *liberalitate & pudore* retineri li-
eros in officio, ſive, quod eodem facit,
ventutem litteratam ratione? Idque
tius ad omnes homines pertinere cen-
it Xenophon, cujus ſententiæ ſubſcri-
o, ſi quisquam alius, ac ſævum truculen-
mq; modum ab educatione liberali re-
oveo, *Qui ratione educari non velint, omnes*

ad operas ruſticas, aut in militiam ire jubeã, ſi per me ſtet. Verum quia & ad nos mittuntur in cæteris, utinam pauci, qui vel nullo ingenio ſunt, vel pravo omninò, illos feramus & conſilio juvemus: in iis etiam corrigendis nonnihil operæ ponendum cenſeo. Vix enim quiſquam ita perverſi ingenii, vel ita totus eſt in vitiis, quin adoleſcente ætate emendari poſſit aliquantulum; ſi non penitus in vitam reducatur. Si quis appareat deſperatus, cujusmodi hodie in hac Academia neminem eſſe auguror, ſi fieri poſſit, abſque contumelia ad ſuos remittendum dixerim: & fieri poteſt, niſi grave quid deſignarit, quod avertere illo conſilio fortè non fuerit incommodum. At quereretur petulantia, ſibi injuriam fieri: quod quibuſdam videri, cum non fiat, ferendum eſt, ne in conſuetudine ſuo exemplo bonos ab officio auferant. Sed in hoc, ut pleriſque aliis, uteris collegarum conſilio, neque cujusquam ſententiam adſpernaberis, tum ut ex comparatione omnium deligas optimam, tum ne quis ſe à te negligi contemnive exiſtimet. Videmus eorum, qui

ui præſunt, alios peccare graviter ſeve-
iate nimia; aberrare alios lenitate ni-
ńa, alios eſſe negligentiores, alios etiam
ræcipites. Jam quod ad ſæviores &
etricos, cujusmodi homines docti, qui ſe
uaſi abdicarunt cœtibus humanis, toti
ivoluti libris, aliquando evadunt; ipſis
uodammodo ignoſcendum videtur.
ed cum in ludis puerorum Orbilios non
eramus; quomodo id genus conveniet
orenti jam & ætate exultanti adole-
entiæ? Hilariores cum gravitate iis
cilius rectiusque moderabuntur: quo
igenio cum te eſſe perſpexerim, hîc te
onere minus neceſſe eſt. Juvenes ve-
o ipſi, quorum benevolentiam re ipſa,
on verbis ſolum, experiantur, eos co-
nt, & ab iis ſe familiariter moneri & in-
dum aſperius objurgari patiuntur.
eque enim non aliquando animadver-
nt è ſalute ſua eſſe, ſi quaſi freno retr-
ntur, ne cum periculo vel exitio præci-
tent. Hoc cum de omni iſta florente
ate ita ſuſpicer, tum de ſcholaſtica af-
mare propemodum auſim: in qui-
s videlicet plus indolis eſt, plus pudo-
, plus modeſtiæ & rationis. Hæc
omnia

omnia profectò in juventute academi-
ca eſſe debent : & ſint, ſi à teneris ad
modeſtiam adſuefacti, nobis auſcultare
& rationi parere, quàm turbidos animi
motus ſequi malint. Sed hic potius
ſubſiſtam, quàm ad aliquam querelam
tranſeam. Ex iis autem, quæ dixi, vi-
des, quod ante quoque animadverteris,
me ad lenitatem proniorem, ſive quia
id rectius judico, ſive quia benignitate
me duci à puero volui : & fortè pecca-
turum potius in hanc partem credidi: ac
fieri poteſt, ut in eodem iſto magiſtratu
olim lenitate peccaverim, ut quibusdam
viſus fui, & ne quid diſſimulem, ipſe eti-
am mihi: etſi depoſito magiſtratu inven-
tus ſit elegans juvenis, qui de tali huma-
nitate non inculto carmine mihi dili-
genter gratias egerit : nec debui fortè
eſſe durior, quod præter tumultus um-
bram iis ſex menſibus ſe nihil oſtendit,
non tam mea cura quàm juventutis mo-
deſtia : quod velim deinceps quoque
fieri. Somno verò & negligentiæ com-
ne in minimo quidem negotio locus eſ-
ſe debeat ; incuria magiſtratus ſocie-
tati nihil magis eſſe noxium poteſt.
Qui

nimo

Qui enim perpetuas excubias non agat;
neque prævidebit malum, ſi quod immi-
neat, neque ſi quod repentè irruat, con-
ſilio avertet : nedum aliquid, ſuæ fidei
creditis, conciliet boni. Quomodo
enim? qui, quod ſit boni, de eo con-
ſervando non admodum laboraturus vi-
deatur. Verùm ego te virum novi, in
omnibus vigilantem, in agendo acrem.
Ἐπεὶ δὲ τῇ μὲν σφοδρότητι τῶν τε δραστηρίων, καὶ
τοῖς ἐμπαθῶς ... ὄντων, ὡς ἐπιτοπολὺ ἕπεται
..., τῇ δὲ προπετείᾳ τέλος, ὃ βουλοίμεθ'
ἂν ὀλιγάκις συνάδει, ἀλλὰ μᾶλλον οἱ προπετεῖς
τῆς αἰσχύνης καὶ μεταμελείας ἀπαλλάττονται·
... περὶ μὲν μειζόνων καὶ χαλεπωτέρων
πραγμάτων ἀεὶ ἐκτός τε παθῶν ὄντες, καὶ ἐν
καιρῷ χρόνῳ βουλευσόμεθα, περὶ δὲ τῶν ἡττόνων,
καὶ ῥᾳδίων, οὐδ' ἂν αὐτοσχεδιάσαιμεν, εἰ μή τι
ἀναγκαῖον ἐμπέσῃ. αἰσχρὸν γὰρ ἐν μικροῖς ἁμαρ-
τάνειν καὶ τοῦ τέλους ἀποτυγχάνειν. ὁποῖος γὰρ Θε-
μιστοκλῆς, ὅμοιος ἦν γὰρ αὐτός, ὥς φησιν ὁ ἱστο-
ριογράφος, τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης
βουλῆς κράτιστος γνώμων, καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ
πλεῖστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής· ἀλλὰ δὲ περὶ
τις οὐ αὐτὸ ἐν τῷ ἐξηγήσασθαι δυνάμενος. γρά-
φω ταῦτα δὲ περὶ σοῦ οὐ ψευδόμενος ἤπειμι ἄν.
ΕΝ ΓΑΡ ΣΟΙ ΜΟΡΦΗ ΕΠΕΩΝ, ΕΝΙ ΔΕ ΦΡΕ-

Qui enim perpetuas excubias non agat; neque prævidebit malum, ſi quod immineat, neque ſi quod repentè irruat, conſilio avertet: nedum aliquid, ſuæ fidei creditis, conciliet boni. Quomodo enim? qui, quod ſit boni, de eo conſervando non admodum laboraturus videatur. Verùm ego te virum novi, in omnibus vigilantem, in agendo acrem. Ἐπεὶ δὲ τῇ μὲν σφοδρότητι τῶν τε δραστηρίων, καὶ τῶν ἐν πάθει ὡτινιοῦν ὄντων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἕπεται προπέτεια, τῇ δὲ προπετείᾳ τέλος, ὃ βουλοίμεθ᾽ ἄν, ὀλιγάκις συνάδει, ἀλλὰ μᾶλλον οἱ προπετεῖς μετ᾽ αἰσχύνης καὶ μεταμελείας ἀπαλλάττονται· τοιγαροῦν περὶ μὲν μειζόνων καὶ χαλεπωτέρων πραγμάτων ἀεὶ ἐκτός τε παθῶν ὄντες, καὶ ἐν ἱκανῷ χρόνῳ βουλευσόμεθα, περὶ δὲ τῶν ἡττόνων, καὶ ῥᾳδίων, οὐδ᾽ ἂν αὐτοσχεδιάσαιμεν, εἰ μή τι ἀναγκαῖον ἐμπέσῃ. αἴσχιον γὰρ ἐν μικροῖς ἁμαρτάνειν, καὶ τοῦ τέλους ἀποτυγχάνειν. ὁποσὸς γὰρ Θεμιστοκλεῖ ὅμοιος; ἦν γὰρ αὐτός, ὥς φησιν ὁ ἱστοριογράφος, τῶν τε παραχρῆμα δι᾽ ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων, καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής· ἃ δὲ περὶ τῆς τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ ἐξηγήσασθαι δυνάμεως γράφει ταῦτα καὶ περὶ σοῦ οὐ ψευδόμενος εἴποιμ᾽ ἄν. ΕΝ ΓΑΡ ΣΟΙ ΜΟΡΦΗ ΕΠΕΩΝ, ΕΝΙ ΔΕ ΦΡΕ-

ΝΕΣ

ΝΕΣ ΕΣΘΛΑΙ. οὐ γὰρ τὸν φρόνιμον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν συνετὸν λεγόμενον ἐπαινοῦμεν, τὸν συμβούλοις ἀγαθοῖς καθημέραν χρώμενον· ὅ τι σοὶ ἐπὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς ὄντι διαπρεπτὸς μελήσει. Καὶ τοῦτό μοι τέλος τῶν γραμμάτων, ἢ ξυγγραμματίου ἔστω. μεμνήσαι γὰρ ὧν καὶ περὶ ἄλλων διελεξάμεθα. Nec enim ſolùm conſideravimus, quid juventuti deberi videretur, ſed quid adoleſcentibus, pro generis, fortunæ & aliarum conditionum ratione, ut & qua gratia advenerunt, & hic ſumtum faciunt, id agant ſeduló, & ipſis inter ſe bene conveniat, & legibus libenter & magiſtratui pareant: quæ omnia hodie, quando iis utendum eſt, memineris: ſed inprimis, quæ nobis videbantur tum de iis, qui publici beneficii *ἐν συσσιτίοις* fiunt participes, tum de alumnis communis *εὐεργέτου*. Sed illa deliberatio tam latè patet, ut eadem epiſtola à me explicari non poſſit: nec neceſſe eſt. Quid enim ſcripſi omnium, aut quid veniat mihi de cæteris in mentem, quod non item vel jam videas, vel cogitando facilè adſequaris? & hoc facilius, quod ſalus publica, & exiſtimatio tua animo tuo

ſemper

ſemper obverſantur. Potius mihi ignoſce, qui multa quoque attigerim, quæ quivis videat: niſi exiſtimes, maximam partem talia eſſe, quæ cum plerique intelligant, tamen ſequuntur pauci, quod expediat maximè: ac propterea in iteratis iis, quæ notiſſima ſint & paſſim etiam decantata, nihil eſſe vitii. Non enim nemo eorundem conſideratione commovetur, & ad officium flectitur. Vale. Helmeſt. in Academia Julia prid. id. Maj. milleſimo undeſexcenteſimo.

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER XIII.

AD JOANNEM PEPARINUM.

EPISTOLA I.

EQuidem non ita cupidè vos compello, quod tamen facio, quàm ex cujus-

cujusquam veſtrûm epiſtola, vel relatu
certi hominis, de vobis cognoſcere de-
ſidero, priora illa, ſive priorum ſimilia:
vos valere, inter vos humaniſſimè vive-
re, gratos eſſe hoſpites omnibus, ad quos
venitis, id cogitare & agere, qua gratia
abeſtis, ubicunque eſtis, quocunque ve-
nietis: quod ex re quidem cujusque
veſtrûm ſit, ſaluti potiſſimum publicæ,
etiam futuræ. ὁ δ᾽εἶνα γὰρ jam patriæ di-
vinitùs deſtinatus eſt; & vos cum uno
cæteri. Decet enim quemque hoc ſpe-
rare & eniti: & libet mihi bene omina-
ri ab initio: & fas eſt, exiſtimanti futu-
ra è præſentibus. Hoc enim fati, &
perpetuum, ut è bonis & legitimis cauſſis,
rerum etiam felices exitus emergant.
Quem enim exemptum velim, aut quis
ipſe ſe eximat? Quæ autem, quantaque
vobis precor, eorum nobis copia non
major, quàm abeuntes reliquiſtis: nec
eſt, ut hoc vobis explicem: eodem lo-
co ſunt publica, idem illius populi ani-
mus, fortè minore confidentia: nec
aliter ſe habent hæc noſtra, neque mul-
tum eſſe nobis ante ſperandum ſuſpicor,
quàm illi fluctus deſævierint. Ἀνὴρ ἐκεῖνος
ἰλν

ὁ ἀπὸ μάχης ὄνομα λαχὼν, νοστήσας ἀφ' ὑμῶν περὶ τοῦ χειμῶνος, πλείους εἰρηκέναι λέγεται, τὸν μὲν Φοίνικα (εἶθ' ὃν λέγω, ταῦτα δηλονότι ἤδη ἀναγινώσκοντα) εἶναι ἐν πᾶσι θαυμάσιον, τὸν δὲ Πηλείδην εὐπρεπῆ ἐν πᾶσιν, qui nuncius lætitia afficit bonos: ſit hoc perpetuum. Hoc illud eſt, quod ante dixi, publico bene precari: quando publica bona ſunt, ſive mediocria, privatim pleriſque bene eſſe, bono nemini malè, neceſſe eſt. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia Non. Mart. clↄ Iↄ CIIX.

E I D E M.

EPISTOLA II.

EX quo in Galliam tranſieratis, multis menſibus nihil de vobis acceperamus, niſi quo loco hyematuri eſſetis. Hoc enim & ex aula nunciabatur, & ſcribebat Lutetia Arniſæus: adveniens denique Joannes Erneſtus, non niſi unas à fratre Henrico mihi reddidit: valere vos dixit, de ſtudiis pauca retulit. Suſpicabatur enim, me veſtras rationes tenere memoriter, in quo neque fallitur, quando & indolem Principis,

& tuam ſolertiam habeo perſpectiſſima.
Neque enim tu de diligentia remiſſus
vir doctiſſimus, & fide præſtans, & quod
in omnibus humanæ vitæ partibus requi-
ritur, minimè egens boni conſilii. Pru-
dentis autem viri cura eſt negotiorum,
quæ in manibus habet. Quæ quanta-
que tua cura ſit in tanto munere, quod
geris, me non fugit: neque non prætereà
mihi videre videor, quantum in dies ſin-
gulos laboris & moleſtiarum exhaurias.
Cumque inter vos duos optimè conve-
niat, quibus rei ſumma credita eſt, non
dubito, quin & cæteri in iſto contuber-
nio vos ſublevent, neque quidquam ma-
gis ad rem faciat, neque quid magis ex
uſu ſingulorum ſit. Si nihil aliud agant,
quam ut in litteris ſint, & ſtudio officii;
hoc in rem ſit maximè. Cum enim ſin-
guli exemplo Principem confirment,
vobis etiam fuerint adjumento: quod,
quos ego noverim, certatim facere pro-
ſus non dubito: neque diverſi ingenii,
inſtitutive quempiam adſcitum ſuſpica-
ri velim, aut debeam, præſertim cum in-
tellexerim eſſe meos ſtudioſos univer-
ſos. Quæſo fac, ut de mea erga ſe bene-
volen-

volentia veſtrum nemo dubitet, uti non
dubitant, antè mihi cogniti, quod me
etiam habuêre pridem cognitum: præ
omnibus minor ὁμιάδης. Hic autem
mihi cariſſimus adoleſcens nullam mit-
tendi occaſionem hactenus negligit: tu-
am quoque in ſe benevolentiam ſemper
prædicat: neque nolit te ex me cogno-
ſcere aliquid de ſua erga te obſervantia.
Cum autem ſtatim tibi ipſum tradide-
rim, velim porrò diligas, & conſilio ad-
juves, quando occupatior operâ minus
potes. Ultrò te facturum ſpero omnia.
Minimus non abibit à paternis fraternis-
que veſtigiis; quod Henricus quoque
ſciat. Sic & hunc præcedet alacrius:
nec illum hic ſequetur ſegniter. Ad te
revertor: curam iſtam in te amo: mi-
nus eſſe ſollicitum jubeo. Qui enim
cum ſollicitudine metus eſt, eo opus non
eſt, talibus principiis, tali progreſſu, etſi
hæc ea ætas eſt, qua Herculem in ſermo-
nem voluptatis & virtutis introduxit Pro-
dicus: nec fieri ſecus ſolet, quàm ut illa
non uno habitu, neque una orationis
forma ſe inſinuet in ſanctiſſimos etiam
animos: tamen bono animo te eſſe ju-

 beam

volentia veſtrum nemo dubitet, uti non dubitant, antè mihi cogniti, quod me etiam habuêre pridem cognitum: præ omnibus minor οἰμιάδης. Hic autem mihi cariſſimus adoleſcens nullam mittendi occaſionem hactenus negligit: tuam quoque in ſe benevolentiam ſemper prædicat: neque nolit te ex me cognoſcere aliquid de ſua erga te obſervantia. Cum autem ſtatim tibi ipſum tradiderim, velim porrò diligas, & conſilio adjuves, quando occupatior operâ minus potes. Ultrò te facturum ſpero omnia. Minimus non abibit à paternis fraternisque veſtigiis: quod Henricus quoque ſciat. Sic & hunc præcedet alacrius: nec illum hic ſequetur ſegniter. Ad te revertor: curam iſtam in te amo: minus eſſe ſollicitum jubeo. Qui enim cum ſollicitudine metus eſt, eo opus non eſt, talibus principiis, tali progreſſu, etſi hæc ea ætas eſt, qua Herculem in ſermonem voluptatis & virtutis introduxit Prodicus: nec fieri ſecus ſolet, quàm ut illa non uno habitu, neque una orationis forma ſe inſinuet in ſanctiſſimos etiam animos: tamen bono animo te eſſe ju-

beam duabus de cauſſis. Nam neque hactenus ille vacillavit, imò conſtanter dixit, ſcripſit (an non item præſtitit?) quæ voluimus & oportuit: alterum eſt, quod optima peſſimæ orationi tot annis antevertit. Cum enim iſtius regiæ indolis aures non niſi ſapientiæ præceptis ſtatim ab initio perſonuerint, ipſa quoq; ejusdem animo altè inſediſſe augurabimur. Itaque altera ad tam firma propugnacula fruſtrà arietes admovebit: neque voluptas exturbabit virtutem, jam conſtitutam à ſapientia. Hoc nos magis ſperare, quàm illud metuere, rectius omninò judico: te autem magis id ſperare jubeo, ut alacrius iſtud munus, majoreque omnium bono, geras. Tamen, quæ mala ex oculis & auribus averti & ratione & auctoritate poſſunt, vos avertere velim, & utrumque in hoc eſſe & ſcio & gaudeo, quod nihil magis ex uſu ſit. Quid mearum antehac legeritis, nihil eſt, unde conjiciam: has omninò legetis: fert enim, qui rectâ hinc ad vos iter inſtituit. Unas periiſſe nolim, in quibus quod ſeverioribus ludicrum viſum fuerit, non item nobis, neque ele-
gantet

ganter doctis, quod in eo erat omnis educatio priſcæ Græciæ, me velle didiceritis: quod etiam eo ignorato, neque Græcorum ſcriptorum aliquis, neq; Latinorum intelligitur: neque abſque eo ferè docti eruditum ſermonem, uti ſcis, conferunt: de eo hoc habe tibi modò, ex quo nihil nunc profero. Vale. Helm. ex Acad. Jul. V. Kal. Apr. cIↃ IↃ CIIX.

EIDEM.

EPISTOLA III.

DE vobis raró aliquid, neq; niſi fama, nos hîc cognoſcimus, vos de nobis, ne fama quidem quidquam. Nec anno fuit mihi ſcribendi certa commoditas, quò hac utor libentius. Ducit in Galliam fratres Marenholdios Albertus Roſa, generi familiaris, & meus: hosce tu hoſpites conſilio juvabis; ex iisdem accipies contrà res veſtras, quas exponere & longum erat, & utrinq; moleſtum; neque tutum, etiamſi nihil ſit periculi. Fit enim interdum, ut quæ cogitata non ſint, ſcripta ſuſpicaces perhibeant.

Quin, ſi quid nunciemus, nihil nos eo-
rum fugit, quæ ad prudenter cautèque
ſcribendum pertinent. Quo magis eos
rideo, qui aliorum epiſtolas reſolvunt:
cujusmodi ad me quotidie ferè domum
meam perferuntur. Bis nobiscum fuit
Arniſæus, cui, quando Duncanus abiit
Edinburgum, apud nos locum futurum
ſperabamus. Vix mihi impero, ne di-
grediar in veteres querelas. CL. Forſt-
nerum ſepelivimus: & maturus videor
non minus mihimet ipſe, quàm aliis:
quin laſſus, hæc in lectulo ſcribo. Κρεοι-
ᾠδὴν perſcripſi, & multas alias minutas
lucubratiunculas, cujus generis ſolent
eſſe meę, juventuti utiles, ingratas inſci-
tiæ. Earum copiam vobis faciam lubens:
nimis longum iter eſt: neque vos iſtinc
quidquam mittitis. Saltem, ſi nihil aliud
putas ſcribendum, doce nos, quæ litteræ
iſtic colantur: quid prodeat vel novo-
rum vel veterum. De Polybio me do-
cuerat Remus, ſed nullus apparet hacte-
nus. Demum de mea valetudine ſive
vita, nihil mihi diuturnum habeo polli-
ceri: dum ſpiro, in quo fui, perſevero,
ſed lentior, & ἄκων deſes. Vale. Hel-
mæ.

mæſtadio, ex Acad. Julia XII. Kalend. Quinctil. clɔ Iɔ cix.

EIDEM.

EPISTOL. IV.

QUamdiu abeſtis, nihil hic neque privatim, neque publicè oritur, quod hilariores noſtras litteras faciat: contraria potius omnia. Querelę autem meæ nihil ad vos. Tu verò etiam laborum & curarum habes ſatis: ſcio ne horulam quidem tibi relinqui, quam impendas lectioni aut accuratæ ſcriptioni: neque tamen in tuis quidquam deſidero. Tu te confirma in omnibus, non ſolum, ut exiſtimationem tuam tuearis, & res tuas ſtabilias; ſed ut ϛυμϐολὴν à te expectatam, conferas in rempublicam. De Principe placent, quæ narras, omnia: ea confirmat Jo. Erneſtus. Vos ὁμονοεῖν ϗ ϛυμφωνεῖν ἐν πᾶσιν, & opto & audio. Mirè idem prædicavit tuam diligentiam, & ad me, & ubi potiſſimùm opus fuit. Bis nobis adfuit. Non ita de multis, neque

 niſi

niſi de neceſſariis ſermonem habuimus: denique intellexi, utrique iſtud onus impoſitum. Κρεωπώλην audivimus de multis: ad nos hactenus non venit: ruri ipſum ſalutavimus. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. V Kal. Nov.

EIDEM.

EPISTOL. V.

ET ipſis laboribus, & perpetuitate curæ, provinciam geris ſanè duram, hoc nomine duriorem, quod expoſita eſt cenſuræ & populi & procerum. Eam tamen te minus metuere jubeo, quod iſti oneri ego te non imparem ſtatuo. Ad rem facit, quod firma es valetudine, quod ſemper ſobrius, quod pervigil & impiger, quod cum multiplici bona doctrina, tum conſilio es inſtructus, cujus etiam tibi copiam parare non deſiſtis. Satius ſit, eſſe, qui te ſublevet, nec abiiſſe τὸν Κρεωπώλην. In Megapolin venit, ut privatam vitam ageret. Commodo ſuo ab Illuſtriſſima Vidua in aulam pertractus ſecuit patriæ. Ὁ ἰατρὸς [illegible] toties ab-

eſt:

eſt: prædicavit autem mihi veſtram diligentiam, & alumni εὐπείθειαν καὶ φιλομάθειαν. In his autem, & in animi tui moderatione, potiſſimùm ſpes veſtræ ſalutis eſt. Tu Principi, quæ ex uſu ſint, facilè perſuades: Princeps, quæ recta eſſe, ſtatim intelligit, arripit, nec ab iis abeundum putat. Itaque ſe confirmat, non ſolùm in ipſo ſermone, ſed multò magis in moribus & rectis ſententiis, quæ ſunt decreta ſapientiæ & fundamentum felicitatis. Quæ & quam multa obſtent, video, quæ in noſtra poteſtate non ſunt. *Non deſperandum eſt, neque etiam in mediis fluctibus abjiciendus clavus: imò tenendus eo firmius, & torquendus accuratius: cætera permittenda Moderatori univerſi. Quicunque erit exitus, ſi ſanctè officium feceris, crede mihi, præclara conſcientia tibi erit pro omnibus præmiis*, & bonorum approbatio: neque eris ἀγέραστος. Vobis autem, quod flagitatis, non nego: neque magnum tamen quiddam de me polliceor. Semper autem meæ litteræ ferent aliquid, non quo tu erudiaris, cum pridem hæc teneas, & haurias ex ipſis fontibus, quantum tibi libeat, ſed quo cum confirmetur, tum oblectetur, ὀνέος Γελφιάδης: ſiqui-

ſiquidem hujusmodi libenter legit, tantiſper illud etiam fieri, non dubitabimus. Natalem mittit Diepholdius, promiſſi memor, nec indignum remuneratione munus, hodie autem, quando longius abeſtis, memoriâ. Ad unum luctum domeſticum acceſſit & alter: deceſſit enim & frater menſe altero. Rem meam omnem familiarem tradidi filiæ. Migravit enim ad me his diebus cum ſuis gener. Hoc mihi eſt commodum, & ſolatio, quando alii quoque me minus familiariter amplius utendum arbitrantur, ſive ſe à me læſos benevolentiâ putant, ſive ipſe ab humanitate in moroſitatem degeneravi. Quæ res fecit, ut per indignationem acrius nonnulla ſcripſerim in querela de malis, quæ omnibus ſeculis ferè per orbem vagantur: *ſapit, qui ſe ad omnia ſuperanda, vel toleranda, mature parat.* Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. Kal. Maji ciↄ Iↄ CVII.

JO.

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER XIV.

EPISTOLÆ AD ALBERTUM CLAMPIUM,

Primò Nobilium quorundam in locis exteris Magiſtrum,

Dein Profeſſorem in Academia Julia,

Poſt Conſil. Duc. Br. & Lün. & Henricopoleos Prætorem.

EPISTOLA I.

CUm veſtra interſit magis, quàm noſtrâ, miramur, nihil eſſe à vobis literarum allatum, neque Francofurto, [niſi quod Moltkius ad parentes ſcripſit,] neque

que Baſileâ. Sed fieri poſſe intelligo, ut
veſtræ literæ jactentur; quod ita fieri re-
lim, ut appellant aliquando. Mirifice e-
nim cupio cognoſcere omnem rationem
veſtri itineris primùm: præterea ut ado-
leſcentes noſtri iſtic valeant & vivant.
Eorum hîc deſiderium alii fortaſſe mi-
nus ferunt; non te fugit, quám temerè a-
ment matres filios: neq; ego vos amo ſi-
ne cura. Hęc ſi neq; te neq; illos movent:
cogitate, quæ curari vel ſero vobis veli-
tis, ea maturè eſſe flagitanda: tum quia
iter longum eſt, tum quia quotidie inci-
dunt plures morarum cauſæ. Neq; enim
dicam tergiverſationem quorundam in-
terpellandam neceſſariò videri. Tu verò
quid nunc agis? an ſatis eſt in illis mode-
randis negocii? an ultro ſunt in officio?
ſic ſpero, & ſic oportet, quæ eſt ipſorum
ætas. Hoc primum, ut ſe ament inter ſe,
æquales, ſodales, populares, propinqui,
Muſis initati. Hæc ad ſe ſcripta à meis
bitrentur. Neq; enim quas velim, tot li-
teras exarare nunc queam: hic etiam
propero. Cras enim prima luce ad ami-
cum ad xx. menſ. Decembr. excurren-
dum & redeundum. Alterum ne oblivi-
ſcantur

cantur, quá gratiâ longè gentium iter ſu-
ſceperint, ne aut ſtatim aut inanes rever-
tantur: ſtatim ipſi nolint; ne igitur inanes
velint: nec onuſti, ut mercatores, qui tri-
umphant, ubi rem ſe feciſſe ſentiunt; ſed
auctiores animi bonis: quę non ſolùm
cæteris anteponenda ſunt, ſed etiam ſola
vera bona exiſtimanda. Ad te redeo, etſi
neq; ab illis abeo. Quando iſtinc & quo?
an adhuc iſtic vivit cum Rhodingero Me-
liur? & qui alii: omnibus ſalutem: ne
præteri Scharledorfium. Quæris contra
de nobis? Meæ res ſunt, quales reliquiſti.
Ex amicis Stintius docet Joannis Ducis
Holſatiæ filios: cujus prior alumnus agit,
quod cœperat: neq; hactenus à ſinu ma-
tris avellitur. Joachimus Baſſevitius, ami-
cus meus ſummus, aſcitus eſt in aulam à
Rege vicino, nec tamen ut in aula perpe-
tuò vivat: præmio perliberali. Gratule-
mur ei & gaudeamus, invidiam interdum
cedere virtuti. Fuit autem legatus cum
Bovorveſckio, viro humaniſſimo, magno
item amico meo in cauſa Roſtochienſi.
Ut hoc obiter. In gratiam priſtinam re-
ditum eſt cum Duce & cum Rege. Scri-
bit ad me Heliconius noſter, partiri ſa-
pientiſ. Regem Steph. reliquam Livoniá
in

ſcantur, quâ gratiâ longè gentium iter ſuſceperint; ne aut ſtatim aut inanes revertantur: ſtatim ipſi nolint; ne igitur inanes velint: nec onuſti, ut mercatores, qui triumphant, ubi rem ſe feciſſe ſentiunt; ſed auctiores animi bonis: quę non ſolùm cæteris anteponenda ſunt, ſed etiam ſola vera bona exiſtimanda. Ad te redeo, etſi neq; ab illis abeo. Quando iſtinc & quot? an adhuc iſtic vivit cum Rhodingero Melius? & qui alii? omnibus ſalutem: ne præteri Scharledorfium. Quæris contra de nobis? Meæ res ſunt, quales reliquiſti. Ex amicis Stintius docet Joannis Ducis Holſatiæ filios: cjus prior alumnus agit, quod cœperat: neq; hactenus à ſinu matris avellitur. Joachimus Baſſevitius, amicus meus ſummus, aſcitus eſt in aulam à Rege vicino, nec tamen ut in aula perpetuò vivat: præmio perliberali. Gratulemur ei & gaudeamus, invidiam interdum cedere virtuti. Fuit autem legatus cum Bovorvesckio, viro humaniſſimo, magno item amico meo in cauſa Roſtochienſi. Ut hoc obiter. In gratiam priſtinam reditum eſt cum Duce & cum Rege. Scribit ad me Heliconius noſter, partiri ſapientiſ. Regem Steph. reliquam Livoniã

in

in tres diœceſes, quarum Vendenſi præfeciſſe Faresbeckum, Ducatum Parnovienſi, Uxelem Korpatenſi: attribuiſſe unicuiq; præſidi villas centum. Non deerunt omnibus ſapientiæ ſtudioſis præmia. Ad ea, ut ſcis, non reſpicio: ita ſive obdurui, ſive me confirmavi. Cavendum eſſe unum, ipſa etiam humanitas, ſive litteræ me docent, ne, cum amici me ſibi præſto eſſe prædicent, quibus queam ſtudiis & officiis, ſolis liberis defuiſſe videar. Nec deſum in primo: *παιδείας* intelligis: alterum non admodum eſt in poteſtate mea. Filii diſcunt i... Filiæ duæ educantur in Dobertino, minima natu apud aviam. Exſpecto veſtras litteras, & ab unoquoque pleniſſimas. Vale. Roſtochio.

EIDEM

EPISTOLA II.

QUas ad me Non. Octobr. Baſilea dediſti literas, bone Deus, quam multis menſibus poſt allatæ ſunt! non multis ante Calen-

lendas Februarias diebus. Ego autem, cum ex Corfinio accepiſſem, nihil vobis rectè curatum fuiſſe ad nundinas, putavi vos pedem loco non moviſſe. Sed vos audentiſſimi! Exaravi neſcio quid Baſileam: grandem certè miſimus faſciculum, qui fortè vos Venetias ſecutus ſit. Qui ſi periit, nihil ſanè auri ſimul periiſſe putatore. Etſi illi ſcriptioni tribui multum ſanè tum temporis. Nec ea fortè à vobis quicquam inii gratiæ: neque opera, ſollicitudine, laboribus, quibus omnibus facilè ſine reprehenſione poteram ſuperſedere & alii. Nam hic quoque diligentia mea quibusdam minus grata eſt. Verum quoniam in me hoc ſuſcepi, & recepi abeuntibus, me omnia, quæ à me proficiſci poſſent, facturum, ſic porrò faciam, ne hic mihi aliquis iraſcatur, aut vobis à me non ſatis fieri ſuſpicemini. Fortè enim aliquando rectè me & conſuluiſſe & feciſſe, cognoſcetis. Nam ego, quod alii errant, præſtare non debeo. Reprehendis enim quoddam conſilium meum: quod tibi arridet tantopere, multò falſius eſt. Sed hoc diſputare per epiſtolam, nugari ſit: mihi

lendas Februarias diebus. Ego autem cum ex Corfinio accepiſſem, nihil vobis rectè curatum fuiſſe ad nundinas, putavi vos pedem loco non moviſſe. Sed vos audentiſſimi! Exaravi neſcio quid Baſileam: grandem certè miſimus faſciculum, qui fortè vos Venetias ſecutus ſit. Qui ſi periit, nihil ſanè auri ſimul periiſſe putatote. Etſi illi ſcriptioni tribui multum ſanè tum temporis. Nec ea fortè à vobis quicquam inii gratiæ; neque opera, ſollicitudine, laboribus, quibus omnibus facilè ſine reprehenſione poteram ſuperſedere & alii. Nam hic quoque diligentia mea quibusdam minus grata eſt. Verum quoniam in me hoc ſuſcepi, & recepi abeuntibus, me omnia, quæ à me proficiſci poſſent, facturum, ſic porrò faciam, ne hic mihi aliquis iraſcatur, aut vobis à me non ſatis fieri ſuſpicemini. Fortè enim aliquando rectè me & conſuluiſſe & feciſſe, cognoſcetis. Nam ego, quod alii errant, præſtare non debeo. Reprehendis enim quoddam conſilium meum: quod tibi arridet tantopere, multò falſius eſt. Sed hoc diſputare per epiſtolam, nugari ſit: mi-

hi

hi ad nugandum nihil eſt otii. Minitaris Hortenſio: quid verò magis ridiculum? cur hic argentum non numerarunt? An ille potuit Auguſtanos cogere? Quid ſi diligentiſſimè ſcripſerint, illi negent? Neminem ignorare oporter, unumquemque mercatorem non minus lucello noctes dieſque intentum eſſe, quam auceps aucupio. Sed de præteritis fruſtra agimus. Dum Venetiis eſtis, te vidit, ſed non convenit D. Cnoperus, quemadmodum recta ex Italia adveniens hoc menſe, mihi narravit. Liebet hat euch das Geld auch gedrückt? Quoties interea quæſiiſtis de litteris? de aurò? jam affertur, quantum fuit poſtulatum antea, id eſt autumno. Quid ſupererit? Videre mihi videor, quanto cum malo luctemini; niſi feliciores eſtis plerisque. Ego monebam, omnia rectè curarent. Puto numeratam pecuniam utriusq; tui adoleſcentis nomine Gertnero: etiam illa numerata eſt, quæ curanda fuit Baſileam, ne ſitis ſolliciti. Sed vos num conſiſtitis Patavii? Scio quid antea mihi fuerit: nunc ipſi videritis, quid faciendum vobis hoc ſtatu vel hoc

Pontificeſ

Pontifice; nam huc perſcriptum eſt, & quidem ad me primùm Spira, Senis abductos XII. Germanos, mandato Pontificis, Romam, & compactos in inquiſitionem; in illis eſſe optimum juvenem Joachimum Winterfeld & Cancellarii Sax. filium Einſiedel / quendam etiam Berlinenſem. Cæterorum nemo nominabatur. Obſecro te, quid de iis factum eſt? Captos neſciebat D. Cnoperus: qui tamen Decembri abierat Venetiis. Sed & heri Venetiis alias à Volrado Pleſſio accepi, datas die XXII. Januarii, quibus ejus rei facit ille mentionem nullam, ſed breves erant, & ille properavit, & fortè ad alios ſcripſit, quod nondum intellexi. Sed illud tamen nimis verum, quoniam ex multis locis à plurimis idem ſcribitur. Sed redeo ad veſtros numos, ſive ad vos. In extremo tuæ epiſtolæ flagitas ad Victorium litteras: quas cur non miſerim vides, quod, ubi eſſetis, neſciremus, etſi ante vos in Italiam veniſſe comperimus ex relatu aliorum, quam veſtri faſciculi allati ſunt

Nunc igitur ſcripſi ad Victorium; feci alteram epiſtolam verboſiſſimam, in qua verbo tantum veſtri mentionem feci. Cui exemplum alterius, qua vos, ut ex veſtro exemplo) videbitis, diligentius commendo, ſubſcribendum curavi. Sed alteram vos perlaturos ſcripſi, & quidem ſcriptam mea manu. Cum enim de argento agatur, ſic faciendum eſſe putavi. Nam & præſcient & meam manum cognoſcent: Vos, ſi opus erit, quanquam opto, ne ſit, Victoriorum beneficio utimini. * * Verum an Muretus obiit? Ita hic audio. De Rhodigero & Melio poſt tuas litteras nihil cognovimus, neq; nihil ſum ſollicitus. Quod ſi iſtinc ſunt, utrique ex me ſalutem. Reventlovius ad filium miſit litteras cum centum Rhenenſibus per tabellarium, qui neque hodie rediit. Habebit, ſi quibus nummis præterea opus erit. Domum revertetur ante Calendas Majas. Moltkium vult pater annum adhuc Spiræ vivere. ∴ Ad tuos ſi non ſcribam, has quoque pro ſuis habento, mihiq; nihilominus reſpondento. Fortè & ad Riccobonum aliquid dabo. Perſolvam & Pleſſio. Vale. Roſtochio.

E I D E M.

EPISTOLA III.

Literas meas video tibi verboſiores fuiſſe: faxo igitur, ut breviores, & rariores deinceps legas. De itinere veſtro exſpecto ἱστορίαν. Bono conſilio ſuſcepiſſe vos exiſtimo: & bene numatos Baſileam rediiſſe opinor. Cenſeo quoque, ut crebrius peregrinemini. Nihil enim commodius ad continuanda ſtudia litterarum, & tem faciendam. Sed ad iter Italicum veſtrum venio: quod ſi dixero, quanto vobis auro opus futurum oſtendas, ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον, omnia impetraro. Noſti enim haſce fodinas, & horum hominum liberalitatem; præſertim ſi in literas aliquid conferendum ſit, *ſic pumices:* ſin in luxum, *repleta ſpongia.* Tamen vobis perſuadere, neminem veſtrâ cauſâ magis ſollicitum eſſe, quàm ipſe ſim; & facturum omnia, quæ poſſim, ſive conaturum. Succedent pleraque, modo vos æquè in officio eſſe intelligamus. Ego

EIDEM.

EPISTOLA III.

Literas meas video tibi verboſiores fuiſſe: faxo igitur, ut breviores, & rariores deinceps legas. De itinere veſtro exſpecto *ἱστορίαν*. Bono conſilio ſuſcepiſſe vos exiſtimo: & bene numatos Baſileam rediiſſe opinor. Cenſeo quoque, ut crebrius peregrinemini. Nihil enim commodius ad continuanda ſtudia litterarum, & rem faciendam. Sed ad iter Italicum veſtrum venio: quod ſi dixero, quanto vobis auro opus futurum oſtendas, *ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον*, omnia impetraro. Noſti enim haſce fodinas, & horum hominum liberalitatem; præſertim ſi in literas aliquid conferendum ſit, *ſic pumices*: ſin in luxum, *repletæ ſpongiæ*. Tamen vobis perſuadete, neminem veſtrâ cauſâ magis ſollicitum eſſe, quàm ipſe ſim; & facturum omnia, quæ poſſim, ſive conaturum. Succedent pleraque, modo vos æquè in officio eſſe intelligamus. Ego

hactenus orno veſtrum quemque ſingularibus laudibus, nec certè adoleſcentum quisquam eſt, quin de eo mihi ſingulare quiddam polliceat: atque equidem trium mores & probos animos & bonos progreſſus habeo magis cognitos, quàm quiſpiam hic omnium. De negotio cum nemini cæterorum locutus ſum: conferre volebam cum Henrico Belovio, ſed eum transvolantem non vidi: per litteras docui accuratè, miſſo Martio ad ipſum in Ziſedorfianum. quid putas? ibi convivia. Tamen legit litteras: placuerunt: ad rem reſpondit nihil: reſcripturum de via dixit; nec fecit, nec potuit, credo. Multis diebus aut fortè menſe pòſt venit ad nos ſenex Reventlovius cum filio, & Joachimo uxoris fratre. Sed prius dictum hoc oportuit, mater ſupra modum ſollicita eſt: quæ tamen per Martium mihi nunciavit, quicquid ego ſuaderem aut juberem, id ſe ratam habituram. Sed ita me non oportet deſipere, ut in alienis rebus quicquam præcipiam, ubi τὸ ἐκβὰν præſtare nequeam, quod nemo queat mortalium. Nunc ad illos redeo, quos ad cœnam vocaveram. Verum ipſi me & Mar-

Martium exceperunt. Multi de vobis ſermones. Dubitat Reventlovius: ego nihil ſuadere, tantum ſcrupulos eximere. Sic eâ veſperâ depreſſi ſumus nihil ut ſtatueretur. De numis quoq; ſedulo monuimus, & curabuntur, etſi nondum cum hisce litteris. Cum tuas proximas accepero, etiam cum aliis loquar, & ſpero non reluctaturos ſententiæ meæ. Verum ſi tardius aſſentientur, & ſerius aurum mittent, quid agas: in ipſum æſtum ut in Italiam eatis, non ſuaſerim. Niſi omnia poſſint conſtitui, ut medio Aprili veniatis Patavium, aut ubi conſiſtere decreveritis, cenſeo iſtinc menſe demum Auguſto vos moveatis, fracto jam æſtu. Tamen ſi ſapis, non temerè diſcedes ab hac mea opinione. Mihi tamen totam æſtatem laborandum eſt, ne vos deficiant nummi aurei. ** Ego hæc de rebus veſtris, alii ſcribant alia: nec de meis quicquam habeo novi. Sunt eædem literæ, eædem opes, idem labor, ſed non eadē valetudo. Pulchrè me confirmaverā ſuperiore peregrinatione. Sed trium menſium aliena tempeſtas me ita fregit, ut ob ſolitam meam χειράγραν, nec hodie officio fungar. Si quid ex Gallia habes, ſemper nos

doce : puſillum hoc laboris erit. An vidiſtis alicubi Corfinium ? ad eum ſcribemus. Claudius Alberius Logica edidit : Quis eſt ? & nunquid prætereà ſcripſit ? Vale, & tuum hoſpitem ex me, quam potes, officiosè ſaluta, nec non per eum ejus patruelem Heidelbergæ nobis concilia, ut quæ mittimus ad vos, quæ mittitis ad nos, libenter curet. Ad utrumque cum vacabit, ſcribam, ſi per certos homines liceat. Etiam aliquid ad D. Joannem Grynæum dabo. Amici te ſalutant, præter eam, quæ præ omnibus à te ſalutem expectans, prę omnibus neglecta eſt. Roſtochio.

E I D E M.

EPISTOLA IV.

DUm vos iter Romanum Venetias relegitis, hæc epiſtola à me Germanicum ſuſcepit, & ni fallor, tranſitis Alpibus, vel reverſos opprimet, vel revertentes accipiet. Nec tamen ipſa quid adportat novi. Námque

Namque de auro neceſſario proſpectum jam vobis eſt : & mandata, quæ voluimus, proximè ſcripſimus, nec ea tamen de aliis, quam quæ vos facturos, nos recentes tuæ literæ deinceps docuerunt. Nullas igitur alias expectamus, ſed vos ipſos. Ubi adveneris, de tuis rebus coram : curæ enim mihi ſunt. Rex Danorum claſſem paratam habet ; putatur non niſi ad defendendum. Cætera vobis notiſſima neque ignota nobis, ut opinor. De optimo Martio, ut nobis ereptus ſit, ante, vos docui. Riccobono me carum eſſe cupio : ad eum propediem ſcribam. Ad Cardorfium & Lühium non ſcribo : imo hæc eadem ſcribo, ſiquidem in tuis illi ad me. Vide ut ex una fidelia honeſtè plures etiam parietes. Domi autem ipſorum hodie rectè eſt. Si me amant, nihil novi faciunt, nec immeritò, quoniam à me amantur : hoc etiam magis, quod te amant, merito autem tuo, cui ſe cariſſimos ex ipſa re intellexerint. Si ita ſit, rectè vivitur ; ſin ſecus, ne vivitur quidem. *Ut enim corpore torqueri miſerè, morte gravius, ita ſi pluſculum inter ſocios offenſa*, cujus de vobis nulla ſuſpi-

cio, *præſtabat, notitiæ nihil intercedere.* Sed his verbis minimè opus. Valete. Roſtochio.

EIDEM.

EPISTOLA V.

VEnit ad nos Venetiis aurifex Georgii L ȣ̃ τὴν πλȣσίαν γήμαν-τος κασίγνητος. Nam Venetiis uxorem duxit, ibique habitat. Is venit huc ad fratrem menſe Aprili; pluſculos dies nobiſcum fuit, inde in Daniam trajecit. Fert enim gemmas, & neſcio, quæ alia: ac ni fallor, refert domum, quæ advexit. Heri autem cum appuliſſet, rectà venit domum meam, ajens, ſe prima luce abiturum. Ita hæc ego ſemiſomnis ſcribo, ad te, an ad cæteros noſtros? ſit communis epiſtola tibi, Cardoſio, Luthio, Paridi, Anglerio. De rebus Germanicis, Belgicis & Gallicis omnia iſtuc citius perferuntur, quam ullæ noſtræ literæ. De privatis igitur perpauca. Johannes Ducarus καθολικὸς Ῥωμαῖος, ὡς νῦν φασι, Lübecæ fuit ad autumnum, proficiſcens, ut alii ajebant, Romam, ut alii, in Belgium;

um ; nec enim fratri Chriſtophoro, qui in alterum annum domi meæ vivit, conſilii quod habebat, aperuit: quem hinc arceſſiverat ad ſe, dimiſit cum grandibus promiſſis. Meæ res ſunt, ut erant. Nam de ſecundis nuptiis quid cogitem? egerunt apud me ἑλληνιστὶ Plutum Ariſtophanis; Πλοῦτος elapſus eſt: Πενία adhæſit, vel inhæſit potius. Itaque quid conſilii capiam, non video: qua de re? de qua vos docebo. Tertium in Academiam Juliam arceſſor, præmio & mercede propoſita. Utrinque commodi, incommodi plurimum. Delibero, amicos conſulo, nihil vidimus hactenus: ſed ſtatuendum aliquid hoc menſe, vel certè Junio. Quicquid acciderit, non patiar vos ignorare. Jam Suerini negocia Ducum noſtrorum tractantur, conveniunt, ni fallor, omnes; advenit ipſe Dux Adolphus, Ducis noſtri Joannis futurus ſocer; adeſt & Henricus Ranzovius, Regis legatus, à parte Ducis Sigismundi. Ad me redeo; βεβαιότερον ſit, hic manere niſi habendam cenſeam rationem liberorum, filiarum inprimis, quas nunc domum recipiam. Otho noſter in Suecia eſt; heri ad me ſcripſit. Paridis epiſtolam accepi:

quæ mandat, curæ erunt. Veſtras litteras exſpectamus, & quas exaraveritis, & quas exarabitis. Valete. Roſtochio.

EIDEM.

EPISTOLA VI.

QUas tu Baſilea V. Id. Sept. dediſti, nos menſe Januario accepimus. ∴ De quibus tu queris, mihi non libet ſcribere. De me narravi paucis verbis Melio. Præter ea accipe, me nunc tertiùm vocari in Acad. Juliam: non eſt res contemnenda, & digna deliberatione: tertiùm vocor in patriam, mercede majori, præmio etiam propoſito. Valde hæreo. Quid conſtituero, ſcies, ubi erit aliquid conſtitutum. Ante Kal. Januar. abſolvi interpretationem quatuor librorum Dionis de regno: nunc doceo ἠθικά. Edidi ſeorſim ἀπομνημονεύματα, quæ extraordinaria opera interpretabor publicè. Quod tuas res mihi commendas, morem mones. Quicquid potero, tibi non

non defuturus ſum. Corſinius ad me quoque Genua ſcripſit. Litteras ad eum proximè ad te miſeram : mitto alium faſciculum, itidem illo curandum. Gratificare nobis ſedulo. Salutant te viciſſim Brucæus, Nathan, Hubnerus & tuus Bartolus. Vale. Roſtoch.

EIDEM.

EPISTOL. VII.

NOn magnam voluptatem accepiſſe vos è diligentia, quam in ſcribendo adhibuimus, ex tuis cognovi, prçſertim cum numi non ſimul ferrentur. Itaque rarius & brevius ſcribendum cenſeo, poſtquam Gerhardus & David Baſilea reverſi ſunt, egerunt, quam diligentiſſimè fieri potuit, ut, neſcio quam multum auri ad mercatorem Baſilienſem, Nicolaum Waſſerhun mitteretur. Jam igitur fides veſtra omni periculo vacat. Atque eidem mercatori mandatum eſt, ut quicquid in ſumptum poſcatis, vobis ille cu-

ret. Puto igitur, quamdiu abfuturi eſtis, vobis à ſimili egeſtate non metuendum. Fortaſſis tamen iterum ſcribam hoc menſe per Joannem Rhodium, quem hic ad Idus exſpecto. Putent ambo adoleſcentes tui, mihi cariſſimi, has literas ſibi non minus quàm tibi inſcriptas. *Plures* exarare non vacat. Vides velle me, ut meum ſilentium etiam apud Dnm. Riccobonum excuſes. Scribo jam laudationem Principis noſtræ Eliſabethæ, Conjugis Ducis noſtri. David apud nos hic hyemabit. Tuus Bartolus diſcit, quantum libet: libet autem minimum. An vultis aliud, quàm valere? qui ex amicis iſtic vivunt, his à me ſalutem plurimam. Valete. Roſtochio.

EIDEM.

EPISTOL. VIII.

CLampio Stralcdorffio, Cardorvio, Luhio, Rodingero, Melio, Hahnio, Anglerio ſalutem dicit Joannes Caſelius, ne quis ſe præteri-

teritum quæratur : ad ſingulos enim hinc non queo ſcribere, ubi hoſpes ſum, & ab amicis interpellor, qui hujus horæ etiam ne partem auferant, metuo; quin hoc futurum certum ſcio. Verum ad te redeo, Clampi: nec tamen pluribus tecum agam. Quæ anxiè ſcire vis, de iis accipe. Ut veſtræ literæ allatæ fuerunt domum meam, tranſiit Roſtochium Hortenſius: ipſe affirmavit his diebus ſe certiorem factum, vobis omnia rectè reddita. Pecuniam cum grandi faſciculo literarum habebitis brevi: fortè una curabitur & altera ſumma. Valete. Lübecæ.

E I D E M.

EPISTOLA IX.

SEptingentos coronatos Lucas Stephanus, mercator Lübecenſis, alterius diſſimillimus, vobis curabit menſe Januario, ut nobis per literas Noribergenſes proficiſcens menſe Decembri recepit. Poſtquam id aurum accepiſtis, etiam ſine

literis

literis iter Romanum inſtitueritis, reverſique domum vos referetis; nec deſiderabitis quicquam amplius literarum. Quod ex re veſtra erit, facietis. Ante Calend. Jan. domum rediit Paris, qui de Georgii Baſſevitii morte primum in patria cognovit ex amicis. Sermonem cum eo non inſtitui hactenus: tantum vidi in funere matris vitrici. Namq; ea cum afflixa jam lecto jaceret, non ita multis diebus poſt, magnitudine doloris, morbi & deſiderii filii, exſpiravit. Cardoſius & Luhius habeant ſibi has literas tecum communes. Valete. Roſtoch.

EIDEM.

EPISTOLA X.

NOs jam teipſum, Clampi, tu noſtras literas, opinor, non exſpectas. Has tamen dedi Iſaacæ, ſi fortè adhuc Patavii eſſetis: aut ille in via vobis veniret obviam. quid me monueris, non obliviſcor: in gratia

te poſui apud multos,qui valent gratia & autoritate. Verum potiſſima ſunt in te poſita: quę quia tuum non eſt oſtentare, tum quod ab ingeniis bonorum nihil alienius, tum quod nihil ad provocandam aliorum benevolentiam ineptius: noſtrum erit, oſtendere, ut mercatores ipſimet merces ſuas. Ego autem neq; conſilio tibi neque opera deero: efficiamque,ut amici mei,ſi qui plus valent, tibi præſto ſint. Hoc futurum ſcio paraſti, ut non poſſideas ſolum ea bona, tanquam animi divitias,ſed etiam iis,ubi velis & poſſis, nec voluptatibus deditus, nec impatiens laborum. Quod erit in me,præſtabo,tu in te quod erit,à nemine deſiderari patieris. Detuliſti mihi veſtram operam in parandis commentariis Græcorum in Ariſtotelem: quæſo tibi curæ ſit: per etiam gratum Brucæo feceris. Nihil Aphrodiſienſis neglexeris. Ammonium etiam velimus in librum περὶ ἑρμηνείας. Videbis & de aliis. Nominatim feci mentionem quęſtionum Aphrodiſienſis de anima ſecundum doctrinam Ariſtotelis. Scripſi ad Riccobonum,cui meas reddes, vel per Iſacem reddendas curabis. Vale, Roſtoch.

EIDEM.

EPISTOLA XI.

PUta, Clampi, quod res eſt, hæc à me ſubitò exarati & aliud agente. Γραμματοφόρος, quo ederentur noſtra epigrammata, teneri ſe pati non potuit. Edentur hoc biduo. Ea ut ante diem nuptiarum tuarum habeas, laborabimus, & habebis, ſi amici Lubecæ, Hamburgi & Harburgi eam diligentiam in transmittendo adhibebunt, quam nos. Vale. Roſtoch. *Sponſæ tuæ φίλημα, non à me, ſed à te, aut ſi pateris, à me quidem, ſed per te.* Iterum vale.

EIDEM.

EPISTOLA XII.

TUas res bono loco eſſe gaudeo: non eſſent deteriore, ſi mea cura opus fuiſſet. Recordaris enim, quid tibi revertenti oſtenderim. Interea occaſio

non

non defuit. Amici enim mihi per litteras ſignificarunt, ſive Witebergæ eſſe, ſive Lipſiæ malis, alterutrum tibi locum paratum. De ſententia τῶν συμβȣ́λων ex iiſdem unus itemque alter literis nunciarunt, licere mihi ſuccedere Camerario. Ego gratias ago. Facerem enim cum incommodo meo, quod tu commodo tuo maximè faceres. Non enim ignoras, quo loco hic ſim: tenui certè, ſed illic eram futurus deteriore. Me verò & mihi & liberis conſulere oportet. Memmius è ſcholà Julia ſcribit, juſſiſſe Ducem, denuo me accerſi, quibus velim legibus. Hærebo: tamen ex his una erit, ſi quid tractabitur, & ſi quid fiet, ut ex intervallo huc regrediar. Tu ea conſidera, quæ non ſunt brevis epiſtolę. De morte Regis Daniæ jam acceperitis. Quarto die, qui erat Paſchatis, nuncius huc venit. Itaque aula Ducis noſtri in graviſſimo luctu. Rex Chriſtianus IV. pridie id. ingreſſus fuit annum duodecimum. Audi aliud prorſus tragicum:

Nocte, quæ ſequebatur idus, D. Nihuſius ipſe ſibi manus attulit: mane cadaver in lecto inventum fuit: lectus ipſe cruentus, cultellus hærens in gutture: illud nocte ſequente conditum in vicino cœmeterio. An deſperatione ac furiis actus, an morbi gravitate victus, incertum. Namque & viſus fuit multis menſibus animo peregrinari, & laboravit melancholia hypochondriaca, hoc quoque teſtante Brucæo. Tales peſtes avertat Deus! Polonicæ res adhuc tranquillæ ſunt, quantum ex Polonia & Boruſſia nunciatur. Igitur, quæ aliundè afferuntur, falſa eſſe arbitror: mitto, ut legas: mihi nemo perſuaſerit: nec cohærent, meo judicio. Ut literas tuas legi, ſtatim reſpondi: nec quidquam, credo, deſideras nunc, præter me, qui adſum per literas. Ne quæras, quid me tenuerit: atque cur quæras? qui res meas ſic noveris, ut ego: nec fortè minus, quàm tuas. Vale.

Roſtochio.

Epi-

EPISTOLA XIII.

IN tempore fuiſſe tibi redditam epiſtolam meam ſive μανικὴν ſive προφητικὴν, ut tu vocas, gaudeo; quam tamen ipſe non magis προγνωστικὴν cenſeam, quam προφυλακτικὴν, non quidem quæ averteret, quod ab aliorum ſive malitia, ſive impudentia proficiſceretur, ſed animum tuum fortè nutantem, ut fit, confirmaret. Hoc opus eſſe ſcis etiam viris fortibus. Cum verò ex epiſtola tua videam, te virum eſſe, novam conſolationem non paro. Relinquis enim cætera, ut debes, & conſilium de rebus capis: quod eſt prudentis viri, & minimè fracti animi. Si patria te non tenet, cogere tu cives tuos unus omnes non potes, nec fas eſt. Non ita multò pòſt te deſiderabunt, quando fortè tibi non erit commodum referre ad tuos gradum. Sed utrò te conferas conſilii eſt. Proximum eſt ad Oldenburgicum; quod omnium minimè ſuaſerim. Aut enim adverſus patriam conſilia te oportet fabricare, quod eſt impium, aut in negotiis

heri tergiverſari. At demus: excipi eas cauſas: quod futurum non eſt. Excipiantur autem: cui hoc perſuaſeris? etiam vir bonus longiſſimè eam ſuſpicionem à ſe debet rejicere: tu maximè, qui in ſtudiis ſapientiæ vixiſti, & vives, & quamdiu vives. Primus etiam ſapientiæ magiſter te docuit, nullam eſſe cauſam tam gravem, quæ alienare animum à patria poſſit: *adverſus eam verò conſilia capere, vel aliquid conari, vel agere, non longe abeſt à parricidio.* Nec eſt, quod quidquam tibi omnium quis pingat. Non ſolùm enim malè audies ab omnibus (ego certè ut tibi nec maledicam, nec malevelim, tamen non probem) ſed etiam ingrediaris malorum labyrinthum, ex quo te nunquam evolveris. Hæc plenius explicarem, niſi viderem ex litteris tuis, te in eadem mecum eſſe ſententia: à qua cave te vel falſæ rationes, vel cujusque autoritas deterreat. Semper tibi eſto veritatis & ſapientiæ prima autoritas. Venio ad alterum: non disſvaſerim, etſi longum iter eſt. Hoc fortè Socer minus probet. Tu ſequeris omninò, quod rectius eſt, etiamſi incommo-

dius

dius ſit, & ingratius aliis & tibi tuisque inutilius videatur. Loquamur enim de utili cum vulgo. Hippolytus autem, qui te amat maximè, & hanc rem ſibi curæ habuit, redit Baſileam: quod tu quoque cognoveris, cum hæc leges. In illum etiam locum cum multi confluant, minora eſſe ſingulorum commoda oportet, præmio potiatur unus & alter. Quare hic quoque tibi valde deliberandum cenſeo. Malim te in aliqua vicinarum Ἀκαδημιῶν eſſe, ut in Julia, Lipſica, Leucorea, Francofordiana. Non ignoras, illarum aularum πρώτους συμβουλεύτας mihi velle: & meum in ejusmodi negotio conſilium non repudiaturos ſperem. Sed interea menſes elabentur aliqui, nec ego de aliorum voluntate & de futuro nihil magis queo affirmare, quàm quis alius. Habes, quid mihi videatur. Quod in proximo eſt, omninò vitandum cenſeo, quod longius, de hoc deliberandum. Præcipitatio & inconſulta & omnis animi motus inimicus item conſilio. Satius eſt annum exſpectare,

ut te facti non pœniteat, quàm magnum etiam emolumentum, ſive ita ſit, ſive appareat captare & adipiſci, quod factum deinceps nolis. Prima loci mutatio erit difficilis. Si quæ ſecuturæ ſint aliæ, vel ſubituræ vobis, habebunt plures difficultates. Sed hæc, imo quæ dixi, omnia intelligis: ſcripſi tamen, cum ut tibi morem gererem, tum ut te confirmarem. Hoc enim fiet, ſi à cogitationibus ad hæc reſpicies. Vale cum uxore cariſſima & ſuaviſſimo κλαμπιάδῃ. Roſtoch.

Epistola XIV.

Heri multa nocte miſit ad me tabellarius epiſtolam tuam. Noctem penè omnem inſomnem egi. Crucior doloribus ſtomachi. Tamen hæc ſcripſi. Cognoſces enim ternas tuas literas mihi rectè redditas. Reſcribendi commoditas non fuit, nec ad eos ſcribendi, quos tuo nomine compellarem. His diebus Spiram aliquis mittitur, cui dabo literas ad

D. Do-

D. Dobinum: & Nathan officium ſuum faciet. Quintùm accerſitus ſum, in quem locum, te non fugit, nunc præmio non aſpernando propoſito. Sive ibo, quod declinare malo, ſive non ibo, tui meminero. Sed ejusmodi aliquid ſubitò geri non poſſe intelligis. De vicinia, quod mihi viſum fuit, aperui: nec tamen me præ aliis ſapere arbitror. Scio quoq; te τȣ̃ καλȣ̃ habiturum potiſſimam rationem, quicquid egeris, nec Magiſtrum tuum dehoneſtaturum. Vale. Roſtoch. Cal. Apr. cIↄ Iↄ xxcix.

EPISTOLA XV.

QUid verò, Alberte Clampi? annon te ſuffocat diuturna mearum literarum exſpectatio? Si tibi in mentem venit, quod nimium ſollicitis ſuarum rerum ſolet, me tui oblivisci, præter æquum & bonum ſuſpicax es. Sed quo magis tui intelligant rationes & conſilia noſtra, ſic accipe. ⁖ ⁖ ⁖ ⁖ ⁖

Bene vale. Roſtochio VI. Kal. Sextil.

til. anno cIↄIↄXIC. D. Petrum Memmium vidi affixum lecto domi ſuæ, qui nuper diem ſuum obiit. Iterum vale.

Meminiſti ſermones noſtros de Othone. Is quo die Harburgum veni, paucis ante me horis advenerat. Dixi, quod ſemper ſenſeram & dixeram, me de novo ejus patrono peſſime ſuſpicari. Ubi Hamburgum veni, Planum eſſe intellexi. Ut rem cognoſcas, & Patrem conſoleris, & Othonem juves, quaſo te, ſaltem unam noctem Harburgi ſis. Poteris uno die trajicere Hamburgo, altero vel fortè eodem reverti. De morbo pater ignoravit. Filium hortare ne negligat. Item de nominibus. Tertium vale.

EPISTOL. XVI.

BRevior ero, mi Clampi, nam & aliud agendum, & animo malè affectus ſum, quod major natu filiarnm graviſſimè & cum periculo decumbit. Morbi dies hic eſt duodecimus, æſtuat continua febri. Ut ſpero! ut metuo! miror te ultra menſem abeſſe; magis, nihil ſcripſiſſe.

ſcripſiſſe. Ut primum in Ranzovianum veneris, aut advola, aut per certum hominem ſcribe. Quo die hinc abiiſtis, decretum fuit Concilio, ut publicè citaretur ὁ παῖς. Hoc quarto die cum reſciviſſemus, Hagius & ego omnia egimus, id ne fieret. Redierat tum Magnificus ipſe Brucæus. Ut ſuam benevolentiam videremus, diſtulit in unum diem. Sed ut ex reipſa vidimus, reſcindi decretum non potuit. Itaque tertio die Julii illud programma citationis affixum fuit, juſſusque comparere intra menſem; menſis præteriit. Quæſivit heri ex me Magnificus, cum à filia mea diſcederet, reſpondi me ex puero intellexiſſe vos jam in vicinia eſſe & quotidie exſpectari, rogarique, ut id fraudi non eſſet adoleſcentulo, qui de re nihil cognoviſſet, neque comperire potuiſſet, quod & longius abeſſet, neque certo loco conſtitiſſet dies pluſculos. Puto facturum. Hodie enim convenit Senatus Academiæ. Vale. Roſtochio.

EPISTOLA XVII.

VIſum mihi fuit, denuò meam in te benevolentiam teſtatam facere: etſi nec tu requiris, nec ad te opus erat. Nullo enim, ut te quoque putare ſentio, tempore eam deſideraſti, ex quo te primum novi, cum Roſtochium veniſti adoleſcens, teque in diſciplinam fidemque meam potiſſimum ultrò contuliſti. Viſum tamen mihi fuit, id quoque non negligendum hodie, quod veteres tuos ſodales & novos amicos præſtare animadverteram, quando jam diuturni laboris tui non leve, pridemque tibi debitum præmium perſolvitur. In quo hoc primum probamus maximè, quod cum à puero omnis liberalis doctrinæ fueris ſtudioſiſſimus, ad hoc genus honoris nemini ſtultè ſeu ambitioſè properare viſus fuiſti: ſed amicos refutare ſolebas, qui honores tibi deferrent aut proponerent. Ajebas enim, quidquid eſſet ejusmodi, id te non contemnere, nec æqualibus tuis invidere, modo, quo tu aſpirares, aliquando per-

pervenires. Cum enim tu ad nos venires, nec puer, neque abſque adminiculis, quibus inſtructum eſſe oportebat [didiceras enim probè linguam Latinam, & Græcam deguſtaveras] neque ſubitò te contuliſti ad eas artes, quæ juvenes informant ad res in republ. gerendas, ad quas plerique implumes, nec ingenio magno præditi, nec inſtructi doctrinis neceſſariis, neque animo ad virtutem compoſito, ſtultè evolant, quod nullo vero ipſorum bono, publico ſæpè malo fieri neceſſe eſt: *neque faciebas alterum, quod multi, qui vix aliquo ingenio, ſed inverecunda loquacitate freti, ad adoleſcentulos ſe conferunt, iisque ſubitò ſpondent à ſe ſapientiam, ſpretis Doctoribus Academiarum.* Nec verò hoc illis aliquid eſt, niſi principes ſapientiæ & ipſi conviciis proſcindant, & pro nihilo habere, imperitis præcipiant. Ita ſibi regnum ipſi poſſidere videntur: & tenent profectò regnum, quod longè latèq; patet: in quo nec urbes, nec vicos, nec arva culta, nec hortos, nec vineas videas: obſitum ſpinis & ſentibus inſcitiæ & barbariæ. Vidi ibi te ingenio ſingulari; legeras, quæ licuerat per alios, & in quæ fortè non aſpernanda incideras: didiceras,

ceras, quorum partem dediſcendam cenſuiſti poſtea, & hoc fateris ipſe. Tum talia inſerviebant tibi, ſi maluiſſes plebejum iter ingredi, quæ vix tum audieras; tecumq; ad nos perferebas, quibus folles, ut ita dicam, opinionum doctrinæ incredibilis inflari ſolent. Verum neque tibi ipſe credidiſti, & de quo rectè dubitares, perſuadere noluiſti aliis. Nec egebas hoc loco D. Samio: ſed ſpõte legitimo ſilẽtio te ſujiciebas. Audiebas partim alia, partim explicatiora, quàm ante: nec te deterrebat, ſi quid adverſaretur opinionibus, quas audieras, aut ſi quid minus mente caperes ſtatim: ut plerique faſtidiunt, quorum dulcedinem per palati pravitatem guſtare nequeunt: alii cibis quibus adſueti ſint, ſe infarciunt, quos ſcilicet falſo pro delicatis habeant & ſalubribus. Vix eſt è Latinis & Græcis ſcriptoribus, quem non attigeris, vel Nathane Chytræo, vel me duce, ſive nobis auctoribus. Nec enim docentes ſolum audiebas, ſed etiam domi nos quotidie interpellabas: id faciebas juſſus, & exemplo noſtrorum familiarium. Hi iidem erant ſodales tui. Erant alii, ſed tres omninò mihi veniunt in mentem, domeſtici

meſtici tum mei, quos tu colebas antè id iter ingreſſos, annisq; majores. Erat *Joannes Ducarus*, nobilis Livo, ingenio bono, pari probitate, incredibili modeſtia: tam Græcis literis, quàm Latinis eruditus: in ſermone ſuavis, terſus in ſcribendo. Hujus aliquot annis poſt in dicendo perſpicuitatem & vim, quando ille pro patria orationem habuit, *Rex Stephanus* probavit: ille, inquam Rex, cujus animi moderatio in omni vita, fortitudo in bellis adverſus Moſcum, juſtitia in adminiſtratione regni, ſapientia in publicis privatisque conſiliis, tantoperè enituerunt, ut noſtra ætate & ſeculis ſequentibus exemplar Regibus eſſe videatur, in qũod oculos & animum cum ſuo populorumq; bono conjiciant. Quod ille Rex ſapientiſſimus & cenſor tam ingeniorum quàm animorum, quod & doctrina multiplici eſſet præditus, acerrimus, de Ducaro noſtro judiciũ fecit, id quando verũ eſt, & ipſe ſibi gaudere, & nos amico gratulari rectè poſſumus. Et quoniam ipſe mavis ex hac epiſtola aliorũ laudes, quã tuas cognoſcere: videor in hoc mihi deprehendiſſe, quæ fuêre in pauciſſimis mortalium, quæ ſcilicet aliquando neceſſe habebat de ſe prædicare

nobilis civis Atticus. Ad infenſos enim ſibi tum maximè cives ſuos Pericles profitebatur, ſe momenta rerum intelligere, conſilia quæque diſertè explicare, patriæ amantiſſimum eſſe, quicquid eſſet auri, præ uno officio contemnere. Magna hæc ſunt, quæ univerſa non facile quis adipiſcatur. Ex his tamen duo fuit æmulatus hic noſter non infeliciter: in alteris duobus illum æquaviſſe dixerim: nec tu, credo, mecum diſſentias. Cum enim ei Livones ſalutem ſuam committerent, ea primum invenit, quæ dicenda eſſent, nec diſſimulavit, quæ dicere oporteret, & ita peroravit, ut tantum Regem permoverit, & in quo placere eſſet difficile, tamen placuerit: cumque emergere ſolus ex gravibus adverſæ fortunæ fluctibus ipſe poſſet, nihil, quin eſſet cum univerſæ patriæ & cum primis ordinis equeſtris ſalute conjunctum, concupivit. Igitur etiam hodie, ſi non opibus, & ampliſſimo avito patrimonio, quod Patri bello illo infelici Moſcovitico ab hoſtibus ereptum fuit, & ab aliis hodie tenetur, certè, gloria vera floret, & tranquillitate animi perfruitur, & ſe bonis

nis carum eſſe, non tam pro ſolatio, quàm gaudium primum habere debet. Nec mirum, quod optimus humaniſſimusq; *Princeps Maximilianus*, Imper. Max. II. filius, Imp. Rudolphi II. frater, in precio habet Joannem Ducarum, veterem tuum ſodalem, familiarem meum. Erat verò in tuis æqualibus, ibi civis *Joannes Corfinius*, juvenis ſumma probitate & doctrina, ut ex tam longo tempore nobis fuit cognitus: mihi & ante & poſtquam in patriam rediit: tibi & domi & in Helvetia, cum tu in Italiam, ille in Galliam iter in animo haberetis: & ambo pòſt conſilio veſtro feliciter uſi fuiſtis. Corfinius ut ad nos rediit, quæ non etiam ad boream regna perluſtravit? Senatorem his diebus factum audivimus: quem honorem ita geret, ut verbi Biantei memor, *æquum ſe in omnibus & conſilii non egentem* civibus prębeat: certè ab ambitione longè remotiſſimus eſt, & avaris ne pecuniam quidem tutò credi exiſtimat. Sic enim ad me in epiſtola. Visne verò, ut ſubjiciam tertium? ac certè in ſermone noſtro his diebus feciſti mentionem *Detlevi Raſcii*, qui tum nobiles adoleſcentulos

tulos ſumma fide erudiebat: jam ludo literario Verdę præeſt, quem Pręſul Eberhardus ſub id tempus aperiri jubebat. In hoc munere ſe tot annos gerit, ut boni induſtriiq; formatoris pueritiæ laudem non difficilius tueatur, quàm invenerit. Id enim ſibi omninò curæ eſſe oportere, quod initio ſtatuit, in eo perſeverat, ut teneram ætatem ad bonos mores flectat, & iis initiis imbuat, quę ad diſciplinarum graviorum perceptionem, neceſſaria eſſe, homo non plebeja, ſed eleganti doctrina prędirus, intelligit. Igitur diſciplinæ Raſcianæ alumnorum, qui ſe in Academias conferrent, neminem operæ tali Magiſtro datæ, pœnituit: quotquot ab eo ſtatim abiiſſent, aut abſtracti fuiſſent, omnes pœnituit. Videmus enim, ut plurium diverſa ſit & prorſus improba ratio: qui mores & animos ad modeſtiam minus fingunt, in quo ſapientes ineſſe docent omnia: ſed ea urgent, quibus inflati opinionem doctrinæ falſam ſibi adoleſcentuli perſuadeant: quod idem vulgò facilè perſuadetur, quando eos nec unquam ſilentium tenentes, & contentiosè rixantes audiunt: atque

atque hac ratione pleriſque niſi vel ingenii bonitate, vel aliorum conſilio revocentur, aditus tum ad veritatem, tum ad virtutem intercluditur. Vis enim primæ conſuetudinis ad vitam & opinionis primò imbibitæ ad doctrinam magna eſt: quorum prius quotidie multi experiuntur, poſterius & ego admodum & tu non nihil expertus fuiſti. Quare bonos pueritiæ educatores, & ipſe magni facio, & auctor ſum aliis, ut tales colant, &, quorum hoc eſt, honeſte liberaliterq; habeant. Sæpe quoque indignor penuria mercedis ludos negligi & perire. Laudandus eſt Præſul ille, quem dixi, qui mercedem magiſtris liberaliter decreverit. Perſæ etiam viderunt, quid eſſet poſitum in prima educatione, nec minus, quàm in virgultorum inſitione, quæ videlicet, ſi fiat perperàm, nihil eſt, quod fructus arboremve ſperes: quantumque deberetur primis educatoribus. Nam ſi Xenophonti credimus, ſuperiorum curiarum magiſtris, quas illi diſciplinæ patriæ quatuor habebant, ſi qui ex alumnis virtute & arte aliqua excellerent, gratiã habebant, ſed eodẽ hoc nomine gratiam

minorem habebant iis, qui primi initium viæ regiæ pueris monſtraſſent, & eos in honoris gradu infimo collocaſſent, nec minore tamen ſtudio, quàm eoſdem promoviſſent altius alii. In haſce cogitationes me trahunt amici noſtri veteres: quorum commercio, qui te uſum ſtatim intelligentes ſuſpicabuntur, ut te in adoleſcentia geſſeris. Quod enim Euripides de malis ſcripſit, de bonis perinde ſe habere, quisque apud animum ſtatuit: *γινώσκων, ὅτι τοιοῦτός ἐστιν, οἷσπερ ἥδεται ξυνών.* Sed jam ab æqualibus tuis, quos habebas in cæteris ſuaviſſimos, ad doctores, ſive ad litteras redeo, quas magni faciebas omnis generis, ſed colebas alias præ aliis, ut nullas contemneres: nec ullæ tamen erant, quas non deguſtares, ut quæ tuì ſtomachi animive eſſent, pernoſceres. Cum poëtas & oratores legeres: [nec dicam verò de utriusque artis præceptis, neque de inſtrumento veritatis, neque de indagatione naturæ rerum) cognoſcendam tibi quoque hiſtoriam putaſti: in qua cum opus eſſe cœleſtium orbium ſcientia, & deſcriptione partium orbis intelligeres, quæ

diſci[illegible]

diſciplinæ à Grçcis nominantur, eas ac-cepiſti ab eximio Doctore *Henrico Brucæo*: qui tum Geographiam divinitus tradebat. De nobis, quos audiebas, dicam parcius: verum hic vir integerrimus, amicus meus, te & tum amabat, & in hunc diem habet in cariſſimis, quod tibi oſtendit, cum anno abhinc altero unà eſſemus, deque tuis rebus ſermo incideret, quando ipſe quoque amicos ab amicis diſcrevi. In reliqua etiam parte epiſtolæ ero brevior: vel quia quæ ipſemet videram, copioſius haud difficulter poſſum perſequi, vel quia ad finem epiſtolæ propero. Multa enim jam mihi in mentem venerunt, quæ recordor libenter, nec tu invitus cognoſceres: & veniant, dum hoc ago, plura, & animum & calamum quaſi frœno inhibeo: adeoque vix à Varno queo digredi, prorſus ut ægrè tum te à nobis dimittebamus, etiam cum aliò ire jubebamus. Audieras verò ex me ſæpius, de legum ſtudii dignitate & uſu, quidque inde tibi & tuis polliceri poſſes: nec meo conſilio, & Laurentii Cartovii, magni JCti, vicini, collegæ & amici mei, reluctabaris. Qui tantũ

vident, quę in pedibus ſunt, nec tam deſiderant ipſam diſciplinam juris, quàm honorum umbras opesque vigilantibus ſomniatas ſitiunt; periiſſe tibi adoleſcentiam autument: qua tamen tu animum ad rectè vivendum corroboraſti, & tantum de cumulo ſapientiæ tibi decerpſiſti, ut quibuscum fueris & deinceps futurus ſis, de quibuscunque ſermo incidat, nec arrogans, nec doctrinarum negotiorumq; ignarus videri poſſis. In hac parte vides, ut ſim parcior: ad cætera provehor. Itaq; cum ad Nicrum veniſſes, nemini non gratus fuiſti. Ut enim ſtupor & inſcitia jacent: ſic virtus & ingenium ſive literæ magnam in ſe poteſtatem habent, intelligentium & bonorum animos penetrandi ſive conciliandi. Redibo tecum in memoriam, ut cum te viderit doctum juvenem juri civili operam dare vir ſummæ doctrinæ & acerrimi judicii, *Valentinus Forſterus*, unus doctorum juris abſque invidia doctor, te complexus fuerit, te conſilio juverit. Sic enim mihi primum narraſti per litteras: id quod poſt in ſermonibus noſtris uſurpavimus. Ubi veniſti Baſileam,

am, duo te in primis habebant, ambo doctiſſimi & juris conſultiſſimi viri: qui etiam reliquæ virtutis & omnis humanitatis laudem merito ſuo ab adoleſcentia adepti fuerunt: cives Baſilienſes ambo: alter à majoribus, alter cum patre civitate donatus. Doctrina illuſtris eſt familia Grynæorum. Magnus vir & ſummus potius Simon Grynæus fuit, cujus nomen, virtutem, vitæ ſanctimoniam, multiplicem & veram doctrinam & officium (quod verbum ſive quam rem ego ceu faſtidium cæteris impono omnibus) quis ignorat, qui Latinas Græcasque litteras ſaltem leviter attigerit? Hujus ſummi viri filius, & ipſe vir magnus Samuel, humanitate doctrinaque præſtans, legum interpres eximius, quem virum minimè ambitioſum honor ab adoleſcentia ultrò ſecutus fuit, & animo & hoſpitio te excepit, aliosque adoleſcentes Megapolitanos: quod mihi ſæpè prædicaſtis: te verò non ut hoſpitem, ſed ut ſuum & æqualem habuit. Nec ei in te amando ceſſit Hippolytus Vicetinus,

cujus majores à collibus dicti fuerunt vir
corporis & ingenii dotibus cumulatè
ornatus; cujus fidei civitas ampliſſima
prima negotia credidit. Utriusque tu
amicitia, quàm beneficiis uti maluiſti: &
illa ipſa beatior, Patavium te contuliſti:
ad quos viros? *Pancirolam & Menechium*;
quos qui cum fructu audiat, is juris ſa-
pientiæ magnum jam ſpatium oportet
confecerit. Sed de his viris nec ad te,
nec ad alios, plus verborum facere de-
beo, quod neque legum Romanarum
dignitatem intelligere, neque nomen
audiviſſe mihi videtur is, qui eos juris
antiſtitum hujus ſeculi principes neſciat.
Tu quid & quantum ex uno quoque ac-
ceperis, tuum erit prædicare. Quam
diu autem in eo ſpatio fuiſti, nec elo-
quentiæ ſtudium ſeponere, nec verò ſa-
pientiæ potuiſti. In utroque enim ra-
dices egeras. Coluiſti igitur & homi-
nes doctos, teque viciſſim non diligi ſo-
lum, ſed coli etiam ſenſiſti. Familiaris
& carus fuiſti Patavii *Antonio Riccobono*,
uni ex principibus doctrina eleganti va-
riaque præſtantium. Nec eſt eloquen-
tiæ & litterarum humanitatis magiſter
hodie

hodie potior in Italiæ Gymnaſiis. Cum illic eſſes, quàm te amaret, quanti te faceret, ſcribebat. Vidiſti ex ejus ad me litteris recentibus, quàm ſe à nobis amari, colique gaudeat. In quo cenſeo perſeveremus, quando & vir bonus eſt, & homo doctiſſimus, & nobis vult ob hasce litteras, & adoleſcentes noſtros omni benevolentia proſequitur: præſertim, ſi quis à nobis epiſtolam ferat. Nondum abieras Baſilea, quando Bononiæ diem obiit *Carolus Sigonius*, qui & eo loco & antè Patavii ſumma cum laude docuerat: cujusque monumenta, quibus veterem & novam hiſtoriam illuſtravit, puro ſtylo & magnificè ſcripta in manibus habemus. Cujus videndi audiendique deſiderio, cum unà viveremus, teneri te memini: magno item *Petri Victorii*. Erat in vivis adhuc ille, bono litterarum ac virtutis natus, quaſique aliquis in montibus Etruſcis Chiron, cum tranſiſſetis Alpes, agens jam annum XXCVI. cum etiam tum meditaretur, doceret, & ſcriberet. Iis viribus corporis animique fuit, quas nulla re corrupit, ſed laboribus omnique ratione confirmavit. Deceſſit

tamen prius, quàm vos ſuſcepto itinere Romano, veniſſetis Florentiam. Ut verò deinceps tuus in patriam reditus tuis gratus fuit? ut ipſi patriæ! Atque hæc ſuum ſtudium ultrò tibi detulit, tuum officium requiſivit: feciſti re dignum, qui nihil patriæ negaveris, eo nomine te amant, ſemperque amabunt cives tui, boni & intelligentes. Nec verò hoc fieri poteſt, ut quis omnibus ſatisfaciat, aut qui etiam hoc aſſecutus videatur, nullis invidiæ telis petatur. Eſt ejus belluæ perpetua in bonos immanitas; ſed eadem è ſe natos, & de ſe nominatos graviſſimè ulciſcitur: mirumque hoc adeò eſt, ut quę ſit omnium furiarum iniquiſſima, quaſi repentè Adraſteæ perſonam induat, pœnas ſine miſericordia ſumens de invidis: atque eos ſi non in calamitates alias demergit, intimis prçcordiis excruciat: quæ maxima eſt calamitas, niſi ipſos non manium ſed ſuperſtitum dicas inferos. Premere innocentiam invidia, opprimere non poteſt. Fortiter abs te factum fuit, quod eam non metuiſti: ſapienter, quod eidem ceſſiſti ſine animi moleſtia. Simi-

les

les ipſe quoque tempeſtates, ferendo, & bene cùm dicendo, tum faciendo, fregi, ex quo aliquid in vita videre cœpi: quo etiam conſilio obtinui, ut qui me diligerent, amarent: qui minus amarent, diligerent: qui non diligerent, neque tamen aut odiſſent, aut odio dignum judicarent. Hoc de me nimium: de te loquar. Amicos retinuiſti, qui erant in patria: habes alios in Megapoli: neque verò hic nullos habes; & plures quotidie iis artibus invenies, quibus, quos habes, paraſti. Ipſe es expertus & aulæ & Academiæ in te animum: & hic dies illuſtre documentum edit ſingularis in te benevolentiæ jurisconſultorum. In horum enim ordinem ampliſſimum cooptat te de omnium ſententia, *Andreas Cludius*: de cujus juris ſcientia quid attinet dicere? quæ ipſi cum haud ita multis communis eſt: per equidem pauci ea ſunt in verbis comitate, ſuavitate in moribus, ea vitæ animique integritate, ea facundia, induſtria, & officio. Eſt igitur, cur te à tanto viro ornari gaudeas: & ipſe verò voluptatem capit ex hoc ſuo in te ſtudio,

quod

quod homin & hoc honore digno, & majoribus præſtare ſe, ni fallor, ipſe quoque judicat. Fruere verò tu, *Albertu Clampi*, iis bonis, quę adeptus es, & præcipuè, nec vulgaribus, & multis annis, nec labore parvo partis, animi donibus. Verum quicunque fuit ille labor, nec magnus fuit, nec injucundus: quod ſi deinceps perpetuus, & nec parvus, ſubeundus tibi & tolerandus erit, puta eundem tibi fore quoq; jucundiſſimum. Namque ita fit, ut quantò ſunt actiones noſtrę perfectiores, hoc ſint ut plurimum faciliores, nobisque ſemper plus voluptatis ferant, *præſertim ſi pluribus & reipublicæ eadem ſint fructuoſiores: quò qui non reſpiciunt, ſive ad opes inopes, ſive ad noxias voluptates, ſive ad inglorios honores, ſive ad impotentem dominatum ſe referant: nec verum finem in animo, nec auctorem omnium in conſpectu habent.* Vale. Helmſt. in Acad. Jul. X. Kal. Apr. Anno cIↄ Iↄ xcI.

EPISTOLA XVIII.

ANte pauculos dies exarabam alteras litteras, quas ſtatim per Voshænium

nium ad te mitterem, qui reditum tuum iſthic exſpectaret. Venit in mentem, te opinione tua prçterque voluntatem tuam à tuis retentum diutius: ſimulque plus de negotio ex genero ab aula redeunte cupivi cognoſcere. Narrat clarè, ſed clarius D. Cludius ex ore Principis. Itaque pervelim te in aulam declinare. Sed quo minus dubitares, juſſi hunc Chriſtophorum meum ex ipſo Cancellario, ſi è comitiis provincialibus rediſſet, (redibit autem hodie aut cras) quærere, quid probaret. Feceris ex re tua, & mihi fueris gratificatus. Vale. Helmſt. XXII. Jun. clↄ Iↄ ɪɪɪc.

EPISTOLA XIX.

Ἀπολογίαν tibi legendam mittimus: eam, cum Dn. Othone & quibuscum præterea videbitur, communicabis. Exemplum ad nos remitti cupimus. Nobis alterum illius libellum videre nondum contigit: tartareos ex eo floſculos amicus nobis retulit. Compoſuit

&

& Dialogum, quem inſcripſit PHILO-SOPHO-THEOLOGON, & ibi ſimi-les habent labra lactucas: qualia ab eo ſperari poterant, talia ſcripſit: & quidem initio larvam ſibi fingit, quacum in eo opuſculo luctetur. Vale. Helmæſta-dio ex Academia Julia IX. Kal. Nov. cIↄ Iↄ IIC.

EPISTOLA XX.

Vides, qua fide nobiscum a-gant, quos exemplum fidei eſſe oportebat: nec illius novi conſilii conſcii fuêre duo medi-ci. Latere igitur autores non poſſunt. Il-lum alterum διαβολιῶν libellum nondum vidimus, etſi ante Kal. Sept. miſſus huc fuit. quotidie magis magisq; comperimꝰ quàm homo ſua mendacia per has & vi-cinas provincias & literis & ſermonibus ſuorum diſſeminet. Hæc heri ſcriben-ti intervenit ipſe Cornelius, & ſtatim D. Caſparus, non ingrata interpella-tione. Narrabat enim mihi ex epiſto-la

la Parcovii, pridie ex legatione rediiſſe Cancellarium. Itaque de eo, quod proximè quoque flagitaſti, nec ego unquam oblitus fueram, & ante abitum ſedulo rogaveram, iterum ſcribam, etſi confectum jam & in promptu eſſe exiſtimo. Ut jubes, mitto ad te Mulorum tuorum gregem. Fac, quemadmodum polliceris, ut auctior propediem recurrat. Novi enim genus animalium, ut ad canendum ipſis Muſis par, ita ad calcitrandum animoſum & velox. Hæc ego ſemper credidi, ſed proh dolor idem magno meo malo, hac ætate, qua requieſcere pervelim, experior. Vale. Helmæſtadii pridie Non. Novembr. cIↄ Iↄ LXXXVIII.

EPISTOLA XXI.

DE negocio verè & luculentè ſcribis. Tertiam ὑπερασπιστοῦ partem ante Kal. Januar. perfecero. Bidui labor eſt. Priores miſi Magdeburgum; etiam Grœningam ad

ad Delium, cum hac clauſula : eſſe ipſi-
us prudentiæ, cui quid quando exiiſſe-
ferat. Miſi & programma, cujustibi
quoque cenſendum exemplum mitto.
Nihil malim, niſi ſub initium lectionum
mearum publicè affigere : vix tamen
auſim, etſi illa vera omnia ; & hoſtis no-
ſter, lite pendente, non deſiit ſpargere
calumnias ſuas ; tamen annon rectè or-
diar à periodo : Recodamini, Audito-
res, &c. An mula nondum peperit ? Va-
le. Helmſt. II. die γενεθλίων Σωτῆρος
cIↄ Iↄ IIC. A Deo benigniſſimo vobis
omnibus fauſtum annum precamur.

EPISTOL. XXII.

SUperiores litteras deſcribebat pu-
er, cum domum meam introiit ta-
bellarius Diepholdii : in faſcicu-
lum tuas quoque binas conjecerat,
quæ non ἀναντι φώνητοι erunt ab omni
parte, ſi meas illas priore loco legeris.
Nam quod vel primum eſt, vides moræ
cauſſam, & eam nimis juſtam. Trepi-
datur

datur per totum oppidum perpetuo hujus mali metu: funera ſunt quotidie, infantium præcipuè & anuum, ſed & pueri & quotquot tenuiores ſunt, non leviter periclitantur: καθ' ἑβδομάδας καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν πλείους ἀποθνήσκουσιν ἢ πότε ἐν λοιμῷ, καὶ ἡμεῖς δὲ οὐ πάνυ ἄφοβοί ἐσμεν· οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός, οὐδ' ἀπὸ πέτρας ἐγεννήθημεν. Mihi amplæ ſatis familiæ perpetua cura incumbit: vel quanta hæc una eſt & quàm ſumptuoſa, ut ſalubria alimenta præbeantur? nec ea ſuſcipitur abſque jactura rei familiaris, nec copioſę, nec firmę. Cum modò prodiiſſem in funus filiolæ οἰκονόμου, filius Oveni mihi narravit, patrem protſus decumbere, & heſterna veſpera potiſſimaque noctis parte peſſimè habuiſſe. Nobis autem eum adire, non eſt integrum. quando hæc δυσεντερία non vacat contagio: ad ægrotum lectulos ire, & cubilia ingredi vetant medici. Jacet jam dies octo: ſi ſe colligat, cujus plurimum intereſt, mittemus noſtra biduo triduove. Sin morbus erit diuturnus, nos tamen mittamus, quæ modo pangit Cornelius. Ea enim ſe biduo abſoluturum putat: die uno item deſcri-

ſcribentur & altero. In ejus fidem nihil affirmarim. Scis enim, ut interdum abſtrahatur. Tamen urgebo, ut perferantur Nonis. Tot autem menſes vide, quid mali pepererint controverſię: quas ille produci velit in annos etiam plures. Sic enim πάντων ἀπαιδεύτων καὶ πονηρῶν animos occupat, & triumphet βία κὰι ὥς φασιν ἀέκητι θεῶν, εἰ καὶ τοῦτο ἀδύνατον. Fruſtrà id tentavit quidam: neq; hic proficiet, etiam ſi Acheronta moveat: μετὰ ὁμοψήφων καὶ συγγενῶν: tanto odio æſtuant erga bonas literas, ut ad eas delendas vel obſcurandas omnibus malis artibus ſibi utendum putent. Eſt enim quid pejus mendaciis & calumniis? Non poteſt autem, quin hæ peſtes ſemetipſas præcipirent, atque ita teſtatam faciant omnibus non ſolum ἀμουσίαν, ἀλλὰ καὶ πονηρίαν. An audet verò ille facere ſocium noſtræ controverſiæ Cancellarium? qui ſuam cauſſam à noſtra ſejunctam voluit, & eſt, ni fallor, alia: quamquam apparet, quid fraudum architectus voluerit. Quia verò & Principem attigit, quid eos malle, quàm ſeditionem exiſtimemus? ἵνα πάντων αὐτοὶ τυραννῶσι,

ὅπω

ὅπερ οὐδέποτ᾽ ἤ ὁ ἀρχιποιμὴν, οὐδ᾽ ὁ μέγας αὐτοῦ ἀπόστολος κελεύει, ἀλλὰ τἀναντία ἅπαντα. Εὐχοίμην ἂν μεθ᾽ ἱκετίδων, ἄλευστον ἀνδρῶν ὕβριν εὐ συγήσας. Quod vis, ut Duncanum tuo nomine compellem: ego verò etiam cum Parcovio locutus ſum, eiq; illa tua verba retuli: miratur flagitationem tuam: ſcire enim te, ut quod uni in morbo ſaluti eſt, alteri in eodem, exitio ſit: & in hoc verti artem univerſam medici, qui præſens non ſemper ſubito videat, quid opus ſit: quod ille vel ſcribet, vel dicet, habebis. quod autem *λοιδορηματίον* mandato tuo addis, facis benignè. Quis enim acrius flagitat, magis exſpectat, accuratius legit tuas epiſtolas? Quamq; advenientem ſolus initio lego: lego iterum cum Duncano: lego tertiùm cum Cornelio. Horum enim menſium rationes id voluerunt. Lego cum filio deniq;, qui etiã delectatus ſtili tui luculentia Clampianas colligi & ſeponi voluit. Sed fortè tu meas non niſi percurris, quod etiã ſatis eſt. Tibi ſuſpicari libet, quia interdum ad tuas *αὐτοσχεδιάζω*, quando feſtinandum eſt, nec omnia capita tango, quod tamen facio, ſi fortè tuas ſepoſuerim. Dices tam longa purgatione

opus non fuiſſe : nec opus erat brevi objurgatiuncula. Sed in his nec ſimultatis nec irę veſtigium eſt. Neſcio, ſi ita loqui liceat, quod ſit fatum Academiæ: proximo Senatu Academico (abſui autem ipſe) contentiones novę graves & ferè capitales exortæ duæ : de quibus fari liberè velim, ſcribere nec volo, nec debeo. Hæc dum ſcribo, adeſt Duncanus, ut dictet, quæ velit : exorſo autem mihi περὶ ἐρίδων, τὴν τρίτην αὐτῆς ἐξηγεῖται. Quarta & ea acris, ſublata eſt jam obitu Daſypodii. De genero monent & alii : verum tu noſti, quam multi in ejusmodi ut in prædam inhient, & exerceant Aſcræum. Ad glorioſum dicam, μὴ ἀλαζονεύεσθε : neſcis enim, quid ſerus veſper vehat : μεμψίμοιρον bono animo eſſe jubeam. Etenim βάρδισται μακάρων ὧραι φίλαι, ἀλλὰ ποθειναὶ ἔρχονται θνητοῖς. Etſi jam habes, ut puto, ad omnia: tamen tu aliquid deſiderabis, & ego plura. Sed me cæna, tabellarium porta vocat. Filioli & veſtrum omnium valetudinis curam gere. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. Kal. Aug. cIↃ IↃ IↃ.

Epi-

EPISTOL. XXIII.

DE nova Academiæ Juliæ ærumna ſcripſi proximè. Contagium autem hoc etſi non ita terribile, tollit quotidie aliquos, tentat plurimos: infantuli pereunt, in quibus ad dyſenteriam accedit epilepſia: ſic & Potinii filiola extincta eſt: efferebatur quarto abhinc die unà cum Doctore Daſypodio. Funus non deduxit Pater: affectus erat tum gravius *νόσῳ τε ἅμα καὶ πάθει· ἀκινδύνως δὲ ἔχει*, ut promittit Medicus: ita & Ovenus. Facit hujus morbus, ut quæ Cornelius ſcribit in hoſtis noſtri *ἱερᾶς συκοφαντίας*, ad dictum diem non mittamus: quo nomine nos purgamus ad Reverendiſſimum, Illuſtriſſimum, ne quis novus calumniator contumaciam interpretetur: ille ſi audiet, dicet nos pavitare, & ſibi triumphos finget. Quamprimum commodè convenire poterimus, novam, etſi breviuſculam Apologiam, mittemus. Reverendiſſimo Illuſtriſſimo litteras noſtras per Cancellarium, ſi redierit, quod

quod non arbitror, reddi velimus: ſin; per Delium: ſin & hic abſit, aut ipſe reddes, aut ut rectè reddantur, videbis: quod te magnoperè rogamus, & ne quid moræ injiciatur. Vale. Helmæſtadio ex Academia Julia IV. Kalend. Aug. clↄ Iↄ Ic.

EPISTOLA XXIV.

QUod faciendum erat, abrupi epiſtolam, pollicens alia de eo, qui nobis tot menſes faceſſit negocium, & magnos adhuc, ut audio, ſpiritus gerit, quaſi veritatis patrocinium ſuſceperit, nec ullius ſibi malæ artis & calumniæ conſcius ſit, qui ſtatuâ taciturnior exeat, ſi mentiri & συκοφαντεῖν deſinat. Nos verò in hoc negocio perpetuos labores toleramus, nec exiguos ſumptus facimus: tacebo de animi mei indignatione, quam interdum converto εἰς γέλωτα: quod ſemper facit Cornelius. Sunt enim omnia ei ludus jocusque: ſed alia eſt mea ætas, aliæ meæ rationes. Poſtquam

quam abſolvit noſtrum ὑπερασπιστὴν contra improbi & abſurdi hominis conſequentias, quibus nos, ſi Diis placet, accuſat tot ac tam tetrarum hæreſeon, & duos præterea libellos oppoſitos duobus illis ſcriptis perquam putidis: (nam quem vernaculâ linguâ Πανέργε libellum nacti fuimus, ad eum nihildum reſponſum: reſponderi tamen, ſed vulgari linguâ neceſſarium arbitramur propter idiotas & γυναικεῖον;) ipſe die abhinc quarto Grœningam abiit, noſtra illa ferens ſecum. Ego quid certi nobis aut ſperem, aut metuam, neſcio: præſertim cum cogito, innocentiſſimos viros & plerumque optimè meritos apud bonos quoque Principes & in optimè conſtitutis Rebuspublicis, alios in exilium actos, alios pecuniâ mulctatos: alios capite plexos. Veritas quidem ipſa à ſycophanta opprimi non poteſt: & innocentia prædicatur, etiam cum innocens periit. Quibus ille fretus adeò obſtinatè tam nefarium & impium negocium gerat, te non fugit: adde, quod tam pervicaci ingenio eſt, ut vel inferos in nos

concitet. ·. ·. ·. Vides ut in graviſſimis etiam curis domeſticis hoc agam potius. Adoleſcentem alo, qui non niſi illa ſcribit. Pauculis diebus noſtra tibi legenda mittam: niſi fortè Cornelius iſtuc venerit. Fortè enim ad acta referre juſſus ſit. De nuptiis item proximè, quibus diem diximus nonum Septembris. Ovenus reviviſcit: Potimus in publicum nondum prodiit, nec Joan Erneſtus: hi valde debilitati morbo, & ſupra modum κακοςομάχως ἔχουσι. Miteſcit autem malum. Funus de die fortè unum aut alterum, interdum nullum: nec heri fuit. Graviſſimè autem ſævire hęc fœda lues per plures regiones ſcribitur, ubi nec idonea remedia inveniunt Medici. Hîc palmam obtinuit Duncanus, quicum ſentit Porcovius. Vale. Helmſt. ex Ac. Julia id. Aug. clↄ lↄ ic.

Epistola XXV.

Etiam id malum iſtuc irruiſſe, ſanè doleo. Eſt profectò ἐπιδήμιον, quod in Sileſia & in Marchia graſſari, imò à Rheno uſque huc à certis

tis hominibus accepimus : neque dum hîc evanuit, etſi pauciſſimi deinceps corripiuntur. Tollitur aliquis ex intervallo. Pluſculos dies ſine funere vidimus. De tuis puta me non minus eſſe ſolicitum, quam ſis ipſemet. Jubet Duncanus ſobriè vivere, quod vos monere non eſt opus, vitare loca, in quibus ægri, puris alimentis uti. Vale. Helmæſtadio ex Acad. Julia VI. Kalend. Septembr. CIↃ IↃ IC.

EPISTOLA XXVI.

PUtabam me biduo triduove miſſurum, quæ pollicebar. En tandem & Dialogum & Refutationem: Aſpera hęc eſt, ſed, ut videbis vera. Ille inſulſus, γέμων ψευδῶν, διαβολιῶν, βλασφημιῶν : tamen ſi Inſcitia & Superſtitio ſententiam ferent, nos cauſsâ cademus ; ille vicerit & in triumpho nos ducet. Ut verò quorundam animi vacillent, & illius autoritatem fulcire aveant,

& apud nos & iſtic, ſæpe audio, vel quia negocium non intelligunt, vel quia nobis non favent. Frencelius miros mihi ſermones narravit, quos habuerit iſtic cum fratre Nyſſeni. Arbitratur ille, rem leviculam facilè poſſe componi. Erat quidem initio, cum ille verum profiteri verbo poterat: ſed cui præ ſuo dominatu veritas odio fuit, in tot ſe laqueos præterea induit, è quibus quicquid fuit eritque Sophiſtarum, eum non expedient: evomuit virus ſuum, non ſolum illo die, præſente te, ſed ex eo ipſo in hunc diem: nec quem finem facturus ſit, videre poſſumus, quorum omnium ille nunquam quidquam agnoſcet, ſed Deum immortalem teſtabitur, ſe omnia feciſſe & facere ζήλῳ. Sed ego te teneo à lectione eorum, quæ mittimus: quæ, ſcio, non depones ante, quam exhauſeris. Lecta Delio reddas, aut reddi curabis cum litteris. Is tempori referet κριτῶν ἀρίςῳ καὶ πάνυ ἀδεκάςῳ. Ego per valetudinem, domeſticas curas & publicas operas in τῇ πε-ριπατητικῇ non perrexi: ſub Kal. tertium librum abſolvero. Si ὁ Ἄρχων iſtic ſit, aut veniat,

veniat, velim cum eo περὶ παιδαγωγοῦ loquace: tum ut de fide mea conſtet, [fieri enim poſſit, ut literæ meæ perierint,] tum ne quis ἄχρηστος obtrudatur. De qua re vel generum meum audieris, vel audi. Ex eodem audies, ut ſponſalia filiæ Annæ Sophiæ ad *Invocavit* inſtituerim: [is eſt Febr. dies xxv.] Ero nunc memor Ἡσιοδείου τὸν δὲ φίλον ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι. Nec ii, qui hoſtem meum demulcent & fulciunt, mihi pro amicis erunt. Te verò cum uxore & filiis nobis adeſſe pervelim, vosq; ut veniatis, rogo. Poſt Kal. in ædes Clampianas migrabo, conſopito jam, ut ſperamus & apparet, in univerſum contagio. Vale. Helmſt. ex Academia Julia.

EPISTOLA XXVII.

INnotuit jam familiaribus, nec te fugit, quemadmodum minorem natu filiam Annam Sophiam humaniſſimo juveni Theodoro Hupæo, ſtudiorum liberalium & in primis jurium ſedulo cultori, Academiæ Juliæ Secretario, aliquot ante menſibus deſponderim. Jam verò etiã diem nuptiis IX. Sept. diximus.

Puto autem eſſe mearum partium, ut pro noſtra amicitia ac ſingulari tua in me benevolentia ad hoc ſacrum nuptiale te quoque invitem cum amicis integerrimis. Quare te etiam atque etiam magnopere rogo, ut noſtro honori non gravatè ſervias, & inter amicos in ea ſolemnitate compareas. Ego viciſſim mea meorumque officia tibi tuisque deſero; & quicquid à me proficiſci poterit, veſtri beneficii haud immemor præſtabo. Vale. Helm. ex Acad. Julia Cal. Sept. anni undemilleſimi ſexcenteſimi.

EPISTOLA XXVIII.

QUia te tuosque ad nuptias expecto, debeo eſſe brevior: & multus eſſe modo nequeo, quando ita diſtrahor, ut, ubi ſim, neſciam. Non ſum enim bonus ἐπάτωρ, etſi nec pecuniæ parco, & negotium eſt, quod facilè intelligamus. Operam in quidvis aliud, modo literarium ſit,

ſit, ponam. Verum quia pater, nec hoc negligendum fuit. Nec inſtitui negligenter has nuptias: in tempore erratum eſt; quod cujusmodi futurum eſſet, nemo tum prævidit, cum diem nuptiis diximus. Etſi autem hodie omnia ſunt, ut volumus, & vix reliquiæ illius fœdi profluvii apparent, tamen fama haud dubiè adhuc volat alibi illa priſtina: qua fiet, ut convivas ſimus habituri pauciores. Τιμηθήσεται ὁ τῆς θυγατέρος γάμος· Πέμπουσι γὰρ Πρέσβεις, ὅ τε ἡμέτερος Ἄρχων, καὶ ἡ αὐτοῦ Δάμαρ κατ' ἰδίαν, καὶ ὁ τῶν Μεγαπολιτῶν Οὐλρῖκος, καὶ υἱῷ Βογησίλεω Φίλιππος καὶ Βογησίλεως, καὶ ὁ Μαρχικὸς ἔπλανδρος ιω. Φελδερῖκος. Περὶ τούτων γὰρ ἀπηγγέλθη. Quò magis velim te comparere, &, ſi quis alius nobis iſtic amicus eſt: τῶν δ' ἄλλων οὔ μοι μέλει. Valde aveo ſcire conſilium, quod capere te velim ex dignitate tua, nec adverſari exiſtimationi ejus, cujus exiſtimationi præ noſtris commodis nos conſulere decet, quoad tolerare valeamus.

Helm. III. K. Sept.

EPISTOL. XXIX.

VOluiſti, ut eſſet mihi pro literis Cornelius: & tibi fuerit pro literis gener: modò vos occupationes non dirimant. Tibi ſunt tuę, illi diverſæ. Non feceras mentionem mei libelli ſupplicis: quem tamen conjeceram in faſciculum, ut cum cæteris legeres, quod, ni fallor, te quoque monueram. Faciendum mihi ſic fuiſſe arbitror, & ſpero redditum: etſi de eo nihildum cognovi. Hanc neceſſitatem mihi impoſitam, dolori mihi eſt: at illum juvat, crebris & plexis ſcriptionib9, & plusquã Heracliticis, ut audio, & neminem non & Principem cruciare: non poteſt, qui inveteratam, & à tot annis ἀσκηθεῖσαν ϗ ἐγγεγυμνασμένην cantilenam canat. De cenſura Roſarũ non nihil accepimus: alii aliter ſentiebant initio: neq; nulli affingi illis, quæ ferrentur: ſed mirũ, ſi ipſius ſcriptis fidem derogabunt: unus, ut vides, nihil definiet, præter id, quod proximè ad me ſcripſit. Hoc & alia legenda accipies à Diepholdio. Quid ad clauſulam epiſtolæ Principis reſcribam? aut ſilentio prætereunda ſit, aut dicendum,

quod

quod ad rem faciat, neq; hoc ſine ſale. Academiarchen vide. De Nobilitate miſi legendum Cancellario, qui occaſionem ſcribendi dedit: fruſtrà tamen tibi ſingulare aliquid polliceris: niſi hoc vis, quod ſecutus ſum: ſtudio perſequi, quæ & à quivis ſtatim intelligantur, & judicium lectoris informent; ſi modo hoc aſſecutus ſum, ut ipſe rectè judicem. Sum brevior. Nec enim nunc commodè in lectulo ſcribo, ut faciebam æſtate & autumno, ac vix me compono ad lectionem; ita me frigus moleſtat. Habeo in manibus Jamblichum, cujus quadam epiſtola memineram. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. VII. Decembr.

EPISTOLA XXX.

MEntionem feceram epiſtola quadam novę cujusdam calumniæ, quam tu putaſti ab illo hoſte meo profectam. Scripſi enim fortè de ea obſcurius aut brevius. Non eſſet autem nota, niſi ille cœpiſſet inſanire. Jam ne ignores novã adverſũ me incerti

incerti hominis accuſationem per certum hominem denunciatam, lege quæſo, quæ ſive perturbandi, ſive tentandi mei gratia ad me è loco longinquo pridem ſcripta ſunt. Iis enim lectis non nihil ſtomachabar. Fieri hoc aliter vix poterat. Cogitabant verò etiam, quid, quomodo reſponderem, quaſi cauſam dicerem. Jam multa autem fuêre illa, ut omnem vitam, quantulumcunque ejus mihi reliquum eſt, in ea re conſumerem, nec illis ſolum, qui me ex inſidiis adorirentur, unquam ſatisfacerem, ſed alios quoque graviter offenderem. ∴ Quæ enim ego pro me ſcripſiſſem, aut fuiſſent edita in lucem, aut communicata cum pluribus, quorum plerique pietatem in velitatione opinionum potius, quam in ſimplice veritate & vitæ ſanctimonia ponunt, etſi minus curiosè multa perſcruteris; quod ego ei, qui verè pius eſſe velit, ſequendum exiſtimem. Vide verò, quid conſilii ceperim, hoc videlicet, ut mihi parci optem, & quoscunque in arena per me vacua relinquā. Eſt tamen quæſtio, quam enodari eorum intererat, qui ſe vel controverſiis implicant,

tant, vel à partibus ſtare in quavis diſputatiuncula pulchrum ſanctumque putant. De hoc autem facto quid judices, liberè me doceri per epiſtolam velim. Multa ſunt alia, de quibus aliàs vel coram, vel per literas. Vale. Helmſt. 12. Cal. Febr. cIↄ Iↄ c.

EPISTOLA XXXI.

PEr generum perendie ſcribemus, aut nunciabimus. Νεμεσῶ γὰρ καθ' ὑπερβολὴν ob hominis virulentiam. Hæc Potinii amita cum marito ſuo è Pomerania veniens Hameliam proficiſcitur. Petunt ſibi conſuli, ut tutò tranſeant, eoque nomine, ut puto, & Potinius ad te ſcribet. Vale. Helmſt. Kal. Febr. cIↄ Iↄ c.

EPISTOLA XXXII.

QUo tempore ſcripſi, ex una molitione ſuſpicandum eſſe de aliis, illâ ſive repudiatâ ſive pereunte, inventa fuit nova. Nam

Nam ex auditoribus fuiſſe excitatos *in-telligimus*, qui literas ſupplices *in eo-dem* negocio ferrent: etiam pertuliſſe audimus. Quis autem ita ſimplex ſive ſtolidus eſt, qui non videat, à quo qui-busve hæc βουλευμάτια proficiſcātur, præ-ſertim cum primi duo ὑπογραφεῖς ambo Transveſerani, ambo ſectatores νεοσοφί-ας, unus ſit apud τὸν δεῖνα, alter apud τῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ πρῶτον· ∴ Hæc ſine querela tibi narro: in multo graviori-bus te iſtic luctari ſuſpicor ſive ſcio. Tu verò in iſtam arenam tiro non deſcen-diſti. Hæc pauca vix ſcripſi, cum for-tè Boſſium iſtuc ſtatim proficiſci audi-rem: exſpecta pleniores & ad ſingula. Vale. Helmſt. III. Non. Mart. cIↄ Iↄ c.

EPISTOLA XXXIII.

QUa in re M. Andreæ gratificari poſſis, ipſe tibi exponet. Tu ve-rò ei lubens gratificaberis. Quia ita ſubito abit, nec de aliis nec ad alios ſcri-bo. Vale. Helmſt prid. Non. Mart. cIↄ Iↄ c.

Epi-

EPISTOLA XXXIV.

ET doleo & indignor, Ludolphum hoc iter fruſtrà ſuſcepiſſe. In quem eam culpam conferam, nondum ſatis perſpicio. Dabo autem ſedulo operam, ut prima occaſione eum ornem: quam futuram arbitror, niſi hæc factio ſycophantica me penitus devorarit. Ducit enim nunc ille Signifer exercitus calumniantium. Quod ſi verò ne nunc quidem nobis fiet poteſtas ſcribendi & edendi, ut nos liberemus à calumniis, omninò neque quid dicam, neque quid ſuſpicer, neſcio. Vale. Helm. ex Ac. Jul. XXV. Apr. cIɔ Iɔc.

EPISTOLA XXXV.

TAbellarium tuum hunc ad Ludolphum mitto. Oſtendit enim ſe alia vobis occaſio, & ut auguror, potior priore, in qua tu non minus eum juvare poteris, quam ego. Noſter Alexander Hake præceptorem fratri quærit. Cenſeo non cunctetur.

Ut hic exagitemur, ex Dipholdio cognoveris. Ad libellum famoſum, quem ſparſit Sycophanta, reſponſum nondum dedimus. Nos literas ſupplices ad Reverendiſſimum Illuſtriſſimum dedimus cum æquiſſima petitione conceſſionis edendi reſponſum: ſed de reſponſo Principis valde dubito. Aliis enim aliud videtur, & fortaſſe ſunt inter iſtos, qui ejusmodi mora nos enecari velint & hinc exigere, aut connivere, ut vel in medio tollamur à ſeditioſa juventute. Coëunt enim barbatuli & imberbes quotidie, & de negotio diſputant acriter, quaſi judices cenſoresve noſtri; & egregiè dimicant pro Archiſycophanta. Hæc cum conſidero, Cornelius ridet, ego non item. Idem reſponſum Principis exſpectandum ſibi non putabit, ajens, habere nos *naturalem conceſſionem ut vitam ſic famam tuendi.* Quod etſi verum eſt, tamen Principem, tam meâ quàm meorum gratiâ ego nolim offendere. Quod autem attinet ad Orationem & Programma, ſcripſerunt ad me amici, ſe edituros, niſi ipſi edam, quod vetare non debeo, ne cauſæ videar diffidere. Cancellarius

literas

literas meas Principi reddidit, argumentum utriusque ſcripti expoſuit: reſponſum ad rem non abſtulit, ſed duobus legenda illa & cenſenda dedit; qui, ut erunt affecti, ita conſulent. Quid enim pleriſque curæ aliorum exiſtimatio? pervelim autem illa hic edi, tum ut rectè edantur, tum ut alicubi à me emendentur, tum ut præfigam, cujuſmodi volo, procœmium. Perendie Duncanus renunciabit Magiſtros octo, in quibus ſecundum locum, ut audio, habet Nendorfius. Sed de hoc alias. Habebitur oratio ſatis acris. De Vice-Cancellario nondum conſtat, quod onus mihi imponi hoc tempore minimè velim, quando ſatis curarum & moleſtiæ habeo; & ſcis, me non eſſe, nec eſſe velle extemporaneum. Utinam in convivio non aliquid oriatur, quod illam ſuavitatem contaminet. Vix ab initio cuiquam cordi fuit, ut ſedaretur controverſia, quæ videbatur minuta primùm, quam gliſcentem in annum tertium nunc videmus, neque dum apparet Cataſtrophe. Ille homo ſanctimoniâ, ſi Diis placet, ſuâ concitaret ſeditionem in provincia, ſi poſſet. Vale.

Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. V. Kalend. Majas cIↄ Iↄ c.

Epistola XXXVI.

HEri Nobili Belgæ, qui cum Legato Anglico aliquãdo Roſtochii nobis adfuit, ad te dedi epiſtolã. Audieramus enim vos domũ rediiſſe. Quod nunc ſecus eſſe intelligimus. Ei epiſtolæ incluſeram ſcidam Vosbænii, qua narrat Ludolphum tuum hoc menſe cum alumno diſciplinæ ſuæ venturum in Academiam Juliam. Ad tuas nihil reſcripſi, neque nunc faciam. Putares non tibi injuriam fieri, ſive ego tuæ indignationi ſuccenſerem, ſive eam verbo eluderem: potius fatebor, me veſtras aulicas rationes non intelligere; vel dic tu, me eſſe moroſum ſenem, & per hoc quicquid eſt, quod tibi ferendum non putaſti: dic etiam Diepholdio, ne mihi iraſcatur, quod interea ſemel atque iterum à me præteritus ſit: etſi putabam vos ita ſapere, ut quas ad unum dediſſem, alter putatet ſibi cum illo communes eſſe. Novum igitur conſilium capiam.

piam. Nam, cum quot amici eſtis, tot exarare literas non queam, omni ũ nomina litteris inſcribam. Tecum ita loquens, paululum me colligo ex illa indignatione, quam mihi parit trima jam *διαβολή*. Relegi quatuor epiſtolas, quas initio ad illum dedi: & inde me magis commovi. Recognovi enim, quod tamen oblivifci nunquam potui: illum tam impudenter & obſtinatè mentiri. Toties enim inculcavi, & à nobis identidem omnibus inculcatum oſtendi, qua de re agatur, & quod de capite religionis nullo. Hoc tamen ille decantat perpetuo *κοκκυσμῷ*: nec probat, nec poteſt, nec poterit, etiamſi rumpatur. Sed nihil magis miror, quam hoc neque noſtros Collegas, quibus negocium datum fuerat, neque Conſiliarios Principis, animadvertiſſe: an noluerint? an nequierint? an nos oppreſſos malint? an mentienti tam luculentè credant? ſic putabam, qui ea legeret, adhibiturũ mihi fidẽ neganti, non ſolum ſi ille nihil probaret, ſed etiam, ſi quid probare videretur: ſiquidem non ſolum negarem me illas hæreticas ſententias amplecti, ſed quaſdam prorſus ignorarem, cæteras penitus exſecrarer. Talis homo

 natus

natus ad me evertendum, eſt in multorum amoribus, & jam ducit exercitus Sycophanticos àb aliquot menſibus, & ego jubeor devorare calumnias. An non putas me cruciari interdum intimis pręcordiis? pręſertim cum finem non videam. Decimum menſem fruſtrà exſpectamus Roſtochienſium cenſurã: crede mihi, aut nihil reſpondebunt, aut ita, ut quid illud ſit, non intelligatur. Rectius ſtatim juſſus fuiſſem ſolum vertere, ſiquidem illi ejusq; factioni umbra mea nocet. Ne dubita, ſi clanculum poſſent, è medio me tollęrent. Ediderunt farraginem dictorum, theſes, libellum famoſum. Ejus auctor citatus ad III. Junii, non comparuit, volumen miſit, in quo ἀπολογεῖται, quaſi rem bene geſſerit, nos accuſat graviter, abſolvi ſe poſtulat. Niſi metuerent τ Ἄρχοντα, abſolveretur plurium calculis, crede mihi, ſic planè perſuaſum. Ego enim neſcio, quorum non luminibus officere videar. Non. Jun. in convivio ſolemni apud Parcovium cum legerent verſus meos, & lecta eſſent ultima illa, quærit ex me: *quo duce?* Namque hodie non ſolum de factis

&

& dictis, ſed etiam non-dictis mihi reddendam rationem intelligo: at cui hominum generi? ſic habent, quaſi adſcripſerim & profitear, nos per Philoſophiam vitam æternam conſequi: ac proinde eſſe me jam hæreticorum Patriarcham. Obſecro, an non hæc eſt, non jam Ramiſtarum, ſed calumniatorũ Logica, quam ne quidem ſatis didiciſſent Sycophantæ apud Athenienſes. Ut hanc impatientiam nonnihil flectam, (frangere enim non potero) refero me quotidie ad docendum, legendum, meditandum, ſcribendum. Τὸν Εὐγενῆ edidi, ſed paginæ nondum erant collectæ, & ad quem primùm mittendus ſit, vides. Nunc operæ tractant Προπολιτικόν: ſic enim inſcripſi illa προλεγόμενα: quæ ita retexo, ut ſententiam retineam ferè omnem. Librum de integro ſcribam; atque erit omninò orationis nova & æquabilis forma. Illa enim ut docui, ita ſcripſi, & quidem pleraque ſtylo prorſus humili: nunc in quibusdam aſcendo altius: ſed ſi mihi liceret pro me ſcribere, ut volo, & fortè debeam, prope ad ſublime genus accederem, in cauſa optima,

ma, & contumelia tanta. Vale. Helm. ex Acad. Jul. 7. Jun. cIɔ Iɔ c.

EPISTOLA XXXVII.

JUvenis tuus ad te redit cum alumno ſuo: ipſe tibi jam exponet, de quibus expoſtulare mecum ſolebas. Julio ad te dederam literas Grœningam, unde tum abieras: quas cum iſtuc ferret, & inde abieras. Illi alias non dabam, quod properabat, & coram exponeret, ſi quid vellemus. Tamen poſtea alias dedi, è quibus cognoveris, aut cognoſces Furiarũ nova τεχνήματα. quid ſupereſt, niſi ut aliquem excitent è mortuis? Nam quod ad ſexaginta quæſtiones attinet, eæ ſcriptæ ſunt ante años triginta ſex. Igitur conſultus ille, ſi Diis placet, de iis, quæ neque tum erant in ullius mortalium cogitatione, quæ miſſa deinceps ſunt à nemine, neque mitti poterant ab aliquo, de quibus quis ab hac illave parte nemo quæſivit unquam, reſpondit. Non pudet

pudet eos mendaciorum & malarum artium. Quid mihi putas faciendum? ſcilicet ut perpetuò vapulem: at hoc ne mancipium quidem ferat. Illi verò non geminant, ſed multiplicant flagra: & meditantur novas cruces; ſunt enim ſub prælo alibi alia. Denique ſi poſſit, ille Acheronta moveat; tam perverſo animo eſt, ut ſeditionem moveat, & populum in nos concitet, niſi obviam eatur in tempore. Fieri poteſt, ut vix etiam nunc inveniatur via compeſcendi illius furoris. Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. IX. Kal. Sextil. cIↄ Iↄ c.

EPISTOL. XXXVIII.

AD Diepholdium ſcribo pluribus: nondum enim redieris; tamen hæc exaravi, ut rediens aliquid legeres. De Διαμαρτυρία quam ſapienter fecerim, neſcio: ego verò morem geſſi non tam animo meo, quo tamen eram

totus inflammatus ad undecunque volantia tela calumniarum, quàm rationi, ſi tamen licet nobis tot modis laceſſitis, tot artibus Sycophantarum oppugnatis pro veritate & innocentia palam loqui. Interea quid autor hujus mali molitus ſit, cognoſce ex illo amico noſtro & mea ad Principem querela. Non ſine cauſa mihi condoles: ipſe doleo, indignor, rideo, parvi facio. Vides quam longè abſim ab illa conſtantis viri laude, ad quam acceſſiſſem propius, ſi maturius hoc ſtudium coluiſſem, aut olim me tentaſſet talium aliquis, quos fortè parvi feciſſem. Ἄωρον eſt, nunc in arenam deſcendere. Fortè hodie aut cras naſcentur alia, de quibus proximè. Nam ut illi Stephanum lapidibus, ita hoc vulgus nos obruit libellis Sycophanticis. Magnus animus parandus, aut abeundum è vita eſt. Dic tu, an hoc hoſtibus gratificer? quod tu non facias, id me facere non jubeas. Cornelius in hoc ſe virum & tantum non adverſus eos agit Democritum. Vale. Helmſt. Id. Sextilis anno clɔ lɔ c.

Epi-

EPISTOLA XXXIX.

QUomodo affectus ſis, ex me conjecturam facio. Cohorrui enim, ut intellexi, neſcio, quo modo factum, ut exempla literarum in illorum manus venerint. Fruſtra eſt autem præterita reprehendere: oportuiſſe, vel σκοτεινῶς ſcribi, vel conſciſſas è veſtigio. Itaque eò me converto, ut quæram, tantumne in hoc mali ſit, quantum calumniatores velint, & deſcendo in eam ſententiam, cauſſę non tantum eſſe, ut nos nimium excruciemus. Tu cum videres, non ſolum me animo excarnificari calumniis, idque in annum jam tertium, ſed etiam vitæ metuere, quòd omnia ad exacerbandos omnium adverſum nos animos, & ad ſeditionem tenderent, quale quoque ſcriptum conflatum ex mendaciis proximè ad cives Helmæſtadienſes miſit; feciſti dignum amicitiâ noſtrâ, qui nos doceres, non longè abeſſe hujus fabulæ cataſtrophren. Quod ſummam cenſuræ Academiæ narras, ibi nihil arcani prodis. Nam

Nam neque Univerſitas illa tegit, & famâ quædam ante acceperamus, & plura deinceps nunciata ſunt: quæ Reverendiſſimum Illuſtriſſimum eadem expoſuiſſe aliis, hîc à pluribus auditum eſt. Cur etiam hoc taceres: ipſius Celſitudini fuiſſe gratum, quod ex tanto intervallo aliquid certi renunciaretur, quò finis quãprimum imponeretur contentioni, cujus nos deſiderio ferè extabueramus. Ego ſi Academiæ noxius ſim, ultrò etiam abeam. Quin ut tibi cogitationes meas credam, aliquando mihi in mentem venit de abitu, non qui cauſæ difſiderem, ſed ne quibus mea umbra noceret, & vel in ſolitudine tranquillius viverem. Verum retraxit me calumniæ inſolentia, cura de filiabus, & exiſtimatio Ducis, quem ſcio æquam ſententiam laturum. Nec enim ille calumniantium clamoribus flectitur aut lamentis ducitur. Quod etiam ſuſpicaris, τὸν δεῖνα in angulo cum Bellarmino luctaturum, vellem poſſet refutare adverſarium & faceret rectius, quam ut præ libidine dominandi turbaret non exteras tantum Academias, ſed & noſtram

Juliam, cujus ille columna ſolus videri velit, & eſſe, non in quibus oportebat, ſed in fulcienda barbarie. Omnia enim in nos, in me maximè, comminiſcitur. Quamobrem νέμεσις non poteſt non accendi, quoties audio, ut ille calumnias & mendacia ſua literis & emiſſariorum horrendis ſermonibus per has & vicinas provincias diſſeminet, eiq; alibi locorum fidem habeant, qui ejus ingenium minimè perſpexerunt, & theologicam pænulã adorant. Ante leves verò paſcentur in æthere cervi, quã ille me aut αἱρέσεως aut ἀθεότητος convicerit. Verum etſi interdum indignor, tamen ita æquo animo ſum, ut interea multa correxerim, alia ſcripſerim, & ediderim, & edam hodie alia, & conſcribam, & dies noctesque legam plurima: prætorquam quod publicè pergo in Politicis. In his ſtudiis, quod tu quoque me confirmas, facis dignum homine amiciſſimo. Quæ verò ſcripſiſti, ejuſmodi ſunt, ut Principem, ſi legat, nihil improbaturum putem, & riſurum etiam calumnias malevolorum, quas

quas jaciant. Hoc & ſi tu ſentias, non erraris. De fide & noſtra integritate omnibus conſtat. Quæ ſi in illo fuiſſent, nihil moviſſet turbarum, ſed initio ceſſiſſet veritati. Cum autem ejusmodi dux ille ſit, nihilo meliores eſſe ejus copias neceſſe eſt: nec egerunt quicquam hactenus, niſi mendaciis, calumniis & maledictis, quibus optimi Ducis animus in perpetuum occluſus eſt, nec unquam etiam aures patent. Cum nihil à nobis aſtutè, nihil malitioſè actum ſit, nihil eſt, quod eum metuamus, qui omnia agit, ut à bonis ametur & prædicetur. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. Idib. Sept. anno cIɔ Iɔ c.

EPISTOLA XL.

AD cætera epiſtolæ tuæ capita cras reſpondebo. ∴ ∴ ∴ Fert à nobis literas elegans adoleſcens & induſtrius, cui rectè credas omnem filiorum tuorum educationem: in quo nec ſeverior aut faſtidioſus pater facilè aliquid deſideret. Non putavimus

mus enim faciendum, ut de vulgo aliquem ad te mitteremus, quo carere paulò poſt velles, cum eo uti rectè non poſſes. Vale. Helmſt. Kal. Nov.

EPISTOLA XLI.

MItto vobis Orationem, quam inter multas graveſque curas cum jactura valetudinis ſcripſi pluſculis diebus. Hæc, ſive vivam, ſive periero, virtutis & innocentiæ meæ teſtis erit apud poſteros. Certè quoties hiſtorias cogito, pleroſq; συκοφαντηθέντων ſuccubuiſſe in optimis cauſis video, & detectas tamen deinceps fallacias calumniatorum. Ἀλλ' ἢ μὲν ταῦτα θεῶν ἐνὶ γούνασι κεῖται. Hoc video, ni ſit Deus κριτὴς καὶ ἄνθρωπος, (τὸν Ἄρχοντα λέγω) barbariæ ejuſque magiſtro decernatur triumphus & Academia Julia, detur mancipio inſcitiæ. Si intelligam cogi nos in *talem* ſtatum, * * mihi ſtat ſententia, exulare potius, quàm cum illa familia verbum commutare. At hac ætate, hac vale-

valetudine, hac egeſtate, quò eam? Faxit Deus, ut ante potius mei me ſepeliant. Vale. Helmæſtadio IV. Kalend. Novembr.

EPISTOLA XLII.

CUm Parcovius iſtuc iret, vel eò ſcripſi, ut adeſſe cognoſceres, quem, quod opus amplius nolim, de tua tuorumque valetudine conſuleres. Nam pręterea nunc nihil habeo. Ego jam ſum in quadam lucubratiuncula de Nobilitate, ubi de novis hominibus erit aliquid diſſerendum. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul.

EPISTOLA XLIII.

CÆtera relinquo, de quibus tibi cognoſcere hodie animus non eſt. Nam allatum fuit te quoq; ipſum ὑπὸ διαῤῥοίας tengari. Illa quoque ante Kalendas Sponſum

ſum moleſtarat, & moleſtavit Bellinum. Sed utrumque breviter: ſed uterque principio obviam iit, non levi ſumptu facto in Pharmaca. Commodè evenit, ut quaſi *ἀπὸ ὑγιείας* legatus tibi præſto eſſet & hodie fit, ut opinor, parcovius. Hic abeſt diem jam ſextum. Utinam ex ſcida quapiam tua cognoſcam, tibi eſſe jam meliuscule. Hæc dedi in ultimo nuptiarum ſtrepitu, in lectulo, nec absq; interpellationibus, deſidens. Vale. Helm. ex Acad. Julia.

EPISTOLA XLIV.

INſignem tibi narro fratris mei calamitatem, ad cujus nuncium ipſe quoque cohorrui. Hodie aderit nobis Potinius Magdeburgo revertens cum puerpera & liberis: nam uxor illic menſe Jul. peperit filiam; ille heri ad nos ſcripſit, fratri his diebus incendio periiſſe cum omni frumento, quod invexerat, duo horrea, vicinum ſtabulum, haras aliquot. Frater damnum æſtimat quatuor millibus Joachimicorum; tribus millibus æſtimari rectè putat Potinius. Quam anxius ille fuerit in re acquirenda,

neque te fugit, contra quam ego ſæpè monuerim, ne ſe tantoperè conficeret; & alia multa. Ego fortè reprehendendus, qui talia curaverim κατ᾽ ἔλλειψιν. Itaque nunc etiam non habeo, qui in ſtudiis adjuvem filium, qui alios juverim ſępe & juvem hodie. Quem in neceſſitate hac mea compellem, aut à quo conſilium petam, video neminem, præſertim fratris fortunâ jam proſtratâ, à quo mutuum ſumere cogitaram, adeoque eram cum ipſo de hoc negotio locutus. Tu verò, Clampi, tribue mihi hic aliquam cogitatiunculam, & conſilium aliquod inveni. Facies, quod à te maximè exſpectare poſſum. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia.

EPISTOLA XLV.

EX ſilentio tuo conjecturam facio de tuis in iſta Prætura occupationibus. Quia & ipſi amici nunciant, te totos dies diſtineri negociis, nec ego te multis tenebo, ut neceſſario potius interpellatori operam des.

des. Si quid erit præterea temporis, mitto ab aliis miſſa, quæ legas. Admiraberis *Ροδομᾶνος εἰδύλλιον*: quem, uti voles, ſive Siculum dices, ſive Atticum. *Λαππάδην* autem cur non jubes ad nos reverti? hoc velim memineris. Vale. Helmſt.

EPISTOLA XLVI.

QUid enim elicias? Nam quis talium magis prodigus? & dederam pridie ad te literas Hupæo, per quem tuas exſpecto hodie. Illo die advenit Cludius. Convenere arbitri antemeridianis horis. Ipſis inter ſe convenit minimè. *Οἱ σύμψηφοι* enim contendunt non mittenda, quæ ad referendum ante ſcripto comprehendiſti, etſi mandatum habent, etſi vident calumnias & mendacia hominis: tamen illi potius favent, quam innocentiæ. Quid hoc hominum dicas? nemo nos de errore monet, nec errorem quis oſtendit: nec enim ullus eſt, niſi erratum in eo dicent, quod non ultrò in per-

petuum vapulamus ab hoc Tyranno A-cademico, nec nos in nexum factionis damus. ·. ·. Vix me colligo tot tantisque contumeliis. Indignor enim, qui eſt vehemens animi dolor, quod video te animadvertere. Interea ſolatio mihi eſt conſcientia. Amici verò etiam longinqui è pluribus locis me conſolantur & confirmant, ſuam in me teſtati tum benevolentiam tum obſervantiam. Dño Othoni de nuptiis filiæ gratulor. Velim filios exſpectationi paternæ reſpondere, quos ille profectò nimis indulgenter habet; in quo fortè nec ego nihil pecco. Bremenſes populares tui ſapiunt, ut mei: utrique conſtituunt Gymnaſium inſcitiæ. Quid mirum? inſcitia & perſuaſio doctrinæ pepererunt arrogantiam, arrogantia impudentiam, hęc loquacitatem, denique ἀλαζὼν ἀδολεσχία quid non perſuadet pueris imperitis? pueritiæ vicem doleo. Te iſtius muneris partes ex dignitate geſturum, & aulicæ vitæ accommodatiſſimum, ego nunquam dubitavi. Quod ego argumentum tractare malim, quàm hoc κατὰ συκοφαντῶν. Vale. Helmſt.

Epi-

EPISTOLA XLVII.

ITa ſum ἐν προπολιτικῷ, ut vix mihi vel breviſſimam epiſtolam imperem: tamen in re tanta tacendum non putavi. Cornelii in parentes pietatem non improbo. Quis enim? ſed conſilium de mutatione everſum nullo ipſius incommodo velim. Jacturam faceret Academia gravem: jaceret iterum λογικὴ, & muli campum vacuum occuparent. Nam quis abeunti par ſuccedat? cujus ſimilem in hoc genere ac fortè in diſputando nulla Academia Germaniæ habet, aut ego valde fallor. Trans Alpes quanti ſint ingenia, te non fugit: apud nos invaluit, doctiſſimis nihil deberi, niſi quorum operæ ſunt ut mercenariorum. Cogita, quid in negocio hoc Academico poſſis. Si quis quærat, unde argentum? Annon alii diem obeunt? annon tres quatuorve hic ſenes ſumus, ſepulchro proximi? Fato acciti teneri non poſſumus. Hunc beneficio ſive præmio tenendum cenſeo.

Quibus argumentis ad dehortandum uſus fui, nihil proficio. In hoc poſitum eſt, ut Reverendiſſimus Illuſtriſſimus de re doceatur εὐκαίρως: ſic erit abſque offenſa, &, ut ſpero, non erit difficile, quod per ſe non eſt. *Non Profeſſoribus, ſed eximiis Profeſſoribus opus eſt; horum mira penuria eſt, illorum greges.* Quæ de meis rebus cum genero locutus es, de iis aliàs: amo ſollicitudinem tuam. Redeo ad Propoliticon: operę tractant quaternionem. R. Vale. Helmſtadii ex Academia Julia.

EPISTOLA XLVIII.

IGitur diem illum hilarem ſumpſimus. Aderant frequentes. Actioni non interfui: ſcribebam enim. Dilaudant mihi orationem omnes. Autographon habet apud ſe gener meus Adamius. Poſcam & legam, & legendam vobis mittam. Generi verò carmen ecquid reſpondet teſtimonio meo? Heri cum pranderemus apud Magnificum, advenit Otho. Cum eo de té loquendi nec

nec occaſio nec tempus fuit. Erant ſermones noſtri de Joann Erneſto,& capiebat conſilium, quo hodie opus non eſt. Etenim allatæ ſunt literæ Pragâ, quibus jubet puerum non remitti. Pridie etiam venerat Legatus Imperatorius Halberſtadium, Schlemnitium dico. Aut ſcribe, aut da hoc negocii Diepholdio, aut manda Brunoni tuo. De æquitate animi tui plura cognoſcere deſideramus. Vale. Helmſt. X. Kal. Xbr. cIɔ Iɔ c.

EPISTOLA XLIX.

EXaraveram ad te epiſtolam mea manu cum aliquo ſtomacho: eam cum relegerem, conſcidi potius, quàm miſi. Rectius enim te de pupillo veſtro neſcio quid qui inepti conſilii capiant, docebit Hupæus, gener meus. Aut fiat, quod ante conſtitutum fuit, aut de mea hac in re cura ex hoc die nihil prorſus vobis polliceamini. Etiam ipſius patruus in ſumptum nihil mittit: unde in me quoque aliquid venit oneris. V. ex Ac. Jul. XIII. Kal. Jun. cIɔ Iɔ cI.

EPISTOLA L.

EX Cornelio acceperis de mea vehementiſſima colica, quam, σὺν θεῷ, curante Duncano, vix ſuperavi, atque ægrè me collegi, in eoque ſum etiam hodie. Ita fit, ut ex iis, quę pluribus & de me & de te quaſi convaſaveram, & in arcula mentis recondideram, nunc depromere non poſſim. Fiet, cum ero firmior, & paululum habebo otii à curis & aliis laboribus. Vale. Helmſtadii ex Academia Julia Non. Jan. cIↄ Iↄ CI.

EPISTOLA LI.

TUrnebum tibi paravi; eum in manibus habet Bibliopegus. Illum nactus de manibus non depones ante, quam pervolveris, niſi te negocia avocent. De Paulino edendo cum ex te quærerem, autor mihi eſſe videbare, quod & ipſe agebam, honori amici illius, quem ornandum ſuſceperam, mirificè conſultum cupiens; etſi, quæ ſcripſeram, per ſe luce non indigna

digna arbitrabar; ſive hoc ita eſt, ſive amore mei ita prolapſus fui. Itaque ille ἐτυπώθη μὲν, ſed divulgatum nondum eſt, quod amicus mihi ſcrupulum injecit, de quo ad Delium, te abſente, ſcripſeram, qui hactenus nihil reſpondet. Fortè nodum in ſcirpo quærere non oportet. Nec enim illis deinceps adulari aut placere ſtudebo, quibus nemo noſtrum obſequiis placet, nec placere bonorum aliquis eniti debeat, cum quod nefas, tum quod omnem operam luſerat. Non temerè offendendos qui dicat, non fortè nihil dixerit, quod tamen mihi curæ eſſe non admodum debet, cui illi, nec verbo nec vultu læſi, non parcunt ſeni. Verum in quem illi non incurrant calcibus quodammodo literis tinctum? In omnibus cæteris nemo eſt, quem non potius contemnendum, quam nominandum cenſeam. Ad eos acceſſit quidam, cujus aureolum libellum nec vidi, nec videre, nedum legere, deſidero. Nec me mendaciis, calumniis, & contumeliis legendis aut commovere velim, aut bonas horas perdere; nec ulciſci eos cogito, qui pridem ex inſcitia atq; malitia miſeri ſunt. V. Helm. ex AC. Jul. VI. Kal. Maj. clↄ lc ci.

EPISTOL. LII.

NOn ſcribis, quod es, ut loquitur Leo, mancipium negociorum. Nam ſi fuiſſet aliquid otii, ſcripſiſſes, quæ indicata à me prolixè promiſiſti. Utrumque velim memineris: unum eſt de ſocero meo. Filius mihi interpretatur Boterum: quędam etiam Latinè reddit: in Germanico interprete non deſideramus nihil. Magnus Zamolcius miſit ad me duo exempla ſui vultus ex auro ſolido, pretioſa: unum mihi, alterum Meliſſo, ad quem miſi cum literis. Ipſe autem jam non ſcripſit: erat in procinctu ducturus copias in Livoniam adverſus Carolum Svecicum. De conflictu recente alii narrant aliter. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia Non. Sept. cIↄ Iↄ CI.

EPISTOLA LIII.

CUm nudius tertius ad te ſcriberem, itidem *διὰ βραχίστων* aliquid dedi ad popu-

popularem Apollinis, plura jam ad utrumque ſcripturus. Ad illum non poſſum: properat enim *εἰ καὶ χωλὸς ἕτερον πόδα* amicus noſter. *Ὁ δεῖνα* quæ inſcripſit adoleſcentis libello. vidimus: cum contumelia & injuria τοῦ *Εὐεργέτου* conjuncta. *Ἐν πανδοχείῳ* coram nonnullis *βλασφημιῶν οἷον πέλαγος ἐξήμεσεν* in Scheurlæum & Caſelium: me auferre è medio Catechiſmum Lutheri, introducere Catechiſmum Homericum, Jovem Homeri habere pro Deo. ** Jactarat ſe de hac cauſſa & Conſtantinopolin ſcripſiſſe & Romam: ſibi reſponſum in nos acerbè; & neſcio quæ alia. Adeone homines immutari *ἐκ πονηρίας*; ∴ Exemplum libri noſtri mitto. Relegi non potuit. Scriptorum errata corriges. Lecta ad nos remittes. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LIV.

AQuam è pumice expreſſit Bruno tuus, ut ſcribis. Illa autem exſpectata menſem ſextum manu noſtra diutius

tius teneri non poteſt, adeoque per digitos dilabitur, ſive aqua illa ſit, ſive argentum vivum. Bigas tuas cum admiratione exoſculatus reddidi filio, qui promiſſum à te ſolvi deſiderat, ego flagito: ille gratias aget, ego referam. Scaligero non reſcribam ante, quam literas Principis ipſe legerit. Iſtinc enim plus argumentorum mihi ſubminiſtratis. Quæ collegiſti, ad me mittito; ego quid rectè fiat, videro. De Ludolpho ſpero, quod tu. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LV.

Diſſero ſcriptionem ad Scaligerum, ut luculentior mihi naſcatur epiſtola. Ibit autem hoc vere Lugdunum Batavorum Roſtochio Elardus Lubinus, qui mihi in quibusque perferendis ſtudium ſuum offert. Fueritne verò interea tibi occaſio ad eam rem, valde dubito. Narravit enim certus homo, te ante diem profeſtū ſplendidè miſſum, quò neſciebat. ** Sed fortè qui hæc retulit, à narratoribus in fraudem fuerit inductus, vel à fama, ἧς οὐδὲν κενώτερον.. Tamen ſi quid eſt, ne patere

tere nos ignorare, quod ſcire liceat
mnibus. Legimus Βρευνωπολιτῶν πρό-
αμμα oppoſitum mandato avocato-
o. Quid poteſt eſſe indignius? itaque
on mirum, indignari eum, qui ex-
emis contumeliis ab iis afficitur, qui
ſi ſummos honores debent. Utinam
æc transeant abſque bello! cujus eti-
nſi futurus ſit optimus exitus, tamen
uantum pelagus calamitatum ſecum
ahet, quibuscum etiam luctentur po-
eri? Quadraginta anni ſunt à motu Ro-
ochienſi, ex quo illic adhuc miſeria-
m plurimum, quas neque hoc ſecu-
m, crede mihi, exhauriet. Unum me
alde conſolatur, quod Sereniſſimus ha-
enus omnia agit conſilio: conſilio per-
ſecturum negocium ſpero. Hoc enim ſo-
m eſt rectiſſimum, hoc ſanctiſſimum;
ec aberit ab eo favor Numinis, nec vi-
toria. Verum non deerunt quidem, qui-
us placet illud Homeri: Ἄρες, Ἄρες!
αιδαγωγία, quam conſanguineo tuo tri-
ui volebas, erat jam aſſignata alteri. ∴
appi rationem à me quoq; habitam, &
uinq; præterea domeſticis conſultũ ſci-
e te volo: qui mihi commentarios Cæ-
ris quotidiè duabꝰ horis interpretãtur.
Cras

Cras initium facient libri quinti. Adſtu. ram ultrò ſuſceptam & gravem hanc addo operam, quam fortaſſe alius nimiam dicet. Quid proficiam neſcio, gratiæ non ineo multum. At dices, quæſtum mihi inde eſſe, unde ne obolus ad me redeat: niſi dicas, quod verbum ex orbe ferè exulat, *de aliis bene mereri quæſtum eſſe optimum.* Vale. Helmſt.

EPISTOLA LVI.

MOliente te migrationem in aulam, ludos faciebant familiarium alii ſerio, alii joco, qui vitæ Academicæ renunciares, Præturam geſturus in oppido, quaſi hoc munus infra dignitatem Juris Conſulti foret, aut hominis eximiè docti. Ego etſi ſubitò te manus dediſſe mirabar: tamen quod jam conſtituiſſes, cur reprehenderem? Magnum enim, eſſe tanto Principi à Conſiliis, nec in parvis numerandum jus dicere in urbe, quæ præſertim primùm conderetur. Tum enim ejusmodi

iodi ſunt initia,ejusmodi curſum dein-
eps futurum non ſine cauſa auguram ur.
ccedit,quod Principis vices gerit *Prater*
πάρχος ὤν : qui non ſolùm in litibus di-
mendis occupetur, ſed conſiliis omnia
lciat ſive ædificet. Hoc enim inpri-
is tuum eſt, ut quod deſideretur, pru-
entiâ & induſtria expleas. In quo te
orrò oſtendere oportet, qui, quantusq;
r ſis,poſtquam Sereniſſimus Henrico-
olin inauguravit. O factum regium,
bes condere, privilegiis ornare, legi-
is firmare,magiſtratus conſtituere,hoc
t, multis hominibus millibus ſalutem
ire ! in quo tuas ſecundas partes eſſe
xiſtimabis, & laborem geminum, qui
rincipis exiſtimationem tueri non mi-
is atque tuam debeas. Quin autem
onditoris exiſtimationem negligenter
bere,gravius ſit, quàm ſi tuæ cogita-
onem non ſuſcipias, dubium nullum
t, cùm illud nec periculo, nec gravi
lpa vacet. Verum tibi leges ponere
on incipiam : nec opus eſt, & res ipſa
monebit de multis, etiam calumnia
ta, male dictorum & factorum
timi cujusque obſervatrix, quæ
c magis nos ad virtutē & merita erga

temp.

remp. excitat. Atque ita fit, ut peſſima cum ſit, faciat, quod nolit boni. Principis non poſſum non laudare factum, uti dixi, regiũ, ab ipſius Majoribus ab ultima ipſorum memoria frequentatum: ſecundum ab hoc, priori tamen par, nec minus regium, nec minus arduum, conſervare urbes conditas & augere: fortè difficilius, quemadmodum rectè educare liberos pluris eſt, quam ſuſcipere. An non ob tutelam Principis ejusmodi appellantur Patres patriæ? Et verò oppidis & ditionibus ſuis & Academiæ eſt Pater patriæ HENRICUS JULIUS. At non abſque moleſtia. Tanto plus laudis ergò meretur, tanto plus gloriæ reportaturus. Sed nulla re magis afficitur, totoq; animo cruciatur, quam contumaciâ rebellium. Hæc peſtis Heroas quoque in furorem egit, ut regna popularentur, & florentiſſimas urbes everterent: ac fortè hoc populorum, hoc civium erat meritum. Sed populationem ſuarum regionum & ſuarum urbium ſponte nemo molitus legitur Heroum. Quid faciat autem Rex rebellibus? quod hactenus noſter Princeps: videlicet operam dedit

dit paternam, ut ejusmodi qui eſſent, eos in ordinem redigeret, ratione, quoad illi locus daretur: deinceps potentiâ, ubi ratio excluſa appareret. Quanto autem conſilio ſatius eſt ejusmodi negocium aggredi quam armis? cum illo plus, quã his proficiˈ, uſus rerũ nos docet, plus, inquam, profici, & felicius. Annon in anguſtias coacti ſunt contumaces in vicinia, conſilio? qui nullis copiis tantopere compeſci ante potuiſſent. De ſpiritu autem tantum remiſerunt, ut ſupplices pacem petitum aliquoties venerint. Ante Kal. iſtuc iterum veniſſe ſupplicatum audivimus. Doce quæſo, quid de obedientia, quid ſpei de gratia? Acribus conſiliis uti hactenus oportuit Senatum veſtrum non dubito, ut hodie res ſunt, auctorem eſſe rationum mitiſſimarum, quæ prorſus etiam locum habent apud Principem, non minus clementiæ ultorem, quam dignitatis vindicem. Τοῦ γὰρ ἀκριβοδικαίου πολὺ βελτίων ἡ ἐπιείκεια: cumque hac utamur interdum adverſum hoſtes; rigorem, ut loquimur, adverſus ſuos, qui aliquo modo in viã redeant, rectè nemo perpetuò uſurpaverit. Æquitatẽ Rex

populis ſuis, pater liberis nemo negat. Ac veniam dant denique, quin pœnam ſi irrogent, maximam tamen ejus partem remittit uterque. Divinitus dictum eſt, pro peccato magno paulum ſupplicii ſatis eſſe patri; quod non minus ad Regem & Principem, quam ad patrem pertinet. Adde quod multo major laus naſcitur è ſervatis per clementiam, quam ſubjugatis per potentiam: & miſericordia hominum facit, ut etiam de reis ſupplicium ſumptum minus commendetur, etiamſi non poſſit improbari. Optimè autem Princeps ſapientiſſimus intelligit clementiæ laudem illuſtriorem eſſe triumphis. Ante triumphum enim periiſſe multos, & calamitatum fuiſſe abunde oportet: clementiam præcedit peccantium reſipiſcentia, comitatur beneficentia etiam benevolentia hominum. Veneramur enim eos, qui nobis ſecus meritis pepercerint: nec tantum qui ſenſere beneficium, ſed etiam qui audiverunt, clementes colunt, & præconiis in cœlum vehunt. Ubi etiam audietur & ſcriptis celebrabitur in gratiam receptos, erunt re ipſa refutati, qui imperitiâ

peritiâ rerum Germanicarum ſcripſere, Brunſvigam ſe in libertatem à Ducum tyrennide vindicaſſe: & majorum fama vindicata fuerit à tam inſigni contumelia. Conditores enim & cuſtodes urbis cives ſuos obedire quoad leges jubent, non contra leges ſervitutem ſervire voluerunt: in quo à paterno officio non diſceſſerunt. Ad indignationem juſtam & ſeveritatem eos impulit contumacia. Mea tamen eſt opinio, potiſſimam multitudinem ab obedientia non deflexiſſe, niſi à quibusdam in transverſum acta fuiſſet. Hodie autem nihil optare populum arbitror, quam parere, in quo ſalutem ſibi poſitam eſſe ex imminente calamitate ſentiant. Multi omni culpa vacant, cæteri ad unum ferè in viam redeunt, ſi verum eſt, quod fama fert: tamen ut ſit, ſpemque metumque inter dubii. Utinam ex eo populo timorem omnem ſublatum & obedientia ſalutem urbi redditam brevi audiamus, ut emerſis gratulemur, & hiſtoriæ hanc optimam Principis palmam fere triumphalem, ad longinquas gentes & ad poſteros prædicent. Vale. Helm. ex. A. J. pr. Non. Febr. clↄ Iↄ cII.

EPISTOLA LVII.

DE cæteris proximè. Quod ad adoleſcentem Julium Lappium tuæ fidei magis, quam meæ creditum, attinet, quæſo, conſulas, quod in rem ipſius ſit, nec offenſiunculam apud me extimeſcas. *οὐ δεῖ γὰρ τὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα ἀμελεῖν τοῦ πιστευθέντος πράγματος.* Mea nihil prorſus referre, minimè te fugit, & ſunt qui domum meam impleant, etiamſi duplo major ſit. Fac ut octiduo mihi reſpondeatur. Vale. Helmſt. ex Academia Julia XVI. Auguſt. cIↃ IↃCII.

EPISTOLA LVIII.

VEnit ad te Linus, qui etiam mihi eruditione, moribus & diligentia ſatisfacit. Ipſe te audiet. Tui conſilii erit, quid ea de re ſtatuas. Vale. Helmſt.

Epi-

EPISTOLA LIX.

SCida me valde commoviſti : eam conſcidi ſtatim ut volebas. Me non mirum ſit dolore affici, qui hac ætate exagiter tot moleſtiis. Tu, qui ætate flores, maximis ingenii dotibus inſtructus, facilius contemnes invidiam, calumniam, peſtes alias. Quas tu quo magis contemnes, tanto minus poterunt, tanto minus audebunt, denique ipſæ ſemet conficient. Tu modo nihil qnicquam unquam neque ſpe, neque metu σκολιῶς ages. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LX.

HEri Tabellario dedi epiſtolas ad te aliquot breviuſculas, argumenti ſui fere quamque oſtendi me hodie iterum ſcripturum. Id facio, nec tamen ita ut conſtitueram. Expergiſcentem enim me multis ante lucem horis moleſtiæ

hujus diei premunt: nec enim ex hoc tempore, hac ætate parvæ mihi ſunt: quas ubi biduo exhauſero, ad ſingula longioris tuæ epiſtolæ capita diligenter reſpondebo. Convivium paro admodum frugale: quo excipio amicos, quod me religiosè facturum ſcripſeram: in iis videres unum atque alterum, quos tu minus probares. Sed *vivendum eſt, ut vivitur, & faciendum aliquando, non quod velis, aut rectum eſſe cenſeas, ſed quod in navi, qua veharis, fiat.* Ne verò etiam prorſus ignores quorundam parum recta & minimè in nos amica μηχανήματα, mitto ad te exemplum literarum, quas iſtuc iisdem verbis ad amicos, ut vides, duos dedi. Vale. Helmſt.

EPISTOL. LXI.

SCripſi proximè, quæ legeres: modò ſcribo, ut, ſi quid ſit, reſpondeas, Non minus illius controverſiæ καταστροφὴν deſiderant, quotquot ad me ſcribunt, quam nos, quos illa Hæreſις tam diu temerè & fruſtrà exagitat. Sic

eſt: *quanto cuique major cum barbarie eſt affinitas, tanto & magis favet inſcitiæ, & minus vult veritati, & veritatis aſſertoribus*, non illius falſæ veritatis, quod ſimplicius certiusq; mendacium dixeris. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXII.

SCripſit ad me συμπαθῶς Delius: non viderat ſcilicet, quæ heri miſeram: hodie pleraque legerit. De Oratione, quod conſtitueritis, probabo: item de epiſtola ad Petræum: quam heri conſulto apud me retinui, ut quædam conſiderarem: quod feci; & alia mutavi, alia adjeci. Hodie exſpecto Julium, quod ſi iſtic tenetur, remittat puerum, cujus uſus eſt hic noſtris adoleſcentibus in neſcio qua comœdia. Lucæ & Rodolpho ſalutem, ſed inprimis uxori tuæ veſtrisque liberis. Vale. Helm.

EPISTOLA LXIII.

LIteras illas dederam γραμματοφόρῳ Gôttingenſi, fratri Typographi Miliandri,

Landci, quas vel Gorzio, vel Lippio redderet. Is quoniam me fefellit, dedi denuo deſcribendas, ut tibi placere video. De Thoma Lucas valde ſollicitus eſt: nec pluſculi dies negocium remorabuntur: ſaltem cavendum, ne aliorum infauſtis conatibus evertatur juvenis non minus Parcovio, atque tibi notus. Teſtabimini uterque: quid aliud? niſi quod res eſt. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXIV.

HEri faſciculũ accepi. Literæ tuę breves admodum unà parte aculeum habent; at ego gratias exſpectabam. Quod enim ego feci, idem mihi à te, ſi iſtic ſim, fieri velim. An non enim, quaſi ſumma vita eſt, ut nos inter nos quaſi fulciamus? Sed de hoc iterum proxime, niſi mihi ſilentium imperas. Namque & hoc uti poſſim, ſi quis me loqui nolit. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia.

Epi-

EPISTOLA LXV.

HEri de hac profectione nihildum conſtituebat Julius. Nam ſi me de conſilio ſuo certiorem feciſſet, in lectulo ad lucernulam, ut ſoleo, exaraſſem aliquid ad Cruſium & ad Delium, ad te verò ſcripſiſſem pluribus. Multa enim conſideravi, ſive conſideravimus. Quotidie enim de te nobis ſermo. Summa omnium ſecundum illud vetus: ἄλκιμος ἴσθι! quod explicationis eget; etſi tu quoque ſic ſapis, ut ex uno verbo intelligas omnia. Miſit huc tabellarium Brumerus: vides quid velit. Epigrammate te potes exſolvere; quod quæſo ne negligas, & à me aliquid ejusmodi feret. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXVI.

DIuturnum ſilentium meum miratus non fueris: nec nos mirari debuimus tuum, ſive enim ſtupore, ſive conſilio con-

conticuimus. Nam ad ejusmodi λῃστείας, quæ compeſci non viderentur, quis non animo præter ſolitam conturbetur? Quid etiam quis ſcribat, aut quid dicat, aut quid cogitet denique? libera vox nulla vacare periculo viſa fuit: etſi ego alibi, non liberos ſolùm, ſed petulantes & maledicos plurium ſermones audivi. Reperiri vidi, qui tam deteſtabilia facta, quæ barbarus vir ullus auſit probare, non æquè nobiſcum deteſtarentur. Quod ſi nec autoritate Imperii, nec potentia τοῦ Ἄρχοντος vindicabuntur illa, vindex erit ſummus ille Imperator: quod ex me auditum fuit ab omnibus, qui etiam in tantis injuriis & innocentium calamitatibus non ſatis commoverentur. Ego miratus fui, quod mirum fortè minus ſit, ſi homines illos, eorumq; rationes conſideremus, ex illa ſumma Germaniæ, quod illi ex illa ſumma Germaniæ ſpecula tam diu ſpectaverint hasce miſerorum calamitates, ut cepiſſe voluptatem videantur ex hoc ſpectaculo, ut in Urbe capiebant ex gladiatoribus. Itane eſt in aliorum poteſtate, in cujus omnes ſumus? Jam intelligo à ſumma Majeſta-

te

te maturè decretum factum, quo inhiberetur nova & inaudita τῶν ὑπηκόωνβία. Ante dies enim triginta & amplius de adventu Caduceatoris audivimus, qui fortè neque hac hora appulerit. Incolumen ipſum Ναύαρχον rediiſſe, magno nobis ſolatio eſt, qui ſuam navem clavo conſilii dirigat. Βȣλῆς γὰρ ὀρθῆς ȣ̓δὲν ἀσφαλέστερον, ut ad me in hoc ipſo negotio de Principis prudentia amicus ſcripſit: quod habeo pro augurio. Id item, quod ſubjungit: *Vis conſilii expers mole ruit ſua.* Utinam absque gravi bello & cædibus hæc transeant! Ex qua re Princeps plus veræ gloriæ & ſolidę ad omnem poſteritatem laudis reportaret, quam ex ipſo triumpho. Viciſſe enim non hoſtes ſolum, ſed ſe ipſum quoque prædicaretur. Nunquid tibi hic nugari an philoſophari videor? Milites & acres viri & ipſi Heroës, nec Achillem excipio, ſæpè pro nugis habent monita ſapientiæ, & ſuos affectus anteponunt rationi. Non fieri tamen hoc non poſſe, etſi ſit difficillimum, quid ni dixerim? cum ſubſcribat mihi *Homerus, apud quem Minerva Martem manu prehenſum educit e prælio.* Longè hoc eſſe difficillimum dices: fateor, atque

adeo, ut ab eo, quod fieri non poſſit, abſit proximè. Fiat tamen, ſi unus abs ſe ſe impetrare poſſit, ut ſibi imperet, ut velit: nihil fiat profectò rectius, nihil ſanctius, nihil ſalutarius; hoc autem, ſi diverſum conſilium inibitur, eventus, etiam ab omni parte ſecundus, crede mihi, teſtabitur. Quod tibi viro ſapienti pluribus declarare non debeo, niſi me plus omnibus videre, falsò ſuſpicer. Te autem, quod cæteri vident, nihil omnium fugere, certò ſcio. Vale. Helmſt. IV. Id. Id. Quuintil. cIɔ Iɔ CII.

Epistol. LXVII.

AD epiſtolæ tuæ σφόδρα φιλικῆς omnia capita ſcribam otioſior. Jam jam enim prodeo ad ſcholas πολιτικάς. Reddit autem has tibi μαθηματικοῦ Hoffmanni filius Henricus καὶ αὐτὸς μαθηματικός, ſimilis patris ſtudiis & moribus. Cui ſi prodeſſe ulla re poſſumus, id nos æquum

quum eſt facere: meam benevolentiam ille nuſquam deſiderabit: nec etiam tuam. Quod etſi certè ſcio, tamen te rogo, ut juveni, ſi quo potes, bono conſilio præſto ſis, ſi meritus fuit pater, collega olim noſter, vir doctiſſimus & integerrimus. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXVIII.

MUlos tuos domi non teneo, ſino vagari per montes: princeps eorum ultimus eſt, cujus concionem miſi ad plurimos, etiam ad Meliſſum: ad Scaligerum audaculus eſt: auſit & apparere coram Regibus, coramque populo Romano in roſtris. Σεῖδ᾽, ὡς ἀκούω, νέα τις ἔρις ἐςὶ μετὰ τοῦ καινοῦ φίλου· Quid ejusmodi ſit, narra genero meo: ſcire enim aveo. λαπ-πιάδης modeſtus eſt, & proficit; exploravi enim ejus profectum bis. Malè

Malè me habet, quod in ſumptum non mittitur. Me appellant, ſi quid opus eſt. ∵ Dices ad te non pertinere? tantillus labor meâ causâ non erat declinandus. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXIX.

Ὦ κατάρατε τυρῦ! ejus tu omnes micas ſingulis abſinthii guttis conſpergis. Bene mecum egit matura, quæ me illo veſci vetuit. Satisfaciam tibi: tu potius ſexcentos mihi dones. Quod ſi tibi hoc verbo ſatisfieri non pateris, perge σκώπτειν, modò mittas ad epulum illud ſolemne aliquid farinæ, & ipſe advola. Nam qui ultrò te adfuturum, ſi juberem, dixeris, rogatus, & quidem pro amicitia noſtra rogatus, certè venies, ut audias aſperum oratorem. Dices, illa verba non eſſe ſolemnia invitantibus, ut vos in foro & in aula eſtis clauſularum obſervantiſſimi. Nequid deſideretur, igitur ego ad diem VIII. Nov. declarandus Προακαδημίαρχης Ἰωάννης Κασήλιος te etiam atque etiam pro amicitia

tia noſtra vetere & communium ſtudiorum jure rogo, ut ad dictum diem in primario Collegio ad ſpectandam ſolemnitatem, & ad audiendas orationes αὐτοπροσώπως compareas, ac prandium frugale nobiscum ſumas, non oblitus modii ſalis, quem tecum feras. Venias autem non absque te, aut ἐξ ἡμισείας, ſed quantus es, hoc eſt, cum conjuge tua, μηδὲ τέκνα παραλείποντε. Vale Helmſt. ex Ac. Julia IV. Non. Nov. clɔ Iɔ cII.

EPISTOLA LXX.

QUæ notaſti, puta mihi inſculpta in animo, ita ut neutiquam poſſint excidere: nec ante quieſcam, quàm rei ſatisfactum ſit. . . De mandato τοῦ Ἄρχοντος ἐκ τοῦ Ἀρχιγραμματέος quæram, qui adhuc abeſſe dicitur. Habes ad illa, de quibus puta me eſſe ſollicitum: ac ſum profectò magis quam tu. Heri dedi ad te Tychonis filii literas, in quibus ſcripſi, me rationem habere; de bono Academiæ habui: primum exemplum

reddet

reddet à me Theodorus: id quæſo, ut ſtatim ad editionem ſubſcribendam à Principe cures: vel ipſe vel per alium: ne alii interpretes ab hoſte aut invidis interveniant. Eſt de meritis Principis erga Academiam partim apologia: in hoſtem nihil, pro me nonnulla dixi. Quæſo tibi curæ ſit; etiam mone, ſi quid mutari velis, vel ipſe muta. De Buda à noſtris capta heri ad nos & ad alios allatum eſt. De Ismaële vidi quid ſentiat Sileſia. Hæc ſcribebam multâ nocte: quando ſimul mirabar, quid ſenes, quibus ſomnus minuitur, totas noctes agant: de vulgo loquor. * * Ego *poſt meridiem noctis* (ut nos Critici docent loqui) meditor, lectito, ſcriptito: omnia in lectulo. Hæc poſt meditatiunculas & lectiunculas exarabam: jamque plures epiſtolas exarabo. Illud te credo credere. Vides enim manum meam. Ut autem legas, tu videris. Leges quædam, divinabis alia.

Vale. Helmſt.

Epi-

EPISTOLA LXXI.

CORnelius heri in Esbecanum abiit tua cauſa, ibi adhuc hæret, ego eum revoco. Eodem miſeram Bernhardum cum quinquaginta. Facio *καδδύναμιν* imo *ὑπὲρ δύναμιν. σὺ δὲ οὐχ ὁρᾷς τὴν ἡμετέραν ταλαιπωρίαν. Περὶ παιδαγωγοῦ*, quod capiemus conſilii, ad te perſcribemus quamprimum. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXXII.

FOrtè tibi prænunciavit hodie Dipholdius de rationibus & adventu Cornelii. Jam ipſum audi & bono conſilio juva. Tali viro Academia Julia carere nullo modo poteſt. At, judice Sycophanra, non ſolùm dimittēdus, ſed exturbandus erit. Ipſe autem cum adſit, quid quæris meas literas? Die ſolis erit duodeſeptuageſimus natalis meus. Ad quem de Muſis

tuis ſi unam ableges, grata hoſpes erit. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXXIII.

OBdormiveram meridie, ut ſæpè ſoleo: dum dormio, illatum neſcio à quo ἐπιστόλιον imponitur menſæ, quo loco ſcribebam. Illud ego expergefactus reſigno ſtatim, ad me pertinere exiſtimans. Lego, miror: relego, video negocium eſſe alienum. Quod primum erat faciendum, inſpicio ἐπιγραφήν. Ibi fruſtra mihi ſuccenſui. Non conſcidi autem literulas, quod vidi ad exiſtimationem tuam facere. Ille idem homo olim acerbiores ad me ſcripſerat. Sed ei pridem ſatisfactum fuit, meo nomine. Tu verò ignoſces errori meo. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXXIV.

HEri demum Πιναχὸς noſtri tria quatuorve exempla ſcribendo abſolu-

ta ſunt: ex iis unum cras tibi reddet Ortlepius. Exul ille latrare & mentiri non deſinit: adeò multa ad nos referuntur, ut meminiſſe non poſſim omnia, nedum aliis referre: de quibus fortaſſe aliàs. Nunc hoc die ſolemni ad ſacra eundum eſt. Apitius Regia legatione fungitur *πρὸς βαπτισμόν*.. Ad eum heri literas dedi, niſi fortè jam abiit. Velim Uxor convaluerit, & tu te confirmaris. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXXV.

AD caput iſtud epiſtolæ tuæ, quod pluris eſt tibi, quam vel neceſſitas tua poſtulet, vel, ſi id minus putas, neceſſitudo noſtra ſinit, quid reſcribam, ne cogitare quidem poſſum per hæc negocia, ſub hosce muneris ultimos dies cumulata, nec potero ante Succeſſoris deſignationem, quæ erit ſub natalem meum, quem videbo, ſi videbo, primum poſt *ἑβδομηκοστόν*. Nunc eſt, quod te rogem. Propinqvus meus Rhumannus accerſivit me ad diem craſti-

num ἐγγύνητιν filiæ ſacro lavacro initiandæ. Ego quia ea, quam dixi, de cauſa domo abeſſe nequeo, (namque in cauſa Transveſeranorum jam jam cogere me Senatum oportet, poſtquam popularem quendam meum Danielem Quintinum virum provectæ ætatis, παιδαγωγήσαντα plures annos in Livonia, pridie Paſchatis injuriarum accuſarunt, occidente tum ſole, quod potuerit tibi exponere Diepholdius) & quia valetudini operam do, & quia neptis admodum his diebus malè habuit: nec id fuit initio absque periculo, antequam conjectura aſſequi potuimus, quid morbi eſſet: quæſo te, ut meas partes non gravatè ſuſtineas, & ubi opus erit, me de abſentia ſedulò purgabis. In eum uſum incluſi munuſcula literis. Si quid præterea opus erit, poſce à Bernhardo, qui id ſumet ab Hoimia. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. V. Kalend. Majas. cIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA LXXVI.

ECcecum tibi juvenem juſta ætate, ſevero vultu, nec aſperum tamen, ſatis eruditum, modeſtum, induſtrium, deniq; in

in quo quæ eſſe velis potiſſima cum aliqua mediocritate! Eum tu docebis, quid quomodo fieri jubeas. Si quid deſideras, ſe moneri velit. Nomen ei Henricus Sluter, natus in finibus veſtræ diœceſeos, tantum non tuus popularis. Tui autem primi natu filii, jube, ut his vacationum diebus nos ad dies pauculos hîc viſant: non erit eis ea conſuetudo infructuoſa penitus. Rabanus ſcribit, ſe nequedum potitum ſperatis literis: iterum eo nomine iſtuc miſiſſe. Tu verò & Rhumannus conſtitueritis, ne mei hoſtes magis ex iſto triumphent. Quibus quod ille ceſſit, probo. Inveniet non magno negocio locum, ubi melius ipſi ſit atque in patria. Ego de Rabano bene ſentio, alteri, ne à me aut quiquam bono amentur, odio facilè obtinent. De Conrado ſecurum te eſſe jubeo: *non cujusvis eſt in cenſura aulæ vivere, ſubditum tot imperiis, inſolentum quis dixerit?* Habes ad omnia. Conficio literas ad Scaligerum, in quibus occaſionem nactus tui quoque, ut jubes, facio mentionem. Quid ſi & tu ad eum, conſilio quamvis importuno meo? Nihil tibi facilius, & erit ipſi gratiſſimum.

Literas, & ſi quid de grege tuo velis, ad me mittito. De Tragœdiis vicinis certiorem aveam cognoſcere. Περὶ ἀποῤῥήτων δὲ οὐκ ἀκινδύνως γράψαι τις ἂν, ὥστε τὴν περὶ τούτων σιγὴν κρείττω εἶναι τῆς ἱστορίας· ἔῤῥωσο Helmſt.

EPISTOLA LXXVII.

NOn queo αὐτῷ τῷ μέτρῳ, ὅτι γε μὴ λόγιον. Itaque non poſſum aliud, quam mirari id lac merum & animi & venæ tuæ. Περὶ χρημάτων; ita vivam, ut hîc habitant Πενία καὶ Ταλαιπωρία! De his & cæteris aut coram aut per literas brevi agam uberius. Ita eram modò affectus, ut ſi vellem, non poſſem quidquam præterea ſcribere. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXXIIX.

ITerum λακωνίζω. Pango neſcio quid, ut amico gratificer. Id fortè legas menſe altero. Et hoc igitur meditor & alia,

alia,& in cęteris Πρόγραμμα εἰς τὰ Πολιτικά Malè ſit illi πυρετοῦ ἀναδρομή ! quam vereor, ut diætam ſerves ! Ejus haud poſtrema pars eſt, quod ego ſæpè tibi occino, ut bono fortique animo ſis, inſultus fortunæ contemnas, nec Malitiæ & Invidiæ vocabulis tantulum afficiaris. Non in te eſt, ut hoc anno tui uſus exiguus fuerit, ſed vel in tempore, quod ſemper credidi & maneo in ſententia, vel in aliis, qui vel non jubent, vel obſtant: quorum illis gratia deberi videtur, quando tibi pepercere, his minus iraſci oportet, quod parum proficient. Crede mihi, hæc rei natura eſt, non alia. Si aut ſine literis ſis, aut imperitus vitæ, aut legum ignarus, aut conſilii inops, aut infans aut nullius induſtriæ, aut ignavus, ipſe te deſperatum ſuſpicer. Sed contraria in te eximia ſunt omnia; quę univerſa quotusquisque eorum habet, quos tu metuere videris? Cogita cætera, quæ ſcripſi proximè, ubicunque ſis: fortuna te non deſtituet: cujus ſibi architectus eſſe poteſt, quicunque iis animi bonis inſtructus eſt mediocriter, quibus tu abundas. Valetudinem tuam tuorumque in præſen-

Nnn 4 tia

xiacura: in quo video tibi ſatis eſſe negocii, ut de otio queri non queas. Non eſt, quod in aliqua re te purges, præſertim ad me: qui in re ejusmodi facilis ſum, & ita, ut te erga me eſſe velim. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXXIX.

ALterum mulorum gregem ad te remiſi proximè: tum tu, nec dicebatur, quò profectus fueris. Nihilo redierint macriores. Nos profectò in iis & adventantibus & abeuntibus nihil deſideravimus. Ita placuēre autem, ut eorum copiam flagitaverint familiares: nec iis illam nos negabimus, niſi tu vetabis. Agentur verò etiam in mercatum Belgicum. Ἑνδεκασυλλάβως δὲ θαυμαστῶς ἐκόσμησας, ἐν ἀρχῇ μὲν μονονουχὶ σκυθρωποὺς ὄντας, ἐν τέλει δὲ ἀπροσδοκήτως φιλανθρώπους ἐποίησας, ἔδοξαν δέ μοι ἔχειν προαύλιον ἀπὸ σάλπιγγος στρατηγικὸν, ᾆσμα δὲ εἰρηνικὸν, longè diverſiſſimi modi. Vale. Helmſt. ex Ac. Julia Kal. Jan. cIɔ Iɔ CIV.

Epi-

Epistol. LXXX.

Mihi conſilio amicorum, in quibus quem iſthic potius primo loco ponam, quam te? nec id immerito meo, quod absque exprobratione dictum accipies, Rabano præſidio tuo opus eſt. Nondum puto audiſti, quot quantisque maledictis me adorti ſint in patria mea duumviri *ἱερα-πικοὶ*, menſe Aprili, epiſtolâ ad Senatum datâ. Quod cum ego aliundè accepiſſem, petii ejus exemplum, & impetravi. Id legendum & tibi & aliis Hupæus, gener meus, dabit. Subſequitur enim tabellarium, iſtuc miſſus in negocio academico. Dic ſincerè, quid mihi contra faciendum cenſeas. Tam viles mihi ſunt, ut, niſi patria ſit, ne verbo quidem reſpondeam, præſertim in hac innocentia mea & ipſorum aperta calumnia. Iſtis cenſoribus, *οὔτε νεῖν ἔμαθον οὔτε γράμματα.* Sic autem reſpondi, nec miſi tamen, nec mittã, niſi prudentiũ amicorũ exploratis

ſententiis, ut convicium injecerim nullum, nec ad accuſandum acceſſerim, ſatis habens, dum modò me tuear. Iidem anſam veterem & alienam arripiunt in Rabanum: qua de re audies Rhumannum, atque etiam ex illius ſcripta narratione cognoſces. Æquum petit, & petere judicas. In qua petitione tu quoque homini amico, benè docto, viro integro, ex conſuetudine Zamoſciana, quę eſſe putatur magiſtra civilis prudentiæ, ad nos reverſo ſuffragabere. Quod nos tibi gratias agamus, Inſcitia doleat & Malitia. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. Kal. Quintil. cIↄ Iↄ CIV.

EPISTOLA LXXXI.

TUum de Pædagogo mandatum, Clampi, non obliviſcimur. In tanta copia egentium & ambientium tuis filiolis idoneum nondum invenimus, etſi ferè quotidiè quærimus. Nam quod in nobis eſt, tibi ſatisfactum volumus. Mitto quas meas nugas colligebas proximè. Tuos Othoni

Othoni ſcriptos remitti ad nos velim: adde, ſi qui interea appulerint ex Arcadia. Vale. Helm. XIII. Kalend. Sept. clɔ Iɔ CIV.

EPISTOLA LXXXII.

ΠΕρὶ παιδαγωγοῦ Cornelius, Potinius & ego videmur inveniſſe hominem idoneum. Duo illi, novi amici mei floreant, ut florent: ſiquidem aula jubet. ·. ·. Rabanum juva, ſi in te eſt: me rogat, ut te rogem: ego verò te rogo & obteſtor. Doctiſſimus vir eſt, & prudens è diſciplina Zamoſcii, & induſtrius, niſi fortè propterea magis premendus videatur: etſi tu aliter ſentis. Conſule etiam in rem, quam ad te deferet Welandus, ſi æqua & hac eſt poſtulatio, ut ſuum quisque habeat. V. Helmſt. ex Ac. Jul. Kal. Sept. clɔ Iɔ CIV.

EPISTOLA LXXXIII.

QUod monebas, ut ſtatim ad te extru-

truderem τὸν παιδαγωγὸν, id mihi curæ erat, ut amicorum, inprimis tua omnia. Venit paulò tardius, quam vel ipſe voluerit: quod cum ſtomacharer, cauſabatur, neſcio quid, quod tamen mihi tum probabat. Ἀνάγκη veniam dederis. Cupio cognoſcere, ut ſatis tibi faciat in erudiendis filiolis. Duos majores natu, quos ad me venire juſſeram, & te miſſurum ſcripſeras, fruſtrà exſpectavimus. Abſque incommodo aberunt, aderunt cum commodo. A Calendis Novembris erit ſolemnitas Magiſtrorum Philoſophiæ: ante Idus altera Rectoratus. Faſciculus meus exſpectat duas ad Scaligerum. Cupio ſcire, viderisne duorum κατ' ἐμοῦ inſulſam calumniam & meam defenſionem, quam ad Senatum patriæ ſcripſi. Utriusque exempla tum ad Sereniſſimum miſi, quæ iſtic quoque legerentur. Transeo ad aliud. Non queo non νεμεσᾶν, omnium ſuffragiis repudiatum nobis obtrudi, omnium ſuffragiis laudatum *Arniſaum*, denegari Academiæ, quod in hoc ipſoq; cive excellens ingenium & Philoſophia admirabilis: in uno extero deſiderarentur omnia, ut nihil dicam du-

Epi-

rius. *Sic præmia conſtituuntur Inſcitiæ, ἀκέρδια ſcientiæ.* Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXXXIV.

REdeuntem, lectis literis tuis, monui, ne cunctaretur. Quo minus è veſtigio venerit, cauſam oſtendit, & mihi facilè probavit. Cujusmodi eſſe vis, & ominamur ambo, futurum ſpero. Nec eum ſine præceptis dimittam. De Rabano placet conſilium veſtrum, quod ad eum, cum eſſet commoditas, perſcripſi, ſi fortè Rhumannus neglexerit: nec aliud video, eoque uti neceſſe habet, qui præſertim *à ſacra invidia* prematur. Filios tuos exſpectamus, qui uti hic habeantur, mihi curæ erit. Prolixè nihil ſoleo polliceri. Reverſi tibi referent, quàm ſimus φιλόξενοι, ſi fortè neſcias. De profectu utriusque quid ni credam? Credo & alterum. Novi namque τρόπον παιδείας ἀρχαῖον, quem corrigi non patiuntur, qui, relictâ ſcientiâ, umbras amplexantur. * * Fama quædam de Borcholdo apud nos ſata fuerat, fortè & iſtic.

Id ille

Id ille compererat. Bis interea ad me ſcripſit: Autorem execratur. Mera ψεύδη. Si quid meditatus es ad Scaligerum, mitte mihi. Supereſt, niſi ut componam faſciculum. Vale. Helmſt. ex A. J. IV. Non. Oct. cIↄ Iↄ civ.

Epistol. LXXXV.

Cum legiſſem tuos Σκάζοντας, quos ego non absque lacrymis legi, ſumpſi calamum, ut uberius reſcriberem. Quod cum non naſceretur cujusmodi vellem, abjeci. De tua conſolatione tibi gratias habeo. Nec verò ego te ἀπαραμύθητον reliqueram, qui bis ſcripſeram, nec tu longiores poſtularis Nam & te virum judico & nomino ὡς ἀνδρεῖον ὄντα. Quod te audire ſcribis de animi mei abjectione, aut tu ſuſpicatus es, aut qui tibi retulit. Gener meus & Cornelius hunc vobis nodum ſolverint. Animus quidem μηδαμῶς τὰ τῶν Στωικῶς αἱρούμενος, nutat ultrò, quem tamen fulcit mens bonis ratio-

tionibus. Idem cum feceris, faciasque, quid ego denuo te in mœrorem revocem? nec ego de contentione noſtri luctus tecum contendere velim: *ita vulgo fit, ut ſuus cuique caſus videatur acerbiſſimus.* Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXXXVI.

FAcis dignum, qui veterem alumnum tuum & fidelem filiorum tuorum Magiſtrum ornare præ aliis in animum induxeris. Accedit, quod ipſius animum cognoviſti intimè, quodque ipſe tuum: quod imperaturus ipſi ferendo eſſe noveris, quod omnia ad nutum tuum facturus. Quod autem voluiſti te certiorem fieri de commoditate ad ipſum ſcribendi, ecce tibi optimam, quæ & nobis & perferenti commoda ſit. Nam ſimul illum accerſes, & bene mereberis de hoc tibi item noto caroque populari tuo Theodoro Coſterio. Namque Alexander Hake eum de commendatione noſtra ſubſtituet

Lu-

Ludolpho & præficiet fratri ſuo iisdem conditionibus. Quod conſilium ſi probabis, uti ſpero, ipſe Theodorus cum litteris noſtris ad Ludolphum & Nobilem virum Alexandrum Hake quamprimum proficiſcetur. Θεῷ τάδε πάντα μελήσει. Vale. Helmſt.

EPISTOLA LXXXVII.

DE negocio reſcribat Cornelius, ego in novas curas conjectus ſum brevior. Abeſt filius, in morbum incidit, nec ſcribit, cum tamen Hamburgo plures advenerint. Etiam Frencelius rebus humanis valedixit ante bimeſtre, ut narrat Doctoris Boëthii filius rediens Lubeca. Inciderat enim in Rigenſes, qui ipſi funeri interfuerant, cohoneſtato multis modis. Tabellarius accepit à nobis viaticum; id eſt pro via. Nihil fuit nobis intellectu gratius. Ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα, atque unde exorta eſt injuria, ſæpè imo ſemper revertit. Vale. Helmſt.

Epi-

EPISTOLA LXXXVIII.

AD noviſſimas nihil reſcribis: & neſcio quis hic narravit, te abiiſſe peregrè. Hic ut ſe erga generos meos ante geſſerit, & gerat hodie, ex alterutro audies. Deniq; cò devenimus: ὦ φίλοι, φίλοι, ὐδεὶς φίλος! Ipſe verò mori malim, quam abire ab officio, & ſtudio juvandi, quos queam, in quibus literæ & virtus: & quem ego non ſuſpicer, mihi meisq; opitulabitur. Vale. Helmſt. cIↄ Iↄ CIV.

LECTORI.

EPISTOLA LXXXIX.

CUm ALBERTUS CLAMPIUS, vir magnus, & inter clariſſimos, qui hoc ſeculo ita nominantur, verè meritoque ſuo clarus, anno abhinc, bona ipſe adhuc firmaque valetudine, hosce ſacros σπάζοντας, non tam è ſcriniis Muſarum, quàm ex intimis præcordiis depromptos, perſcripſiſſet; miſſos ad familiares in Acad. Juliam cenſuræ noſtræ, ut eſt doctorum virorũ conſuetudo inter ſe, ſubjecit. quid multis? Noveramus, nec epigramma, nec epiſtolã, nec σχιδάριον venire à Clampio:

quin ſucci veteris, pigmentorumq; absq; fuco, haberet plurimum, & ad unguem eſſet plerumque perfectum. Longè autem hoc carmen exſpectationem noſtram vicit. Non tantum enim ita compoſitum eſt, ut propterea magnam admirationem prædicationemq; noſtram mereatur: ſed ſunt prorſus pię ſanctæque meditationes, & quod maximum eſt in homine venerante Numen absque ſimulatione, verèque Chriſtiano, id potiſſimum præ ſe ferunt atque repræſentant. Itaq; noſtra cura, & ſumptu quamvis exiguo, (nam & hoc neceſſarium eſt in omnibus ejus generis, quæ ſexcenteſimus non æſtimat unius teruncii) typis publicatas, cum pluribus communicavimus, ſcriptoris nomine omiſſo, ne aut ille pietatis & ſanctimoniæ opinionem aucupatus videretur, aut aliquid ab illo profectum, repudiaretur ante, quàm cognoſceretur, ut evenire ſolet quibusq; ſcriptis, quæ à doctis hominibus proficiſcuntur. Sunt enim maximè expoſita calumniis malitiæ. Ne autem eſſet alioquin ad eam rem occaſio, ipſe ante editionem perſona mihi ab animo mo-

ribusque

ribusque meis alieniſſima ſumpta, faſti-
dioſè examinavi omnia, minutiſſima
quæque etiam carpens: donec omnibus
ad amuſſim vocatis, non calumniam ni-
hil tentaturam, ſed omninò fruſtrà hic
futuram mihi penitus perſuaderem.
Tum à multis lectam fuiſſe hanc ψαλμῳ-
δη meditationem, & paſſim placuiſſe ac-
cepimus: quæ neque contemni neque
improbari debuit, nec niſi ab indocto
aut impio potuit. Jam Clampii nomen
præſcribere non dubitavi, idque feci, ut
non ſolum de multiplici doctrina &
facultate eximia ſcribendi, quibus præ
plerisque ſui ordinis præditus fuit, ſed
etiam de ejus in Deum pietate & fidu-
cia amicis magis,& iniquis exiſtimatori-
bus rerum conſtaret, etſi me non fugit
reperiri, quibus ſatis nemo unquam fe-
cerit. Sanè nobis vitæ quoque & ani-
mi integritatem ab adoleſcentia ad ex-
tremum uſque probavit: quod cum aſ-
ſevero, humana conditione,neq; ipſum,
neque me eximo. Deceſſit honoratus
hic vir quinquagenario major.
VI. Kal Jan. anni exeuntis
cIↃ IↃ CIV.

EPISTOLA LXXXX.

Joanni Clampio Reip. Bremenſis Conſuli.

CUm ante menſes aliquot familiares mihi retuliſſent, ſacras & admodum religioſas preces CL. Viri ALBERTI CLAMPII, fratris tui germani, & in patria & in longinquioribus locis deſiderari atq; flagitari, tertiam earum editionem cogitabam, & ſtatim pollicebar. Cum enim ab annis plùs minus triginta amicitiá ſincerè coluiſſemus; (fuit enim ille, & mihi ab adoleſcente ob ingeniũ, literas, probitatem & morum elegantiam cariſſimus, & mei ex mea erga ſe benevolentia, & aliquibus beneficiis obſervantiſſimus) ipſe adultior jam, & adeptus bonã variæ bonæq; doctrinæ copiam, miſit mihi legenda & cenſenda, quæ quoq; tempore ſedulò meditata cõſcriberet, egoq; ad ipſum remittere ſolebam mea, cujus judicium in hoc genere non ſine cauſa magni faciendum ſtatuerem. Ut enim, primum quidem Reges, ſed ſecundo loco, vos bonis fortunæ præ vulgo auctiores, certatis inter vos muneribus, ſi quid carum & pretioſum inveneritis: ſic nos literarum cultores, ſi quid vel aliunde

nati

nacti ſimus, vel ipſi ſcripſerimus, pulchrũ atq; ſapiens, quodve tale nobis eſſe videatur, non minus liberaliter, quam beneficè alter cum altero communicamus: neq; in hiſce ξενίοις ἢ ἀμοιβαῖς diligentiæ, neq; ſumptui parcimus: imò naturæ ductum ſequimur univerſi. Namq; & humiliores, quiq; vitam ruſticam colunt, uvas, poma, nuces, inter ſe donant, quæve alia anni quodq; tempus oſtendit. Frater autem tuus etſi, ut in aula, totos dies erat occupatus, quę eſt negotioſę illius vitæ perpetua ratio, tamen & reſpiciebat aliquando ad monumẽta ſapientum, & ipſe ſcribebat, ſive epiſtolam eruditam, ſive epigramma argutum. Cum enim eſſet vir doctus [grandiores enim titulos in populo uſurpamus, de quolibet, qui vel alia profiteatur, vel deguſtaverit pauxillum literarum] tum puriùs & luculentiùs, ſive proſam, ſive numeris ligatam orationẽ, in his regionib9 pangebat nemo; neque hoc in cujusquam invidiam dixerim, qui malo medioeri cuiq; addere potius aliquid, quàm detrahere. Non digrediar autem in Alberti Clampii alias laudes, ne pro epiſtola orationem meditatus videar: neque tamen non de ipſo plura

 refe-

referam nova & uberiora, qui ipſius filium ALBERTUM CLAMPIUM, adoleſcentem ſingularis ſpei, qui à patris obitu apud nos in literis vivit, ad imitandum patrem, excitabo: quod ego & CORNELIUS MARTINUS quotidie coram facimus, etſi ille ſtudioſus & modeſtus, ultrò in officio eſt. Ille autem non ſolùm occupatior, ſed & aliquando perturbatior, ad ſcriptiones ejusmodi ſe referebat: quod ſcio, qui mirarentur: credo, ut hoc pacto, mente in meliores defixa, moleſtiarum aliquid ex animo ſive ejiceret, ſive reponeret. Ipſe mirabar minus, ab annis quampluribus eandem conſuetudinem ſecutus: ita tamen, ut ſcripta tum, ex intervallo ſub incudem revocarem: eundem verò etiam morem hac ætate ſervare me, teſtantur mihi domeſtici. Ceterū,* * cum ad me preces ſuas miſiſſet, ita fuimus affecti, quotquot eas legeremus, ut typographo exprimendas darem: quod meum officium ipſi gratum, ſed paſſim multis eruditis viris gratiſſimum accidit, qui eas & amicis impertirent,
&

& filiis aut adoleſcentulis ediſcendas darent. Itaque ab ipſius obitu easdem denuò monitus edidi, neque à quiquam lectæ vel ante , vel deinceps fuerunt, quin ſimul probatæ. Namque apparet ſtatim, tum quam puræ ipſæ ſint, ſive ſermonem , ſive piam ſententiam ſpectes: tum ex quo , quamque animo Servatori devoto profecto : quod tum quoq; mea epiſtola libenter teſtatus fui, quam & apud vos lectam , non dubito. Sciebam enim , illum virum longiſſimè abeſſe ab omni ſimulatione, & odiſſe ὑποκρίτας: qui de aliis cum contumelia ſæpe judicium ferunt, & tales eos eſſe autumant, cujusmodi ſemet intimè noverunt. Libenter autem leges, & has ad te literas : quibus quæ ante ſcripſi, item confirmo lubens: quod meum erga ALBERTUM, rebus humanis exemptum, & erga te ſtudium, & tibi, & amicis veſtræ familiæ, gratum eſſe velim : neque aliter fieri poſſe, quin ſit gratiſſimum, arbitror. Vale.

Et quidem has ad te literas ſuperiori autumno perſcripſeram : editionem retardavit in hunc diem aliud ex alio : hoc potiſſimum , quod præla typographica

majore & neceſſatio opere occuparetur. Interea te ſublatum omnium ſuffragiis in primum dignitatis in civitate gradum accepimus Quod qui primus iſtinc mihi literis gratulabundus nunciabat, hoc addebat, cives ſibi de Conſulatu tuo ſingularia polliceri. Eſſe enim te virum & honoratum, & lauta in re, ſive potius beneficum, quod primum eſt civium tuorum de te teſtimonium; ſed multo gravius, & maxime ad laudem tuam pertinet: Senatorem eſſe integerrimum ϰ̀ ἀδέκαστον, quem neque gratia, neq; ſpes cujusquam rei ab officio boni viri dimoveat: exploratum denique de ſingulari tua prudentia, qui cum in literis adoleſcens educatus fuiſſes, animo ad rem familiarem adjecto, ab illo tempore nobilem mercaturam feceris, & aliquot jam annis bono conſilio patriæ præſto fueris: neminem dubitare, te non ſolum futurum in hoc deinceps, ſed & facturum majore cum auctoritate omnia, quæ ſint ex bono, cum veſtræ civitatis, tum etiam publico Germaniæ. Quæ namq; rectè in civitatibus decernuntur, ea bona quoq; in omnem viciniam, & communem patriam redundant: uti ſi in illo aberretur, contrari-

trarium eventum ſubſequi, utinam abſque magno noſtro malo experiri, neceſſe non habuerimus. Quarum autem rerum cognitionem habeas, quantam non multi tui ordinis, earum cum paucis etiam ſapientioribus moderationem adeptus,* *vos etiam cæteros in ſaniorē ſententiam bonis rationibus facilè pertrahetis: & quod in vobis eſt, nequaquam patiemini ſtatui, quod commercia, aut aliquam partem turbet tranquillitatis publicæ. Hæc bona vobis ex animo precor: facultatem autem tuis civibus, univerſæ Reip. bene conſulendi, quod nactus es, tibi & familię Clampiorum gratulor. Iterum vale. Helmſt. ex Acad. Jul. Kal. Mart. clↄ Iↄ cIx.

ALBERTI CLAMPII

Preces pro remiſſione peccatorum.

CReator & Servator omnium rerum,
Cœli ſoliq; præpotens gubernator,
Cui providæ & ſolertis ordo naturæ
Soli obſecundat architecto & auctori:
Qui perditos propter nefanda mortales
Peccata morte Filii redemiſti,

Et liberatis Spiritum tuum ſanctum
Donaſti, & ad ſonum tubæ ultimâ luce
Bonos malosq; ſuſcitabis à morte;
Damnationis aut ſalutis æternæ
Pœnamve præmiumve perſoluturus.
Tua ante genua pronus ecce devolvor,
Ac pręter illud, quo mihi uſus eſt ſolo,
Et quod daturum tute te recepiſti,
Cum maxima fiducia nihil poſco.
Delicta partim neſciens & ignarus,
Partim ſciens volensque, multa patravi,
Tuisque ſanctis legibus refragatus,
Meapte culpâ à veritate deſcivi.
Quid ergò ſi te judicem voco juſtum,
Si criminum acris & ſeverus es vindex,
Si nemo clam te dicit & facit quicquam,
Quid me futurum eſt in noviſſima luce
Coram tuo juſtiſſimo tribunali?
Quis me ſuis ſuffragiis ibi abſolvet?
Quis collocabit in choro beatorum?
An ulla juſtum cura tanget injuſti?
An legis æquæ lator, ejus oſorem
A conſecratione legis immunem
Pronuntiabit? ô quid eſt, quod expectem,
Niſi iræ & indignationis affectum
In me tuum? ſi facta legis ad lancem
Librãq; pendes noſtra; pronus ac pręceps
In

In infimam detrudar ocius terræ
Voraginem, iſtic criminũ graves pœnas,
Procul remotus à tuo ſacro vultu,
Ullâ ſine intermiſſione laturus.
Sed ô Pater benigne, mitis & clemens,
Qui limen almæ gratiæ tuæ ſemper
Tenes apertum, nec precantium voces,
Et lacrymoſo lumina uda ſingultu (dis:
Spernis, nec aures obſtruis, nec os clau-
Memento pœnitentis optimum portum
Mutationem conſilî probè dici:
Memento, quod ſanctiſſimo tuo verbo
Juràris (an perjurii reus fiat
Qui veritas eſt ipſa?) nolle te quenquam
Mortalium perire; ſed frui vitâ,
Si pœnitens modò in viam revertatur.
Ego omnia illa abominanda peccata,
Quæ perpetravi, ſponte legis oblitus,
[Ah ſingulorũ ob multitudinẽ imẽnſam
Utcunque coner; non queo recordari]
Commiſſa triſti conqueror miſer corde,
Unoque veræ pœnitentiæ faſce
Conſtricta propter unici tui nati
Pedes repono laſſus, & precor ſupplex,
Ut in lacertos ille & hæc ſuos tollat,
Qui ſuſtulit peccata totius mundi,
Et in profundo Nerei vado mergat.

Pater

Pater benigne: te voco, Pater
mitis,
qui três pares in gloria coæquali
Inq́; unica divinitate perſonas,
Incognito nobis modo, repræ-
ſentas; (gratum
Si non fuit tibi moleſtum & in-
Nati unici per vulnera & cica-
trices (mortales
Salvare mundum, perditosque
Cœlo reponere; ah velis & hoc
ſaltem, (ptorum
Ut unus in tot millibus redem-
Ego, unus, inquam, humillimus
tuus ſervus (vus
Peccator, infidelis, attamen ſer-
Herum relinquens, & diu vaga-
bundus. (gi,
In patriam reducar, unde profu-
Et cœtui rurſum aggreger bea-
torum,
Quando hora furvæ mortis ap-
propinquabit.

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER XV.

AD

MATTH. OVERBECIUM BELGAM.

EPISTOLA I.

Διάσκεψις

De nobilium negotiatorum dignitate, & ſtudiis liberalibus: etiam de ſingularibus illius ordinis erga univerſum genus humanum & rem litterariam meritis.

QUod me, MATTHIA OVERBECI, ſub profectionem ad tuos, familiariter monebas, id jure tuo flagitare poteras. Recordor enim, ut ſuperiore anno, cum de tuis in omni liberali doctrina ſtudiis, apud te diſſereremꝰ, & ipſe con-

conſilium, quod de animi cultura cœpiſſes, probarem, & laudarem præterea, atque inſuper me meæ in te benevolentiæ qualecunque monumentum aliquando editurum dicerem. Id oblivisci, neque debui, neque volui: qui aderant familiares, uti debitum acceperant: Cornelius autem, hoſpes tuus, me etiam commonefecit ſeriò. Etenim quo eſſem in ejusmodi pollicitationibus promptior, hoc eſſe me ſolere ad ſolvendum lentiorem: me ſibi quoque olim tale quippiam promiſiſſe. Sunt autem ii, fateor, anni plus minus decem, quando me illo debito exſolvere debui: neglexi, quod ille nequaquam tali, unius applauſu, nedum meo, egeret, cui omne eruditorum theatrum applauderet. Eſt enim in invidia fortè inſcitiæ, atque malevolentiæ, ſed in bonorum doctorumque hominum amoribus & laudibus. Neque tamen prorſus ipſe neglexi. Neque enim ille negabit, me ſcripſiſſe, tum, quibus ipſi de publico honore gratulabar, quæ pauca erant: tum, quæ longè pauciſſima, quibus alios offenderim, alios imprudens irritaverim, ut mihi multi maledicerent, alii

alii iraſcerentur. Ferendum hoc fuerat, ſi abfuiſſent, ad potentiores & auctoritate valentes, calumniæ. Etſi autem ejus generis injuriarum eò ſum impatientior, quò magis perpetuò cavi, ne quem verbo læderem: tamen illas patientiâ ſuperavi hactenus, vel maximam partem fregi. Sed ad te nunc redeo, ut tibi de promiſſo, ſi non quantum debeo, aliquid tamen prænumerem, ne ipſe fidem fefelliſſe videar, & tu æquiore animo reliquum differas in diem, quando fortè magis ſolvendo fuero. Sic enim negotiatores inter ſe agunt, quod ego audivi olim, & vidi fieri, tu ignorare neq; potes, neque debes, qui ex illorum familia ortus, neque mercaturæ omnem nuncium remiſeris. Etſi enim ad illas rationes rarò reſpicis: tamen ex illa potiſſimum vivis cum fratribus: his labores & curas detuliſti: tu verò, illo campo non deſerto, in hortos Muſarum te contuliſti, in quibus, quantum video, etiam conſeneſces, illam vitam non habens deſpicatui, ſed hanc tamen illi præferens, qua illuſtrior nulla eſt, quando hæc quoque vita principum reip. prima ſummaque

queomnium eſt , beneficio litterarum maxima ex parte bene & feliciter adminiſtrantium omnia. Per ſe ipſe negotiatorum ordo , ſecundum equeſtrem honeſtiſſimus eſt, etiam hac de cauſa, quod & perpetuò, nec unam alteramve provinciam ſublevatis curis & laboribus veſtris. Sunt enim illa commercia, quaſi unum aliquod è vinculis, quibus longiſſimè quoque diſtantia regna quodam modo inter ſe convinciuntur. Errant toto cœlo , qui mercaturam in vilibus ponunt, neque longiſſimo intervallo diſcernunt à tabernariis. Hi enim in iſto genere non pluris ſunt, quàm caculæ aut calones in militia, etſi contra ſæpè tanta eſt imperitia & ἀπαιδευσία, ut arrogantiſſimi quique inter literatos cenſeantur in doctiſſimis. De meo autem de ejusmodi rebus judicio dubitare non potes, qui ſæpe ſoleam prædicare , quantum navigationes negotiatorum quoque ad eruditionem conferant. Aperiunt enim nobis magis magisque plures orbis partes, & res novas, prioribusque ſeculis neque viſas neque auditas , nos edocent. Ego verò credo hæc ipſa moviſſe negotia-

tiatorum alios atque alios, ut ſe quoque ad humanitatis & ſapientiæ ſtudia multi converterent. Hoc ex quo frequentatum fuit, haud dixerim, plusne ſibi ejusmodi mercatores boni repererint, an reip. an optimis literarum ſtudiis. Non referam, in quem dignitatis gradum è mediocri conditione plures emerſerint, aut quàm firmo loco familias ſuas conſtituerint, qui conſilio pleraq; regerent, non omnia fortunæ temeritati committerent: ferunt autem uberrimos omninò fructus regnis, & populis, qui exportant, quibus hæ gentes abundant, quibus egent, aut quę non habent, inferunt, ad uſus neceſſarios, neque non ad vitæ acerbitatem ſuavitate condiendam, deniq; adverſus morborum ingruentium frequentem crudelitatem. Multa item ipſi quotidie conferunt beneficia in omnis generis bonas diſciplinas, quibus ſe quoque profeciſſe intelligunt: neque nulli Regum exemplo, & alunt ingenia, & optimorum monumentorum editiones munificè non adjuvant ſolum, ſed ſæpè ipſi magnificè procurant. Multos ipſe adducam, qui exemplo

ſint, ſi opus ſit: nec autem opus eſt, ad te verò minimè, qui ejusmodi multos noveris, de pluribus audiveris. Ipſas urbes proferre etiam plures è pluribus locis facilè poſſit, qui hanc rem perſequi velit: dicam de una atque altera, quæ ad nos propiùs attinent. Spectemus enim in Germania Norimbergam, & Augustam Vindelicorum, in Belgio Andowerpiam, ex qua tu originem ducis. Pulchrum ſit noſſe Europæ emporia, eorumque præſtantium & præcipuorum in negotiando civium aliquas nobiliores vitæ rationes: quę tu ipſe ſcis pleraque, neque ego, qui mitius vitæ genus colo, prorſus ignoro, obſervata prima ætate, & audita plus quam uno ſeculo: ſed hæc ejus generis, ſermonum ſunt, non ſcriptionum, niſi quis hanc rem perſequendam ſibi per variam hiſtoriam arbitretur, aut tantum è memoria unius noſtri, patrumque noſtrorum, ſeculi. Non prorſus diſpar ratio eſt Norimbergenſium & Auguſtanorum, neque meum eſt eos inter ſe comparare in cæteris. A mea memoria, neque dubium, quin pluribus jam ſeculis, utraque civitas floruit: dicam,

quod

quod ad utramque æquè pertineat: utrobique fuëre, & ſunt, viri longè doctiſſimi, rerum peritiſſimi, patriæ & ſuæ, & communis amantiſſimi: & ita facti atque educati, ut rectè & feliciter, & hac de cauſa feliciter gubernent ſuam civitatem. Hoc de Norimbergenſibus non hac primum ætate longè latèque gentium innotuit: neque obſcurum fuit de Auguſtanis: utriusque civitatis ſapientiam ſapientes non ſine cauſa prædicant. Unum eſt difficile Auguſtæ, & arduum, diſſentientibus in religione ſententiis, tueri otium publicum: ſed illarum aliquas laudes ita prædicabo, ne quid aliis detraxiſſe videar. Huc autem ibam, ut dicerem, etſi neque hoc tu ignoras, cum utrobique primas partes quique ſuæ civitatis adminiſtrent, negotiatoresne dicemus, an ſapientes? quando & hoc munus non niſi horum eſt, & illi patriæ principes ſunt: tum porrò educant filios ſuos, ut ipſi à patribus educati fuerant. Etenim, quod eſt negotiatorum cujusq; in ſuo genere, ita exerciti fuerunt in omni genere mercaturæ, ut quamcumq;, ſi vellent, ipſi exercerent, & laborum

patientia & arte; (quam negotiandi prudentiam appelles licet) ſive intelligerent, atque facilè dignoſcerent, quibus in negotiando uterentur. Alterum fuerat ipſis ab hoc ſecundum, præſtantia prius, ſtudium probitatis, humanitatis, beneficentiæ, cum reliquæ porrò virtutis, tum prudentiæ civilis. Ne quis verò exiſtimet, me quidquam eorum omnium ſtatuere absque ſincera in Deum pietate, ſive cultu: quod neque te, neq; quemquam familiarium de me ſuſpicari ſcio, profani ipſi de aliis malè & ſentiunt libenter, & cupidè loquuntur, qui cum quotidie in ore habeant litteras divinas, de conformatione animi ad cœleſtem regulam parum ſoliciti, vitam temerè tranſigunt, ut de eo genere ſeverius nihil cenſeam: neque hæc à doctis accipiunt, neque intelligere ejusmodi laborant, quibus neglectis & ſpretis, neque dum hominibus aggregantur, nedum præſtent, quam præ ſe ferunt, ſanctimoniam. Quos dixi, rectè, ſi quid intelligo, quibus de cauſis dixi, prædico: his accedunt novæ, prioribus conſentaneæ. Fœcunda enim ſemper eſt bonitas, eſtque

quaſi perennis quidam fons probitatis [neque enim gloriosè loquar] & ſimul felicitatis in bonis. Boni namque cum, ut verbum vetus eſt, ſui ſimiles, bonos videlicet, de ſe procreent, eosdem exemplo & ſtudio, & præceptis faciunt bonos, aut etiam meliores: ſive recta accurataq; educatione. In illis enim vertitur educatio, accedant modo literæ, quas neq; unquam omittunt. Patere, ut eadem dicam, non perinde repetitu neceſſaria, neq; tamen injucunda, & fortè utilia, ſive nobis, ſive aliis. Jubent ſtudere è ſe genitos, probitati, modeſtiæ, comitati, humanitati, benevolentiæ: temperantiæ cumprimis: non videas in illis urbibus petulantiam, torvos vultus, contentiones, digladiationes verborum, inter minores injurias, aut contumelias, nedum ira furentium concertationes aut cædes: nihil ejusmodi illic auditur, aut nihil omninò rarius. Etenim & noxiæ herbæ pullulent in agello optimi ſoli: verùm ſi quid: id radices agere non patiantur, cúq; ipſis fibris continuò evellant: de primariis familiis loquamur. Etenim plebis perverſior eſt genius, & legibus & pœnis

vulgus compeſcitur, ad quam vilitatem relabi non patiuntur liberos. Hac ipſi de cauſa, & ea, quæ dixi, faciunt omnia, & filios erudiri jubent bonis literis, neq; id ad opinionem, ſive plebejum in modum: ut olim Sophiſtæ juventutem Græcam inſcitia quadam garriente, dementabant, & hodie paſſim faciunt novi, illis deteriores, inaniloquentiæ magiſtri. Diſcunt igitur adoleſcentes, ut verbo dicam, quę diſcunt ipſi regum filii, quę docent doctiſſimi quique, diſcunt poëtas, res geſtas imperiorum, decreta ſapientum: peregrinantur item, quo fine utrique etiam illi. Quæ eſt autem vera laus duarum laudatiſſimarum civitatum, eandem pridem obtinuit, & tuetur veſtra Andowerpia, & ſi ſit à majoribus idem ſtatus, qui illarum, eundem facilè conſilio conſervent. Non libet autem mihi Belgii fatum deplorare, neque illius majorum tuorum patriæ. Non eſt nullius felicitatis, & ſingularis item ſapientiæ, quod etiam hodie, in tantis tempeſtatibus non ſolùm res ſuas omni ſtudio agunt, ſed ſimul ad virtutem reſpiciunt, & ad ſapientiam: & ſive domi, ſive foris

ſint,

ſint,neutrum deſerunt. Tu verò,MATTHIA OVERBECI, utramque toto animo complecteris: atque hoc unicum eſt,quod tanti te facio, ut initio oſtendi, imò, omnes noſtri ordinis in pretio te habemus, Statim enim vidimus, & quis eſſes,& quid tecum ferres adveniens, & cujusmodi merces ipſe deſiderares. Non te puer ad nos contuliſti:ſed bonis moribus à puero imbutus, & maturè acceptis ingenuæ doctrinæ principiis pluribus & bonis. In utroque proceſſiſti ſtatim longius, cum & ingenio bono eſſes, & acri, & bonus tibi dux,& fidelis,præiret. Utrumque fuit,ſive illa plura fuêre, felicitatis tuæ. Namque & tui hoc voluêre, & tuus idem fuit animus. Quis te huc invitarit,aut in Acad.Juliam potiſſimùm ire juſſerit, à te dictum, non recordor: quisquis ille fuit, ipſe cum tibi omninò voluit, tum de nobis idem bene ſenſit: neque fortè ſuo iſto de noſtra republ. literaria judicio erravit. Semper autem operam dedimus,non ut greges ducere-mus, in qua inanitate multi palmam ponunt, & imperiti ſtatuunt: ſed neque frequentiam tamen contemſimus, neq;

minus frequentatur hodie hic locus culpa docentium. Quæ enim inciderint his annis mala, non uni Germaniæ, ſed orbi innotuit: quid magis turbat & evertit ſępè omnia quęque, quemadmodum peſtis & bella? quibus ita infeſtati fuimus, ut neque in hunc diem tranquillitatem ſibi polliceantur longinquiores. Frequentia autem interdum bonitatis argumentum eſt, unde prædicatur ſchola Theophraſti, quam copia doctrinæ, & eloquentia habuiſſe memoratur duorum millium. Nos igitur & ab initio operam dedimus, & in hoc ipſum porrò omni diligentia incumbimus, ut bonitate Acad. Julia cæterarum nulla ſit inferior: idq; aſſequimur, quando ſuo quisque loco, & vera, quæ probè olim didicerimus, docemus, qua fide oportet, neque conſilio deſumus juventuti, alios excitamus, confirmamus alios, corruptelas autem, quæ & frequentes & variæ ſunt, luculentè refutamus. Cur enim hoc non prædicem, quod ad ſingulorum commendationem facit? nec enim quisquam eſt, quin à me ſincerè ſemper cultus fuerit, quæ non ſolum collegii, ſed & amicitiæ

citię interioris leges ſunt: denique hoc quoque agitur, ut tanti boni, veritatis & integritatis particeps etiam fiat poſteritas. Eſt enim nobis nihil magis in votis, quàm, ut hac Ἀργοῖ,

Quæ noſtro vehitur ductu, ſit ſicca juventus,
Nec inſoleſcat: veritatis aureæ
Multi non inopes, ſibi vera & ſancta per orbem
Hinc auferentes, dividant mortalibus,

ut in quodam ſolenni voto ſcripſimus. Hæ ſunt merces, ut dicimus, perpetuæ noſtræ πανηγύρεως, ſed caræ admodum ſunt: veneunt enim numo deûm, ut Epicharmus minoribus occinebat, quem optimæ notæ, juſti ponderis, numerare aſſiduè oporteat: tu autem ex alia arca, quàm numaria depromis: hoſpiti autem tuo ſunt primariæ gemmæ: ſed quidquid habet optimatum mercium, ipſe tibi pridem expoſuit absque oſtentatione, relicta gloria ſophiſtis, & inſcitiæ venditatoribus, cum nulla ſpe lucelli te ditans cupitis opibus, tam primis, quàm inferioribus. Namq; ab ineunte ætate, non minus pietatis ſtudia coluit, quàm ab his ſecunda, quibus neque debet, neq; vult

carere pietas. Cum enim omnia no-ſtra, cujus illa cunque modi ſint, tum quæ prima ſunt, in humanis omnibus, nempe liberales diſciplinæ, inſervire debent cultui Numinis. Hoc nomine, OVER-BECI, te quoque ſuſpicio, neque injuria dilaudem: neque tu tamen hoc ad te fieri velis, neque ego ipſe velim, uti tu merearis, qui incurrere in pudorem tu-um nolim: alterum accipies lubens, ut de hoc tuo inſtituto ſine adulatione cen-ſeam: fortè & injiciam, ſi quid inter ſcribendum mihi in mentem veniat, quod abs re non eſſe arbitrentur etiam alii. Non requires autem pleniorem meam ſententiam, quando intelliges, quid de iis ſentiam, quibus quotidie to-tos dies uteris. Horum enim qui diſci-plinam & vitæ rationem magni æſtimet, quod de te primum conſilium capis, fa-cilè prober: quod ego conſilium probo, ut qui maximè, neque id antè mihi diſſi-mulandum putavi, quando cum indica-tione benevolentiæ παρακέλευσμα de-ferre tibi videbar. De Cornelio iterum loquar, quando primus ille fuit. Hic autem, præter quàm quod in manu habet

ve i-

veritatis regulam, ſive in mente & ore, manum ſapientiæ, (etenim illa & eſt, & dicitur) & hanc è cœlo regulam juventuti commodat, ſi velint, & percipiant, nullius eſt expers partium ſapientiæ, rectius enim, ut me facturum dixi, loquar. Etenim in hiſce multus & luculentus eſſe, ſi nequeam, neque de re aliquid intelligam, neque ad ſcribendum venire debeam. Non docet autem te hic hoſpes tuus: ex quo tamen in ſingulos dies accipis doctrinę, quantum capere mens tua poteſt, bonę autem & variæ & ſingularis: docet igitur nihilominus te, è cujus ſermonibus, aut etiam jocis familiares erudiri videntur: quin illis ipſe natu majores delectat. Hinc ego aſſentiri poëtæ non dubito, qui multos etiam diſcipulos magiſtris præſtare dixerat: & mihi Euripides aſſentiatur, ſi audiat, multos itidem magiſtros in iis, quæ ipſi docuerant, erudiri, neque rarò à diſcipulis. Sed is quem dico, cum te, aliud agens doceret, etiam de docto familiari tibi proſpexit, quem è pluribus deligebamus, hominem non minus modeſtia præſtantem, quàm litteris. Eſt enim profectò Nicola-

Nicolaus Granius, vir integerrimus, in quo variæ optimæque doctrinæ copiam deprehendimus, officii nihil deſideravimus: Suecus ipſe, è patria, inſtructus diſciplinis etiam Mathematicis, venit in Germaniam, porrò literarum gratia, ut omnium ſapientię partium cultor, in nulla hoſpes, expeteretur à juventute noſtra: neque paucos ille in Logicis, Aſtronomicis, Geographicis, Phyſicis, ſic erudiit, ut ingenioſiſſimi quique ipſi & nobiliſſimi gratias agerent. Ex hoc genere ſtudiorum ſive meritorum (tales namq; hoſpites ſuccenturiati nobis veniunt) & nos voluptatem capimus, & gratulamur cùm juventuti, tum reipubl. Granium habuiſti ab illo principio contubernalem, quem quando, quoties & quam diu velles, in illis audires: & haberes præterea monumentorum vetuſtatis interpretem: quod ſine his nemo vitam, aut veras vitæ rationes, plenius intelligat, neq; ad rectè diſſerendum, neq; ad diſertè loquendum, perveniat. Tu gaudes, habere te ejusmodi in hoc curſu ducem, ſive magiſtrum: ille non minus gaudet, ſibi has gratas & ſacras moleſtias à te

creari totos dies : & fructus hic ad bonos redit potiſſimus, quod ſtudia & operas feliciter ponunt : ut contrà dolemus, quoties nos fruſtrantur conatus ejusmodi. De uno adhuc dicam, in quo & ipſi & nobis admodum placuiſti. Ipſe enim, quæ de vita & moribus à principe doctrinę ſupra omnium doctrinas prodita cum avidè legeres, ubicunque paululum hæreres, ipſum interpellabas, cui illa in promptu eſſent omnia, ut paucis diebus omnia cognoſceres, cognita admirarere, & ad ea animum vitæque rationes conformare deſiderares, neque in hoc ſegnis futurus unquam ſis. Itaque etiam te nihil humanius, nihil modeſtius, nihil beneficentius. Sæpè enim te vidimus beneficum, non uti nos ſumus, qui largimur paucula, ſed tu largè admodum, qui exules, viros bonos, bene donatos dimittis, cum indicatione miſericordis animi. Qui ita affecti non ſunt, aut opes cumulent, quibus ipſi eſuriant, hæredes pereant, aut profundant in veſtem & convivia, quibus populo exiſtimentur beatiores. Præter duos, de quibus dixi, neque nos contemnis, noſtrosque

ſer-

ſermones: ſive enim in menſa, ſive in ambulatiuncula tecum ſumus, *Diepholdius* Græcorum ſcriptorum ſolertiſſimus interpres, *Fuchtius* Theologus, *Calixtus* Holſatus juvenis, patriæ decus & noſtri ordinis: me habetis unâ, ut auditorem ſæpius, aliquando uti cenſorem, neque tamen aliorum, niſi quæ intelligere mihi videar. Sunt enim non unius generis, in quibus me proficere non puderet, ſi eſſet hæc, alia, pręter olim cœpta, diſcendi ætas. Acceſſit proximè, ut item è Suecia advenerit Olaus Buræus, excitus fama Acad. Juliæ, & cumprimis Duncani Liddelii, Philoſophi & Medici primarii, clari diſciplinis Mathematicis: ille verò utriusque ſtudii ſedulus & felix cultor, qui & Archimedea multa noſſet, in altero genere ſe magis magisque indies confirmaret. Et hunc nobis adſcripſi, quo te quoque uti viderim, quem hoſpitem & nos etiam in pretio habemus. Habes à me, ſi non quæ exſpectas, aut ego perſequi debui: non tamen à noſtra amicitia, noſtrisque ſtudiis aliena: atque ita iſto me ære alieno quodam modo exoluiſſe mihi videor, quod & tibi videri

deri velim Vale. Helmſt. in Acad. Jul. clɔ Iɔ cIx.

EPISTOL. II.

QUa hora familiaris mihi narravit de tuo à tuis ad nos ſalvo reditu, nonnihil mihi ipſe ſuccenſui ob negligentiam, ſi moram ita nomines, qui ὑπόμνημα ultrò promiſſum, non ita perfeciſſem, ut tibi ſtatim legendum, conſiderandumque mitterem. Prædicabo tamen etiam diligentiam in eadem hac re meam, planè religioſam. Quo enim die iter ingreſſus es, cœpi ſcribere, quæ fueram antea ad te qualiacunque meditatus, &, ut fert ætas, & valetudo, & mos meus, perſcripſi. Plerumque enim fui lentior, virium mihi eſſe ſatis ratus, ſi morbo vacarem: neque etiam de annis queri debet, qui naturæ parent: dedi ipſa quoque legenda, uni atque alteri familiarium, ut ab annis quadraginta facere ſolitus fui, mihi non nimium fidens, etſi hoc quoque habeo,

beo, ut eadem retexam ſæpius, malim enim aberrare rariùs, ut ſi non multum laudis adipiſcar, minus tamen in reprehenſionem incurram eruditiorum. Hic autem nihil quæro, niſi ut & promiſſum ipſe præſtem, & me voluntati tuæ ex aliqua parte reſpondere voluiſſe intelligar: geminum tamen præmium abs te repoſcens, unum, in quo mihi palmarium pono, ut me porrò benevolentia tua complectaris, alterum, quod tibi ſaluti laudique ſit, ut quod ſpatium feliciter ingreſſus es, id percurras uſque ad metam. Hoc etiam ad me pertinet, ut appareat, me dilexiſſe juvenem non ſine cauſa, & laudaviſſe intra modum etiam, quem majori laude dignum cenſuerim, & ſi vivam, majore afficere debeam, quo etiam in te me eſſe animo nolim dubites.

Vale. Helmſt. in Academia Julia idib. Majis. cIↃ IↃ CIX.

JO.

JO. CASELII EPISTOLARUM LIBER XVI.

AD RUDOLPHUM DIEPHOLDIUM Frid. Ulrici Duc. Br. & Lüneb. Doorem.

EPISTOLA I.

CÆtera cognoſces ex meis ad Principem tuum & fratris tui ad te literis. Exemplum literarum D. Schachtii ad Hoffmannum quæſo mihi cura: quod aut habes, aut petere potes à Delio. Meas ad Principem non nolim aliquando à ſapientiſſimo Patre legi. Lucæ ſalutem & fau-

fauſtum hunc annum. Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. Non. Jan. clↄ lↄ ci.

Epistol. II.

MOne Delium ex hac ſcida, ut heſternam petitionem ſibi curæ habeat. Etſi enim & Cornelius ipſe vult, & à nobis monetur, tamen ut ſoleat procraſtinare, meo etiam, ne negem, exemplo meminimus. Itaque graviore inſtigatore vel imperio ad ipſum opus eſt, in negocio præſertim, ubi mora fraudi ſit, niſi malimus quotidie plures tranſire in caſtra inſcitiæ. Sunt in altero hoſte urbani ſales, nec mirum, cum in ſalinis habitet: me cum ſcrofa Ariſtophanica comparat, ſe ſequi porcellos grunnitu invitante. Scilicet liberales diſciplinæ & Philoſophia ſunt illis immundiſſimis hominibus ſuum balneæ. Etiam me vocat hypercriticum Theologorum: at unde, niſi quod me unius imperioſi & irati pedibus proculcandum non ſubitò humi proſtravi. Sed reprimo me: pergam potius in Xenophonteis, de quibus Principi tuo ſpem feci

feci. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia VII. id. Januar. clↃ lↃ cI.

EPISTOLA III.

ILle adoleſcens non ſatis bona fide nobiſcum egit, cui abeunti jam, ut præ ſe ferebat, faſciculum literarum & libellorum ad te ante aliquot dies dederamus ego & frater tuus: omnia tamen nudius tertius acceperis, literas familiaribus reddideris. Quod te alteris monui, quas etſi poſteriores, prius tibi Rufus iſtac tranſiens reddidit, curæ tibi fuerit: at tu fortè, quid veliem, tum ex mejs non intelligebas, qui priora non cognoviſſes. Niſi perfectum ſit, ne deſine monere Delium, nam publicè intereſt, tantam inſcitiam detegi, quę per malitiam latere non poterat. Quò plus ſcribunt, hoc magis conatus ſuos, non de premendo uno atque altero, ſed de obſcurandis literis & abolenda Philoſophia aperiunt. Quod eſt quid aliud, niſi ſtudium evertendæ ſimul Eccleſiæ & Reipublicæ? quod Principi tuo ſpem feci κύρȣ παιδείας, in eo ſum quotidie: poſtremum librum hoc menſe abſolvero.

 Vale.

Vale. Helmſt. ex Academia Julia prid. id. Jan. 1601.

EPISTOLA IV.

QUi non obtinuit, ut video, me ſuſpectum habet. Ego verò hæc de ipſo noveram, neque dum ſcio, an à quoquam illic monitus fuerit ἄρχων ἐκεῖνος ἢ μήτηρ. Verum ἄγνοια μισεῖ ἐπιστήμην, & hujus cultores ſuſpectos habet temerè. Quamquam verum eſt, quod hoc illi locum non daret, ſi in conſilium adhiberetur. Mihi autem in illo negocio non ſolùm nihil mandatum eſt, aut creditum, ſed hactenus in conſilium quidem adhibitus ſum; nec me conſuli velim. Sunt plures, qui à me commendari velint: & his reſpondi, me non conſuli. Cui autem faveo, tuque me favere vis, vereor, ne illi, ſi quid tentetur, ætas repulſam conciliet: nec eſt in omnibus confirmatus. οὐ μόνον παιδείας ἐν τοιούτοις, ἀλλὰ καὶ φρονήσεως δεῖ. Cogitabimus, quid, quando, quomodo, qua in re rectè fiat. Vale. Helmſt. ex Academia Julia 16. D. Januar. ↄIↄ Iↄ CI.

EPISTOLA V.

VAlde me delectarunt tuæ literę: ſed iis perſolvam ſive cras ſive perendie per M. Leonem. Quæ incluſi huic faſciculo, omnia reddes Delio. Vale. Helmſt. ex Academia Julia VIII. Kalend. Febr. cIↄ Iↄ CI.

EPISTOLA VI.

NOn fugit filium Latonæ, habere jam pridem quosdam in manibus multa de noſtris, quæ edere in animo habuerint, quorumque nonnulla pars jam expreſſa ſit. Quære ex eo, quid facto opus ſit, anne eos moneamus, ne quid publicetur, atq; ut ſubſiſtant, an verò rectè pergere in inſtituto ipſi poſſint. Uno verbo vel ipſe reſpondeat, vel tu de ipſius conſilio. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia Non. Febr. cIↄ Iↄ CI.

EPISTOLA VII.

QUod oſtenderam, me plenius ſcripturũ ad tuas, id nunc nõ faciã. Hac enim

enim tempeſtate, non certè ridentibus pratis, nec ſpirantibus eteſiis, ſed omnibus quoquò reſpicias, ita profunda nive contectis, ut domo prodire in viam grave ſit, & ventis ſtridore gravi frangentibus auras: ita animo affectus ſum, ut me occupare ſeriâ re nullâ poſſim, nedum perſcribere, quæ velim: neque nunc volo, cum nequeam, ut velim. Fortè alio tempore te collaudabo ſive confirmabo in iſto laudabili eloquentiæ ſpatio. Mirum enim in modum mihi placuiſti in illa epiſtola, quam frater tuus attulit, præterquam enim, quod conſilium iſtud rectum eſt [nec enim aliter fieri utrumq; debet, ut videlicet hoc omittat, cui conſultum volumus, & alterum agat & urgeat] in oratione nihil deſidero, cum verbis luculenta ſit, ſententiâ gravis. Brevi futurum eſt, hanc quoque laudem cum paucis tibi communem obtineas. Nec enim te fugit, quemadmodum utrumque aſſequaris: neque tibi quicquam facilius, cum in iſto genere vitæ, & legas diſertiſſimos & cognoſcas tum Hiſtoricos, tum Philoſophos, qui rectiſſimè animos noſtros informent ad civilis vitæ mo-

modum. Quæ ſcire debet non ſolùm Princeps aut moderator reipublicæ, ſed & qui alios ad imperium educare debeat: quod tuum nunc munus eſt, ab eoq; tibi demandatum, qui filium ſuum non vult tingi quodam colore literarum, ſed imbui ſtudiis ſapientiæ. Intelligit enim Princeps ſapientiſſimus, quantum inter adumbratam eam vulgoque jam cognitam educationem, & veram regiamque interſit. Nec tamen minuta quædam negligenda erunt, quamvis in rebus nihili habenda, niſi acceſſerint & altera, de quibus alius eſt ſcribendi dicendive locus. Imò de his ipſe inter nos ſæpè familiariter egimus, quæ quidam ſpecie religionis aut imperitè aut ſuperbè repudiant. Quis enim pietatem ab his excludet? quam in omnibus & hominibus & diſciplinis primas tenere, neque ignoramus, & iſtud ipſum jubemus. Vides, ut ex argumento, quod prætereo, inciderim in gravius, majoriſque conſiderationis, non cujuſdam extemporaneæ. Vale. Helm. ex Academia Julia. Non. Febr. clɔ Iɔ ci.

EPISTOLA VIII.

CUm omnis calumnia norit mille artes, tum nihil inſtructius eſſe certum eſt illa ſacra ſive hypocritica. Ringetur nunc maximè: quid non aget manibus, pedibus, equis, veliſ, quadrigis, denique falciferis curribus? quos non admovebunt arietes vel machinas? [etiamſi auſint, quod fortè etiam audebunt,] animo Sereniſſimi noſtri. Sed & hujus exiſtimatio ad omnem poſteritatem vertitur in hac Sententia. Nec enim dubito, quin hoc negocium multi relaturi ſint in hiſtoriam utramque, & eccleſiaſticam & civilem. Verum de his plura. Nam ſi vivam, ſi valebo, ad dictum diem adero. Mirabor, ſi Pfaffradius ad audiendam ſententiam citatus non ſit: quod tamen hactenus non audimus. Vale. Helmſt. ex Academia Julia prid. id. Februar. clↄ Iↄ ci.

EPISTOLA IX.

IGitur ſi vivam, ſi valebo, ad diem

Solis iſtic unà erimus. Juſſi enim ſumus comparere poſtridie auditum ſententiam, quam ſecundum Acta pronunciatum iri in omnibus epiſtolis τοῦ Ἄρχοντος ad ſcriptum eſt. Accerſiti ſumus non ſolùm nos quatuor, ſed & Facultas univerſa Philoſophica, itemque Theologica, cujus duo tantum ſunt, Boëthius & Scheurlæus. Namque tertius extra ordinem docet, τὴν τοῦ κακοῦ πρώτην δᾶδα λέγω. De eo citato nihil cognovimus. Fortè occurret ultrò Συνάρξων τῷ Αὐτοκράτορι. Quid nunc illi non manibus, pedibus, remis, velis, δρεπανοφόροις, ἅρμασι καὶ πάσαις μηχαναῖς? Quas non καταπέλτας καὶ κριοὺς admovebunt animo τοῦ Ἄρχοντος, idque non uno loco? Novit enim & experitur mille nocendi artes. πᾶσα μὲν διαβολὴ, μάλιστα δὲ ἡ ἱεροειδής. Λατοΐδη ἐν πράττειν καὶ Κλάμπιῳ. Vale. Helmſt. ex Academia Julia pridie id. Februarii cIↄ Iↄ cI.

EPISTOLA X.

Reſignavi ipſe literas ad Delium, ut ex iis videres, referre plurimum,

 ſtatim

ſtatim rectè reddi: quod hodie futurum ſperavimus, ſed non potuit fieri, tum per *συγγραφία*, tum per *ὑπογραφία*. Tamen tabellarium vel ad veſperam extruſimus, qui tibi adſit vel prima luce vel ſub prandium. Cætera in ſermones noſtros vel craſtinos, vel perendinos rejicio. Ea enim via eſſe narratur, ut ſub noctem demum adfuturi ſimus *σὺν θεῷ*. Vale. Helmſt. ex A. J. D. XIV. Febr.

EPISTOLA X.

HÆ tempeſtates faciunt, ut his diebus noſtræ litteræ quierint: & eædem tenuerunt M. Scapetum, qui ſui negotii cauſa iſtuc properaret. Abeunti dedi literas ad Delium: nec obſignavi, ſi fortè abeſſet, ut legeres & faceres, quod videretis. Neque ad Clampium ſcribo, tum quia & ipſum abeſſe ſuſpicor, & adhuc meditor, quod ſcribam. Multi ex me quærunt de alterius negotii exitu: quem etſi familiaribus expoſui, tamen & Sententiam & Deprecationem, videre cupiunt. Utriusque exemplum pete mihi à Magnifico Dño Cancellario: imò fieri

ri poſſe arbitror, ut ea vobis in promptu ſint. Sparguntur omnia per Germaniam: jamque Berlino habeo literas, quò fama de lata ſententia advolarat. In vicinis autem urbibus ea iiſdem ferè diebus innotuerunt. Nec dici poteſt, quam multa exempla ante noſtrum reditum hic deſcripta fuerint, quædam etiam miſſa in ſuperiorem Germaniam. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia prid. Kal. Martias clↄ Iↄ ci.

EPISTOLA XI.

UTræque mihi redditæ ſunt ab iis, quibus dederas. Clampio dixi, quæ tibi renunciaret. Tabellarius nondum rediit. Aut nihil à me, aut non niſi ſcidam referet. Quæ miſiſti, ut ederentur, Typographo dabo. Ea perendie cum mea ad Wittershemium epiſtola curabuntur per generum meum, vel ſi iſtuc non veniet, [pangit enim orationem funebrem, ut ſcis, Comiti Julio] per D. Speckhanium.

Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. V. Non. Mart. clↄ Ic ci.

EPISTOLA XIII.

UNo die lentius redit ſcriptum tuum: tamen, ni fallor, maturè ſatis. Mitto unà epiſtolam ad Cancellarium Schaumburgenſem D. Antonium Wittersheim. Scripſi diligenter. Ne tamen exſpectes magnam ἀμοιβήν. Non eſt hæc conſuetudo aularum. Quid ille die Lunæ reſponderit in Prætorio; duobus verbis nos edocè. Valè. Helmæſtadii ex Academia Julia III. Non. Mart. clↄ Iↄ cI.

EPISTOLA XIV.

QUarto demum die rediit ad me tabellarius, ſed prima luce, ferens à Clampio & à te literas. Clampio reſpondi, præterea nihil ſcribere poteram. Nam & ad te & ad Delium aliquid dediſſem. Jam tum enim accingebatur itineri Magnificus. Nec erat, neque nunc eſt, quod ſcriptu magnopere opus ſit. De exemplis tuæ ἐπιγραφῆς & uno

Pro-

Programmatis te amamus. Per Ovenum, ſi ante Magnificum redibit, quod puto, mittes exempla Sententiarum, Deprecationum, & Programmatis, quæ proximè petam. De Pfaffradio ut ſe habet? Hîc narrantur novi honores & magnæ gratiæ. Mihi credere χαλεπὸν accidit. Heri habuit orationem funebrem D. Theodorus, qua me magnoperè affecit. Admiratus enim ſum & lætatus. ἔστι γὰρ χαρακτῆρος παλαιοῦ. Vale. Helmſt. ex Academia Julia IV. id. Mart. cIↄ Iↄ CI.

EPISTOLA XV.

Mirum, aliquis iſtinc absque tuis? Neque ipſe modo ſcriberem, niſi vellem te ſcribere. Has enim tibi reddet ὁ τῶν à Reden ἐπιστάτης, νέος μὲν, πολλοῖς δὲ διαφέρων ὁμηλίκων. Hortare fratrem, ut non ſolùm domum meam frequenter, ſed crebras etiam μελέτας ferat. Illud cum faciat, velim neque hoc negligat.

Illud

Illud mihi gratum eſt, hoc ipſi utile. Scis enim absque hoc non commendare me quemquam aliis. Quos orno, ea re ornatos eſſe oportet. Atque in literis mea opinione oratio primum eſt, quo adoleſcentes informari debeant. De dignitate nova τοῦ δεῖνος, ut audio, nemo veſtrum intellexit. Sive hoc verum eſt, ſive, ut illorum pleraque. * * * Deniq; quid noſtra? modò nihil amplius turbetur. Nam qui juvant publicam rem, & in hoc συμφωνοῦσι, mihi amici. De reditu Cancellarii, quoniam privatim mea intereſt, fac, ne ignorem. Exempla τῶν ἐκεῖ ἐκτυπωθέντων nondum allata ſunt; ſed iſta cara erunt, ut narratur, unum quinque paginarum quadrante argentei. Malè ſibi conſulet adoleſcens, cui donata ſunt. Nec enim divendi poterunt: atq; paulò poſt multo minus, ubi alibi erunt edita, & exemplum pauculis nummulis venibit. Novi Typographorum πλεονεξίαν. Tam charè autem, etſi bella charta eſt, bella littera, iſtic adornata editio, quis poterit emere? præter exemplum unum ſive alterum? mihi quidem centum opus eſt & amplius: ſed unde mihi

Joa-

Joachimici viginti quinque affluent? ſi ſciat ille, fortè ſibi quoque utilius conſiliũ cupiat, quem profectò, nolim ſpem commodi fruſtrà cepiſſe: quin αὐτὸν τὸν ἄρχοντα malè habeat, ſi tam pulchrè expreſſa exemplaria non diſſeminentur longè lateque de tam memorabili controverſia. Narra filio Latonæ: & hoc, neque dum rediſſe hominem à viadro; & exſpecto Rhodium. Vale. Helmſt. ex A. J. D. 19. Mart. 1601.

EPISTOLA XVI.

AUdio τὸν ἄρχοντα iſtic eſſe. Fortè conſtituet de examine, niſi negocia graviora impediant. Si accerſat hac hebdomade, &, ſi quid opus eſt mea præſentia, adero; ſin alterá, mihi domo abeſſe, erit ἐκ τῶν ἀδυνάτων, niſi ſalutem filii negligam. ·. ·. Hoc vos ſcire volui, ſi cujus veſtrum intereſſet, me illi explorationi profectus Alumni veſtri intereſſe. Tanti eſt noſtrum negocium, ut excuſationem meam iſtic valituram, ſi ea opus erit, arbitrer. De Paulino rectè ſcribis. Nec tamen minus ille ſtomachum movebit

malis,

malis. Ringantur igitur: ſed maledicere nobis non deſinent: malè, ſi queant, faciant. Fratri tuo nuſquam deero. Ingenii ſatis habet; ſed inflammatum eſſe oportet ſtudio doctrinæ, & quaſi ruere in labores. Quæ eduntur, eorum exempla exſpectamus. * * ὁ Ἄρχων hodie Schöningam veniet; qua de cauſa non te fugit: hoc arcanum in ore populi fuit & eſt: quod proximi neſciebant, aut ſilentio premebant. Scilicet illuſtria ſunt & in conſpectu etiam Regum ſomnia; nec opus illis eſt, ut feneſtrati ſint omnes palatiorum parietes, quod Druſus Romanus volebat. Namq; quis non Lynceus in factis Regum? Hæc ſcribebam in lectulo, cum ad me veniebat Borcholdus vicinus meus, & refert, quæ nos heri manè comperiſtis Spirenſia. Nefas foret, ſi non juſtè pronunciaretur pro Principe, qui æquitatem in ſententiis dicendis ἡρωικῶς obſervat. Illi autem Brunſvicenſes, ſi nonnihil modò contrahent: atque hoc fortè fuit, quod legationem ad Principem mitterent, ut fama fuit his diebus. Sanè expedit illis, ut pariant; qui liberi ſi ſint, qua arte

rem

rem adminiſtrent bene? ſed ad inſtitutum redeo. Velim aliquid pangas populari tuo, quod cum noſtris edatur. Ipſe cœpi alternos τριμέτρους καὶ διμέτρους: in quo genere tyro ſum. Ego exiſtimo de examine nihil futurum ante Calendas. V.H. ex A.J. IV. Kal. Maj. 1601.

EPISTOLA XVII.

Cum hic juvenis Lohman Helmſtadienſis iſtuc negocii cauſa proficiſceretur, dedi ei hanc ſcidam accincto jam ad iter. Epiſtolam Clampii cum voluptate legi: ſcribam otioſior. Corfinius nequedum venit: neque non tamen eum in ſingulas horas exſpectamus. Vides meâ intereſſe, ut in dies aliquot examen veſtrum ducatur. De nuptiis Nendorfii puto te à me eſſe monitum, quem ornare noſtrum eſt, tuum omninò, qui popularis ejus es. Fama eſt & M. Conradum uxorem ducere. Audio abeſſe Delium, eumque ἀναθηματισθῆναι: ſed & alia. Multi quoque ægrè ferunt laudatum à me ἀγαθὸν ποιμένα, cum nulla καπηλευόντων commendatione. Vale. Helmſt. ex A. J. VI. Non. Maj. clↄ Iↄ CI.

EPISTOLA XIIX.

SI quid nos ſcire velis, habes vicinum meum, cur des. De adventu Corſinii ut habeat, ſcripſi ad Clampium. De nummaria iſtinc nihil reſciſco: an propinquum? an longinquum? τοῦτο θεῶν ἐν γούνασι. Ne negligas Nendorſium, popularem tuum: nuptiæ erunt XVII. Maji. τοὺς φίλους ἀσπάζομαι. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia. III. Non. Maj. 1601.

EPISTOLA XIX.

TUam ad Nendorſium gratulationem exſpectamus: annon fruſtrà? Jam enim fero nonnulla Epigrammata ad Typographum: quibus præfigo epiſtolam, ut proximis, non diverſæ ſententiæ. Qualiacunque erunt, videbitis altera hebdomade. Eâdem, ut ante ſcripſi, aderit Corſinius. Namque heri factum fuit funus filio Electoris, cui ille interfuit. Hodie iter ingredietur, aut die craſtino. Hinc conjecturam facio, adfuturum pridie ἀναβάσεως. ἑβδομὰς ἡ πρὸ Πεντηκοστῆς

tota

tota eſt deſtinata promotioni Magiſtrorum, & renunciationi Rectoratus. De Sententia Spirenſi cognovimus poſtridie illius diei, quo iſtuc allata fuit. Exemplum deinceps accepimus. Erat Magnificus iturus tum Schœningam ad Principem, [fuerat namque accitus.] Itaque exaravi literas, quas, ſi videretur commodumque eſſet, redderet. Mitto eas, non tam ut reddantur, licet non repugnem, quam ut legatis, tum Clampius, Delius. Mitto & Delio exempla reddenda ex amicorum epiſtolis. Plus garrirem, ſed non teneo adoleſcentem, ut hodie iſtuc veniat. Vale. Helm. ex A. J. id. Maj. 1601.

EPISTOLA XX.

SAtis diu non vidi fratrem tuum: ac mirabar, quid eſſet, ut minus jam domum meam frequentaret. Scilicet D. Scheurlæus parat filiæ nuptias, & ſuos omnes occupatos tenet. Non eſt prætereundus ὁ Ἀρχιγραμματεύς. Puto ipſum tibi daturum operam, præſertim cum ſciat, è Principis re futurum

maximè, ut à te ſolo inſtituatur, donec fundamenta jecerit, non ſolùm illius noſtræ linguæ *ἀναγκαιοτάτης πρός τε τὸν βίον καὶ πρὸς πάσας ὁμιλίας βασιλικὰς, ἀλλὰ καὶ τῆς προαιρέσεως*, de qua nimis parum plerique ſentiunt & intelligunt: cumq; ſentiat, ab uno id jaci & perfici oportere, & nihil educationi obeſſe magis, quàm docentium mutationes, non deerit nobis. Tantum mihi de ipſius integritate polliceor: etſi velim mercedulam annuam tibi initio fuiſſe liberalius conſtitutam: ſed miræ ſunt conſuetudines aulæ non probandæ fortè in univerſum, ſed probandæ prorſus, donec nos expediamus: ſed in tempore omnino videndum, ne patientia noſtra nobis fraudi ſit. Fratri tuo dictabo quædam noſtrâ linguâ, ut videas, quibus argumentis te uti oportere arbitrer. Eas literas ubi confeceris, mihi cenſendas mittas. Cogitabo, ſitne ex re, ut ipſe in eo negocio *πρός τε τὸν ἐφιφανέστατον καὶ πρὸς τὸν Ἀρχιγραμματέα* ſcribam. Fortè tibi profuero, ſed multo magis diſciplinæ tuæ alumno. Simul hoc mihi olim erit honori. Ut enim ille e-

rudietur & proficiet, ita de me loquentur, qui aliquid conſilii ad ejus παιδείαν contulerim. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia d. xv. Jun. cIↄ Iↄ cI.

EPISTOLA XXI.

TAntum ut epigrammatum ἐπιθαλαμίων exempla ad vos mitterem, hæc exaravi: & unum heri luſit D. Theodorus, quod hodie operis dedi. In tuo ἄτην ἀντὶ μεγαίρας poſui: nec τὸ *equidem* locum habet, quia eſt ἔγωγε: ſed nonullibi legitur tamen pro *quidem*. Heri hîc ſolemniter actæ gratiæ: nec quisquam eſt, qui invideat Βρυνοπολίταις juſtitiam. Meam πρὸς τὸν Ἀρχύτα ἐπιστολὴν non nolim ſciri ſcriptam à me: fortè Clampius legerit. Per Angelium exſpecto promiſſos verſus: hic pulchrè proficit: utinam & Theodorus, ſed ratione in ordinem redigendus eſt. Tu, quod blandè exorſus fueris, ego ſeverius perſequar. M. Poſſelio Henrico funus in patria factum menſe Aprili. Σκιᾶς ὄναρ ἄνθρωπος.

 Vale.

Vale. Helmſt. ex Acad Julia natali meo undeſeptuageſimo anno primo poſt milleſimum ſexcenteſimum.

EPISTOLA XXII.

HEri ſub noctem reddidit mihi gener meus D. Theodorus epiſtolam tuam cum verſibus Nendorfio ſcriptis, ſerius ut ipſe fateris, quam oportebat. Noſtra enim jam partim edita, partim collocata, ut tibi tuus locus tribui non potuerit. E veſtigio ad Typographum miſi, ut ſeorſim ederentur, neque dum à me lecta. Si quid animadvertero ἐπανορθώσεως δεόμενον, faciam, ut jubes. Quæ mihi ſcribis, exſpecto, libenter legam, & opus eſt non tam laudatione, quàm benevolentia veſtra. Dici non poteſt, quam poſt unius Cerberi latratum multi me canes ex variis angulis proſilientes allatrent, ut canes rure ſolent adoriri & allatrare tranſeuntem viatorem quamvis innocentiſſimum. Illa igitur aut ne flocci quidem facienda ſunt, aut ulterius vitæ ſpacium minimè optandum. Illud velim,

de

de hoc ſum non admodum ſolicitus. Caminæus abierat. Corſinius nondum venit, qui ſe iter ingreſſurum Berlino ſcripſerat idibus. Hinc eum in ſingulos ferè dies exſpectamus. Alterum octidum hic deſtinatum eſt ſolemnitatibus publicis. Ad Delium ſcripſeram de negotio Typographico, qui utinam adſit & aliquid in medium conſulat! ſi venerit, quæſo, Jacobum Lucium in ipſius ſermonem inſinues. Non tam ipſius intereſt, quàm Academię, quod toties monui τ̃ Ἀρχιγραμματέα, ut, ſi iterem, videar importunior: quem etiam de re mea tam valde neceſſaria monere vix auſim. Ad diem fortè non accerſar, quod quidem mihi perinde eſt. Velim tamen & opus eſt hoc negocium domeſticum, quod ſcis, cum Corſinio prius expeditum. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia XVII. Maji 1601.

EPISTOLA XXIII.

BEllè ſtetiſſe in omnibus Principem tuum, omnibus nominibus gaudeo, ſed tuo non minimum.

Etenim honeſtè potes, quæ ad res tuas conſtituendas pertinent, petere, quod te proximè monui, in quam ſententiam ſupplices litteras confici oporteat. Vernaculâ linguâ dictabo fratri tuo & ad te mittam: quin ipſe cogita & conſcribe, quod tibi cunque videbitur. Conſule & Clampium. Nam & utrique in mentem venient, quæ mihi non item: alia mihi: proinde nihilo minus mittam, quæ dixi. Filius Joannes Carolus binas ad me Berlino dedit ἐκ περιηγήσεως. Quando nemini dum literas meas reddiderat, nedum aliquid conſtitutum fuerit. Interea ex aliis accepi, quæ quantæque difficultates ſint in illa familia ArchiEpiſcopali ob ἔφορον. Malè ibi vivitur, & omnia adminiſtrari peſſimè neceſſe eſt, ubi non συμφωνοῦσιν ὅ, τι ἔφορος καὶ ὁ διδάσκαλος. Hæc quomodo ſe habeant, & de cæteris conditionibus intelligetis, ubi ipſe cognovero. Quæ, ſi erunt mediocres, flocci faciam judicia malevolentiæ. Eram hominem Grôningam miſſurus ad Lippium & ad Delium. Ad illum ſcripſeram, negocium tamen meum χρηματιστικὸν ei aperuit Cornelius.

Quando

Quando promiſit omnia ; iterum erat ſcribendum. Quia verò mihi Grönin-ganarrat Oveni filius, parata fuiſſe illic omnia, ut iſtuc irent, mitto ad te illas litteras, quas venientibus reddes. ·. ·. Facio, quæ poſſum. *Τὰ λοιπὰ θεῷ μελήσει.* Vale. Helmſtadii ex Academia Julia prid. id. Jun. cIↄ Iↄ cI.

EPISTOLA XXIV.

QUid litteris opus eſt ? qui fratrem audies de omnibus. Ego iſtinc nihil comperio, quod mihi ſaluti ſit : nec me fugit, quod ais *περὶ ἀναβολῶν.* At hæ ſunt *ἐπταετεῖς.* Utinam ne fiant perpetuæ *σκήψεις* ! Me verò adoriuntur quotidie acres illi monitores non molliter. *Τὴν ἐσχάτην τῶν θεολόγων πρὸς τὸν Ἐπιφανέστατον παραίνεσιν*, de qua ex Clampio audivi & poſtea ex Cornelio, valde aveam legere· Roga *τὸν Λητοῦς υἱόν.* Hornii filius revertens è Pomerania ac Megapoli, narrat paſſim quæſitum de controverſia, re intellecta prædicaſſe ſapientiam & juſtitiam Sereniſſimi : multa item alia.

Ego namque ibi, meique mores notiſſimi. *Περὶ Βρουνοπολιτῶν* aut ſcribe, aut narra omnia fratri. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia 22. Junii 1601.

EPISTOLA XXV.

PEr fratrem tribus verbis ad te ſcripſi: ſcribo totidem per Lucium, quàm veſim huic conſuli, vel Academiæ gratia: quo nomine ad neminem quiddam dare audeo. Negocium enim *ὁ Ἀρχιγραμματεὺς* Bodemario in manus dedit: hic Sereniſſimo retulerit, aut referet. Sum ſollicitus, quod de filii rationibus nihildum habeo. ∴ *ὁ ἐκ Δήλου* bonam mihi nec eam longinquam ſpem fecit: ei ſalutem, & ut pro me vigilet, *καὶ τὸν χείλωνα ὀτρύνῃ*.. Vale. H. ex A. Julia cIↄ Iↄ CI. VII. K. Quintil.

EPISTOLA XXVI.

AD capita tuarum literarum hæc habe. *Περὶ γαμηλίων* expediam hodie ſedulò: etiam vos excuſabo. Librum de republica à

Cruſio habui, non habeo: repoſcenti remiſi, ni fallor: at quando? at per quem? neque hoc memini. Redde Peparini literas Clampio. * * Cum anno abhinc ad nos excurreret, me ei perferendum dediſſe ſuſpicor: nec tamen auſim affirmare. In meis libris ille nuſquam apparet. Interea me, ut potes, purga: cogitabo, inveſtigabo. ·. ·. Permulta habeo, quæ iterum legas, in iis quædam aculeata *καθ' ἱεροφαντῶν*, & ſunt, de quibus conſulere pervelim *τὸν Λητοῦς*. Namque quis alius de re noſtra cogitat? Ἡ ἀγάπη καὶ πᾶσα εὔνοια ἢ φιλανθρωπία, ποῦ; μικρὰ πάντα καὶ ἄφιλα, καὶ ἐρίδων καὶ μίσους μεστά. ἔρρωσο. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia 27. Julii cIↃ IↃ CI.

EPISTOLA XXVII.

EXempla *μουσηγέτου* ad vos mitto: mitto aliquot & ad Cancellarium: quod propterea moneo, quando ille literis exemplum flagitavit, quod ipſe redderet Sereniſſimo, Rhodomanni nomine: quod vos moneo, ne τὸν Ἀρχιγραμματέα antevertatis. Sic enim minus bonam gratiam inierimus. Quod ad te

ad te pertinet, perſcribam mane craſtino. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia VI. Non. Quint. clɔ Iɔ CI.

EPISTOLA XXVIII.

NOn vacat mihi reſcribere ad ſingula epiſtolæ tuæ capita. Quò ſpectas, idagam. Non reprehendo, quod tibi in futurum non nihil proſpectum cupis. In hoc quia mihi fui negligentior, jam pœnas pendo. Fornicæ granarium complent æſtate, non ratione, ſed occultà vi naturæ inſtigante, ut hyeme quod edant, habeant. Quod in hac re conſilium à me petis, id habes in promptu. Quid enim rectius, quam ad eum confugere, qui hoc negocium direxit initio? Sed videris hoc dicere, ut quoniam, ſuadente me, te iſtuc contuliſti, illum ipſum moneam, cui te tum primum tradidi. Hoc fortè non opus ſit, quando talium rerum ille exiſtimator eſt, & intelligens καὶ δίκαιος: tamen, ut tibi morem geram, paucis verbis eum monebo, non tam, ut te audiat, qui vel è vultu tuo videat, quid velis, quam ut cogitationem de negocio porrò

porrò ſuſcipiat , ut cum Principi per te optimè conſulatur, tibi quoque conſulatur à Sereniſſimo. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia IV. Non. Quintil.

EPISTOLA XXIX.

ITa ſcripſi alteram ad te, ut eam, ſi videatur, legat ὁ Ἀρχιγραμματεύς. Meæ quoque ad ipſum exemplum mitto. De meis rebus lege , quæ ſcribo ad Clampium : cognoſcas, quæ nolis, neq; nulla tamen probes. Ego autem hoc absque indignatione accipio , ut omen duxerim. Expedit enim, ut alia præſidia ſibi filius omni contentione paret, quæ firmiora ſunt & certiora. Κηλῶν καὶ ἱπποκενταύρων ἐν νεφέλαις ἐσθ' ὅτε φαινομένων. Theodoro, τῷ ὑπογραφεῖ τοῦ Ἄρχοντος narra, graviſſimum mihi facturum, ſi à Sereniſſimo quædam Decreti exempla mihi obtineat : utinam etiam conſilii L. Melchioris, quod mirè placuit omnibus, qui legere , & facit pluimum ad honorem optimi Ducis noſtri. Res docet, fuiſſe juris peritiſſimum , virum integerrimum , nec tantum amantem juſtitiæ

ac ſalutis publicæ, ſed infenſum malarum cauſarum patronis, qui aſtuta & impudentia conſilia auro vendunt, ut plus negocii & calamitatum mortalibus concilient. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia prid. Non. Quinctil. cIↄ Iↄ CI.

EPISTOLA XXX.

HEri in eo eram, ut ad te ſcriberem, ſive potius deplorarem communem calamitatem noſtram: ſed hoc reſervo in congreſſum noſtrum, qui quando ſit futurus, ne ſuſpicari quidem poſſum. Nam eorum alrer plerumque abeſt. Ego tantum non deſpero, nec video, tu quid ſperare à quoquam poſſis, niſi ab ipſo Evergeta, modò ei in mentem veniat. Nam quocunque alio niti: nos vetat experientia, quæ mihi eſt longiſſima: niti, dico. Nam tentare oportet, ſperare nonnihil licet. Et invaluit: ἡμᾶς μὲν ἐνδεεῖς εἶναι, πάντων δεῖν καὶ πεινᾷν· ἐκείνους δὲ πλουτεῖν καὶ πεπληρῶσθαι εὐτυχιῶν. Hoc ſi perſequar ante veſperam, non perſcribam, quæ in mentem veniunt: vera quidem, ſed ad ſalu-

ſalutem parum. De examine an primi docuerint Sereniſſimum, me fugit: nemo me eo nomine monuit. Sed redeo ad principium. Cum igitur illud agerem, reddidit mihi à te frater literas: ſed & alteras legendas dedit, quod in rem eſt, conſulit. Nunquam ad me venit, quin ipſi occinam veterem cantilenam, ut totus ſit in literis, ſed ante omnia munus ſuum bona fide gerat: facere utrumque puto. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia die 8. Sept. cIↃ IↃ CI.

EPISTOLA XXXI.

QUod comperiſſe te arbitror, perendie huc veniet Nobiliſſimus Κρυσιάδης, πρωτοπραύτης veſtri Principis, & ad me divertet, ſic curante Parcovio, hoſpes cum aliis gratus, tum mihi gratiſſimus. Per eum & ſcribes, ſi qua voles, & mittes, quæ proximè rogavi, modo in promptu ſint. Exemplis autem mihi opus eſt, cum hic quotidie, tum in itinere, quod Merſpurgum faciam ad conſanguineum meum. Hoc enim ille me fuit aliquoties

ties obteſtatus, & ipſe profuturum vale-tudini meæ ſpero. Vale. Helmſtadii ex Academia Julia III. id. Septembr. cIↃ IↃ CI.

EPISTOLA XXXII.

Domum ex itinere breviore, & aliquando citius redii: in utroque reperi, quod præſciebam: nihil videlicet commodi & moleſtiæ ſatis. Hanc enim etiam hodie fero: ſed non, ut olim. Quid agam, te docebo, cum aliquid agam. Incipio enim reſpicere ad officium. Nec tamen dubites, quotidie ſe offerre plus, quam exhaurire valeam, domi, foris, in familia, inter alios. Eum autem laterem, quem tot annos lavo, is colorem non mutat, nec fortaſſe candeſcet aut ad ſolem collocatus, aut in nive poſitus. Datum mihi fuit conſilium, quo ut παραδοξάτω, quanquam ferè extremo, non utar, etiamſi pereundum ſit, à quo abſum proximè. Mea autem cauſa iſtuc aliquando veniam: & hæc ſi moveri non poterit, vel tua. Imperabo autem tibi rem

rem difficilem *ἀναίδειαν*, qua ipſe non u-
tor, ſed tantum opus eſt, ne ſit *ἄκαιρος*:
atque hæc hoc difficilior. Corſini res
ſunt bono loco, ſed meliore ſpe, niſi in
quo omnia ſunt mala, quod luctatur jam
ſuo Leonidæ. Tu habes *συνεπιστάτην καὶ
πρωτεπιστάτην ἄνδρα πεπαιδευμένον, φιλάν-
θρωπον, ἐπιεικῆ, συνετὸν, φρόνιμον καί σοι φίλον.*
Feras igitur cætera, ut ſperes bene: ne-
que ſpes te juvenem fallet: ætate de-
ſperatos ſpes etiam, quoad reliqua de-
ficit. Fratrem tuum excito, quoties
ad me venit. Venit autem non quoti-
die, ut ſolebat: vel quod abeſſe à pæ-
dagogia non poteſt, vel quod totus in
libris eſt. Vale. Helmſtadii ex A-
cad. Julia 3. id. Octobr. ciↄ Iↄ ci.

EPISTOLA XXXIV.

SUbito ſcribendum eſt *καὶ αὐτοσχε-
διαστέον*. Proxime ſcribam ad Clam-
pium: quem tamen abeſſe narrat
Cornelius, itemq; ad Deliū, niſi ipſe-
met venio. Ex itinere Merſpurgenſi redii
die divi Michaelis. Biduo triduove
mihi proficiſcendum eſt in Soltevedel:

ubi in nuptiis Stampelii conveniemus ego & affines mei Megapolitani. Quæſo adi uxorem D. Othonis, eamque mone de mittenda pecunia Jo. Erneſto in Italiam. Pervelim quoque eos excitari ab aulæ Magiſtro. Novi enim noſtrorum hominum in rebus tam neceſſariis ἀναβολὰς, vel potius veternum. De pecunia queri aut ſcribere, video tam eſſe inane, quam illa mihi valde opus eſt: quotidie magis magisque demergor in voraginem curarum. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. 2. die Oct. cIↃ IↃ cI.

EPISTOLA XXXV.

REctè hic heri omnia mihi reddidit: remittitur iſtuc ad Wolterum, qui nobis inanes literas Calfortum dederat, ac fortè hunc remittet inanias ferentem pro nummis. Cruſio muſicos libros quæram. Modò eram in meditatione oratiunculæ, quam die craſtino habebo ProCancellarius, & deſpicio, unde tam ſubito aliquid corrodam. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. IV. Nov. cIↃ IↃ cI.

Epi-

EPISTOLA XXXVI.

CUi alteras daturus eram, abierat. Negocium noſtrum tibi curæ erit, ut rogo. Aliud nihil habebam, niſi audire velis, quod ex heſternis literis cognovi, quas ad me dedit Rector Gymnaſii Iſlebiani, Graverus, vir doctiſſimus, Theologus eximius, itemque Philoſophus, acutus item diſputator; ut noſter Cornelius, expeditus, diſertus. Utinam ille aut ejus ſimilis apud nos doceat! Scribit ad Ratiſponenſe colloquium profectos Theologos, Vitæbergâ D. Hunnium, Marpurgo D. Mencerum. Eram in media ſcriptione, cum Rufus reddidit mihi tuam epiſtolam longiuſculam: reſcribam per generum perendie. Hoc nunc: putare me, ſive ſcire, fratrem tuum niti benevolentiâ Δικαίȣ, deque ejus conſilio videri facere, quæ faciat. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. v. id. Nov. clɔ Iɔ cı.

EPISTOLA XXXVII.

MUltum tibi debeo, qui in tempore me accerſeris. Non quieſcam

 ante,

ante, quàm fecero, ut mihi contrà debeas. Tu interim ne te animo cruci-es. Non novum eſt illud: *βάρδιςαι μακάρων ὧραι φίλαι, ἀλλὰ ποθειναὶ ἔρχονται*. Quod de Divis ludis, ſi inter ipſos conveniat; *ὡς εἰκός ἐςι τοὺς θεοὺς συμφωνεῖν*, perinde foret: ſed poſtquam Homerici dies dominātur, ad hosce illosve te conferas, meritò dubites. Hoc igitur jam relinquimus in medio: tu facies, ut utrobique plurimum cauſæ ſit tui amandi: ego quotquot benevolentia erga te omni occaſione confirmabo. Idus tuas Octobres iſtic ne percurreram quidē, hic conſideravi; in iis te viciſti, mihi ſatis feciſti. Quod ſi intelligat is, cujus illæ propriæ ſunt, non maneas *ἀδώρητος*; ſed aliquando cognoſcet, quis tutè ſis, idque bono tuo, dicam optimo, ſi tibi fortuna faveat. Literæ quoque tuæ in dies fiunt nitidiores, quamvis extemporaneæ. In hoc & in prudentia non minimam partem præmii tibi poſitam puta. Cynthius measne literas in Regiam miſerit, doce me, ſi non miſit, ad me remitti velim. Quæſo

hanc

hanc mihi operam da: mea intereſt: ne pereant. * * Vale. Helmſtadii ex Academia Julia 3. id. Novemb. cIↄ Iↄ CI.

EPISTOLA XXXVIII.

De fratre tuo nemo interea quicquam nunciavit: nec ego ſatis mirari queo adoleſcentis προπέτειαν, qui te ante non conſuluerit. De repentino obitu Heimburgii noſtri prudenter & piè ſcribis: mihi verò hac ætate nihil eſt optabilius, quàm εὐσεβῶς ex hoc theatro miſeriarum & maledicentiæ decedere. Interea & Cludius minimã natu filiolam ſepeliit, quę quo morbo perierit, ne Medicis quidem conſtare video. Ex meis convictoribus variolis quoque decumbit Hudebergius, ſed citra omne periculum. Tempeſtas hæc brumalis me graviter afficit. De quo rumuſculo proximè ſcripſeram, eum attulit, qui primus fons illius mali olim exſtitit, ut audio, gratulabundus, quemadmodum & alter, quem proximè nominavi, ac ſi res magna ſit, aut vera etiam. Audio, non eſſe de nihilo. Adventurum enim, ut quibusdam

Eccleſiæ miniſtris, de reculis, neſcio quibus, depoſitis rationem reddat: quod cui poteſt eſſe aut moleſtum aut dolori? Ipſe etiam gaudeam, ſi ad ſanam mentem redeat. Equidem exiſtimo, me hominis calamitate plus affici, quam afficiatur ipſe, aut ipſius amiciſſimi, qui non tam ipſi bene, quam aliis malè eſſe velint: quod dum agunt, nihil ad extremum ſibi parient boni. Sed hoc relinquam. Brunonem quæſo mone, ut apud Wolterum inſtet: maximè opus eſt Pflugio, cujus penuria meam duplicat. Cum enim eget, quem compellet, niſi me? Monuit me gener de Pharmacopæo: quod ne te ſolicitet. His enim diebus agam, ut primum ejus compellandi mihi otium erit, ne verbo tibi moleſtus ſit. Audio huc in quodam negocio venire Clampium: per eum iterum aliquid dabo, quicquid erit. Hoc Decembri ad principium Xenophontis revertar & de integro deſcribendum curabo: ubi duos tresve libros correxero, eos ad vos mittam, & pergam tamen interea. De Delii tabellario, ubi redierit, quæſo quas mihi literas feret, vel

vel ad te recipe , vel per ipſum ad me mitte. In negocio iſto Apollineo audio eſſe ἐκεχειρίαν, malim ἀμνηστίαν: præſertim cum nihil proficî poſſe videam. Quæ flagitat Mancinus , ſi in promptu fuiſſent , curaſſemus antea. Ipſi & cæteris ſalutem. Vale. Helmſt. ex Ac. Julia cIↃ IↃ CI.

EPISTOLA XXXIX.

SUperiora leges ex altera epiſtola. Videmus προφητεῦσαι τὸν ποιητήν. Hodie enim cum ambulatum exirem verſus forum , ad quod nondum veneramus, vidi duos currus aſcendentes in adverſam plateam, quæ eſt ad curiam. Ille igitur advenit, cui gratulabuntur, ſive gratulabãtur [jam enim cœperant] qui aliquibus noſtrum minus volunt, quod neque adulari, neque ſervitutem ſervire didicimus. Scimus autem officium noſtrum facere, & juventutem ſolidiore doctrina imbutam cupimus: quod certum quoque ſignum eſt, ne optare quidem nos κολακεύεσθαι. Ejus præſentia literis ſpargetur per Germaniam,

niam, eruntque varii hac de re ſermones, diſcrepantes judicantium ſententiæ: nec deerunt, qui dicant, vel ſcribant, vel certè exiſtiment, reſciſſa ſuperiora omnia. Quin hîc ſunt, qui reſtitutum iri autument: quod etſi ego ne ſuſpicor quidem, tamen quam omnia inter mortales dubia ſint, cum cogito, ipſe nihil mihi affirmo, præſertim cum præter omnem meam opinionem unus lacrymando muliebriter, & gloriando militarem in modum, obtinuerit omnia. Hoc cùm intellexiſſent alii, mirati fuere, in re tanti momenti, in qua videlicet conſiſteret ſalus Academiæ, geri ὑπεναντία. Sed ego hæc interpretor, ut Nazianzenus Theodoſii remiſſionem accipiebat: ſive ὁ Ἄρχων hoc conſultò fecit, ne videretur ordini minus favere, ſive ipſi quorundam importunitate extorſum fuit. Quidquid futurum ſit de univerſo negocio, aut quid conjiciam, vix habeo ſcribere. Unum ego non dubito, hanc quorundam συνδρομὴν non futuram ſine malo, quod velim non eſſe publicū. Satis enim jam laborat hęc Academia. Ego ſequar rationem, & ſervabo mores meos, abhorrentes ab omni contentione,

ne, nec non rationem habebo valetudinis, ætatis, & dignitatis meæ: nec quisquam erit contentioſior, quam ego modeſtior & taciturnior. Opto quoque, ne quis quidquam de molitionibus ad aures meas perferat: & eos fugiam, qui illarum ſunt conſcii: denique amicos rogabo, ut ſi quid ejusmodi cognoverint, id ſibi ſciant. Non enim ſolum ero quietior de animo, ſed etiam quæ in manibus habeo, tractabo diligentius, eorum unum atque alterum exemplum videbis brevi. Quia & Cornelius abeſt, minus fortè verborum fiet: nam illi minimum ſolent parcere, nec ipſe illorum inſolentiam ferre poteſt. Mirabitur, ſi utrumq; audiet, hunc hic eſſe, alium in me ſcriptitare. Verum dic mihi, nihilne allatum interea Ratisbona? Sed propiora ſunt, quid tumultus Brunopoleos? An conſcribunt militem? De ducentis equitibus hic affirmatum eſt: an eruptionem facient? Sunt qui hic metuant: ſed profectò non dormiet, ᾧ λαοὶ ἐπιτετράφαται. Si in armis illi ſunt, nos arma ſumere res ipſa jubet. Sed nequedum illud credo. Itaque hic non ferro, ſed conſilio opus eſt.

Hæc dictabam perveſperi, fortè

alia ſubjiciam ante lucem: multa enim mihi in mentem veniunt, aliud ex alio. Sed fortè ſatius ſit me alia agere, quæ propius ad me attinent. Verum quò magis inclinabo, eo me occupabo in craſtinum. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. Kalend. Dec. 1601.

EPISTOLA XL.

EXtemporaneam meam ſcriptionem feras, modò aliquid à me ſcribi velis. Feram ipſe quoque tuam, ſi ſubitò ſcribendum ſit: ut ut utrique plurimum evenire video. Diſcerno autem tuas epiſtolas. Namque in quibus operæ aliquid poſuiſti, oſtendo familiaribus; niſi quid habeant, quod alios ignorare velimus: quanquam quæ ejusmodi ſunt, ita obſcuras, ut ea mihi relegenda interdum ſint. Ipſe quoque de te ita ſcribo, ad quem maximè volueris, ut qui præterea legat, nihil ſuſpicetur. Ille verò videat mihi res tuas cordi eſſe, & ipſi quoque cordi eſſe deſiderare. Commonebo, ni fallor, ipſum, nec ejusmodi ſcriptione videbor importunus,

cum talibus literis laudetur magis quam rogetur. Sanè non puto hanc rationem φιλοτίμῳ ἀνδρὶ adverſam aut oneri eſſe. Verum mora gravis eſt, nec tam per ſe, quam quod in dubio interea manent omnia, de quibus certius aliquid cognoſcere deſideremus. Verum quid facias? *Ferenda eſt fortunæ torvitas, & interim demulcenda. Id fit ferendo, ſperando, officium faciendo. Quod qui faciat, fieri non poteſt, quin palmâ potiatur.* Namque quam ſapientiſſimi Principis gratiam non vulgaribus meritis, perpetuá curâ & magno labore tibi paras, ea tibi honorem & commoda tempeſtivè pariet. Quod ſi omnibus excidas, quod non erit, aufferes tecum duo bona eximia: *plurimum prudentiæ & animum rectiſſimè ſibi conſcium.* Hic in ſemet ipſe quieſcit, nec à te abripitur: illa fortunæ nunquam compedes injicit: atque ita bonus bonam ſibi fortunam fabricatur, moderante noſtra quoq; Moderatore univerſi. De fratre, quem in tranſitu ad te declinaturum rebamur: rediit nudius quartus, expedito negocio ſuo, an magis impedito? habet rem in regiis familiarem, ὑποχέσεις, primum, ut ego videre videor, dubias, cum conditione,

ne, quam tu non ſuaſeris, ego disſuadeo. Noſti id obligationum genus, quæ libertati vim inferunt: cum ἁπλῶς etiam dicatur *vendidiſſe libertatem, qui beneficium acceperit.* Alterum verò, grave profectò & ejusmodi beneficium eſt, & tale, ut potius prima ætate quis ſervitutem ſerviat, ne libertatem in diſcrimen adducat. Verum ipſum fortè brevi audies, &, quod in rem erit, conſules. Ludovico numeravi, quod numerare meum fuit: aliquando non memineram, nec ferè fuit, unde ſatisfieret: noſti anguſtias meæ rei familiaris. Cætera ex genero meo & Pflugio audies. Vale. Helmſtadii ex Acad. Julia XIII. Kalend. Jan. anni CIↃ IↃ CI.

EPISTOLA XLI.

Cariſſime Diepholdi.

LOquor namque breviter, & volo, ut epiſtolarum tuarum initio ne me oneres ſolemnibus illis & ponderoſis titulis, cum per ſe ſint plumâ leviores. Tuas autem litteras cum iis, quæ Ratisbonâ allatæ ad vos fuerant, reddidit mihi vicinus Grobee-

beccius prætereunti, cum gener & Pflugius portam egreſſi vixdum erant. Ita evenit, ut nihil de tuis ſcripſerim, quod miratus fueris. Non enim erant adeò recentes. Puto illa cum cæteris narratiunculis Noribergâ miſſa ad Cruſium. Legeramus hîc ſimilia, nempè exempla duarum epiſtolarum Hunnii, ut inſcriptio loquebatur, ferè in eandem ſententiam, quarum alteram ſaltem γνησίαν non ſuſpicabamur, quod condita videretur jocis νεωτερίζουσιν, οὐ πρέπουσι θεολόγῳ. Sed noſtra ſunt pleniora, ſcripta tamen, ut apparet, à noſtris. Narrabunt illi, ut ipſis erit commodum, quid autem? nihilne dum Cornelius? ſcripſiſſe nullus dubito, modo valeat. Abiens enim IV. Non. Nov. quam ſanctè promittebat ſtans ad currum, ſe quam primum, ſæpius, diligenter, copiosè ad nos perſcripturū omnia. Nam, verè, non dubitamus. An minus valet? an fallunt γραμματοφόροι, & ipſi ἡμεροδρόμοι? Mercatores credo, qui, niſi de lucro agatur, nullas literas fideliter curant, quas illi inanes & nihili habent. Cœpi earum deſiderio ſtomachari, & ſtomachari τὸ Ἄρχοντα ſuſpicor. Fortè aliquid referet gener: aut tu ſcribas, ut pri-

primum erit, quod narras, ſi meâ præſentiâ opus foret in meo negocio, decreveram ante Kalendas vobis adeſſe. Jam non potero. Iis anni diebus veniet ad me frater in re ſua neceſſaria: quo nomine heri nuncium ad me miſit cum literis. Per fratrem tuum iterum ſcribam, ſi erit otium. Ait enim ſe cum Potinio in feriis iſtuc iturum, ut capiat tecum conſilium; atque illis ipſis diebus præſto vobis erit ὁ τῆς πατρίδος τῆς σῆς Ἀρχιγραμματεὺς πρὸ τοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐλθεῖν. ἔρρωσο. Vale. Helmſt. ex A. J. IX. Kal. Jun. cIↄ Iↄ CI.

EPISTOLA XLII.

Quam acerbus appellator ſit amicus noſter, ex pluribus literis, quas eadem de re ad me dedit, facilè appareat: nec fuit proximè mitior, nec ullum preci meæ reliquit locum. Gener pro me apud ipſum locutus, idque me inſcio: putavit ſe inventurum viam, qua verſuram facerem. Quem putavit nobis fortè poſſe gratificari, ejus conveniendi ipſi

pote-

poteſtas nondum fuit. *Ἐπεὶ δὲ τὸ μέλλον ἄδηλον, οὐδὲν ὑπισχνεῖσθαι ἐν τῷ παρόντι δυνάμεθα.* Quæſo, ut, redditis literis, agas cauſam meam. Demulce: denique doce amicum communem, ne ſe totum quærendæ rei devoveat: nec exiſtimet, tali cura ſe beaturum liberos. Talis conatus pleroſque fefellit, & fallet deinceps. Vale, & felicem operam hac in re nava. Helmſt. ex Acad. Julia 4. Non. Jan. CIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA XLIII.

PRætuli inauratum poculum argenteo, *ὅτι δοκεῖ δῶρον βασιλικώτερον*, utriq; aureos vel argenteos. Quodcunque tamen conſtitueritis, nihil aberraveritis. Nam & argenteus ſcyphus in oculos incurrit, & conflari poteſt in monetam, quando voles. Cum paululum vacabit, de decretis *ἐφορίας* tecum garriam: miraberis. Militaris petulantia etiamnum hic graſſatur, & mihi comprimis multum faceſſiſit negocii. Ante biduum D. H. filius grave vulnus adoleſcenti inflixit, *οὐ πάνυ ἀκίνδυνον*, vel

Chi-

Chirurgus, quem inter has literas audivi, narrat: illa hodie ut evenerint explorandá ſunt, Parcovius vobis cras aderit. Iterum ſcribam. Exemplum habebis Valleſii. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. prid. id. Febr. cIↃ IↃ CI.

EPISTOLA XLIV.

Ο Ἰουκαμβροῦ λόγος καί μοι δοκεῖ μηδαμῶς ἔκ τινος φρέατος δημοτικοῦ ἠντλημένος ἀλλ' ἐκ τῆς χαρίτων πηγῆς: verum hodie ἐν δ' ἴσῃ τιμῇ ὁ μὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλὸς, ὁ στρατιώτης, καὶ ποιητὴς καὶ ῥήτωρ. Noſtra ætate, qui ad rem malit aſpirare, neceſſe habet præmium rejicere è conſpectu, ſibi vivere, aliud nihil ſperare. Meas Kalendas mitto abſolutas & perfectas, ut à me potuerunt perfici. Libri de ſacra Philoſophia, ut uno verbo dicam, divini ſunt: qui ſi Muſis non ſapient, habeant ſimiles ſibi labra lactucas. De altero exemplo & aliis libris mihi curæ erit. Fiet enim, ut in contractu ipſo auſus fui præſcribere. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia xv. Kal. Febr. cIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA XLV.

HEri indicavi, me per Parcovium iterum aliquid daturum; exemplum unà mitto Valleſii, quem ego tibi non parum commendo. Pollet enim judicio; cumque hunc ſcriptorem cœperis legere, non depones è manibus ante, quàm legendo abſolveris. Id ego feci, & nunc paſſim iterum lego, non minore cum voluptate, quàm fructu. Ad Cruſium non ſcribo: mittam autem die craſtino literas Schöningam: in qua arce tum pernoctaturam Sereniſſimam, narrat Parcovius. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia 13. Febr. cIↄ Iↄ CIII.

EPISTOLA XLVI.

NE eveniret absque literis Duncanus, has absque ſenſu exaravi, tuarum ſimiles. Conciſus es, multa tangis, nihil explicas: ad generi ſermones me relégas: cum eo nulla de re verbum contuli: audiam & fortè intelligam, quid

quid velis ſive optes. Namque in negociorum omnis generis perplexitate etiam ſpe præciſa vota ſuperant: ſed & illam conſilio ſomnolentam excitabimus, imò fugitivam revocabimus. Nec nos turbabunt, quæ cæteros, certè non conturbabunt: & ſi officii curſum quædam impedient, non tamen illius ſtudium tollent. Sed neque hoc tu intelliges: volui ſcilicet meas eſſe tuarum ſimiles: erit cum declarem, modò obſcurum eſt. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. Kal Febr. cIɔ Iɔ cIII.

EPISTOLA XLVII.

PEr Foppium ſcribebam, neq; niſi hoc unum, reveniſſe filium, nec unà tamen adduxiſſe avunculũ, ut inter ipſas conſtitutum fuerat, repente enim in morbum inciderat. Nec aliud tum habebat præter *μεμψιμοιρίας καὶ νεμέσεις*, juſtas ſanè, ſed illas viro indignas, has inutiles. Illo genere ferè nunquam utor, hoc raro. Potius, quæro, quibus ſedem animi commotiunculas. Idem tibi faciendum cenſeo. Tàm vilia

lia ſunt ſtudia humanitatis, ut nos ſpiritum ducere, doleat Inſcitia: agit certè omnibus modis, ut à via virtutis & veritatis avertat quamplurimos. Incipio indignari, quod faciendum non putabam: certè in dolore ridere non poſſumus. Patientius tamen ipſe fero, me magis magisque vileſcere, quam alios negligi. Hac enim re fit, ut non ſolùm relinquant plures ſapientiæ ſtudia, ſed etiam contra animi ſententiam exſecrentur. Niſi bibliopegus me fallet: cum hac epiſtola mittam tuos libellos. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia 3. Kal. Mart. cIɔ Iɔ III.

EPISTOLA XLVIII.

NOn hæc ἀμέλεια ἦν, ἀλλά τις τῆς ἀμελείας σπȣδή. Dic Michaëli, ut σπȣδαιότερον ſe gerat in tanto negocio. Ad Mancinum mitto fratris literas. An eidem illi exciderunt Bersmanni ad vos litteræ? Namque ipſe nihil dederam. Redeo ad incuriam: qui utinam recuperarit illum faſciculum, aut recuperare poſſit. Suſpi-

cari ipſe potes, eſſe ἐν ἐκείνοις τοῖς γράμμασί τινα ἀπόῤῥητα. Vale. Helmſtadii ex Academia Julia XVII. Martii. 1603.

EPISTOLA XLIX.

HEri cuidam τῶν τροφίμων τοῦ Εὐεργέτου literas dedi cum duobus libellis. Scidam do huic homini, ſi quid fortè habeas, quod vel nuncies vel narres. Vale. Helmſt. ex Academia Julia prid. Kalend. Mart. 1603.

EPISTOLA L.

TU, RUDOLPHE, ut video, non exiſtimas te iſtic beatiorem factum: quin, qui te audient, plerique tibi aſſentientur. Illæ enim ſpes, quæ ante tot annos effulgebant, ſive interea occiderint, ſive lateant in hunc diem. At ego tibi acceſſiſſe ajo, quæ ſunt beati hominis: factum multo doctiorem, humanæ vitæ peritiorem, prudentiorem, laborum tolerantiorem,

amicis veteribus cariorem, novis bonis auctiorem, denique bene meritum de Principe Frid. Hulderico: & hac ampliſſima Provincia, quorum quid eſt, quod in miſerum cadat, aut à miſero viliue mancipio proficiſci queat? De primo dicam tribus verbis. Quoniam Nonas modò ad nos miſiſti; ego eas legere exorſus ſum ad finem: ac probavi cum admiratione ac prædicatione ingenii doctrinæque eximiæ, qua præditus es, quam tibi paras. Quæ autem tu præterea tuique deſiderant, qui majora in te contulit, non negabit: neque hoc, crede mihi, aberit longius. Sin; prudentiâ fortunam, ubicunque eris, in ordinem coges. Quod de reliquo, ſuſpicari te nolim: ſi ſit, & adverſa repellit animus ſibi rectè conſcius, & habes amiciſſimum, qui cum σύν τε δύ' ἐρχομένω magnũ opus & ſalutis plenum te profecturum auguror. Volebam de me quoq; loqui: ſed noſti & inſtituta conſiliorum meorũ, & curſum vitæ[;] nec in hiſce tot adverſis animũ abjicio. Utrũque ſentio, & me premi, ut durius me premi ferre non valeam, & levari *divinitus*:

 illud

illud amotum velim: hoc mihi ſit perpetuum. At tale, inquies, exemplum paucis placet: nec mihi, ſi mutare queam: forte tamen ſic melius: denique exerceri mortales laboribus & moleſtiis omninò oportet: quæ mala, ut putantur, ego ſæpè ſubii ultrò, ut ſi qua inſuper acciderent, ea æquiore animo ferrem, aut ſentirem minus: atque in neutro prorſus animi falſus fui. Exempla dedi quibus inſcripſeras: in cæteris fuiſti parcior: mitte ſatis multa, quæ à me amici & docti viri paſſim legant. Vale. Helmſt. ex Academia Julia IV. id. Apr. CIƆ IƆ CIII.

EPISTOLA LI.

Quod meas partes ſuſcepiſti, abſente Clampio, amore. Denuo tibi onus impono, nec ipſum grave, ut Sponſo Ortlepio *γαμήλιον* ab Academia Julia reddas, reddive cures, per quem tibi videbitur. Debet mihi ejus *παρώνυμος* Ludolphus *τρεῖς ἀργυρέους*: unum tibi det, Ortlepio item donandum. *Τίς ἔρις ὦρτο τῷ τι*

πρω-

πρωτεπιςάτῃ, καὶ ἀνδροφευγατευδῆ; διὰ τί; γράψον, εἰ μὴ φανερῶς, ἀλλὰ ἐν ἀνιγμοῖς. Vale Helmſt. ex Acad. Julia VI. Non. Maj. cIɔ Iɔ CIII.

EPISTOLA LII.

Τὰ γαμήλια ab utroqne Principe lectis tuis litteris ſtatim reddidi Sponſo: de more gratias egit: quas tu ad illos item de more referes. Hæc enim ſunt ſolemnia, καὶ καθόλε πάρεργα, ut ſunt, benevolentia, beneficentia, gratus animus, officium. Quid tibi autem venit in mentem, ut iſtic me eſſe volueris? Nec per valetudinem potui, nec per occupationes; adde, quod non ſolum non abundo tempore, ſed neq; ſumptu. In iſto ipſo autem negocio quod ne nutu quidē quid oſtendis, nimium cautus es, mihi ingratus profectò: tamen hoc perinde habebo. Et quidem gener, dum hæc ſcribo, intervenit. Inaudierat pauca, ἀρχὴν ἔειδος non norat: de provocatione utriusque generis, deque compoſitione aliquid narrabat: γελοῖα maximam partem. Me

etiam hac de cauſa abfuiſſe non doleo. De Radiſtao Barone, ut aliis ſcribo ad Cruſium. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia 3. Non. Maj. 1603.

EPISTOLA LIII.

TU ſanè περὶ χρημάτων ἧττον μανθάνῃ: at illis ego miſerè egeo. Hac enim ratione συσσίτους domi alere, eſſe mihi damnoſum intelligis. Quæ prænumerata patrifamilias oportet: ut ego vix tandem magna mea cum moleſtia nequeo extorquere: atque inſuper illis, qui nihil dant, gratias nos agere oportet, quaſi accepto ſingulari beneficio. Ad hoc natus videor, ut mea cum jactura aliis ſerviam. Hoc eſt φιλοσοφεῖν nec operas vendere, nec gratię quidquam recipere. Verum hæc ego jam pridem fruſtra. Si quid præter ſpem utriusque aut obtinueris, aut obtinebis, mittes per Duncanum. Hic eſt ſecundus Magiſtrandorum examinis dies, quo tertium ἐξετάσεως deprecari, mei muneris eſt: ſolemnitas erit die Maji X. Venit in mentem de fratre

tuo Theodoro: is huc nullus venit: quid cepit de rebus ſuis conſilii? Vale. Helm. ex Academia Julia VI. die Maji, anni 1603.

EPISTOLA LIV.

QUando commodè abeſſe poſſem, conjecturam nobis facere licuit ex iis, quæ antè ſcripſi. Quia verò mandat Sereniſſimus, ut adſim die abhinc octavo, [poſtridie enim, & quidem pridie mei natalis futurum examen] quid faciendum ſit, ex litteris Domini Cruſii intelligam: eas tu quoque leges, & quæ peto, ſedulò curabis. Hinc enim alioquin vehiculi nulla mihi ſpes. De cæteris coram. Vale. Helmſt. ex Ac. Julia 3. Kal. Mart. cIↄ Iↄ III.

EPISTOLA LV.

HEri prima luce litteras veſtras reddidit mihi tabellarius. Fiet igitur, quod jubetur, egoq; vobis ad dictū tempus σὺν θεῷ adero. Evenit autem, ut Abbas Mariævallenſis

 inter-

intereſſet ſolennitati Magiſtrali, cum quo ſub finem prandii de vectura egi & obtinui: id quod vos ſcire volui. Interea de iis, quæ ad negocium pertinent, vos cogitabitis, & ego cogitabo omni diligentia: nec enim pluſculos dies iſtic teneri poſſum. Etenim renunciatio mei ſucceſſoris decreta eſt ad diem XIX Maj. Quando verò & D. Grunfeldius eo nomine accitus eſt, cum eo de quibusdam ante quoque loquar in ſententiam, quam vos quoque probaturos non dubitem, cætera in medio relinquens. Cum ὁ προσδοκώμενος idibus, quo die me venire oportet, ſe mihi hîc affuturum ſcripſerit, quid mandati hic ad eum relinquam? Velim à vobis id doceri per literas, niſi ſcripſeritis, jubebo per ſcidam, ut iſtuc ad nos veniat. Vale. Helmſt. ex Ac. Julia die XI. Maji. CIƆ IƆ CIII.

EPISTOLA LVI.

EPiſtolæ exemplum mitto, ex quo cognoſces, quid ſcripſerim ad Sereniſſimum, diſertius de te non auſus fui loqui: hinc tamen tibi debe-

deberi præmium intelligit. Dum pendet illa cum oppidanis contentio, quid ſperem περὶ παρουσίας ὑμῶν? Fortè eum diem ipſe non videbo, ut illi redigantur in ordinem. Secundum ſit, vos eſſe in vicina arce. Quos enim velitis, vobis in ſumma vicinia facilè præſto ſint. Prætores Clampii exſpecto: orationem, quam hîc abiens magiſtratu, habui, mittam proximè, quæ eſt, ut videbitis & mirabimini, novæ notæ. Tractavi enim φιλοσόφημα θεολογικὸν, ſed noſtræ diſciplinæ proximum, ut iſtam gentem ne commoverem: quorum quis ſi quid in eum locum diſertius, erit mihi gratiſſimum, ἔσαι ἀληθῆ &c. Vale. Helmſt. ex Ac. Jul. 24. Maji. clↄ lↄ cxi i.

EPISTOLA LVII.

HOdie adoleſcentem iſtuc dimiſi absque litteris: huic do haſce perbreves. Narra Cruſio etiam Electorem Brandeburgicum gratulatum mittere Regi Angliæ: legationem obibit D. Balthaſar Caminæus: iter ingredientur ſub Kalendas Junias. Id per hunc tabellarium mihi ſcribitur à

Stam-

Stampelſio & Arniſæo : hic ſe illi comitem futurum ſuſpicatur. Salve & vale. Helm. ex A. Julia IV. Kal. Jun. clↄ Iↄ CIII.

EPISTOLA LVIII.

KAπαλογάδην tecum agam, ut ſim brevior, etſi fortè nihilominus in quibusdam immorabor: primò mitto hunc tabellarium propter pecuniam Pflugianam, quam ſi à quæſtore impetravi, rectiſſime eſt: ſin; reddat tabellarius epiſtolam; qua iterum debitum mihi tantum non πλωχίνω. Eſt enim mihi opus, & Pflugius debet, quæ diſſoluta jam oportuit.

Rufus ille, quem proximè miſeram, eo in tempore non venit, quòd qua hora matutina à me faſciculum accepit, ſe in iter non dedit, ſed teneri paſſus fuit, neſcio à quo alio. Itaq; cui parum eſſe credendum præſciebam, deinceps nunquam credidero. Cruſius autem nihilne reſcripſit?

De amico meo rogaveram *Cruſium* coràm, & mihi promiſerat: ſcribebam tamen per Duncanum, communes literas ad ipſum & Dn. Langemantell. Vereor ut aliquid effectum ſit; de quo tu me docebis. De

De viſendis vobis hic locuti fueramus: haud ſcio, quam rectè in eo faciam, ſi ſpontè accurram. Calumnia enim in peſſimam partem accipit, quæ rectè fiunt, & officium interpretatur ſæpè πολυπραγμοσύνην. Cogitabo tamen: tu verò quid ſentis? quid velis fortè ſcio: ὑπομονὴν tamen non abjicies.

Cohortationem ad Principem Frid. Huldericum meam fac legat & intelligat: ita eam à Sereniſſimo noſtro videri non nolim, atq; ipſe fortè leget.

Tui προπεμπτικοῦ ad me nimis pauca exempla ſoles mittere: ego jam ne unum quidem habeo: quod affixeram parieti, hodie refixum miſi ad Monichovium. Fruſtra eſt, quod quibusdam inſcribis, quorum alii noſtra non legunt, alii non curant, alii etiam deſpiciunt. Itaq; quorundam nomina reſcidi, ut exempla darem ἀξιωτέροις.

Mei carminis ut exempla non habeã, factum fuit properatione γραμματοθέτου, qui paucis impreſſis literas ſubitò disjecerat. Duo tamen mitto, ac velim iſtic exempla majore charactere in typographia Sereniſſimi circa centum mihi exprimi cures, ἐπιγραφῇ correcta, ut videbis. Papy-

Papyri mundioris mentionem non facis, cujus te tamen oblivifci nolim. Vale. Helmſtadii ex Acad. Julia ſecunda Feria Πεντηκοςῆς. cIↃ IↃ CI.

EPISTOLA LIX.

DUo tibi mandabo, vel etiam plura. Sum enim imperioſior è ſemeſtri magiſtratu. Unum, ut quod Pflugius pecuniæ à Quæſtore acceperit, qui utinam non abſit, tibique ad me mittendum reddiderit, cras per tabellarium meum mihi cures: imò excita tu Pflugium, ne vel rem vel me negligat. Alterum, ut accuratè ad me perſcribas, quid cum amico, quem noſti, egerint, quidque impetrarint Cruſius & ejus anteceſſor. Prætores iterum flagito, & aliquid chartę mundioris. Vale. Helmſtadii ex Acad. Julia IV. Non. Jun. cIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA LX.

NUdius tertius noto tabellario iſtuc excurrenti obviam factus ad portam

tam, mandavi, ut ſalute dicta literas abs te flagitaret; quod ſi ille neglexit, quæſo per hunc ſcribas, hoc primum, faſciculusne meus rectè perlatus ſit ad Cruſium, deinde de cæteris, quæ & tu velis, & me velle ſuſpiceris. Vale. Helmſtadii ex Academia Julia 8. die Jun. cIↄ Iↄ CIII.

EPISTOLA LXI.

UT obvii familiares, ita nos per epiſtolas ſermones ſerimus: & ſeramus. Quid enim jucuncius? quid rectius? Eſt enim amicitiæ munus haud ultimum. Heri ad te ſcripſi, etſi tuas ruri reliquerat *οἰμιάδης*: quas regreſſus domum miſit ſtatim. Nihil habent, niſi quod me facturum binis prænunciaveram: etſi de die nequedum certi aliquid habeo; addidi conditiones, ſi valeam, ſi vehiculum inveniam; de utroque ſpero: ſed erunt apud nos nondinæ, quæ ultra bidui moram nihil injicient. Et velim ipſum advolare, quem deſideras, ut ſit, qui te ſublevet. Interea hoc alloquii genere ſtudebo, ut tibi moleſtias leniam: adveniens

in-

incurram in meas, ut proximè. Πικρῶς enim me ille tum ſalutabat, cui ego olim fui pro melle Attico: non ὀνειδίζω, ſed doleo, nimis eſſe veras veteres illas querelas, quibus præceptum ſupra modum inhumanum affigunt, *ne quis in poſterum, niſi de ſe cogitet.* Hoc ſervant pleriq; religiosè admodum absque pietate. Ego in errorem inductus jam olim, non potero non errare eundem, quoad vivam. Multi ſunt anni, quando hac in re hæſitabam cum ſtomacho: cumque jam cogitarem de referendo pede; tum verò me quoque non retraxit Pallas, ſed in ſtatu illo tenuit, & firmavit. Itaque uti ſtatua, neque nunc moveor, & orno quotidie, neque mihi neque meis quidquam exſpectãs, οὐκ ἀγνοῶν τὸν βραβευτὴν, et ſi hoc aliqui non putant, quorum quidam me nequiter proſcidit, referens me in familiam Diagoræ. Verum hoc pertinet ad diſſertationes, quarum primas lineas duxi proximè. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia IV. Non. Quint. CIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA LXII.

EX genero meo audiſſe te arbitror, quo

quo die huc redii, adveniſſe & adfuiſſe tum Monichovium: heri à cœna domum abiit: ſermones noſtri & in menſa, & in ambulationibus varii, non ſolum de literis: octiduo hac ſe denuo tranſiturum ajebat in comitatu Principis Anhaltini Ludovici: trajicient autem & ipſi in Britanniam: quando appellent, fortè Cruſius abierit. Cum iſtic eſſem, erat in exſpectatione, qui aliqua te parte oneris ſublevaret: vide literas hominis ad me, quarum lectione ut affectus fuerim, item vide ex iis, quæ reſcripſi. Cepi & alterum conſilium, ut ad Ducem ſcriberem. Statuite, tu & gener meus, rectène mittantur. Ego ex illa mora non leviter commoveor, & ſuſpicor neſcio quid præterea: per totam ferè epiſtolam vacillat: quod in extremo dicit, id ſincerè dici, & adfuturum ad illum diem, puto: nec id adeò longũ eſt. Tu verò, mi Diepholdi, qui aliquot annorum moleſtias exhauſeris, tolerabis eaſdem menſem unum atq; alterũ. Quid facias enim? in quas thermas deſcendimus, ibi lavandum eſt: ∴ ac mea conditio hoc deterior, quod reditus ad alia mihi non datur, nec tam per amicos, quam

per veteres malevolos mihi in otio officium facere licet. Illi nos amant ſiniſtrè admodum: hi oderunt etiam quàm antè infenſius: commovere autem ſe dicuntur more ſuo clanculum. Verum hi pereant: nec aliter iis evenire poteſt, qui veritati nulla in re ſtudent, mendacia è mendaciis conſuunt. Hinc autem qui ſibi ſpiritus ſumunt, ab illa dejici neceſſe eſt, quæ palma nunquam excidit. Venio ad ipſum Lac: ille mihi iraſcitur, quod ſe domi non viſerim: poterat cum benevolentia, ſi non, ut ſolebat, ad me venire, me ad ſeſe accerſere. Illo autem χειδαρίῳ placatusne fuit, an magis irritatus? & modò fortè aliquid dabo. Quàm graviter ferat meas ἀναβολὰς, ne ſcire quidem cupio: ego tamen interea, una re prius expedita, quæ ad filium pertinet, ne diu habeat, quod de me queratur, agam omni diligentia. Mihi enim acerbum eſt, debere, acerbius multò, vapulare creditorum querelis. Vale. *Helm.* ex Acad. Julia 21. Jul. clↄ Iↄc III.

EPISTOLA LXIIII.

PEr Magnificum Scheurlæum & Ovenum

venum nihil ſcripſi, quia properabant. Dedi heri tabellario literas, in quibus declinavi ὑποθέσεις ſermonum, quos σὺν θεῷ inſtituemus. Ad tuas nihil reſcribo. Quid ita? inquies. Fortè eas in præmio oblitus erat Jo. Erneſtus: ſi hodie mittet, cras aut perendie reſpondebo. Jam enim compoſui literas ad Othonem quas ab ipſo, antequam ad vos veniemus, legi velim. Tuorum carminum exemplum nullum habeo: & meorum velim habere aliquot. Sed cum unà erimus, utrumque agemus, niſi ante factum fuerit, quod non ſuſpicor. Coronationem ad diem D. Jacobi futuram, ex pluribus locis nunciatur: ſive ita res eſt, ſive fama ludit homines, novitatis avidos. Principi ſalutem dicimus, & Latinitatem præcipimus, Muſarum juſſu, auctoritate Apollinis. Vale. Helmſt. ex Ac. Julia v. Non. Quintil. cIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA LXIV.

DIe abhinc quinto Aſcaniam verſus iter ingredimur D. Sigfridus, M. Ovenus & ego: illò poſtridie venimus: nudius tertius

teſtimonia depoſuimus. Oportet enim nos cum illis loqui. Res eſt plena moleſtiæ & tædii, ut illos legatos & ſcribas confici neceſſe ſit, niſi condimentum accedat, ſpes alicujus lucelli. Longum iter eſt, quod heri remenſi domum rediimus. Ego ex illa celeri & plurium horarum concuſſione ita defatigatus ſum, ut me pigeat veſtigium facere, adeoq; filiam viſere ægrè potuerim. Noſtræ mercedes adhuc retinentur. Streithorſtius mihi iſtic operam ſuam promiſerat: nihil præſtare potuit: dedi ad ipſum litteras per adoleſcentem: per hunc ſuadet, ut petam à deſignatis, quod mihi debetur. At ego jam ad Sereniſſimum ſcripſeram. Nihil de hac Academia ſpero boni, dum à tot δεσπόταις regitur: ἡμεῖς δ' ἀνδράποδα: ſéd & alia cauſa eſt, quod inter nos ἧττον πεποιηδευμένοι omnia agunt, ut imperent: neq; nihil cauſſæ habent ad ſperandum. Verum non libet hæc ſcribere, neq; queri. Fama eſt ab illis orta, negocium propoſitum apud Provinciales: quid ſtatuerint ambiguum: non referri tale αἴτημα πρὸς τ̃ ἀρχόντων καὶ αὐτὸς ἡγοῦμαι, καὶ ἐστὶν ὅς

Φησὶ

φησί. Nemo hodie Μȣ́σας reſpicit: quin deſpicit, quicunque aliquo loco eſt: neque vix aliquem reperias, qui qui ſe magnum putet, niſi nobis præcipiat. Sed quid denuò querar? optabo potius ὑπομονὴν, ἐπανόρθωσιν haud ſperans; eam enim qui pollicentur, τȣ̓ναντίον πράττουσι. Sed colligo me, παλινῳδήσων· μελήσει γὰρ θεῷ τῆς ἀληθείας, εἰ καὶ ἡμεῖς ἀπολλύμεθα. Quid etiam nobis polliceamur περὶ βασιλικῆς παιδείας; quanto omnia fatis in pejus ruere: non referam, quæ incurrunt in ſenſus. Ego verò, ut proximè ἐργῶν ταῦτα cohorrui. Age verò, nihilne tibi reſpondeatur in hunc diem? Si quid; hoc aliquid ſit boni: gaudeam ſanè, & non omnem ſpem abjiciam. Vereor etiam, quemadmodum accipiatur, quod non obſcurè me offero: quod ille non venit: de quo velim, nobis in mentem non veniſſe: quamquam probus eſt, & illa vera, quæ ſcripſi: ſed nimia ejus fuit δυσωπεία. Sic enim malo interpretari, quam imprudentiam: quamquam

& hæc fortè ſit. Si quid à Sereniſſimis allatum ſit, quod ipſum ſcire in rem ſit, & mittam ad ipſum tabellarium. * * Hæc ſcripſi, cum per valetudinem & animi perturbatiunculam non lenem, in conſiſtorium non irem. Vale. Helm. ex Ac. Julia 3. die Aug. quo ante annos 50. & ipſe Magiſter renunciatus fui Vitæbergæ, ubi tum charior Phil. Melanchthoni eram, quàm hodie nonnullis, illius diſſimillimis, qui putant rectè præcipites dari de ponte ſenis. De hoc ego amicorum genere pango, quod aliquando legas, preces tamen, ne tu me ἀντυχοχεφεῖν reatis. clↄ lↄ ciii.

EPISTOLA LXV.

PEr Parcovium ſcripſi: à te nihil interea adfertur: niſi pauculis diebus revertimini, ſcribo pro more noſtro. Heri ad te in ambulatiuncula meditabar, quæ ſcriberem, & quidem de rebus tuis: quæ conſignare tam ſubitò non queo, feſtinante tabellario. Nec enim moram ſibi patitur injici. Scribam hoc biduo, quæ ſi non iſtic, vel hic

hic ad nos reverſus leges, & apud animum conſiderabis. Malim ſanè hic eſſe Principem, ſed id non auguror futurum: nec tamen plurimum intereſſe putem, ubi ſit his diebus, cui tu adſis. Cœperam ad ipſum ante has ſcribere, quas altius inchoatas conſcidi, meditaturus breviores; lepidiores etiam, ſi ætatis moroſitatem in ſcribendo æquè ut in conſuetudine queam compeſcere: quo nomine ſuſpicio ſtilum Eraſmianum. Ἄρχοντι εὖ πράττειν καὶ τῷ πρωτεπιστάτῃ, καὶ τῷ τρίτῳ, ὅ τὸ τοῦ ἀξιώματος ὄνομα λέγειν ἀπρεπέστερον. πῇ γὰρ ἀληθὲς, πῇ δὲ ψεῦδος ἐστ. ἔχει σοι αἴνιγμα εὐδιάλυτον, καὶ ἔρρωσο. Helm. ex Ac. Julia IV. Non. Aug. CIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA LXVI.

TÀ ἀπὸ Κρουσιάδου καὶ περὶ Βριταννικῶν libenter cognovimus. De novo equite affatim riſimus. Quamprimum adferentur, quæ in illa inauguratione geſta ſunt, fac ut itidem cognoſcamus. Scripſeram Monichovium cum Principe Anhaltino Ludovico illuc quoque iter habere. Id ingreſſi nondum ſunt: ade-

runt autem, ſive tranſibunt hac die abhinc ſeptimo ſive octavo, ut ſcripſit heſternis literis. Nos denuò citamur in Aſchersleben, ubi Kalendis me eſſe oportet. Interea aliquid ad me dabis, & reſponderit Princeps, niſi fortaſſis hæc res in iis eſt, quæ ſilentio prætereuntur. Ego iſtinc abiturus de reliquo mei ſtipendii cum A. S. diligenter locutus eram, & ille mihi certam ſpem fecerat, verum nihil attulit gener, imò oſtendit, pendere cætera omnia. Hoc ſcilicet, etiam reſtat, ut poſtquam tot annorum malis nihil aut non ſatis profectum eſt, fame denique enecentur exiganturve Muſæ. Talium conſiliorum architecti quam quæſo laudem reportabunt? Non equidem intelligo, quò eant. Brevior via erat exigendi, quos vellent, & complendi Academiam indoctis mancipiis. Sanè ego, quo propior ſum metæ, hoc minus metuo. Quem pavit annos ſeptuaginta, qui *σῖτον δίδωσι πάσῃ τῇ σαρκὶ*; alicubi mihi & locum dabit & alimenta. ∴ ∴ Qui venere è comitiis provincialibus, dicuntur pertuliſſe, exſpectanda nobis decreta nova, ſuperio-

rum

rum ſimilia vel iis graviora. Ego dixerim, quod ille. Etiamſi enim ruat cœlum, impavidum ferient ruinæ. Futurum item, ut non pauca mutentur. Forte ut reducantur Ranæ & Ranarum patroni. ὁ ἔξαρχος τῆς ἔριδος quaſi in integrum reſtitutus die Solis ſuperiore & heſterno die occupavit in templo locum, qui eſt primus ordinis Theologici. Unde increbeſcit ad vulgus fama. Nec dubito quosdam hoc moliri. Sed quid agunt, niſi ut Principis exiſtimationem proſtituant calumniæ? an ut contentiones novæ vigeant? Ille enim non erit ſui diſſimilis. Quin certum eſt, ipſum quædam conſcripſiſſe recens: & modo hunc, modo illum adorietur, novabit alia atque alia, ſtudia ſapientiæ in extremum contemptum adducet: atque tum tacebit Cornelius, *& in ſervitutem Inſcitia addicet Scientiam.* Dedet ille ſe totum Δεσπότῃ & nos unà. Verum hæc gubernabit Deus, ut reſciſcat Sereniſſimus & compeſcat ſuperbos & noxios ejusmodi conatus. Alieno ſanè tempore

abeſt Latonæ filius. Ἀνθρακαλαζίας δὲ non habet ſibi curæ hanc matrem: τῶν χρημάτων γὰρ οἱ μέλει illius mentii cauſam utramq; non tetigiſti: intereane nihil? Namq; iterum ſcripſit ad eundem, cujus ego litterarum nullis fui delectatus ab autumno proximo. Per γραμματοφόρον, qui ad Sereniſſimum mittitur ab ordine JCtorum, ſcribo ad Parcovium: exemplum ad te quoque mitto. Velim & Hoimius legat: quid ſi quis præterea alius? Vera namque ſunt illa. Novos verſiculos pango: quos & ipſos ibi perficio legendos: quædam etiam ad Πηλείδην: [ſit namque hic Ἀχιλλεύς, Pater Πηλεύς, tu Φοῖνιξ] nempè quæ cœpi dictare ad Cyri prædiam, tibi ſtatim potius legenda, & ſic dijudicanda mittam, ut me ſi qua deſideras, moneas. Vale. Helmſt. ex Ac. Julia cIↃ IↃ III.

EPISTOLA LXVII.

E Vicinia nec dediſti quiquam ipſe, nec nunciaſti. Ex antiſtite divi Laurentii audiam de curru quid conſtitutum ſit. Præſto enim erit

Mollini

Mollini filio in illa ſolemnitate futura die Martis. Poſtridie ad vos cogitabam; verum heri ex Martisburgo ad me ſcripſit conſanguineus, ſe die Auguſti 17. aut 18. hîc mihi adfuturum. De re autem quadam agemus ſeria, quam tibi adveniens exponam: audies tum quoq;, quæ hic interea. Omninò & foris expugnamur, & molitiones inteſtinæ non deſunt. Audies item non diverſi argumenti, & quidem varia, quæ ab Albi huc perſcripta ſunt. Sunt ita multa, ut me referre pigeat: nec negocium cuique deſcribendum dandum exiſtimem. Sunt autem *ἄξια νεμέσεως ἅμα καὶ γέλωτος* pleraque. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia XII. die Aug. clɔ Iɔ CIII.

EPISTOLA LXVIII.

PEr Martii Conſulis Henricopolitani puerum ſcripſi, fortè uno alióve die me tardiùs vobis adfuturum, quam conſtituiſſemus ob adventum patruelis mei, qui ſe ad XVII. Auguſti juſſit exſpectari. Satis audies nugarum, vel [cum Sapientiſſimo mortali-

talium loquar] ματαιότητος ἢ ματαιοτήτων. Craſtino die ſolemni Doctorali utinam ne nova oriantur: ſunt qui aculeos jaciant ἀλόγως: ſunt, qui non ferant. Quis enim præter me? De Maxii fratris filio obliti fuimus. Ei velim indicari, coram nos iſtic locuturos brevi. Si quid ex Anglia ſit allatum, vel ὁ πρωτεπιστάτης ſcripſerit, narra quæſo. Monichovius IX. Auguſt. Bremâ ſcribit, inaugurationem Regis XXV. Auguſt. factam, nec tamen Londini, ubi peſtis non leviter ſæviat: locum non nominat. Hoc malum Roſtochii quoque graſſatur jam à multis menſibus. Hæc in lectulo ſcribenti puer Parcovii reddit literas tuas. De earum argumento coram, ſed ut vides, paullò lentius, cauſa illa niſi eſſet, potius equidem die craſtino vobis præſto eſſem. Cum enim ab Εὐωχίαις ſemper mihi caverim, jam illud εὐωχεῖσθαι prorſus non placet. Salve & vale. Helmſt. ex Ac. J. 15. Aug. cIↄ Iↄ III.

EPISTOLA LXIX.

HEri ad Patrem Hoimiorum veni ſub prandium: tres quatuorve horas

ras unà fuimus: ſermones noſtri fuerunt de filiis: cæteroqui præter querelas nihil: ſed & has tamen abrupimus. Equis iſtis mihi huc uſque utendum fuit: ingreſſo oppidum ad ædes D. Sigefridi obviam mihi fit Duncanus. Ex eo alia audivi, alia porrò audiam: in cæteris narrabat, die craſtino vobis adfuturum τὸν πρωτεπιστάτην: quod ſi præſciſſem, hoc quoque biduum iſtic me tenuiſſem. Alia enim narrabit & plura, & interiora, quàm Duncanus: quod illius ſolemnitatis ille pars nonnulla fuit. Narra ipſi, gaudere me, quòd ſalvus, quòd honoratus, quòd οὐκ ἀγέραστος redierit: recita item παρῳδίας initium: facilis trajectus ad Anglos, ſed revocare ratem noſtrumq; evadere ad Oucram, hoc opus, hic labor eſt: atque ipſe hoc tibi interpretabitur. Conſilium noſtrum de mittendo tabellario rectum eſſe non dubito, eumque ut dixeram, cras mitterem: ſed quia Criſpus adeſt, fortè & ipſe aliquid ſcribet, quod biduo ad me mitti velim. Legat ipſe quoq; Verrini perplexam epiſtolam, quam tamen ad me remittes. Noſtrarum argumentum ipſi expones. Ejus frater Her-

Hermannus ad me ſcripſit, ſe pro fratre de argento laborare: ſed fruſtrà hactenus. Itaque accuratius nobis & acrius ſcribendum cenſeo. Tuas ad fratrem Droſematii literas hodie per tabellarium miſi, quem hac hora exſpecto: quod referet, in faſciculum conjiciam. Ipſum Lac eſt ipſum abſinthium. Gener ipſum compellans vapulavit hominis in me conviciis pluribus: denique ille nihil ſitit præter pecuniam, & flocci habet amicitiæ leges, ut molliter loquar. Itaque mihi opus erit ad eum refutandum opera Salluſtii. Rationibus enim emolliri ille nullis poterit: nec, credo, quidquam velit omnium in orbe rerum, à quo abſit nummus. Queritur ſe extrema inopia premi: credo: & hoc erit ei perpetuum, qui expleri non poteſt. Ego tamen viam pecuniæ nullam invenio, & ipſi à me propoſita conditione ſatisfieri citra ipſius jacturam ſcio: ſed eam repudiat. Cornelius puerum mittit, ut reſciſcat, quid de negocio ad te Theodorus ſcripſerit, niſi quid tibi heri ſit redditum. De mendacio, quòd de migratione ad Viadrum ſtatuerit, merito

rito graviter indignatur: perdat νέμεσις τὸ συκοφαντικὸν γένος. Vale. Helmſt. ex Academia Julia V. Kalend. Sept. 1603.

EPISTOLA LXX.

QUæ ad Salluſtium ſcribo, iis repetitis ad te haud opus eſt: & illa enim non minus leges. Aut ego valde fallor, aut Verrinus ad dictum diem non veniet, hoc eſt, prorſus non veniet. Quia autem Britannicus rediit, nihil eſt jacturæ, ſive ea minor. Nec ſuccenſebitur cuiquam, quod ille à veteri hero tenetur. Certè enim tenebitur, & ſe teneri, ſi non nolet, æquo animo feret: denique, quantumcumque laborabit, expedire ſeſe non poterit: quod ego tam aſſeveranter dico, ac ſi factum viderim, etſi erraſſe malim. Haud ſcio, tibine dixerim, me filium in Italiam mittere; adeoque ipſum hoc menſe iter ingredi oportet, ne tempore alieno proficiſcantur. Habebit enim comitem Frid. Σιμιάδην: ante non eſt, quod avocer: nec me opus erit. Nam vel

vel ad nos ante Kal. migrabitis, vel huc veniet ὁ πρωτεπιςάτης, viſum, ut hæc parata ſint. Sunt & alia in manibus: neq; tu credis, quàm diſtinear. Valde metuo Droſemario: hoc magis, quanto integriorem eſſe non minus ex ipſius ſermonibus animadverti, quàm ex te audivi, qui ex diuturna conſuetudine juvenis animum perſpexeris: tamen convaleſcere ſuſpicor, quod frater nequedum rediit. Jam quoque ad diſciplinæ veſtræ alumnum aliquid dabo, & ordiar ab aureis illis dictis, in quibus iſtic deſiimus. Vale. Helm. ex Acad. Julia prid. Non. Sept. clↄ Iↄc III.

EPISTOLA LXXI.

PEr Duncanum mihi nunciavit Salluſtius, ſe nobis hac hebdomade adfuturum: eum nos exſpectamus, ut hoſpitem primarium & gratiſſimum. Abfuit & abeſt futurus ξενοδόχος noſter, τὸ χλωροπέδιον λέγω: qui niſi interea redierit, divertet ad me Criſpus, ſi volet: cum eo de omnibus ſive de multis loquar Quem ego miſeram βάρδην

ad

ad παραθαλασσίους, nondum rediit, nec quando hominem exſpectem, ſcio. Erenim cognovi hac hora, quod mirum ni ad vos perſcriptum ſit. Narrat mihi Stetino rediens Rufus, Ducem Barnimum die C. Ægidii deceſſiſſe: ibique exſpectatum Ducem Bogislaum, cujus filius Dux Philippus illi defuncto ſuccedit. Fortè Verrinus cum hero ſuo ejusq; patre Stetinum unà abierit. Quod igitur ante augurabar, Criſtatum non venturum, id modo apud animum meum pro certo habeo: adeoque ille facilius per hanc mutationem excuſari poteſt. Hoc interea vos ſcire volui: ego interea iſtinc neque cuniculum, neque cuniculi pelliculam vidi. Vale. Helmſt. ex A. Jul. xix. Sept. cIɔ Iɔ CIII.

EPISTOLA LXXII.

EX heſternis literis vidiſti, me veriorem vatem fuiſſe in hoc negocio, quàm maluerimus. Et ille autem hoc caſu erit excuſatior; neque quidquam nobis imputari poſſit: prorſus aliter fieri non potuit. An nunc enim exploratæ induſtræ & fidei nomine careret Princeps?

an ille effunderet bona, ob quorum aliquam exſpectationem decem annorum non leves moleſtias devoraſſet? Itaq; non ſolùm cautè, ſed rectè in ea epiſtola ſcripſit, ſe hac in re Deo parere? Fortè Criſpus non prius huc veniet, quàm cum Sereniſſimis locutus ſit: quod cum ſuſpicer, iterum ad ipſum ſcribo: quæ à te quoque legi velim, & ſi ille Grœningam ierit, ad ipſum mitti. Uti ſcribo, ita de juvene ſentio, & eum nobis in cæteris auſcultaturum mihi perſuadeo. Namque ejus animum ab humanitate non abhorrentem, humaniorem fecit conſuetudo cum gente omnium humaniſſima, prudentiorem anni & uſus rerum, & iidem illi homines, apud quos cum Temperantia ſedē fixiſſe Prudentia credi poteſt. Non te prorſ9 fugit, quid quis adverſus quem ſuperioribus diebus moverit: cognitio cauſæ inſtituta ſapienter exitum ſortita eſt legitimum. Cætera in id tempus rejicio: quando una erit, vel ad nos veniet ὁ πρωτεπιστάτης. Quos enim ſermones habuerimus, quaſi tecum habuero, ἐν πᾶσι γὰρ συμφωνεῖτε, καὶ συμφωνήσετε. Vale. Helmſt. ex A. Julia 21. die Sept. cIↄ Iↄ CIII.

Epi-

EPISTOLA LXXIII.

Hic per ſtrepitum & οἰνοποσίαν, quę aularum primum decus putatur, ut revera prima peſtis eſt, qua de re potuimus ſeriò ſermonem conferre? Ego qui nihil biberem, viſus mihi fui μεθύειν. Ad Salluſtium nunc non ſcribam: quem tu monebis de editione νεφελῶν, ut quid, quando, quomodo fieri poſſe exiſtimas, vel modo, vel ut primum poteris, ſcribas. Age quoque, ut loquatur cum τῷ ipſum Lac, ne mihi vertatur in perpetuum abſinthium: quinquaginta autem me miſſurum, quas in horas ſingulas à creditore meo exſpecto. Quædam ſcripſeram, quæ legeretis: ſed ad eam rem otium non fuit: nec talia ſunt, quæ in faſciculum conjicias. Cœperam quoque conſcribere ad tuum Principem de initiatione Academiæ; in qua epiſtola & περὶ ἱερεαρχελίας Athenienſium. Quæ de genero tibi narravi, etiam illi narra. Quantum cogito totas etiam noctes! Salus non queat ſervare hanc Academiam, niſi expergiſcatur Ναύκληρος, aut Deus

 omnia

omnia mirificè *διαθῇ*. Vale. Helmſt. ea Academia Julia die 4. Octobr. 1603. *περὶ λοιμοῦ* nihil audio amplius.

EPISTOLA LXXIV.

JUlio has dedi: qui ipſe ſibi erit Sub-Mercurius. Namque negocium neque incipi, neque perfici queat ſine Salluſtio. Quod ad meas litteras & rem ipſam, non nitimur profectò, vel potius ego non nitor ramuſculis. Namque certò ſcimus, & quibus ille homo ſupplex factus ſit, & quis negocium apud Provinciales egerit, & quis ad Sereniſſimum retulerit. Decretum autem quidnam, decernendumve ſit, *θεοῦ ἐνὶ γούνασι κεῖται*. Utinam cognoverit, cognoſcatve, priuſquam quid decernatur, quæ perſcripſi: malim ex quocunque potius quàm ex me: ſed tamen meas litteras *ὑπὸ τοῦ Ἄρχοντος* legi neſcio qua gratia nolim: ita ſalvus ſim, non propter me aut meos, ſed propter ſalutem publicam. Fabellas habemus plures: unam audi.

Heri advenit ab Albi Geſnerus Theologus Brunſvigam proficiſcens : vix ingreſſo diverſorium adeſt, qui diceret, hominem reſtitutum in dignitatem priſtinam : advenit eadem hora Potinius detegens mendacium. Namque ille, ſi quid etiam decretum eſſet, noviſſe non poterat. Τὸ ψεῦδος τῆς διαβολῆς certiſſima mater eſt. Vale. Hel. ex Academia Julia pridie Non. Octobr. cIↃ IↃ CIII.

De ipſo autem homine luce meridiana clarius eſt. Tamen ὅπερ δόξῃ Κρυσιάδῃ, qui omnia momenta ponderare poterit, γενέσθω.

EPISTOLA LXXV.

ITer iſtud Hamburgenſe ἐμποδισθῆναι plures adſerebant : alii demum affirmant negocium procedere : hoc ſi ita eſt, ibitis. Περὶ διμιάδυ audio eſſe in ſpe : ex Esbecano iſtuc accitum πρὸς τὰς συμβȣ́λȣς : & vobis hodie affuturum puto. ὡς καλῷ καὶ ἀγαθῷ ἀνδρὶ πρέπει:

deniquein ipſo minimum deſidero, nec vidi, nec video, quem cum hoc comparemus. Ipſe cum cura fungetur officio, & acuetur meis verbis, te diligit, Criſpum colit. Noſtri juvenes quotidie à Bructero abeunt longius, ad Alpes accedunt propius. Res Academicæ ſunt, uti erant: unus adhuc *καραδοκᾷ, εἰ αὐτῷ σύμψηφοι καὶ κόλακες σιγῶσι.* Vale. Helm, ex Academia Julia eid. Octobr. 1603.

EPISTOLA LXXVI.

MEllea non ſunt, neque lactea, quæ ille ſcribit: abſinthium, aloë, merum fel. Qui ſi herus mihi ſit, miſerum equidem ſim mancipium. Cœperam reſpondere & reſponderam; ſed jam nunc ea conſcindo. Æquiſſimæ enim ipſius petitioni mihi cedendum video. Hoc enim ille æquum putat, quod vult, oblitus, quid amicitiæ debeat, & ei amico, quem ille modo habebat unum & unicum. Vult autem nihil, niſi ſuam *φιλουμένην*. Aut Criſpus ei verbum non fecit, aut hominem accendit magis. Scidam ex epi-

ſtola exemeras. Venerat enim. Cum eo quid actum ſit, ſcire aveo: niſi hodie, audiam die craſtino. Unà igitur nobiscum iter ibit: quos ego reverti, quàm abire malim. Vale. Helmſt. ex Acad. Jul. die 17. Octobr. 1603.

EPISTOLA LXXVII.

POſtquam rediiſtis, redeamus ad ſcribendum. Ex te ſcire cupio τὰ τῆς ἐκείνης πανηγύρεως: adde præterea, quæ de illa ſolennitate illic typis edita narrantur. De veſtro in Academiam adventu fortè interea verbum nullum. Nobiliſſimi Othonis ab Hoim uxori ſcripſi verſus aliquot: correctos ad ipſum mittam, velim te hoc amico & pio officio itidem fungi. Quod ad προσωπεπιγραφὴν darem, erat quidem, ſed non vacabat. Scaligeri ad me epiſtolam menſe Majo ſcriptam, recèns mihi redditam, ſi vobis lubet legere, miſi ejus exemplum ad Othonem. Vale, Helmſt. ex Acad. Jul. Id. Nov. CIↃ IↃ CIII.

Joſephus Juſtus Scaliger Joanni Caſelio S.

BInas à te litteras eodem ferme tempore accepi. Quæ tamen prius ſcriptæ, poſterius redditæ ſunt. Neq; verò cauſam ſcire potui, cur is, cui priores tradideras, tam lente fidem ſuam liberaverit. Statim enim, ſi vacat, ad amicorum literas reſpondere ſoleo, id quod & jam feciſſem, ſi per ejus culpam mihi licuiſſet. Nihil enim mihi antiquius eſt, quàm negligentiæ & cauſas omnes & ſuſpicionem à me amoliri, ut ternis potius literis ad unas quàm nullis reſpondeam. Primum igitur, quod ex iis accepi, qui mihi tuas reddidere, gratiſſimum mihi de valetudine tua fuit, quam adhuc conſtare tibi in ætate illa affirmabant. Quod verò ex literis tuis cognoſcere potui, ex eo non vulgaris mihi admiratio inceſſit. Non quod mirari ſoleam, quæ miranda non ſunt, ſed quia, quibus bene conſultum volo, aliter illis accidere, facere non poſſum, quin doleam. Tibi enim, homini raris ingenii dotibus & eximia virtute prædito, invideri mirarer equidem, ſi virtutem eſſe rem invidioſam neſcirem. Quia verò id quotidianum eſt, non tam miror id tibi accidere, quàm doleo ei, cui minimè omnium vellem, in hac præſertim ſenectute, id contigiſſe. Ac quamvis plus tibi conſtantiæ ſupereſſe ad hæc contemnenda, quàm illis impudentiæ ad te laceſſendum ſcio; tamen & nobis ægrè eſt, quietem ſtu-

ſtudiornm tuorum ſollicitari: & tu non potes effugere, quin aliquando ad hos ſuſurros animum advertas. Nam & tonitrua movent ſapientis animum, quamvis non terrent. *Quomodo leonem apud Æſopum non terruit mus, ſed excitavit. Nihil tamen magis aſſultus harum larvarrm eludere poteſt, quam diſſimulatio καὶ ἀνεξικακία. Sui enim rationem haberi putant (quod quidam affectant) quum, quibus inſultant, eos maximè ſe permoviſſe arbitrantur. Hos animos illis conſcientia, & doloris ab illis expreſſa, quibus nocere ſtudent, confeſſio, faciunt. Sed talem* proterviam ſolus contēptus retundere poteſt. *Neque tu hac ignorare potes, homo Philoſophiæ alumnus, ut mihi opus ſit ea te docere. Non poſſum tamen diſſimulare dolorem meum, quem ex præpoſtera hominum hodiernorum conſuetudine capio: quos, quum literæ, quas profitentur, ex feris humaniores efficere debuerint, nihil tamen illorum moribus agreſtius, nihil ingeniis inamœnius, nihil ſcriptis virulentius, nihil verbis atrocius. Non memoro inſcitiam, (nam ea ſola ejuſcemodi morum mater eſt,) & absque illa fuiſſet, ſi non meliores, ſaltem minus mali eſſe potuiſſent.* Ad faſtigium barbarei, mi Caſeli, pervenimus. Non habet, quo

ulterius progreſſum faciat. Jam ſtat in præcipiti. Pauculi ſuperſunt, quos melior natura formavit. Ex quibus alii ſenſum bonarum literarum, alii ſenſum & uſum habent. Tu quidem in illis familiam ducis, qui puritate ſermonis atque eruditione omnes provocare poſſis; &, quod caput eſt, vitæ integritate ac modeſtia inprimis, quam virtutem ego, quum in multis, qui literas colunt, tum in veſtris præcipuè Germanis requiro: apud quos nulla magis ad maledicendum parata ſunt ingenia, quàm quæ maximè horrida ſunt & agreſtia. *Quot Teutonicorum ſcriptorum portenta Nundinæ Francofurtenſes producunt? Quis in reliqua Europa aut plura vidit, aut petulantiora impotentium animorum argumenta, quàm ſunt illa lemmata librorum, partim Germanico ſermone, partim Latino, ſed à Germanis Furiis concepta? Quis tam perditus, ut legendis illis bonas horas per-*

perdere poſtulet? Deus meliora, quàm ut relictis optimis ſtudiis, vel unum temporis momentum illis impendam. Et literæ tamen furoribus & debacchationibus horum ancillantur, ut non ad aliud quàm ad impura horum hominum miniſteria natæ eſſe videantur. Sed, mi Caſeli, neque querelam nunc inſtituo, neque modum epiſtolæ excedam. Hanc vocem doloris mei teſtem, tum imminens bonarum literarum interitus, tum improbitas hominum extudit, qui non aliter ſe doctos probari putant, quàm ſi literis in hominum doctorum dedecus abutantur. Hoc unum me tamen conſolatur, quod tu cum paucis de aureo illo ſeculo reliquus, quo Italia, Gallia, & Germania honeſtis floruit artibus. Neque minus conſolari te debet, quod homines tecum habes, qui quotidiani congreſſus ſui ſuavitate omnem moleſtiam tibi abſtergere poſſunt, & illam horum generis humani retrimentorum recordationem ex animo delere, ſiquidem ulla adhuc reſidet. Quorum aliquot lucubratiunculas, quas miſiſti mihi, ſumma cum voluptate legi. Tuum carmen, tum Latinum, tum Græcum, in homine id ætatis miratus ſum, qui, quæ mea ſtultitia eſt, aliorum ſenum captum ex meo metiri audeam. Vix tandem, mi Caſeli, ſentio, Muſas puellas eſſe, quæ ſenes averſari ſolent, quæ quidem quum ſint novem, ne unam quidem exorare poſſum, ut per eam unum epigrammation, ut cum

Ennio

Ennio loquar, edolare mihi liceat. Tanta eſt avi-ditas venæ, quam amici in juvene fuiſſe jurant. Ego, quanta fuit, aut ſi qua fuit, non memini. Hoc unum ſcio, in ſene nullam eſſe. Molliculum & venuſtum illud epos Græcum ætas tua poterat vetare credi tuum, niſi ingenium tuum, quod mihi probè notum eſt, aliter perſuaderet. Quod verò in extrema epiſtola de Iſaaci Caſauboni præclaro de nobis teſtimonio adjeciſti, non præter ſolitum facit, qui ex amore ſuo metitur, quod non poteſt ex merito meo. Notum eſt, quanti ego illud literarum columen faciam. Oro te, quid vidiſti ab eo, niſi eximium? quid illius Athenæo, quid hiſtoria Auguſta, quid omnibus ejus lucubrationibus eruditius, abſolutius, exquiſitius? Hoc unum doleo, tantæ eruditioni teſtes deeſſe, quos meretur. Omnes docti, illum in literis multum præſtitiſſe fatentur, quantum tamen præſtiterit, neſciunt. Ille unus plus, quàm omnes ſimul, qui illas tractant literas, me docuit. Utinam illi ejuſmodi teſtes contingerent, qualem me eſſe ſentio. Sed comprimo me: vereor enim, ne garrulitate mea tam illius laudes deteram, quàm te obtundam. Vale. Prid. Kal. Quint. Jul. 1603.

EPISTOLA LXXVIII.

BInas ad te his diebus dedi, non tam tibi ut aliquid nuntiarem, quàm deſiderio veſtrarum ſive potius veſtri. Poteris autem die craſtino

craſtino aliquid per generum dare: mitte etiam, quæ deſcribi cœpta ſunt prœmii Xenophontei, nec obliviſcere narrationis πανηγύρεως Hamburgicæ. Amicus noſter properabat, cujus in quibusdam rebus ingenium cognoris. Utinam omnes, quæ veritatis & commodi publici ſunt, quæramus. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia XII. Nov. 1603.

EPISTOLA LXXIX.

IN eorum, quæ tibi legenda reliqueram, amiſſione, jacturæ nihil eſt. Nec enim exemplum habeo, neque nihil de iis penes me eſt, præſertim ſi ea mihi libeat retexere: de quo videro. Sunt tamen, quæ Adoleſcentes cum aliqua, ut opinor, utilitate cognoſcant. Malim autem porrò coram quotidie tecum loqui, quàm per has interpretes, in quibus ſæpè deſideremus ea, quæ audire potiſſimum noluerimus. Quin verò adeſtis? Nam de contagio, quæ iſtic feruntur, falſa ſunt; nec illum locum attigit, de quo dictum iſtic audio. Aut capiuntur fabellis, aut eas confingunt. quod huic negocio non favent; velint ſaltem, non dico nobis, ſed

ſed ſtudiis liberalibus. Nos ſi qui minus ament, perinde habebo: nec talibus ſuccenſebo, neq; maledicam. Vale. Helmſt. ex Acad. Julia XXIII. Novembr. cIↄ Iↄ CIII.

EPISTOLA LXXX.

DEderat ad me literas Delius non inanes. Scripſerat enim non ſolùm, quæ ſcire deſiderarem, ſed quæ non levi cura me levarent. Meum erat reſcribere: faſciculum iſtuc miſi: tabellarius abierat: remittuntur ad me litteræ: quas nec perire velim, & ab illo legi, ſi illic adhuc hæreat, ſive redierit, ſive his diebus exſpectetur. Eundem igitur faſciculum fidei tuæ commendo. Si Decembri aderitis, quis annum hunc vos hic vixiſſe non prædicabit? ἀεργῶν μὲν εἶναι φαίνονται ἀναβολαί: σκήψεις δὲ καὶ βασιλέων εἶναι λέγονται. Vale. Helm. ex Acad. Julia IV. Kalend. Dec. cIↄ IↄC III.

EPISTOLA LXXXI.

QUia biduo aderitis, faciam hic finem

nem noſtri ἐπιςολικȣ̃ ἀγῶνος. Tu enim reſpondebis coram. Cum potiſſimam partem noctis inſomnem agerem, exaravi quoque aliquid ad Principem, quod te interprete cognoſceret plenius: eſt tamen, cujus interpretationem à me accipies. Etenim ut in aliis, ita hic quoque ſenile ἦθος ſervo. Vale. Helmſt. ex A. Jul. V. Non. Dec. 1603.

EPISTOLA LXXXII.

FRater tuus hic fuit, me non vidit: à meis ſemel iterumque quæſitus fuit fruſtra. Nam ego cum eo de iſto vitæ genere contuliſſem. Si quid habes, quod me ſcire velis, hic tabellarius à Cornelio ad Chilonem miſſus ſtatim ad nos revertitur. Exſpecto quoque, ſi quid reſpondeat Salluſtius. Exemplum epiſtolæ ad me Zamoſcii, etſi ſingulare argumentum non habet, mitto. Videbitis, ut Academia noſtra non ita vilis ſit foris, ut eſt domi. De Zamoſcio, ejus Academia & pædia filii adhuc impuberis, audies coram. Unum tibi narro in præſentia; quod quatuor lingua-

linguarum præceptores ipſe liberali ſumptu alit, ac habet jam puer initia linguarum Latinæ, Græcæ, Germanicæ & Turcicæ. Hoc occinito iis exemplum, qui Principes in Inſcitia educari malunt, ut ipſi primo loco ſint. Expedit ſanè œconomo dubiæ fidei, ut fortunatus herus artem numerandi minus rectè calleat; tu accommoda cætera: fortè ipſe aliquando in loco idem fecero: ſit argumentum σκϑυροχάφω. Vale. Helm. ex Acad. Julia Non. Dec. cIↄ Iↄc III.

EPISTOLA LXXXIII.

Epiſtolam flagitas, RUDOLPHE, de qua me cogitare oſtenderam, cum tu te aliquid in natalem *Principis Frid-Hulderici* quintum jam meditari diceres. Ajo me certam tibi ſpem feciſſe ejus lucubrationis? hoc verò modò non & mihi perſuades: nec enim ab eo multum aberam. Verum, ut aliquid & ipſe meditari cœperim, nihil ſcripſi. Sub ſperatum enim diem aliò ibam, uti ſcis, in negocio fratris perneceſſario. Rediens quærebam de Nopis

is tnis Aprilibus : redditas legi avidè : elegi cum voluptate, cum admiratione, um prædicatione ad familiares : hoc ion contentus, ad amicos exempla miſi, ui hoc genere epularum delectantur otiſſimum: miſi quotquot mihi donaſti, : quotquot tibi eripui, cum relinquerē aucula. Cum aliis ad alios opus eſſet, juſ- typographum eadem recudere, forma ulgari, minore moleſtia. Nam nec ille abebat chartam regiam, & operæ labo- is aliquid declinant. Hoc meum ſtudiū ndicio tibi ſit, quid de hac oda ſentiam: uam equidem adſpiciens longiusculam utabam, inter legendum facta fuit duo- us nominibus brevior: tum quòd erat uaviſſima, tum quòd nihil habet ſuper- acaneum. Cautè laudas alumnum diſci- linæ veſtræ, doces fideliter, cum in hac ohortatione, tum aliàs ſemper, nec quidquam toto tempore, qui modò ſex- us annus ire cœpit, abs te omiſſum eſt, quod à cujusquam fide & induſtria re- quiri præſtarive potuerit. Pręterea cæte- a, iſta intelligi ab impubere, & rarum & magnum eſt: præſtabis, ſive præſtabitis ootrò, quod habes optatiſſimum aulæ

magiſtrum, ſive præſtabimus, quoniam academicos in curę partem adſciſcitis, ut quam minimum, ſive nihil potius ad educationem regiã deſideretur. Etenim eam penitiſſimè intelligitis: cur enim hoc non affirmem? cum utriusque & doctrinam noverim & animum: nec temerè mihi ejus rei intelligentiam arrogo ſenex, totaque vita in ea parte plurimum ac ſummo ſtudio verſatus. Nec aliquid cauſæ eſt, quamobrem diſſimulemus, omnem παιδείαν regiam nobis eſſe cognitam, quando omnia, pleraque certè didicimus, quæ & à ſapientibus, & ab inferioris notæ ſcriptoribus ſuper eo negocio memoriæ prodita ſunt: & doctrinas videlicet, quas regias appellare nihil vetat, &, ne quis rationes veras mera verba ſuſpicetur, exempla Principum præſtantium: illas ſinceras atque uberrimas: hæc, ut in rebus humanis, quædam expreſſa ad archetypum, ut facilè adverſus calumniam conſtare valeant: cujus quæ ipſa ſpicula in hanc doctrinam jacit, & retudimus ſæpè, & retundemus deinceps. Nos faciamus officium, & quæ Gubernator univerſi nos idem

dem ille filios Regum diſcere, diſcant
n republ. capiendis doceamus: quod
:ultu vitæ humanæ, deque rectis conſiliis
locere juſſit, inveſtigemus, deque verò
edulò & agendo exerceant. Sed quid
quotidianas noſtras diſſertationes adſuo
:piſtolæ? cum illarum vix modus, ſa-
ietas verò ſtatui neque poſſit, neque de-
beat. Vale. Helmſtadii ex A-
cad. Julia XIII. Kalend. Maji.
cIↄ Iↄ CIV.

JOANNIS CASELII
DE
CHARACTERE EPISTOLICO
DISSERTATIO,

Ex ejusdem libro,

Qui PHALEREUS inſcribitur,

deprompta.

D E
CHARACTERE EPISTOLICO.

I.

ARtemon, qui Ariſtotelis epiſtolas in ordinem redegit, earumque volumen edidit, ait, eodem ſtilo ſcribendas epiſtolas, quo ſcribitur dialogus. Eſſe enim epiſtolam velut alteram dialogi partem. Ac fortè aliquid dicit, ſed non dicit omnia. Oportet enim quodammodo plus accuratæ conſiderationis adhibere ad exarandas cum laude litteras, quàm ad ſcribendum dialogum. Dialogus enim imitatur ex tempore loquentem; ſed epiſtola ſcribitur & donum mittitur aliquo modo. Quis igitur ita loqueretur cum amico, ut Ariſtoteles cum Antipatro, ſcribens pro exule, dicit?

Si quocunque hic exilio periit, ut deſperatus ei ſit reditus, nimirum iis, qui apud inferos ſunt, redire volentibus, non ſit invidendum. Qui enim ſic loquitur, videtur potius demonſtrare, non familiariter loqui.

II. Etiam ſolutiones crebræ non conveniunt epiſtolis. Videatur enim naſci diſputatio pro epiſtola. Præterea quæ imitationis ſunt, non ita ſcriptionis ſunt, nedum conveniant epiſtolæ, veluti in Euthidemo Platonis: *Quis erat, mi Socrates, qui cum heri in Lyceo diſſerebas? certè multi nos circumſtabant.* Atque paullulum progreſſus ita infert: *ac mihi videbatur hoſpes quiſpiam eſſe, qui cum loquebare: quis erat?* Hujusmodi enim omnis explicatio atq; imitatio perſonæ magis convenit, quàm epiſtolis, quæ ſcribantur.

III. Plurimum autem morati habeat epiſtola, ita ut dialogus: ſic enim quisq; ſcribit epiſtolam, ut animi ſui effigiem. Ac videre licet ex quavis oratione mores, unde & eſt proverbium; ſermonem eſſe certam animi notam; ſed ita evidenter ex nulla, uti ex literis; nec facile quis ita literas pingere, fucoque illinere poteſt, vel potius nemo eas ita ſemper poteſt pingere, ut ſcriptoris animus in-

timus

timus non aliquando deprehendatur. Si enim nihil allud, aut ſi non certum mali-tiæ genus, fraus ipſa hinc inde emicat.

IV. Quare etſi hic canon vitæ eſt, ut & bene ſentiamus, & bene faciamus: ta-men ſerviet, ni fallor, orationi non mi-nus, quàm quidquam præceptorum. Ita qui bene ſentiat, & bene faciat, non ma-gna difficultate idem etiam bene ſcri-bat, aut certè in id, quod fœdiſſimum eſt in oratione, nunquam incurrat; cætera mediocri ſtudio & uſu facilè ſibi pariat.

V. Magnitudo verò etiam contraha-tur epiſtolæ. Quæ enim valde longæ ſunt, atque inſuper oratione tumidiores, equidem epiſtolę eſſe nequeant, ſed o-pera, in quorum fronte ſcripſerimus S. P. quemadmodum ſunt multæ Platonis, & præ cæteris ad Dionyſium & Dionis pro-pinquos, & epiſtolæ Thucydidis; quæ-dam item Iſocratis & Demoſthenis. Nonnullæ tales ſunt M. Tullii; prę cæte-ris nobilis illa ad Q. Fratrem, Aſię tunc Proconſulem: liber enim eſt, quo virum politicum magna ex parte erudit.

VI. Habenda eſt & *compoſitionis ratio.* Si igitur ſtructura verborum diſſolutior

potius; qualis eſt pene omnium Ciceronis ad Atticum. Ridiculum eſt enim orbes orationum facere, quaſi non epiſtolam, ſed cauſam ſcribas; neque ſolum ridiculum, ſed neque amicitiæ conveniens, quoniam arrogans, cum excludatur familiaritas, comes & index benevolentię. Quod enim in proverb. eſt, ut ficum ficum dicamus; id ſervandum prorſus in epiſtolis, ſi uſpiam in oratione: quod in omni re tamen boni viri facient, deteſtati quicquid cum veritate non congruit.

VII. Videamus quoque, quæ ſit *Materia Epiſtolæ*: non ſolum enim certa quædam locutio, ſed quædam etiam res propriæ conveniunt epiſtolis. Ariſtoteles igitur, ut qui plurima, ita doctiſſimorum hominum judicio præter cæteros formam epiſtolicam videtur aſſecutus: *Hoc autem, inquit, non ſcribo ad te. Non eſſet hæc res accommodata epiſtolæ.* Si quis enim literis perſequitur ſophiſmata & naturæ rationes; ſcribit ille quidem, ſed non ſcribit epiſtolam, cujusmodi exſtant tres epiſtolæ Epicuri apud Laërtium. Debet enim eſſe epiſtola, ut multa ſimul complectantur, brevis aliqua benevolentiæ ſignificatio, & negotii ſimplicis expoſitio, & conflata verbis ſimplicibus.

Hæc

XIII. Hæc autem ſimplicitas elegantiam non reſpuit, ſed præcipuè eſt hæc epiſtolæ elegantia, benevoli animi indicationes & crebra proverbia adſperſa. Hæc enim ſola ſapientia in epiſtola ſit, non peculiaris quædam & recondita, quoniam populare quiddam eſt proverbium & commune. Si quis verò ſententias edit & cohortatur; non jam ille per epiſtolam aliquid ſignificare, ſed per machinam videtur. Ariſtoteles ſanè etiam demonſtrationibus alicubi utitur epiſtolicis, ut quando docere vult, eodẽ pacto & magna oppida & puſilla beneficiis afficienda eſſe dicit: *Dii in utriſq; æquales: ſiquidẽ igitur Gratiæ Deæ, in utriſq; tibi æquales conſtituentur.* Hic & quod demonſtratur, eſt epiſtolæ accommodatum, & ipſa quoque demonſtratio.

IX. Cum verò etiam & ad Reſpubl. interdum & ad Reges ſcribamus, ſint ſanè hæ epiſtolæ nonnihil elatæ, ac recedant à ſtylo tenui aliquantò proprius ad Magnificum. Nam habenda eſt ratio etiam perſonæ, ad quam ſcribas. Sic tamen elatas eas eſſe oportet, ut non opus naſcatur pro epiſtola, quemadmodum illa Ariſtotelis ad Alexandrum, & Platonis ad Dionis propinquos. Quod tamen exemplo talium virorum fit,

& tantis auctoribus, id fortaſſe non magnoperè reprehendi poſſit.

X. In univerſum autem, quod ad elocutionem, miſceatur epiſtola ex duabus notis, eleganti & tenui.

SCHOLION.

I. ORationes Rhetorum conflantur è dicendi notis omnibus, quas ita miſceri oportere exiſtimamus, ut unicuique rei ſua dictio, ſua compoſitio tribuatur. Suam dico, quæ maximè conveniat. Convenire autem maximè judicanda ſunt, quæ ſi aliter, vel efferantur, vel conſtituantur; neque vim, neque decus idem obtineant. Ita perfecta erit oratio, in qua non multum deſideremus, quàm potius admiremur.

II. An verò hæc ratio ſequenda eſt in exarandis literis? Nam videtur eſſe operæ precium, hac etiam de re aliquid præcipere. Namque hujusmodi præceptorum uſus erit ſingularis & quotidianus. Vix enim dies præterit, quin politi homines epiſtolas conſcribant, ſi-

veid

e id ipſis neceſſarium eſt ad expedien-
la alibi per alios negocia, ſive quia ita
olunt, quòd ſentiunt, unam hanc eſſe
ieque contemnendam rationem tuen-
læ amicitiæ, aut colendæ humanitatis.
Humanitatem autem qui tollat è ſocie-
ate mortalium, plantas omnium bono-
um radicitus exſtirpet, & omnium con-
ra malorum ſemina jaciat, quorum per
e, ut lolii, ampliſſimus eſt proventus.

III. Literæ dicuntur, quia hę ſunt ſcri-
ptionis elementa. Sed an hęc ſola ſcri-
ptio? Videtur omnium prima, quoniam
naximè neceſſaria; cęteræ, quæ multi-
plices ortæ deinceps. Epiſtolæ autem,
quia mandata de noſtris rebus exponunt:
nam ἐπιστέλλειν etiam mandare eſt. Sic
Thucydides libro I. ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι
τῶν νέων, πολυδαμάντων ὁμήροις λαβεῖν. Et ἐπι-
στολὴ apud Æſchylum initio Προμηθέως
δεσμώτου; Σοὶ δ᾽ χρὴ μέλειν ἐπιστολάς; quę
paullò poſt dicuntur ἐντολαί. Idem in Περσαις·
Ξέρξης δ᾽ ἐμὸς παῖς, ὢν νέος, νέα φρονεῖ, κοὐ
μνημονεύει τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς.

IV. Qui autem epiſtolas rectè ſcri-
bent, utentur potiſſimum nota tenui. A
quo judicio Artemon non videtur diſſen-
tire.

tire. Putavit enim, qua ratione ſermones componuntur, eadem & exarandas literas, quòd hæ ſunt ſermonis pars altera. Hinc apparet eum voluiſſe tenuem characterem convenire epiſtolis, quoniam ex eo conſtant dialogi. Habentur enim ex tempore, & ſic conſcribuntur, quaſi ex tempore habiti; nec admittunt, niſi familiarem lermonem, aut quia ad familiarem accedat proximè.

V. Appareat igitur hæc negligentia, ſive orationis humilitas in ſcriptis dialogis, cujus tamen non multa veſtigia oporter exſtare in ſcriptis epiſtolis. δεῖ γὰρ ὑποκατεσκευάσθαι πως μᾶλλον τοῦ διαλόγου. Oportet epiſtolam eſſe magis adornatam, ſive paulò majore diligentia ſcriptam, quàm ſermo aliquis, quòd quodammodo muneri amico mittitur. Munus autem ſordidum nemo amico mittit, qui ſapiat.

VI. Ne ſint igitur inquinatæ, ne abjectæ epiſtolæ, ne careant cura, ne tamen mulcam perpetuamq; præ ſe ferant. Nec enim hoc convenit amicitiæ æqualium, inter quos ea contrahitur, ſed eſt inferiorum adverſus multò ſuperiores.

VII. Ex epiſtolis præſtantium viro-

rum

ım exempla peti poſſunt, quæ accura-
iora eſſe patet, quàm ut ſermonibus con-
eniant. Tale eſt Ariſtotelis ad Antipa-
rum: Εἰ δὲ περὶ ἁπάσας οἴχεται τὰς φυγὰς
τος, ὥστε μὴ κατάγειν, δῆλον ὡς τοῖς γε ἐκ
δου, κατελθεῖν βουλομένοις, οὐδεὶς φθόνος.
Qui locus clarior eſſet, ſi integra exita-
et epiſtola.

IIX. Hoc tamen non eſt obſcurum,
cutiorem eſſe orationem, quàm famili-
riorem. Sermones item ſoluti ſunt, neq;
onjunctionibus quaſi conglutinati.
Convenit autem actioni ſolutio, quod
rius quoque monuimus.

IX. At epiſtolarum partes copulis o-
portet connecti; quod niſi fiat, naſcetur
obſcuritas, quo loco perſpicuitate opus
erat. Exemplum ex Euthydemo Pla-
tonis hoc eſt: τίς ἦν, ὦ Σώκρατες, ᾧ χθὲς
ἐν Λυκείῳ διαλέγου; ἦ πολὺς ὑμᾶς ὄχλος περι-
ειστήκει: paucis verò interjectis: καί μοι ἔδο-
ξεν εἶ ξένος τις, ᾧ διελέγου. τίς ἦν;

X. Hæc epiſtolę aut nunquam, aut
admodum raro conveniunt. Namq; eti-
am intelligens hujus rei, quando con-
venientiſſimum judicat, [rectè au-
tem judicabit] vel aliquid διαλογικὸν,

vel

vel διαλογισμὸν includet epiſtolæ. Nam dubitavit hoc facere in hoc genere princeps Cicero: incluſit idem & partes orationum. Verum exceptio hæc eſt, non regula, quarum hanc ſemper ſequi tutò poſſis. In altero convenit ratio dialogi & epiſtolæ.

XI. Nam ἠθικὸν in utroque requiritur. Ut igitur in ſermonibus exprimuntur loquentium mores & deteguntur animi: ita in literis quoque ipſum ſcribentem totum apparere, qualis eſt, oportet; inprimis autem benevolum; quia hæc eſt natura rei. Ut plurimum enim ſecundum veterem verſum, Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγων γνωρίζεται; quanto magis ex literis?

XII. Sequitur præceptum de magnitudine epiſtolæ. Reſpondeat dictioni: hæc ſit tenuis, illa modica pro negotiis, quæ explicantur. Non naſcatur liber pro epiſtola, qui nihil habeat præter initium epiſtolicum, videlicet ſalutationem, ut χαίρειν ἢ εὖ πράττειν.

XIII. Cæterum & ſua eſt compoſitio epiſtolę, non periodica, ſed liberior atque ſolutior. Ambitus ſunt cauſarum: hic foret

ret ridicula eorum oſtentatio. Alie-
a enim eſt à moribus amicorum.

XIV. Non quod excludantur è lite-
s omnes periodi, ſed ne crebræ ſint, &
uæ ſint, ne productiores. Sunt autem
reviores unimembres & bimembres.
leque hæ pro periodis à quivis agno-
;antur, ut quem in vili amictu videas,
on agnoſcas pro Patritio.

XV. Reliquum eſt περὶ ὕλης. Non
nim omnes res propriè conveniunt epi-
olę, niſi quis contendat, cuique licere;
a qua re ipſæ verſantur, de ea epiſtolas
cribere non minus, quàm aliud ingenii
nonumentum condere. Hinc inſcri-
ſerunt aliqui, poterunt item alii,
πιςολὰς θεολογικὰς, νομικὰς, ἰατρικὰς, φι-
οσοφικὰς, κριτικὰς, ne plura dicam
enera.

XVI. Verum audiamus Ariſtotelem,
ui cum abdita naturæ eruerit, & ad
gnoſcendum non ſtupidis, nec inerti-
us ingeniis propoſuerit; hoc quod in
enſus penè ipſos incurrit, non viderit?
Vidit autem, & protulit, cum in quadam
piſtola ſcripſit: τοῦτο δὲ οὐ γράφω σοι. οὐ
δ᾽ ἦ ἐπιςολικόν: id eſt, hoc ad te non
ſcribo:

ſcribo : neque enim conveniret epiſtolæ. Magnam jacturam fecit ἐπιστολικὴ τέχνη amiſſione epiſtolarum hujus Philoſophi, quarum guſtum habere licet ex pauculis, quæ in manibus ſunt, longè politiſſimæ, & plenæ ſucci ſapientiæ. Quas adhuc Simplicium legiſſe apparet. Mentionem enim earum facit ἐν προλεγομένοις εἰς τὰς κατηγορίας. Affirmat autem, in arte ſcribendarum epiſtolarum Ariſtotelem cæteros omnes poſt ſe reliquiſſe.

XVII. Facit quoque idem locus ad ea, quæ diximus, quæque dicemus de perſpicuitate, ut neceſſaria ad hoc genus ſcriptionis. Nec non probat comparationem, cum conditione tamen, ſermonum & epiſtolarum : Τὸ δὲ δυνάσθαι, inquit, σαφῶς εἰπεῖν, δηλοῖ μάλιστα ὁ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ (τοῦ Ἀριστοτέλοις δηλονότι) χαρακτὴρ, τὸν ἀνὰ χεῖρας διάλογον, ὃς ἐπιστολαῖς πρέπει, μετ' εὐπρεπείας ἀποτυπούμενος; καὶ οὐδέ ἐστί τις τῶν συνεγνωσμένων Ἀριστοτέλει περὶ τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτῆρα παρόμοιος.

XVIII. Non ſunt igitur reverà epiſtolæ, quibus σοφίσματα ἐκ φυσιολογίας explicantur, tum quia carent benevolentiæ

notis,

notis, quas lucere in omnibus litterarum partibus convenit, tum quia non ſunt expoſitio ſimplicis negotii, ſimplici orationis genere facta. Hæc enim ſunt uniuscujusque epiſtolæ propria.

XIX. In primis ornant epiſtolam φιλοφρονήσεις, id eſt amicorum inter ſe ſuaves compellationes atq; blanditiæ. Item crebra proverbia, quæ ſunt condimenta non nimis exquiſita, uti diximus.

XX. Non convenit γνωμολογεῖν, ſive verba fundere ſapientia. Nec ſententias dicit orator, niſi ubi locus adm. poſtulet.

XXI. Deniq; hoc nec omnium eſt, nec cujusq; temporis, neq; de quacunque re, ἁρμόττει δὲ, inquit Philoſophus. γνωμολογεῖν ἡλικίᾳ μὲν πρεσβύτερον, περὶ δὲ τούτων, ὧν ἔμπειρός τις ἐστίν. Senibus convenit ſententias dicere, quorum eſt auctoritas, quod habentur prudentes, quoniam uſu rerum præditi; de iis autem tantum rebus, in quibus longo vitæ tempore fuerint verſati: de re ruſtica ruſticus, de negotio civili civis, de republica ſenator, de militia Dux aut veteranus:

XXII. Adoleſcentiorem haudquaquam decet. Itaque idem rectè

& diſertè admodum, ὡς τὸ μὲν μὴ τηλικοῦτον ὄντα γνωμολογεῖν, ἀπρεπὲς, ὥσπερ καὶ τὸ μυθολογεῖν. τὸ δὲ, περὶ ὧν ἄπειρος, ἠλίθιον καὶ ἀπαίδευτον. σημεῖον δ' ἱκανόν. οἱ γὰρ ἀγροῖκοι, μάλιστα γνωμότυποί εἰσι, καὶ ῥαδίως ἀποφαίνονται. Qui minor ætate ſententias dicat, indecorè faciat, ut & idem, ſi fabulas inveniat, aut in oratione uſurpet. Qui verò de negocio, quod non habet longo multoque uſu exploratiſſimum, pronunciat, prodit ſtultitiam ſuam & rude ingenium. Agreſtes enim homines maximè ſolent ſententias dicere, & ſuum de unaquaque re judicium temerè & confeſtim aperire.

XXIII. Cum autem ſententiis referſcire literas non oporteat; videntur neq; cohortationes eſſe epiſtolarum, quæ tamen ſæpè comprehenduntur literis. Scilicet meræ eſſe γνῶμαι & προτροπαὶ non debent: hę verò rarę ad æquales, rariſſimæ ad ſuperiores, vel nullæ potius, niſi alia res eos quodammodo æquet, ut ſi ſapiens ad potentem ſcribat.

XXIV. Quod ſi quis quid in epiſtola probare velit; oportet eſſe probationes non nimis ſubtiles aut ſublimes, ſed epi-

ſtolicas;cujusmodi uſus fuit Ariſtoteles, ut doceret,puſilla oppida non minus eſſe beneficiis afficienda, quàm amplas urbes. οἱ γὰρ θεοὶ, inquit, ἐν ἀμφοτέροις ἴσοι. ὥστ' ἐπεὶ αἱ χάριτες θεαὶ, ἴσαι ἀποκείσονταί σοι παρ' ἀμφοτέραις.

XXV. Ex iis,quæ diximus, intelligitur, potiſſimũ tenui charactere ſcribendas, nec oportere eſſe incomptas ſupina ſcribentis negligentia. Itaque non omnem elegantiam ad epiſtolas conquiremus, ſed nonnihil tamen. Quid enim amicum ſive φιλικὸν absque venuſtate?

XXVI. Ex Magnifico huc nihil adſeremus, niſi ſit ad Reges ſcribendum, aut ad Reſpublicas. Tum enim elatiores eſſe debent,quòd ratio ſit habenda ejus perſonæ, ad quam ſcribimus. Tamen ut meminerimus, nos epiſtolam ſcribere non opus condere.

XXVII. Ex Gravi fortè nihil ad hanc artem faciat,niſi rariſſimè. Acria enim quid ad epiſtolas,quas docuimus conſtare magna ex parte benevolentia?

XXVIII. Sed dicat quis, expoſtulationes etiam conſignari epiſtolis? Non debent tamen illæ humanitates leges migrare:

grare: carere convicio omni & omnibꝰ contumeliis debent. Qui ſecus faciat, non egeat legibus politæ artis epiſtòlicæ, ſed barbarè vivat & ſentiat & ſcribat, ubi, quemadmodum apud Ætnæos fratres, ἀκούει οὐδὲν οὐδεὶς οὐδενός.

XXIX. Igitur in hoc charactere multum erit elegantis notæ, vel quia amabilia pleraque, tenuis plurimum. Quare non alieno loco inculcamus hæc præcepta de ſcribendis epiſtolis: nec alienum exiſtimo, ſi quæ de eadem re viſa fuerunt ſummo Theologo, viro doctiſſimo, *Gregorio Nazianzeno*, ſubjiciam.

XXX. Comprehendit autem omnem ſuam ſententiam quadam ad *Nicobulum epiſtola*, quam nos omnium primi edidimus, jam ante annos ſedecim; poſtea quoq; vidimus editam in Italia ab Aldo Manutio, Paulli filio. Mecum verò pluribus adhuc annis antè vir Græcè doctiſſimus & præclarè de Græca lingua commeritus, Arnoldus Arlenius Belga communicaverat. Floruerat juvenis Bononiæ, doctiſſimis hominibus familiaris & carus. Præter enim quàm, quod Græcorum aliquot ſcriptorum publicationem

nem fideliter procurarat, in quibus & Joſephus eſt, ediderat quædam ingenii monumenta non inerudita. Fatum etiam vobis Arlenii narrabo. Ille Bononia iter facturus, ſi rectè memini, Romam, poſtridie in via, in tramitib9 Apennini, ex equo delapſus, crus fregit, & ægrè Florentiam delatus, eo in loco conſedit, ubi & plures annos vixit: tandem ingraveſcente ætate Taurini bonas literas docuit. Incredibile olim ſtudium poſuerat in emendatione veterum ſcriptorum, quos ego permultos apud ipſum vidi, collatos ſumma diligentia cum manu ſcriptis libris. De illis ipſius laboribus ex eo tempore nihil cognovi. Mihi donabat quandam Libanii orationem pro bonis litteris, & de qua memini, Nazianzeni epiſtolam, non indignam, quam hic quoque conſideremus, quod ex ea fortaſſis aliquid lucis etiam ſuperioribus acceſſerit.

XXXI. Sive autem eam velit Arlenio, ſive Manutio debere Lector; hæc ipſa eſt:

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΙΚΟΒΟΥΛΩΙ.

Τῶν γραφόντων ἐπιστολὰς, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο αἰτεῖς, οἱ μὲν μακρότερα γράφουσιν, ἤπερ εἰκός ἐστι· οἱ δὲ, καὶ λίαν ἐνδεέστερα· καὶ ἀμφότεροι τοῦ μέτρου διαμαρτάνουσιν, ὥσπερ τῶν σκοπῶν οἱ τοξεύοντες, αὖτε εἴσω πέμπωσιν, αὖτε ὑπερπέμπωσι. τὸ γὰρ ἀποτυγχάνειν ἴσον, κἂν ἀπὸ τῶν ἐναντίων γίνηται. ἔστι δὲ μέτρον ἐπιστολῶν ἡ χρεία· καὶ οὔτε μακρότερα γραπτέον, οὗ μὴ πολλὰ τὰ πράγματα· οὔτε μικρολογητέον, ἔνθα πολλά. τί γὰρ δή; τῇ περσικῇ σχοίνῳ μετρεῖσθαι δεῖ τὴν σοφίαν, ἢ παιδικοῖς πήχεσι, καὶ οὕτως ἀτελῆ γράφειν, ὡς μηδὲ γράφειν· ἀλλὰ μιμεῖσθαι τῶν σκιῶν τὰς μεσημβρινὰς, ἢ τῶν κέντρων τὰς κατὰ πρόσωπον ἀπαντώσας. ὧν συνιζάνει τὰ μήκη, καὶ παραφαίνεται μᾶλλον, ἢ φαίνεται τῶν ἄκρων ἔνια γνωριζόμενα· καὶ ἔστιν ὡς ἂν εἴποιμι κυρίως, εἰκασμάτων εἰκάσματα, δεῖ ἀμφοτέρων φεύγοντα τὴν ἀμετρίαν, τοῦ μέτρου κατατυγχάνειν. περὶ μὲν τῆς συντομίας, ταῦτα γινώσκω. Περὶ δὲ σαφηνείας, ἐκεῖνο γνώριμον, ὅτι χρὴ φεύγοντα τὸ λογοειδὲς ὅσον ἐνδέχεται, μᾶλλον εἰς τὸ λαλικὸν ἀποκλίνειν, καὶ, ἵν᾽ εἴπω συντόμως, αὕτη τῶν ἐπιστολῶν ἀρίστη, καὶ κάλλιστα ἔχουσα ἡ ἂν καὶ τὸν ἰδιώτην πείθῃ, καὶ τὸν πεπαιδευμένον· τὸν μὲν, ὡς κατὰ τοὺς πολλοὺς οὖσα, τὸν δὲ, ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς, καὶ ἡ αὐτόθεν γνώ-

ριμος.

ρμος. ὁμοίως γὰρ ἄκαιρον, καὶ γρῖφον νοεῖσθαι καὶ ἐπιστολὴν ἑρμηνεύεσθαι.

Τρίτον ἐστὶ τῶν ἐπιστολῶν ἡ χάρις; ταύτην δὲ φυλάξομεν, εἰ μήτε παντάπασιν ξηρὰ, καὶ ἀχάρι γράφοιμεν καὶ ἀκαλλώπιστα, ἀκόσμητά τε, καὶ ἀκόρητα, ὃ δὴ λέγεται, οἷον δὴ γνωμῶν, καὶ παροιμιῶν, καὶ ἀποφθεγμάτων ἐκτὸς, ἔτι δὲ σκωμμάτων, καὶ αἰνιγμάτων, οἷς ὁ λόγος καταγλυκαίνεται, μήτε λίαν τούτοις φαινοίμεθα καταχρώμενοι. τὸ μὲν γὰρ ἄγροικον, τὸ δὲ ἄπληστον. καὶ τοσοῦτα τούτοις χρηστέον, ὅσα καὶ ταῖς πορφύραις ἐν τοῖς ὑφάσμασι. τροπὰς δὲ παραδεξόμεθα μὲν, ὀλίγας δὲ, καὶ ταύτας οὐκ ἀναισχύντους. ἀντίθετα δὲ, καὶ πάρισα, καὶ ἰσόκωλα, τοῖς σοφισταῖς ἀπορρίψωμεν. εἰ δέ που καὶ παραλάβοιμεν, ὡς καταπαίζοντες μᾶλλον τοῦτο ποιήσωμεν, ἢ σπουδάζοντες. πέρας τοῦ λόγου, ὥπερ τῶν κομψῶν τινος ἤκουσα περὶ τοῦ ἀετοῦ λέγοντος, ἡνίκα ἐκρίνοντο περὶ βασιλείας οἱ ὄρνιθες, καὶ ἄλλοι ἄλλως ἧκον ἑαυτοὺς κοσμήσαντες. ὅτι ἐκείνου κάλλιστον ἦν, τὸ μὴ οἴεσθαι καλὸν εἶναι. τοῦτο κἀν ταῖς ἐπιστολαῖς μάλιστα τηρητέον, τὸ ἀκαλλώπιστον, καὶ ὅτι ἐγγύτατω τοῦ κατὰ φύσιν. τοσαῦτά σοι περὶ ἐπιστολῶν, ὡς δι' ἐπιστολῆς παρ' ἡμῶν, καὶ ταῦτα ἴσως οὐ πρὸς ἡμῶν, οἷς τὰ μείζω σπουδάζεται; τὰ ἄλλα δὲ αὐτός τε φιλοπονήσεις εὐμαθὴς ὢν, καὶ οἱ περὶ ταῦτα κομψοὶ διδάξουσιν.

Eru-

XXXI. Eruditiſſimæ hujus epiſtolæ ſententiam & ipſe conatus ſum Latinè reddere, quod fortè non prorſus aſſecutus fuero, vel de meo judicio. Neque enim diffiteor, eſſe in quo hæream.

QUi epiſtolas ſcribunt, quoniam & hoc petis, eorum alii pluribus verbis ſcribunt, quàm conveniat, alii verò etiam ita paucis, ut aliqua deſiderentur. Atque utrique à modo aberrant, quemadmodum à ſcopo ſagittarii, ſive hi inferius, ſive altius feriant. Æqualis enim utraque aberratio, etiamſi à contrariis fiat. Eſt autem epiſtolarum modus, ipſemet uſus. Neque igitur pluribus verbis ſcribantur, ubi non multæ ſunt res, neq; pauculis, ubi multæ. An enim metiri ſapientiam decet, aut ſchœno Perſica, aut puerili cubito, & adeò imperfecta ſcribere, ut ne ſcribere quidem videaris? ſed imitari umbras meridianas, aut centrorum in oculos incurrentes, quarum longitudines conſidunt, & magis viſum noſtrum fallunt, quàm * extremo aliquo cognita appareant, ſuntque, ut commo-

dè loquar, imagines imaginum, cum quod utrinque immodicum eſt, fugere, & obſervare modum oporteat. De brevitate ita ſentio. De perſpicuitate, nemo eſt, qui neſciat, ſimilitudinem orationum fugiendam eſſe, quantum fieri poteſt, & magis inclinandum ad ſermonem familiarem. Atque ut uno verbo dicam, hæc epiſtolarum optima eſt, quæ & cuique è vulgo & erudito perſuadeat, quod vult: illi, ut ad captum populi, huic, ut ſupra captum populi facta, ſtatimque intelligatur per ſe. Æquè enim intempeſtivum foret, griphum intelligi, & ad litteras interprete opus eſſe. Tertium, quod in epiſtolis requiritur, eſt venuſtas: eam aſſequemur, ſi neque prorſus arida & invenuſta ſcribamus, & incompta, & inornata, & immunda, ut dicitur, exceptis ſententiis & proverbiis, & apophthegmatis, præterea dicteriis & ænigmatis, quibus conditur oratio; neque nimium illis abuti videamur. Illud enim eſt ruſticum, hoc ſatietatem parit. Et tantum illis uti oportet,

Quantum purpuris intextilibus. Figuras autem adſciſcemus paucas, eaſque non impudentes. Oppoſita verò, & æqualia æqualibus relata, & æqualia membra ſophiſtis relinquamus. Quod ſi alicubi accipiemus, hoc tanquam ludibundi faciamus, non rem ſeriam agentes. Extremum orationis hoc ſit, quod ex eleganti viro de aquila narrare audivi, cum aves de regno contenderent, & ornaviſſent ſeſe aliæ aliter, in illa hoc fuiſſe pulcherrimum, quod ſe pulchram non opinaretur. Hoc etiam in epiſtolis maximè obſervandum eſt, ut nihil ibi ſit fuco illitum, omniaque quàm proximè ad naturam accedant. Hæc tibi de epiſtolis, veluti per epiſtolam à nobis habe: ac forſan hæc ad nos minus pertinent, qui gravioribus ſtudiis occupamur. Cætera verò tum ipſe labore tuo erues, cujus docilitas mihi perſpecta eſt, tum qui in iis præſtant, te docebunt.

XXXIII. Annotabimus & ad hanc epiſtolam aliqua, cujus argumentum, ſi ea ſequamur, quæ tradidimus, minus convenit epiſtolæ: hæc enim doctrina opuſculum deſiderabat. Quod vidit &

Nazianzenus. Quare ſe quoque pur-
it non ſolùm de paucitate præcepto-
im hujus artis, ſed hoc quoque nomine,
opinor, πάντα πέρι ἐπιςολῶν, inquiens,
; δὶ ἐπιςολῆς. Quibus verbis videtur
icere, omnem hanc rem neque epiſto-
eſſe, neque brevi epiſtola omnem poſ-
explicari.

XXXIV. Erudit autem ſtudioſum e-
gantiæ ſcribendi litteras de tribus po-
ſſimum, *de magnitudine epiſtola, de perſpi-
itate, de gratia.* Nec quidquam ob-
uri eſt in hiſce tribus præceptis, aut di-
erſum ab iis, quæ ſupra expoſuimus:
liquæ fortè partes declarationem po-
uſent: videtur certè poſtulare una ea-
um, ſi modo quid lucis adferre poſſi-
ius.

XXXV. *Primum eſt de brevitate*, quæ
idetur aliquibus placuiſſe, cujus loco
robat juſtam epiſtolę magnitudinem.
Non enim de magno pluribusvę nego-
iis ita breviter ſcribendum erit, ut qui
gat, non intelligat, quid velimus; neque
e re parva & plana longam orationem
nſtituemus. Hoc enim oſtentatoris fo-
et, aut garruli. Qui alterutrum ſequan-
tur;

tur; faciunt quod τοξόται minus exerci-
tati, qui cum habeant ſibi certum ani-
propoſitum, ſagittam ſupra infràve cum
mittunt, & ex contrariis æquè aberrant.

XXXVI. Magna eſt vis medii in mo-
ribus, in actionibus, in artibus; nec minor
in omni oratione. Magna igitur etiam
in ſcriptione epiſtolarum. Res autem
ipſa, de qua agemus, eſt ſcribentis quaſi
ſcopus, & medii index, & menſura lon-
gitudinis. Hoc eſt, quod Phalereus: τὸ
δὲ μέγεθος συνεστάλθω τῆς ἐπιστολῆς. Mag-
no negotio longiorem epiſtolam, parvo
breviorem deſtinabimus.

XXXVII. Metiri oportet quamque rem
ſua menſura, quod illuſtratur ſimilitudi-
ne. Sapientiam enim metiemur, neque
ſchœno Perſica, neque cubito pu-
eri. πῆχυς eſt è menſuris minoribus, è
maximis σχοῖνος. De cubito cuilibet no-
tum: ſchœnos multa ſtadia, imò duos pa-
raſangas continet. Sunt autem ambæ
dictiones Perſicæ, docente Athenæo δει-
πνοσοφ. libr. III. παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς καὶ
συγγραφεῦσι τοῖς σφόδρα ἑλληνίζουσιν, ἔστιν εὑ-
ρεῖν καὶ Περσικὰ ὀνόματα κείμενα, διὰ τὴν τῆς
χρήσεως συνήθειαν, ὡς τοὺς παρασάγγας καὶ τὴν

οῖνον ἢ τὸν σχοῖνον. μέτρον δ᾽ ἐςὶ τοῦτο ὁδοῦ, ἄχρι νῦν οὕτω καλούμενον. Quæ menſura tamen ſit, non indicat; ſed docet Herodotus Εὐτέρπῃ. δύναται δὲ, inquit, ὁ μὲν παρασάγγης τριήκοντα στάδια, ὁ δὲ σχοῖνος μέτρον ἐὸν Αἰγύπτιον, ἑξήκοντα στάδια. Schœnus igitur IIX M. paſſuum, vel paullò minus duobus miliaribus Germanicis. Μετρεῖν δὲ τὴν σοφίαν σχοίνῳ antè ſcripſerat Callimachus, ut Plutarchus teſtatur ἐν τῷ περὶ φυγῆς, qui neque ſchœnis, neque paraſangis metiendam addit beatitudinem, id eſt, neque latifundiis, neque regionibus aut regnis, quorum domini ſæpè longiſſimè abſunt à beata vita, vel ſunt etiam mortalium miſerrimi.

XXXVIII. Hæc ſi ad locum epiſtolæ minus faciunt, at ſunt non inerudita. Sic autem Plutarchus. ὅπου γὰρ οὐ φαύλως δοκεῖ λέγειν ὁ Καλλίμαχος, τὸ μὴ σχοίνῳ περσίδι τὴν σοφίαν· ἦ που τὴν εὐδαιμονίαν σχοίνοις καὶ παρασάγγαις μετροῦντες ἐὰν νῆσον οἰκῶμεν διακοσίων σταδίων, ἀλλὰ μὴ τεσσάρων, ἡμερῶν ὥσπερ ἡ Σικελία περίπλουν ἔχουσαν, ὀδυρεῖν ἑαυτοὺς καὶ θρηνεῖν ὀφείλομεν ὡς κακοδαι-

δαιμονοῦντες, τί γὰρ ἡ πλατεῖα χώρα πρὸς ἄλυπον βίον; οὐκ ἀκούεις τοῦ Ταντάλου λόγον ἐν τῇ τραγῳδίᾳ;

σπείρω δὲ ἄρουραν δώδεκα ἡμερῶν ὁδὸν
Βερέκυντα χῶρον, εἶτα μετ' ὀλίγον λέγει
θυμὸς δὲ ποθ' ἁμὸς οὐρανῷ κυρῶν ἄνω,
ἔραζε πίπτει, καί με προσφωνεῖ τάδε
γίνωσκε τἀνθρώπεια μὴ σέβειν ἄγαν.

XXXIX. Aurea omnia, & ad audi potentiæque ſitim reſtinguendam à ſapientibus divinitus inventa. Sed hæc de Schœno & cubitis comparatio plus fortè huic rei non congruit, quàm ut intelligamus, quamque rem ſua menſura metiendam.

XL. Sed difficilior nodus eſt in ſimilitudine de umbris, quem alii quoque relinquunt, & ego ne ope quidem amicorum, qui doctrinam περὶ σκιῶν ad unguem tenent, ſolvero.

XLI. Cum ſententia convenit, non oportere breviora ſcribere, quàm res ſit, quod qui faciat, imitetur umbras meridianas, quę ipſæ cum toto anno, tum maximè ſolſtitio, ſunt breviores iis rebus, quarum ſunt umbræ, quod maximè ibi verum eſt, ubi illa ſcripta ſunt: aut imi-

tetur

: umbras gnomonum ad parietem ad
ulos noſtros verſas, quod hæ ſimiliter
's fallant.

XLII. Sed plura quæret eruditus le-
or, ut & ipſe quæro: fortè & nobis a-
juando τὸ ζητούμενον ἁλωτὸν, ſecundum
phoclem. Sunt autem minimæ um-
atum, ſive curtiſſimæ ſolſtitio, maximè
ibus erit ſol κατὰ κορυφὴν, εἰκάσματα
ασμάτων: eodemque modo puſillæ lit-
ræ de rebus maximis.

XLIII. *Alterum caput eſt de perſpicuitate.*
'e hac nihil prætermiſſum fuit ante. Et-
im de nota Tenui dicta, intelligantur
: de nota epiſtolica. Quod jubemur
ποκλίνειν πρὸς τὸ λαλικὸν, idem eſt, quod
e affinitate epiſtolæ & dialogi dictum
uit: & hæc prorſus conveniunt, paullò
raviores debere eſſe litteras, quam ſer-
no vel in ſcripto dialogo, vel inter eos,
ui confabulentur.

XLIV. Ne ſint igitur etiam comicæ,
tque hoc minus, quò plus in comœdiis
plebejæ locutionis, & vilium nuga-
um, & ſcurrilitatis.

XLV. Non pertinet autem etiam ad
udam dictionem, quod ait optimam
eſſe

eſſe epiſtolarum, quę accommodatis ad perſuadendum, & plebejum quem & doctum. Hic apparet enim, quo genere argumentorum nos uti velit, non exquiſito videlicet, ſed polito tamen. Hæ ſunt ſuperiores ἀποδείξεις ἐπιχ.

XLVI. *Ultimum de gratia præceptum idem* eſt, cum eo, quod docuimus ex elegantí etiam charactere ad epiſtolam multum accedere. Ἀκόρητα autem ſunt hoc loco ſordida. Ἀκόρητος enim præter ſignificationem notiſſimam, eſt impurus & ſordidus. Ut apud Ariſtophanem Streψiades, penè initio νεφελῶν:

ἐμοὶ γὰρ ἦν ἄγροικος ἥδιστος βίος,
εὐρωτιῶν, ἀκόρητος, εἰκῇ κείμενος,
βρύων μελίτταις, καὶ προβάτοις, καὶ στεμφύ-
λοις.

Eſt παρὰ τὸ κορεῖν, verrere ſive purgare. Si abſint ſordes, ſatis erit mundiciei; ſatis puræ erunt, ſi non impuræ; vel ſi puræ, ſatis elegantes.

XLVII. Quid de ſententiis, & cæteris? Puto dici, non eſſe excludendas, quoniam ſubjicit, [an non de iiſdem?] non eſſe iis abutendum.

XLVIII. Verum prius viſæ fuerunt exclu-

cludi ſententiæ ? Non arbitror, ſed
ταυμολογεῖν, ſeu frequens illarum uſur-
tio.
XLIX. Proverbia verò crebra admi-
nus : modus hîc antefertur : hoc pro-
t Aldus : nos quoque ſubſcribemus
ic ſententiæ, nec puto aliud voluiſſe
erum, quòd ſimilia exempla apud pri-
os non exſtant : non voluit certè con-
ri maximam partem litterarum opor-
re ex proverbiis.
L. Monebo unum παρέργως : pauci
odie rectè aſpergant aliquid litteris,
l ex Homero, vel ex Euripide, vel ex
is myrothecijs Græciæ. Putidum eſt
c eadem ſæpè uſurpare, quę alii ; non
tis πεπαιδευμένε, nullis prorſus uti, aut
llis aliis.
LI. Ἀποφθεγμάτων & αἰνιγμάτων fortè
it uſus rariſſimus, aut certè non minus
rus, quam cæterorum. Σκώμματα in-
llige hic ſalsè dicta, imò urbanos ſales.
bi ait : τὸ δ᾽ ἄπληςον, habui rationem
ntentiæ, quam ego viderem. Vult
nim hoc, ni fallor: ut aromata in omni-
us cibis faſtidium pariunt, ita illa ſinè
odo uſurpata ſatietatem legenti, non

Aaaa Volu.

voluptatem. Igitur comparat ea itarum cum purpura, quæ toga intexitur: non toga è purpura conſuitur. Cum Regum verò purpura non ſcitè comparabitur epiſtola.

LII. Namque epiſtolam ſatis eſt eſſe puritate elegantem, non adſcitis aliundè ornamentis, ſed natura ſua, ut eſt in fabella de aquila. Sic Tullius de iis, quæ Atticus ſcripſerat: Quamquam tua illa, (legi enim libenter) horridula mihi atque incompta viſa ſunt; ſed tamen erant ornata hoc ipſo, quod ornamenta neglexerant, & ut mulieres ideò bene olere, quod nihil olebant, videbantur. Hoc autem fuiſſe jactatum, veluti proverbio Moſtellaria Plauti videtur indicare. Quia ecaſtor, inquit ancilla, mulier rectè olet, ubi nihil olet.

Nam iſtæc veteres, quæ ſe unguentis unctitant, interpoles,
Vetulæ, edentulæ, quæ vitia corporis fuco occuluntur,
Ubi ſeſe ſudor cum unguentis conſociavit, ilico

Iti-

Itidem olent, quaſi cum unà
multa jura confudit coquos:
Quid oleant neſcias, niſi id unū,
ut malè olere intelligas.

LIII. Nec ab his diſſimile eſt, quod de bellariis Varro ſatyra Menippea ſcripſit, ut refertur apud Macrobium. Bellaria ea maximè ſunt melliſta, quæ mellita non ſunt. Sed ad Moſtellariam redeo, in qua quod eodem loco dicitur: *Pulchra mulier, nuda erit, quàm purpurata, pulchrior*: id in epiſtolam moratam convenit. Moratæ enim mundicies facilè ſuperabit, quidquid addi aut illini queat ornamentorum.

JO. CASELII

ΝΙΧΘΗΜΕΡΟΝ,

Sive Carmen aureum, quo docet, quibus rebus & ſtudiis, tam noctem quam diem occupare deceat adoleſcentem, qui in genuinis ſtudioſis nomen profitetur ſuum.

Cœnatus modicè, fili, neq; nocte profundâ,
Cum prece, ſed ſiccus grati pete munera ſomni:
Sic placidam capies animo, membrisq; quietem,
Te nec agent variis inſomnia vana figuris,
Quæ vexant homines nequam vinoque gravatos.
Si ſopor à mediâ forſan te nocte relinquat,
Vota fac illa eadem: noctu quoque luce frueris,
Ut luſtres animo ſubeasque palatia cœli.
Semper item eſt culpæ veniam cur quisq; rogemus:
Curas ſemper habes, & mille pericula vitæ,
E quibus emergat, ſine rerum præſide, nemo.
Vim quoque conſilii tibi quæres nocte ſilente:
Sed neque perficiat ſummam mens noſtra negoti,
Ipſe Pater facili niſi firmet ſingula nutu.
Quod ſi fortè quies iterum tibi blandior inſtet,
Obſequitor paulum. Se vivens inſerit umbris,
Deſidiâ victus, qui ſomno dedicat ævum.

Ergo ſub auroram, quo Sol faſtigia cœli
Tempore lætus obit, tu te celer eripe lecto.
Quid deinceps facias, hyemem perdiſcito, noris,
Ante diem vero per brumam totus inhærens
Palladiis operis, ex qua te parte juvabit.
Principio veterum cognoſce inſignia ſcita.
Inde alia ex aliis veſtigia mente ſagaci,
Pergens explorare nihil non indice Lydo.
Denique ſi quid erit, quo rerum creſcat acervus,
Vera, abſque invidia, muſcis illine Chartis.
Interea tenebræ cedunt, pars prima diei
Effluit: haud ego te nunquam ceſſare jubebo:
Alternant labor & requies in ſedibus imis,
Sic ut legitimus ſit & huic, & terminus illi,
Quæ rectè ratio, & vitæ definiat uſus.
Ergo ne faciem, neq; veſtem ſordidus, exi,
Agreſti cultam ceu rure profectus in urbem.
Nec tamen ad blandas veneres, aut dulcia vina,
Dives opum, petulans quibus eſt aſſueta juventus.
I ſodes, quò diva ſuos Tritonis alumnos
Ire jubet, nec quà paſſim per compita plebes
Currit iners, oblita ſui, peregrina requirens
Sollicitè: quid agit Moſcus? quid Sarmata? quid Thrax?
Quid Panno? quid Gallus? Iberus? Belga, Britannus?
Quid vafer Auſonio Venetus cum præſule tractat?
Magna ea ſunt, (fateamur enim) ſed propria Regum:
Non eſt multa, ſacra Sophia, curatio myſtis.
Quid faciant magni Reges, urbesque ſuperbæ,
Illa duces populosq; etenim gerere uſq; neceſſe eſt,
Quæ nos à ſtudio veri rectique retardent.

Laudem, quando ſinant venti, pluviæq́; nivesq́;
Quisquis per patulos campos, quà ſemita ducit,
Unà cum comite æquali pedes ambulat horâ,
Sive legant jam tum miſſas aliunde tabellas,
Sive gravi de re dicant, ſeu ludicra narrent,
Multiplices animi curas, triſteſq; loquelas
Quò libet, à tali ſpatio procul ire velimus.
Inde domum lætus rediens accumbe: nec unus,
Sed gregis ejuſdem vel tres vel quatuor unà,
Lautitiis oneret felix opulentia menſas,
Cum tenues miſerè ducunt in ſordibus ævum.
Simplice nos medii victu mundoq; fruentes
Triſtibus à morbis agimus ſecurius annos.
Hoc age, dum prandes, quod agis, nec volve papyru
At ſi ſacrifices Muſis, ſecluſus in arcto.
Dic aliquid nobis, nec amici deſpice nugas,
Si tibi ſunt ipſi fontes, ſed venula cuiq; eſt.
Pranſus abi, quò te paulò poſt Muſa citabit,
Et ſufferre tui quod tota poteſt animi vis,
Cœptum confice iter Sophies ad nobile templum.
Tum ſi fortè tui volitent ad vina ſodales,
Ne ſequitor, non ſic fas eſt deperdere lucis
Præcipuum: vel jam poti rixantur ibidem,
Adque manus veniunt, vel ſi jam ludicra deſit
Fandi materies, in amicos crimina fingunt,
Aut vertunt tenues ſcelera in capitalia nævos.
Jamque adeò ſibi præſtantes, pulchrique videntur.
Quod ſit in iis hominis monſtrū, velut aſpidis vita.
Ut malè ne dicas etiam, pereasve veneno:
Sanctius is faciat, qui ſeſe noſſe laboret,
Unius haud generis ſecum permulta recordans,

Aut

Ante quis à puero fuerit, ſit & hac quis in hora.
Curemus propiora: tuas prius ablue ſordes,
Quàm malus innocui commonſtres indice labem:
Sin, cave, ne pereas quovis cenſore viciſſim.
Veſper adeſt, iterum tere plantis æquora campi,
Si libet, haud aliter multò quàm manè ſolebas.
Interea vobis non magno cœna paratur.
Quando ego non tenuis calices mihi deligo vini,
Tum tu, quale juvet jam te, quantumq; videbis.
Sint procul hinc torvi vultus, procul aſpera verba,
Jurgia deteſtata bonis, molleſque querelæ,
Noſtraque multimodis rodentes pectora curæ:
Neu quis tartareos lemures, cædeſque cruentas,
Aut ignes equulêi laqueosve, crucesve, vel uncos,
Aut Mormas, aut Therſitas, informia monſtra
Proferat, hæc doctæ non ſunt anathemata cœnæ.
In reliquis etiam ne dic obſcœna, nec audi.
Non hilarant animos verè, neq; triſtia demunt,
Quæ te ſive alios è recto in devia flectunt.
Adde quod hoc verbo, qui ſis fuerisve, recludis.
Hiſtoriis potius lectis ſalibusque politis
In medio locus eſt, epulo menſâque remotâ,
Nec minus & liquidæ voci, fidibusque canoris.
Illic ne ſileas, nec non & quisq; loquatur:
Quis venit ad menſam ſocius, cui ſymbola non ſit.
Nec decet in paribus fando dominarier unum.
Hic faciet, quod quis digitis & gutture novit.
Nox venit, & jam jam ſequitur pellacia ſomni:
Ne rurſus lege: fac monui quod carmine primo.

HENRICUS VAGETIU[S]

QUod omnibus hominibu[s] debet eſſe propoſitum, ut, cum à rerum ſuarum cauta & ſollicita procuratione diſceſſe-rint, in eam curam & cogitatio-nem incumbant, quemadmo-dum aliorum quoque rationem habeant, eorumque ſaluti, quo-ad fieri poteſt, conſulant, id ſe-dulò ac unicè egit vir ſummus in maximarum rerum ſcientia Joannes Caſelius: & ita quidem egit, ut ſint, qui affirmare non dubitent, ſuas eum ſæpè res in minimis poſuiſſe, de alienis ve-hementius laboraſſe. Cum au-tem duplici via ad alios juvan-dos procedi poſſit, vel corpori neceſſaria, vel animæ ſalutaria, proſpiciendo, in neutro operam ſuam paſſus eſt hic noſter deſi-derari.

erari. Fertur enim in ſummis
c hoc ipſius laudibus, quod a-
loleſcentes bonarum quidem
iterarum amantes, ſed fortunæ
præſidiis, ad ſuſtinendos ſtudio-
um ſumptus non ſatis muni-
os, quoquo modo fulcire &
ublevare allaborarit, vivendi
ubſidia, undecunque licuit,
comparando. Quanta verò i-
pſius cura verſata ſit in moribus
eorum vel bonis confirmandis,
vel pravis evellendis & ejicien-
dis, evidenter oſtendunt tot ipſi-
us, & tam ſollicitæ ad virtutis &
optimarum artium ſtudia co-
hortationes. Quæ tametſi non
æquè magnum ad omnes fru-
ctum attulerunt (*peres conſulentem
enim non eſt, ut audiatur*) optimi ta-
men ſenis de hoc hominum ge-
nere benè merendi ſtudium lau-
de

de dignum meritò cenſetur. Cum enim præclarum ſit, cujuscunque ordinis & ætatis hominibus prodeſſe cupere, certè adoleſcentum ſaluti in omnem partem conſulere hoc præclarius eſt, quò illorum pronior eſt in vitiorum & exitii præcipitium lapſus. *Quod enim munus*, [ut Tulli lib. 2. de Div. verbis id efferam] *Reip. afferre majus meliusve poſſumus, quam ſi docemus atque erudimus juventutem, his præſertim moribus atque temporibus, quibus ita prolapſa eſt, ut omnium opibus refrænanda atq; coërcenda ſit.* Hoc igitur ſpectavit cùm in aliis ſuis lucubrationibus Νυχθημέρου autor, in quibus nullam omiſit occaſionem ineuntis ætatis inſcitiam ſuâ regendi & conſtituendi prudentiâ, tum in hac ſua Παραινέσει, ut à corruptis hujus ſeculi moribus averſos adoleſcentum animos ad ſerium virtutis & ingenii cultum traduceret, doceretque tam nocturni quam diurni temporis bonas horas ita impendere, ut otii fructum & ipſi capere, & ad ſocietatem humanam afferre aliquando poſſent.

INDEX

INDEX
COMMONSTRANS

Et CUI ſcripta ſint epiſtolæ & QUOTIES.

A

ADOLPHO FRIDERICO & JOANNI ALBERTO, Fratribus germanis, Ducibus Megapolitan. 157
Abrahamo à Winterfeld Equiti Marchico p. 400.
Adamo Krauſen in Borgfeld Equiti Megapolitano à pag. 180. uſque ad pag. 213. Epiſtolæ XVI.
Alberto Clampio Conſiliario Duc. Br. & L. à pag. 811. uſq; ad pag. 947. Epiſt. LXXXIX.
Ejuſdem Scazontes ſeu preces pro remiſſione peccatorum p. 955.
Andreæ Cludio, Conſiliario Duc. Br. & L. & Prof. Ac. Jul. à p. 765. uſq; ad 772. Epiſtolæ II.

An-

Andreæ Mylio, Cancellario Megapol-
tano Socero ſuo p. 651. 671. 677. 68
Antonio à Wittershæm, Canc. Schon-
burgico 46

B.

BOGISLAO XIV. DUCI Pomeraniæ
pag. 112.
Nobilibus à Baſſeviz à pag. 236. uſque
ad pag. 265.
Benedicto Pogviſcio 41

C.

CHRISTIANO, ejusq; Fratribus ger-
manis JOACHIMO ERNESTO &
JOANNI GEORGIO Marchioni-
bus Brandeburg. 73
Carolo Sigonio 73
Caſparo Flotovio 35
Caſparo Peucero 73
Caſparo Rotermundio 40
Chriſtiano Diſtelmeier, Dño in Mals-
dorff & Radesleben à pag. 335. uſque
ad pag. 355. Epiſt. 11.
Chriſtophoro Caſelio fratri, 672. 676.

Chri-

Chriſtophoro Hencelio Götting. 642
Chriſtophoro Seliger Götting. 675
Chriſtophoro Wittichio 643
Conrado Heidenreich 640. 674.

D.

Danieli Caſelio fratri pag. 670.
Danieli Hœſchelio, Rectori Gymnaſii Auguſtani 744
Davidi Chytræo 724
Ejuſdem Epiſt. ad Joannem Jageman Cancell. Duc. Br. & L. 553

E.

Erneſto ab Hohnrohda à pag. 376. uſq; ad pag. 398. Epiſt. III.
Erneſto à Steinberg 454
Erneſto Volcmaro Eccleſiaſtæ Willershuſano 699
Erneſto Julio à Wittershæm 470
Erico à Walthauſen 474

F.

FRIDERICO HULDERICO Duc. Br. & Lün. pag. 110. 128. 142.

Fri-

Friderico Bilæ 37
Friderico Taubmanno 77

G.

Göttingenſis Reipublicæ Conſulibus & Senatoribus. pag. 693.

H.

HENRICO JULIO Epiſcopo Halberſtad. Duc. Br. & Lün. p. 56 81. 86. 90. 106. 131. 164.
Hajoni à Neſſa Cancell. Megap. 454
Henrico Ranzovio, Vicario in Hollatia 351
Henningo von der Schulenburg 440
Hieronymo Wolfio 719. & 735
Hildebrando Gieslero Ruhman Conſiliario Brunſuigio-Lüneburg. à pag. 556 uſque ad 639. Epiſt. XLI.
Nobilibus ab Hoim pag. 214. uſque ad 236. Epiſt. V.

I.

JOACHIMO FRIDERICO Marchioni Brandeburgenſi pag. 49. item 166. 171.

171. 176. quæ ternæ epiſtolæ à Petro Victorio ad illum ſcriptæ.
Joachimo Götzen ab Olenhuſen Conſiliario Duc. Br. & L. 435. 449. 451.
Jacobo Schenck in Flechtingen, pag. 441 & 444.
Joanni Jageman Cancellario Br. & L. ejusque filiis, à pag. 489. uſque ad p. 552. Epiſt. XVI.
Joanni Carolo Caſelio filio, 684. 685. 691.
Joanni Ulrico Caſelio filio 681. 689.
Joanni Neiwald, JCto 690
Joanni Clampio Conſuli Reipubl. Bremenſis 945
Joanni Peparino Conſiliario Brunſuigico-Lüneburgico, à pag. 799. uſque ad pag. 810. Epiſt. V.
Joanni Stigelio 723
Joachimo Mylio, viro Nobili in Gödenbenda, affini ſuo, 708
JOSEPHO SCALIGERO 762
Ejusdem epiſtola ad Caſelium 1064
Iſaaco Caſaubono 758. 761.
Julio à Grœbin 572
Juſto Lipſio 734

L.

Laurentio Rhodomano 746

Laurentio Scheurlæo Theologo in Academia Julia à pag. 772. uſque ad pag. 799. Epiſt. II.
Lævino à Bülor Eq. & Ducis Boruſſorum Cancellario

M.

Marco Antonio Mureto 738
Matthiæ Caſelio Patri ſuo 664. 671
Matthiæ Overbeeio Belgæ, 957. uſque ad 976. Epiſt. II.

N.

Nicolao Caſio Regni Danici Cancellario pag. 360

P.

PHILIPPO DUCI Pomeraniæ 135
Paulo Manutio 729
Petro Victorio Nobili Florentino 266 uſque ad 286. Epiſt. V.
Ejusdem Epiſtolæ ad Caſellum p. 286 uſque ad 328. Epiſtolæ XIV.

R.

Ræmaro à Leiſten Equiti Megap. 348

Renero

ænero Ræneccio, Hiſtorico 739
abano Chriſtiani Göttingenſi 716
udolpho Diepholdio p. 977. uſque ad 1075. Epiſt. LXXXIII.

S.

vantoni Bielke Baroni 329
amueli Caſelio fratri 645

T.

HOMÆ ZAMOSCIO de Zamoſcie Magni Zamoſcii filio 94. & 103.
juſdem Tutoribus, Principibus Illuſtriſſimis 91
heodoro Farensbach 45
heodoro à Senden 442
ilemanno Stellæ Mathemat. 426
obiæ Paurmeiſter à Kochſtet, Cancel. Duc. Br. & L. 759

V.

ictorino Strigelio pag. 721

W

VOLFGANGO ERNESTO Comiti Stolbergæ 65

INDEX
RERUM & SENTENTIARUM MEMORABILIUM.

A

Academiarcha pag. 780. & ſeqq.
Academia Julia 422
Acer animus 522
Adulatores blandi parricidæ Principis & Reipublicæ 60. 61
Æſchylus 285. 528. 576
Alexander Macedo 159
Amicitiæ cum doctis ſuavitas 454. 759
Amicitia veteri nihil carius aut pretioſius apud mortales 253
Amicitiæ commilitonum natura 473
Amicis integris aut inimicis acribus opus eſſe illi, cui bene futurum ſit, aut qui ſervari debeat, ait Diog. 61. 62
Amicus amicorum liberis 471
Ariſtoteles, ſignifer totius ſapientiæ, ut &

& Democritus, Plato & Plutarchus. 293. 294.
[A]riſtophanes Atticè ſcripſit præ omnibus & quotidie tritus à Joanne Chryſoſtomo 466
[A]rs educandi pueritiam ad virtutem & literas ut rara & difficilis, ita primaria 373
[E]jusdem dignitas tanto major, quanto cæteris & animantibus & rebus longius homo anteit ibid.
[A]udire eſt obſequi cum ratione & benevolentia monenti; idque ipſum eſt Deo parere 111
[A]ulæ Magiſter ſive Præfectus qualis. 469
[A]utores ſive ſcriptores optimi quiq; legendi, & quomodo 380. 381. 463 464.

B.

[B]acchylides 168
[B]arbaries & inſcitia quod oppugnatur, id ſaluti eſt Eccleſiæ & Reipubl. 258

C.

G. Calixtus 974
Callimachi inſignes verſus 698

Caſſius Parmenſis 355. 359
J. Caſæ carmina optimæ notæ 474. & ſeq
J. Caſaubonus 479. 549. 1055
Chronologia 545
Dio Chryſoſtomus 466
Cicero Demoſthenis in orando æmulus & Latinitatis Pater 462
Epiſtolæ ejusdem quando legendæ 464
Cornelius Martini 191
Crato ſummus Medicus 299. 353

D.

Demetrius Seleuci f. 353
Divitias virtus non ambit 406
Divitiæ & opes vacuæ á virtute nihil juvant, nullumque in ſe verum emolumentum habent 168
Divitiarum poſſeſſio & inſignia honoris etiam ſæpè penes nefarios 735
Doctor in ſua quisque diſciplina debet eſſe vir præſtans, h. e. non ſolùm ſcientiâ abundè & præ pluribus inſtructus, ſed etiam in docendo *diſertus & perſpicuus, nec leviter ante verſatus* 69
Docenti ubi merces tribuitur, unde ſolus in diem vix vivat, quis eum locum am-

ambiat, niſi qui eruditionis nihili & nullius eruditionis ſit? ibid.
Doctorum præſtantium magna penuria ibid.
Doctoris munus non ſit beneficium. 71
Doctor bonus non temerè dimittendus, ſed retinendus 106.107
Doctor Principis qualis 498. & ſeqq.
Doctoribus litterarum precipuè proſpiciendum 70. iisque honeſtæ mercedes deſtinandæ 695

E.

Ex educatione cætera omnia, è quibus ſibi felicitatem mortales pollicentur 517
Eloquentiâ & facultate dicendi anteire debent Principes, quemadmodum veſtimentorum elegantiâ & cætero omni ornatu corporis vincunt privatos homines 173
Eloquentiæ ſtudium non negligendum Nobili aut geſturo partem Reip. 406
Eloquentia á rebus inanis præter loquacitatem nihil habet 452
Errare eos, qui literis carent, in omnibus, perpetuum eſt 455

Error quotidie contingit etiam bonis [illegible]
Eteocles Æſchus ut ſuæ civitatis ſaluti conſuleret, perire etiam ipſe maluit 370.
Exteri non præferendi civibus: non enim illi ſoli omnia intelligunt 565

F.

Felicitas humana potiſſimum emergit è Latinis Græcisq; literis 113
Finis verus ſalus publica 460
V. Forſterus 621. 622. 652

H

Geographia informatrix vitæ, altera magiſtra ſapientiæ 356
Geſtus decori & graves in tempore addiſcendi 649
Göttingenſibus ſingulari ſemper curæ fuit educatio pueritiæ ad pietatem & virtutem in bonis literis 694
Eorundem ſcholæ primùm orientis R. doctor Matthias Caſelius 6 d. 1
Græcis literis, ut propriis arculis, illa ſapientiæ ſervantur 333

Græcas literas ignorare facile eſt, non deſiderare familiare omnibus, qui ſola ſpecie doctrinæ contenti 611
Græcus ſermo Muſis carus 692
Græc qui didicit, ſtudia ſapientię felicius colet, ibid. Quibus ſecus videtur, errant ibid.
Simon Grynæus 853

H.

N. Hansmannus in ſuggeſtu apoplexiā exſtinctus 556
Hercules ſervator dictus 528
Herodotus 548
Hiſtoria neque vetus neque recens negligenda: ejusque ſtudium traducendum in Philoſophiam 539
Hiſtoria Germaniæ 744
Homerus legendus 142. 219. 292. 384. 408. 692. videatur Epiſt. tertia libri tertii.
Ex humilibus excitat Deus pręſtantes, & permittit, ut non rarò equeſter progeneret peditem. 158

I.

Inſcriptiones ſint rotundæ, & venuſtatis ali-

aliquid habeant 51
Integritas 11
Iſidori Peluſiotæ aurea ſententia 105
Italiæ laus 357

L.

Labori doctorũ merces reſpondeat, 70.
Labor veræ laudis pater 221
Legum cognitio 406
Libri vivacitas 71

M.

Matheſis 692. 726. 727.
Matrimonii laus 324
Megapolitanorum Ducum familia 159
Meibomius diligens patriæ hiſtoriæ indagator 636
Modeſtia ad virtutem ſinceram & pietatem non ſimulatum veſtibulum, 706. 354. 595.
Modeſtiæ & humanitatis primi cultores Philoſophi 771
Ad mores & animum quæ faciant, vid. Epiſt. 9. Libr. VII.
Mors ſubita & improviſa nonnullorum, 553. & ſeq.

Muſa-

Muſarum hortus 379
Muſica 396. 469

O.

Obedientia felicitatis mater, uxor Servatoris, docente Aſchylo 528
ὀξύχολον coërcendum 647

P.

Adverſus *Patriam* conſilia capere vel aliquid conari vel agere, non longè abeſt à parricidio 536
Pantheon 349
Παῤῥησία 114
Peregrinatio à Politico ſuſcipienda, non quemadmodum multi, ſed quo conſilio id fecit Solon, quo Romani Græciam inviſerunt 65s. 387. 38s. 454. 455.
Philoſophia vera eſt vitam & mores expolire, & non tam ſtudium ponere in inveſtigatione abditarum obſcurarumq; rerum, quum in virtute ipſa ornanda ipſiusque honeſtis factis merito celebrandis 290. 291.

Eandem qui docent, vehementer pro ſunt humano generi, ac ſunt veri du ces beatæ vitæ autoresq; ſapientię, ib.
Phœnix 321
Plato 192. 227. 249. 294 397.
Plautus 466
Plutarchus 227. 295
Pictoria, Poëſis & Muſica ſunt artes maxi mè liberales ac regiæ 356
Poëſis 216. 219. 396. 466 47.
Πολυπραγμοσύνη 683
Poma decidunt proximè arborem 157
Primates ſunt & oculi & manus Regű, 34
Principis eſt odiſſe ſycophantas, & quam minimè ferre adulatores 60
Principis juventutis idea ſeu imago vid. Libr. I. ep. II.
Προκαθεδρία 769. 770. 771.
Prudentia 144. 531
Pudoris πρέπον 648
Pythagoras rectè jubebat negocia patriæ aggredi, οὐκ ἐκ ἀναιδείας, ἀλλ' παιδείας 260.

Q.

Queſtus optimus de aliis benemereri 910.

R.

Regium eſt ſemper rectè & bene facere, 65.
Regium eſt aberranti etiam longius ignoſcere. 114
Religio vera & ſanctitas nunquam ſitit ſanguinem, ſed hoc opus eſt Arę & Erynnium 119
Rex imaginem Dei refert potentiâ, ſapientiâ, beneficentiâ, 130

S.

Salluſtio nihil exquiſitius, isq; Thucydiden ſapit, 466
Sapientia decretum in nemine radices agit, niſi idem in dies ſingulos eadem & dicat & in uſum vitæ transferat 181
Sententiæ veterum, quæ porrò quotidie magno uſui ſint adultioribus, diſcendæ à pueris 260
Scaliger, pater & filius 477
Scholæ bonæ idea 697
Stheneli vox glorioſa honeſtè uſurpari poteſt:
Ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ᾽ ἀμείνονες εὐχόμεθ᾽ εἶναι.

Nos

Nos patribus longè meliores eſſe precamur 376

T.

Ταπεινοφροσύνη inprimis convenit ordini ſacerdotali 707
Temperantia ad proximum parietem pietatis domum habet 534
Terentius 464
Theologia multis indiget adminiculis & aſſiduo ſtudio 706
Theologos quanta bonæ atque multiplicis doctrinæ inſtructos eſſe oporteat, 781.
Theologi ſeu antiſtites ſacrorum in oculis ferendi 783
Thucydides 478
Thuanus 547
Tranquillè vivimus, ſapientiâ & virtute ſi contenti ſumus: neque agit vitam miſerè, qui utrique ſemper ſtudet ſeriò 738
Turnebius 415
Tutelæ munus 449

V.

Valetudo non facilè laboribus, facillimè de-

deliciarum & voluptatum ſtudio labefactatur & diffluit 104
Varro 285
P. Victorii laudes, vid. Epiſt. 1. Libr. 1.
Ejus libellus de cultura olearum p. 309
In Virtute ſalutem ponebat Diogenes, 61.
Virtus, ſtudium, ſapientia maximoperè cohoneſtant poſſeſſorem 105
Vitæ privatæ laus 188

X

Xenophon ſuavis eſt & inſtillat de omnibus quæ tractat ſive etiam attingit, præcepta ſapientiæ 127
Xenophontis opus velut Atticæ apis favus, commendatur Principi 62
Xenophontea ſimplicitas inimitabilis 63

Z

Zamoſcius 433. 436
Zaſius 713
Zebreſidovius, Palatinus Cracovienſis, 438. 756.

INDEX

INDEX EPISTOLARUM

ſecundùm cauſſarum genera.

Comendatitiæ: Libr. I. Epiſt. 5. 7. 16. 22.
IV. 4.
V. 1. 3.
VIII. 5. 6. 9. 10. 11. 16. 17. 18. 22. 23
XIV. 80.

Conſolatoriæ: Libr. III. Epiſt. 4.
IV. 3.
V. 6. P. Victorii.
VII. *Davidis* Chytræi ſub fi-
VIII. 7. 8. 15. 40. (nem libri.
IX. 14.
X. 2.
XI. 1.
XVI. p. 1064. Scaligeri.

Conſultatoriæ: Libr. II. Epiſt. 12.
IX. 5. 15.
XIV. 13

Dedicatoriæ: Libr. I. *Ep.* 3. 4. 8. 9. 12. 14. 17.
IV. 4. 5.
V. 14. P. Victorii.
VI. 6. 14. 17. 28.
VII. 2. 6.
IX. 25. 26.
XIV. 90.

Hortato-

Hortatoriæ: Libr. I. Epiſt. 1. ſub fin. 10. 12. 14. 15. 17. 20. 21.
III. 1. 4. 5.
IV. 1. 2.
VI. 5. 9. 11. 12. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 25.
VII. 9. 10. 11.
IX. 2. 4. 9. 17. 18. 19. 20. 22.
XIII. 4.
Petitoriæ: Lib. III. Epiſt 3. 5.
IV. 4. P. Victorii.
VI. 22. 30.
VII. 6. 8.
VIII. 12.
IX. 3.
X. 14.
Invitans ad cœnam II. 3.
ad nuptias IX. 21. XIV. 27.
ad ſpectandam ſolemnitatem libr. ejuſdem Epiſt. 69.
Narratoriæ: Libr. IV. Epiſt. 1. 3.
V. 5.
VI. 23.
IX. 12.
Gratias agentes: Libr. I. Epiſt. 1.
V. 1. 2. 4. P. Victorii.
VI. 2. 4.
X. 2. 3.
Gratulatoriæ: Libr. II. Epiſt. 3. 6.
V. 6. 12. P. Victorii.
VI. 3. 21. 27.

VII.

VII. 10.15.
IX. 24.
XII. 2.
XIV. 17.
Querulæ: Libr. V. Epiſt. 8. P. Viſ.
VII. 1.
VIII. 12.16.18.26.29.30.
IX. 11.
XVI. 66.
Objurgatoria: Lib. IX. Epiſt. 10.
Mixtæ quamplurimæ.

ASTeriſci ſeu ſigna hæc ** :. in-dicant quę obliterata, in archetypis legi non poterunt, aut quæ privata & amico tantum ſcripta eliminari non debuerunt.

Errata hæc inter alia irrepſerunt, ſic emendanda: pag. 55. lin. 22. dele *in*. pag. 126. lin. 15. lege *ἀνέγνως*. pag. 165. lin. 9. lege *dubitabamus* pag. 495. lin. 4 lege *vagis*. pag. 529. lin. 2 lege *ſervaret*. pag. 691. lin. 16. lege *filio*. pag. 729. lin. 19. pro Jenam lege *Romam*. pag. 781. lin. 15. lege multiplicis *doctrinæ*. pag. 977. lin. 8. lege *Doctorem*.

Cæteris erratis leviculis operarumq; lapſibus vel in numeris paginarum & Epiſtolarum vel in aliis da veniam & ipſe emendare ne gravare.

FINIS.

Clarissimorum Philosophorum Pet[...]
Victorii et Joannis Caselii epist[...]
lecta dignissimae in gratiam stu[...]
diosae juventutis denuo excusa.
Francofurti. anno MDXCVII in 8°.
de 320 pp.

Digitized by Google